

Inyila Isa a nun Isa xa Xεεραε xa Σεβελι Σενιγενχιε

Susu New Testament

This Bible is copyrighted by Pioneer Bible Translators (pbt.org) and is produced at cost by the Digital Bible Society (dbs.org). This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

This Bible, and many others, are available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Matiyu	4
Maraki	31
Luki	48
Yaya	77
Xεεrae xa taruxui	97
Rɔma.....	120
Korinti I.....	132
Korinti II	143
Galati	151
Efεεε.....	156
Filipi	161
Kɔɔsi.....	164
Tεsaloniki I.....	168
Tεsaloniki II.....	171
Timote I.....	174
Timote II.....	178
Tito.....	181
Filemon	183
Eburu.....	185
Yaki	194
Piyeri I.....	198
Piyeri II	202
Yaya I.....	205
Yaya II.....	209
Yaya III.....	210
Yude.....	211
Waxayi.....	213

Matiyu

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a ɗɗɗɗ naani na a ra. Namijɗɗme naani nan taruxuie seɓe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra naxee lanxi Inyila Isa nan ma. E xili ne Matiyyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Isa keli xanbi dunija, Annabi Matiyyu naxa yi Kitaabui seɓe, a xa Isa xa dunijeigiri birin masen alako mixie xa a kolon, a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. A a seɓe Gireki xui ne, kɗɗɗ muxu bara a madangi Soso xui alako Sosoe fan xa nɗ a fahaamude.

Isa xa kaabanako gbege seɓexi yi Kitaabui kui alako mixie xa a senbe kolon, Ala senbe naxan fixi a ma. A furemae rayalan ne, a jinne ragbilen mixie fɗɗɗ ra. Annabi Matiyyu bara wa mixie xa Isa xa kawandie fan kolon. Isa to mixie xaran Ala xa masenyi ra, e naxa a kolon, a a nɗndi yati yati nan masenma. A ɗɗɗɗɗɗ ra, yi Kitaabui Isa faha ki nan dentegɗ sama nun a keli ki faxe ma.

Na birin nɗma fahaamui fide won ma, won xa a kolon nde na Isa ra. Won lɗnni naxan sɗɗɗma yi Kitaabui kui, a nɗma won malide won ma dunijeigiri kui, a man nɗma won malide aligiyama. Ala xa a lu won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa

Annabi Matiyyu naxan seɓexi

Sora

Isa benbae (Luki 3:23-38)

1 Isa, Ala xa Mixi Sugandixi naxan fatan Dawuda nun Iburahima ɗɗɗɗɗɗ ra, a benbae xilie nan yi ki:

² Iburahima naxa Isiyaga sɗɗɗ.

Isiyaga naxa Yaxuba sɗɗɗ.

Yaxuba naxa Yuda nun a taarae nun a xunyaɗe sɗɗɗ.

³ Yuda naxa Peresi nun Sera sɗɗɗ, Tamari xa die.

Peresi naxa Xesiron sɗɗɗ.

Xesiron naxa Arami sɗɗɗ.

⁴ Arami naxa Aminadabo sɗɗɗ.

Aminadabo naxa Naxason sɗɗɗ.

Naxason naxa Salimon sɗɗɗ.

⁵ Salimon naxa Boosu sɗɗɗ, Raxabi xa di.

Boosu naxa Obedo sɗɗɗ, Ruti xa di.

⁶ Obedo naxa Yisayi sɗɗɗ.

Yisayi naxa Dawuda sɗɗɗ.

Mange Dawuda naxa Sulemani sɗɗɗ

Uriya xa gine saabui ra.

⁷ Sulemani naxa Robowami sɗɗɗ.

Robowami naxa Abiya sɗɗɗ.

Abiya naxa Asa sɗɗɗ.

⁸ Asa naxa Yehosafati sɗɗɗ.

Yehosafati naxa Yehorami sɗɗɗ.

Yehorami naxa Yusiya sɗɗɗ.

⁹ Yusiya naxa Yotami sɗɗɗ.

Yotami naxa Axasi sɗɗɗ.

Axasi naxa Xesekiya sɗɗɗ.

¹⁰ Xesekiya naxa Manasi sɗɗɗ.

Manasi naxa Amon sɗɗɗ.

Amon naxa Yosiya sɗɗɗ.

¹¹ Yosiya naxa Yekoniya nun a xunyaɗe sɗɗɗ,

Isirayilakae xaninxi Babilɗɗ tɗmɗi naxe.

¹² E to siga Babilɗɗ, Yekoniya naxa Salatiyeli sɗɗɗ.

Salatiyeli naxa Sorobabeli sɗɗɗ.

¹³ Sorobabeli naxa Abiyudi sɗɗɗ.

Abiyudi naxa Eliyakimi sɗɗɗ.

Eliyakimi naxa Asoro sɗɗɗ.

¹⁴ Asoro naxa Sadɗki sɗɗɗ.

Sadɗki naxa Aximi sɗɗɗ.

Aximi naxa Eliyudi sɗɗɗ.

¹⁵ Eliyudi naxa Eleyasari sɗɗɗ.

Eleyasari naxa Matan sɗɗɗ.

Matan naxa Yaxuba sɗɗɗ.

¹⁶ Yaxuba naxa Yusufu sɗɗɗ.

Yusufu naxa Mariyama ɗɔɗɔ.
 Mariyama nan findi Isa nga ra,
 naxan xili Ala xa Mixi Sugandixi.

¹⁷ A birin nalanxi benba ɗɔɗɔ fu nun naani, keli Ibu-rahima ma sa ɗɔɗɔ Dawuda ra. A birin nalanxi benba ɗɔɗɔ fu nun naani, keli Dawuda ma, han Isirayilakae siga temui naxe Babilɔn. A birin nalanxi benba ɗɔɗɔ fu nun naani, keli Isirayilakae siga temui ma Babilɔn, han a sa ɗɔɗɔ Ala xa Mixi Sugandixi xa waxati ra.

Isa bari ki naxe
 (Luki 1:26-38, 2:1-7)

¹⁸ Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa bari raba yi ki ne: Yusufu nu bara Isa nga Mariyama xa kote ɗɔɗɔ, ƙɔƙɔ bee-nun e xa kafu, Mariyama naxa teɛge Ala Xaxili Seniyenxi xa kaabanako saabui ra. ¹⁹ A xa mɔri Yusufu to findixi tinxintɔe ra, a mu nu waxi Mariyama xili kanafe. A naxa nate tongo e xa fatan gundɔɗɔɗɔɗɔn kui. ²⁰ A nu a marɔɗɔɗɔɗɔn na fe ma temui naxe, Marigi xa maleke nde naxa mini a ma xiye kui, a a masen a be, «Yusufu, i tan naxan kelixi Dawuda bɔɗɔɗɔe, i naxa gaaxu i xa gine Mariyama futife ra, barima a teɛgexi di naxan ma, a fatanxi Ala Xaxili Seniyenxi xa kaabanako nan na. ²¹ Mariyama fama di xeme nan baride. I xa a xili sa Isa, barima a tan nan fama a xa nama rakiside e xa yunubie ma.»

²² Na birin naba ne alako Marigi naxan masen namijɔɗɔnɛe saabui ra, a xa kamali alɔ a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

²³ «Ginɛdimedi teɛgema ne, a di xeme bari.
 E a xili falama ne Emanuweli.»

Na nan na ki, «Ala na won ya ma.»

²⁴ Yusufu to xunu, a naxa Marigi xa maleke xa yaamari rabatu, a a xa gine xa futi xiri. ²⁵ Ƙɔƙɔ a mu a kolon gine ra han Mariyama xa di xeme bari xanbi. A naxa na di xili sa Isa.

Karamɔɗɔe Isa binyafe

2 Isa bari Betelɛemu taa nan kui, Yudaya bɔɗi ma, mange Herode xa namane. Na waxati, karamɔɗɔ ndee naxa fa Darisalamu keli sogetede biri ra, ² e naxa maxɔrinyi ti, e naxe, «Yuwife xa mange naxan baxi baride, a na minden? Muxu faxi ne muxu xa fa suyidi a be, barima muxu bara a xa tunbui to sogetede biri.»

³ Mange Herode to na fe me, a tan nun Darisalamuka birin naxa ƙɔƙɔɗɔfili. ⁴ A naxa serexedube kuntigie nun seriyɛ karamɔɗɔe malan, a xa e maxɔrin Ala xa Mixi Sugandixi barima dennaxe. ⁵ E naxa a yaabi, «A barima Betelɛemu taa nan kui, Yudaya bɔɗi ma, barima namijɔɗɔnɛe a sebexi,

⁶ «I tan Betelɛemu, naxan na Yudaya bɔɗi ma, i tide mu xurun Yudaya taa xungbee ya ma, barima mange fama kelide i tan Betelɛemu ne, naxan n ma Isirayila nama rapereɛma, alɔ xuruse demadonyi xurusee rapereɛma ki naxe.»

⁷ Na kui, Herode naxa na karamɔɗɔe xili gundo ra, a e maxɔrin tunbui minixi waxati naxan ma. ⁸ Na dangi xanbi, a naxa e xee Betelɛemu yi xeraya ra, «Wo siga,

wo xa sa wakili yi diyɔre fenfe ra. Wo na a to, wo xa fa n nakolon alako n fan xa sa suyidi a be.»

⁹ Karamɔɗɔe to ge mange xui ramede, e naxa siga. E man naxa tunbui to, e sa naxan to sogetede biri ra. Tunbui naxa jere e ya ra han a naxa ti diyɔre yire xun ma. ¹⁰ E to tunbui to, e naxa seewa ki fanyi ra. ¹¹ E naxa so banxi kui, e naxa diyɔre to a nga Mariyama yi ra. E naxa e magoro bɔɗi, e suyidi diyɔre be. Na temui, e naxa sanbasee ramini e xa kote kui, e xema, surayi fanyi, nun miri labunde fi diyɔre ma. ¹² Na dangi xanbi, Ala to nu bara e rakolon xiye kui a a mu lanma e xa gbilen Herode yire, e naxa gbilen e xa bɔɗi ma kira gbete ra.

Isa xaninfe Misira

¹³ Karamɔɗɔe siga xanbi, Marigi xa maleke naxa mini Yusufu ma xiye kui, a a masen a be, «Keli. Diyɔre nun a nga xanin Misira bɔɗi ma. Wo xa lu menni han n wɔyɛnma i be temui naxe, barima Herode diyɔre fenma ne alako a xa a faxe.» ¹⁴ Yusufu naxa keli ke ra, a diyɔre nun a nga xanin Misira. ¹⁵ E naxa lu menni han Herode naxa faxe, alako Marigi naxan masen namijɔɗɔnɛe saabui ra, a xa kamali,
 «N bara n ma di xili,
 a xa keli Misira.»

Herode diyɔree faxafe

¹⁶ Herode to a kolon a karamɔɗɔe bara a madaxu, a bɔɗe naxa te a jaaxi ra. A naxa yaamari fi, di xeme birin xa faxe Betelɛemu nun a rabilinyi birin, naxee mu nu je saxan sɔɗɔ sinden. A na nate tongo na karamɔɗɔe xa tunbui to temui nan ma. ¹⁷ Na kui, Annabi Yereɛmi xa masenyi naxa kamali,
¹⁸ «Xui nde bara me Rama,
 wa xui nun sunnunyi gbegebe na a ra.
 Raxele wama a xa die nan ma fe ra,
 a mu tinximi yo xa a madundu
 barima die mu a be sɔɗɔɗɔn dunije.»

Isa nun a barimixie gbilenfe

¹⁹ Herode to faxe, Marigi xa maleke naxa mini Yusufu ma xiye kui Misira bɔɗi ma. ²⁰ A naxa a masen a be, «Keli, diyɔre nun a nga tongo, i xa gbilen e ra Isirayila bɔɗi ma, barima naxee nu waxi diyɔre faxafe, e bara faxe.» ²¹ Yusufu naxa keli, a naxa diyɔre nun a nga tongo, e gbilen Isirayila bɔɗi ma. ²² Ƙɔƙɔ Yusufu to a me a Araxelusi nan findixi Yudaya mange ra a baba Herode ƙɔɗɔe ra, a naxa gaaxu sode naa. Ala to wɔyɛn a ra xiye kui, a naxa siga Galile bɔɗi ma, ²³ a sa sabati Nasareti. Na raba ne alako namijɔɗɔnɛe xa masenyi xa kamali, naxan a masenxi, «A xili falama ne, «Nasaretika.»»

Annabi Yaya kawandi tife

(Maraki 1:2-11, Luki 3:1-22, Yaya 1:19-34)

3 Na waxati Annabi Yaya Xunxa naxa kawandi ti foɓ Yudaya gbengberen yire. ² A nu a masen, «Wo tubi, barima Ala xa mangeya niini bara makore.»

³ Annabi Esayi nu Annabi Yaya nan ma fe falafe, a to a masen,

«Mixi nde a xui itema gbengberen yire,
«Wo kira yailan Marigi be,
wo kirae matinxin a ya ra.»»

⁴ Ἰησοῦς xabe donma nan nu ragoroxi Yaya ma, beleti kiri daaxi nu xirixi a tagi. A nu baloma katoe nun wula kumi nan na. ⁵ Darisalamukae, Yudayakae, nun mixi naxee birin nu sabatixi Yuruden xure rabilinyi, e nu sigama a yire. ⁶ E nu e xa yunubie masenma kene ma, Yaya fan nu e xunxama Yuruden xure xwra Ala xa fe ra.

⁷ Ἰησοῦς Annabi Yaya to Farisenie nun Saduseni gbegbe to fa ra e xa e xunxa ye xwra, a naxa a masen e be, «Wo tan bwximase bwnxw! Nde wo rakolonxi wo xa wo gi Ala xa xwe ma naxan na fafe?» ⁸ Wo xa fe fanyi nan naba naxan a masenma a wo bara tuubi. ⁹ Wo naxa a fala wo yete ma, «Iburahima nan na muxu benba ra,» barima Ala kwma yi gemee mafindide Iburahima xa die ra. ¹⁰ Beera jan na wurie sanke ma a xa e bilie sege. Wuri naxan yo mu bogi fanyi raminima, a segema ne, a woli te i. ¹¹ N tan wo xunxama ye nan xwra wo xa tuubi xa fe ra, kwra naxan fama fade n xanbi ra, na senbe gbo n tan be. Na binye mu na n tan yi ra hali a xa sankiri maxaninfe ra. A tan nan Ala Xaxili Seniyenxi ragoroma wo ma, a tan nan wo xunxama te ra. ¹² A xa segerenyi suxuxi a yi ra, a maale nun a lagi yegetima naxan na lnyi ma. A maale rasoma a xa bili kui, kwra a lagi tan ganma te ra naxan mu xubenma.»

Isa xunxafe

(Maraki 1:9-11, Luki 3:21-22, Yaya 1:32-34)

¹³ Na temui Isa naxa keli Galile, fafe ra Yaya yire Yuruden xure, alako Yaya xa a xunxa ye xwra. ¹⁴ Ἰησοῦς Yaya mu nu tinxi na fe ra. A naxa a fala, «N tan nan hayi a ma i tan xa n xunxa ye xwra, kwra i tan nan fa faxi n tan xa i xunxa ye xwra?» ¹⁵ Isa naxa a yaabi, «Yakwi, a xa raba yi ki, barima a lanma won xa fe birin naba a seriyi ki ma.» Na kui, Yaya naxa tin a ra. ¹⁶ Isa xun to xa, a naxa te ye xwra, koore naxa rabi, a naxa Ala Xaxili Seniyenxi to goro ra a ma al ganbe. ¹⁷ Xui nde naxa me keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki naxan n kenexi ki fanyi ra.»

Sentan katafe a xa Isa ratantan

(Maraki 1:12-13, Luki 4:1-13)

4 Ala Xaxili naxa Isa xun ti gbengberenyi ma alako Ibulisa xa sa kata a xa a ratantan. ² Isa to nu bara sun xi tongo naani, ke nun yangi, kaame nu na a ma. ³ Maratantanma to maso a ra, a naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan i ra, yaamari fi yi gemee xa findi taami ra.» ⁴ Isa naxa a yaabi, «A sebexi Kitaabui kui, «Mixi mu baloma taami gbansan xa ra. Ala xa masenyi birin findixi baloe nan na adama be.»»

⁵ Ibulisa naxa a xanin Darisalamu, taa seniyenxi, a a ti Ala xa hoxwobanxi fari, yire itexi. ⁶ A naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan lanxi i ma, tungan, barima a sebexi, «Ala yaamari fima ne a xa malekee ma i xa fe ra,»

«e e belexee rasoma ne i bun ma,
e i ralaxun alako i sanyi naxa din geme ra.»»

⁷ Isa naxa a yaabi, «Iyo, kwra a man sebexi Kitaabui kui, «I naxa i Marigi Ala mato.»»

⁸ Ibulisa man naxa a xanin geya itexi fari, a fa dunija mangeya birin masen a be, e nun e xa dariye. ⁹ A naxa a fala a be, «N yi birin fima ne i ma xa i suyidi n be, i n batu.» ¹⁰ Isa naxa a yaabi, «Sentane, keli be! A sebexi Kitaabui kui, «I xa i Marigi Ala gbansan nan batu, i xa suyidi a keren nan be.»» ¹¹ Na wxyenyi dangi xanbi, Ibulisa naxa keli a xun. Malekee naxa e maso Isa ra, e a senbe so.

Isa a xa wali folofe Galile bxi ma

(Maraki 1:14-20, Luki 4:14-15)

¹² Isa to a me a Yaya bara sa geeli, a naxa gbilen Galile bxi ma. ¹³ A naxa keli Nasareti taa kui, a sa sabati Kaperenamu, taa nde naxan nu na baa de ra, Sabulon nun Nafatali bxi ma. ¹⁴ Na naxa raba alako Annabi Esayi xa masenyi xa kamali,

¹⁵ «Sabulon nun Nafatali bxi, naxee na kira ra sigafe baa de ra Yuruden naakiri, wo findixi Galile bxi nan na naxan na si gbete belexe.

¹⁶ Namane naxan dxwx dimi kui, e bara naiyalanyi belebele to. Naxee dxwx faxe xa dimi kui, naiyalanyi bara mini e be.»

¹⁷ Keli na temui ma, Isa naxa kawandi ti folo, a nu a fala, «Wo tuubi, barima Ala xa mangeya niini bara makwe.»

Isa a foxirabire singee xilife

(Maraki 1:16-20, Luki 5:1-11)

¹⁸ Isa to nu jerefe Galile baa de ra, a naxa xeme firin to e na yelee wolife. Yexesuxuie nan nu e ra, Simon, naxan xili Piyeri, a nun a xunya Andire. ¹⁹ Isa naxa a fala e be, «Wo bira n foxa ra. Temui dangixi wo nu yexe nan suxuma, kwra yakwi n a niyama wo xa nu mixie nan swa n be.» ²⁰ E naxa e xa yelee lu na keren na, e bira Isa foxa ra. ²¹ E to siga, e naxa xeme firin gbete to, Sebede xa di Yaki nun a xunya Yaya. E nu na yelee madegefe kunkui kui e baba Sebede fe ma. Isa naxa e xili, ²² e fan naxa kunkui nun e baba lu na keren na, e bira Isa foxa ra.

Isa mixie kawandife nun furemae rayalanfe

(Luki 6:17-19)

²³ Na xanbi Isa naxa Galile bxi birin isa folo. A nu mixie xaranma e xa salidee kui, a nu e kawandi Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi ra, a nu furema mwli birin nayalan nama ya ma. ²⁴ A xili naxa te Siriya bxi birin ma. Mixie naxa fa furema mwli birin na a xon ma. E nu fama mixie ra naxee nu na tawake a paaxi ra, pinne nu naxee foxa ra, bira fure nu na naxee ma, a nun namatee. Isa nu e birin nayalanma. ²⁵ Nama gbegbe naxa bira a foxa ra kelife Galile bxi ma, Taa Fu bxi,

Darisalamu, Yudaya, nun bɔxi naxan na Yuruden naakiri ma.

Isa xa kawandi geya fari
(Maraki 3:13, Luki 6:12-13)

5 Isa to pama to, a naxa te geya fari, a a magoro. A fɔxirabiree naxa e makɔre a ra. ²A naxa masenyi ti fɔlɔ e be.

Ala sɛɛwe fima naxee ma
(Luki 6:20-26)

³ «Sɛɛwe na mixie be naxee e yete magoroma, barima e fama ne sode Ala xa mangeya niini bun ma. ⁴Sɛɛwe na mixie be naxee wama, barima e fama ne madundude. ⁵Sɛɛwe na mixie be naxee dijɛma, bɔxi findima e tan nan ke ra. ⁶Sɛɛwe na mixie be naxee wama tinxinyi xɔn, alɔ kaametɔe wama donse xɔn ma ki naxe, barima e a sɔtɔma ne. ⁷Sɛɛwe na mixie be naxee kinikinima e booree ma, barima Ala kinikinima ne e fan ma. ⁸Sɛɛwe na mixie be naxee bɔɔre fiixe, barima e Ala toma ne a xa fonisireya kui. ⁹Sɛɛwe na mixie be naxee lanyi fenma e nun mixie tagi, barima e xili falama ne Ala xa die. ¹⁰Sɛɛwe na mixie be naxee jaxankataxi tinxinyi xa fe ra, barima e soma ne Ala xa mangeya niini bun ma.» ¹¹ «Sɛɛwe na wo be e na wo konbi, e na wo jaxankata, e na wule nun fe kobi mɔkɔlɔ birin fala wo xun ma n ma fe ra. ¹²Wo xa jɛlexin, wo xa sɛewa, barima wo baraayi gboma ne ariyanna. Beenun wo xa bari, e namijɔnmɛe fan jaxankata na ki ne.»

Fɔxe nun naiyalanyi
(Maraki 9:50, 4:21, Luki 14:34-35, 8:16, 11:33)

¹³ «Wo maniyaxi fɔxe nan na yi duniya adamadie ya ma, kɔkɔ xa fɔxe mɛxɛmɛxɛnyɪ bara ba, a fa mɛxɛmɛxɛnma di? A tide yo mu na kɔre, fo a woli tande, mixie jɛre a fari. ¹⁴Wo maniyaxi naiyalanyi nan na yi duniya adamadie ya ma. Taa naxan dɔkɔxi geya fari, na mu nɔma nɔxunde. ¹⁵Lanpui mu radexema a xa dɔkɔ debe bun ma. A dɔkɔma lanpui dɔkɔse nan fari alako a xa banxi kui iyalan birin be. ¹⁶Wo xa naiyalanyi fan xa yanba na ki adamadie ya ma, alako e xa wo xa kewali fanyie to, e wo Baba matɔkɔ naxan na ariyanna.»

Annabi Munsu nun namijɔnmɛe xa seriye

¹⁷ «Wo naxa a marɔkɔxun a n faxi ne n xa Tawureta Munsu nun namijɔnmɛe xa seriye ba a i. N mu faxi e bade xe, n faxi ne alako n xa e rakamali. ¹⁸N xa nɔndi fala wo be, danmi koore nun bɔxi na na, hali sigire keren mu bama Ala xa seriye ra, fo a birin kamali. ¹⁹Na kui, mixi yo Ala xa yaamari keren matandi, na yaamari

xurun kiyoki, a man fa mixi gbete ratantan na kui, a kanyi fan xili xurunma ne birin be Ala xa mangeya niini bun ma. Kɔkɔ mixi yo Ala xa seriye rabatu, a mixi gbete xaran na ra, na kanyi xunnakeli nan sɔtɔma Ala xa mangeya niini bun ma. ²⁰N xa a fala wo be, xa wo xa tinxinyi mu dangi seriye karamɔkɔe nun Farisenie gbe ra, wo mu soma Ala xa mangeya niini bun ma abadan.»

Faxe tife, xɔne, nun lanyɪ
(Maraki 11:25, Luki 12:57-59)

²¹ «Wo a kolon wo benbae yamari naxan na, «Wo naxa faxe ti. Faxeti makiitima ne.» ²²Kɔkɔ n tan xa a fala wo be, naxan yo bɔɔre na te a ngaxakerenyi xili ma, na kanyi makiitima ne. Naxan na a fala ngaxakerenyi be, «I tan dugula», na kanyi makiitima ne kiitisa xungbee ya i. Naxan na a fala a be, «I tan xaxilitare!», na kanyi wolima ne yahannama te kɔkɔra.» ²³ «Na kui, xa wo bara siga serexe bade, wo fa ratu a wo ngaxakerenyi kɔkɔxi wo ma fe nde ma, ²⁴wo xa wo xa serexe lu serexebade fe ma sinden, wo siga wo ngaxakerenyi yire. Wo xa lanyɪ xiri wo nun wo ngaxakerenyi tagi, wo fa gbilen wo xa serexe bade.» ²⁵ «I xa kata wo nun i kalamuma xa lan sinnanyi ma, wo na kira xɔn ma temui naxe. Xa na mu a ra a i xaninma kiitisa yire, kiitisa fan i so kɔsibili yi ra, na fan i sa geeli. ²⁶N xa nɔndi fala i be, i mu minima menni fo i kɔbiri birin fi han batanka dɔnɔkɔe.»

Yene nun mixi ratantane
(Matiyu 18:8-9, Maraki 9:43, 9:47-48)

²⁷ «Wo a kolon wo benbae yamari naxan na, «Wo naxa yene raba.» ²⁸Kɔkɔ n tan xa a fala wo be, naxan yo a ya ti gine nde ra mile kui, na kanyi bara ge yene rabade a bɔɔre kui. ²⁹Xa i yirefan ya findima i ratantane ra, a ba na, a wɔle. Fate yire nde bafe na, na fisa dine i fate gundi birin wolife yahannama. ³⁰Xa i yirefan belexe findima i ratantane ra, a bolon, a wɔle. Fate salonse nde bolonfe, na fisa dine i fate gundi birin wolife yahannama.»

Xeme nun gine fatanfe
(Matiyu 19:7-9, Maraki 10:4-5, 10:10-12, Luki 16:18)

³¹ «A man masenxi ne, «Naxan wama mɛefe a xa gine ra, a xa fatan keedi so a yi ra.» ³²Kɔkɔ n tan xa a fala wo be, naxan yo mee a xa gine ra, xa a xa gine mu yene xa rabaxi, na kanyi bara a niya na gine xa findi yenela ra a na dɔkɔ xeme gbete xɔn ma temui naxe. Xeme naxan fan na gine dɔkɔma e mɛexi naxan na, a fan bara findi yenela ra.»

Marakali

³³ «Wo a kolon wo benbae yamari naxan na, «Wo naxa wo xa marakali kana, wo xa a rakamali ne Marigi be.» ³⁴Kɔkɔ n tan xa a fala wo be, wo naxa wo kali feo! Wo naxa wo kali koore ra, barima Ala xa kibanyi nan a ra. ³⁵Wo naxa wo kali bɔxi ra, barima Ala sanyi tide na

a ra. Wo naxa wo kali Darisalamu ra, barima Mange Xungbe xa taa nan a ra. ³⁶ Wo naxa wo kali wo yete xunyi ra, barima wo mu noma xunsexe keren nafugade, wo mu noma a fowode. ³⁷ Wo xa nandi fala. Xa iyo nan a ra, wo xa a fala «iyo». Xa ade nan a ra, wo xa a fala «ade». Sese sa na xun ma, a fatanxi Sentane nan ma.»

Gbeƙaxe
(Luki 6:29-30)

³⁸ «Wo a kolon wo yamari naxan na, «Wo xa ya kaxa ya ra, wo xa jinyi kaxa jinyi ra.» ³⁹ Kaxa n tan xa a fala wo be, wo naxa mixi kobi gere. Xa mixi nde wo xere garin, wo xa boore seeti fan ti a be. ⁴⁰ Xa mixi nde wama wo xanife kiiti banxi, alako a xa donma ba wo yi ra, wo xa wo xa guba fan lu a yi. ⁴¹ Xa mixi nde wo karaxan wo xa a mati jere kui kilo keren, wo xa a mati kilo firin. ⁴² Naxan na i makula, i xa a ki. Naxan wama se nde yofufe i ma, i naxa tondi a be.»

Yaxuie xanufe
(Luki 6:27-28, 6:32-36)

⁴³ «Wo a kolon wo yamarixi naxan na, «Wo xa wo boore xanu, wo xa wo yaxui kaxa.» ⁴⁴ Kaxa n tan xa a fala wo be, wo xa wo yaxuie xanu, wo xa Ala maxandi mixie be naxee wo jaxankatama. ⁴⁵ Na kui, wo findima wo Baba xa die ra naxan na ariyanna, naxan kuye ibama tinxintee nun tinxintaree be, naxan tune ragorma mixi fanyie nun mixi kobie be. ⁴⁶ Xa wo sa mixie gbansan nan xanuma, naxee wo fan xanuxi, wo baraayi mundun sowa na kui? Hali duuti maxili kobie na moli rabama. ⁴⁷ Xa wo sa wo ngaxakerenyie gbansan nan xebuma, wo munfe rabafe naxan findi fe neene ra na kui? Hali kaafirie na moli rabama. ⁴⁸ Na kui, wo xa tinxinyi nun marafanyi xa kamali, al wo naxan toxi wo Baba ra naxan na ariyanna.»

Mixi kife

6 «Wo naxa fe fanyi raba mixie ya tode ra e xa wo xa tinxinyi to, xa na mu a ra wo mu baraayi yo sowa wo Baba ra, naxan na ariyanna. ² Na kui, i ne mixi kima, i naxa a sigi sa duniya birin be al filankafuie a rabama ki naxe salide nun taa ma, alako mixie xa e mataxa. N xa nandi fala wo be, e bara ge e xa wali sare birin sowa. ³ I ne mixi kima i yirefanyi ra, kaxa naxa a kolon. ⁴ I xa mixi ki suture nan na. Na kui, i Baba Ala naxan gundo birin kolon, a fama ne na sare ragbilende i ma.»

Ala maxandife
(Luki 11:2-4)

⁵ «Wo ne salima, wo naxa lu al filankafuie naxee salima, e tixi salidee kui nun kira de ra alako mixie xa e to. N xa nandi fala wo be, e bara ge e xa wali sare birin sowa. ⁶ Kaxa i tan ne salima, siga i xa banxi yire nde koxunyi kui, i naade ragali, i Ala maxandi naxan mu

toma. Na kui, i Baba Ala naxan gundo fe birin toxi, a fama ne i sare fide.»

⁷ «Wo ne Ala maxandima, wo naxa wo xa woyenyi rawuya fufafu, al kaafiri naxee laxi a ra a e xa duba suxuma e xa woyenyi radiganxie nan saabui ra. ⁸ Wo naxa lu al e tan, barima wo Baba Ala wo hayi kolon beenun wo xa a maxandi.»

⁹ «Wo lan wo xa sali yi ki ne:

«Muxu Baba naxan na ariyanna, duniya birin xa i xili seniyanxi kolon.

¹⁰ I xa mangeya xa fa.

I sago xa raba duniya ma, al a rabama ariyanna ki naxe.

¹¹ Baloe fi muxu ma to kaxe, muxu hayi na naxan ma.

¹² Dije muxu xa yunubie ma, al muxu fan dijexi mixie haakee ma ki naxe, naxee bara fe kobi niya muxu ra.

¹³ I naxa muxu ti maratantanyi kira kaxa, i xa muxu ratanga Sentane ma.

I tan nan gbe na mangeya, senbe, nun binye ra abadan.

Amina.»

¹⁴ «Xa wo dije mixie haakee ma, wo Baba naxan na ariyanna, a fan dijema ne wo ma, ¹⁵ kaxa xa wo mu dije mixie ma, wo Baba naxan na ariyanna, a fan mu dijema wo xa yunubie ma.»

Sunyi suxufe

¹⁶ «Wo ne sunyi suxuma, wo naxa wo yatagi kaxa al filankafuie e yatagi ikaxa ki naxe, mixie xa a kolon a e na sunyi. N xa nandi fala wo be, e bara ge e xa wali sare birin sowa. ¹⁷ Kaxa i tan ne sunyi suxuma, i xa ture sa i xunyi ma, i i yatagi maxa, ¹⁸ alako mixie naxa a kolon a i na sunyi. Na kui, i Baba Ala naxan mu toma, naxan man gundo fe birin toxi, a fama ne i sare fide.»

Harige

(Luki 11:33-36, 16:13)

¹⁹ «Wo naxa wo harige malan duniya ma, nimasee nun kaxaxi a xun nakanama dennaxe, xa na mu a ra mujetie noma a mujade banxi kui dennaxe. ²⁰ Wo xa wo harige malan ariyanna ne, nimasee nun kaxaxi mu kanari sama dennaxe, mujetie fan mu mujete tima dennaxe. ²¹ Wo harige na dennaxe, wo kaxe fan luma naa ne.»

²² «Ya nan na fate xa lanpui ra. Xa i ya fan, i fate birin iyalanma ne, ²³ kaxa i ya mu fan, i fate luma dimi nan kui. Na kui, xa i xa naiyalanyi bara findi dimi ra, na dimi ifowa del!»

²⁴ «Mixi yo mu noma lude marigi firin xa yaamari bun ma, barima a fama marigi keren kaxa, a boore maxanu. A xirima keren na, a boore rabolo. Wo mu noma Ala nun naafuli batude temui keren.»

Koƙɔfili (Luki 12:22-32)

²⁵ «Na nan a toxi, n xa a fala wo be, wo naxa koƙɔfili baloe xa fe ra wo hayi na naxan ma yi duniƙeigiri kui, xa na mu a ra, dugie xa fe ra wo naxee ragoroma wo fate ma. Wo xa duniƙeigiri tide mu gbo donse be? Wo fate tide mu gbo dugie be? ²⁶ Wo xɔnie mato koore ma. E mu sansi sima, e mu xe xabama, e mu donse ragatama bilie kui, koƙɔ wo Baba naxan na ariyanna, a e baloma. Wo tan mu dangi na xɔnie ra? ²⁷ Nde nɔma hali xi keren sade a xa simaya xun a xa koƙɔfili saabui ra? ²⁸ Munfe ra wo koƙɔfilima wo xa sosee xa fe ra? Wo sansi fuge tofanyie mato, e minima wula sansie ma ki naxe. E mu walima, e mu woligese yailanma, ²⁹ koƙɔ n xa a fala wo be, hali mange Sulemani xa dariye birin kui, a xa sosee mu nu tofan ab na sansi fuge keren. ³⁰ Xa Ala sansi meenima yi ki ne, sansi naxan na na to, tina a gan, a mu meenima wo fan ma? Wo xa danxaniya xurun!»

³¹ «Na kui, wo naxa koƙɔfili a falafe ra, «Muxu munse donma? Muxu munse minma? Muxu munse ragoroma muxu ma?» ³² Kaafirie birama na fe mɔkli nan tun faƙa ra. Anun, wo Baba naxan na ariyanna, a a kolon wo hayi na na se birin ma. ³³ Na kui, wo xa Ala xa mangeya niini nun a xa tinxinyi nan singe fen, a na se dɔnɔƙe birin fan fima ne wo ma. ³⁴ Wo naxa koƙɔfili tina xa fe ra, barima tina a xɔƙa sama a yete xɔn. Lɔƙe birin nun a xa xɔƙe nan a ra.»

Wuri fuɗi nun xebenyi (Luki 6:37-42)

⁷ «Wo naxa wo yete findi wo boore adama kewalie makiitima ra, alako kiiti naxa kana wo fan na Ala yi. ² Wo mixi makiitima ki naxe, wo fan makiitima na ki ne. Wo maniyase naxan nawalima booree be, na nan nawalima wo fan be. ³ Munfe ra i wuri fuɗi toma i ngaxakerenyi ya ma, a fa li i mu xebenyi toxi naxan na i tan yete ya ma? ⁴ I nɔma a falade i ngaxakerenyi be di, «A lu n xa wuri fuɗi ba i ya ma,» xa a sa li xebenyi nan na i tan yete ya ma? ⁵ I tan filankafui, xebenyi nan singe ba i yete ya ma. Na ba xanbi, i nɔma ne se igbede a fanyi ra, alako i xa wuri fuɗi ba i ngaxakerenyi fan ya ma.»

Se seniyenxi sofe baree yi ra

⁶ «Wo naxa se seniyenxi so baree yi ra, xa na mu a ra e e ya rafindima ne wo ma, e wo maxin. Wo naxa geme tofanyie woli xɔsee bun ma, xa na mu a ra e e maboronma nan tui.»

Baba Ala maxandife (Luki 11:9-13)

⁷ «Wo maxandi ti, wo a sɔtɔma ne.

Wo fenyi ti, wo a toma ne.

Wo naade konkon, a rabima ne wo be.

⁸ Mixi naxan birin maxandi tima, a a sɔtɔma ne.

Mixi naxan fenyi tima, a a toma ne.

Mixi naxan naade konkonma, a rabima ne a be.»

⁹ «Babe mundun na wo ya ma naxan xa di taami maxɔrinma a ma, a sa geme so a yi ra? ¹⁰ Xa na mu a ra, a bɔximase so a yi, a xa di na a maxɔrin yete ma? ¹¹ Xa wo tan mixi kobie fata se fanyie fide wo xa die ma, wo Baba Ala naxan na ariyanna, a dangi wo ra pon! A fe fanyie fima ne a maxandimae ma.»

Mixi lanma a xa naxan naba a boore adama be (Luki 6:31)

¹² «Wo wama mixie xa naxan birin naba wo be, wo fan xa na nan naba e be. Tawureta Munsa nun namijɔnmee xa Kitaabuie birin nalanxi nan na ki.»

Naade ixutuxi nun a igbe (Luki 13:23-24)

¹³ «Wo xa so naade ixutuxi nan na, barima naade igbe mixi rasigama gbaloe nan ma. Kira naxan mixi xaninma gbaloe ma, a jere mu koƙɔ. Mixi gbegbe so ma naade igbe nan na, mixi gbegbe gbaloe kira nan suxuma. ¹⁴ Koƙɔ naade ixutuxi rabima kisi nan ma. Kira naxan mixi xaninma kisi ma, a jere koƙɔ. Mixi mu gbo naxee na naade nun na kira toma.»

Wuri bili kolonma a bogi nan ma (Luki 6:43-44)

¹⁵ «Wo wo yete ratanga wule falee ma naxee e yete findixi namijɔnmee ra. E fama wɔyenyi xɔxunme ra wo ma, koƙɔ e janige mu fan feo! ¹⁶ Wo e kolonma e xa kewali nan ma. Kusu bama baagi bili koƙɔ na? Xɔre bama tunbe bili ma? ¹⁷ Sansi fanyi bogi fanyi nan namini ma, sansi kobi fan bogi kobi nan naminima. ¹⁸ Sansi fanyi mu nɔma bogi kobi raminide, sansi kobi fan mu nɔma bogi fanyi raminide. ¹⁹ Sansi naxan mu bogi fanyi raminima, a segema ne, a woli te i. ²⁰ Na kui, wo na mixie kolonma e xa kewali nan ma.»

Naxee mu Ala sago rabama (Luki 6:46, 13:25-27)

²¹ «Mixi naxee a falama n be, «N Marigi, n Marigi,» e birin xa mu soma Ala xa mangeya niini bun ma, fo naxee n Baba sago rabama naxan na ariyanna. ²² Na lɔƙe mixi gbegbe a falama ne n be, «Muxu Marigi, muxu Marigi, muxu mu wɔyen xe i xili ra? Muxu mu jinnee keru xe i xili ra? Muxu mu kaabanako gbegbe raba xe i xili ra?» ²³ Na temui n nee yaabima ne, «N mu wo kolon feo! Wo tan fe kobi rabae, wo keli n ya i.»

Banxiti firin xa taali (Luki 6:47-49)

²⁴ «Na kui, mixi naxan na n ma masenyi rame, a fa a rabatu, na kanyi maniya xaxilima ra naxan a xa banxi bili ti fanye ma. ²⁵ Tuna naxa fa, xuree naxa banbaran ye, foye naxa mini a nu banxi mabɔnɔ, koƙɔ banxi mu bira, barima a nu tixi fanye nan fari. ²⁶ Koƙɔ mixi naxan n ma masenyi rame, a mu a rabatu, na kanyi maniya

mixi xaxilitare ra naxan a xa banxi tixi meyeniyi fari. ²⁷ Tuna naxa fa, xuree naxa banbaran ye, foye naxa mi-ni a nu banxi mabɔnɔ, banxi fan naxa bira, a kana a naaxi ra.»

²⁸ Isa to ge yi fe birin masende, nama naxa kaaba a xa xaranyi ma, ²⁹ barima a mu nu luxi alɔ e xa seriye karamɔɔe. A tan nu woyenma mange senbe nan na.

Isa kune kanyi rayalanfe

(Maraki 1:40-45, Luki 5:12-14)

8 Isa to goro geya fari, nama gbegbe naxa bira a fɔɔ ra. ² Kune kanyi nde naxa a maso Isa ra, a suyidi a be, a a fala a be, «N Marigi, xa i tin, i nɔma n naseniyende.» ³ Isa naxa a belexe itala, a a sa kune kanyi ma, a a fala a be, «N tinxi. Findi mixi seniyenxi ra.» Kune fure naxa ba a ma keren na. ⁴ Isa man naxa a masen a be, «I naxa yi fe fala mixi yo be. Siga i sa i yete dentegɛ seɣeɣedube be, i seɣeɣe ba alɔ Annabi Munsa a yamarixi ki naxe. Na findima seederɔɔɔya nan na e be.»

Sɔɔri xunmati xa danxaniya

(Luki 7:1-10)

⁵ Isa to so Kaperenam, sɔɔri mixi keme xunmati naxa fa a yire, a a maxandi, ⁶ «Marigi, n ma walike saxi banxi, a bara namata, a naɔankataxi ki fanyi ra.» ⁷ Isa naxa a fala a be, «N xa siga, n xa sa a rayalan.» ⁸ Sɔɔri mixi keme xunmati naxa a yaabi, «Marigi, na binye mu na n yi ra i tan xa so n ma banxi kui. I xa yaamari gbansan nan fi, n ma konyi yalanma ne. ⁹ N a kolon barima n fan na mange ndee nan xa yaamari bun ma, sɔɔri ndee man na n fan yi, naxee na n ma yaamari bun ma. N na a fala sɔɔri nde be, «Siga,» a sigama ne. N na a fala, «Fa,» a fama ne. N na n ma konyi nde yamari, «Yi fe raba,» a a rabama ne.»

¹⁰ Isa to na sɔɔri xa masenyi me, a naxa kaaba, a fa a fala a fɔɔrabiɣe be, «N xa nɔndi fala wo be, n mu yi danxaniya mɔɔli toxi Isirayila bɔxi dede. ¹¹ N xa a fala wo be, mixi gbegbe fama ne keli sogetede nun sogegorode biri, e e dege e nun Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Ala xa mangeya niini bun ma. ¹² Kɔɔɔ mange xa die tan wolima ne tande dimi kui, wa nun jinyi raxinyi na dennaxe.» ¹³ Na temui Isa naxa a fala sɔɔri mixi keme xunmati be, «Siga, a xa raba i be alɔ i laxi a ra ki naxe.» Na waxati kerenyi yati, sɔɔri xa konyi naxa yalan.

Isa mixi gbegbe rayalanfe

(Maraki 1:21-34, Luki 4:31-41)

¹⁴ Na dangi xanbi, Isa naxa siga Piyeri xɔnyi. A naxa Piyeri bitanyi ginema to, a saxi, a fate wolenxi ki fanyi. ¹⁵ Isa to a belexe suxu, fure naxa a bepin keren na. A naxa keli, a fa kuri so e be.

¹⁶ Nunmare temui, e naxa fa mixi gbegbe ra Isa xɔn ma pinne nu naxee fɔɔ ra. A naxa pinnee keri a xa woyenyi ra, a furemae birin nayalan. ¹⁷ Na kui, Annabi Esayi xa masenyi naxa kamali, naxan sebexi, «A naxa won ma tɔɔre ba won ma,

a won ma furee dɔɔɔ a xun.»

Birafe Isa fɔɔ ra

(Luki 9:57-62)

¹⁸ Isa to nama gbegbe to a rabilinyi, a naxa a fɔɔrabiɣe yamari e xa baa igiri. ¹⁹ Seriye karamɔɔɔ nde naxa a maso Isa ra, a a fala a be, «Karamɔɔɔ, i siga dede, n na i fɔɔ ra.» ²⁰ Isa naxa a yaabi, «Xulumase xima a yili kui.

Xɔn xima a tee kui.

Kɔɔɔ dede mu na Adama xa Di be a a xunyi sama dennaxe.»

²¹ A fɔɔrabiɣe nde fan naxa a fala a be, «Marigi, a lu n xa siga n baba ragatade sinden.» ²² Kɔɔɔ Isa naxa a yaabi, «Bira n fɔɔ ra. A lu faxamixie xa e xa faxamixie ragata.»

Isa foye belebele raxarafe

(Maraki 4:35-41, Luki 8:22-25)

²³ Isa naxa baki kunkui kui, a fɔɔrabiɣe naxa bira a fɔɔ ra. ²⁴ Foye belebele naxa keli baa ma, mɔɔɔnyi nu fa sa kunkui kui. Kɔɔɔ Isa tan nu na xife. ²⁵ A fɔɔrabiɣe naxa fa a raxunu, e a fala a be, «Marigi, won nakisi, won faxafe ne yi ki!» ²⁶ A naxa e yaabi, «Wo gaaxuxi munfe ra? Wo xa danxaniya xurun!» A naxa keli, a foye nun baa yamari, baa naxa xinbeli yen! ²⁷ A fɔɔrabiɣe naxa kaaba, e e bore maxɔrin, «Mixi mɔɔli mundun lanxi yi ma? Hali foye nun baa, e a xui rabatuma.»

Ninne kanyi rayalanfe

(Maraki 5:1-20, Luki 8:26-39)

²⁸ E to naakiri li Gadara bɔxi ma, mixi firin naxa mini gaburi longori ra pinnee nu naxee fɔɔ ra, e sa Isa ralan. E nu magaxu ki fanyi, mixi yo nan mu nu nɔma dangide na biri. ²⁹ E naxa xɔɔɔ, «Ala xa Di, i waxi munse xɔn ma muxu be? I faxi be muxu naɔankatade ne beenun a xɔɔe xa a li?» ³⁰ Xɔɔe gali nu na e demadonfe na longori. ³¹ Pinnee naxa Isa mayandi, «Xa i sa muxu keri, muxu raso yi xɔɔe gali.» ³² Isa naxa a fala e be, «Wo siga.» E naxa mini na xeme firinyie, e so na xɔɔe i. Xɔɔe gali birin naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sa sin baa ma, e madula. ³³ Naxee nu na xɔɔe demadonfe, e naxa e gi. E to so taa kui, e naxa dentegɛ sa fe ma naxan dangixi, e a fala taakae be pinnee gbilenxi na xeme firin fɔɔ ra ki naxe. ³⁴ Na temui taa birin naxa mini Isa ralande. E to a to, e naxa a mayandi a xa keli e xa bɔxi ma.

Namate rayalanfe

(Maraki 2:1-12, Luki 5:17-26)

9 Isa to baki kunkui kui, a naxa baa igiri, a so a xɔnyi taa kui. ² Mixi ndee naxa fa namate nde ra Isa xɔn ma, a saxi dagi ma. Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namate be, «N ma di, limaniya tongo, i xa yunubie bara xafari.» ³ Na kui, seriye karamɔɔɔ ndee naxa a fala e bɔɔe ma, «Yi xeme na Ala rasɔɔɔe ne yi ki.» ⁴ Kɔɔɔ Isa to nu e xa maɔɔɔxunyi kolon, a naxa a masen e be, «Munfe ra maɔɔɔxunyi kobie na wo bɔɔe

ma? ⁵ Wɔyenyi mundun sɔkɔneya, a falafe «I xa yunubie bara xafari,» ka a falafe «Keli, i xa i jɛrɛ?» ⁶ N xa a masen wo be a Adama xa Di nɔkɔma yunubi xafaride dunija ma.» Isa naxa a masen namate be, «Keli, i xa i xa dagi tongo, i xa siga i xɔnyi.» ⁷ Namate naxa keli, a siga a xɔnyi. ⁸ Nama to na to, e naxa gaaxu, e nu fa Ala matɔkɔ, naxan na senbe mɔkli fixi adamadie ma.

Matiyu birafe Isa fɔɔ ra

(Maraki 2:13-17, Luki 5:27-32)

⁹ Isa to keli na, a naxa xeme nde to naxan xili Matiyu, a dɔkɔxi duuti maxilide. Isa naxa a fala a be, «Bira n fɔɔ ra.» Matiyu naxa keli, a bira a fɔɔ ra.

¹⁰ Lɔkɔ nde Isa nun a fɔxirabiree nu na e degefe Matiyu xɔnyi. Duuti maxilie nun yunubitɔe gbege naxa fa, e birin naxa e dege fɔkɔ yire keren. ¹¹ Farisenie to na to, e naxa Isa fɔxirabiree maxɔrin, «Munfe ra wo karamɔkɔ nun duuti maxilie nun yunubitɔe e dege ma yire keren?» ¹² Isa to na me, a naxa a fala, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na seriba ma. ¹³ Wo siga, wo sa fahaamui sɔkɔ yi masenyi ma, «Hinne rafan n ma dangife sɛrɛɛ ra.» N mu faxi tinxintɔe xa xilide. N faxi yunubitɔe nan xilide.»

Isa maxɔrinfe sunyi ma

(Maraki 2:18-22, Luki 5:33-39)

¹⁴ Na temui Annabi Yaya fɔxirabiree naxa fa Isa yire, e a maxɔrin, «Munfe ra muxu tan nun Farisenie sunyi suxuma, kɔkɔ i fɔxirabiree tan mu sunma?» ¹⁵ Isa naxa e yaabi, «Ginefenyi xa futixiri xulunyi, a booree nɔkɔma sunnunde a na e fe ma temui naxe? Lɔkɔɛ fama, ginefenyi bama ne e yi ra. Na waxati tan, e sunyi suxuma ne. ¹⁶ Mixi yo mu dugi fori lonpoma dugi neene ra, xa na mu a ra na dugi neene xuntunyi nan dugi fori ibendunma, dugi ibɔkɔ dangi a singe ra. ¹⁷ Mixi man mu weni neene sama lebe fori kui, xa na mu a ra na weni neene na funtu, weni lebe fori bulama ne, weni fili, a sase fan kana. Weni neene sama lebe neene nan kui, alako weni yo, weni sase yo, e birin xa ragata a fanyi ra.»

Ginedimedi rakelife faxe ma

nun gine gbete rayalanfe

(Maraki 5:21-43, Luki 8:40-56)

¹⁸ Isa to nu na na fee masenfe e be, mange nde naxa fa, a suyidi Isa be, a a fala a be, «N ma di gine baxi faxade ya, kɔkɔ xa i siga, i naxa i belexe sa a ma, a man kelima ne.» ¹⁹ Isa naxa keli, e nun a fɔxirabiree naxa bira na mange fɔɔ ra.

²⁰ Na temui, gine nde naxan xa kike wali mu nu a itima je fu nun firin bun ma, a naxa fa Isa xanbi ra, a a belexe din a xa donma sanbunyi ra, ²¹ barima a nu a falafe a yete ma, «Xa n kɔ n belexe dinde Isa xa donma gbansan na, n yalanma ne.» ²² Isa to a mafindi, a gine to, a naxa a fala a be, «N ma di, limaniya, i xa danxaniya bara i rayalan.» Keren na, gine naxa yalan.

²³ Isa to so mange xɔnyi, a naxa nama li naa, e sɔkɔkɔfe, xule femae fan bara fa kɔkɔ yire. A naxa a fala e be, ²⁴ «Wo siga, barima yi ginedimedi mu faxaxi. A na xife ne.» E naxa yo a ma, e a mayele. ²⁵ A to nama rami-ni tande, a naxa so banxi kui. A naxa ginedimedi belexe suxu, ginedimedi naxa keli. ²⁶ Na xibaaru naxa yensen na yire birin na.

Isa dɔnxui firin nayalanfe

²⁷ Isa to keli mɛnni, dɔnxui firin naxa bira a fɔɔ ra, e nu e xui ite a be, «Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!» ²⁸ Isa to so banxi, dɔnxuie naxa e maso a ra. A naxa e maxɔrin, «Wo laxi a ra a n nɔkɔma wo rayalande?» E naxa a yaabi, «Iyo, Marigi.» ²⁹ Isa naxa a belexe sa e ya ma, a a fala e be, «Wo waxɔnfe xa raba wo be alɔ wo laxi a ra ki naxe.» ³⁰ E yae naxa rabi keren na. Isa naxa a matintin e ra a xɔkɔkɔɛ ra, «Mixi yo naxa yi fe kolon.» ³¹ Kɔkɔ e to mini, e naxa siga Isa xa fe fala ra na bɔxi yire birin.

Boboe rayalanfe

(Luki 11:14-15)

³² Isa nun a fɔxirabiree to nu kelifa naa, mixi nde naxa fa xeme nde ra a xɔn ma pinne nu bara naxan findi boboe ra. ³³ Isa to na pinne keri, boboe naxa woyen. Nama naxa kaaba, e a fala, «Yi fe mɔkli singe mu nu to Isirayila bɔxi ma.» ³⁴ Kɔkɔ Farisenie tan naxa a fala, «A pinnee kerima pinne mange nan saabui ra.»

Isa kinikinife nama ma

(Maraki 6:6, 6:34, Luki 8:1)

³⁵ Isa naxa taae birin ijɛrɛ, a xungbe nun a xuri. A nu mixie xaranma e xa salidee kui, a nu e kawandi Ala xa mangeya xa xibaaru fanyi ra, a nu furema mɔkli birin nayalan. ³⁶ A nu nama toma temui naxe, a nu kinikini-ma e ma, barima senbe nun limaniya birin nu baxi e yi. E nu luxi ne alɔ yexee naxee makantama mu na. ³⁷ Na kui, a naxa a fala a fɔxirabiree be, «Xe xaba wali belebele nan na, kɔkɔ walikɛ tan xurun. ³⁸ Wo xe kanyi maxandi alako a xa walikɛ rasanba a xa xe xabade.»

Isa xa xɛera fu nun firinyie

(Maraki 3:13-19, Luki 6:12-16)

10 Isa naxa a fɔxirabire fu nun firinyie xili, a nɔe so e yi ra alako e xa kɔ pinnee keride mixie fɔɔ ra, e man xa kɔ furema mɔkli birin nayalande.

² Na xɛera fu nun firinyi xilie nan ya: a singe, Simɔn, naxan man xili Piyeri, nun a xunya Andire, Sebede xa di Yaki, nun a xunya Yaya, ³ Filipu nun Barotolome, Tomasi nun Matiyu duuti maxili, Alifa xa di Yaki nun Tadayo, ⁴ Simɔn naxan xili Seloti, nun Yudas Isikariyoti naxan Isa yanfa.

Isa a xa xɛera fu nun firinyie xɛefe

(Maraki 6:7-13, Luki 9:1-6)

⁵ Isa naxa yi xeme fu nun firinyie xee yi yaamari ra: «Wo naxa siga mixie yire Yuwifie mu naxee ra, wo naxa

so Samarikae xa taae kui. ⁶ Wo xa siga Isirayilakae nan xɔn, naxee luxi alɔ yexɛɛ lɔxɛie. ⁷ Wo xa kawandi ti kira xɔn a Ala xa mangeya niini bara makɔrɛ. ⁸ Wo xa furemae rayalan, wo xa faxamixie rakeli, wo xa kune kanyie raseniyen, wo xa pinnee keru. Wo kixi nɛ, wo mu sese fi. Wo fan xa mixi ki na ki. ⁹ Wo naxa xɛɛma, gbeti, xa na mu a ra kɔbiri xanin wo xun ma. ¹⁰ Wo man naxa gbɔnɔfɛ, donma firin nde, sankiri, xa na mu a ra xuli xanin wo xun ma. A lanma baloe xa fi walike ma.»

¹¹ «Wo na so taa naxan kui, wo xa mixi fanyu nde fen naxan wo yigiyama, wo lu naa han wo siga taa gbete. ¹² Wo na so mixie xɔnyi, wo xa e xɛɛbu. ¹³ Xa na fɔxɔɛ mixie fan, Ala xa wo xa duba suxu e xa fe ra. Kɔnɔ xa naakae mu fan, Ala naxa na duba suxu. ¹⁴ Xa mixie mu tin wo rasenede, xa na mu a ra e tondi e tuli matide wo xa masenyi ra, wo nɛ kelima na banxi xa na mu a ra na taa kui, wo xa menni bende rakɔnkɔn wo sanyie ra. ¹⁵ N xa nɔndi fala wo bɛ, kiiti sa lɔxɔɛ, kiiti fanma Sodoma nun Gomora taakae ra dangife na taa mixie ra.»

Isa fɔxirabiree fama naxankatade

(Maraki 13:9-13, Luki 12:11-12, 21:12-19)

¹⁶ «Wo wo tuli mati, n na wo xɛɛfe nɛ alɔ yexɛɛ naxee soma wula baree tagi. Na kui, wo xa kɔkɔta alɔ yere, wo yuge xa fan alɔ turunna xɔni. ¹⁷ Wo xa wo yete matanga mixie ma, barima e wo soma nɛ kiitisaie yi ra, e wo bɔnbɔma nɛ seberɛ ra e xa salidee kui, ¹⁸ e wo xaninma nɛ gominae nun mangɛe yire n ma fe ra. Na kui, wo findima nɛ n ma seedee ra e tan bɛ, a nun si gbete bɛ. ¹⁹ E na wo so nee yi ra, wo naxa kɔntɔfili wo xa masenyi xa fe ra, wo naxan falama nun wo a falama ki naxɛ, barima na birin fima nɛ wo ma na waxati yati. ²⁰ Wo tan xa mu wɔyenma, wo Baba Ala Xaxili nan wɔyenma wo saabui ra.»

²¹ «Mixi fama a ngaxakerenyi yanfade, a a sa mixie belexɛ, e xa a faxa. Babe fan na mɔkli niyama a xa di ra, die fan kelima nɛ e barimae xili ma, e xa e faxa. ²² Mixi birin fama wo xɔnde n xili xa fe ra, kɔnɔ naxan na wakili han a rapɔnyi, na kanyu kisima nɛ. ²³ Xa e wo naxankata yire nde, wo xa wo gi, wo siga taa gbete. N xa nɔndi fala wo bɛ, wo mu gema Isirayila taa birin ipɛrɛde a fa lu Adama xa Di mu fa.»

²⁴ «Taalibi mu dangima a karamɔxɔ ra, konyi fan mu dangima a marigi ra. ²⁵ A lanma taalibi xa lu alɔ a karamɔxɔ, konyi fan xa lu alɔ a marigi. Xa fɔxɔɛ xunyi xili fala pinne Belesebulu, e naxan falama a xa fɔxɔɛ mixie xun ma, a nan dangima na ra.»

Gaaxufe Ala ya ra

(Maraki 8:38, Luki 9:26, 12:2-9)

²⁶ «Wo naxa gaaxu mixie ya ra, barima fefe nɔxunxi mu na naxan mu fama makenende, gundo yo mu na naxan mu fama kolonde. ²⁷ N naxan falama wo bɛ kɔɛ ra, wo xa na masen yanyu ra. Wo naxan mema makɔyikɔyi ra, wo xa dunina birin nakolon a ra. ²⁸ Wo naxa gaaxu mixie ya ra naxee nɔma mixi fate bende nan tun faxade, a fa li e mu nɔma wo nii tan masɔtɔde. Wo xa gaaxu Ala nan ya ra, naxan nɔma fate bende

nun nii sɔntɔde yahannama. ²⁹ Turunna firin xa mu sarama batanka keren na? Kɔnɔ hali xɔni di keren mu birama bɔxi ma xa wo Baba Ala sago mu a ra. ³⁰ Wo xunsexɛ yati kɔntixi. ³¹ Na kui, wo naxa gaaxu, barima wo tide gbo dangi turunna xɔni gali ra.»

³² «Mixi yo naxan n kolonma a Marigi ra adamadie ya xɔri, n fan na kanyu kolonma n Baba ya xɔri ariyanna.

³³ Kɔnɔ naxan na tondi n kolonde a Marigi ra adamadie ya ma, n fan tondima nɛ na kanyu rakolonde n Baba ra naxan na ariyanna.»

Isa fɔxirabiree nun tɔkɔɛ

(Luki 12:51-53, 14:26-27, 9:23-24, Maraki 8:34-35)

³⁴ «Wo naxa a mapɔxun a n faxi bɔnɛsa nan na dunina. N mu faxi bɔnɛsa xa ra, n faxi santidegema nan na. ³⁵ N faxi fatanyu nan na di xeme nun a baba tagi, di gine nun a nga tagi, mamadi nun a mama tagi. ³⁶ Mixi ngaxakerenyie nan findima a yaxuie ra. ³⁷ Mixi naxan a baba nun a nga xanuma dangife n tan na, na kanyu mu daxa a xa lu n seeti ma. Mixi naxan a xa di xanuma dangife n tan na, na kanyu mu daxa a xa lu n seeti ma. ³⁸ Xa mixi naxan mu tin tɔkɔɛ nun faxɛ ra, a mu bira n fɔxɔ ra, na kanyu mu daxa a xa lu n seeti ma. ³⁹ Mixi naxan wama a yete rakisife, na kanyu lɔɛma nɛ. Naxan a yete ralɔɛma n tan ma fe ra, na kanyu kisima nɛ.»

Isa fɔxirabiree rasenefe

(Maraki 9:37,41, Luki 9:48, 10:16, Yaya 13:20)

⁴⁰ «Mixi naxan na wo rasene, a n tan nan nasenexi. Mixi naxan na n nasene, a n xɛɛma nan nasenexi. ⁴¹ Mixi naxan na namipɔnɛme rasene a xa namipɔnɛmɛra ma, a baraayu sɔtɔma nɛ alɔ namipɔnɛmɛ. Mixi naxan na tinxintɔɛ rasene a xa tinxinyi ma, a baraayu sɔtɔma nɛ alɔ tinxintɔɛ. ⁴² Mixi naxan na hali ye xinbeli kɔkɔti ya keren fi yi mixi xuri keren ma a to findixi n fɔxirabiree ra, n xa nɔndi fala wo bɛ, na kanyu mu ganma a baraayu ra muku.»

Annabi Yaya xa maxɔrinyi

(Luki 7:18-35)

11 Isa to ge yi yaamarie fide a fɔxirabiree fu nun firinyie ma, a naxa keli menni, a siga Yuwifie xa taae alako a xa mixie xaran, a e kawandi.

² Annabi Yaya to Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe me geeli kui, a naxa a fɔxirabiree ndee xɛɛ Isa ma. ³ E naxa a maxɔrin, «I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbete nan mame?» ⁴ Isa naxa e yaabi, «Wo fe naxan mexi nun wo fe naxan toxi, wo sa na dentɛge sa Yaya bɛ. ⁵ Dɔnxuie se toma, namateɛ pɛrɛma, kune kanyie yalanma, tulixɔrie fe mema, faxamixie kelima, fuxarilae kawandima xibaaru fanyu ra. ⁶ Seewe na mixi bɛ naxan mu siikema n ma fe ra.»

⁷ Annabi Yaya fɔxirabiree to siga, Isa naxa pama maxɔrin Yaya xa fe ma, «Wo siga munse matode wula i? Kale, foye naxan namaxama? ⁸ Xa na mu a ra, wo siga munse matode? Dugi tofanyu kanyu? Dugi tofanyu

kanyie toma mange banxie nan kui. ⁹ Wo fa siga munse matode? Namijnɔnmɛ? Iyo, n xa a fala wo be, a nan dangi namijnɔnmɛ ra. ¹⁰ A tan nan xa fe sebexi Kitaabui kui, «N fama n ma xɛera rasanbade i ya ra alako a xa kira yailan i be.» ¹¹ N xa nɔndi fala wo be, gine yo mu di bari naxan dangi Yaya Xunxa ra. Kɔnɔ n man xa a fala wo be, mixi naxan na Ala xa mangeya niini bun ma, a xurun kiyoki, a fan dangi Yaya ra. ¹² Kabi Yaya Xunxa xa waxati han to, Ala xa mangeya senbe nan tun sɔtɔma. Senbɛmae nan luma a niini bun ma.

¹³ Namijnɔnmɛ birin nun Tawureta Munsa bara Ala xa mangeya niini xa fe fala han Annabi Yaya waxati. ¹⁴ Xa wo tinma nɔndi ra, wo xa a kolon Kitaabui to a fala a Annabi Eliya gbilenma fa ra, a nu Yaya nan ma fe falafe. ¹⁵ Xa wo tuli fe mɛma, wo xa wo tuli mati yi masenyi ra.»

¹⁶ «N nɔma to mixie misaalide munse ra? E maniyaxi dimɛdie nan na naxee dɔxɔxi taa kui, e nu a fala e booree be,

¹⁷ «Muxu bara xule fe wo be,
kɔnɔ wo mu fare boronxi.
Muxu bara nɔn bɛeti ba,
kɔnɔ wo mu sunnunxi.»

¹⁸ «Annabi Yaya to nu sunma, e naxa a fala a xa fe ra, «Ninne na a fɔxɔ ra.» ¹⁹ Adama xa Di to fa, a tan mu ton-di sigade xulunyi yire. Na kui, e bara a fala, «Furi paaxi siisila mato! E nun duuti maxilie nun yunubɔtɔe nan a ra!» Kɔnɔ xaxilimaya kolonma a kewali nan ma.»

Taa danxaniyataree xa gbaloe

(Matiyu 10:15, Luki 10:12-15)

²⁰ Na tɛmui Isa naxa kɔnɔ mixie ma naxee nu sabatixi taae kui a kaabanako gbegbe rabaxi dennaxe, barima e mu tuubi. ²¹ «Gbaloe na wo be, Korasinkae! Gbaloe na wo fan be, Betesayidakae! Kaabanako naxee raba wo tagi, xa nee sa raba Tire nun Sidɔn nɛ nu, a a lima e tan bara tuubi nu a rakuya, e sunnun donma ragoro e ma, e tɛ xube maso e ma e xa tuubi tɔnxuma ra. ²² Na nan a ra n xa a fala wo be, kiiti sa kɔnɔ kɔnɔ wo tan ma dangi Tirekae nun Sidɔnkae ra. ²³ I tan Kapɛrenamu go, i kɔnɔ a ma a i tema han ariyanna kui? Ade, i ragorama nɛ han yahannama, barima kaabanako naxee raba i tagi, xa nee sa raba Sodoma nɛ nu, a a lima na taa mu sɔntɔma nu. ²⁴ Na nan a ra, n xa a fala wo be, kiitisa kɔnɔ kɔnɔ wo tan ma dangi Sodomakae ra.»

Fafe Isa ma

(Luki 10:21-22)

²⁵ Na tɛmui Isa naxa a fala, «Baba Ala, koore nun kɔxi Marigi, n bara i tantu i to yi fee nɔxunxi lɔnnilae nun xaxilimae ma, i e masen dimɛdie be. ²⁶ Iyo, n Baba, n bara i tantu barima i kenɛn fe nan ya.»

²⁷ «N Baba bara fe birin taxu n na. Mixi yo mu Ala xa Di kolon, fo Baba Ala. Mixi yo mu Baba Ala kolon, fo Ala xa Di, a nun Di nu tin a masende naxan be. ²⁸ Wo fa n ma, wo tan naxee taganxi, kote binye naxee xun, n xa malabui fi wo ma. ²⁹ Wo xa n ma karafoe nan

nagoro wo kɔn ma, wo xa findi n ma taalibie ra, bari-ma n kɔnɔ bɛɛxi, a mu tema. Na kui, wo kɔnɔ malabui sɔtɔma nɛ, ³⁰ barima n karafoe naxan nagoroma wo kɔn, a mu kɔnɔ kɔnɔ, n kote naxan dɔxɔma wo xun, a mu binya.»

Malabu kɔnɔ xa seriyɛ

(Maraki 2:23-28, Luki 6:1-11)

¹² Na waxati, malabu kɔnɔ ma, Isa nu pɛrefe xɛe tagi. Kaame to nu a fɔxirabiree suxuxi, e naxa mengi tɔnɔnɛ ndee ba, e xa e don. ² Farisenie to na to, e naxa wɔyɛn Isa be, «A mato, i fɔxirabiree na malabu kɔnɔ seriyɛ matandife.» ³ A naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaame to a suxu, a tan nun naxee nu na a fɔxɔ ra? ⁴ A so nɛ Ala xa banxi kui, a taami don naxan fixi Ala ma, hali a to mu daxa a tan nun a fɔxirabiree xa na don, fo sɛrɛxɛdubɛe. ⁵ Wo man mu nu a xaran Tawureta Munsa kui, a sɛrɛxɛdubɛe walima malabu kɔnɔ hɔkɔmɔbanxi kui, kɔnɔ e mu yunubi sɔtɔma na kui? ⁶ N xa a fala wo be, naxan na wo yire be, a tide gbo hɔkɔmɔbanxi be. ⁷ Xa wo fahaamui sɔtɔxi sebeli ma nu, naxan a masenxi, «Hinne rafan n ma dangife sɛrɛxɛ ra,» wo mu tinxintɔe tɔnɔnɛgema nu. ⁸ Adama xa Di nan na malabu kɔnɔ marigi ra.»

⁹ Isa to keli menni, a naxa so e xa salide kui. ¹⁰ A naxa xɛmɛ nde li naa, naxan belexɛ tuuxi a ma. E naxa Isa maxɔrin, «A daxa mixi xa furema rayalan malabu kɔnɔ?» E nu katafe nɛ e xa nɔ Isa kalamude. ¹¹ Isa naxa e yaabi, «Xa wo xa yɛxɛɛ nde sin yili kui malabu kɔnɔ ma, nde na wo ya ma naxan tondima a ratede? ¹² Adama tide gbo dangi yɛxɛɛ ra pon! Na nan a ra, fe fanyi rabafe daxa malabu kɔnɔ ma.» ¹³ Na kui, a naxa a fala belexɛ tuuxi kanyi be, «I belexɛ itala.» A naxa a itala, a naxa yalan alɔ a belexɛ boore. ¹⁴ Kɔnɔ Farisenie to mini, e naxa e malan, e xa sa kira fen Isa faxafe ma.

Isa, Ala xa walike sugandixi

¹⁵ Isa to na kolon, a naxa keli naa. Mixi gbegbe naxa bira a fɔxɔ ra. A naxa furema birin nayalan, ¹⁶ a naxa e ratɔn e naxa a xa fe fala mixie be. ¹⁷ Na kui, Annabi Esayi xa masenyi naxa kamali, a to a masen,

¹⁸ «N ma walike sugandixi nan ya,
n xanuntenyi naxan nafanxi n kɔnɔ ma.
N nan n Xaxili ragoroma nɛ a ma,
a fan tinxinyi masen sie be.

¹⁹ A mu sɔnɔnɔ ratema,
a mu gbelegbelema,
mixi yo mu a xui itexi mɛma taa kui.

²⁰ A mu kale kɔnɔkɔnɔxi girama,
a mu lanpui dɛxɛ xuri raxubenma,
han a tinxinyi xunnakelima tɛmui naxɛ.

²¹ Si birin e xaxili tima nɛ a xili ra.»

Xaxili Seniyenxi matandife

(Maraki 3:20-27, 7:16-17, Luki 11:14-23, 6:44-45)

²² Mixi nde naxa fa xɛmɛ nde ra Isa kɔnɔ jinne nu bara naxan findi dɔnxui nun boboe ra. Isa naxa a rayalan, a

ya naxa se to, a tuli naxa fe me. ²³ Nama birin naxa kaaba, e nu e bore maxcrin, «Dawuda xa Di xa mu yi ra?» ²⁴ Farisenie to e xui me, e naxa a fala, «Yi xeme jinne kerima jinne mange Belesebulu nan saabui ra.»

²⁵ Isa to e xaxili ma fe kolon, a naxa a masen e be, «Namanane yo a yete gere lantareya kui, na namane xun nakanama ne feo! Taa fan, xa na mu a ra denbaya, xa e yete gere lantareya kui, e mu xanma. ²⁶ Xa Sentane Sentane keru, a na a yete nan gerefe. A xa mangeya fa xanma di? ²⁷ Xa n tan jinnee kerima Belesebulu nan saabui ra, wo tan xa mixie e kerima nde saabui ra? Na kui e tan nan yati wo makiitima. ²⁸ Kɔɔɔ xa n tan jinnee kerima Ala Xaxili nan saabui ra, na nan na ki Ala xa mangeya niini yati nan bara wo li. ²⁹ Mixi noma sode senbema xa banxi kui, a a harige ba a yi ra, xa a mu a xiri sinden? Kɔɔɔ xa mixi banxi kanyi xiri, a noma ne a harige birin mujade.»

³⁰ «Mixi naxan mu birama n fɔɔɔ ra, a tixi n kanke ne. Naxan mu n malima mixi malande, a na mixie rayensenfe ne. ³¹ Na nan a toxi, n xa a fala wo be, adamadie xa yunubie nun marasɔɔɔ birin noma ne xafaride, kɔɔɔ Ala Xaxili rasɔɔɔfe tan mu xafarima mixi be muku. ³² Mixi na Adama xa Di rasɔɔɔ, na yunubi noma ne xafaride a kanyi be. Kɔɔɔ mixi na Ala Xaxili Seniyenxi rasɔɔɔ, na yunubi mu noma xafaride na kanyi be dunija, a mu noma xafaride aligiyama.»

³³ «Xa sansi findi a fanyi nan na, a bogi fanyi nan naminima. Xa sansi findi a kobi nan na, a bogi kobi nan naminima. Sansi kolonma a bogi nan ma. ³⁴ Wo tan bɔɔɔimase bɔɔɔɔɔ, wo mu noma woyen fanyi falade, barima wo bɔɔɔɔ kobi. Mixi bɔɔɔɔ rafexi naxan na, na nan minima a de i. ³⁵ Fe fanyi to ragataxi mixi fanyi bɔɔɔɔ kui, a fe fanyi nan naminima. Fe kobi to ragataxi mixi kobi bɔɔɔɔ kui, a fe kobi nan naminima. ³⁶ N xa a fala wo be, kiitisa lɔɔɔɔ, adamadie dentegɔ sama ne woyen kobi birin ma naxee mini e de i. ³⁷ I woyenyi naxan falama dunijegiri kui, na nan kiiti fanma i ra, na nan kiiti kanama i ra.»

Annabi Yunusa xa tɔɔɔxuma

(Matiyu 16:1-4, Maraki 8:11-12, Luki 11:29-32)

³⁸ Na xanbi, seriye karamɔɔɔɔ nun Farisenie naxa woyenyi tongo, e a fala Isa be, «Karamɔɔɔɔ, muxu wama i xa kaabanako nde tofe, a xa findi tɔɔɔxuma ra muxu be.» ³⁹ Isa naxa e yaabi, «To mixie kobi, e bara gbilen Ala fɔɔɔ ra. E wama tɔɔɔxuma makaabaxi tofe, kɔɔɔ tɔɔɔxuma yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa tɔɔɔxuma ra. ⁴⁰ Annabi Yunusa xi saxan, kɔɔɔ saxan nadangi yexe xungbe furi kui ki naxe, Adama xa Di fan xi saxan, kɔɔɔ saxan nadangima na ki ne bɔɔɔ bun ma. ⁴¹ Kiiti lɔɔɔɔ, Ninewekae tima ne e nun to mixie, e seederɔɔɔɔɔɔ ba wo xili ma, barima e tan tuubi ne Annabi Yunusa xa kawandi saabui ra, a fa li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo Annabi Yunusa be. ⁴² Kiiti lɔɔɔɔ, Seeba mange ginɔ fan tima ne e nun to mixie, a seederɔɔɔɔɔɔ ba wo xili ma, barima a tan fa ne kelife yire makuye Sulemani xa lɔɔɔni ramede, a fa li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo Sulemani be.»

Ninne gbilenfe a lingira fori

(Luki 11:24-26)

⁴³ «Ninne na gbilen mixi fɔɔɔ ra, a sigama yire maxare ne lingira gbete fende, kɔɔɔ a mu a toma. ⁴⁴ Na temui a a falama a yete be, «N xa gbilen n ma banxi kui n kelixi dennaxe.» A na gbilen menni a a lima ne na banxi makɔɔɔ, a raxunmaxi a fanyi ra, jinne gbete yo mu na. ⁴⁵ Na temui, a sigama ne a sa fa jinne solofere gbete ra naxee jaaxu a be, e birin so na banxi kui, e sabati naa. Na kui, na mixi xa fe jaaxuma ne dangife a singe ra. Na nan mɔɔɔɔ rabama to mixi kobie be.»

Isa nga nun a xunyae

(Maraki 3:31-35, Luki 8:19-21)

⁴⁶ Beenun Isa xa ge woyende nama be, a nga nun a xunya xemema naxa fa, e ti tande, e nun Isa xa de masara. ⁴⁷ Mixi nde naxa a fala a be, «I nga nun i xunyae na tande, e wama wo xa de masara.» ⁴⁸ Kɔɔɔ Isa naxa na kanyi yaabi, «Nde findixi nga ra? Nde findixi n xunyae ra?» ⁴⁹ Na temui Isa naxa a belexe ti a fɔɔɔirabiree ma, a a masen, «A mato, n nga nun n xunyae nan ya. ⁵⁰ Mixi yo naxan n Baba sago rabama naxan na ariyanna, na kanyi nan findixi n xunya xemema, n maagine, nun n nga ra.»

Xɛ rawali xa taali

(Maraki 4:1-20, Luki 8:4-15)

13 Na lɔɔɔɔ, Isa naxa mini banxi, a sa dɔɔɔ baa de ra. ² Nama gbege to malan a yire, a naxa sa dɔɔɔ kunkui kui, nama naxa lu baa de ra. ³ A naxa fe wuyaxi masen e be taalie ra.

A naxa a masen, «Wo wo tuli mati. Xɛ rawali nde nan mini sansi xɔri garansande. ⁴ A to nu sansi xɔri garansanma, xɔri ndee naxa bira sankira xɔn, kɔɔɔnie naxa fa, e e don gbiki. ⁵ Xɔri ndee fan naxa bira geme yire, bende mu gbo dennaxe. Nee naxa bula mafuren na, barima na bende mu tilin. ⁶ Kɔɔɔɔ soge to kɔɔɔ, na sansie naxa ragan, e xara gben, barima sanke mu nu na e be. ⁷ Sansi xɔri ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixeten, e e kana. ⁸ Sansi xɔri ndee fan naxa bira bende fanyi ma. Na xɔrie tan, e keren keren birin naxa sansi bɔɔɔɔ ramini, ndee naxa xɔri keme ramini, ndee xɔri tongo senni, ndee xɔri tongo saxan. ⁹ Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

¹⁰ Isa fɔɔɔirabiree naxa e maso a ra, e a maxcrin, «Munfe ra i woyenma nama be taali ra?» ¹¹ Isa naxa e yaabi, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangeya niini gundo kolon, kɔɔɔ na fahaamui mu fixi mixi gbete tan ma. ¹² Mixi fahaamuxi xa fahaamui xun masama, kɔɔɔ mixi fahaamutare, hali a naxan mɔɔɔɔɔɔ un a gbe ra, na fama bade a yi ra. ¹³ Na nan a toxi n woyenma mixie be taali woyenyi ra, barima e ya se toma, kɔɔɔ e mu a igbema, e tuli fe mema, kɔɔɔ e mu a fahaamuma. ¹⁴ Na kui, Annabi Esayi xa masenyi bara rakamali e xa fe ra, naxan a masenxi, «Wo fe mema,

ƙƙƙ wo mu a fahaamuma.
 Wo fe toma,
 ƙƙƙ wo mu a igbema.
¹⁵ Yi nama ƙƙƙ bara ƙƙƙ.
 E bara e tuli deɛe, e bara e ya raxi,
 alako e ya naxa fa fe igbe, e tuli naxa fa fe me,
 e ƙƙƙ naxa fa fe kolon,
 e naxa fa e ya rafindi n ma n xa e rayalan.»

¹⁶ «Ƙƙƙ jɛlexinyi na wo tan be, barima wo yae se igbema, wo tulie fe mema. ¹⁷ N xa ƙƙƙ fala wo be, namijonme nun tinxintɛ gbege bara wa e xa fee to wo naxee tofe, ƙƙƙ e mu e to. E bara wa e xa fee me wo naxee mefe, ƙƙƙ e mu e me.»

¹⁸ «Wo wo tuli mati, wo xa fahaamui ƙƙƙ xesa xa taali ma. ¹⁹ Mixi na Ala xa mangeya niini xa masenyi me, a mu a fahaamu, Sentane fama ne na masenyi bade a ƙƙƙ ma. Na kanyi misaalixi sansi ƙƙƙ nan na naxan biraxi kira ƙƙƙ ma. ²⁰ Sansi ƙƙƙ naxee bira gemɛ yire, nee misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mema, a a suxu mafuren seewe ra. ²¹ Ƙƙƙ sanke to mu na a be, a xa danxaniya mu buma. Tɔƙɛ nun jaxankate na a li Ala xa masenyi xa fe ra, a gbilenma Ala xa fe ƙƙƙ ra keren na. ²² Sansi ƙƙƙ naxan bira tunbe kunsie tagi, na misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mema, ƙƙƙ yi dunija ƙƙƙfili nun naafuli ƙƙƙ a suxu han a Ala xa masenyi bejin. Na kui, Ala xa masenyi mu ƙƙƙ a ƙƙƙ masarade. ²³ Sansi ƙƙƙ naxan bira bende fanyi tan ma, na misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mema, a a fahaamu, a a ƙƙƙ masara. Na sansi ƙƙƙ a bogi raminima ne, nde ƙƙƙ kemɛ ramini, nde tongo senni, nde tongo saxan.»

Nooge ƙƙƙ xa taali

²⁴ Isa naxa taali gbete masen e be, «Ala xa mangeya luxi ne alɔ xeme naxan a xa xe garansan sansi ƙƙƙ fanyi ra. ²⁵ Ƙƙƙ mixie nu xife temui naxe, a yaxui naxa fa, a nooge ƙƙƙ ƙƙƙ garansan sansi fanyi ƙƙƙ longori ra, a siga. ²⁶ Sansie to bula, e te han e dendenyi bara mini ƙƙƙ, walikɛ naxa nooge ƙƙƙ fan to sansie longori ra. ²⁷ E naxa xe kanyi maxɔrin, «Marigi, i mu sansi ƙƙƙ fanyi xa garansan i xa xe ma? Na nooge ƙƙƙ fa kelixi minden?» ²⁸ A naxa e yaabi, «N yaxui nde nan na rabaxi.» Walikɛ naxa a maxɔrin, «I wama muxu xa sa a tala?» ²⁹ A naxa a fala, «Ade, xa na mu a ra sansi fanyi fan talama ne nooge ƙƙƙ ƙƙƙ ra. ³⁰ Wo xa a lu e birin xa ma han xe xaba ƙƙƙ. Na temui n a falama ne xe xabae be, wo nooge ƙƙƙ nan singe tala, wo a raxiri alako a xagan. Ƙƙƙ wo sansi fanyi tan xaba, wo a ƙƙƙ ragata n ma bili kui.»

Konde ƙƙƙ nun lebini xa taalie

(Maraki 4:30-32, Luki 13:18-21)

³¹ Isa naxa taali gbete masen e be, «Ala xa mangeya maniyaxi konde ƙƙƙ nan na, mixi naxan si a xa daaxa. ³² A ƙƙƙ xurun sansi ƙƙƙ birin be, ƙƙƙ a na ma, a bili xungbo ƙƙƙ sansi birin be. A findima wuri bili nan na, ƙƙƙ fama e tee sade naxan salonyie ƙƙƙ na.»

³³ Isa naxa taali gbete masen e be, «Ala xa mangeya maniyaxi lebini nan na, gine naxan sa farin busali tagi xun ma, na fa farin birin nate.»

Isa nun taali wɔyenyie

(Maraki 4:33-34)

³⁴ Isa naxa na fe birin masen jama be taalie ra. A jama mu nu masenyi yo tima e be a mu a fala taali daaxi.

³⁵ Na kui, namijonme xa masenyi naxa kamali, «Taali wɔyenyie nan minima n de i.

N fee masenma ne naxee nu ƙƙƙunxi kabi dunija daa temui.»

Isa nooge ƙƙƙ xa taali tagi rabafe

³⁶ Na temui, Isa naxa keli jama xun ma, a so banxi. A ƙƙƙirabiree naxa e makɔre a ra, e a fala a be, «Nooge ƙƙƙ xa taali tagi raba muxu be.» ³⁷ A naxa e yaabi,

«Naxan sansi fanyi garansanma, na misaalixi Adama xa Di nan na. ³⁸ Xe misaalixi dunija nan na. Sansi fanyi misaalixi mixie nan na, naxee na Ala xa mangeya niini bun ma. Nooge ƙƙƙ misaalixi Sentane xa die nan na.

³⁹ Yaxui naxan nooge ƙƙƙ garansan, a misaalixi Ibulisa nan na. Xe xabe misaalixi dunija rapɔnyi nan na. Xe xabae misaalixi malekee nan na. ⁴⁰ Na nooge ƙƙƙ talama ki naxe, a woli te i, dunija rapɔnyi fan luma na ki ne.

⁴¹ Adama xa Di fama a xa malekee xede, e mixi ratantanyie nun mixi kobie ba mixi gbete ya ma, naxee na Ala xa mangeya niini bun ma. ⁴² E e wolima ne te mankanɛ ƙƙƙ, wa nun jin maxinyi na dennaxe. ⁴³ Na temui tinxintɛ tan yanbama ne alɔ soge e Baba xa mangeya niini bun ma. Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

Harige xungbe xa taalie

⁴⁴ «Ala xa mangeya man luxi ne alɔ naafuli xungbe naxan nu ƙƙƙunxi xe ma. Mixi nde to mini a ma, a naxa gbilen a ƙƙƙun na, a siga jɛlexinyi kui. A naxa a ƙƙƙse birin mati a fa na xe sara.»

⁴⁵ «Ala xa mangeya man luxi ne alɔ yule naxan diya-man tofanyi fenfe. ⁴⁶ A to diyaman hagige keren to, a naxa sa a ƙƙƙse birin mati, a fa na diyaman sara.»

Yeɛe xa taali

⁴⁷ «Ala xa mangeya man luxi ne alɔ yeɛe naxan bara sa baa ma, a yeɛe ƙƙƙ birin suxu. ⁴⁸ Yeɛe to rafe, mixie naxa a mabendun baa de ra. E naxa ƙƙƙ, e yeɛe mayegeti, e a fanyie sa paanie kui, e a paaxie wɔɔe.

⁴⁹ Dunija rapɔnyi luma na ki ne. Malekee fama mixi kobie nun mixi tinxinxie mayegetide, ⁵⁰ e mixi kobie woli te mankanɛ ƙƙƙ, wa nun jin maxinyie na dennaxe.»

Lɔnni fori nun a neɛe

⁵¹ Isa naxa e maxɔrin, «Wo bara na birin fahaamu?» E naxa a yaabi, «Iyo.» ⁵² A naxa a masen e be, «Na nan a toxi, seriye karamƙƙ naxan bara fahaamui ƙƙƙ Ala xa mangeya niini xa fe ma, a luxi alɔ banxi kanyi naxan se neɛe nun se forie raminima a harige ya ma.»

Nasaretikae tondife lade Isa ra

(Maraki 6:1-6, Luki 4:16-30)

⁵³ Isa to ge na taalie masende, a naxa siga, ⁵⁴ a sa so a xanyi, a mxi dennaxe. A to na mixie xaran e xa salide kui, e de naxa ixara. E naxa e bore maxcrin, «Yi xeme yi lanni sctaxi minden? A nxi yi kaabanako fee rabade di? ⁵⁵ Kamuderi xa di xa mu yi ki? A nga xa mu xili Mariyama? A xunyae xa mu findi Yaki, Yusufu, Yuda, nun Simon na? ⁵⁶ A xunya ginemae fan mu na won ya ma be? A fa yi birin sctaxi minden?» ⁵⁷ Na kui, e naxa xaxa a ma, e tondi lade a ra.

Isa naxa a masen e be, «Namijonme binyaxi yire birin fo a xanyi, a ngaxakerenyie tagi.» ⁵⁸ A mu kaabanako gbegebe raba naa e xa danxaniyatereja xa fe ra.

Annabi Yaya xa faxe

(Maraki 6:14-29, Luki 9:7-9)

14 Na waxati, Galile mange Herode naxa Isa xa fe me. A naxa a fala a xa mixie be, ² «Yaya Xunxa nan kelixi faxe ma. Na nan a toxi nxe na a yi a xa kaabanakoe raba.»

³ A na fala ne, barima a tan Herode nu bara yaamari fi Yaya xa suxu, ylxnlxnyl xa sa a ma, a xa sa geeli Herodiyasi xa fe ra, a taara Filipu xa gine. ⁴ Yaya nu a falama Herode be, «A mu daxa i xa yi gine tongo.» ⁵ Herode nu wama Yaya faxafe ne, knc a nu gaaxuxi nama ya ra, barima e nu laxi a ra a namijonme nan nu Yaya ra.

⁶ Na temui, e to nu Herode bari je xungbilenyi xulunyi tife, Herodiyasi xa di gine naxa fare boron mixie be. A naxa rafan Herode ma ⁷ han a naxa a kali a a na sese maxcrin a ma, a a fima ne a ma. ⁸ Herodiyasi xa marasi ma, a xa di naxa a fala Herode be, «Yaya Xunxa xunyi so n yi ra pileti ma.» ⁹ Mange naxa nimisa, knc a xa marakali nun a xa xpxe xa fe ra, a naxa yaamari fi e xa Yaya xunyi so na ginemedi yi ra. ¹⁰ A naxa mixie xee geeli, e xa Yaya xunyi bolon a de i. ¹¹ E naxa fa a xunyi ra pileti ma, e a so ginemedi yi ra. Ginemedi fan naxa a xanin a nga xcn ma. ¹² Yaya foxirabiree naxa sa a fure tongo, e sa a ragata, e naxa sa na dentege sa Isa be.

Isa donse fife xeme mixi wulu suuli ma

(Maraki 6:30-44, Luki 9:10-17)

¹³ Isa to na fe me, a naxa keli menni kunkui kui, a siga a kerenyi ma wula i. Nama to a kolon, e fan naxa keli e xa taae, e siga a foxa ra e sanyi ra. ¹⁴ Isa to goro kunkui kui, a naxa nama gbegebe to naa. A naxa kinikini e ma, a e xa furemae rayalan.

¹⁵ Nunmare to so foxl, Isa foxirabiree naxa e maso a ra, e a fala a be, «Won na wula ne yi ki, kxe fan bara so. Nama rayensen alako e xa siga donse sara taae kui.»

¹⁶ Isa naxa e yaabi, «Hali e mu siga. Wo tan nan xa donse fi e ma.» ¹⁷ Knc e naxa a fala a be, «Taami gundi suuli nun yexe firin gbansan nan na muxu yi ra.» ¹⁸ A naxa a fala e be, «Wo fa nee ra n xcn ma be.» ¹⁹ Isa

naxa nama yamari e xa e magoro na pooge xinde ma. A naxa na taami suuli nun na yexe firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa e so a foxirabiree yi ra, e xa e itaxun nama ma.

²⁰ Nama birin naxa e dege han e wasa. Donse dncxe xuntunyie to matongo, debe fu nun firin nan nafe.

²¹ Mixi naxee e dege, xeme wulu suuli jcnncn nan nu e ra, bafe ginxe nun dimxe ra.

Isa jerefe ye fari

(Maraki 6:45-52, Yaya 6:15-21)

²² Na xanbi Isa naxa a fala a foxirabiree be, a e xa baki kunkui kui, e xa siga a ya ra naakiri ma, a tan xa nu nama ragbilen. ²³ Isa to ge nama ragbilende, a naxa te geya fari a kerenyi ma, alako a xa Ala maxandi. Kxe naxa a li naa, a keren. ²⁴ A a lixi kunkui nu bara makuya xare ra, mxcnyie nu na a mabncbfe ki fanyi ra bari-ma foye ya nu rafindixi a ma.

²⁵ Subaxe ma, Isa jerefe baa fari. ²⁶ A foxirabiree to a to jere ra ye fari, e naxa gaaxu ki fanyi. E naxa gbelegebele, e a fala, «Tubari nan a ra!» ²⁷ Knc Isa naxa a masen e be keren na, «Wo naxa kntcfili, n tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.» ²⁸ Piyeri naxa a yaabi, «Marigi, xa i tan nan a ra, yaamari fi n xa siga i yire ye fari.» ²⁹ Isa naxa a fala a be, «Fa.» Piyeri to goro kunkui kui, a naxa jere ye fari sigafe ra Isa yire. ³⁰ Knc a to foye belebele mato, a naxa gaaxu, a madula foxl. A naxa gbelegebele, «N Marigi, n nakisi!» ³¹ Isa naxa a belexe itala keren na, a Piyeri suxu. A naxa a masen a be, «I xa danxaniya xurun. I siikexi munfe ra?» ³² E to baki kunkui kui, foye naxa raxara. ³³ Isa foxirabiree naxee nu na kunkui kui, e naxa suyidi Isa be, e a fala, «Ala xa Di yati nan lanxi i ma.»

Isa Genesareti furema birin nayalanfe

(Maraki 6:53-56)

³⁴ E to ge baa igiride, e naxa so Genesareti. ³⁵ Naakae to a kolon Isa nan a ra, e naxa na rabilinyi mixi birin nakolon. Mixie naxa fa furemae birin na Isa xcn. ³⁶ E nu a mayandima furemae xa e belexe din a xa donma sanbunyi gbansan na. Furema birin naxee na raba, e birin naxa yalan.

Ala xa seriye nun adama xa naamunyi

(Maraki 7:1-23)

15 Fariseni nun seriye karamcx ndee naxa fa Isa yire kelife Darisalamu. E naxa a maxcrin, ² «Munfe ra i foxirabiree luma forie xa naamunyie matandi ra? E mu e belexe raxama beenun e xa e dege al forie xa naamunyie a masenxi ki naxe.» ³ Isa naxa e yaabi, «Munfe ra wo tan Ala xa seriye matandima wo xa naamunyie xa fe ra? ⁴ Ala bara a masen, «Wo xa wo baba nun wo nga binya.» A man bara a masen, «Mixi yo naxan na a baba nun a nga konbi, a lan ne na kanyi xa faxa.» ⁵ Knc wo tan naxe, xa mixi nde a fala a baba xa na mu a nga be, «I nu lanma i xa naxan sct n na i malise ra, n bara a fi Ala ma.» ⁶ hali na kanyi mu fefe raba a baba be. Na kui, wo Ala xa seriye matandima wo

xa naamunyi saabui ra. ⁷ Wo tan filankafuie! Annabi Esayi nɔndi yati nan masen wo xa fe ra,
⁸ «Yi nama n binyama e de ne,
 kɔkɔ e bɔɔe makuya n na pon!
⁹ E xa sali fufafu nan a ra,
 barima e mixi xaranma adamadie xa maɔɔxunyiye nan na
 alɔ na maɔɔxunyiye findixi n tan ma seriye nan na.»
¹⁰ Isa naxa nama xili, a a masen e be, «Wo wo tuli mati, wo xa fahaamui sɔɔɔ. ¹¹ Se naxan soma mixi de kui, na xa mu a findima mixi seniyantare ra. Naxan minima a de kui, na nan a findima mixi seniyantare ra.»
¹² Na temui Isa fɔxirabiree naxa e maso a ra, e a fala a be, «I mu a kolon i xa masenyi bara Farisenie raxɔɔɔ?» ¹³ Isa naxa e yaabi, «N Baba naxan na ariyan-na, a sansi birin talama ne a tan mu naxan sixi. ¹⁴ Wo e lu na. Dɔɔxui nan na e ra naxee dɔɔxui rapereɔma. Xa dɔɔxui dɔɔxui rapere, e firin birin birama ne yili kui.»
¹⁵ Piyeri naxa a fala a be, «Yi taali tagi raba muxu be.»
¹⁶ Isa naxa a yaabi, «Han ya wo fan mu fahaamui sɔɔɔ?
¹⁷ Wo mu a kolon a se naxan birin soma mixi de kui, a goroma furi nan kui, a fa mini fate i? ¹⁸ Kɔkɔ masenyi naxan minima mixi de kui, a kelima a bɔɔe nan ma. Na nan nɔma a findide mixi seniyantare ra. ¹⁹ Barima maɔɔxun kobie, faxe tife, yene, langoeɔa, muɔe, tɔɔɔe, mixi xili kanafe, nee birin fatanma mixi bɔɔe nan na. ²⁰ Nee nan mixi findima mixi seniyantare ra, kɔkɔ mixi a degefe a belexe raxatare ra, na xa mu a findima mixi seniyantare ra.»

Kanaan giɔe xa danxaniya (Maraki 7:24-30)

²¹ Isa naxa keli mɔnni, a siga Tire nun Sidɔn bɔxi ma.
²² Kanaan giɔe nde naxan kelixi na longori, a naxa fa Isa yire a a xui ite, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini n ma. Ninne bara n ma di giɔe naxankata feo!» ²³ Kɔkɔ Isa mu sese fala a be. A fɔxirabiree naxa e maso Isa ra, e a fala a be, «Yi giɔe keru, a na gbelegbelefe won fɔɔ ra.» ²⁴ Isa naxa a masen, «N xeeɔi Isirayila bɔɔɔe gbansan nan ma, naxee luxi alɔ yexee lɔxie.» ²⁵ Kɔkɔ giɔe naxa fa a suyidi a be, a a fala, «Marigi, i xa n mali!»
²⁶ Isa naxa a yaabi, «A mu lan taami xa ba dimedie yi ra, a sa baree bun ma.» ²⁷ Giɔe naxa a fala, «Marigi, i nɔndi, kɔkɔ hali baree, e donse xuntunyi nde sɔɔɔma naxan birama e kanyi xa teebili ra.» ²⁸ Na kui, Isa naxa a masen a be, «Giɔe, i xa danxaniya gbo! I waxɔnfe bara raba i be.» A xa di giɔe naxa yalan keren na.

Isa neme fife xeme mixi wulu naani ma (Maraki 8:1-10)

²⁹ Isa to keli mɔnni, a naxa jere Galile baa de ra han a naxa geya li. A naxa te geya fari, a dɔɔɔ. ³⁰ Nama gbege naxa fa a yire naa, e fa namatee ra, a nun dɔɔxui, mabenye, boboe, nun furema gbetee gbege ra. E naxa furemae sa Isa bun ma, a fan naxa e ray-alan. ³¹ Nama to a to boboe wɔyenma, mabenye yalan-ma, namatee jereɔma, dɔɔxui se toma, e naxa kaaba. E naxa Isirayila Marigi Ala matɔɔɔ.

³² Isa naxa a fɔxirabiree xili, a a masen e be, «N bara kinikini yi nama ma, barima xi saxan nan yi ki, e na n yire be, kɔkɔ donse mu na e naxan donma. N mu wama e xa gbilen e xɔɔyi kaame ra e ma, xa na mu a ra e tɔɔɔma ne kira xɔɔ ma.» ³³ A fɔxirabiree naxa a maxɔɔɔɔɔɔɔ, «Won donse sɔɔɔma yi nama gbege be minden? Won na wula ne yi ki?» ³⁴ Isa naxa e yaabi, «Taami gundi yeri na wo yi?» E naxa a fala, «Solofere, a nun yexee xunxuri ndee.»

³⁵ Isa naxa a fala nama be e xa dɔɔɔ bɔxi. ³⁶ A naxa na taami gundi solofere nun na yexee tongo, a Ala nuwali sa. A to e igira, a naxa e so a fɔxirabiree yi ra, e xa e itaxun nama ma. ³⁷ Nama birin naxa e dege han e wasa. Donse dɔɔɔɔɔɔɔɔɔ fan naxa matongo han debe solofere naxa rafe. ³⁸ Xeme mixi wulu naani nan e dege, bafe giɔe nun dimee ra.

³⁹ Isa to ge nama ragbilende, a naxa baki kunkui kui, a siga Magadan bɔxi ma.

Farisenie nun Sadusenie xa danxaniyatereɔa (Maraki 8:11-21)

16 Farisenie nun seriye karamɔɔɔe naxa fa Isa yire. E to nu wama gantanyi safe a be, e naxa a maxɔɔɔɔɔɔɔɔɔ a xa tɔɔxuma makaabaxi nde masen e be ke-life koore ma. ² Isa naxa e yaabi, «Nummare na a li wo naxe, «Kuye fanma tina, barima koore igbeelixa.» ³ Kuye ne iba wo naxe, «Tune nun foye minima ne to, barima koore igbeelixa, nuxuie ifɔɔɔ.» Wo fata koore pingi tagi rabade, kɔkɔ wo mu fata yi waxati fee tan tagi rabade. ⁴ To mixie kobe, e bara gbilen Ala fɔɔ ra. E wama tɔɔxuma makaabaxi tofe, kɔkɔ tɔɔxuma yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa tɔɔxuma ra.»

Na xanbi Isa naxa keli e xun ma, a siga.
⁵ Isa fɔxirabiree naxa giri naakiri ma, e neemu taami ma. ⁶ Isa naxa a masen e be, «Wo wo yete ratanga Farisenie nun Sadusenie xa lebini ma.» ⁷ Isa fɔxirabiree naxa na fe mato, e fa a fala e bore be, «A na falaxi ne barima won mu faxi taami ra.» ⁸ Isa to nu e xa maɔɔxunyi kolon, a naxa a masen e be, «Wo taami fe falama wo bore be munfe ra? Wo xa danxaniya xurun. ⁹ Han ya wo mu xaxili sɔɔɔ? Ka wo neemuxi ne taami gundi suuli to xeme wulu suuli wasa? Wo to na taami dɔɔɔɔe matongo, wo debee yeri rafe? ¹⁰ Ka wo man neemuxi ne taami gundi solofere to xeme wulu naani wasa? Wo to na fan dɔɔɔɔe matongo, wo debee yeri rafe? ¹¹ Munse a toxi wo mu a kolon a n mu taami fe xa falafe wo be? Wo xa wo yete ratanga Farisenie nun Sadusenie xa lebini ma.» ¹² Na kui, e naxa a fahaamu a Isa mu a falaxi xe e be a e xa e yete ratanga taami lebini daaxi ma. A nu a falafe ne e xa e yete ratanga Farisenie nun Sadusenie xa xaranyi ma.

Isa findixi nde ra? (Maraki 8:27-30, Luki 9:18-21)

¹³ Isa to Sesareya Filipi bɔxi li, a naxa a fɔxirabiree maxɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, «Mixie munse falama Adama xa Di xa fe ra? Nde lanxi a ma?» ¹⁴ E naxa a yaabi, «Ndee a falama Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama Annabi Eliya. Ndee

a falama Annabi Yeremi, xa na mu a ra namijnɔnme gbete.»¹⁵ Isa naxa e maxɔrin, «Kɔnɔ wo tan naxe a di? Nde n na?»¹⁶ Simon Piyeri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra, Abadan Ala xa Di.»¹⁷ Isa naxa a fala a be, «Seewe na i be, i tan Yunusa xa di Simɔn, bari ma ibunadama xa mu na masenxi i be. N Baba naxan na ariyanna, na nan a masenxi i be.»¹⁸ N xa a fala i be, i findixi Piyeri nan na, naxan falaxi <geme.> N nan n ma danxaniyatɔe nama tima na geme nan fari. Hali faxe, a mu nɔma n ma nama ra.¹⁹ N Ala xa mangeya saabi so ma ne i yi ra. I na tɔnyi dɔxɔ fe naxan ma dunija, Ala naxan na ariyanna, a fan tɔnyi dɔxɔma ne na fe ra. I na tin fe naxan na dunija, Ala naxan na ariyanna, a fan tinma ne na fe ra.»²⁰ Na temui a naxa a matintin a fɔxirabiree ra, a e naxa a fala mixi yo be, a a tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra.

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe

(Maraki 8:31-33, Luki 9:22)

²¹ Keli na temui ma, Isa naxa a tagi raba fɔlɔ a fɔxirabiree be, a fo a xa siga Darisalamu, a xa tɔkre gbegebe sɔtɔ Yuwifie xa forie, serexedube kuntigie, nun seriye karamɔkre ra, e a faxa, kɔnɔ a man xa keli faxe ma a xi saxan nde ma.²² Piyeri to a bendun, e sa ti e xati ma, a naxa so wɔyenfe Isa ra, a a fala a be, «Ala xa i tanga na ma, n Marigi! Na fe mɔkli mu i sɔtɔma feo!»²³ Isa naxa a ya rafindi Piyeri ma, a a fala, «Keli n ya i, i tan Sentane! I katafe ne i xa n natantan, barima i xaxili mu tixi Ala fee xa ra, a tixi adama fee nan na.»

Birafe Isa fɔxɔ ra

(Maraki 8:34-9:1, Luki 9:23-27)

²⁴ Na temui Isa naxa a masen a fɔxirabiree be, «Xa mixi wa birafe n fɔxɔ ra, a xa a yete waxɔnfe gere, a xa tondi a yete ma, a tin tɔkre nun faxe ra, a bira n fɔxɔ ra.»²⁵ Mixi naxan wama a yete rakisife, na kanyi lɔema ne. Naxan a yete ralɔema n tan ma fe ra, na kanyi kisima ne.²⁶ Dunija birin sɔtɔe munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama? Fe mundun na, mixi nɔma a xa ariyanna masarade naxan na?²⁷ Adama xa Di fama fade a Baba xa nɔre kui, e nun a xa malekee. Na temui a mixi birin sare fima ne, kankan nun a kewali.²⁸ N xa nɔndi fala wo be, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Adama xa Di to fa ra a xa mangeya kui.»

Isa hɔkɔfe

(Maraki 9:1-13, Luki 9:28-36)

17 Xi senni dangi xanbi, Isa naxa Piyeri, Yaki, nun Yaki xunya Yaya xanin e doro ma geya itexi nde fari.² Menni Isa naxa masara, a nɔnɔ e ya xɔri. A yatagi naxa yanba alɔ soqe, a xa sosee naxa fiixe alɔ naiyalanyi.³ Na temui, Annabi Eliya nun Annabi Munsa naxa mini fɔxirabiree ya xɔri, e naxa e to e nun Isa wɔyenfe.

⁴ Piyeri naxa a fala Isa be, «Marigi, fe fanyi nan a ra muxu to na be yi ki. Xa i wa, n lingira saxan yailanma be, keren i gbe, keren Annabi Munsa gbe, keren

Annabi Eliya gbe.»⁵ A nu wɔyenfe temui naxe, nuxui yanbaxi naxa goro e xun na, xui nde fan naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki naxan n kenɔnxi ki fanyi ra. Wo wo tuli mati a ra.»⁶ Fɔxirabiree to na xui me, e naxa gaaxu ki fanyi, e e yatagi rafelen bɔxi ma.⁷ Kɔnɔ Isa naxa a maso e ra, a a belexe sa e ma, a a fala, «Wo keli. Wo naxa gaaxu.»⁸ E to e ya rakeli, e mu mixi yo to fo Isa.

⁹ E to nu na gorofe geya fari, Isa naxa a matintin e ra, «Wo fe naxan toxi, wo naxa a fala mixi yo be, han beemanun Adama xa Di xa keli faxe ma.»¹⁰ Isa fɔxirabiree naxa a maxɔrin, «Munfe ra seriye karamɔkre a falama a fo Annabi Eliya nan singe xa fa?»¹¹ A naxa e yaabi, «Nɔndi nan a ra. Annabi Eliya nan singe fama yati, a fe birin yailan.»¹² Kɔnɔ n xa a fala wo be, Annabi Eliya nan bara fa, kɔnɔ e mu a kolonxi, e bara e waxɔnfe birin niya a ra. E man fafe Adama xa Di tɔkre na ki ne.»¹³ Na kui, Isa fɔxirabiree naxa a kolon a a nu na Yaya Xunxa nan ma fe falafe e be.

Ninne kerife naxan nu dimedi fɔxɔ ra

(Maraki 9:14-32, Luki 9:37-45)

¹⁴ E to nama yire li, xeme nde naxa fa Isa kɔnɔ, a a xinbi sin a bun ma,¹⁵ a a fala, «Marigi, kinikini n ma di ma, xaxili fure a paxankataxi ki fanyi. A luma bira ra te xɔkra, a nun ye xɔkra. A na rabama han.»¹⁶ N bara fa a ra i fɔxirabiree kɔnɔ, kɔnɔ e mu kɔxi a rayalande.»¹⁷ Isa naxa e yaabi, «Wo tan bɔnɔe danxaniyatere, wo kobi! N xa lu wo seeti ma han mun temui? N xa ti wo bun ma han mun kɔkre? Wo fa na di ra n kɔnɔ.»¹⁸ Isa naxa pinne yamari, pinne naxa gbilen dimedi fɔxɔ ra, dimedi naxa yalan keren na.

¹⁹ Isa fɔxirabiree naxa e maso Isa ra, e a maxɔrin e doro ma, «Munfe ra muxu tan mu nɔ na pinne keride?»²⁰ Isa naxa e yaabi, «Wo xa danxaniya nan xurun. N xa nɔndi fala wo be, xa danxaniya na wo be, hali a xurun alɔ konde xɔri, wo na a fala yi geya be, «Keli be, i i masiga menni,» a masigama ne. Fefe mu na wo mu nɔma naxan nabade.²¹ Kɔnɔ yi pinne mɔkli tan mu kerima fo Ala maxandi nun sunyi saabui ra.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya firin nde

(Maraki 9:30-32, Luki 9:43-46)

²² Isa fɔxirabiree to malan Galile, Isa naxa a fala e be, «Adama xa Di sama ne mixie belexe,²³ e a faxa. A xa faxe xi saxan nde ma, a man kelima ne faxe ma.» A xa wɔyenyi naxa a fɔxirabiree nimisa ki fanyi.

Isa nun Piyeri hɔkɔmɔbanxi duuti fife

²⁴ Isa nun a fɔxirabiree to so Kaperenamu, hɔkɔmɔbanxi duuti maxilie naxa Piyeri maxɔrin, «Pe, i karamɔkre mu hɔkɔmɔbanxi duuti fima?»²⁵ Piyeri naxa e yaabi, «Iyo, a a fima.» Piyeri to so banxi, Isa nan singe wɔyen a be, «Piyeri, i a toxi di? Dunija mangee duuti maxilima nde ma, e xa die ka mixi gbete?»²⁶ Piyeri naxa a yaabi, «Mixi gbete.» Isa fan naxa a masen, «Na

kui, mange xa die tan mu duuti fima. ²⁷ Kɔɔ alako won naxa yi mixie raxɔɔ, i xa siga baa de ra, i kɔnyi woli. I na yexe naxan singe suxu, a rate, i a de rabi. I kɔbiri kole toma ne a de kui. I xa na so duuti maxilie yi ra, a xa findi won firin ma duuti ra.»

Mixi naxan tide gbo

(Maraki 9:33-37, Luki 9:46-48)

18 Na temui Isa foxirabiree naxa e maso Isa ra, e a maxɔrin, «Nde binyaxi dangi birin na Ala xa mangeya niini bun ma?» ² Isa naxa dimedi nde xili, a a ti e tagi, ³ a a masen e be, «N xa nɔndi fala wo be, xa wo mu wo yete magoro, wo lu alɔ dimedie, wo mu soma Ala xa mangeya niini bun ma. ⁴ Na kui, mixi yo naxan a yete magoroma alɔ dimedi, na nan findixi mixi xungbe ra dangi birin na Ala xa mangeya niini bun ma. ⁵ Mixi yo naxan yi dimedi mɔɔli rasenema n xili ra, na kanyi bara n tan yete yati rasene.»

Mixi ratantan saabui

(Maraki 9:42-48, Luki 17:1-2)

⁶ «Mixi yo yi mixi xuri keren natantan, naxan danxaniyaxi n ma, a fisa na kanyi be geme binye xa xiri a kɔn ma, a rasin baa ma. ⁷ Gbaloe na dunija mixie be e xa maratantanyi xa fe ra. A fere mu na tan, fo maratantanyi xa mini, kɔɔ gbaloe na mixi be naxan findima na saabui ra. ⁸ Xa i belexe, xa na mu i sanyi findi i ratantanse ra, a bolon, i a wɔle. I sofe ariyanna i belexe, xa na mu i sanyi bolonxi, na fisa i be dine i belexe firin nun i sanyi firin luxi na, kɔɔ i woli yahanama, te mu xubenma dennaxe. ⁹ Xa i ya findi i ratantanse ra, a ba na, i a wɔle. I sofe ariyanna i ya keren kanaxi, na fisa i be dine i ya firin lu na, kɔɔ i woli yahanama.»

Yexee bɔxi xa taali

(Luki 15:3-7)

¹⁰ «Wo naxa yo yi mixi xuri sese ma, barima n xa a fala wo be, e xa malekee n Baba yatagi toma temui birin, naxan na ariyanna.»

¹² «Wo a toxi di? Xa yexee keme na mixi nde yi ra, keren fa be e ya ma, a mu na yexee tongo solomanaani nun solomanaani luma xe geya fari, a siga na kerenyi fende? ¹³ N xa nɔndi fala wo be, xa a sa a to, a jlexinma ne na yexee kerenyi xa fe ra, dangife yexee tongo solomanaani nun solomanaani boore ra, naxee mu be. ¹⁴ A na na ki ne fan, wo Baba naxan na ariyanna, a mu tinma yi mixi xuri sese xa be.»

Haake bafe

¹⁵ «Xa i ngaxakerenyi bara haake sɔɔ i ra, siga, wo firin xa sa lu yire keren, i xa a masen a be a tantanxi ki naxe. Xa a sa i xui me, i ngaxakerenyi bara ragbilen i ma. ¹⁶ Kɔɔ xa a tondi i xui mede, i xa mixi keren xa na mu mixi firin fen, wo birin xa siga a yire alako kiiti xa sa seede firin, xa na mu seede saxan xui ma. ¹⁷ Xa a tondi nee fan xui mede, na fe masen danxaniyatɔe pa-

ma be. Xa a tondi danxaniyatɔe nama xui fan mede, a xa lu wo be alɔ kaafiri, xa na mu a ra, duuti maxili. ¹⁸ N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, wo na naxan xiri dunija, a xirima ne koore fan ma. Wo na naxan fulun dunija, a fulunma ne koore fan ma. ¹⁹ N man xa a fala wo be, xa mixi firin lan fefe ma wo ya ma yi dunija ma, e Ala maxandi, n Baba naxan na ariyanna, a na fe rabama ne e be. ²⁰ Mixi firin, xa na mu a ra mixi saxan nu malan n xili ra dede, n na e ya ma.»

Dijefe ngaxakerenyi ma nun dijɛtareɲa xa taali

²¹ Na temui, Piyeri naxa a maso Isa ra, a a fala a be, «N Marigi, n lanma n xa dije n ngaxakerenyi xa haake ma sanmaya yeri? Han sanmaya solofere?» Isa naxa a yaabi, ²² «N xa a fala i be, sanmaya solofere xa mu a ra de! I xa dije a ma sanmaya solofere dɔɔ tongo solofere.»

²³ «Ala xa mangeya maniyaxi mange nde nan na, naxan nu wama a xa kɔbiri fe ya ibafe a tan nun a xa walike tagi. ²⁴ A to a fɔlɔ, e naxa fa a xa walike nde ra a xɔn, mange xa doni nu naxan ma han gbete kilo wulu keme saxan, kilo wulu tongo naani. ²⁵ Konyi to mu nu nɔma a xa doni fide, a xa mange naxa yaamari fi, a tan yo, a xa gine yo, a xa die yo, e nun a harige birin xa mati alako na doni xa fi. ²⁶ Na walike naxa a igoro bɔxi, a suyidi mange be, a a maxandi, «Yandi, dije n ma. N fama i xa doni birin fide.» ²⁷ Na kui, mange naxa kinikini a xa walike ma, a dije na doni birin ma, a a xa walike rabepin.»

²⁸ «Kɔɔ a tan walike to mini, a naxa a boore walike nde to a xa gbete kilo tagi doni nu na naxan ma. A naxa bagan a ma, a a kɔnyi dekun, a sɔɔɔ a ra, «N ma doni fi!» ²⁹ A boore naxa suyidi a be, a a maxandi, «Yandi, dije n ma. N i xa doni fima.» ³⁰ Kɔɔ a naxa tondi. A naxa a raso geeli kui, a xa lu menni han a xa ge doni fide.»

³¹ «A boore walike to na to, e naxa kinikini. E naxa na birin dentɛge sa mange be naxan nu e birin xun ma. ³² Na kui, mange naxa na walike singe xili, a a fala a be, «I tan walike kobi! I to n mayandi, n tan dije ne i xa doni birin ma. ³³ A di, a mu lanma xe nu i fan xa kinikini i boore ma, alɔ n kinikinixi i tan ma ki naxe?» ³⁴ A xa mange to kɔɔ a ma, a naxa a so kɔsibilie yi, e xa a sa geeli, e xa a jaxankata han a xa ge doni birin fide.»

³⁵ «N Baba naxan na ariyanna, a na nan niyama wo fan na, xa wo mu dije wo ngaxakerenyi ma wo bɔɲe birin na.»

Futi nun fatanyi

(Maraki 10:1-12)

19 Isa to ge yi fe birin masende, a naxa keli Galile bɔxi ma, a siga Yudaya bɔxi nde ma naxan nu na Yuruden naakiri ma. ² Nama gbegbe naxa bira a fɔɔ ra naa, a fan naxa furemae rayalan.

³ Farisenie naxa fa a yire alako e xa gantanyi te a be. E naxa a maxɔrin, «A daxa xeme xa mee a xa gine ra fe birin ma?» ⁴ Isa naxa e yaabi, «Kitaabui naxan masenxi wo mu nu a xaran? Fe fɔlɔ fɔle ra, Daali Mange naxa

xeme nun gine daa, ⁵ a fa a masen, «Na kui, xeme keli-ma a baba nun a nga xun ma, a a xa gine xa futi xiri, e firin findi keren na.» ⁶ Na nan a toxi, mixi firin xa mu e ra sɔɔn, e firin bara findi keren na. Ala bara naxee xiri e boore ra, adama naxa nee rafatan.»

⁷ E man naxa Isa maxɔrin, «Munfe ra fa Annabi Munsa a yamarixi, xeme naxan wama meefe a xa gine ra, a lan a xa fatan keedi so a yi ra, a mee a ra?» ⁸ Isa naxa e yaabi, «Wo bɔɔɔe nan ɔɔɔɔ, na nan a niyaxi Annabi Munsa naxa feere fi wo ma, wo xa nɔ meede wo xa ginee ra, ɔɔɔ a mu nu na na ki xe a fɔle ra. ⁹ N xa a fala wo be, naxan yo mee a xa gine ra, xa a xa gine mu yene xa rabaxi, a fa gine gbetɛ dɔɔɔ, na xeme bara yene raba.»

¹⁰ Isa fɔxirabiree naxa a fala a be, «Xa a na na ki ne xeme be a xa gine mabiri ra, hali a mu gine dɔɔɔ.» ¹¹ Isa naxa a masen e be, «Birin xa mu nɔma yi masenyi suxude, fo Ala a feere fi naxan ma. ¹² Wo a kolon, xeme ndee bari ki nan a niyaxi e mu nɔma gine dɔɔɔde. Ndee na na e e banaxi ne. Ndee fan na, e nate nan tongoxi e naxa gine dɔɔɔ Ala xa wali xa fe ra. Mixi naxan nɔma yi masenyi suxude, a xa a suxu.»

Isa nun dimedi xunxurie

(Maraki 10:13-16, Luki 18:15-17)

¹³ Na temui mixie naxa fa dimedie ra Isa ɔɔn, alako a xa a belexe sa e ma, a duba e be. ɔɔɔ a fɔxirabiree naxa woyen na mixie ma. ¹⁴ Na kui, Isa naxa a masen, «Wo a lu dimedie xa fa n yire. Wo naxa tɔnyi dɔɔɔ e ma, barima naxee maniyaxi e ra, nee nan na Ala xa mangeya niini bun ma.» ¹⁵ A naxa a belexe sa e ma, a duba e be. Na xanbi, a naxa siga.

Segetala bannaxi

(Maraki 10:17-31, Luki 18:18-30)

¹⁶ Segetala nde naxa fa Isa ɔɔn, a a maxɔrin, «Karamɔɔɔ, a lan n xa fe fanyi mundun naba alako n xa abadan kisi sɔɔɔ?» ¹⁷ Isa fan naxa a maxɔrin, «I n maxɔrinma fe fanyi ma munfe ra? Ala keren peti nan fan. Xa i wama i xa kisi, Ala xa seriyɛ nan nabatu.» Xeme naxa a maxɔrin, «Ala xa seriyɛ mundue?» ¹⁸ Isa naxa a yaabi, «I naxa faxe ti. I naxa yene raba. I naxa muɔe ti. I naxa mixi tɔɔɔe. ¹⁹ I baba nun i nga binya. I xa i ngaxakerenyi xanu alɔ i yete yati.»

²⁰ Segetala naxa Isa yaabi, «N bara na birin nabatu. Munse fa luxi?» ²¹ Isa naxa a masen a be, «Xa i wama i xa ge kamalide i xa kɛwalie kui, siga, sa i sɔɔɔe birin mati, i a kɔbiri fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sɔɔɔde ariyanna. I na na raba, fa, i bira n fɔɔ ra.»

²² Segetala to na me, a naxa siga sunnunyi kui, barima harige gbege nu na a yi ra.

²³ Isa naxa a masen a fɔxirabiree be, «N xa nɔndi fala wo be, naafuli kanyi sofe Ala xa mangeya niini bun ma a ɔɔɔɔ. ²⁴ N man xa a fala wo be, ɔɔɔɔ so ɔɔɔɔ senbe yale ra, dine bannamixi sofe Ala xa mangeya niini bun ma.» ²⁵ E to na me, Isa fɔxirabiree de naxa ixara ki fanyi ra, e maxɔrinyi ti, «Nde, fa nɔma kaside?» ²⁶ Isa

naxa e mato, a fa a masen, «Adama mu nɔma a yete rakiside, ɔɔɔ Ala tan nɔma fe birin na.»

²⁷ Na kui, Piyeri naxa a fala a be, «A mato, muxu bara keli se birin xun ma, muxu bira i fɔɔ ra. Munse fa luma muxu be?» ²⁸ Isa naxa e yaabi, «N xa nɔndi fala wo be, dunija fe birin na masara a neene ra, Adama xa Di naxa magoro a xa nɔre kibanyi kui, wo tan n fɔxirabiree fan magoroma ne kibanyi fu nun firin kui, wo fa Isirayila bɔɔɔɔ fu nun firin makiiti. ²⁹ Mixi yo naxan na sa keli a xa se nde xun ma n tan ma fe ra, a findi banxie ra ba, xunyae ba, taarae ba, baba ba, nga ba, bɔɔie ba, na kanyi nee ɔɔɔ keme keme nan sɔɔma, a man abadan kisi sɔɔ ke ra. ³⁰ Yarerati wuyaxi fama findide xanbiratie ra, xanbirati fan findi yareratie ra.»

Wali sare xa taali

20 «Ala xa mangeya misaalixi xe kanyi nan na, naxan mini subaxe ma alako a xa walikee tongo a xa xe walife ra. ² E to lan a ma feɔɔn keren xa wali sare xa findi gbeti kɔbiri kole keren na, xe kanyi naxa walikee xee a xa xe yire. ³ A man to mini geesege, soge to nu bara mate, a naxa walike gbetee li, e tixi taa kui, wali yo mu e yi. ⁴ A naxa a fala e be, «Wo fan xa siga walide n ma xe ma. N wali sare tinxixi fima ne wo ma.» ⁵ E fan naxa siga. Xe kanyi man naxa mini yanyi tagi, a walike gbetee man tongo. Nunmare, a man naxa mixi gbetee sɔɔɔ. ⁶ A dɔɔɔ ra, leeri ndee beenu kɔe xa so, a naxa mini, a walike gbetee li, e tixi. A naxa e maxɔrin, «Feɔɔn, wo tixi be, wo mu walife. Munfe ra?» ⁷ E naxa a yaabi, «Mixi yo nan mu muxu tongoxi walide.» Xe kanyi naxa a fala e be, «Wo fan xa siga walide n ma xe yire.»»

⁸ «Nunmare to so, xe kanyi naxa a fala a xa walike xunyi be, «Walikee xili, i xa e sare fi. A fɔɔ dɔɔɔ rasoe ma, a rapɔn a singe ma.» ⁹ Naxee wali fɔɔɔ leeri ndee beenu kɔe xa so, kankan naxa gbeti kɔbiri kole keren sɔɔɔ. ¹⁰ Na kui, walikee naxee singe tongo, nee to fa e ɔɔɔ a ma a e kɔbiri sɔɔma dangi booree ra, ɔɔɔ e fan naxa gbeti kɔbiri kole keren sɔɔɔ. ¹¹ E to a rasuxu, e naxa woyen xe kanyi ma, ¹² e a fala, «Yi walike dɔɔɔe, e waxati keren gbansan nan walixi, ɔɔɔ i bara wali sare fi e ma naxan nun muxu gbe lan. Anun, muxu tan nan feɔɔnxi wali ra soge ɔɔɔ bun!» ¹³ A naxa mixi keren yaabi e ya ma, «N boore, n mu fefe kobi niyaxi i ra. Won mu lan gbeti kɔbiri kole keren xa ma?» ¹⁴ I gbe tongo, i siga. N tan nan waxi a ɔɔɔ yi walike dɔɔɔe xa wali sare xa lan i gbe ma. ¹⁵ N mu nɔma n waxɔnfe rabade n ma kɔbiri ra? Ka i tɔɔɔe ne n to fe fanyi rabaxi mixi gbetɛ nde be?» ¹⁶ Na kui, xanbiratie fama findide yareratie ra, yareratie fan findi xanbiratie ra.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde

(Maraki 10:32-34, Luki 18:31-34)

¹⁷ Isa nun a xera fu nun firinyie to nu tefe Darisalamu, Isa naxa e xun lan, a fa a masen e doro be kira ɔɔn ma, ¹⁸ «Wo a mato, won na tefe Darisalamu ne yi ki. Adama xa Di sama ne serexedube kuntigie nun seriyɛ

karamkɔɔe belexe, e a makiiti a xa faxa,¹⁹ e a so kaafirie yi ra. E a mayelema ne, e a bɔnbɔ sebere ra, e fa a mabanban wuri magalanbuxi ma, kɔɔ a xa faxe xi saxan nde ma, a man kelima ne faxe ma.»

Yaki nun Yaya nga xa maxandi

(Maraki 10:35-45, Luki 22:25-27)

²⁰ Na temui Sebede xa die nga naxa fa Isa yire, a nun a xa die. A naxa suyidi a be, a xa a maxandi fe nde ma. ²¹ Isa naxa gine maxarin, «I wama munse xɔn?» A naxa a fala Isa be, «I xa tin, i na i xa mangeya kɔɔ, n ma yi di firinyie xa kɔɔ i sɛeti ma, keren i yirefanyi ma, boore i kɔɔla ma.» ²² Isa naxa a masen di firinyie be, «Wo mu a kolon wo fe naxan maxarinfe. N fafe tɔɔre naxan tode, wo tinma na ra?» E naxa a yaabi, «Iyo, muxu tinma a ra.» ²³ Isa naxa a masen e be, «Wo fan yati fama nax-ankate kɔɔde alɔ n tan, kɔɔ kɔɔfe n yirefanyi nun n kɔɔla ma, na mu fatanma n tan xa ra. Na na mixie nan be, n Baba naxee sugandixi.»

²⁴ Isa foxirabire fu dɔɔɔɔe to na fe me, e naxa kɔɔ na ngaxakerenyi firin ma. ²⁵ Kɔɔ Isa naxa e xili a yire, a a masen e be, «Naman mangee mixie yamarima a xɔɔɔɔe ra, e e senbe raminima mixie ma alako e xa mangeya xa kolon. ²⁶ Kɔɔ a naxa lu na ki wo tan tagi. Mixi naxan wama a tide xa gbo wo ya ma, a xa findi wo xa konyi nan na. ²⁷ Mixi naxan wama findife wo xa yarerati ra, a xa findi wo xa konyi nan na. ²⁸ Wo xa lu ne alɔ Adama xa Di. A tan mu faxi xe mixie xa wali a tan be. A faxi ne alako a tan nan xa wali mixie be, a xa mixi gbege xunsara a xa faxe saabui ra.»

Dɔɔxui firin nayalanfe Yeriko

(Maraki 10:46-52, Luki 18:35-43)

²⁹ Isa nun a foxirabiree to mini Yeriko, nama gbege naxa bira a kɔɔ ra. ³⁰ Dɔɔxui firin nu dɔɔɔɔi kira de ra. E to a me a Isa na dangife, e naxa e xui ramini, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!» ³¹ Nama naxa wɔyɛn e ma, e xa e sabari, kɔɔ e nan naxa e xui ite dangi a singe ra, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!» ³² Isa naxa ti, a e xili, a e maxarin, «Wo wama n xa munse raba wo be?» ³³ E naxa a yaabi, «Marigi, muxu wama muxu yae xa se to.» ³⁴ Isa naxa kinikini e ma, a a belexe sa e yae ma. Keren na, e yae naxa se to, e naxa bira Isa kɔɔ ra.

Isa sofe Darisalamu

(Maraki 11:1-11, Luki 19:28-40, Yaya 12:12-16)

21 Isa nun a foxirabiree to makɔɔe Darisalamu ra, e naxa Betifage li, Oliwi geya mabiri. Isa naxa a foxirabiree firin xɛ, ² a a fala e be, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nefɛ so naa, wo sofale gine nde li-ma a xirixi naa, a xa di na a fe ma. Wo xa e fulun, wo fa e ra n xɔn ma. ³ Xa mixi nde fa wo maxarin, wo xa a fala a be, «Marigi nan hayi na e ma. A e ragbilenma ya.»

⁴ Na rabaxi ne, alako namijɔnmɛ xa masenyi xa kamali, naxan a falama,

⁵ «Wo a fala Siyoni di gine be,

«A mato, i xa mangɛ na fafe i ma.

A fama yete magore kui,

a dɔɔxi sofale nun a yɔɔe fari.»

⁶ Isa foxirabiree naxa siga, e sa Isa xa xɛɛɛɛ raba.

⁷ E to fa sofale nun sofale xa di ra, e naxa e xa donmae sa e fari, Isa fa a magoro sofale fari. ⁸ Nama gbege naxan nu na, e fan naxa e xa donmae itala kira xɔn ma, ndee fan naxa fense sege, e nee fan sa kira xɔn ma Isa binyafe ra. ⁹ Nama naxee nu jɛɛɛɛ Isa ya ra, a nun naxee nu jɛɛɛɛ a xanbi ra, e birin nu e xui itefe, e a fala,

«Tantui na won Nakisima be, Dawuda xa Di!

Baraka na a be naxan fafe Marigi xili ra!

Tantui na won Nakisima be naxan na koore ma!»

¹⁰ Isa to so Darisalamu, taakae birin naxa kaaba, e nu maxarinyi ti, «Nde yi ki?» ¹¹ Nama naxa e yaabi, «Annabi Isa nan yi ki, naxan kelixi Nasareti, Galile kɔɔi ma.»

Isa sigafe hɔɔkɔɔbanxi kui

(Maraki 11:15-19, Luki 19:45-48, Yaya 2:13-22)

¹² Isa naxa so hɔɔkɔɔbanxi kui, a sarematie nun sare-soe birin keri naxee nu na na. A naxa kɔɔbiri masaree xa teebilie a nun ganbe matie xa dɔɔɔɔe rabira, ¹³ a a masen e be, «A seboxi, «N ma banxi xili falama ne, salide banxi,» kɔɔ wo tan bara a findi mujɛtie dɔɔɔɔe ra.»

¹⁴ Dɔɔxui nun namatee naxa fa Isa xɔn hɔɔkɔɔbanxi kui, a naxa nee rayalan. ¹⁵ Kɔɔ serɛɛɛdube kuntigie nun seriyɛ karamkɔɔe tan naxa kɔɔ ki fanyi e to Isa xa kaabanakoe to, e man to dimeɛ to e xui itema hɔɔkɔɔbanxi kui, «Tantui na won Nakisima be, Dawuda xa Di!» ¹⁶ E naxa a fala Isa be, «I mu e xui mexi?» Isa naxa e yaabi, «Iyo. Wo fan mu nu a xaran Kitaabui kui a to seboxi, «I bara a niya dimeɛie nun diyɔɔe xa i matɔɔ?»» ¹⁷ Na temui, Isa naxa keli e xun taa kui, a siga Betani, a kɔɔe radangi naa.

Isa xɔɔe bili dankafe

(Maraki 11:12-14,20-25)

¹⁸ Na kuye iba, Isa to nu gbilenfe taa kui, kaame naxa a suxu. ¹⁹ A to xɔɔe bili nde to kira ra, a naxa a maso a ra kɔɔ a mu bogi yo to a kɔn na, fo a bureɛɛ. Isa naxa a fala xɔɔe bili be, «I tan mu bogima sɔɔn!» Xɔɔe bili naxa xara keren na. ²⁰ Isa foxirabiree to na to, e naxa kaaba, e a maxarin, «Yi xɔɔe bili xaraxi a ikɔɔɔi ra di?» ²¹ Isa naxa e yaabi, «N xa kɔɔndi fala wo be, xa danxaniya na wo be, wo mu siike, wo kɔma ne yi fe mɔɔli nabade n naxan nabaxi xɔɔe bili ra. Kɔɔ dangi na ra, xa wo a fala yi geya be, «Keli be, i sa sin baa ma,» a rabama ne. ²² Na nan a ra, xa danxaniya na wo be, wo fefe maxandi Ala ma, wo a sɔɔma ne.»

Isa walima nde xa yaamari ma?

(Maraki 11:27-33, Luki 20:1-8)

²³ Isa man naxa so hɔɔkɔɔbanxi kui. A to nu na mixie xaranfe, serɛɛɛdube kuntigie, nun Yuwifɛe xa forie naxa fa a yire, e a maxarin, «I yi fee rabama nde xa

yaamari ma? Nde yi senbe fixi i ma?»²⁴ Isa naxa e yaabi, «N fan xa wo maxrin fe keren ma. Xa wo n yaabi, n a falama ne wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»²⁵ Yaya nu mixie xunxama ye xokra nde xa yaamari ma? Ala nan a xexi ba, ka adama?» Na kui, e naxa so woyenfe e bore tagi, «Xa won na a yaabi, won naxe, «Ala,» a a falama ne won be, «Munfe ra wo mu fa la a ra?»²⁶ Kɔɔɔ xa won na a yaabi, won naxe, «Adama,» won gaaxuma ne nama ya ra, barima birin Yaya maɔɔxunxi namijɔɔnme nan na.»²⁷ Na kui, e naxa Isa yaabi, «Muxu mu a kolon.» A fan naxa a masen e be, «N fan mu a falama wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

Di xeme firinyie xa taali

²⁸ «Wo yi taali toxi di? Di xeme firin nu na xeme nde yi. A naxa a fala di singe be, «N ma di, siga i sa wali xe ma to.»²⁹ Di naxa a yaabi, «N tondi.» Kɔɔɔ na dangi xanbi, a xaxili naxa masara, a siga walide.³⁰ Babe to na yaamari fi a xa di firin nde fan ma, a naxa a yaabi, «N Baba, awa, n sigafe.» Kɔɔɔ a mu siga.³¹ Yi mixi firinyie ya ma, nde a baba sago rabaxi?» E naxa a yaabi, «Na di singe.» Isa man naxa a masen e be, «N xa nɔɔɔdi fala wo be, duuti maxilie nun langoe singe soma wo be Ala xa mangeya niini bun ma.»³² Annabi Yaya fa ne kira tinxixi masende wo be, wo mu fa la a ra. Kɔɔɔ duuti maxilie nun langoe tan la ne a ra. Hali wo to na to, wo mu tin nate masarade, wo xa la a ra.»

Bɔxi rawalie kobie xa taali

(Maraki 12:1-12, Luki 20:9-19)

³³ «Wo wo tuli mati taali gbete fan na. Xe kanyi nde naxa weni bilie si. A naxa tete rabilin bɔxi ra, a baye ti, a yili ge weni bogi bunduma dennaxe. Na xanbi, a naxa na heri bɔxi rawalie ma, a fa biyaasi.»³⁴ Weni bogi ba temui to a li, bɔxi kanyi naxa konyi ndee xee bɔxi rawalie xɔɔn ma, e xa a gbe weni bogi so a yi ra.³⁵ Kɔɔɔ bɔxi rawalie naxa na konyie suxu. E naxa keren bɔɔɔn, e boore faxes, e boore magɔɔɔ gemee ra.³⁶ Bɔxi kanyi man naxa konyi gbete xee dangi a singe ra. Bɔxi rawalie naxan naba boore ra, e naxa na raba nee fan na.³⁷ A dɔɔɔɔɔ ra, bɔxi kanyi naxa a maɔɔɔxun, a a fala, «E n ma di tan binyama ne.» Na kui, a naxa a xa di xee bɔxi rawalie xɔɔn ma.³⁸ Kɔɔɔ e to bɔxi kanyi xa di to, e naxa a fala e bore be, «Yi nan na ke tongoma ra. Wo fa, won xa a faxes alako a ke xa findi won gbe ra.»³⁹ E to a suxu, e naxa sa a xanin tete xanbi ra, e a faxes.»

⁴⁰ «Na kui, bɔxi kanyi na siga e yire, a munse rabama na bɔxi rawalie ra?»⁴¹ E naxa Isa yaabi, «A na bɔxi herie sɔɔɔɔɔma ne a naaxi ra, a a xa bɔxi so bɔxi heri gbete yi, naxee a mabiri soma a yi ra a waxati ma.»

⁴² Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu yi masenyi xaran Kittaabui kui?

«Banxitie mee geme naxan na, a bara findi tuxui geme hagige ra. Marigi foxi nan a ra. Fe makaabaxi nan ya won be.»

⁴³ «Na nan a toxi, n xa a fala wo be, wo bama ne Ala xa mangeya niini bun ma, si gbete fa raso naa naxan birama Ala xa yaamarie foxi ra.»⁴⁴ Naxan na bira yi geme ma, a kanyi magirama ne gbesexu. Yi geme na bira naxan fan ma, a kanyi butuxunma ne.»

⁴⁵ Serexedube kuntigie nun Farisenie to a xa taalie me, e naxa a kolon a Isa nu na woyenfe e tan nan ma fe ra.⁴⁶ E nu katafe e xa a suxu, kɔɔɔ e nu gaaxuxi nama ya ra, barima nama nu laxi a ra, a namijɔɔnme nan na Isa ra.

Futixiri xulunyi xa taali

(Luki 14:15-24)

22 Isa man naxa so woyenfe e be taalie ra. A naxa a masen,² «Ala xa mangeya misaalixi mange nan na, naxan xulunyi ti a xa di xa futi xirife ma, donse fanyi gbegbe donma dennaxe.»³ A naxa a xa konyie xee e xa mixie xili, yi fe binye nu bara ragbilen naxee ma, kɔɔɔ na mixie mu tin fade.⁴ Mange man naxa konyi gbete xee, e xa a fala na mixi maxilixie be, «Wo ya ti, donse bara ge rafalade, n bara n ma ninge bɔɔɔgexie faxes, fe birin bara ge yailande. Wo fa n ma di xa futixiri xulunyi.»⁵ Kɔɔɔ e mu xerae danxun. Ndee naxa siga e xa xe yire, ndee fan naxa siga e xa yuleya rabade.⁶ Naxee lu, e naxa mange xa konyie suxu, e e naɔɔɔnka, e e faxes.»

⁷ «Mange naxa kɔɔɔ, a a xa sɔɔɔrie xee, a e xa na faxatie birin faxes, e e xa taa gan.»⁸ Na dangi xanbi, a naxa a fala a xa konyie be, «N ma di xa futixiri xulunyi xa fe birin bara ge yailande. Donsee birin nafalaxi, kɔɔɔ mixi naxee nu maxilixi, a mu daxa e xa na binye sɔɔɔ.»⁹ Na kui, wo xa siga taa kui, wo sa mixie xili wo naxee yo toma naa, e xa fa n ma di xa futixiri xulunyi.»¹⁰ Konyie naxa mini kirae ma, e naxa mixi birin xili e xa fa. Mixi fanyi yo, mixi kobi yo, e birin naxa fa futixiri xulunyi, mange xɔɔɔni naxa rafe nama ra.»

¹¹ «Mange to so na mixi maxilixie ya ma, a naxa xeme nde to xulunyi donma mu nu ragoroxi naxan ma.»¹² A naxa a fala a be, «N ma di, i soxi be di, i to mu maxirixi a xulunyi ki ma?» Kɔɔɔ xeme mu nɔɔ yaabi yo fide.¹³ Na kui, mange naxa a fala a xa walikee be, «Wo a sanyie nun a belexee xiri, wo a woli tande dimi kui, wa nun pin maxinyi na dennaxe.»¹⁴ Mixi gbegbe maxilixi, kɔɔɔ naxee sugandixi, e xurun.»

Gantanyi tefe Isa be duuti xa fe ra

(Maraki 12:13-17, Luki 20:20-26)

¹⁵ Na temui, Farisenie naxa sa e malan, e nate tongo e gantanyi tema Isa be ki naxe, e xa a masɔɔɔ woyenyi kui.¹⁶ E naxa e foxirabiree nun Herode xa mixi ndee xee Isa xɔɔn. Nee naxa a fala Isa be, «Karamɔɔɔ, muxu a kolon nɔɔɔdi fale nan i ra. I mixie xaranma Ala xa kira ra a nɔɔɔdi ki ma. I mu gaaxuma mixi yo xɔɔn, barima i mu mixi rafisama e boore be.»¹⁷ Na kui, a fala muxu be, i a toxi di? A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Rɔɔma mange ma?»¹⁸ Isa to nu e xaxili kobi kolon, a naxa e yaabi, «Wo tan filankafuie, wo katafe n masɔɔɔde munfe ra?»¹⁹ Wo kɔɔbiri kole masen n be duuti fima nax-

an na.» E naxa gbeti kole ramini a be. ²⁰ Isa naxa e maxorin, «Nde xili nun nde misaali na yi kobiri kole ma yi ki?» ²¹ E naxa a yaabi, «Roma Mange.» A fan naxa a fala e be, «Wo mange gbe ragbilen mange ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.» ²² E to a xa yaabi me, e naxa kaaba. E naxa keli a xun, e siga.

Sadusenie Isa maxorinfe faxamixie xa marakeli ma
(Maraki 12:18-27, Luki 20:27-40)

²³ Na laxe kerenyi, Sadusenie naxa fa Isa xon. E tan nan a falama a faxamixie mu kelima faxe ma. E naxa Isa maxorin, ²⁴ «Karamaxa, Annabi Munsa a masen ne, «Xa xeme nde taara faha, a naxa a xa gine lu a mu di yo bari, a na xunya nan na gine daxoma, alako a xa bncaxe fi a taara ma.» ²⁵ Na kui, xeme nde naxa di xeme solofere soto muxu ya ma be. A xa di singe naxa gine daxa, a faha, a mu bncaxe yo lu. A xanbiratoe naxa a xa kaape gine tongo, ²⁶ koxa na fan naxa faha, a mu bncaxe yo lu. Na nan man naba na fan xanbiratoe ra, a nun na mixi naani dncaxe birin. E birin naxa faha, e sese mu bncaxe lu. ²⁷ A dncaxe ra, gine fan naxa faha. ²⁸ Na kui, marakeli laxe, na gine to daxaxi yi mixi solofere birin xon ma, a findima nde gbe ra?»

²⁹ Isa naxa e yaabi, «Wo na tantanyi kui, barima wo mu Kitaabui kolon, wo mu Ala senbe fan kolon. ³⁰ Mixie na keli faxe ma marakeli laxe, xeme mu gine daxoma, gine fan mu daxoma xeme xon. E luma ne ab malekee na ariyanna ki naxe. ³¹ A falafe tan, a faxamixie mu kelima faxe ma, Ala naxan masen wo be, wo mu nu a xaran? ³² A a masen ne, «N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.» Faxamixie xa mu Ala batuma, fo mixi njne.» ³³ Nama to Isa xa yaabi me, e naxa kaaba a xa fasari ma.

Yaamari naxan tide gbo a birin be
(Maraki 12:28-34, Luki 10:25-37)

³⁴ Farisenie to a me a Isa nu bara Sadusenie de balan yaabi fanyi ra, e naxa e malan. ³⁵ Ala xa seriye lonnila nde nu na e ya ma. Na naxa kata Isa masotode maxorinyi ra, a naxe, ³⁶ «Karamaxa, yaamari mundun tide gbo a birin be Tawureta Munsa kui?» ³⁷ Isa naxa a yaabi, «I xa i Marigi Ala xanu i bncaxe birin na, i nii birin na, a nun i xaxili birin na.» ³⁸ Na nan tide gbo, a findi yaamari singe nan na Ala xa seriye birin ya ma. ³⁹ A firin nde maniya na singe ra, «I xa i ngaxakerenyi xanu ab i i yete xanuxi ki naxe.» ⁴⁰ Tawureta Munsa nun namijonmee xa seriye birin gbakuxi yi yaamari firin nan na.»

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi
(Maraki 12:35-37, Luki 20:41-44)

⁴¹ Farisenie to nu malanxi naa, Isa naxa e fan maxorin, ⁴² «Wo Ala xa Mixi Sugandixi xa fe toxi di? Nde xa di a ra?» E naxa a yaabi, «Dawuda nan xa di a ra.» ⁴³ Isa fa e maxorin, «Munfe ra fa, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, Dawuda yete naxa Ala xa Mixi Sugandixi xili «N Marigi»? A tan Dawuda naxa a masen, ⁴⁴ «Marigi bara a masen n Marigi be,

“I magoro n yirefanyi ma, han beemanun n xa i yaxuie ragoro i sanyi bun.”» ⁴⁵ «Xa Dawuda yete yati naxe a be «N Marigi», a tan Ala xa Mixi Sugandixi koma findide Dawuda xa di ra di?» ⁴⁶ Mixi yo mu koxa yaabi yo fide. Fola na laxe ma, mixi yo mu suusa maxorinyi tide Isa ma saxon.

Diinela kobie

(Maraki 12:38-40, Luki 11:38-52, 20:45-47)

23 Isa naxa a masen pama nun a foxirabiree be, ² «Sebelitie nun Farisenie mixie xaranma Annabi Munsa xa seriye nan na. ³ Na kui, wo xa nu e xui rabatu, wo jere a ma. Koxa wo naxa e wali foxi tan naba de, barima e naxan falama, e mu na xa rabama. ⁴ E kote binyee raxirima, e e sa mixie fari, koxa e tan mu tinma e malide hali e belexesole keren na. ⁵ E e xa kewalie birin nabama alako mixie xa e to. E e xa sebee rabelebelema e naxee xirima e tigi nun e belexe ra. Luuti denbexie naxee singanma donma sanbunyi ra Ala xa fe ma, e nee rakuyama han a dangi a i. ⁶ E na siga e degede mixi xonyi malanyi na dennaxe, xa na mu e na so salide banxi, binye daxode rafan e ma ki fanyi. ⁷ E na siga taa kui, a rafan e ma mixie xa e xebu binye ra, e na a fala e be, «Karamaxa.»»

⁸ «Koxa mixie naxa a fala wo tan be «Karamaxa,» barima karamaxa keren peti nan na wo be, wo fan birin findixi ngaxakerenmae nan na. ⁹ Wo naxa yi dunija adamadi xili «N Baba,» barima Babe keren peti nan na wo be, wo Baba naxan na ariyanna. ¹⁰ Mixie man naxa a fala wo tan be «Mange,» barima Mange keren peti nan na wo be, Ala xa Mixi Sugandixi. ¹¹ Naxan na mixi xungbe ra wo ya ma, a xa findi wo xa walike nan na. ¹² Naxan na a yete igbo, a xa fe fama ne igorode. Naxan a yete magoroma, a xa fe fama ne itede.»

¹³ «Koxa gbaloe na wo be, wo tan seriye karamaxa nun Fariseni filankafuie, barima wo naade balanma mixie ya ra alako e naxa so Ala xa mangeya niini bun ma. Na kui, wo tan yete mu soma, wo man mu tinma mixi gbete fan xa so naa naxee waxi sofe.»

¹⁵ «Gbaloe na wo be, wo tan seriye karamaxa nun Fariseni filankafuie! Wo baa igirima, wo baxi birin isa alako wo xa mixi keren naso wo xa dine, koxa a na so, wo a findima yahannama di nan na, naxan kobi daxa firin wo tan na.»

¹⁶ «Gbaloe na wo be, wo tan yarerati dncaxuie! Wo a falama, «Xa mixi a kali hoxaxobanxi ra, fefe mu a ra, hali a kanyi mu a xui rakamali. Koxa xa mixi a kali xema ra naxan na hoxaxobanxi kui, fo a kanyi xa a xui rakamali teku.» ¹⁷ Wo tan dncaxui xaxilitaree! Mundun tide gbo, xema, ka hoxaxobanxi naxan xema findixi se seniyenxi ra? ¹⁸ Wo man a falama, «Xa mixi nde a kali serexbade ra, fefe mu a ra hali a kanyi mu a xui rakamali. Koxa xa mixi a kali serexe ra naxan na serexbade fari, fo a kanyi xa a xui rakamali teku.» ¹⁹ Wo tan dncaxuie! Mundun tide gbo, serexe, ka serexbade naxan serexe findixi se seniyenxi ra? ²⁰ Na kui, naxan yo na a kali serexbade ra, a bara a kali na ra, a nun serexe fan naxan birin saxi a fari. ²¹ Naxan yo na a kali

hɔkɔmɔbanxi ra, a bara a kali na ra, a nun naxan fan sabatixi a kui. ²² Naxan yo na a kali ariyanna ra, a bara a kali Ala xa kibanyi ra, a nun naxan fan magoroxi a kui.»

²³ «Gbaloe na wo be, wo tan seriyɛ karamɔɔɔ nun Fariseni filankafuie! Wo sansi xunxurie farile bama, alɔ salaxui, sulonɔ, nun digiyanyi, kɔkɔ fe naxee findixi a hagiɛɛ ra Ala xa seriyɛ kui, alɔ tinxinyi, kinikini, nun danxaniya, wo gbilenxi nee nan fɔkɔ ra. A lanma ne nu wo xa na seriyɛ hagiɛɛ rabatu, wo man mu neemu na seriyɛ xunxurie dɔnɔɔɔ ma. ²⁴ Yarerati dɔnɔɔɔ! Wo minse rasensenma kuli di xa fe ra, wo fa ɔkɔkɔɔ gundi gerun!»

²⁵ «Gbaloe na wo be, wo tan seriyɛ karamɔɔɔ nun Fariseni filankafuie! Wo ɔkɔkɔ nun pileti fari maxama, kɔkɔ e kui rafexi balose naxan na, wo a ɔkɔkɔ muɔe nun wasatareya nan saabui ra. ²⁶ I tan fariseni dɔnɔɔɔ! ɔkɔkɔ nun pileti kui raseniyeɛ sinden, na temui a fari fan seniyeɛna ne.»

²⁷ «Gbaloe na wo be, wo tan seriyɛ karamɔɔɔ nun Fariseni filankafuie! Wo maniyaxi gaburie nan na, naxee fari ratofanxi, kɔkɔ e kui rafexi faxamixi xɔrie nun seniyeɛtareya mɔkɔkɔ birin na. ²⁸ Wo fan, mixi na wo to, e wo maɔkɔxunma tinxintɔɔɔ nan na, kɔkɔ wo bɔɔe kui rafexi filankafuija nun kobija ra.»

²⁹ «Gbaloe na wo be, wo tan seriyɛ karamɔɔɔ nun Fariseni filankafuie! Wo gaburi fanyie yailanma namijɔkɔmɔɔɔ be, wo tinxintɔɔɔ xa gaburie raxunmama, ³⁰ wo a fala, «Xa muxu nu na dunija ma muxu benbae waxati, muxu mu kafuma e ma nu namijɔkɔmɔɔɔ faxafe ra.» ³¹ Na kui, wo bara seedeɔkɔkɔɔ ba wo yete xili ma, a falafe ra a wo findixi namijɔkɔmɔɔɔ faxee xa die nan na. ³² Wo wo benbae xa kɔwɔlie rakamali yire! ³³ Wo tan bɔkɔximase bɔkɔkɔɔ, wo ratangama yahannama ma di?»

³⁴ «Na kui, n xa a fala wo be, n fafe namijɔkɔmɔɔɔ, ɔkɔkɔ nilae, nun karamɔɔɔɔ xeeɛde wo yire, kɔkɔ wo ndee faxama ne, wo ɔan nee ndee mabanbanma ne wuri magalanbuxie ma. Wo ndee bɔkɔkɔma ne sebere ra wo xa salidee kui, e man siga taa yo kui, wo birama e fɔkɔ ra e ɔaxankatafe ra. ³⁵ Na nan a ra, tinxintɔɔɔ xa wuli naxan ifilixi dunije, a birin luma wo tan nan ma, kelife Habila ma dɔkɔkɔ Berekiya xa di Sakari ra, wo naxan faxa hɔkɔmɔbanxi nun serexebade tagi. ³⁶ N xa kɔkɔndi fala wo be, yi ɔaxankate birin fama ne to mixie ɔkɔkɔɔ.»

Isa sunnunfe Darisalamu xa fe ra

(Luki 13:34-35)

³⁷ «Darisalamu, Darisalamu, taa naxan namijɔkɔmɔɔɔ faxama, naxan Ala xa xeeɛrae magɔkɔkɔma. Sanmaya wuyaxi n bara wa i xa die malanfe n yire, alɔ ɔkɔkɔɔ xa die rasoma a gabutenyi bun ma ki naxe, kɔkɔ wo naxa tondi! ³⁸ Na kui, Ala bara keli wo xa banxi xun ma. ³⁹ N xa a fala wo be, wo mu n toma ɔkɔkɔ, han wo a falama temui naxe, «Baraka na mixi be naxan fafe Marigi xili ra!»»

Hɔkɔmɔbanxi xa kane

(Maraki 13:1-2, Luki 21:5-6)

24 Isa naxa mini hɔkɔmɔbanxi kui. A nu sigafe te-mui naxe, a fɔxirabiree naxa e maso a ra, e woyen a be a xa hɔkɔmɔbanxi mato a nun banxie naxee na a rabilinyi, e ti ki to tofanxi. ² Kɔkɔ Isa naxa a masen e be, «Wo yi birin toxi? N xa kɔkɔndi fala wo be, yi geme keren mu fama lude a boore fari be, a birin nabirama ne.»

Dunija rapɔkɔni tɔnxumaɛ

(Maraki 13:3-23, Luki 21:7-24)

³ Isa nu magoroxi Oliwi geya fari temui naxe, a fɔxirabiree naxa siga a yire, e a maxɔrin e doro ma, «Na fe sa rabama mun temui? A man sa kolonma tɔnxuma mundun ma a i fa waxati nun dunija rapɔkɔni bara makɔɔ?» ⁴ Isa naxa e yaabi, «Wo menni wo yete ma, mixi yo naxa fa wo ratantan. ⁵ Mixi wuyaxi fama n xili falade e yete xun ma a falafe ra, «N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra.» Na kui, e fama mixi gbegbe ratantande.»

⁶ «Wo gere fe mema ne, wo gere ndee xili me, kɔkɔ wo naxa kɔkɔkɔfili, barima fo na fe mɔkɔlie xa raba. Na xa mu findima dunija rapɔkɔni ra sinden. ⁷ Sie kelima ne e boore xili ma, ɔamanee e boore gere. Kaame sinma ne bɔkɔ wuyaxi ma, bɔkɔ fan seren yire gbegbe. ⁸ Na fe birin findima mantɔkɔkɔlie fɔle nan na.»

⁹ «Na temui, mixie wo soma ne mangasanyi yi, e xa wo ɔaxankata, e wo faxa. Sie birin wo kɔkɔma ne n xili xa fe ra. ¹⁰ Danxaniyatɔɔ gbegbe birama ne tantanyi kui na waxati, e e boore yanfa xɔnnanteya kui.

¹¹ Wule fale gbegbe fan e yete findima ne namijɔkɔmɔɔɔ ra, e mixi gbegbe ratantan. ¹² Kobija gboma ne han mixi gbegbe xa xanunteya xinbeli, ¹³ kɔkɔ naxan na a tunnabexi han a rapɔkɔni, na kanyi kisima ne. ¹⁴ Ala xa mangeya niini xibaaru fanyi kawandima ne dunija birin kui, a findi seedeɔkɔkɔɔ ra sie birin be. Na xanbi, dunija rapɔkɔni fama a lide.»

¹⁵ «Wo tan naxee na yi xaranfe, wo wo tuli mati de! Wo na se haramuxi ɔaxi to kasare na naxan xanbi ra, a tixi yire seniyeɛni kui, Annabi Daniyeli naxan ma fe fala, ¹⁶ wo tan naxee na Yudaya, wo lanma wo xa wo gi geyae fari. ¹⁷ Naxan na tande, a naxa so sese tongode a xa banxi kui. ¹⁸ Naxan na xe ma, a naxa gbilen a xa xinbeli donma tongode. ¹⁹ Na waxati findima gbaloe nan na furuginee nun dingee be! ²⁰ Wo Ala maxandi na naxa wo li ɔeme temui, xa na mu a ra malabu ɔkɔkɔɔ.

²¹ Barima tɔkɔɔ a lima na waxati ma naxan maniyɛ singe mu nu to kabi dunija daa, a man mu gbilenma to ra abadan. ²² Xa Marigi mu a ragirixi nu nde xa ba na xi konti ra, adama yo mu kisima nu. Kɔkɔ a nde bama a konti ra mixi sugandixie nan ma fe ra.»

²³ «Na waxati, xa mixi nde sa a fala wo be, «A mato, Ala xa Mixi Sugandixi na be», xa na mu a ra, «Ala xa Mixi Sugandixi na menni», wo naxa la a ra. ²⁴ Barima wule faleɛ fama Ala xa Mixi Sugandixi xili falade e yete xun, xa na mu e e yete findi namijɔkɔmɔɔɔ ra. E fama

tɔnxuma makaabaxie nun kaabanakoe rabade alako e xa Ala xa mixi sugandixie ratantan, xa e sa nɔma. ²⁵ Wo wo tuli ti, n bara a masen wo be beenun a waxati xa a li.»

²⁶ «Na kui, xa e sa a fala wo be, «A mato, a sa na wula i», wo naxa siga de! Xa e sa a fala wo be, «A mato, a na banxi kui be», wo naxa la a ra de! ²⁷ Adama xa Di na fa, a luma ne alɔ seyamakɔnyi naxan yanbama koore ma kelife sogetede han sogegorode. ²⁸ «Binbi na lu den-naxe, yubee sa e malanma menni ne.»»

Isa xa gbilenyi nun xɔre bili xa misaali

(Maraki 13:24-31, Luki 21:25-33)

²⁹ «Na naxankate waxati dangi xanbi, «soge ifɔɔɔma ne, kike yanbe bama ne, tunbuie birama ne bɔxi, se naxan birin na koore ma e serɛnma ne.»»

³⁰ «Na temui, Adama xa Di xa tɔnxuma minima ne koore ma. Dunija bɔnɔɔɔ birin sunnunma ne. E Adama xa Di toma ne fa ra nuxui kui senbe nun xɔre ra. ³¹ A a xa malekee xɛema ne han dunija dande, e xa sa a xa mixi sugandixie malan sara xui ra keli dunija tunxun naani birin ma.»

³² «Wo xɔre bili mato misaali ra, wo xa xaxili sɔɔ. A salonyi na jingi, a burexe neene mini, wo a kolonma jemɛ temui bara makɔre. ³³ Adama xa Di fafe fan na na ki ne. Wo na yi fe birin to, wo xa a kolon a a bara makɔre, a jan tixi naade ra. ³⁴ N xa nɔndi fala wo be, to mixie mu dangima fo na fe birin naba. ³⁵ Koore nun bɔxi dangima ne, kɔɔ n ma masenyi tan mu dangima abadan, a mu kanama muku.»

Dunija rapɔnyi waxati kolonfe

(Maraki 13:32-37, Luki 17:26-30, 17:34-36, 12:41-48)

³⁶ «Mixi yo mu a kolon yi fee sa rabama lɔɔɔɔ nun waxati yo ma. Hali malekee naxee na ariyanna, e mu a kolon, Ala xa Di fan mu a kolon, fo Baba Ala keren peti. ³⁷ Adama xa Di fa lɔɔɔɔ luma ne alɔ Annabi Nuha xa waxati. ³⁸ Beenun na banbaranyi belebele xa dunija li, mixie nu e degema, e nu e minma, e nu ginɛ dɔɔɔɔ, e nu e xa die fima xɛmɛ ma, han Annabi Nuha so kunkui kui lɔɔ naxe. ³⁹ E mu nu kɔntɔfilixi fefe ra, han banbaranyi naxa e li, a e birin xanin. Adama xa Di fafe fan nabama na ki ne. ⁴⁰ Xa xɛmɛ firin na xe ma na waxati, keren tongoma ne, boore lu naa. ⁴¹ Xa ginɛ firin na se dinfe mulunyi keren kui, keren tongoma ne, boore lu naa. ⁴² Na kui, wo naxa yanfa, barima wo mu wo Marigi fa lɔɔɔɔ kolon. ⁴³ Wo xa a fahaamu a fanyi ra, xa banxi kanyi a kolon ne nu muɔeti fama temui naxe kɔe kui, a mu xima nu, alako muɔeti naxa nɔ sode a xɔnyi. ⁴⁴ Na nan a ra, wo fan xa wo tagi ixiri, wo naxa yanfa, barima Adama xa Di fama waxati nan ma wo jɔɔɔ mu naxan ma.»

⁴⁵ «Nde luma alɔ konyi naxan findixi xaxilima dugutege ra? A marigi bara a ti a xa banxi walikee birin xun ma, a xa donsee taxun e ra a waxati. ⁴⁶ Nelexinyi na na konyi be, naxan marigi a lima na wali ra. ⁴⁷ N xa

nɔndi fala wo be, na marigi a harige birin taxuma ne na konyi ra.»

⁴⁸ «Kɔɔ xa na konyi findi a kobi ra, a a falama ne a yete ma, «N marigi buma ne fafe ra,» ⁴⁹ a fa a boore konyie bɔnɔɔɔ fɔɔ, a nu lu a dege ra, a a min, e nun sisilae. ⁵⁰ Lɔɔɔ nde fama, a tan konyi mu naxan kolon, a jɔɔɔ man mu lɔɔɔɔ naxan ma, a marigi gbilenma ne. ⁵¹ A na fa, a na konyi naxankatama ne a jaaxi ra, konyi gbaloe sɔɔ e nun filankafuie, a woli wa nun jin maxinyi na dennaxe.»

Ginedimedi fu xa taali

²⁵ «Na waxati, Ala xa mangeya luma ne alɔ ginedimedi mixi fu, naxee e xa lanpuie tongo sigafe ra ginedɔɔɔ ralande, e xa sa lan a xa futi xiri ma. ² Na ginedimedi ya ma, suuli, xaxilitaree, suuli, xaxilimae. ³ Naxee findi xaxilitaree ra, e naxa e xa lanpuie xanin, kɔɔ e mu ture xanin e xun naxan sama lanpuie kui. ⁴ Naxee tan findi xaxilimae ra, kankan naxa ture bitire xanin a xun, a nun e xa lanpuie.»

⁵ «Ginedɔɔɔ to bu fafe ra, xi xɔli naxa ginedimedi suxu, e naxa xi. ⁶ Kɔe tagi, sɔɔɔɔ xui naxa mini, «Ginedɔɔɔ bara fa! Wo sa a ralan!» ⁷ Ginedimedi naxa keli, e e xa lanpuie yailan. ⁸ Xaxilitaree naxa a fala xaxilimae be, «Wo muxu ki wo xa ture nde ra, barima muxu xa lanpuie na xubenfe.» ⁹ Kɔɔ xaxilimae naxa e yaabi, «Ade, a mu won birin nalima. Wo siga ture matie xɔn wo xa sa wo gbe sara.» ¹⁰ Nee to siga ture sarade, ginedɔɔɔ naxa fa. Ginedimedi naxee nu bara ture sa e xa lanpuie kui, nee tan naxa bira a fɔɔ ra, e so futixiri xulunyi, naade fa balan e xanbi ra.»

¹¹ «Na dangi xanbi, ginedimedi xaxilitaree fan naxa fa, e a fala, «Marigi, marigi, naade rabi muxu be.» ¹² Kɔɔ a naxa e yaabi, «N xa nɔndi fala wo be, n mu wo kolon.»»

¹³ «Na kui, wo naxa yanfa, barima wo mu na lɔɔɔɔ nun na waxati kolon.»

Harige taxuxi xa taali

(Luki 19:11-27)

¹⁴ «A luma ne alɔ xɛmɛ nde naxan nu fafe biyaaside. A naxa a xa konyie xili, a a harige taxu e ra. ¹⁵ A naxa xɛema kilo suuli so konyi keren yi, a firin so boore yi, a keren so a saxan nde yi ra. A to kankan bere so a yi, a naxa biyaasi.»

¹⁶ «Xɛema kilo suuli taxu konyi naxan na, a naxa siga keren na, a xa sa na harige rawali. A naxa xɛema kilo suuli gbete sɔɔ geeni ra. ¹⁷ Xɛema kilo firin taxu konyi naxan na, a fan naxa na harige rawali, a xɛema kilo firin gbete sɔɔ geeni ra. ¹⁸ Kɔɔ xɛema kilo keren taxu konyi naxan na, a tan naxa sa yili ge, a a marigi xa kɔbiri nɔɔɔn na kui.»

¹⁹ «A to bu han, konyie marigi naxa gbilen e yire alako e xa dentegɛ sa a be. ²⁰ Xɛema kilo suuli taxu konyi naxan na, a naxa fa a marigi harige ra, a a fala, «N marigi, i xɛema kilo suuli nan taxu n na. A mato, n bara kilo suuli man sa a xun geeni ra.» ²¹ A marigi naxa a fala a be, «I nuwali. Konyi dugutege nan i ra, walike

fanyi. N to harige dondoronti taxu i ra, i mu lanlanteya kana, n fa harige gbegbe nan taxuma i ra. Fa n xɔnyi, wo nun i marigi xa lu sɛɛwɛ kui.»

²² «Na xanbi, xɛɛma kilo firin taxu konyi naxan na, a fan naxa fa, a a fala, «N marigi, i xɛɛma kilo firin nan taxu n na. A mato, n bara kilo firin man sa a xun geeni ra.» ²³ A marigi naxa a fala a bɛ, «I nuwali. Konyi dugutege nan i ra, walike fanyi. N to harige dondoronti taxu i ra, i mu lanlanteya kana, n fa harige gbegbe nan taxuma i ra. Fa n xɔnyi, wo nun i marigi xa lu sɛɛwɛ kui.»

²⁴ «A dɔnxɔɛ ra, xɛɛma kilo keren taxu konyi naxan na, a fan naxa fa, a a fala, «N marigi, n a kolon i xa fe maxɔɔɔ. I sansi xabama, i mu naxan garansan. I sansi bogi bama, i mu naxan si. ²⁵ N gaaxu nɛ. N naxa sa i xa xɛɛma kilo keren nɔxun yili kui. A mato, a tan nan yi ki. I harige sese mu lɔxi.» ²⁶ A marigi naxa a yaabi, «I tan konyi kobi tunnaɔɔ! I nu a kolon a n sansi xabama, n mu naxan garansan, n man sansi bogi bama, n mu naxan si? ²⁷ A lan nɛ nu i n ma kɔbiri so kɔbiri rawalie yi ra, alako n na fa i yire tɛmui naxɛ, i n harige ragbilen n ma, geeni saxi a xun ma. ²⁸ Na kui, wo xɛɛma kilo rasuxu a yi, wo a so konyi yi ra, xɛɛma kilo fu na naxan yi, ²⁹ barima a na naxan yo yi ra, a gbe xun masama nɛ, a gbo ki fanyi. Kɔɔ a mu na naxan yi ra, hali naxan di na a yi, na yati bama nɛ a yi ra. ³⁰ Wo yi konyi fufafu woli tande dimi kui, wa nun pin maxinyi na dennaxɛ.»

Kiiti dɔnxɔɛ

³¹ «Adama xa Di na fa a xa nɔɔɔ kui, a nun a xa malekee, a a magoroma nɛ a xa kibanyi nɔɔɔ kui. ³² Si birin malanma nɛ a ya ra. A mixi mayegetima nɛ alb xuruse demadonyi yɛxɛɛ nun sie mayegetima ki naxɛ. ³³ A yɛxɛɛ tima nɛ a yirefanyi ma, a sie fan ti a kɔɔɔ ma.»

³⁴ «Na tɛmui, mange a falama nɛ mixie bɛ naxee na a yirefanyi ma, «Wo fa, n Baba naxee barakaxi. Wo fa mangeya sɔɔ wo kɛ ra, mangeya naxan yailanxi wo bɛ kabi dunija fɔlɛ. ³⁵ Barima kaame to nu n ma, wo naxa n ki donse. Ye xɔli to nu n ma, wo naxa n ki ye. Xɔɔ to nu n na, wo naxa n yigiya. ³⁶ N mageli to nu a ra, wo naxa dugie fi n ma. N to nu furaxi, wo naxa fa mɛɛni n ma. N to nu saxi geeli, wo naxa fa n yire matode.»

³⁷ «Na tɛmui, tinxintɔɛ a maxɔɔɔ nɛ, «Marigi, muxu i to kaame kui mun tɛmui, muxu fa i ki donse, xa na mu ye xɔli ra, muxu fa i ki ye? ³⁸ Muxu i to xɔɔɔ ra mun tɛmui, muxu fa i yigiya, xa na mu i mageli ra, muxu fa dugie fi i ma? ³⁹ Muxu i furaxi to mun tɛmui, xa na mu i saxi geeli, muxu fa siga i yire matode?»

⁴⁰ Mange e yaabima nɛ, «N xa nɔɔɔ fala wo bɛ, wo naxan yo raba n ngaxakerenyi mixi xuri nde bɛ, wo a rabaxi n tan nan bɛ.»

⁴¹ «Na xanbi, a a falama nɛ mixie bɛ naxee na a kɔɔɔ ma, «Wo wo makuya n na, wo tan mixi dankaxie, wo sa so tɛ xɔɔra naxan yailanxi Ibulisa nun a xa malekee bɛ, naxan mu xubenma abadan. ⁴² Barima kaame to nu n ma, wo mu n ki donse. Ye xɔli to nu n ma, wo mu n ki

ye. ⁴³ Xɔɔ to nu n na, wo mu n yigiya. N mageli to nu a ra, wo mu dugie fi n ma. N furaxi to nu a ra, n man to nu saxi geeli, wo mu fa mɛɛni n ma.»

⁴⁴ «Na tɛmui, e fan a maxɔɔɔ nɛ, «Marigi, muxu i to mun tɛmui kaame na i ma, xa na mu ye xɔli, xa na mu i findixi xɔɔ ra, xa na mu i mageli ra, xa na mu i furaxi, xa na mu i saxi geeli, muxu fa tondi i malide?»

⁴⁵ Mange e yaabima nɛ, «N xa nɔɔɔ fala wo bɛ, wo mu naxan yo raba n ngaxakerenyi mixi xuri nde bɛ, wo tondixi a rabade n tan nan bɛ.» ⁴⁶ Naxankate nan nagataxi na mixie bɛ abadan, kɔɔ tinxintɔɛ tan abadan kisi nan sɔɔɔ.»

Yanfanteya Isa bɛ

(Maraki 14:1-2, Luki 22:1-2, Yaya 11:45-53)

26 Isa to ge yi fe birin masende, a naxa a fala a fɔxirabiree bɛ, ² «Wo a kolon, xi firin nan luxi Sayamaleke Dangi Sali xa a li. Na tɛmui, Adama xa Di sama nɛ mixie belexe e xa a banban wuri magalanbuxi ma.»

³ Na waxati, sɛɛɛdube kuntigie nun Yuwifie xa forie nu malanxi Kayafa xɔnyi, sɛɛɛdube kuntigie xunyi. ⁴ E naxa lan a ma e xa Isa suxu yanfanteya saabui ra, e xa a faha. ⁵ Kɔɔ e naxa a fala, «Won naxa a suxu sali lɔɔɔ, xa na mu a ra nɔɔɔ a xunyi ikelima nɛ.»

Gine nde fe fanyi rabafe Isa bɛ

(Maraki 14:3-9, Yaya 12:1-8)

⁶ Isa to nu na Betani, Simɔn kune kanyi xɔnyi, ⁷ gine nde naxa fa a yire. Labunde ture nu na a yi ra, naxan sare xɔɔɔ ki fanyi. A nu saxi a bitire tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira gɛɛ ra. Isa nu na teebili ra tɛmui naxɛ, gine naxa fa, a na labunde ture ifili Isa xunyi ma. ⁸ Isa fɔxirabiree to na to, e naxa kɔɔ, e a fala, «Yi birin makanaxi munfe ra? ⁹ Xa yi labunde ture sa mati nu, kɔbiri gbegbe nan sɔɔɔ nu a xa fe ra, na fan nɔ fide setaree ma.»

¹⁰ Isa to nu a kolon e naxan falafe e bore bɛ, a naxa a masen e bɛ, «Wo na yi gine tɔɔɔ munfe ra? Kewali fanyi nan yi ki, a naxan nabaxi n bɛ. ¹¹ Setaree luma nɛ wo ya ma tɛmui birin, kɔɔ n tan mu luma wo yi ra be abadan xɛ. ¹² Yi gine to labunde ture saxi n fate ma, a a rabaxi n fure ragatafe nan xa fe ma. ¹³ N xa nɔɔɔ fala wo bɛ, Ala xa xibaaru fanyi sa kawandima dede dunija birin kui, yi gine xa kewali xa fe fan falama nɛ, mixie xa e ratu a xa fe ma.»

Yudasi xa yanfanteya

(Maraki 14:10-11, Luki 22:3-6)

¹⁴ Na tɛmui, Yudasi Isikariyoti, naxan nu na Isa fɔxirabiree fu nun firinyie ya ma, a naxa siga sɛɛɛdube kuntigie xɔn ma, ¹⁵ a e maxɔɔɔ, «Wo munse soma n yi n xa Isa sa wo belexe?» E fan naxa gbeti kole tongo saxan so a yi. ¹⁶ Keli na tɛmui ma, a naxa so waxati fenfe a nɔɔɔ Isa sode e yi ra tɛmui naxɛ.

Sayamaleke Dangi Sali

(Maraki 14:12-21, Luki 22:7-13, 22-23, Yaya 13:21-30)

¹⁷ Taami Lebinitare Sali to a li, a loxɔɛ singe ma, Isa foxirabiree naxa sa a maxɔrin, «I wama muxu xa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala i be minden?» ¹⁸ A naxa e yaabi, «Wo siga taa kui xeme nde xɔn, wo a fala a be, «Karamɔxɔ naxe a a xa waxati bara makɔre. A wama Sayamaleke Dangi Sali rabafe i xɔnyi, a nun a foxirabiree.» ¹⁹ Isa foxirabiree naxa a raba alɔ Isa e yamari ki naxe, e Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala.

²⁰ Nunmare to so, Isa nun a foxirabiree fu nun firinyie nu na teebili ra. ²¹ E nu e degefe temui naxe, a naxa a masen, «N xa nɔndi fala wo be, mixi keren na wo ya ma naxan fama n yanfade.» ²² Na naxa e sunnun ki fanyi, kankan naxa a maxɔrin, «Kɔxɔ n Marigi, n tan mu a ra de, ka?» ²³ A naxa e yaabi, «N nun naxan bara belexe ragoro paani keren kui, na kanyi nan n yanfama. ²⁴ Adama xa Di sigama ne alɔ a xa fe sebexi ki naxe, kɔxɔ gbaloe nan na Adama xa Di yanfama be. A fisa na kanyi be hali a mu bari nu.» ²⁵ Yudas naxan nu fafe a yanfade, a naxa Isa maxɔrin, «Karamɔxɔ, n tan mu a ra de, ka?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»

Marigi xa serexe tɔnxuma

(Maraki 14:22-26, Luki 22:14-20, Korinti I 11:23-25)

²⁶ E to nu e degefe, Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a foxirabiree yi ra, a a masen e be, a naxe, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na.» ²⁷ Na dangi xanbi, Isa naxa tɔnbili fan tongo. A man to tantui rasiga Ala ma, a naxa tɔnbili so e yi ra, a a fala e be, «Wo birin xa a min. ²⁸ Yi findixi n wuli nan na, saate wuli naxan baxi mixi gbege be e xa yunubie xafarife ra. ²⁹ N xa a fala wo be, n to yi weni minma, n mu yi minma sɔxɔn, han won birin man sa a minma loxɔ naxe n Baba xɔnyi ariyanna.»

³⁰ E to ge beeti bade, e naxa te Oliwi geya fari.

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma

(Maraki 14:27-31, Luki 22:31-34, Yaya 13:36-38)

³¹ Na temui Isa naxa a masen e be, «Wo birin gbilenma ne n loxɔ ra to kɔe ra, wo mee n ma fe ra, barima a sebexi, «N xuruse demadonyi faxama ne, yexeee fan yensen.» ³² Kɔxɔ n na keli faxe ma, n sigama wo ya ra Galile.» ³³ Piyeri naxa a fala a be, «Hali birin gbilen i loxɔ ra, n tan mu gbilenma i loxɔ ra.» ³⁴ Isa naxa Piyeri yaabi, «N xa nɔndi fala i be, to kɔe yati, beenun konkore xa a rate, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.» ³⁵ Piyeri man naxa a yaabi, «Hali won birin nan sa faxama, n mu n yete rasanma i ma!» Isa foxirabiree birin naxa na wɔyen keren fala.

Isa Ala maxandife Getesemani

(Maraki 14:32-42, Luki 22:39-46)

³⁶ Na dangi xanbi Isa nun a foxirabiree naxa siga yire nde, dennaxe xili Getesemani. Isa naxa a fala e be, «Wo loxɔ be. N tan xa siga menni Ala maxandide.» ³⁷ A

naxa Piyeri nun Sebede xa di firinyie xanin a xun ma. Sunnunyi nun kɔxɔfili to Isa kɔne suxu, ³⁸ a naxa a masen e be, «Sunnunyi bara nɔ n kɔne ra alɔ a xa n faxa. Wo lu be, kɔxɔ wo naxa xi.»

³⁹ Isa naxa a masiga dondoronti, a a yatagi rafelen loxi ma, a Ala maxandi, «N Baba, xa a sa nɔma rabade, i xa n natanga yi naxankate ma. Kɔxɔ n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.» ⁴⁰ A to gbilen a foxirabiree yire, a naxa e li e na xife. A naxa a fala Piyeri be, «I mu loxi waxati keren xi loxi kanade n ma fe ra? ⁴¹ Wo naxa xi. Wo Ala maxandi ne alako wo naxa bira tantanyi kui. Marɔxun fanyi na adama be, kɔxɔ a fate bendɛ tan senbe mu na.»

⁴² Isa man to a masiga e ra, a naxa gbilen Ala maxandi ra, «N Baba, xa yi naxankate mu nɔma bade n yi ra, fo n xa tin a ra, i sago nan xa raba.» ⁴³ A to gbilen a foxirabiree yire, a man naxa e li e xife, barima xi loxi nu bara nɔ e ra. ⁴⁴ A naxa e lu naa, a siga sanmaya saxan nde, a sa Ala maxandi na maxandi kerenyi ra. ⁴⁵ Na temui, a naxa gbilen a foxirabiree yire, a a masen e be, «Wo xife ne? Wo na wo malabufe han ya? Wo a mato, waxati bara a li. Adama xa Di fafe sade yunubitee belexe. ⁴⁶ Wo keli, won xee. Wo a mato, n yanfama bara fa.»

Isa suxufe

(Maraki 14:43-50, Luki 22:47-53, Yaya 18:3-12)

⁴⁷ Isa pan mu nu gexi wɔyende, Yudas naxan nu na a foxirabiree fu nun firinyie ya ma, a naxa fa e nun nama gbege, santidegemae nun gbengbetae suxuxi e yi ra. Serexedube kuntigie nun Yuwifie xa forie nan nu e xexi. ⁴⁸ Isa yanfama nun na nama nu bara lan a ma, a a xa Isa matɔnxuma e be. A nu bara a fala e be, «N na mixi naxan sunbu, a tan nan na ki. Wo na suxu.» ⁴⁹ Na kui, Yudas naxa a maso Isa ra keren na, a a fala, «Karamɔxɔ, i nuwali,» a fa a sunbu. ⁵⁰ Isa naxa a masen a be, «N boore, i faxi naxan nabade, a raba.» Na temui, na mixie naxa e maso Isa ra, e a suxu. ⁵¹ Isa foxirabiree nde naxa a xa santidegema ramini, a serexedube kuntigi xa konyi tuli bolon. ⁵² Isa naxa a fala a be, «Santidegema raso a tee i. Naxan yo na findi a xa geresose ra, na kanyi fan faxama santidegema nan saabui ra. ⁵³ Ka i loxɔ a ma a n mu nɔma n Baba xilide, a malekee rasanba n ma keren na, naxee dangi maleke gali fu nun firin na? ⁵⁴ Kɔxɔ xa na raba, Kitaabuie xa masenyie fa kamalima di? Barima e a masenxi ne a fo a xa raba yi ki ne.»

⁵⁵ Na xanbi, Isa naxa a fala nama be, «Wo to minixi n xili ma santidegema nun gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan na n na? Loxɔ yo loxɔ, n loxɔxɔ hɔxɔxɔbanxi kui, n kawandi tima, wo mu n suxu. ⁵⁶ Kɔxɔ yi birin nabaxi ne alako namijɔnmee naxan sebexi Kitaabui kui, a xa kamali.»

Na xanbi, Isa foxirabiree birin naxa e gi a xun ma.

Isa tife Yuwifia kungtie ya i

(Maraki 14:53-65, Luki 22:54-55,63-71, Yaya 18:12-24)

⁵⁷ Mixi naxee Isa suxu, e naxa a xanin serexedube kungtie Kayafa xonyi, seriye karamoxe nun forie nu malanxi dennaxe. ⁵⁸ Piyeri fan, a nu biraxi Isa foxa ra, koxa a ndedi nu makuyaxi nama ra. A naxa bira a foxa ra han a so serexedube kungtie xunyi xa tete kui. A naxa doka hoxomobanxi kantamae fe ma, alako a xa a mato Isa xa fe dangima ki naxe.

⁵⁹ Serexedube kungtie nun Yuwifia xa kiitisa dnoxo birin, e nu wule seede nde nan fenfe naxan bama Isa xili ma, e sa noma a faxade naxan ma. ⁶⁰ Koxa e mu se to, hali tontogeti gbegbe to fa. A dnoxo ra, xeme firin naxa fa, ⁶¹ e a fala, «Yi xeme a fala ne, «N tan noma Ala xa hoxomobanxi kanade, n man fa a ti xi saxan bun ma.» ⁶² Serexedube kungtie xunyi naxa keli, a Isa maxrin, «Pe, i mu e yaabima? Yi xeme munse safe i xun ma yi ki?» ⁶³ Koxa Isa mu sese fala. Serexedube kungtie xunyi naxa a fala a be, «N bara i yamari i xa i kali Ala Nije ra, i a fala muxu be xa i findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na, Ala xa Di.» ⁶⁴ Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi. N man xa a fala wo be, keli yi waxati ma, wo fama Adama xa Di tode, a doka Ala Senbema yirefanyi ma, wo a toma fa ra nuxuie kui.»

⁶⁵ Na kui, serexedube kungtie naxa a yete xa donma suxu, a ibo koxe ra, a a fala, «A bara Ala rasoxi! Won hayi na seede gbete ma yire? Wo bara a me a Ala rasoxi ki naxe. ⁶⁶ Wo kiiti toxi di?» E naxa a yaabi, «A lanma a xa faxa ne.» ⁶⁷ Na temui, e naxa deye boxun Isa yatagi, e kamui sin a ma. Ndee naxa a de ragarin, e nu a fala, ⁶⁸ «I tan, Ala xa Mixi Sugandixi, namijonmena raba! A fala ba, naxan i bonboxi!»

Piyeri a yete rasanfe Isa ma

(Maraki 14:66-72, Luki 22:56-62, Yaya 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Piyeri nu doka tande, serexedube kungtie xa tete kui. Konyi gine nde naxa a makore a ra, a a fala, «I tan, wo nun Isa Galileka birin nan nu a ra.» ⁷⁰ Koxa Piyeri naxa a matandi birin ya xori, a a fala, «N mu a kolon i na fefe falafe!» ⁷¹ Piyeri to mini folo tete naade ra, konyi gine gbete nde naxa a to, a a fala mixie be naxee nu na naa, «Yi xeme naxan yi ki, e nun Isa Nasaretika nan nu a ra.» ⁷² Piyeri man naxa a matandi, a a kali, «N mu na xeme kolon!» ⁷³ A mu bu, naxee nu tixi naa, e naxa e maso Piyeri ra, e a fala a be, «Nondi nan a ra, a tan mixi nde nan yati i ra, barima i woyenma ab Galileka.» ⁷⁴ Piyeri naxa so a kalife, a a fala «Ala xa n dank! N tan mu na xeme kolon feo!» Na fala xanbi, konkore naxa a rate. ⁷⁵ Piyeri naxa ratu fa Isa xa woyenyi ma, «Beema-nun konkore xa a rate, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.» Na kui, a naxa mini, a sa wa han.

Yuwifia Isa xanife Pilati xon

(Maraki 15:1, Luki 22:63-71, Yaya 18:28-32)

27 Kuye to iba, serexedube kungtie birin nun Yuwifia xa forie to nu malanxi, e naxa nate tongo e

xa Isa faxa. ² E to Isa xiri, e naxa a xanin gomina Pilati xon.

Yudasi xa faxe

³ Yudasi, Isa yanfama, a to a to e bara Isa makiiti a lan a xa faxa, a naxa nimisa a xa yanfanteya xa fe ra. A naxa na gbeti kole tongo saxan nagbilen serexedube kungtie nun forie ma, ⁴ a a fala, «N bara yunubi raba! Xeme naxan faxama yi ki, seniyentoxe nan a ra, a fa li n tan nan a yanfaxi!» E naxa a yaabi, «Na mu muxu tan matoxi. Na i tan nan matoxi.» ⁵ A to gbeti kolee woli hoxomobanxi kui, Yudasi naxa siga a yete gbakude wuri kon na. ⁶ Serexedube kungtie to gbeti kolee matongo, e naxa a fala, «A mu daxa muxu xa yi gbeti kolee sa hoxomobanxi xa kobiri xun ma, barima nii sare nan a ra.» ⁷ E to woyen, e naxa feye yailanyi xa xe yire sara na kobiri ra, na xa findi gaburi yire ra xoxe be. ⁸ Na nan a toxi, han to na xe xili falama «Wuli Boxi.» ⁹ Na kui, Annabi Yereji xa masenyi naxa kamali, a to a masen, «E naxa gbeti kole tongo saxan tongo, Isirayilakae ndee sare naxan saxi a xun, ¹⁰ e feye yailanyi xa xe sara na kobiri ra, ab Marigi n yamari ki naxe.»

Isa tife Pilati ya i

(Maraki 15:2-15, Luki 23:2-5,13-25, Yaya 18:28-19:16)

¹¹ Isa to ti gomina Pilati ya i, gomina naxa a maxrin, «I tan nan findixi Yuwifia xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.» ¹² Koxa serexedube kungtie nun forie nu a tontogema temui naxe, Isa mu yaabi yo fi. ¹³ Na temui Pilati naxa a maxrin, «I mu yi fee mexi e naxan birin safe i xun ma yi ki?» ¹⁴ Koxa Isa mu e xa woyenyi yo yaabi. Na naxa gomina kaaba ki fanyi.

¹⁵ Ne yo ne, sali temui, gomina darife nan nu a ra, a xa geelamani keren nabepin nama be, e na wa naxan yo xon. ¹⁶ Na waxati, geelamani nde nu na, birin nu naxan kolon a xa paaxuna ma. A nu xili Barabasi. ¹⁷ Nama to malan, Pilati naxa e maxrin, «Wo wama n xa nde rabepin wo be, Barabasi ba, ka Isa, naxan xili falama Ala xa Mixi Sugandixi?» ¹⁸ Pilati nu a kolon a serexedube kungtie nu Isa saxi a belexe koxe nan ma. ¹⁹ Ba na ra, a to nu doka kiiti sade, a xa gine naxa xera rasiga a ma, a a fala a be, «I naxa so yi tinxintoxe xa fe kui fefe ma, barima n bara xiye sa a xa fe ra, xiye naxan bara n koxe to ki fanyi.»

²⁰ Koxa serexedube kungtie nun Yuwifia xa forie naxa nama kui iso e xa Barabasi maxrin Pilati ma, Isa tan xa faxa. ²¹ Gomina man naxa e maxrin, «Yi mixi firin ya ma, wo wama n xa mundun nabepin wo be?» E naxa a yaabi, «Barabasi!» ²² Pilati fan naxa e maxrin, «N xa munse raba Isa ra, naxan xili falama Ala xa Mixi Sugandixi?» Nama birin naxa a yaabi, «A banban wuri magalanbuxi ma!» ²³ A man naxa e maxrin, «Munfe ma? A fe paaxi mundun nabaxi?» Koxa e tan koxe nan tun xun masa, «A banban wuri ma!»

²⁴ Pilati to a to a a mu koxi fefe ra, nama fan nu waxi kelife a ra, a naxa ye tongo, a a belexe raxa e ya xori, a a fala e be, «Yi xeme faxafe mu na n tan ma de! A luma wo tan nan ma.» ²⁵ Nama birin naxa a yaabi, «A xa faxe

wuli xa lu muxu nun muxu xa die xun ma!»²⁶ Na kui, Pilati naxa Barabasi rabeɲin e be. A naxa yaamari fi sɔɔrie xa Isa kɔnɔ sebere ra. Na xanbi, a naxa Isa so e yi e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Sɔɔrie Isa mayelefe

(Maraki 15:16-20, Yaya 19:2-3)

²⁷ Kɔma sɔɔrie to Isa xanin gomina xɔnyi, e naxa e boore sɔɔrie birin xili, e gali naxa ti a rabilinyi.²⁸ E naxa Isa xa sose ba a ma, e mange guba gbeeli ragoro a ma.²⁹ E naxa tunbee mafilin, e e yailan mange katanyi maniye ra, e a sa a xun ma. E naxa wuri raso a yire-fanyi belexe kui, e a mayele, e nu e xinbi sin a bun ma, e nu a fala, «I kena, Yuwifie xa mange.»³⁰ E naxa deye bɔxun a ma, e na wuri ba a yi, e nu a xunyi kɔnɔ a ra.³¹ E to ge Isa mayelede, e naxa mange guba rate a ma, e a gbe dugi ragoro a ma, e fa a ramini e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Maraki 15:21-32, Luki 23:26-43, Yaya 19:17-27)

³² E to nu minife taa ra, e naxa Sirenika xeme nde to naxan nu xili Simɔn. Sɔɔrie naxa a yamari, a tan xa Isa xa wuri magalanbuxi xanin.³³ E to yire li naxan xili Gologota, na nan falaxi e xa xui, «xunkonkota yire,»³⁴ e naxa weni so a yi, seri saxi naxan xun, kɔnɔ a to a nemunnemun, a mu tin a minde.

³⁵ E to ge a mabanbande wuri ma, e naxa kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sɔɔma.³⁶ Na dangi xanbi, e naxa dɔɔɔ a kantade.

³⁷ E to nu wama birin xa a kolon e a banbanxi fe naxan ma, e yi sebeli nan gbaku a xun ma, «Isa nan ya, Yuwifie xa mange.»³⁸ Na temui, e naxa suute mixi firin fan banban wuri magalanbuxie ma Isa fe ma, keren a yirefanyi ma, boore a kɔɔla ma.

³⁹ Mixie nu dangima Isa konbi ra, e nu e xunyi lintan a ma,⁴⁰ e a fala, «I tan naxan hɔɔɔɔbanxi rabirama, i man fa a ti xi saxan bun ma, i yete rakisi! Xa Ala xa Di nan i ra, goro wuri kɔn na!»⁴¹ Serexedube kuntigie, seriye karamɔɔɔ, nun Yuwifie xa forie fan nu a mayelefe, e nu a fala,⁴² «A bara mixi gbete rakisi, kɔnɔ a mu nɔma a yete tan nakiside. Isirayila mange xa mu a ra? A xa goro wuri kɔn na be ya, alako muxu xa la a ra.⁴³ A bara a xaxili ti Ala ra, a man fa a fala, «N findixi Ala xa Di nan na.» Yakɔsi, xa a rafanxi Ala ma, a xa a rakisi!»⁴⁴ Suute naxee nu banbanxi a fe ma, e fan nu Isa konbife na ki ne.

Isa xa faxe

(Maraki 15:33-41, Luki 23:44-49, Yaya 19:28-30)

⁴⁵ Yanyi tagi, dimi naxa sin bɔxi birin ma leeri saxan bun ma.⁴⁶ Na waxati ma, Isa naxa gbelegbele senbe ra, «Eloyi, Eloyi, lema sabaxatani?» Na nan falaxi e xa xui, «N Marigi Ala, n Marigi Ala, i n nabɛɲinxi munfe ra?»⁴⁷ Mixi naxee nu na naa, e to a xui me, e naxa a fala, «A na Annabi Eliya nan xilife!»⁴⁸ Mixi nde naxa a gi, a sa dunkobi rasin weni kɔnɔ kɔɔra, a a so wuri de i, a fa a ti Isa be alako a xa a min.⁴⁹ Kɔnɔ booree naxa a

fala, «Wo a lu, won xa a mato xa Annabi Eliya fama a rakiside.»⁵⁰ Isa man naxa a xui ite senbe ra, a fa laaxira.

⁵¹ Na waxati, dugi xungbe naxan singanxi hɔɔɔɔbanxi kui, a naxa ibɔɔ firin na, keli a fuge han a laabe. Bɔxi naxa serɛn, gemɛ naxa ibɔɔ,⁵² gaburie fan naxa rabi. Seniyentɔe laaxiraxi gbegbe naxa keli faxe ma,⁵³ e mini gaburie kui. Isa to keli faxe ma, e so ne Darisalamu, taa seniyenxi kui, e fa mini mixi wuyaxi ma.⁵⁴ Sɔɔri mange nun a boore sɔɔrie naxee nu Isa kantafe, e to bɔxi xa serɛnyi to, a nun naxan naba Isa faxa temui, e naxa gaaxu ki fanyi, e a fala, «Nɔndi nan a ra yati, Ala xa Di nan nu yi xeme ra!»

⁵⁵ Gine wuyaxi fan nu na naa, e ndedi makuyaxi Isa yire ra, e yi fe birin matoma. E nu bara bira Isa fɔɔɔ kelife Galile bɔxi ma, e nu a mali.⁵⁶ Mariyama Magidalaka nu na e ya ma, a nun Mariyama Yaki nun Yusufu nga, a nun Sebede xa die nga.

Isa xa maragate

(Maraki 15:42-47, Luki 23:50-56, Yaya 19:38-42)

⁵⁷ Nunmare to so, Arimateka bannamixi nde naxa fa naxan nu xili Yusufu. Isa fɔɔɔrabire nde nan nu a fan na.⁵⁸ A naxa siga Pilati yire, a Isa fure maxandi a ma. Pilati naxa yaamari fi e xa a so a yi ra.⁵⁹ Yusufu naxa Isa fure tongo, a a mafilin kasange fanyi kui,⁶⁰ a a bele gaburi neene kui, naxan nu gexi gemɛ kui a tan Yusufu be. A to gemɛ xungbe mapindigilin, a a dɔɔɔ gaburi de ma, a naxa siga.⁶¹ Mariyama Magidalaka nun boore Mariyama nu na naa, e dɔɔɔxi gaburi ya ra.

Sɔɔrie tife Isa xa gaburi kantade

⁶² Malabu kɔɔɔ see rafala kɔɔɔ kuye iba, serexedube kuntigie nun Farisenie naxa siga Pilati yire.⁶³ E naxa a masen a be, «Mange, muxu ratuxi a ma yi wule fale, beenun a xa faxa, a a fala ne, «Xi saxan dangi xanbi, n kelima ne faxe ma.»⁶⁴ Na kui, i xa yaamari fi a xa gaburi xa makanta han a xi saxan nde, alako a fɔɔɔrabiree naxa fa a fure mɔpa, e fa a fala pama be, «A bara keli faxe ma.» Xa na sa raba, wule dɔɔɔɔ dangima ne wule singe ra.»⁶⁵ Pilati naxa e yaabi, «Awa, n bara sɔɔrie so wo yi. Wo sa gaburi makanta alɔ wo wama a xɔn ma ki naxe.»⁶⁶ E naxa siga, e sa tɔɔɔxuma sa gemɛ ma naxan nu na gaburi de ma, alako xa gaburi fa sa rabi, a kolonma ne. E naxa sɔɔrie lu naa, na kantafe ra.

Isa xa marakeli faxe ma

(Maraki 16:1-10, Luki 24:1-12, Yaya 20:1-10)

28 Malabu kɔɔɔ kuye iba, sande kɔɔɔ subaxe ma, Mariyama Magidalaka nun boore Mariyama, e naxa siga gaburi matode.² Na temui, bɔxi naxa serɛn senbe ra, barima Marigi xa maleke nde nu bara goro keli koore, a gemɛ mapindigilin, a a ba gaburi de ma, a fa dɔɔɔ a fari.³ Maleke nu yanbama alɔ seyamakɔnyi, a xa sosee nu fiixe fɔɔn.⁴ Sɔɔri naxee nu na kantafe, e naxa gaaxu han e serɛn, e lu alɔ faxamixie.⁵ Kɔnɔ

maleke naxa a masen ginɛe bɛ, «Wo naxa gaaxu, bari-
ma n a kolon wo na Isa nan fenfe, e naxan banban
wuri magalanbuxi ma. ⁶ A mu be, a bara keli faxɛ ma,
alɔ a a fala ki naxɛ. Wo fa, wo a mato a nu saxi dɛn-
naxɛ. ⁷ Wo man xa siga mafuren, wo sa a masen a
fɔxirabirɛe bɛ, «A bara keli faxɛ ma. A na sigafe wo ya
ra Galile. Wo a toma menni nɛ.» A tan nan na ki, n bara
a ragbilen wo ma.»

⁸ Ginɛe naxa e xulun, e keli gaburi yire, gaaxui nun
sɛɛwɛ gɛgɛbe ra, e siga e gi ra na xibaaru masende
Isa fɔxirabirɛe bɛ. ⁹ Kɔnɔnɔn Isa naxa e ralan, a e xɛɛbu,
«Wo mama.» E to e maso a ra, e naxa suyidi a bɛ, e a
sanyie suxu. ¹⁰ Isa naxa a masen e bɛ, «Wo naxa
gaaxu. Wo sa a fala n ngaxakerenyie bɛ e xa siga
Galile. E n toma menni nɛ.»

Sɔɔrie nun Yuwifii kuntigie wule xabufe

¹¹ Ginɛe nu sigafe tɛmɛui naxɛ, sɔɔri nde naxee nu
gaburi kantafe, e naxa so taa kui. Fe naxan birin naba,
e naxa sa a dɛntɛgɛ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie bɛ. ¹² Nee nun
forie fan to e malan yire keren, e naxa natɛ tongo, e

kɔbiri gɛgɛbe fi sɔɔrie ma ¹³ yi yaamari ra, «Wo xa yi
nan fala, «Isa fɔxirabirɛe nan fa kɔɛ ra, e a fure muɗa
muxu nu na xife tɛmɛui naxɛ.» ¹⁴ Xa a sa li gomina naxa
yi fe mɛ, muxu sa wɔyɛnma a bɛ alako sese naxa wo
to.» ¹⁵ Na kui, sɔɔrie naxa kɔbiri rasuxu, e fe birin naba
alɔ a falaxi e bɛ ki naxɛ. Na masenyi naxa yensen yɛ
Yuwifii tagi. Han to na fe mɛma.

Isa xɛɛraya fife a fɔxirabirɛe ma

(Maraki 16:14-18, Luki 24:36-49, Yaya 20:19-23, Taruxui 1:6-8)

¹⁶ Isa fɔxirabirɛe fu nun kerenyie naxa siga Galile bɔxi
ma, e te geya fari Isa dɛnnaxan masen e bɛ. ¹⁷ E to a
to, e naxa suyidi a bɛ, kɔnɔnɔn e man nu siikɛxi. ¹⁸ Isa naxa
a maso e ra, a a masen e bɛ, «Sɛnbɛ birin bara so n yi
ra koore nun duniɗa ma. ¹⁹ Na kui, wo xa siga, wo sa si
birin findi n fɔxirabirɛe ra. Wo xa e xunxa ye xɔɔra Ba-
ba Ala, a xa Di, nun a Xaxili Seniyenxi xili ra. ²⁰ Wo xa e
tinkan n ma yaamari birin nabatude. Wo a mato, n na
wo fɛ ma tɛmɛui birin, han duniɗa rapɔnɔni.»

Sora

Maraki

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a ɗɗɗɗ naani na a ra. Namijɗɗme naani nan Inyila Isa xa taruxui seɓe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. E xili ne Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Annabi Maraki yi Kitaabui seɓe ne ne tongo saxan ɗɗɗɗɗɗ Isa faxa xanbi. A naxa Isa xa dunijeigiri birin masen alako mixie xa a kolon, a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. A a seɓe Gireki xui ne, ɗɗɗɗ muxu bara a madangi Soso xui ra alako Sosoe fan ɗɗɗɗ a fahaamude a fanyi ra.

Isa xa kaabanako gbegbe seɓexi yi Kitaabui kui alako mixi xa a senɓe kolon, Ala naxan fixi a ma. A furemae ray-alan ne, a pinne ragbilen mixie ɗɗɗɗ ra. Annabi Maraki bara wa mixie xa Isa xa xaranyi fan kolon. Isa to mixie xaran Ala xa masenyi ra, e naxa a kolon, a a ɗɗɗɗi yati yati nan kawandima. A ɗɗɗɗɗɗ ra, yi Kitaabui dentegɗe sama Isa faxa ki naxe, a man kelixi faxe ma ki naxe.

Na birin ɗɗɗɗ fahaamui fide won ma, won xa a kolon nde na Isa ra. A ɗɗɗɗi naxan fixi won ma yi Kitaabui kui, a ɗɗɗɗ won malide won ma dunijeigiri kui, a man ɗɗɗɗ won malide aligiyama. Ala xa a raso won xaxili ma. Ami-na.

Inyila Isa

Annabi Maraki naxan seɓexi

Sora

Annabi Yaya kawandi tife (Matiyu 3:1-12, Luki 3:1-22)

1 Inyila Isa fɗe nan ya, naxan Ala xa Mixi Sugandixi
Isa xa fe masenma, naxan findixi Ala xa Di ra. ² A
seɓexi Annabi Esayi xa Kitaabui kui,
«N fama n ma xɛera rasanbade i ya ra,
a xa kira rabɗɗ i be.
³ A a xui itema gbengberen yire,
«Wo kira yailan Marigi be,
wo sankirae matinxin a ya ra.»
⁴ Na kui, Yaya Xunxa naxa to gbengberenyi ma. A nu
kawandi tima mixie be, e xa e xunxa ye ɗɗɗɗ tuubi ra,
alako Ala xa e xa yunubie xafari. ⁵ Yudayakae nun
Darisalamuka birin nu sigama a yire. E nu e xa yunubie
masenma keɗe ma, Yaya fan nu e xunxama Yuruden
xure ɗɗɗɗ. ⁶ ɗɗɗɗɗɗ xabe donma nan nu ragoroxi
Yaya ma, beleti kiri daaxi nu xirixi a tagi. A nu baloma
katoe nun wula kumi nan na. ⁷ A nu kawandi tima, a
nu a fala, «Naxan fama fade n xanbi ra, na senɓe gbo n
tan be. Na binye mu na n tan yi ra, n ɗan xa n felen a
xa sankiri luuti yati fulunde. ⁸ N tan bara wo xunxa ye

ɗɗɗɗ, ɗɗɗɗ a tan Ala Xaxili Seniyenxi nan nagoroma wo
ma.»

Isa xunxafe

(Matiyu 3:13-17, Luki 3:21-22, Yaya 1:32-34)

⁹ Na waxati ma, Isa naxa fa keli Nasareti, Galile ɗɗɗɗ
ma, Yaya naxa a xunxa Yuruden xure ɗɗɗɗ. ¹⁰ A fefe te
ye ɗɗɗɗ temui naxe, a naxa koore to rabi ra, Ala Xaxili
Seniyenxi naxa goro a ma alɗ ganbe. ¹¹ Xui nde naxa
me keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan
na i ra. I n kenɗɗi ki fanyi ra.»

Sentane katafe a xa Isa ratantan

(Matiyu 4:1-11, Luki 4:1-13)

¹² Na xanbi Ala Xaxili naxa Isa xanin gbengberenyi
ma. ¹³ Xi tongo naani bun ma, a nu na gbengberen
yire, Sentane nu katafe a ratantande. Wula subee nu
na naa. Malekee naxa a bun ti.

Isa xa wali fole nun a foxirabire singee
(Matiyu 4:12-22, Luki 4:14-5:11)

¹⁴ Yaya sa xanbi geeli, Isa naxa siga Galile bɔxi ma Ala xa xibaaru fanyi kawandi ra. ¹⁵ A nu a masenma, «Waxati sugandixi bara a li, Ala xa mangeya niini bara makɔre. Wo tuubi, wo la Ala xa xibaaru fanyi ra.» ¹⁶ A to nu dangife Galile baa de ra, a naxa Simɔn nun a xunya Andire to, e yeɛ wolife, barima yexesuxuie nan nu e ra. ¹⁷ Isa naxa a fala e be, «Wo bira n fɔɔ ra. Te-mui dangixi, wo nu yeɛ nan sɔɔma, kɔɔ yakɔsi n a niyama wo xa nu mixie nan sɔɔ n be.» ¹⁸ E naxa e xa yeɛ lu na keren na, e bira Isa fɔɔ ra. ¹⁹ E to dangi na ra dondoronti, a naxa Sebede xa di Yaki nun a xunya Yaya to, e nu na yeɛe madegefe e xa kunkui kui. ²⁰ Isa naxa e xili keren na, e fan naxa e baba Sebede nun walikee lu kunkui kui, e bira Isa fɔɔ ra.

Isa pinne kerife
(Luki 4:31-37)

²¹ Isa nun a foxirabiree naxa so Kaperenam. Malabu bɔɔe ma, Isa naxa so salide kui, a kawandi ti folɔ. ²² Mixie naxa kaaba a xa xaranyi ma, barima a mu nu luxi alɔ e xa seriye karamɔɔe. A tan nu wɔyenma mangɛ senbe nan na. ²³ Na waxati yati, xeme nde pinne nu naxan fɔɔ ra, a naxa sɔɔɔe rate folɔ e xa salide banxi kui, ²⁴ «Isa Nasaretika, i waxi munse xɔn ma muxu be? I faxi muxu sɔɔnde ne? N a kolon mixi naxan lanxi i ma. Ala xa Seniyentɔe nan na i ra.» ²⁵ Isa naxa wɔyen a ma a xɔɔɔe ra, «I sabari. Gbilen yi xeme fɔɔ ra.» ²⁶ Ninne naxa xeme raketun a ra, a sɔɔɔ, a fa gbilen a fɔɔ ra. ²⁷ Birin de naxa ixara, e nu fa e bore maxɔrin, «Munse yi ki? Xaranyi neene a nun senbe! Hali pinnee, a e yamarima, e a xui rabatu.» ²⁸ A mu bu, a xili naxa din Galile bɔxi yire birin na.

Isa Simɔn bitanyi nun furema gbegebe rayalanfe
(Matiyu 8:14-17, Luki 4:38-41)

²⁹ E to mini salide kui, Isa nun Yaki nun Yaya naxa siga Simɔn nun Andire xɔnyi. ³⁰ Simɔn bitanyi ginema nu saxi, a fate wolenci. E naxa a xa fe fala Isa be keren na. ³¹ Isa naxa a maso gine ra, a a beɛɛe suxu, a a rakel. Fure naxa a beɛin, a naxa e bun ti folɔ. ³² Nunmare to so, soge naxa dula, mixie naxa fa fure-mae birin na a xɔn, a nun pinnee biraxi naxee fɔɔ ra. ³³ Taa birin naxa e malan naade ra. ³⁴ A naxa furema gbegebe rayalan, fure mɔɔli wuyaxi nu naxee ma. A naxa pinne gbegebe fan kerimixie fɔɔ ra, kɔɔ a mu tin pinnee xa wɔyen, barima e nu a kolon.

Isa kawandi tife Galile bɔxi ma
(Matiyu 4:23, Luki 4:42-44)

³⁵ Subaxe ma, Isa naxa keli, a naxa mini wula i Ala maxandide. ³⁶ Simɔn nun a booree ya koto naxa mɔ Isa fende. ³⁷ E to a to, e naxa a fala a be, «Birin na i fenfe.» ³⁸ Isa naxa e yaabi, «Won xee taa gbete naxee na be rabilinyi alako n xa kawandi raba menni fan, barima n faxi na nan ma.» ³⁹ A naxa siga Galile bɔxi birin ma, a

nu kawandi ti e xa salide banxie kui, a nu pinnee fan kerimixie fɔɔ ra.

Kune kanyi rayalanfe
(Matiyu 8:1-4, Luki 5:12-14)

⁴⁰ Kune kanyi nde naxa fa Isa yire, a a xinbi sin a bun ma, a a mayandi, «Xa i tin, i nɔma n naseniyende.» ⁴¹ Isa naxa kinikini a ma. A naxa a beɛɛe itala, a a sa kune kanyi ma, a a fala a be, «N tinxi. I xa seniyen.» ⁴² Kune fure naxa ba xeme ma keren na, a naxa seniyen. ⁴³ Isa to a ragbilen, a naxa a matintin a ra ⁴⁴ yi masenyi ra, «I naxa yi fe fala mixi yo be. Siga i sa i yeɛe dentege serexedube be, i serexe ba i xa seniyenyi xa fe ra, alɔ Annabi Munsa a yamarixi ki naxe. Na findima seederɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ na na e be.» ⁴⁵ Kɔɔ xeme to siga, a naxa so yi fe tagi rabafe birin be, a nu a xibaaru rayensen ye. Na naxa a niya Isa mu nɔ sode taa kui sɔɔn kene ma. Fo a to nu sa luma taa fari ma mixi yo mu sabatixi dennaxe. Mixie fan nu kelima yire birin fafe ra a yire.

Namate rayalanfe
(Matiyu 9:1-8, Luki 5:17-26)

2 Xi ndee to dangi, Isa man naxa gbilen Kaperenam, mixie fa a me a a na banxi. ² Nama gbegebe naxa fa a yire, banxi kui naxa rafe, tide naxa nɔn tande birin ma. Isa naxa e kawandi Ala xa masenyi ra. ³ Mixi ndee naxa fa namate ra Isa xɔn. Xeme naani nan nu a xanife. ⁴ Kɔɔ nɔma to nu gbo, e mu nu nɔma e makɔede Isa ra. Na kui, e naxa banxi fari yire nde maba Isa yailanyi. E naxa namate ragoro menni ra a xa sade fari. ⁵ Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namate be, «N ma di, i xa yunubie bara xafari.» ⁶ Seriye karamɔɔɔ ndee nu dɔɔɔ naa, e naxa e xaxili rapere, ⁷ «Yi wɔyenma yi mɔɔli ra munfe ra? A na Ala rasɔɔfe ne yi ki! Nde nɔma yunubie xafaride, bafe Ala keren na?» ⁸ Isa naxa e xa maɔɔxunyi kolon a xaxili ma keren na. A naxa a fala e be, «Munfe ra yi maɔɔxunyi mɔɔli na wo bɔne ma?» ⁹ Wɔyenmi mundun sɔɔneya, a falafe yi namate be, «I xa yunubie bara xafari,» ka a falafe a be, «Keli, i xa sade tongo, i pɔre?» ¹⁰ N xa a masen wo be a Adama xa Di nɔma yunubi xafaride duniɔa ma.» Isa naxa a masen namate be, ¹¹ «N naxe i be, keli, i i xa sade tongo, i siga i xɔnyi.» ¹² A naxa keli keren na, a a xa sade tongo, a mini birin ya xɔri. Nama birin de naxa ixara, e nu fa Ala matɔɔ, «Han to muxu singe mu nu yi nɔnɔn to.»

Lewi birafe Isa fɔɔ ra
(Matiyu 9:9-13, Luki 5:27-32)

¹³ Isa man naxa goro baa de ra. Nama birin naxa fa a yire, a nu e kawandi. ¹⁴ A to nu dangife, a naxa Alifa xa di Lewi to, a dɔɔɔ duuti maxilide. A naxa a fala a be, «Bira n fɔɔ ra.» Lewi naxa keli, a bira a fɔɔ ra. ¹⁵ Kɔɔ nde Isa nun a foxirabiree nu na e degefe Lewi xɔnyi. Duuti maxilie nun yunubitɔe gbegebe fan nu na, e birin nu e degefe yire keren, barima na mixi mɔɔli wuyaxi nu bara bira Isa fɔɔ ra. ¹⁶ Seriye karamɔɔɔ naxee nu na Farisenie ya ma, e to Isa to a dege ra e nun

duuti maxilie nun yunubitɔɛɛ, e naxa a fɔxirabirɛɛ maxɔrin, «Munfe ra Isa nun duuti maxilie nun yunubitɔɛɛ e deɣema yire keren?»¹⁷ Isa to na mɛ, a naxa e yaabi, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na a ma. N mu faxi tinxintɔɛɛ xa xilide. N faxi yunubitɔɛɛ nan xilide.»

Isa maxɔrinfe sunyi ma
(Matiyu 9:14-17, Luki 5:33-39)

¹⁸ Annabi Yaya fɔxirabirɛɛ nun Farisenie to nu na sunyi, mixie naxa fa Isa maxɔrinde, «Munfe ra Yaya fɔxirabirɛɛ nun Farisenie fɔxirabirɛɛ sunyi suxuma, kɔkɔ i gbee tan mu sunma?»¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Ginɛfenyi xa futixiri xulunyi, a booree nɔma sunyi suxude a na e fe ma tɛmui naxɛ? Xa e nun ginɛfenyi na a ra, e mu nɔma sunde.»²⁰ Lɔxɔɛ fama, ginɛfenyi bama nɛ e ya ma. Na waxati tan, e sunyi suxuma nɛ.²¹ Mixi yo mu dugi fori lonpoma dugi nɛɛɛ ra, xa na mu a ra na dugi nɛɛɛ xuntunyi dugi fori ibendunma, dugi ibɔɔ dangi a singe ra.²² Mixi yo man mu weni nɛɛɛ sama lɛbɛ fori kui, xa na mu a ra na weni nɛɛɛ na funtu, weni lɛbɛ fori bulama nɛ. Na kui, weni yo, lɛbɛ yo, a kanyi ganma nɛ e birin na. A lan nɛ weni nɛɛɛ xa sa lɛbɛ nɛɛɛ nan kui.»

Malabu lɔxɔɛ xa sɛriyɛ
(Matiyu 12:1-21, Luki 6:1-11)

²³ Malabu lɔxɔɛ nde, Isa nun a fɔxirabirɛɛ nu jɛrɛfe sankira ma xɛɛ tagi. E to nu dangife, a fɔxirabirɛɛ naxa mengi tɔnɔɛ nde ba fɔlɔ.²⁴ Na kui, Farisenie naxa wɔyɛn Isa bɛ, «Munfe ra e na malabu lɔxɔɛ sɛriyɛ matandife?»²⁵ Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaamɛ to a suxu, a tan nun naxɛɛ nu na a fɔxɔ ra?»²⁶ A so nɛ Ala xa banxi kui, Abiyatari nu findixi sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra tɛmui naxɛ, a taami don naxan fixi Ala ma, a nde so a fɔxirabirɛɛ fan yi ra, hali a to mu nu daxa mixi yo xa na don, fo sɛrɛxɛdubɛɛ.»²⁷ Isa man naxa a masen e bɛ, «Malabu lɔxɔɛ na mixi nan bɛ, mixi xa mu daaxi malabu lɔxɔɛ bɛ.»²⁸ Na kui, Adama xa Di findixi Marigi nan na hali malabu lɔxɔɛ xun ma.»

Fe fanyi rabafe malabu lɔxɔɛ ma
(Matiyu 12:9-21, Luki 6:6-11)

3 Isa man naxa so salide kui. A naxa xɛmɛ nde li naa, naxan bɛlɛxɛ tuuxi a ma.² Farisenie nu e ya tixi Isa ra e xa a mato xa a a rayalanma malabu lɔxɔɛ ma, alako e xa nɔ a kalamude fe nde ma.³ Isa naxa a fala xɛmɛ bɛ naxan bɛlɛxɛ tuuxi a ma, «Keli, i fa ti be, jama tagi.»⁴ A naxa e maxɔrin, «A daxa fe fanyi nan xa raba malabu lɔxɔɛ, ka fe jaaxi? Nii rakisife nan daxa ka nii sɔntɔfɛ?» Kɔkɔ mixi yo mu a yaabi.⁵ Isa xɔkɔxi naxa e mato, a bɔjɛ tɔkɔkɔxi ki fanyi barima kinikinitare nan nu e ra. A naxa a fala xɛmɛ bɛ naxan bɛlɛxɛ tuuxi a ma, «I bɛlɛxɛ itala.» A naxa a itala, a bɛlɛxɛ naxa yalan.⁶ Farisenie naxa mini keren na, e tan nun Herode fɔxirabirɛɛ naxa sa malanyi raba Isa xili ma. E naxa kira fen fɔlɔ Isa faxafe ma.

Nama malanfe Isa yire
(Matiyu 4:23-25, 12:15-16, Luki 6:17-19)

⁷ Isa naxa keli naa e nun a fɔxirabirɛɛ, e naxa siga baa dɛ ra. Nama gbegbe naxa bira e fɔxɔ ra kelife Galile, Yudaya,⁸ Darisalamu, Idumeya, Yurudɛn naakiri, a nun Tire nun Sidɔn nabilinyie. Nama nu bara a mɛ Isa nu na fee naxɛɛ rabafe. Na nan a to e gbegbe naxa fa a yire.⁹ Isa naxa a fala a fɔxirabirɛɛ bɛ, e xa kunkui nde xiri a bɛ baa dɛ ra, alako jama naxa fa a xɛtɛn.¹⁰ Barima a to nu bara mixi gbegbe rayalan, furemae birin nu katama e xa e bɛlɛxɛ din a ra.¹¹ Nin-ɛɛ nɛfɛ Isa to, e nu birama a bun ma, e nu gbeleg-bele, «Ala xa Di nan na i ra.»¹² Kɔkɔ Isa naxa tɔnyi dɔxɔ e ma e naxa mixie rakolon a xa fe ma.

Isa fɔxirabirɛ fu nun firin sugandife
(Matiyu 10:1-4, Luki 6:12-16)

¹³ Na xanbi, Isa naxa te geya fari. A naxa mixie xili a waxi naxɛɛ kɔn, e fan naxa fa a fe ma.¹⁴ A naxa fɔxirabirɛ fu nun firin sugandi, alako e xa lu a sɛɛti ma, a man xa e xɛɛ kawandi rabade,¹⁵ a man xa sɛnbɛ fi e ma jinne kerife ra mixie fɔxɔ ra.¹⁶ A mixi fu nun firin nan sugandi: Simɔn, a naxan xili sa Piyeri,¹⁷ Yaki, Sebede xa di, nun Yaya, Yaki xunya, (a naxa yi firinyie fan xili sa Bowanerige, na nan falaxi «sesarinyi xa die»),¹⁸ Andire, Filipu, Barotolome, Matiyo, Tomasi, Alifa xa di Yaki, Tadayo, Simɔn Kanaanka,¹⁹ nun Yudasi Isikariyoti naxan Isa yanfa, a a sa mixi kobie bɛlɛxɛ.

Xaxili Seniyenxi rasɔtɔfɛ
(Matiyu 12:22-33, Luki 11:14-23, 12:10)

²⁰ Na xanbi, e naxa gbilen banxi, kɔkɔ nama man naxa e malan e yire. E jnan mu nɔ e deɣede.²¹ Isa xa mixie to a mɛ, e naxa siga a fɔxɔ ra, barima e nu a falafe, «A bara daxu.»

²² Sɛriyɛ karamɔkɔ naxɛɛ keli Darisalamu, nɛɛ fan nu a falafe, «A jinne kerima jinne mange Bɛlɛsɛbulu nan saabui ra.»²³ Isa naxa e xili, a taali sa e bɛ, «Sentane nɔma Sentane keride?»²⁴ Xa jamaɛ a yetɛ gere lantareya kui, na jamaɛ mu xanma.²⁵ Xa denbaya fan a yetɛ gere lantareya kui, na denbaya mu xanma.²⁶ Sentane fan, xa a a yetɛ gere lantareya kui, a xa fe bara jɔn, a a yetɛ kanama nɛ.²⁷ Wo xa a kolon, mixi yo mu nɔma sode sɛnbɛma xa banxi kui, a a harige ba a yi ra, xa a mu a xiri sinden. Na tɛmui, a nɔma nɛ a harige birin mujade.»

²⁸ «N xa nɔndi fala wo bɛ, Ala dijɛma nɛ adamadie xa yunubi nun marasɔtɔɛ birin ma,²⁹ kɔkɔ mixi naxan Ala Xaxili Seniyenxi rasɔtɔma, na yunubi tan mu nɔma xafaride na kanyi bɛ abadan.»³⁰ Isa yi fe birin masen nɛ e bɛ, barima e nu a falafe nɛ, «Jinne kanyi na a ra.»

Isa xa denbaya
(Matiyu 12:46-50, Luki 8:19-21)

³¹ Isa nga nun a xunya xɛmɛmae naxa fa, e ti tande, e mixi xɛɛ Isa xilide.³² Nama nu dɔxɔxi Isa rabilinyi. E naxa a fala a bɛ, «I nga nun i xunye na tande, e wama

wo xa de masara.»³³ Isa naxa e yaabi, «Nde findixi n nga nun n xunxae ra?»³⁴ A naxa a ya rage mixie tagi naxee nu dɔxɔxi a rabilinyi, a fa a masen, «A mato, n nga nun n xunxae nan ya.»³⁵ Mixi yo naxan Ala waxɔnfe rabama, na kanyi nan findixi n xunya xemema, n maagine, nun n nga ra.»

Xe rawali xa taali

(Matiyu 13:1-23, Luki 8:4-15)

4 Isa man naxa kawandi ti fɔɔ baa de ra. Nama gbege to e malan, a naxa sa dɔxɔ kunkui kui, na ma naxa lu baa de ra.² A naxa fe wuyaxi masen e be taalie ra. A xa kawandi kui, a naxa a masen e be,³ «Wo wo tuli mati. Xe rawali nde nan mini sansi xɔri garansande.»⁴ A to nu sansi xɔri garansanma, xɔri ndee naxa bira sankira xɔn, xɔnie naxa fa, e e don gbiki.⁵ Xɔri ndee fan naxa bira gɛmɛ yire, bendɛ mu gbo den-naxe. Nee naxa bula mafuren na, barima na bendɛ mu tilin.⁶ Kɔxɔ sogɛ to kɔxɔ, na sansie naxa ragan, e xara gben, barima sanke mu nu na e be.⁷ Sansi xɔri ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixɛtɛn, e e kana, e mu bogi yo ramini.⁸ Sansi xɔri ndee fan naxa bira bendɛ fanyi ma. Na xɔrie tan, e keren keren birin sansie naxa tɔxɔxɛ rami-ni, ndee naxa xɔri tongo saxan namini, ndee xɔri tongo senni, ndee xɔri kemɛ.»⁹ Na xanbi, a naxa a masen, «Xa wo tuli fe mɛma, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

¹⁰ Isa to lu a xati ma, a fɔxirabire fu nun firinyie a nun naxee nu na a rabilinyi, e naxa a maxɔrin a xa taalie ma.¹¹ A naxa a masen e be, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangeya niini gundo kolon, kɔxɔ mixi gbɛtɛ tan fe birin mɛma taali wɔyenyie nan na,¹² alako

«E xa fe to a fanyi ra, kɔxɔ e naxa a igbe.
E xa fe mɛ a fanyi ra, kɔxɔ e naxa a fahaamu.
Na rabaxi nɛ alako e naxa fa e ya rafindi Ala ma, Ala fa diɲɛ e ma.»

¹³ A naxa e maxɔrin, «Wo to mu fa yi taali kui kolonxi, wo taali gbɛtɛ kolonma di?»¹⁴ Xe rawali naxan sansi xɔri garansanma, a maniya mixi ra naxan Ala xa masenyi kawandima.¹⁵ Mixi ndee maniyaxi na sansi xɔrie ra naxee bira kira xɔn. E nɛfe Ala xa masenyi mɛ, Sentanɛ a ba e xaxili ma.¹⁶ Sansi xɔri naxee bira gɛmɛ yire, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, e a suxu mafuren sɛɛwɛ ra.¹⁷ Kɔxɔ sanke to mu na e be, e xa danxaniya mu buma. Tɔxɛ nun nax-ankatɛ na e li Ala xa masenyi xa fe ra, e gbilenma nɛ Ala xa fe fɔxɔ ra keren na.¹⁸ Sansi xɔri naxee bira tunbe kunsie tagi, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma,¹⁹ kɔxɔ yi dunija kɔntɔfili, nun naafuli xɔli, nun fe gbɛtɛ xɔli nan e suxuma han e Ala xa masenyi bɛɲin. Na kui, Ala xa masenyi mu nɔma e bɔɲɛ masarade.²⁰ Sansi xɔri naxee bira bendɛ fanyi tan ma, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, e man a suxu, a e bɔɲɛ masara. Xɔri keren bogi tongo saxan naminima, ndee bogi tongo senni, gbɛtɛ fan bogi kemɛ.»

Lanpui xa taali

(Luki 8:16-18)

²¹ Isa man naxa a masen e be, «Lanpui nɔma dɔxɔde debe bun ma, xa na mu sade bun ma? A mu dɔxɔma lanpui dɔxɔse xa fari?»²² Barima se naxan birin kɔxunxi, fo a birin xa makenɛn. Se naxan birin findixi gundo ra, fo a birin xa sa kenɛ ma.²³ Xa wo tuli fe mɛma, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

²⁴ Isa man naxa a masen e be, «Wo wo kɔxɔ sa n ma masenyi xɔn. Wo maniyase naxan nawalima booree be, na nan nawalima wo fan be, Ala man nde sa a xun.²⁵ Fahaamui kanyi xa fahaamui xun masama, kɔxɔ fahaamutare, hali a naxan di maɲɔxunxi a gbe ra, na fama bade a yi ra.»

Sansi xɔri xa taali

²⁶ Isa man naxa a masen, «Ala xa mangeya maniyaxi xemɛ nan na naxan sansi xɔri garansanma xe ma.»²⁷ Xa a xife, xa a mu xife, kɛ nun yanyi, sansi bulama nɛ, a te, kɔxɔ a tan mu a kolon na rabama kiyoki.²⁸ Bɔxɔ nan sansi ramɔma a yetɛ ma. A bulama nɛ sinden, a te, a tɔxɔ mini, a xɔri fa rafe.²⁹ A nɛfe mɔ, a kanyi a xabama nɛ, barima a xaba tɛmui bara a li.»

Konde xɔri xa taali

(Matiyu 13:31-35, Luki 13:18-19)

³⁰ Isa man naxa a masen, «Won nɔma Ala xa mangeya misaalide munse ra? Won nɔma a xa fe masende taali wɔyenyi mundun na?»³¹ A maniyaxi konde xɔri nan na. A nɛ sima bɔxɔ tɛmui naxe, a xɔri xur-un bɔxɔ sansi birin be,³² kɔxɔ xa a bara bula, a findi a ra, a bili nun a salonyie gboma dangife sansi birin na, xɔnie nu fa e tɛ sa a kɔn na, niini bun ma.»

³³ A nu mixie kawandima yi taali wɔyenyi mɔkɔli gbege nan na e xaxili bɛrɛ ra.³⁴ A ɲan mu nu masenyi yo tima e be xa taali daaxi xa ma ra. Kɔxɔ xa e nun a fɔxirabiree doro bara lu a ra, a nu a birin tagi rabama nɛ e be.

Isa foye belebele raxarafe

(Matiyu 8:23-27, Luki 8:22-25)

³⁵ Nunmare to so na lɔxɔ kerenyi, Isa naxa a fala a fɔxirabiree be, «Won xɛɛ naakiri ma.»³⁶ A fɔxirabiree naxa keli ɲama xun, e Isa xanin kunkui kui a nu naxan kui. E naxa kunkui gbɛtɛ fan xanin.³⁷ Foye belebele naxa keli baa ma, mɔxɔnyɔ nu fa sa kunkui kui.³⁸ Kɔxɔ Isa tan nu na xife kunkui xɔrɛ ra, a xunyi saxi xunsase ma. A fɔxirabiree naxa fa a raxunu, e a fala a be, «Karamɔxɔ, i mu kɔntɔfilixi won faxafe ra?»³⁹ Isa to xunu, a naxa xaɲɛ foye ma, a fa baa yamari, «Dundu! I raxara!» Foye naxa iti, baa naxa raxara yen!⁴⁰ Isa fa e maxɔrin, «Wo gaaxuxi munfe ra? Han ya danxaniya mu na wo bɛ?»⁴¹ E fan naxa gaaxu ki fanyi, e nu a fala e bore be, «Nde lanxi yi ma? Hali foye nun baa, e a xui rabatuma.»

Isa jinnēe kerife Gadaraka ƒɔɔ ra

(Matiyu 8:28-34, Luki 8:26-39)

5 Isa nun a ƒɔɔxirabiree naxa fa naakiri ma, Gadara ɔɔxi ma. ² Isa to goro kunkui kui, xeme nde naxa fa a ralande, jinne nu naxan ƒɔɔ ra. A nu kelixi gaburie yire, ³ barima a nu sabatixi menni ne. Mixi yo mu nu noma a xiride ɔɔxi, hali yɔɔɔɔɔɔɔɔ ra. ⁴ Sanya wuyaxi, e nu bara wure balan a sanyie ma, e yɔɔɔɔɔɔɔɔɔ balan a belexee fan ma. Kɔɔɔ a nu yɔɔɔɔɔɔɔɔɔ bolonma ne, a wuree fan birin igira. Mixi yo mu nu na naxan noma a ra. ⁵ Kɔɔ nun yanyi a nu na gaburie yire ne, a nun geyae fari. A nu gbelegbelema, a nu a yete maxɔɔɔ geme ra.

⁶ A to Isa to keli yire makuye, a naxa a gi, a sa suyidi a be. ⁷ A naxa gbelegbele, «Isa, i tan Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di, i wama munse xɔn ma n be? N bara i mayandi Ala xa fe ra, i naxa n naxankata.» ⁸ Isa nu bara a yamari, «I tan jinne, gbilen yi xeme ƒɔɔ ra.» ⁹ Isa man naxa a maxɔɔɔ, «I xili di?» A naxa a yaabi, «N xili ne Gali, barima muxu gali nan a ra.» ¹⁰ A naxa Isa mayandi ki fanyi, a a naxa e keru na ɔɔxi ma.

¹¹ Xɔɔɔ gali nu na e demadonfe geya nde ma. ¹² Jinnēe naxa Isa mayandi, «Muxu raso yi xɔɔɔe alako muxu xa lu e fate.» ¹³ Isa naxa tin. Jinnēe naxa gbilen na xeme ƒɔɔ ra, e so xɔɔɔ. Xɔɔɔe naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sin baa ma. E wulu firin nan nu a ra. E birin naxa madula, e faxa.

¹⁴ Naxee nu na xɔɔɔe demadonfe, e naxa e gi. E naxa sa na fe fala taakae nun daaxakae be, mixie fan naxa siga na fe matode. ¹⁵ E to Isa yire li, e naxa na xeme to jinne gali nu naxan ƒɔɔ ra, a ɔɔɔɔɔ, sose ragoroxi a ma, a bara xaxili ɔɔɔ. Na naxa e gaaxu. ¹⁶ Naxee nu bara a to Isa jinnēe kerixi xeme ƒɔɔ ra ki naxe, a nun naxan naba xɔɔɔe ra, e naxa a tagi raba e birin be.

¹⁷ Na xanbi, naakae naxa so Isa mayandife alako a xa keli e xa ɔɔxi ma.

¹⁸ Isa to nu bakife kunkui kui, jinnēe nu xeme naxan ƒɔɔ ra, a naxa Isa mayandi a e birin xa lu a ra. ¹⁹ Kɔɔɔ Isa mu tin, a a fala a be, «Gbilen i xɔɔɔyi, i xa mixie yire. Sa dentege sa e be, Marigi fe naxan birin nabaxi i be, a nun a kinikinixi i ma ki naxe.» ²⁰ Xeme naxa siga, a sa na ɔɔxi isa ɔɔɔ, naxan xili Taa Fu. Isa naxan birin nabaxi a be, a naxa a tagi raba naakae be, birin naxa kaaba.

Ginedimedi rakelife faxe ma

nun gine gbete rayalanfe

(Matiyu 9:18-26, Luki 8:40-56)

²¹ Isa man to giri naakiri ma kunkui kui, nama gbegebe naxa e malan a yire baa de ra. ²² Salide yarerati nde naxa fa a xɔn naxan xili Yayiru. A to Isa to, a naxa suyidi a be. ²³ A naxa a mayandi ki fanyi, «N ma di gine na a nii magagafe! Yandi, fa i fa i belexe sa a ma alako a xa yalan, a xa kisi.» ²⁴ Isa naxa siga a ƒɔɔ ra. Nama gbegebe fan naxa bira Isa ƒɔɔ ra, e nu fa a xeten.

²⁵ Gine nde nu na e ya ma naxan xa kike wali mu nu a itima ne fu nun firin bun ma. ²⁶ A nu bara ɔɔɔɔ seriba wuyaxi yi, a a harige birin so e yi ra, kɔɔɔ a mu fisa. A xa fure xun nu masama nan tui. ²⁷ A to nu bara Isa xa fe me, a naxa so nama tagi, a fa Isa xanbi ra, a a belexe din a xa donma ra. ²⁸ Barima a nu bara a fala a yete be, «Xa n nɔn belexe dinde Isa xa donma ra gbansan, n yalanma ne.» ²⁹ A xa kike wali naxa dan keren na, a naxa a kolon a fate ma a a bara yalan. ³⁰ Isa naxa a kolon keren na a senbe nde bara mini a fate yi kaabanako rabafe ra. A naxa a ya rafindi nama ma, a maxɔɔɔɔɔyi ti, «Nde a belexe dindi n ma donma ra?» ³¹ A ƒɔɔxirabiree naxa a fala a be, «I mu nama toxi e i xetenfe ki naxe? I man nu fa maxɔɔɔɔɔyi ti, «Nde dindi n na?»»

³² Kɔɔɔ Isa naxa a ya rage a xa a kanyi kolon.

³³ Gine to a kolon fe naxan a ɔɔɔɔɔ, a naxa gaaxu han a seren. A naxa suyidi Isa be, a nɔndi birin fala a be.

³⁴ Isa naxa a fala gine be, «N ma di, i xa danxaniya bara i rayalan. Siga ɔɔɔɔɔɔɔ, i xa ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ bara ba i ma.»

³⁵ Isa to nu wɔyɔnfe, mixi ndee naxa fa kelife salide yarerati xɔɔɔyi, e a fala a be, «I xa di gine bara faxa. Hali i mu karamɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ.» ³⁶ Kɔɔɔ Isa mu e xui danxun. A naxa a fala salide yarerati be, «I naxa gaaxu. I tan xa la Ala ra tun.» ³⁷ Isa mu tin mixi yo xa bira a ƒɔɔ ra, fo Piyeri, Yaki, nun Yaya, Yaki xunya. ³⁸ E to salide yarerati xɔɔɔyi li, Isa naxa mixie li, e wafe, e gbelegbelefe. ³⁹ A to so banxi kui, a naxa e maxɔɔɔ, «Wo wafe munfe ra? Wo gbelegbelema mun ma? Yi dimedi mu faxaxi. A na xife ne.» ⁴⁰ Kɔɔɔ e tan naxa so a mayelefe.

Isa to e birin namini, a naxa so dimedi saxi dennaxe, a tan nun a ƒɔɔxirabiree, a nun di baba, nun a nga. ⁴¹ Isa naxa a suxu a belexe ma, a a fala a be, «Talita kumi». Na nan falaxi e xa xui, «Ginedimedi, n naxe i be, keli!»

⁴² Ginedimedi naxa keli keren na, a a jere. A ne fu nun firin nan nu a ra. Naxee nu na, e naxa kaaba ki fanyi, e birin de naxa ixara. ⁴³ Isa naxa a matintin e ra, a e naxa yi fe tagi raba mixi yo be. A naxa a fala e be e xa donse fi temedi ma.

Nasaretikae tondife lade Isa ra

(Matiyu 13:53-58, Luki 4:16-30)

6 Isa naxa keli menni, a siga a xɔɔɔyi, a mɔxi den-naxe. A ƒɔɔxirabiree naxa bira a ƒɔɔ ra. ² Malabu ɔɔɔɔ, a naxa mixie kawandi ɔɔɔ salide kui. Mixi gbegebe naxa a xui me. E de naxa ixara, e e bore maxɔɔɔ, «Nde yi masenxi yi be? A lɔnni mundun ɔɔɔɔɔɔ yi ki? A mɔxi yi kaabanako fee rabade di? ³ Kamuderi xa mu a ra, Mariyama xa di? Yaki, Yusufu, Yuda, nun Simɔn taara xa mu a ra? A xunya ginemae fan mu na won ya ma be?» Na kui, e mu la a ra, e kɔɔɔ a ma.

⁴ Isa fan naxa a masen e be, «Namiɔɔɔɔɔ binyaxi yire birin, fo a xɔɔɔyi, a baribooree, nun a ngaxakerenyie tagi.» ⁵ Isa mu nɔ kaabanako yo rabade naa, fo a to a belexe sa furema keren keren ma, a e rayalan.

⁶ Isa naxa kaaba e xa danxaniyatarepa ma.

Isa a fɔxirabire fu nun firinyie xɛfe

(Matiyu 10:5-42, Luki 9:1-6)

⁷ Isa naxa a fɔxirabire fu nun firinyie xili, a e xɛ firin firin na. A naxa nɛ fi e ma e xa nɔ pinnɛe keride mixie fɔxɔ ra. ⁸ A naxa a fala e bɛ, «Wo naxa sese xanin wo xun ma, hali taami, gbɔnfɔɛ, nun kɔbiri. Wo xuli gbansan nan xanin. ⁹ Wo sankirie so, kɔnɔ wo naxa donma firin xanin wo xun.» ¹⁰ A naxa a fala e bɛ, «Wo na so banxi naxan kui, wo xa yigiya menni nɛ han wo sigama yire gbete tɛmɔi naxɛ. ¹¹ Xa mixi ndee tondi wo rasenɛde, e mu e tuli mati wo ra, wo nɛ kelima naa, wo xa menni bɛndɛ rakɔnkɔn wo sanyie ra, a xa findi seedeɲɔxɔya ra e bɛ, wo bara e rabolo.»

¹² Na kui, Isa fɔxirabiree naxa siga kawandi tide mixie bɛ alako e xa tuubi. ¹³ E naxa pinnɛe keri mixi gbegbe fɔxɔ ra. E naxa ture sa furema gbegbe ma, e e rayalan.

Annabi Yaya xa faxɛ

(Matiyu 14:1-12, Luki 9:7-9)

¹⁴ Galile mangɛ Herode naxa yi fe mɛ, barima Isa xili nu bara te, a din yire birin na. Ndee nu a falama, «Yaya Xunxa nan kelixi faxɛ ma. Na nan a toxi nɛ na a yi a xa kaabanakoe raba.» ¹⁵ Gbetɛe fan nu a falama, «Annabi Eliya na a ra.» Ndee fan nu a falama, «Namijɔnmɛ nan a ra naxan luxi alɔ namijɔnmɛ dangixie.» ¹⁶ Kɔnɔ Herode to Isa xa fe mɛ, a naxa a fala, «N Yaya naxan xunyi bolon, na nan kelixi faxɛ ma.»

¹⁷ A na fala nɛ, barima a tan Herode yati nan mixie xɛe Yaya suxude, wɔlɔnkɔxɔnyi xa sa a ma, a xa sa geeli Herodiyasi xa fe ra, a taara Filipu xa gine, Herode naxan dɔxɔ. ¹⁸ Yaya nu a falama Herode bɛ, «A mu daxa i xa i taara xa gine tongo.» ¹⁹ Na naxa a niya Yaya naxa rapaaxu Herodiyasi ma, a naxa wa a xa faxɛ xɔn. Kɔnɔ a faxes fɛɛɛ mu nu na a bɛ, ²⁰ barima Herode mu nu suusama Yaya ra. A nu a kolon mixi na a ra, naxan tinxin, a man seniye. Na na a toxi, a nu a makantama. Herode nu a tuli tima Yaya ra tɛmɔi naxɛ, a nu kɔntɔfili-ma a xa wɔyenyi ra, kɔnɔ a man nu rafan a ma a xa nu a tuli mati a ra.

²¹ Kɔxɔ nde, Herodiyasi naxa fɛɛɛ sɔtɔ Yaya faxafe ma. Herode naxa ɲɛlexin xulunyi ti a bari kɔxɔ ig-bilenyi xa fe ra. A naxa mixi binyee xili, a xa sɔɔrie xa mangɛe, a nun Galile bɔxi mixi xungbee. ²² Herodiyasi xa di gine to so menni, a fare boron mixie bɛ, a naxa rafan Herode nun a xa kɔɲɛe ma. Mange naxa a fala yi ginedimedi bɛ, «I wama naxan yo xɔn, a fala n bɛ n xa a fi i ma.» ²³ A naxa a kali, a a fala a bɛ, «I na naxan yo maxɔrin n ma, n na soma nɛ i yi ra, hali a findi n ma mangeya sɛeti ra.» ²⁴ Ginedimedi naxa mini a sa a nga maxɔrin, «A lan n xa munse maxɔrin a ma?» A nga naxa a yaabi, «Yaya xunyi.» ²⁵ Ginedimedi naxa a xulun mafuren sigafe mangɛ yire, a a fala a bɛ, «N wama a xɔn ma nɛ, i xa Yaya xunyi so n yi ra pileti ma keren na.» ²⁶ Mange naxa nimisa na ma ki fanyi, kɔnɔ a xa marakali nun a xa kɔɲɛe xa fe ra, a mu nɔ tondide a bɛ. ²⁷ A naxa sɔɔri xɛe keren na, a xa sa fa Yaya xunyi ra. Sɔɔri naxa siga geeli kui, a sa Yaya xunyi bolon a dɛ i.

²⁸ A naxa fa a xunyi ra pileti ma, a na so ginedimedi yi ra. Ginedimedi fan naxa a xanin a nga xɔn ma. ²⁹ Yaya fɔxirabiree to yi fe mɛ, e naxa sa a fure tongo, e a raga-ta.

Isa donse fife xɛmɛ mixi wulu suuli ma

(Matiyu 14:13-21, Luki 9:10-17)

³⁰ Xɛɛrae man naxa naralan Isa yire. E fe naxee raba, e kawandi naxee ti, e naxa a birin dɛntɛge sa a bɛ.

³¹ Isa naxa a fala e bɛ, «Won xɛe yire madunduxi alako won doro xa lu yire keren, wo xa wo malabu.» A na fala nɛ, barima mixie xa fa nun sigɛ gbo e yire. E ɲan mu nu nɔma e yetɛ sɔtɔde, e xa e dɛge. ³² Na kui, e naxa baki kunkui kui, e doro xa siga wula i.

³³ Mixi wuyaxi naxa e to siga ra, e naxa e kolon. E gbegbe naxa keli na taae, e e gi e sanyi ra han e tan singe sa so Isa nun a fɔxirabiree nu sigafe dɛnnaxɛ. ³⁴ Isa to goro kunkui kui, a naxa ɲama gbegbe to naa. A naxa kinikini e ma, barima e nu luxi nɛ alɔ yɛxɛe naxee makantama mu na. A naxa e kawandi fɔl fe gbegbe ra.

³⁵ Nunmare to so fɔl, Isa fɔxirabiree naxa e maso Isa ra, e a fala a bɛ, «Won na wula nɛ yi ki, kɔɛ fan bara so.

³⁶ ɲama rayensen alako e xa siga taae nun daaxae naxee na be rabilinyi, e xa sa donsee sara.» ³⁷ Kɔnɔ Isa naxa e yaabi, «Wo tan xa donse so e yi.» E tan naxa a fala a bɛ, «Xa muxu sa taami sara yi ɲama birin bɛ, na kɔbiri sigama han walike xa kike solomasaxan sare!»

³⁸ A naxa e maxɔrin, «Taami yeri na wo yi ra? Wo sa na mato.» E to a mato, e naxa a yaabi, «Taami suuli, a nun yɛxɛ firin.»

³⁹ A naxa yaamari fi mixi birin ma, e xa e magoro e xunde xunde ma ɲooge xinde fari. ⁴⁰ Na kui, mixie naxa siga dɔxɔ ra e kɛmɛ kɛmɛ nun e tongo suuli suuli ma. ⁴¹ Isa naxa na taami suuli nun na yɛxɛ firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa a so a fɔxirabiree yi ra, e xa e itaxun ɲama ma. A naxa na yɛxɛ firinyie fan itaxun birin ma. ⁴² ɲama birin naxa e dɛge han e wasa. ⁴³ Taami nun yɛxɛ dɔnɔxɛ to matongo, debe fu nun firin nan nafe. ⁴⁴ Mixi naxee taami don, xɛmɛ wulu suuli nan nu e ra.

Isa ɲɛɛfe ye fari

(Matiyu 14:22-33)

⁴⁵ Na xanbi, Isa naxa a fala a fɔxirabiree bɛ, e xa baki kunkui kui, e giri naakiri ma. E xa siga a ya ra Betesayida, a tan xa nu ɲama ragbilen. ⁴⁶ A to ge a ɲungude ɲama ma, a naxa te Ala maxandide geya fari.

⁴⁷ Kɔɛ to so, kunkui nu na baa tagi. Isa keren nan nu na xare ma. ⁴⁸ A naxa a fɔxirabiree to e na kɔɔɔɔ a ɲaaxi ra laala bade, barima foye yo nu rafindixi e ma. Subaxɛ, Isa naxa fa a fɔxirabiree ma, a ɲɛɛfe baa fari. A gbe mu nu luxi a xa dangi e ra, ⁴⁹ e fa a to ɲɛɛ ra ye fari. E naxa a maɲɔxun tubari ra, e sɔnɔxɛ rate, ⁵⁰ barima e birin nu Isa toxi, e birin gaaxuxi. Kɔnɔ Isa naxa a masen e bɛ keren na, «Wo naxa kɔntɔfili, n tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.» ⁵¹ Isa naxa te e xa kunkui kui, foye fan naxa a raxara. E birin naxa kaaba, e dɛ ixara. ⁵² E

mu nu taamie xa kaabanako fe fahaamuxi, barima e xaxili mu nu rabixi.

Isa furema gbegbe rayalanfe Genesareti (Matiyu 14:34-36)

⁵³ E to ge baa igiride, e naxa so Genesareti bɔxi, e kunkui xiri naa. ⁵⁴ E to goro kunkui kui, mixie naxa Isa kolon keren na, ⁵⁵ e naxa na bɔxi birin isa. E nu Isa xili mɛma dɛdɛ, e nu fama e gi ra furemae ra a xɔn, e saxi e xa sadee ma. ⁵⁶ Isa nu soma daaxa nun taa yo kui, mixie nu furemae sama a ya ra yire makɛnɛnxie, e a mayandi e xa e belexe din a xa donma sanbunyi gbansan na. Furema birin naxee na raba, e birin naxa yalan.

Ala xa seriye nun Adama xa naamunyi (Matiyu 15:1-20)

7 Farisenie naxa e malan Isa yire, e nun seriye karamɔxɔ ndee naxee nu bara fa kelife Darisalamu. ² E naxa a to, a fɔxirabiree ndee e dɛgema e belexe seniyyentaree ra, e mu e raxaxi naamunyi ki ma. ³ Farisenie nun Yuwifi birin nɛ e dɛgema fo e e belexe raxa sinden e xa naamunyi ki ma naxan fatanxi e benbae ra. ⁴ Xa e keli nɔama yire, e mu e dɛgema sinden, fo e ge e maxade a diine ki ma. Naamunyi wuyaxi man na e yi ra, alɔ tɔnbili, tunde, nun paani maxa ki. ⁵ Na kui, Farisenie nun seriye karamɔxɔe naxa Isa maxɔrin, «Munfe ra i fɔxirabiree mu biraxi forie xa naamunyiie fɔxɔ ra, e nu e dɛge e belexe seniyyentaree ra?» ⁶ Isa naxa e yaabi, «Wo tan filankafuie, Annabi Esayi nɔndi yati nan masen wo xa fe ra a xa Kitaabui kui, <Yi nɔama n binyama e dɛ nɛ, kɔxɔ e bɔxɛ makuya n na pon!> ⁷ E xa sali fufafu na a ra, barima e mixi xaranma adamadie xa mɔnɔxunyyie nan na alɔ na naamunyiie nan findixi n tan ma seriye nan na.» ⁸ «Wo bara Ala xa seriye bepin, wo bira mixie xa naamunyi fɔxɔ ra.» ⁹ Isa man naxa a masen e be, «Wo fataxi de! Wo gbilenxi Ala xa seriye nan fɔxɔ ra alako wo xa bira wo gbe naamunyi fɔxɔ ra! ¹⁰ Annabi Munsa bara a masen, <Wo xa wo baba nun wo nga binya.> A man bara a masen, <Mixi yo naxan a baba nun a nga konbi, a lan nɛ na kanyi xa faxa.> ¹¹ Kɔxɔ wo tan naxɛ, xa mixi nde a fala a baba xa na mu a nga be, <I nu lanma i xa naxan sɔxɔ n na i malise ra, n bara a fi Ala ma,> ¹² hali na kanyi mu fefe raba a baba nun a nga be. ¹³ Na kui, wo Ala xa seriye matandima wo xa naamunyiie saabui ra, wo man fa nee nan masenma wo xa die be. Wo na fe mɔxɔli gbegbe nan nabama, bafe yi ra.» ¹⁴ Isa man naxa nɔama xili, a a masen e be, «Wo birin xa wo tuli mati n na, wo xa fahaamui sɔxɔ. ¹⁵ Donse naxan keli a fari ma, a so mixi fate i, a sese mu na naxan nɔma a kanyi findide mixi seniyyentare ra. Fe kobi naxee kelima mixi bɔxɛ ma, nee nan a kanyi findima mixi seniyyentare ra.»

¹⁷ Isa to bara keli nɔama xun, a so banxi, a fɔxirabiree naxa a maxɔrin yi taali wɔyɛnyi ma. ¹⁸ A naxa a masen e be, «Yaxa wo fan mu fahaamui sɔxɔ? Wo mu a kolon, a donse yo keli a fari ma, a so mixi fate i, na mu nɔma a kanyi findide mixi seniyyentare ra? ¹⁹ Barima na mu soma bɔxɛ xa kui, a goroma furi nɛ, a fa mini mixi fate i.» Na kui, Isa a masen nɛ, a donse birin seniyyen. ²⁰ A man naxa a masen, «Fe kobi naxan kelima mixi bɔxɛ ma, na nan a kanyi findima mixi seniyyentare ra. ²¹ Barima xaxili kobi fatanma mixi bɔxɛ nan na, alɔ langoeɔa, mɔnɛ, faxɛ tife, ²² yɛnɛ, wasatareya, nɔaxui, yanfanteya, nɛngɛya, tɔxɛ, konbi, yɛtɛ igboe, nun daxɔna. ²³ Na fe kobie birin kelima mixi bɔxɛ nan ma, e a kanyi findi mixi seniyyentare ra.»

Siriya Fenisiya gine xa danxaniya (Matiyu 15:21-28)

²⁴ Isa naxa keli mɛnni, a siga Tire bɔxi ma. A naxa so a yigiyade. A mu nu wama mixi yo xa a yire kolon, kɔxɔ a mu nɔ a nɔxunde. ²⁵ Gine nde nu na, pinne nu naxan xa di gine fɔxɔ ra. A to Isa xa fe mɛ, a naxa fa a yire, a suyidi a be. ²⁶ Yuwifi xa mu nu yi gine ra, a nu barixi Siriya Fenisiya nɛ. A naxa Isa mayandi, a xa pinne keri a xa di gine fɔxɔ ra. ²⁷ Isa naxa a yaabi, «A lu dimee nan singe xa e dɛge, barima a mu lan taami xa ba dimee yi ra, a sa baree bun.» ²⁸ Gine fan naxa a yaabi, «Mari-gi, i nɔndi, kɔxɔ baredi naxee na teebili bun ma, e fan dimee xa donse donma naxan birama bɔxi.» ²⁹ Isa naxa a fala a be, «I xa yaabi xa fe ra, siga, pinne bara gbilen i xa di gine fɔxɔ ra.» ³⁰ Gine to gbilen a xɔnyi, a naxa a xa di li a saxi sade ma, pinne bara gbilen a fɔxɔ ra.

Isa tulixɔri boboxi rayalanfe

³¹ Isa naxa keli Tire bɔxi, a dangi Sidɔn, a gbilen Galile baa mabiri, Taa Fu bɔxi ma. ³² E naxa fa tulixɔri nde ra a xɔn ma, wɔyɛnfɛ nɔxɔxɔxɔ naxan ma, e Isa mayandi a xa a belexe sa a ma. ³³ Isa naxa tulixɔri tongo nɔama yire, e sa ti e xati ma. Isa naxa a belexesolee raso tulixɔri tulie kui, a a yetɛ kan deye sa a nɛnyi ma. ³⁴ A naxa a ya rate koore, a a nɛngi rate a belebele ra. A fa a fala tulixɔri be, «Efafata!» Na nan falaxi e xa xui, «I xa rabi!» ³⁵ A tulie naxa fe mɛ keren na, a nɛnyi fan naxa keli, a naxa wɔyɛn fɔxɔ a fanyi ra. ³⁶ Isa naxa e yamari, a e naxa yi fe fala mixi yo be. Kɔxɔ hali Isa to nu tɔnyi dɔxɔma e ma kiyoki, e tan nu sigama a xa xibaaru fala ra nan tui. ³⁷ E nu bara kaaba ki fanyi, e nu a fala, «A fe fanyi mɔxɔli birin nabama! A a niyama tulixɔri xa fe mɛ, boboe fan xa wɔyɛn!»

Isa donse fife xeme mixi wulu naani ma (Matiyu 15:32-39)

8 Na saxanyi, nɔama gbegbe man nu bara e malan. Donse to mu nu e yi ra, Isa naxa a fɔxirabiree xili, a a masen e be, ² «N bara kinikini yi nɔama ma, barima a xi saxan nan yi ki, e na n yire. Donse yo mu e be yi ki. ³ N na a fala ya, e xa siga e xɔnyi kaame ra e ma, e tɔxɔma nɛ kira xɔn ki fanyi. Ndee na e ya ma, e kelide

makuya.»⁴ Isa fɔxirabiree naxa a yaabi, «Taami sɔtɔma di yi wula kui naxan yi nɔama wasama?»⁵ Isa naxa e maxɔrin, «Taami gundi yeri na wo yi?» E naxa a yaabi, «Solofere.»

⁶ Isa naxa a fala nɔama be e xa dɔkɔ bɔxi. A naxa na taami gundi solofere tongo, a Ala nuwali sa. A to e igi-ra, a naxa e so a fɔxirabiree yi ra, e xa e itaxun nɔama ma. E fan naxa a raba na ki. ⁷ Yexɛ lanma ndee fan nu na e yi ra. Isa to Ala nuwali sa e xa fe ra, a naxa a fala, a e fan xa itaxun. ⁸ Nama naxa a dege han e wasa. Donse dɔnɔɔ fan naxa matongo han debe solofere naxa rafe. ⁹ Mixi wulu naani nɔndɔn nan nu na naa. Isa to e ragbilen, ¹⁰ a naxa te kunkui kui keren na, e nun a fɔxirabiree naxa siga Dalamanuta bɔxi ma.

Farisenie nun Sadusenie xa danxaniyatareɲa

(Matiyu 16:1-12)

¹¹ Farisenie naxa fa, e nun Isa naxa wɔyɛn fɔkɔ. E to nu wama a matofe, e naxa a maxɔrin a xa tɔnxuma makaabaxi nde masen e be kelife koore ma. ¹² Na naxa Isa nɔkɔ kɔkɔ ki fanyi. A naxa a masen, «Munfe ra yi waxati mixie n maxɔrinma tɔnxuma makaabaxi ma? N xa nɔndi fala wo be, tɔnxuma yo mu fima yi waxati mixie ma.» ¹³ Na xanbi a naxa keli e xun ma, a man ba-ki kunkui kui girife ra naakiri ma.

¹⁴ A fɔxirabiree nu bara nɛɛmu fade taami nde ra e xun. Taami gundi keren peti nan nu na e yi ra kunkui kui. ¹⁵ Isa naxa yi matintin e ra, «Wo wo yete ratanga Farisenie nun Herode xa lɛbini ma.» ¹⁶ E naxa so wɔyɛnfe e bore be na fe ma, a a na falaxi nɛ barima taami mu na e yi ra. ¹⁷ Isa to e xa wɔyɛnyi kolon, a naxa a masen e be, «Wo taami fe falama wo bore be munfe ra? Han ya wo mu xaxili sɔtɔ, wo mu fe fahaamu? Wo xaxili mu rabixi? ¹⁸ Ya na wo be, kɔkɔ wo mu se toma. Tuli na wo be, kɔkɔ wo mu fe mɛma. Wo nɛɛmuxi nɛ? ¹⁹ N taami gundi suuli itaxun mixi wulu suuli ma den-naxe, wo debe yeri rafe taami dɔnɔɔ ra?» E naxa a yaabi, «Fu nun firin.» ²⁰ «N man to taami gundi solofere itaxun xɛmɛ wulu naani ma, wo debe yeri rafe taami dɔnɔɔ ra?» E naxa a yaabi, «Solofere.» ²¹ A fa e maxɔrin, «Han ya wo mu fahaamui sɔtɔ?»

Dɔnxui rayalanfe

²² E to so Betesayida, mixie naxa fa dɔnxui nde ra Isa xɔn, e a mayandi a xa a belexɛ sa a ma. ²³ Isa naxa dɔnxui belexɛ suxu, a mini a ra taa fari ma. A naxa a deye sa a ya ma, a a belexɛ sa a ma, a fa a maxɔrin, «I se nde toma?» ²⁴ Dɔnxui naxa a ya rabi, a fa a fala, «N bara mixie to nɛɛ ra, kɔkɔ e luxi alɔ wuri bilie.» ²⁵ Isa man naxa a belexɛ sa a ya ma. Dɔnxui to a ya rabi sɔkɔkɔ, a nu bara yalan, a se birin igbɛma a fanyi ra. ²⁶ Na temui, Isa naxa a fala a be, «Gbilen i xɔnyi keren na, hali i mu so taa kui.»

Piyeri Isa kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi ra

(Matiyu 16:13-20, Luki 9:18-21)

²⁷ Isa nun a fɔxirabiree man naxa mini sigafe ra taa naxee na Sesareya Filipi rabilinyi. Kira xɔn, Isa naxa a fɔxirabiree maxɔrin, «Mixie munse falama n ma fe ra? Nde lanxi n ma?» ²⁸ E naxa a yaabi, «Ndee a falama, Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama, Annabi Eliya, xa na mu a ra namijɔnme gbete.» ²⁹ Isa man naxa e maxɔrin, «Kɔkɔ wo tan naxe di? Nde n na?» Piyeri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra.» ³⁰ Isa naxa a matintin e ra, a e naxa a xa fe fala mixi yo be.

Isa a xa faxɛ nun marakeli xa fe masenfe

(Matiyu 16:21-28, Luki 9:22)

³¹ Isa naxa a masen fɔkɔ e be, a fo Adama xa Di xa tɔkɔɛ gbege sɔtɔ. Yuwifie xa forie, sɛɛɛɛdube kuntigie, nun sɛriye karamɔkɔɛ mu lama a ra, e a faxa, kɔkɔ xi saxan dangi xanbi, a man kelima nɛ faxɛ ma. ³² A naxa yi wɔyɛnyi birin masen e be a fiixe ra. Piyeri to a bendun, e sa ti e xati ma, a naxa so wɔyɛnfe Isa ma, a xa ba na mɔkli falafe. ³³ Kɔkɔ Isa naxa a ya rafindi a fɔxirabiree ma, a fa a fala Piyeri be, «Keli n ya i, i tan Sentane! I xaxili mu tixi Ala fee xa ra, a tixi adama fee nan na.»

³⁴ Na xanbi, Isa naxa nɔama xili a nun a fɔxirabiree, a a masen e be, «Xa mixi wa birafe n fɔkɔ ra, a xa tondi a yete ma, a tin tɔkɔɛ nun faxɛ ra, a bira n fɔkɔ ra. ³⁵ Mixi naxan wama a yete rakisife, na kanyi lɔɛma nɛ. Naxan a yete ralɔɛma n tan ma fe ra a nun n ma xibaaru fanyi xa fe ra, na kanyi kisima nɛ. ³⁶ Dunija birin sɔtɔɛ munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama? ³⁷ Fe mundun na, mixi nɔkɔma a xa ariyanna masarade naxan na? ³⁸ Naxan yo yaagima n tan nun n ma wɔyɛnyi xa fe ra yi waxati mixi kobie nun yunubitɔɛɛ tagi, n tan Adama xa Di fama n Baba xa nɔkɔɛ kui temui naxe n nun maleke sɛniyenxie, n fan yaagima nɛ na kanyi xa fe ra.»

9 Isa man naxa a masen e be, «N xa nɔndi fala wo be, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Ala xa mangeya niini to fa ra senbe kui.»

Isa nɔkɔfe

(Matiyu 17:1-13, Luki 9:28-36)

² Xi senni dangi xanbi, Isa naxa Piyeri, Yaki, nun Yaya xanin e doro ma geya itexi nde fari. Menni Isa naxa masara, a kɔkɔ e ya xɔri. ³ A xa sosee naxa fiixe a mɔkli nde ra naxan mu toma dunija ma. ⁴ Annabi Eliya nun Annabi Munsu naxa mini fɔxirabiree ya xɔri, e naxa e to naa e nun Isa wɔyɛnfe.

⁵ Piyeri naxa a fala Isa be, «Karamɔkɔ, fe fanyi na a ra muxu to na be yi ki. Muxu xa lingira saxan yailan, keren i gbe, keren Annabi Munsu gbe, keren Annabi Eliya gbe.» ⁶ Piyeri na fala nɛ a to mu nu sese kolon a naxan falama, barima a tan nun a booree nu bara gaaxu ki fanyi ra. ⁷ Na xanbi, nuxui naxa goro e xun ma, xui nde naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki. Wo wo tuli mati a ra.» ⁸ Na ikɔkɔxi

ra, Isa fɔxirabirɛe to e ya rage, e mu mixi yo to e yire fo Isa.

⁹ E to nu na gorofe geya fari, Isa naxa a matintin e ra, e fe naxan toxi e ya ra, e naxa a fala mixi yo bɛ, han beemanun Adama xa Di xa keli faxe ma. ¹⁰ E naxa na ragata e xaxili ma, e nu e bore maxɔrin, «A to a fala a a kelima faxe ma, na munse masenxi?»

¹¹ E naxa Isa maxɔrin, «Munfe ra sɛriyɛ karamɔxɔɛ a falama a fo Annabi Eliya nan singe xa fa?» ¹² A naxa a masen e bɛ, «Nɔndi na a ra. Annabi Eliya nan singe fama yati, a fe birin yailan. A man sɛbɛxi munfe ra, a fo Adama xa Di xa tɔxɛ gbege bɔxɔ, mixie a mabere?»

¹³ Kɔxɔ n xa a fala wo bɛ, Annabi Eliya jan bara fa, kɔxɔ e bara e waxɔnfe birin niya a ra, alɔ a xa fe sɛbɛxi ki naxɛ.»

Isa pinne kerife dimedi fɔxɔ ra

(Matiyu 17:14-23, Luki 9:37-45)

¹⁴ Na xanbi, e naxa sa fɔxirabirɛ booree li, e nun sɛriyɛ karamɔxɔɛ nu na xɔxɔxɔfe e xa wɔyɛnyie kui, ja-ma gbege fan nu na e rabilinyi. ¹⁵ Nama fɛfɛ Isa to, e naxa kaaba, e e gi, e xa sa a xɛɛbu. ¹⁶ Isa naxa e maxɔrin, «Wo nun yee na wɔyɛnfe yi mɔxɔli ra munfe ma?» ¹⁷ Xɛmɛ nde naxa a yaabi nama tagi, «Karamɔxɔ, n faxi n ma di xɛmɛ nan na i xɔn, barima pinne na a fɔxɔ ra naxan bara a dɛ bobo. ¹⁸ A na keli a ra dɛdɛ, a a rabirama nɛ bɔxi, a dɛ xunfe nu fa mini, a nu a pinyi raxin, a fate birin xɔxɔxɔ a ra. N bara i fɔxirabirɛe mayandi e xa yi pinne keri a fɔxɔ ra, kɔxɔ e mu kɔ.»

¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Wo tan danxaniyatara bɔxɔxɔ, n xa lu wo sɛeti ma han mun temui? N xa ti wo bun ma han mun bɔxɔxɔ? Wo fa na di ra n xɔn.» ²⁰ E naxa fa a ra a xɔn. Ninne to Isa to, a naxa di rabira keren na, a nu fa a mapindigilin bɔxi, a dɛ xunfe nu mini. ²¹ Isa naxa a baba maxɔrin, «Yi rabama a ra kabi mun temui?» A naxa a yaabi, «Kabi a dimedi temui. ²² Sanmaya wuyaxi yi pinne a rabirama tɛ xɔxɔ, xa na mu ye, alako a xa a faxa. Kɔxɔ xa i nɔma fe nde ra, muxu mali. Kinikini muxu ma!» ²³ Isa naxa a masen a bɛ, «I naxɛ, xa n kɔ-ma. Fefe mu na naxan mu nɔma rabade mixi bɛ xa danxaniya na a bɛ.» ²⁴ Di baba fan naxa a xui ite keren na Isa mayandife ra, «Danxaniya na n bɛ, kɔxɔ n mali n ma danxaniyatara xa fe ra!»

²⁵ Isa to nama to, e fafe e gi ra, a naxa wɔyɛn pinne ra, «I tan pinne naxan bara yi di dɛ bobo, i a tuli xɔri, n bara i yaamari, gbilen a fɔxɔ ra, i man naxa a tɔxɔ sɔxɔxɔ!» ²⁶ Ninne naxa sɔxɔxɔ, a di raketun a ra a paaxi ra, a fa gbilen a fɔxɔ ra. Di naxa lu alɔ a faxaxi nɛ. Mixi gbege naxa a fala, «A bara faxa.» ²⁷ Kɔxɔ Isa naxa a suxu a bɛlɛxɛ ma, a a rakeli, di fan naxa ti.

²⁸ Isa to so banxi, a fɔxirabirɛe naxa a maxɔrin e doro ma, «Munfe ra muxu tan mu kɔ na pinne keride?»

²⁹ Isa naxa a masen e bɛ, «Yi pinne mɔxɔli tan kerima mixi fɔxɔ ra Ala maxandi nan tun na.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya firin nde

(Matiyu 17:22-23, Luki 9:43-46)

³⁰ E naxa keli mɛnni, e Galile bɔxi igiri. Isa mu nu wama mixie xa a yire kolon, ³¹ barima a nu na a fɔxirabirɛe xaranfe nɛ. A naxa a masen e bɛ, «Adama xa Di sama nɛ mixie bɛlɛxɛ, e a faxa. A xa faxe xi saxan dangi xanbi, a man kelima nɛ faxe ma.» ³² Kɔxɔ a fɔxirabirɛe mu a xa wɔyɛnyi fahaamu, e man mu suusa a maxɔrinde.

Mixi naxan tide gbo

(Matiyu 18:1-5, Luki 9:46-48)

³³ E naxa so Kapɛrenamu. E man to so banxi kui, Isa naxa e maxɔrin, «Wo nu na wɔyɛnyi mundun kira kɔxɔ?» ³⁴ Kɔxɔ e mu sese fala, barima e to nu wɔyɛnma e bore bɛ kira xɔn, e nu wama a kolonfe nɛ naxan tide gbo e ya ma. ³⁵ Na kui, Isa to a magoro, a naxa yi mixi fu nun firin xili, a a masen e bɛ, «Xa mixi yo wa findife yarerati ra, fo na kanyi xa findi birin xa xanbirati ra, a findi birin hayi fanma ra.»

³⁶ Isa naxa dimedi nde tongo, a a ti e tagi. A naxa dimedi dɔxɔ a san ma, a fa a masen a fɔxirabirɛe bɛ, ³⁷ «Mixi yo naxan yi dimedi mɔxɔli rasenɛma n xili ra, na kanyi bara n tan yete yati rasenɛ. Mixi yo n nasenɛ, na kanyi mu n tan gbansan xa rasenɛxi. A bara n xɛema fan nasenɛ.»

Findife Isa fɔxirabirɛ ra

(Luki 9:49-50)

³⁸ Yaya naxa a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, muxu bara xɛmɛ nde to a pinne kerima mixi fɔxɔ ra i xili saabui ra. Muxu bara kata a xa ba na ma, barima a mu biraxi won fɔxɔ ra.» ³⁹ Isa naxa a masen, «Wo naxa a ratɔn, barima mixi yo kaabanako raba n xili saabui ra, na kanyi mu nɔma fe jaaxi falade n ma fe ra mafuren. ⁴⁰ Na kui, mixi naxan mu a ikelixa won xili ma, a kanyi na won bɛ nɛ. ⁴¹ Mixi yo wo ki ye n xili ra wo to biraxi Ala xa Mixi Sugandixi fɔxɔ ra, n xa nɔndi fala wo bɛ, na kanyi mu ganma a baraayi ra muku.»

Maratantanyi saabui

(Matiyu 18:6-9, Luki 17:1-2)

⁴² «Mixi yo yi mixi xuri keren natantan, naxan danxaniyaxi n ma, a fisa na kanyi bɛ gɛmɛ binye xa xiri a kɔnyi ra, a rasin baa ma. ⁴³ Xa i bɛlɛxɛ findi i ratantanse ra, a bolon. I sofe ariyanna i bɛlɛxɛ keren bolonxi, na fisa i bɛ dine i bɛlɛxɛ firin luxi na, i fa siga yahannama, tɛ mu xubenma dennaxɛ. ⁴⁵ Xa i sanyi findi i ratantanse ra, a bolon. I sofe ariyanna i sanyi keren bolonxi, na fisa i bɛ dine i sanyi firin luxi na, i fa woli yahannama. ⁴⁷ Xa i ya findi i ratantanse ra, a ba na. I sofe ariyanna i ya keren kanaxi, na fisa i bɛ dine i ya firin luxi na, i fa

woli yahannama, ⁴⁸ kuli mu faxama dennaxe, te fan mu xubenma.»

(Matiyu 5:13, Luki 14:34-35)

⁴⁹ «Te sama ne mixi birin ma, alb faxe sama donse ma ki naxe. ⁵⁰ Faxe findixi fe fanyi nan na, koch xa faxe mexemexenyi bara ba, a fa mexemexenma di? Faxe xa lu wo i, wo xa lu bojesa kui wo bore tagi.»

Futi nun fatanyi

(Matiyu 19:1-9, Luki 16:18)

10 Isa naxa keli menni, a siga Yudaya boxi a nun Yuruden naakiri ma. Nama gbegebe man naxa e malan a yire, a fan naxa e kawandi fol, alb a nu darixi a ra ki naxe.

² Farisenie naxa fa Isa yire alako e xa gantanyi te a be. E naxa a maxcrin, «A daxa xeme xa mee a xa gine ra?» ³ Isa naxa e yaabi, «Annabi Munsa wo yamari munse ra?» ⁴ E fan naxa a yaabi, «Annabi Munsa a fala ne, a xa xeme wa meefe a xa gine ra, a xa fatan keedi nan nafala, a fa mee gine ra.»

⁵ Isa naxa a masen e be, «Annabi Munsa yi yaamari sebehi ne wo be wo xaxili to koch. ⁶ Koch dunija fol fol ra, Ala naxa xeme nun gine daa. ⁷ Na kui, xeme kelima a baba nun a nga xun ma, a a xa gine xa futi xiri, ⁸ e firin findi keren na.» Na nan a toxi, mixi firin xa mu e ra koch, e firin bara findi keren na. ⁹ Ala bara naxee xiri e boore ra, adama naxa e rafatan.»

¹⁰ E to so banxi, Isa foxirabiree man naxa a maxcrin na masenyi ma. ¹¹ Isa naxa a masen e be, «Mixi yo mee a xa gine ra, a sa gbete dach, a kanyi bara yene raba. ¹² Xa gine fan mee a xa xeme ra, a sa dach xeme gbete xon, a fan bara yene raba.»

Isa nun dimedie

(Matiyu 19:13-15, Luki 18:15-17)

¹³ Mixie nu fafe dimedie ra Isa xon, alako a xa a belexe sa e ma, koch a foxirabiree naxa woyen na mixie ma. ¹⁴ Isa to na fe to, a naxa koch, a fa a masen a foxirabiree be, «Wo a lu dimedie xa fa n yire. Wo naxa tonyi dach e ma, barima naxee maniyaxi e ra, nee nan soma Ala xa mangeya niini bun ma. ¹⁵ N xa kochi fala wo be, mixi naxan mu tinma Ala xa mangeya niini ra alb dimedi, na kanyi mu soma Ala xa mangeya niini bun ma feo!» ¹⁶ A naxa dimedie dach a san ma, a a belexe sa e ma, a duba e be.

Segetala bannaxi

(Matiyu 19:16-30, Luki 18:18-30)

¹⁷ Isa to nu bara kira suxu, xeme nde naxa fa a gi ra a foch ra, a a xinbi sin a bun ma. A naxa Isa maxcrin, «Karamoch fanyi, a lan n xa munse raba alako n xa abadan kisi sotch ke ra?» ¹⁸ Isa naxa a masen a be, «Munfe ra i n xilima karamoch fanyi? Mixi yo mu fan. Ala keren peti nan fan. ¹⁹ I seriye kolon: «I naxa faxe ti. I naxa yene raba. I naxa mure ti. I naxa mixi totcheg. I naxa fu mixi ma. I baba nun i nga binya.»

²⁰ Xeme naxa Isa yaabi, «Karamoch, n bara na birin nabatu kafi n dimedi temui.» ²¹ Isa naxa xeme mato, a

naxa a xanu. A naxa a masen a be, «Fe keren nan fa luxi i be. Siga, se naxan birin na i yi ra, i sa a mati, i a kochi fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sotchde ariyanna. I na na raba, fa, i bira n foch ra.» ²² Xeme to na woyenyi me, a naxa siga sunnunyi kui, barima harige gbegebe nu na a yi ra.

²³ Isa naxa a ya rage a rabilinyi, a fa a masen a foxirabiree be, «Sofe Ala xa mangeya niini bun ma, a koch naafuli kanyie be ki fanyi!» ²⁴ A foxirabiree naxa kaaba a xa woyenyi ma, koch Isa man naxa a masen e be, «N ma die, sofe Ala xa mangeya niini bun ma, a koch ki fanyi! ²⁵ Kochme so kochun senbe yale ra, dine bannamixi sofe ra Ala xa mangeya niini bun ma.» ²⁶ Isa foxirabiree de naxa ixara ki fanyi ra, e nu e bore maxcrin, «Nde fa koch kaside fa?» ²⁷ Isa naxa e mato, a fa a masen e be, «Adama mu koch a yete rakiside, koch Ala tan koch fe birin na.»

²⁸ Piyeri naxa woyen fol Isa be, «A mato, muxu bara keli se birin xun ma, muxu bira i foch ra.» ²⁹ Isa naxa a masen, «N xa kochi fala wo be, mixi yo naxan na keli a xa se nde xun ma n tan nun n ma xibaaru fanyi xa fe ra, a findi banxi ra ba, xunye ba, taarae ba, baba ba, nga ba, die ba, bochie ba, ³⁰ na kanyi fama na birin koch ke me ke me nan sotchde. Fochee yo, xunye yo, taarae yo, babae yo, ngae yo, bochie yo, a e sotchma yi dunija ma a nun paxankate ra, a man fa abadan kisi sotch aligiyama. ³¹ Yarerati wuyaxi fama findide xanbiratie ra, xanbiratie fan findi yareratie ra.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde

(Matiyu 20:17-19, Luki 18:31-34)

³² Isa nun a foxirabiree naxa kira suxu tefe Darisalamu, Isa tixi e ya ra. A foxirabiree nu kochifilixi, naxee fan nu biraxi e foch ra, nee fan nu gaaxuxi. Isa man naxa a foxirabiree fu nun firin xun lan, a so fe tagi rabafe e be naxan fama a tan lide. ³³ A naxa a masen, «Wo a mato, won na tefe Darisalamu ne yi ki. Adama xa Di sama ne serexedube kuntigie, nun seriye karamoch belexe, e a makiiti faxe kiiti ra, e a so kaafirie yi ra. ³⁴ E a mayelema ne, e deye kochun a ma, e a koch sebere ra, e man fa a faxa. Koch a xa faxe xi saxan dangi xanbi, a man kelima ne faxe ma.»

Sebede xa die xa maxcrinyi

(Matiyu 20:20-28, Luki 22:24-47)

³⁵ Na xanbi, Sebede xa die, Yaki nun Yaya, e naxa e maso Isa ra, e a fala a be, «Karamoch, muxu wama a xon ma ne, muxu na fe naxan yo maxcrin i ma, i xa na raba muxu be.» ³⁶ Isa naxa e maxcrin, «Wo wama n xa munse raba wo be?» ³⁷ E naxa a yaabi, «Tin muxu be, keren xa dach i yirefanyi ma, boore fan xa dach i koch ma i xa koch kui.» ³⁸ Isa naxa a masen e be, «Wo mu a kolon wo fe naxan maxcrinfe. Wo koch tinde koch ra, alb n tan tinma a ra ki naxe? Wo koch tide koch ya i naxan fafe n lide?» ³⁹ E naxa a yaabi, «Muxu koch.» Isa fan naxa a fala e be, «Wo fan yati fama paxankate sotchde alb n tan. Wo fan fama tide n ma koch bun ma

naxan fafe n lide. ⁴⁰ Kɔ́kɔ́ dɔ́kɔ́fe n yirefanyi nun n kɔ́kɔ́ ma, na mu fatanma n tan xa ra. Na na mixie nan be, a ragataxi naxee be.»

⁴¹ Fɔ́xirabire fu dɔ́kɔ́e to na fe me, e bɔ́ne naxa te fɔ́l Yaki nun Yaya ma. ⁴² Isa naxa e xili a yire, a a masen e be, «Wo a kolon, naxee kolonxi namane mangee ra, e mixie yamarima a xɔ́kɔ́e ra, e e senbe raminima e ma alako e xa mangeya xa kolon. ⁴³ Kɔ́kɔ́ a naxa lu na ki wo tan tagi. Mixi naxan wama a tide xa gbo wo ya ma, a xa findi wo malima nan na. ⁴⁴ Mixi naxan wama findife wo xa yarerati ra, a kanyi xa findi birin xa konyi nan na. ⁴⁵ Hali Adama xa Di a faxi na nan ma. A mu faxi xe mixie xa wali a tan be. A faxi ne alako a tan nan xa wali mixie be, a xa mixi gbegebe xunsara a xa faxe saabui ra.»

Isa Yeriko dɔ́kɔ́xui rayalanfe

(Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43)

⁴⁶ E naxa so Yeriko. Isa nun a fɔ́xirabiree man to nu kelife naa, e nun nama gbegebe, Timeyo xa di xeme Baritimeyo nu dɔ́kɔ́xi kira de ra kule matide. Dɔ́kɔ́xui nan nu a ra. ⁴⁷ A to a me a Isa Nasaretika nan nu dangife naa, a naxa so a xilife a xui itexi ra, «Isa, Dawuda xa Di, kinikini n ma.» ⁴⁸ Nama naxa wɔ́yen dɔ́kɔ́xui ma a a xa a sabari, kɔ́kɔ́ a jan naxa a xui ite dangi a singe ra, a nu xili ti, «Dawuda xa Di, kinikini n ma.» ⁴⁹ Isa naxa ti, a a fala, «Wo a xili.» E naxa dɔ́kɔ́xui xili, e a fala a be, «Limaniya! Keli, Isa na i xilife!» ⁵⁰ Dɔ́kɔ́xui naxa a xa donma binye wɔ́le keren na, a keli, a tungan, a siga Isa yire. ⁵¹ Isa naxa a maxɔ́rin, «I wama n xa munse raba i be?» Dɔ́kɔ́xui naxa a yaabi, «Karamkɔ́kɔ́, n wama ne n ya xa se to.» ⁵² Isa naxa a masen a be, «Siga, i xa danxaniya bara i rakisi.» A ya naxa se to keren na, a fa bira Isa fɔ́kɔ́ ra kira kɔ́n.

Isa sofe Darisalamu

(Matiyu 21:1-11, Luki 19:28-44, Yaya 12:12-16)

11 E to makɔ́re Darisalamu ra, e na Betifage nun Betani yire li, Oliwi geya mabiri, Isa naxa a fɔ́xirabire mixi firin xee, ² a a fala e be, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nefɛ so naa, wo sofale lanma li-ma a xirixi na, mixi singe mu nu dɔ́kɔ́ naxan fari. Wo xa a fulun, wo fa a ra n kɔ́n ma. ³ Xa mixi nde fa sa wo maxɔ́rin, «Wo a fulunfe munfe ra,» wo xa a yaabi, «Mari-gi nan hayi na a ma. A a ragbilenma ya.»

⁴ E to siga, e naxa a li sofale lanma xirixi naade nde seeti ma kira de ra. E to a fulun, ⁵ mixi naxee nu tixi naa, e naxa e maxɔ́rin, «Wo munse rabafe, wo to yi so-fale lanma fulunxi?» ⁶ E naxa e yaabi alɔ́ Isa a masen e be ki naxe. Nee fan naxa e lu e xa siga. ⁷ E to fa sofale lanma ra Isa kɔ́n, e naxa e xa donmae sa a fari, Isa fa a magoro a ma.

⁸ Mixi gbegebe naxa e xa donmae itala kira kɔ́n ma, ndee fan naxa fense sege, e nee fan sa kira kɔ́n ma Isa binyafe ra. ⁹ Nama naxee nu jerefe Isa ya ra, a nun naxee nu jerefe a xanbi ra, e birin nu e xui itefe, e a fala,

«Tantui na won Nakisima be!

Baraka na a be naxan fafe Marigi xili ra!

¹⁰ Baraka na won Baba Dawuda xa mangeya be naxan na fafe!

Tantui na won Nakisima be naxan na koore ma!»

¹¹ Isa to so Darisalamu, a naxa siga hɔ́kɔ́mɔ́banxi kui. A to ge naa rabilinyi birin matode, e nun a fɔ́xirabire mixi fu nun firinyie naxa siga Betani, barima kɔ́e nu bara so.

Isa xɔ́re bili dankafe

(Matiyu 21:18-22)

¹² Na kuye iba, e to nu kelife Betani, kaame naxa Isa suxu. ¹³ A to xɔ́re bili nde to, a ndedi makuyaxi e ra, a burexe na a kɔ́n na, a naxa sa na mato, xa a nɔ́ma a bogi nde masɔ́tɔ́de. Kɔ́kɔ́ a to makɔ́re xɔ́re bili ra, a mu sese li a kɔ́n na fo a burexe, barima xɔ́re bogi temui mu nu a lixi. ¹⁴ Isa naxa a fala xɔ́re bili be, «Mixi yo naxa i tan bogi don kɔ́kɔ́!» A fɔ́xirabiree fan naxa a xui me.

Isa sarematie kerife hɔ́kɔ́mɔ́banxi kui

(Matiyu 21:12-17, Luki 19:45-48, Yaya 2:13-16)

¹⁵ E to siga Darisalamu, Isa naxa so hɔ́kɔ́mɔ́banxi kui, a sarematie nun saresoe kerifɔ́l, naxee nu na naa. A naxa kɔ́biri masaree xa teebilie nun ganbe matie xa dɔ́kɔ́see rabira. ¹⁶ A man mu tin mixi yo xa dangi hɔ́kɔ́mɔ́banxi sansanyi kui, e na findi e xa kote max-anin kira ra. ¹⁷ A naxa e kawandi, a a masen, «A mu sebexi xe, «N ma banxi xili falama ne, si birin ma salide banxi?» Kɔ́kɔ́ wo tan bara a findi mujɛtie dɔ́kɔ́de ra.» ¹⁸ Serexedube kuntigie nun seriye karamkɔ́kɔ́e to yi fe me, e naxa fere fen fɔ́l e nɔ́ma Isa faxade ki naxe. E nu gaaxuxi a ya ra, barima a nu nama birin de ixarama a xa kawandi ra. ¹⁹ Nunmare to so, Isa nun a fɔ́xirabiree man naxa keli taa kui.

Xɔ́re bili xare nun Ala maxandife

(Matiyu 21:20-22)

²⁰ Na kuye iba, e to nu dangife, a fɔ́xirabiree naxa xɔ́re bili to a bara xara han a sanke. ²¹ Piyeri to ratu, a naxa a fala Isa be, «Karamkɔ́kɔ́, a mato, i xɔ́re bili naxan danka, a bara xara gben.»

²² Isa naxa a masen e be, «Wo xa danxaniya Ala ma. ²³ N xa kɔ́ndi fala wo be, xa wo a fala yi geya be, «Keli be, i sa sin baa ma,» xa na kanyi mu siike a bɔ́ne ma, a la a ra, a naxan falaxi a rabama ne, na fe rabama ne na kanyi be. ²⁴ Na nan a ra, n xa a fala wo be, wo na Ala maxandi fefe ra, xa wo la a ra a wo bara a sɔ́kɔ́, wo a sɔ́kɔ́ma ne. ²⁵ Wo na ti Ala maxandide temui naxe, xa fe nde na wo nun mixi nde tagi, wo xa dije a ma, alako wo Baba naxan na ariyanna, a fan xa dije wo xa yunubie ma.»

Isa walima nde xa yaamari ma?

(Matiyu 21:23-27, Luki 20:1-8)

²⁷ E man naxa so Darisalamu. Isa to nu a jerefe hɔ́kɔ́mɔ́banxi kui, serexedube kuntigie, seriye karamkɔ́kɔ́e, nun Yuwifie xa forie naxa fa a yire, ²⁸ e a maxɔ́rin, «I yi fee rabama nde xa yaamari ma? Nde yi

senbe fixi i ma, i xa yi fee raba?» ²⁹ Isa naxa e yaabi, «N fan xa wo maxorin fe keren ma. Xa wo n yaabi, n a falama ne wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma. ³⁰ Yaya to nu mixie xunxama ye xokra, Ala nan a xexi ba, ka adama? Wo n yaabi.»

³¹ Na kui e naxa so woyenfe e bore tagi, «Xa won na a yaabi, won naxe, «Ala,» a a falama ne won be, «Munfe ra wo mu fa la a ra?» ³² Kocwon won na a yaabi, «Adama,» na fan findima fe nan na won be.» E nu gaaxuxi nama nan ya ra, barima birin Yaya manxunxi namijonme yati nan na. ³³ Na kui, e naxa Isa yaabi, «Muxu mu a kolon.» Isa fan naxa a masen e be, «N fan mu a falama wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

Bɔxi rawali naaxie xa taali

(Matiyu 21:33-46, Luki 20:9-19)

12 Isa man naxa so taali woyenyie falafe e be, a a masen, «Xeme nde naxa weni bilie si. A naxa tete rabilin bɔxi ra, a baye ti, a yili ge weni bogi bunduma dennaxe. Na xanbi, a naxa na heri bɔxi rawalie ma, a fa biyaasi.»

² «Weni bogi ba temui to a li, bɔxi kanyi naxa konyi nde xee bɔxi rawalie xon ma, e xa weni bogi nde so a yi ra. ³ Kocwon, bɔxi rawalie naxa na konyi suxu, e a bɔnbɔ, e a ragbilen a belexe igeli ra.»

⁴ «Bɔxi kanyi man naxa konyi gbete xee e xon ma. E naxa na fan bɔnbɔ a xunyi ma, e a konbi a mayaagixi ra. ⁵ Bɔxi kanyi man to mixi gbete xee, e naxa na tan faha. Bɔxi kanyi mixi wuyaxi gbete xee ne e xon ma na ki. E naxa ndee bɔnbɔ, e ndee faha.»

⁶ «Bɔxi kanyi xa di xanuxi kerenyi nan nu fa luxi. A dɔnxɔe ra, a naxa na xee e xon ma, barima a nu bara a fala, «E n ma di tan binyama ne.» ⁷ Kocwon yi bɔxi rawalie naxa a fala e bore be, «Yi nan na ke tongoma ra, wo fa, won xa a faha alako ke xa findi won gbe ra.» ⁸ E naxa a suxu, e a faha, e fa a woli tete xanbi ra.»

⁹ «Na kui, bɔxi kanyi munse rabama fa? A sigama ne naa, a bɔxi rawalie faha, a a xa bɔxi so mixi gbete yi. ¹⁰ Wo mu nu yi masenyi xaran Kitaabui kui?

«Banxitie mee gemex naxan na, a bara findi tuxui gemex hagige ra.

¹¹ Marigi fɔxi nan a ra.

Fe makaabaxi nan ya won be.»

¹² A nu woyenfe naxee be, e naxa a kolon a Isa yi taali woyenyi masenxi e tan nan be. E nu katafe e xa a suxu, kocwon e nu gaaxuxi nama nan ya ra. Na kui, e naxa keli a xun, e siga.

Gantanyi tefe Isa be duuti xa fe ra

(Matiyu 22:15-22, Luki 20:20-26)

¹³ E naxa Fariseni nun Herode foxirabire ndee xee Isa xon alako e xa gantanyi te a be, e xa a masocw woyenyi kui. ¹⁴ E to siga a yire, e naxa a fala a be, «Karamocw, muxu a kolon nɔndi fale nan i ra. I mu gaaxuma mixi yo xon, barima i mu mixi rafisama e booree be. I mixie xaranma Ala xa kira nan na a nɔndi ki ma. A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Rɔma mange ma? Muxu xa a fi, ka muxu naxa a fi?»

¹⁵ Isa to e xa filankafuija kolon, a naxa e yaabi, «Wo katafe n masocwde munfe ra? Wo fa gbeti kocwiri kole keren na n xon ma, n xa a mato.» ¹⁶ E to fa keren na, a naxa e maxorin, «Nde xili nun misaali na yi kocwiri kole ma yi ki?» E naxa a yaabi, «Rɔma Mange gbe.» ¹⁷ Isa naxa a fala e be, «Wo mange gbe ragbilen mange ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.» E fan naxa kaaba Isa xa fe ma.

Sadusenie Isa maxorinfe faxamixie xa marakeli ma

(Matiyu 22:23-33, Luki 20:27-40)

¹⁸ Sadusenie, naxee a falama a faxamixie mu kelima faxe ma, e naxa fa yi maxorinyi ra Isa xon ma, ¹⁹ «Karamocw, Annabi Munsa yi nan sebe muxu be Kitaabui kui, «Xa xeme nde taara faha, a naxa a xa gine lu a mu di yo bari, a na xunya nan na gine dɔnxɔma, alako a xa bɔnbɔ fi a taara ma.» ²⁰ Na kui, xeme nde naxa di xeme solofere cocw. A xa di singe naxa gine dɔnxɔ, a faha, a mu bɔnbɔ ye lu. ²¹ A xanbiratoe naxa na kaaje gine tongo, kocwon a fan naxa faha, a mu bɔnbɔ ye lu. Na nan man naba na fan xanbiratoe ra. ²² Yi mixi solofere birin, e sese mu bɔnbɔ lu. A dɔnxɔe ra, gine fan naxa faha. ²³ Na kui, marakeli cocw, na gine to dɔnxɔ yi mixi solofere birin xon ma, a sa findima nde gbe ra?»

²⁴ Isa naxa a masen e be, «Wo mu Ala xa Kitaabui kolon, wo mu Ala senbe fan kolon. Wo xa tantanyi kelide xa mu na ki? ²⁵ Mixie na keli faxe ma marakeli cocw, xeme mu gine dɔnxɔma, gine fan mu dɔnxɔma xeme xon. E luma ne alɔ malekee na ariyanna ki naxe. ²⁶ A falafe tan, a faxamixie mu kelima faxe ma, wo mu nu Annabi Munsa xa Kitaabui xaran, wuri bili xa fe falaxi dennaxe? Ala a masen ne a be, «N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.» ²⁷ Faxamixie xa mu Ala batuma, fo naxee baloxi. Na tan findixi wo be tantanyi nan na.»

Yaamari naxan tide gbo a birin be

(Matiyu 22:34-40, Luki 10:25-37)

²⁸ Seriyɛ karamocw nde naxa a maso e ra, a a tuli mati e xa woyenyi ra. A to a to a Isa bara yaabi fanyi fi, a naxa a maxorin, «Seriyɛ mundun tide gbo seriyɛ birin ya ma?» ²⁹ Isa naxa a yaabi, «A singe nan yi ki, «Isirayila, i tuli mati, won Marigi Ala, Marigi keren peti na a ra. ³⁰ I xa i Marigi Ala xanu i bɔne birin na, i nii birin na, i xaxili birin na, a nun i senbe birin na.» ³¹ A firin nde nan yi ki, «I xa i ngaxakerenyi xanu alɔ i i yete xanuxi ki naxe.» Seriyɛ gbete yo mu na naxan dangi nee ra.»

³² Seriyɛ karamocw naxa a fala Isa be, «I nɔndi, karamocw. I bara nɔndi masen a Ala keren peti nan a ra, a boore mu na, fo a keren. ³³ Mixi xa a xanu a bɔne birin na, a xaxili birin na, a nun a senbe birin na. Mixi man xa a ngaxakerenyi xanu alɔ a a yete xanuxi ki naxe. Nee rabatufe dangi serexe gan daaxi nun serexe birin na.» ³⁴ Isa to a to, a a bara xaxilimaya yaabi fi, a naxa a masen a be, «A gbe mu luxi i xa so Ala xa mangeya niini bun ma.» Na xanbi, mixi yo mu suusa Isa maxorinde cocwon.

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi

(Matiyu 22:41-46, Luki 20:41-44)

³⁵ Isa naxa kawandi ti fɔl hɔrɔmɔbanxi kui. «Munfe ra seriyɛ karamɔɔɛ a falama, a Ala xa Mixi Sugandixi findixi Dawuda xa di nan na?» ³⁶ Ala Xaxili Seniyɛnxi saabui ra, Dawuda yetɛ a masen nɛ,
 «Marigi bara a masen n Marigi bɛ,
 “I magoro n yirefanyi ma,
 han beemanun n xa i yaxuie ragoro i sanyi bun.”»
³⁷ «Dawuda yetɛ yati a falama a bɛ, «N Marigi». Dawuda fa nɔma findide a baba ra di?»
 Nama gbegebe nu e tuli matima a ra, a xa kawandi nu rafan e ma.

Diinɛla kobie

(Matiyu 23:1-39, Luki 11:37-52, 20:45-47)

³⁸ Isa naxa a masen e bɛ a xa kawandi kui, «Wo wo yetɛ ratanga seriyɛ karamɔɔɛ ma. A rafan e ma e xa e maɲɛɛ guba xungbe ragoroxi e ma, mixie xa nu e xɛɛbu taa kui binyɛ xɛɛbuie ra. ³⁹ E wama dɔɔɔfe salide safe singee, e man xa binyɛ sɔtɔ xulunyi. ⁴⁰ E kaɲɛ ginɛe harige muɲama. E salima a xɔnkuye ra, alako mixie xa e to. Gbaloe naxan nagataxi e bɛ, a gbo ki fanyi.»

Kaɲɛ ginɛ xa hadiya

(Luki 21:1-4)

⁴¹ Isa naxa dɔɔɔ salide kui, a ya rafindixi kɔbiri kankira ma, a nu mixie mato e kɔbiri sama a kui ki naxɛ. Bannamixi wuyaxi nu kɔbiri gbegebe safe. ⁴² Kaɲɛ ginɛ misikiine fan to fa, a tan naxa kɔbiri kole firin sa naxee yusi mu gbo. ⁴³ Na kui, Isa naxa a fɔxirabiree xili, a a masen e bɛ, «N xa nɔndi fala wo bɛ, yi kaɲɛ ginɛ misikiine xa kɔbiri saxi gbo dangi birin gbe ra naxee bara kɔbiri sa kankira kui. ⁴⁴ E tan xa hadiya kelixi e xa naafuli nan kui, kɔɔɔ yi kaɲɛ ginɛ tan xa hadiya kelixi a xa baloe nan kui.»

Hɔrɔmɔbanxi xa misaali

(Matiyu 24:1-2, Luki 21:5-6)

13 Isa to mini hɔrɔmɔbanxi, a fɔxirabiree keren naxa a fala a bɛ, «Karamɔɔɔ, yi banxie mato, e tixi gɛmɛ xungbe naxee ra, e ti ki man tofanxi ki naxɛ!»
² Isa naxa a yaabi, «I yi banxi belebelee toxi? Yi gɛmɛ keren mu luma a boore fari be, a birin nabirama nɛ.»

Maratantanyi, kɔɔɔ, nun naxankatɛ

(Matiyu 24:3-14, Luki 21:7-19)

³ Isa to nu magoroxi Oliwi geya fari, a ya rafindixi hɔrɔmɔbanxi ma, Piyɛri, Yaki, Yaya, nun Andire naxa a maxɔrin e doro ma, ⁴ «Na fe sa rabama mun tɛmɛ? A man sa kolonma tɔnxuma mundun ma a a fafe rabade?»

⁵ Isa naxa so wɔyɛnfe e bɛ, «Wo wo mɛɛni. ⁶ Mixi wuyaxi fama n tan xili falade e yetɛ xun ma a falafe ra, «N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra!» Na kui, e fama

mixi gbegebe ratantande. ⁷ Wo na gere fe mɛ, wo na gere nde xili mɛ, wo naxa kɔntɔfili, barima fo na fe mɔɔɔlie xa raba. Na xa mu findima dunija rapɔnyɛ ra sinden. ⁸ Sie kelima nɛ e boore xili ma, ɲamanɛɛ e boore gere. Bɔxi fama nɛ sɛrɛnde yire wuyaxi, kaame fan sin bɔxi ma. Na birin findima mantɔɔɔɔli fɔlɛ nan na.»

⁹ «Wo xa mɛɛni wo yetɛ ma, barima e wo soma nɛ ki-itisaɛ yi ra, e wo bɔnbɔ salide banxie kui. Wo tima nɛ gominae nun mangɛɛ ya i n tan ma fe ra, wo findima nɛ n ma seedee ra e tan bɛ. ¹⁰ Fo xibaaru fanyi xa kawandi si birin bɛ sinden. ¹¹ E na wo xanin wo maki-itide tɛmɛi naxɛ, wo naxa kɔntɔfili wo xa masenyi xa fe ra beenun wo xa a ti. Ala na wɔyɛnyɛ naxan yo fi wo ma na waxati ma, wo xa na nan fala, barima wo tan xa mu wɔyɛnma, Ala Xaxili Seniyɛnxi nan fama wɔyɛnde.»

¹² «Mixi fama a ngaxakerenyi yanfade, a a sa mixie belexɛ, e xa a faxa. Babɛ fan na mɔɔli niyama a xa di ra, die fan kelima nɛ e barimae xili ma, e xa e faxa. ¹³ Mixi birin fama wo xɔnde n tan ma fe ra, kɔɔɔ naxan na a tun nabɛxi han a rapɔnyɛ, na kanyɛ kisima nɛ.»

Se haramuxi ɲaaxi

(Matiyu 24:15-28, Luki 21:20-24)

¹⁴ «Wo tan naxee na yi xaranfe, wo wo tuli mati de! Wo na se haramuxi ɲaaxi to kasare na naxan xanbi ra, a tixi yire a mu lan a xa ti dennaxɛ, wo tan naxee na Yudaya na tɛmɛi, wo xa wo gi geyae fari. ¹⁵ Naxan na tande, a naxa so sese tongode a xa banxi kui. ¹⁶ Naxan na xɛ ma, a naxa gbilen a xa xinbeli donma tongode. ¹⁷ Na waxati findima gbaloe nan na furuginɛɛ nun dingɛɛ be! ¹⁸ Wo Ala maxandi na naxa wo li ɲɛmɛ tɛ-mɛi! ¹⁹ Barima kɔɔɔ a lima na waxati ma, naxan maniye singe mu nu to kabi Ala naxa dunija daa, a man mu gbilenma to ra abadan. ²⁰ Xa Marigi mu a ragirixi nu nde xa ba na xi kɔnti ra, adama yo mu kisima nu. Kɔɔɔ a nde baxi a kɔnti ra mixi sugandixie nan xa fe ra.»

²¹ «Xa mixi nde sa a fala wo bɛ, «A mato, Ala xa Mixi Sugandixi na be», xa na mu a ra, «Ala xa Mixi Sugandixi na menni,» wo naxa la a ra. ²² Barima wule faleɛ fama Ala xa Mixi Sugandixi xili falade e yetɛ xun, xa na mu e e yetɛ findi namijɔnɛɛ ra. E fama tɔnxuma makaabaxie nun kaabanakoe rabade alako e xa Ala xa mixi sugandixie ratantan, xa e sa nɔma. ²³ Wo mɛɛni wo yetɛ ma. N bara fe birin masen wo bɛ beenun a waxati xa a li.»

Adama xa Di gbilenfe

(Matiyu 24:29-31, Luki 21:25-28)

²⁴ «Na naxankatɛ waxati dangi xanbi, «soge ifɔɔɔɔma nɛ,
 kike yanɛ bama nɛ,
²⁵ tunbuie birama nɛ bɔxi,
 se naxan birin na koore ma a sɛrenma nɛ.»
²⁶ «Na tɛmɛi Adama xa Di toma nɛ fa ra nuxui kui, sɛn-bɛ nun nɔɔɔ ra. ²⁷ A a xa malekɛɛ xɛɛma nɛ dunija

tunxun naani birin na, e xa sa a xa mixi sugandixie malan keli sɛɛti han sɛɛti.»

Xɔre bili xa misaali

(Matiyu 24:32-35, Luki 21:29-33)

²⁸ «Wo xɔre bili mato misaali ra, wo xa xaxili sɔɔɔ. A salonyi na ɲingi, a burexe neene naxa mini, wo a kolonma ne ɲeme bara makɔre. ²⁹ Adama xa Di fafe fan na na ki ne. Wo na yi fe birin to raba ra, wo xa a kolon Adama xa Di bara makɔre, a nan tixi naade ra. ³⁰ N xa nɔndi fala wo be, to mixie mu dangima fo na fe birin naba. ³¹ Koore nun bɔxi dangima ne, kɔkɔ n ma masenyi tan mu dangima abadan.»

Dunija rapɔnyi waxati kolonfe

(Matiyu 24:36-44)

³² «Mixi yo mu a kolon yi fee sa rabama lɔɔɔe nun waxati yo ma. Hali maleke naxee na ariyanna, e mu a kolon, Ala xa Di fan mu a kolon, fo Baba Ala keren peti. ³³ Wo meeni wo yete ma, wo naxa yanfa, barima wo fan mu a kolon yi fee sa kamalima temui naxe.»

³⁴ «A maniyaxi xeme nan na, naxan na sigafe biyaasi. A na keli a xa fɔɔɔe xun, a na birin taxuma a xa konyie ra, a kankan ti a xa wali de, a man a fala naade kante be, a a naxa yanfa. ³⁵ Na kui, wo naxa yanfa. Xa fɔɔɔe kanyi gbilenma nunmare nan na ba, xa na mu kɔe tagi, xa na mu konkore deya singe, xa na mu geesege, wo mu a waxati yo kolon. ³⁶ Xa a fa wo terenna, a naxa a li de wo xife! ³⁷ N naxan falama wo be, n na nan a falama birin be: Wo naxa yanfa!»

Yanfanteya Isa be

(Matiyu 26:1-5, Luki 22:1-6)

14 Xi firin nan nu luxi beenun Sayamaleke Dangi Sali xa a li, naxan man xili falama Taami Lebinitare Sali. Serexedube kuntigie nun seriye karamɔɔɔe nu na fɛɛɛ fenfe e xa Isa suxu yanfanteya saabui ra, e xa a faxa. ² E naxa lan a ma, «Won naxa a suxu sali lɔɔɔe, xa na mu a ra ɲama a xunyi kelima ne.»

Gine nde labunde ture safe Isa ma

(Matiyu 26:6-13)

³ Isa to nu na Betani, Simɔn kune kanyi kɔɔɔni, a a degefe teebili ra, gine nde naxa fa. Narada labunde ture nu na a yi ra, naxan sare kɔɔɔ ki fanyi. A nu saxi a bitire tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira geme ra. Gine to bitire de rabi, a naxa labunde ture sa Isa xunyi. ⁴ Kɔkɔ mixi ndee nu na naa, e naxa kɔkɔ, e a fala e bore be, «Yi labunde ture makanaxi yi mɔkɔ ra munfe ra?» ⁵ Xa a sa mati ne nu, a sare nɔma dangide walike xa ɲe keren wali sare ra, na kɔbiri fan nɔ fide setaree ma.» E bɔɲe naxa te gine xili ma.

⁶ Kɔkɔ Isa naxa a masen, «Wo yi gine lu na. Wo na a tɔkɔfe munfe ra? Kewali fanyi nan yi ki, a naxan nabaxi n be. ⁷ Setaree luma ne wo ya ma temui birin. Wo na wa a kɔn ma temui yo, wo nɔma fe fanyi rabade e be, kɔkɔ n tan mu luma wo yi ra be abadan xe. ⁸ Yi gine kɔxi naxan na, a na nan nabaxi. A labunde saxi n ma n

ma maragate lɔɔɔe nan ma fe ra. ⁹ N xa nɔndi fala wo be, Ala xa xibaaru fanyi sa kawandima dede dunija birin kui, yi gine xa kewali xa fe fan falama ne, mixie xa e ratu a xa fe ma.»

Yudasi xa yanfanteya

(Matiyu 26:14-16, Luki 22:1-6)

¹⁰ Na temui, Yudasi Isikariyoti, naxan nu na Isa fɔxirabire fu nun firinyie ya ma, a naxa siga serexedube kuntigie yire, e xa wɔɔen alako a xa Isa sa e belexe. ¹¹ E to a me, e naxa ɲelxin ki fanyi ra, e kɔbiri laayidi tongo a be. Na kui, Yudasi naxa so waxati fenfe a nɔma Isa sade e belexe temui naxe.

Sayamaleke Dangi Sali

(Matiyu 26:17-25, Luki 22:7-34)

¹² Taami Lebinitare Sali to a li, a lɔɔɔe singe, yexeyɔre bama serexe ra lɔɔɔ naxe, Isa fɔxirabiree naxa a maxɔrin, «I wama muxu xa sa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala i be minden?» ¹³ A naxa a fɔxirabiree mixi firin xee, a a fala e be, «Wo siga taa kui. Wo naralanma xeme nde ra, ye feɲe dɔɔɔxi a xun. Wo xa bira a fɔɔ ra. ¹⁴ A na so dennaxe, wo xa a fala na banxi kanyi be, «Karamɔɔɔ wama a kolonfe a nɔma Sayamaleke Dangi Sali donyi donde dennaxe, a tan nun a fɔxirabiree.» ¹⁵ A fama banxi kui xungbe masende wo be koore ra, se birin yailanxi naa a fanyi ra. Wo xa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala menni.» ¹⁶ A fɔxirabiree naxa siga, e so taa kui, e fe birin li alɔ Isa a masen e be ki naxe. E naxa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala.

¹⁷ Nunmare to so, Isa nun a fɔxirabiree fu nun firinyie naxa fa. ¹⁸ E nu na e degefe teebili ra temui naxe, Isa naxa a masen, «N xa nɔndi fala wo be, wo tan naxee na wo degefe n fe ma yi ki, mixi keren na wo ya ma naxan fafe n yanfade.» ¹⁹ A fɔxirabiree naxa sunnun fɔkɔ, kankan nu fa Isa maxɔrin, «N tan mu a ra?» ²⁰ Isa naxa e yaabi, «A kanyi na wo tan mixi fu nun firinyie ya ma, n nun naxan belexe ragoroma paani keren kui. ²¹ Adama xa Di sigama ne alɔ a xa fe sebexi ki naxe, kɔkɔ gbaloe nan na Adama xa Di yanfama be. A fisa na kanyi be hali a mu bari nu.»

Marigi xa serexe tɔnxuma

(Matiyu 26:26-30, Luki 22:14-20, Korinti I 11:23-25)

²² E to nu e degefe, Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a fɔxirabiree yi ra, a a fala e be, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na.» ²³ Na dangi xanbi, Isa naxa tɔnbili fan tongo. A man to tantui rasiga Ala ma, a naxa tɔnbili so e yi ra, e birin naxa a min. ²⁴ Isa naxa a masen e be, «Yi findixi n wuli nan na, saate wuli naxan baxi mixi gbegbe be. ²⁵ N xa nɔndi fala wo be, n to yi weni minfe yi ki, n mu yi minma kɔkɔ, han won birin man sa a minma lɔɔɔ naxe Ala xa mangeya niini bun ma.»

²⁶ E to ge beɛti bade, e naxa te Oliwi geya fari.

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma

(Matiyu 26:31-35, Luki 22:31-34, Yaya 13:36-38)

²⁷ Isa naxa a masen a fɔxirabiree be, «Wo birin gbilenma ne n fɔxɔ ra, barima a seɓexi, «N xuruse demadonyi faxama ne, yexee fan yensen.» ²⁸ Kɔɔ n na keli faxe ma, n sigama wo ya ra Galile.»

²⁹ Piyeri naxa a fala a be, «Hali birin gbilen i fɔxɔ ra, n tan mu gbilenma i fɔxɔ ra!» ³⁰ Isa naxa Piyeri yaabi, «N xa nɔndi fala i be, to kɔe yati, beenun konkore xa a rate deya firin, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.»

³¹ Kɔɔ Piyeri naxa a fala senbe ra, «Hali won birin nan sa faxama, n mu n yete rasanma i ma!» Isa fɔxirabire birin naxa gbilen na wɔyen keren fala ra.

Isa Ala maxandife Getesemani

(Matiyu 26:36-46, Luki 22:39-46)

³² Na dangi xanbi Isa nun a fɔxirabiree naxa siga yire nde, dennaxe xili Getesemani. Isa naxa a fala e be, «Wo dɔxɔ be. N tan xa sa Ala maxandi.» ³³ A naxa Piyeri, Yaki, nun Yaya xanin a xun ma. Naxankate nun kɔntɔfili naxa Isa bɔɔe suxu. ³⁴ A naxa a masen e be, «Sunnunyi bara nɔ n bɔɔe ra alɔ a xa n faxa. Wo lu be, kɔɔ wo naxa xi.»

³⁵ Isa naxa a masiga dondoronti, a a yatagi rafelen bɔxi ma, a Ala maxandi na waxati xa makuya a ra, xa na sa nɔma rabade. ³⁶ A naxa Ala maxandi, «N Baba, i nɔma fe birin na. I xa n natanga yi naxankate ma. Kɔɔ n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.» ³⁷ A to gbilen a fɔxirabiree yire, a naxa e li e na xife. A naxa a fala Piyeri be, «Simɔn, i xife ne yi ki? I mu nɔxi waxati keren xi ɔɔli kanade n ma fe ra?» ³⁸ Wo naxa xi. Wo Ala maxandi ne alako wo naxa bira tantanyi kui. Mapɔxun fanyi na adama be, kɔɔ a fate bende tan senbe mu na.»

³⁹ Isa man to a masiga e ra, a man naxa Ala maxandi na maxandi kerenyi ra. ⁴⁰ A to gbilen a fɔxirabiree yire, a man naxa e li e xife, barima xi ɔɔli nu bara nɔ e ra. Yaabi yo mu nu e yi Isa be.

⁴¹ Isa man to gbilen e yire a sanmaya saxan nde, a naxa a fala e be, «Wo xife ne? Wo na wo malabufe han ya? A tan nan na ki, waxati bara a li. Adama xa Di fafe sade yunubitɔee belexe. ⁴² Wo keli, won xee. Wo a ma-to, n yanfama bara fa.»

Isa suxufe

(Matiyu 26:47-56, Luki 22:47-53, Yaya 18:3-11)

⁴³ Isa jan mu nu gexi wɔyende, Yudas, naxan nu na a fɔxirabire fu nun firinyie ya ma, a naxa fa keren na e nun nama, santidegema nun gbengbeta suxuxi e yi ra. Serexedube kuntigie, seriye karamɔɔe, nun Yuwifie xa forie nan nu e xee. ⁴⁴ Isa yanfama nun na nama nu bara lan a ma, a xa Isa matɔnxuma e be. A nu bara a fala e be, «N na mixi naxan sunbu, a tan nan na ki. Wo a suxu, wo a xanin, wo a kanta.» ⁴⁵ Yudasife fe fe fa, a naxa a maso Isa ra, a a fala a be, «Karamɔɔe,» a fa a sunbu. ⁴⁶ Na kui, nama naxa Isa suxu.

⁴⁷ Mixi nde nu tixi naa, a naxa a xa santidegema rami-ni, a serexedube kuntigi xa konyi tuli bolon. ⁴⁸ Isa naxa a masen e be, «Wo to minixi n xili ma santidegema nun gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan na n na?» ⁴⁹ Lɔxɔ yo lɔxɔ, n nu na wo ya ma, n nu kawandi ti hɔɔhɔɔbanxi kui, wo mu n suxu. Kɔɔ naxan seɓexi Kittaabui kui, fo a xa kamali.» ⁵⁰ Na xanbi, Isa fɔxirabiree birin naxa e gi a xun ma.

⁵¹ Segetala nde fan nu na naxan nu biraxi Isa fɔxɔ ra, dugi nan gbansan nu felenxi a ma. E naxa a suxu, ⁵² kɔɔ a naxa mini a xa dugi kui, a a gi a mageli ra.

Yuwifie Isa makiitife

(Matiyu 26:57-68, Luki 22:63-65, Yaya 18:12-24)

⁵³ E naxa Isa xanin serexedube kuntigie xunyi kɔɔ. Serexedube kuntigie, Yuwifie xa forie, nun seriye karamɔɔe birin nu malanxi naa. ⁵⁴ Piyeri nu bara bira Isa fɔxɔ ra, kɔɔ a mu nu a makɔrema a gbe ra. A naxa bira a fɔxɔ ra han a so serexedube kuntigie xunyi xa tete kui. E nun hɔɔhɔɔbanxi kantamae naxa dɔxɔ te ra, e nu fa e maxara. ⁵⁵ Serexedube kuntigie nun Yuwifie xa kiitisa dɔxɔe birin, e nu seede fenfe Isa xili ma, alako e xa a faxa, kɔɔ e mu se to. ⁵⁶ Mixi gbegbe naxa fa Isa tɔɔɔegede, kɔɔ e xa wulee mu nu lanma e boore ma. ⁵⁷ Mixi ndee to keli wule seede bade a xili ma, e naxa a fala, ⁵⁸ «Muxu a xui mexi ne, a a falama, «N yi hɔɔhɔɔbanxi rabirama ne, adama belexe naxan tixi, n gbete ti xi saxan bun ma, naxan mu tixi adama belexe ra.» ⁵⁹ Kɔɔ hali na wɔyenyi kui, e xa seedeɔxɔɔya mu nu lanxi a boore ma.

⁶⁰ Na kui, serexedube kuntigie xunyi naxa keli nama tagi, a Isa maxɔrin, «Pe, i mu e yaabima? Yi xeme munse safe i xun ma yi ki?» ⁶¹ Kɔɔ Isa mu yaabi yo fi, a mu sese fala. Serexedube kuntigi xunyi man naxa a maxɔrin, «I tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Batu Mange xa Di?» ⁶² Isa naxa a masen, «N tan nan na a ra. Wo fama Adama xa Di tode, a dɔxɔxi Ala Senbema yire-fanyi ma, wo a to fafe ra nuxuie kui.»

⁶³ Na kui, serexedube kuntigi naxa a yete xa donma suxu, a ibɔ kɔɔe ra, a a fala, «Won hayi na seede gbete ma yire?» ⁶⁴ Wo bara a me a Ala mabexuxi ki naxe! Wo kiiti toxi di?» E birin naxa a fala a lanma a xa faxa ne. ⁶⁵ Ndee naxa deye bɔxun fɔɔ a ma. E naxa a ya maxiri, e nu a madin, e nu fa a fala a be, «Namiɔɔn-meɔna raba! A fala ba, naxan i bɔɔbɔxi!» A to sa kɔsibilie belexe, nee fan naxa a bɔɔbɔ.

Piyeri a yete rasanfe Isa ma

(Matiyu 26:69-75, Luki 22:55-62, Yaya 18:15-25)

⁶⁶ Piyeri nu na tete kui temui naxe lanbanyi, serexedube kuntigie xunyi xa konyi gine keren naxa fa. ⁶⁷ A to Piyeri to, a a maxarafe te ra, a naxa a igbe, a a fala, «I tan, wo nun Isa Nasaretika birin nan nu a ra.» ⁶⁸ Piyeri naxa a matandi, a a fala, «N mu a kolon i na fefe falafe!» A naxa mini tete kui. ⁶⁹ Kɔɔ konyi gine man to a to, a man naxa wɔyen fɔɔ mixie be naxee nu na naa, «A xa mixi nde nan ya.» ⁷⁰ Piyeri man naxa a matandi. A mu bu, naxee nu na naa, e man naxa a fala Piyeri be,

«Nɔndi na a ra, a tan mixi nde nan yati i ra, barima Galileka nan i ra.» ⁷¹ Kɔnɔ Piyeri naxa so a kalife, a a fala «Ala xa n danka! Wo yi xeme naxan ma fe falafe, n tan mu a kolon feo!» ⁷² Konkore naxa a rate keren na a deya firin nde. Piyeri naxa ratu fa Isa xa woyenyi ma a be, «Beemanun konkore xa a rate deya firin, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.» Na kui, a naxa so wafe.

Isa xaninfe Pilati xɔn

(Matiyu 27:1-2,11-26, Luki 23:1-7,13-25, Yaya 18:28-19:16)

15 Kuye to iba, serexedube kuntigie, Yuwifie xa forie, seriye karamxɔɔe, nun Yuwifie xa kiitisa dɔnɔɔe birin, e to nu bara ge e xa malanyi ra, e naxa Isa xiri, e a xanin Pilati xɔn.

² Pilati naxa Isa maxɔrin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»

³ Serexedube kuntigie naxa fa Isa tɔɔɔe fe gbege ma. ⁴ Pilati man naxa a maxɔrin, «I mu e yaabima? I mu a mexi e fe naxan birin safe i xun ma?» ⁵ Kɔnɔ Isa mu yaabi gbete yo fi xɔnɔn. Pilati fan naxa kaaba na ma.

⁶ Ne yo ne, sali na a li, Pilati dari fe nan nu a ra, a xa geelimani keren nabɛnin nama be, e na wa naxan yo xɔn. ⁷ Na waxati, geresoe ndee nu na geeli naxee nu bara keli mangasanyi xili ma. Naxasi to bira, e nu bara faxe ti. Xeme nde nu na e ya ma naxan nu xili Barabasi. ⁸ Awa nama naxa fa Pilati xɔn, e a maxɔrin, a xa a raba e be, ab a darixi a ra ki naxe. ⁹ Pilati naxa e maxɔrin, «Wo wama n xa Yuwifie xa mange bɛnin wo be?» ¹⁰ Pilati nu a kolon a serexedube kuntigie nu Isa saxi a belexe tɔɔne nan ma.

¹¹ Kɔnɔ serexedube kuntigie naxa nama kui iso, alako Pilati xa Barabasi nan bɛnin e be. ¹² Pilati man naxa e maxɔrin, «Wo fa wama a xɔn ma n xa munse raba yi xeme ra, wo naxan ma, a Yuwifie xa mange?» ¹³ Nama man naxa xɔnɔn, «A banban wuri magalanbuxi ma!» ¹⁴ Kɔnɔ Pilati naxa e maxɔrin, «Munfe ma? A fe naaxi mundun nabaxi?» Kɔnɔ e tan xɔnɔɔe nan tun xun masama, e nu a fala, «A banban wuri magalanbuxi ma!» ¹⁵ Na kui, Pilati to wa nama bɔɔe rasanfe e ma, a naxa Barabasi rabɛnin e be. A naxa yaamari fi sɔɔrie xa Isa bɔnɔn sebere ra. Na xanbi, a naxa Isa so e yi e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Sɔɔrie Isa mayelefe

(Matiyu 27:27-31, Yaya 19:2-3)

¹⁶ Sɔɔrie naxa Isa xanin gomina xɔnyi, na tete kui, e e boore sɔɔrie birin xili. ¹⁷ E naxa mange guba gbeeli ragoro Isa ma, e fa tunbee mafilin, e e yailan mange katanyi maniyɛ ra. E naxa na sa a xun ma, ¹⁸ e nu a xebu, «I kena, Yuwifie xa mange.» ¹⁹ E nu a xunyi bɔnɔnɔn wuri ra, e deye bɔxun a ma, e e xinbi sin, e suyidi a be. ²⁰ E to ge Isa mayelede, e naxa mange guba rate a ma, e a gbe dugi ragoro a ma, e fa a ramini e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-44, Luki 23:26-49, Yaya 19:16-24)

²¹ Sirenika xeme nde nu na dangife kira ra, a kelixi daaxa. A nu xili Simɔn, Alesandire nun Rufu baba. Sɔɔrie naxa a yamari, a xa Isa xa wuri magalanbuxi xanin. ²² E naxa Isa xanin yire dennaxan xili falama Gol-ogota, na nan falaxi e xa xui, «xunkonkota yire». ²³ E naxa weni so a yi, miri seri saxi a xun, kɔnɔ a mu tin a minde. ²⁴ E naxa a mabanban wuri magalanbuxi ma, e kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sɔɔma. ²⁵ E nu a banbanfe temui naxe, geesege tagi nan nu a ra. ²⁶ E to nu wama birin xa a kolon e a banbanxi fe naxan ma, e yi sebeli nan gbaku a xun ma, «Yuwifie xa mange.»

²⁷ E naxa suute mixi firin fan banban wuri magalanbuxie ma Isa fe ma, keren a yirefanyi ma, boore a kɔɔla ma. ²⁹ Mixie nu dangima Isa konbi ra, e nu e xunyi linta a ma, e a fala, «Ee, i tan naxan hɔɔɔɔbanxi rabirama, i man fa a ti xi saxan bun ma, ³⁰ i yete rakisi! Goro wuri magalanbuxi kɔn na!» ³¹ Serexedube kuntigie nun seriye karamxɔɔe fan nu a mayelefe, e nu a fala, «A bara mixi gbete rakisi, kɔnɔ a mu nɔma a yete tan nakiside. ³² Isirayila mange xa mu a ra, Ala xa Mixi Sugandixi? A xa goro wuri magalanbuxi kɔn be ya, muxu xa a to, muxu xa la a ra.» Naxee nu banbanxi a fe ma, nee fan nu Isa konbife ne.

Isa xa faxe

(Matiyu 27:45-56, Luki 23:44-49, Yaya 19:28-30)

³³ Yanyi tagi to a li, yanyi xare ra, dimi naxa sin bɔxi birin ma leeri saxan bun ma. ³⁴ Na waxati ma, Isa naxa gbelegebele senbe ra, «Eloyi, Eloyi, lema sabaxatani?» Na nan falaxi e xa xui, «N Marigi Ala, n Marigi Ala, i n nabɛninxi munfe ra?» ³⁵ Mixi naxee nu na naa, e to a xui me, e naxa a fala, «Wo a mato, a na Annabi Eliya nan xilife!» ³⁶ Mixi nde naxa a gi, a sa dunkobi rasin weni xɔne xɔra, a a so wuri de i, a fa a ti Isa be alako a xa a min. A naxa a fala, «Wo a lu, won xa a mato xa Annabi Eliya fama a ragorode.» ³⁷ Isa naxa a xui ite senbe ra, a fa laaxira.

³⁸ Na waxati, dugi xungbe naxan singanxi hɔɔɔɔbanxi kui, a naxa ibɔnɔn firin na, keli a fuge han a laabe. ³⁹ Sɔɔri mange naxan nu tixi Isa ya i, a to Isa laaxira ki to, a naxa a fala, «Nɔndi nan a ra yati, Ala xa Di nan nu yi xeme ra!» ⁴⁰ Gine ndee fan nu na naa, e ndedi makuyaxi Isa yire ra, e yi fe birin matoma. Mariyama Magidalaka nu na e ya ma, a nun Salome, a nun Mariyama, Yaki lanmadi nun Yusufu nga. ⁴¹ Isa nu na Galile temui naxe, yi ginee nan nu birama a fɔxɔ ra, e nu walie raba a be. Gine gbete gbege fan nu na naa naxee nu bara Isa mati han Darisalamu.

Isa xa maragate

(Matiyu 27:57-61, Luki 23:50-56, Yaya 19:38-42)

⁴² Nunmare to so, beenun malabu kɔxɔe xa fɔɔ, ⁴³ Yusufu Arimateka naxa siga Pilati xɔn. Yuwifie xa kiitisa binye nde nan nu a ra naxan nu Ala xa mangeya

niini mamefe. Limaniya kui, a naxa sa Pilati maxandi Isa fure ma. ⁴⁴ Pilati naxa tɛrɛnna a kolonfe ra a Isa nan bara faxes. A naxa sɔɔri mange xili, a a maxɔrin na fe ma. ⁴⁵ Sɔɔri mange fan to a rakolon a Isa bara faxes, Pilati naxa Isa fure so Yusufu yi ra. ⁴⁶ Yusufu to kasange sara, a naxa Isa fure ragoro wuri magalanbuxi kɔn, a a kasange, a fa a beɛ gaburi kui, naxan nu gexi gɛmɛ kui. Na xanbi, a naxa gɛmɛ xungbe maɲindigilin, a a dɔɔxi gaburi de ma. ⁴⁷ Mariyama Magidalaka nun Mariyama Yusufu nga, e naxa a to e Isa ragatafe dennaxɛ.

Isa kelife faxɛ ma

(Matiyu 28:1-15, Luki 24:1-12, Yaya 20:1-20)

16 Malabu lɔxɛ to ba a ra, Mariyama Magidalaka, Mariyama Yaki nga, nun Salome, e naxa labundɛ ture sara alako e xa a sa Isa fure ma. ² Sande lɔxɛ, kuye baxi ibade, e naxa kurun gaburi yire ra. ³ Kira ra, e naxa e bore maxɔrin, «Nde gɛmɛ bama won be gaburi de ma?»

⁴ Gɛmɛ naxan nu dɔɔxi gaburi de ma, a nu xungbo ki fanyi. Kɔn e to e ya rasiga, e naxa a to gɛmɛ bara ba naa. ⁵ E to so gaburi kui, e naxa segetala nde to a dɔɔxi yirefanyi ma, guba fiixe ragoroxi a ma. E naxa gaaxu. ⁶ A naxa a fala e be, «Wo naxa gaaxu. Wo na Isa Nasaretika nan fenfe, e naxan banban wuri magalanbuxi ma. A mu be, a bara keli faxɛ ma. Wo a mato, e nu a saxi menni nɛ. ⁷ Kɔn wo siga, wo sa a fala a fɔxirabirɛe be, a nun Piyeri, a Isa na sigafe wo ya ra Galile. Wo a toma menni nɛ alɔ a a masen wo be ki naxɛ.» ⁸ Ginɛ naxa mini gaburi kui, e siga e gi ra, e kaabaxi fo e sɛrɛnma. E mu sese fala mixi yo be, bari ma e nu bara ge gaaxude.

Isa minife mixie ma a nun a xa te koore

(Matiyu 28:9-10, Yaya 20:11-18)

⁹ Isa to keli faxɛ ma sande lɔxɛ kuye iba, a mini Mariyama Magidalaka nan singe ma, a jinne solofere kerɛ naxan fɔɔ ra. ¹⁰ Mariyama naxa siga Isa xibaaru falade mixie be e nun naxee nu a ra. E birin nu sunnuxi, e man nu wafe Isa xa tɔnfe ma. ¹¹ E to a mɛ a a Isa ɲiɲe to nɛ, e mu la a ra.

(Luki 24:13-35)

¹² Na fee dangi xanbi, Isa naxa mini keɲa gbete ra a fɔxirabirɛ mixi firin ma, e to nu na daaxa nde kira kɔn.

¹³ Nee fan naxa gbilen yi fe tagi raba ra booree be, kɔn e mu la nee fan xui ra. ¹⁴ Na xanbi, Isa naxa mini a fɔxirabirɛ fu nun keren ma, e nu e degefe teebili ra tɛmɛ naxɛ. Isa naxa wɔyɛn e ma e xa danxaniyatareɲa nun xaxili xɔɔxɔya xa fe ra, barima e mu nu laxi mixie ra naxee Isa to, a to nu bara keli faxɛ ma.

(Matiyu 28:16-20, Luki 24:44-53)

¹⁵ Isa naxa a masen e be, «Wo siga dunɲa birin kui, wo daali birin kawandi xibaaru fanyi ra. ¹⁶ Naxan na danxaniya n ma, a xunxa ye xɔɔra, na kanyi kisima nɛ. Kɔn xa naxan mu danxaniya n ma, na kanyi kɔnɔma nɛ. ¹⁷ Naxee na danxaniya n ma e yi kaabanako fee rabama nɛ n xili ra. E fama nɛ jinnee keride mixie fɔɔ ra, e xui nɛnɛ falama nɛ, ¹⁸ e bɔximasee suxuma nɛ e beɛɛ ra e mu e xin, e sefi minma nɛ se mu e to, e e beɛɛ sama nɛ furemae ma, furemae yalan.»

¹⁹ Na kui, Marigi Isa to ge wɔyɛnde e be, a naxa te koore ma. A naxa sa a magoro Ala yirefanyi ma. ²⁰ E tan naxa siga kawandi tide yire birin, e nun Marigi naxa wali. Marigi naxa fɛɛɛ fi e ma, e xa tɔnxuma makaabaxie raba, mixie xa la e xa kawandi ra.

Sora

Luki

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namijɔnmɛ naani nan Isa xa taruxui seɓe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. E xili Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Luki naxa yi Kitaabui seɓe ɲe tongo saxan ɲɔndɔn Isa xa faxe xanbi. A naxa Isa xa fe birin mato alako a xa den-tege kamalixi ya xaran dunijna be. A naxa a seɓe Gireki xui ra. Muxu bara a madangi Soso xui ra alako Sosoe nɔma a kolonde a fanyi ra.

Yi Kitaabui xa masenyi singe findi Isa bari ki nan na. Ala bara Isa xee dunijna ginɛdimɛdi Mariyama saabui ra. Isa xa duniɲeigiri kui, a naxa xaranyi gbegebe ti mixi be. A man naxa kaabanakoe gbegebe raba. Luki na birin masenxi ne a xa Kitaabui kui. A dɔnxɔe ra, a dentɛge sama ne Isa xa faxe, nun a xa marakeli xa fe ra.

Na birin nɔma won nakolonde nde na Isa ra. A lɔnni naxan fixi won ma yi Kitaabui kui, a nɔma won malide duniɲeigiri kui. Ala xa na raso won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa

Annabi Luki naxan seɓexi

Sora

Annabi Luki xa masenyi fɔle

1 Mixi wuyaxi bara kata e xa dentɛge sa fee ma naxee dangixi muxu tagi. ² E a seɓexi ne alɔ muxu fan a mexi mixie ra ki naxe, naxee a birin to kabi a fɔle, e man fa findi xibaaru fanyi xa masenyi kawandilae ra. ³ Na kui, n fan to bara na fe birin mato ki fanyi naxee rabaxi kabi a fɔle, n bara a maɲɔxun fe fanyi ra, n xa a birin seɓe i be, n ba Teyofilo. ⁴ N yi rabaxi ne, alako i xa a kolon, a i xaranxi naxan na, a findixi nɔndi nan yati ra.

Maleke xa masenyi Annabi Yaya xa fe ra

⁵ Yudaya mange Herode xa waxati, serexedube nde nu na naxan xili Sakari. A nu na Abiya xa serexedube lanxunde nan kui. A xa gine Elisabeti fan kelixi Haruna bɔnsɔe ne. ⁶ E firin birin nu tinxin Ala ya i. E nu ɲerema Ala xa seriye nun yaamari birin ma seniyenyi kui. ⁷ Di yo mu nu na e yi ra barima Elisabeti mu nu nɔma di baride, e firin birin man nu bara fori.

⁸ Sakari xa lanxunde wali temui to a li, a naxa serexedube walie suxu Ala ya i. ⁹ Alɔ serexedube nu darixi a ra ki naxe, Sakari booree nu bara a sugandi Ala xa mali

ra, a tan nan xa so hɔrɔmɔbanxi kui surayi gande Ala ya i. ¹⁰ Surayi gan temui, nama birin nu na salife tande.

¹¹ Na temui, Marigi xa maleke nde naxa mini Sakari ma surayi serexebade yirefanyi ma. ¹² Na naxa Sakari terenna, a naxa a gaaxu ki fanyi. ¹³ Kɔnɔ maleke naxa a masen a be, «Sakari, i naxa gaaxu, barima Ala bara i xa duba suxu. I xa gine Elisabeti fama di xeme sɔɔde i be. I xa a xili sa Yaya. ¹⁴ Na findima seewe nun ɲelɛxinyi nan na i be, mixi gbegebe fan ɲelɛxinma ne a barife ra, ¹⁵ barima a binye sɔɔma ne Ala ya i. A mu weni nun sese gbete minma naxan mixi siisima. Ala Xaxili Seniyenxi luma ne a ma kabi a na a nga teege temui naxe. ¹⁶ A Isirayila di gbegebe ragbilenma ne e Marigi Ala ma. ¹⁷ Senbe nun Ala Xaxili Seniyenxi fima ne a ma alɔ a fi Annabi Eliya ma ki naxe. Marigi a xema ne a ya ra, a xa babae bɔɲe rafindi e xa die ma, a yunubitɔee ya rafindi tinxintɔee xa fahaamui ma. A sigama ne nama xɔn ma Marigi ya ra alako a xa e ya rafindi a ma.»

¹⁸ Na kui, Sakari naxa maleke maxɔrin, «N yi fe kolonma di? N tan bara fori a nun n ma gine.» ¹⁹ Maleke naxa a yaabi, «Yibirila nan n tan na, naxan tima Ala ya i a xa yaamari rabafe ra. A n xeexi ne yi xibaaru fanyi masende i be. ²⁰ Na kui, a mato, i boboma ne, i mu nɔ woyende han yi fee sa rabama lɔxɔ naxan ma, barima i

mu laxi n ma masenyi ra, naxan sa kamalima a waxati.»

²¹ Nama to nu na Sakari mamefe tande, e naxa konto-fili Sakari bufe ma hōrōmōbanxi kui. ²² A to mini a mu nō wōyende e bē, e naxa a kolon a a laamatunyi nan toxi hōrōmōbanxi kui. A boboxi ra a nu katafe a xa masenyi ti e bē a belexe ra.

²³ Sakari to ge a xa serexedube wali ra, a naxa siga a xōnyi.

²⁴ Na waxati dangi xanbi, Sakari xa gine Elisabeti naxa teege. A naxa a ya manōxun mixie ma kike suuli. A naxa a fala, ²⁵ «Marigi yi nan nabaxi n bē, a to a ya ragoroxi n ma a xa fonisireya kui! A bara yaagi ba n ma, mixie tagi.»

Maleke xa masenyi Isa xa fe ra

(Matiyu 1:18-25)

²⁶ Elisabeti xa teege to kike senni li, Ala naxa maleke Yibirila xee Galile bōxi taa nde ma, naxan xili «Nasareti». ²⁷ A a xee ginemedi nde nan xōn ma, xeme nu bara naxan xa kote dōxō. Na xeme nu fatanxi Dawuda bōnsōe ne, a nu xili Yusufu. Ginemedi fan nu xili Mariyama. ²⁸ Maleke to siga a xōn, a naxa a masen a bē, «I kena, i tan Marigi hinnexi naxan na. Marigi na i fe ma!»

²⁹ Mariyama naxa ifu na wōyenyi ma. A mu nu a kolon yi findixi xeebui mōcli yo ra. ³⁰ Maleke naxa a masen a bē, «Mariyama, i naxa gaaxu, barima Ala bara hinne i ra. ³¹ A mato, i fama teege di xeme ma. I na a bari, i xa a xili sa Isa. ³² A binye sōtōma, a xili fala Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di. Marigi Ala fama ne a benba Dawuda xa mangeya fide a ma. ³³ A findima ne Yaxuba bōnsōe xa mange ra abadan, danyi yo mu luma a xa mangeya ma.» ³⁴ Mariyama naxa maleke maxōrin, «Yi fe nōma rabade di, n to fa findixi ginemedi nan na?»

³⁵ Maleke naxa a yaabi, «Ala Xaxili Seniyenxi nan fama i ma, Ala Xili Xungbe Kanyi senbe fa i xun ma. Na nan a toxi, i fama yi di naxan baride, a findima seniyentōe ra, a xili fala Ala xa Di. ³⁶ A mato, i barenxi Elisabeti fan bara teege di xeme ma a xa forija kui. E nu a xili fala-ma dibaritare, kōnō a furi kike senni nan a ra yi ki.

³⁷ Sese mu na Ala mu nōma naxan nabade.»

³⁸ Mariyama naxa a yaabi, «Marigi xa konyi nan n na. A xa raba n bē alb i a falaxi ki naxe.» Na xanbi, maleke naxa keli a xun ma.

Mariyama sigafe Elisabeti xōnyi,

nun Mariyama xa masenyi

³⁹ Na temui Mariyama naxa siga mafuren taa nde Yudaya geya yire. ⁴⁰ A to so Sakari xōnyi, a naxa Elisabeti xeebu. ⁴¹ Elisabeti to Mariyama xa xeebui me, diyōre naxa a ramaxa a teege, Ala Xaxili Seniyenxi fa goro Elisabeti ma. ⁴² A naxa a fala a xui itexi ra, «Ala bara baraka sa i ma dangi gine birin na, a bara baraka sa i xa di ma naxan na i teege. ⁴³ N tan yi heeri sōtōxi di, n Marigi nga xa fa n xōnyi? ⁴⁴ A mato, n to i xa xeebui me, n ma

diyōre bara a ramaxa n teege seewe ra. ⁴⁵ Seewe na i bē, i tan naxan laxi a ra a Marigi xa masenyi kamalima ne, a naxan masen i bē.»

⁴⁶ Mariyama naxa fa a masen,

«N nii birin Marigi matōxōma!

⁴⁷ N xaxili bara seewa Ala n Nakisima ra,

⁴⁸ a to a ya ragoroxi a xa konyi magoroxi ma.

Keli yi waxati ma han waxati naxan birin sa fama,

mixie n xili falama ne «seewatōe»,

⁴⁹ barima Senbe Kanyi bara fe xungbee raba n bē.

A xili seniyen.

⁵⁰ A kinikinima waxati birin mixie ma,

naxee gaaxuma a ya ra.

⁵¹ A xa walie bara a senbe masen.

A bara yete igboe rayensen.

⁵² A bara mangee ba e xa kibanyie kui,

a mixi magoroxie xa fe ite.

⁵³ A bara kaametōee rawasa se fanyi ra,

a bannamixie rasiga e yi igeli ra.

⁵⁴ A bara a xa konyi Isirayila mali,

a mu neemuxi kinikinide a ma.

⁵⁵ A kinikinima ne Iburahima nun a xa die ma abadan, alb a a fala won benbae bē ki naxe.»

⁵⁶ Mariyama naxa lu Elisabeti yire kike saxan nōndōn, a fa gbilen a xōnyi.

Yaya bari ki

⁵⁷ Elisabeti xa di bari temui to a li, a naxa di xeme sōtō.

⁵⁸ A dōxōbooree nun a barenxi to a me a Marigi bara kinikini a ma ki fanyi, e nun Elisabeti naxa seewa.

⁵⁹ A xi solomasaxan lōxōe, mixie naxa fa diyōre sun-

nade. E nu waxi di xili safe a baba Sakari xun ma,

⁶⁰ kōnō a nga naxa a fala, «Ade, a xili sama ne Yaya.»

⁶¹ E naxa wōyen a bē, «Mixi yo mu na i xa mixie ya ma

yi xili na naxan xun ma.» ⁶² E naxa tōnxuma raba di ba-

ba bē e xa a kolon a wama a xili xa sa ki naxe. ⁶³ Sakari

to walaxe maxōrin, a naxa a sebe, «A xili Yaya.» E birin

naxa kaaba. ⁶⁴ Keren na, Sakari nenyi naxa keli, a

wōyen, a so Ala tantufe. ⁶⁵ E dōxōboore birin naxa

gaaxu na fe ma. Yudaya geya bōxi birin ma, mixie nu

na fee nan ifalama. ⁶⁶ E to a me, birin nu e kōnō saxi yi

fee xōn ma, e nu a fala, «Yi di findima nde ra?» E a

kolon Marigi belexe nu na a xun ma.

Sakari xa masenyi

⁶⁷ Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro a baba Sakari ma, a naxa yi masenyi ti Ala xili ra,

⁶⁸ «Tantui na Ala bē, Isirayila Marigi Ala!

A bara fa a xa mixie xunmatode, a e xunsara.

⁶⁹ A bara Marakisima Senbema rakeli

a xa konyi Dawuda bōnsōe ya ma,

⁷⁰ alb a nu a masenxi ki naxe temui dangixi,

a xa namijōnme seniyentōee saabui ra.

⁷¹ A a masen ne, a a won nakisima won yaxuie yi ra,

a won ba won xōnmae birin belexe.

⁷² A bara kinikini won benbae ma,

a bara ratu a xa saate seniyenxi ma.

⁷³ A laayidi nan tongo won benba Iburahima be,
⁷⁴ a a won bama won yaxuie belexe,
 alako won xa nɔ a batude bɔɔesa kui,
⁷⁵ won xa nɔ ɔereɔde seniyenyi nun tinxinyi kui,
 won ɔere a ya i won ma simaya lɔxɔe birin.
⁷⁶ I tan, n ma di,
 i xili falama ne Ala Xili Xungbe Kanyi xa Namijɔnmɛ,
 barima i sigama ne Marigi ya ra kirae yailande a be,
⁷⁷ alako Marigi xa mixie xa kisi kolon,
 e naxan sɔɔma e xa yunubie na xafari.
⁷⁸ Na kisi kelima won Marigi Ala xa kinikini xungbe
 nan ma.
 A naiyalanyi xɛema won ma keli ariyanna,
⁷⁹ alako a xa yanba mixie be naxee na dimi kui,
 naxee dɔxɔxi faxe xa dimi kui,
 alako a xa won naɔere bɔɔesa kira xɔn.»
⁸⁰ Na kui, di naxa mɔ, a nu senbe nun xaxili sɔɔ. A
 naxa sabati wula i han a a yete masen Isirayila be lɔxɔ
 naxe.

Isa bari ki naxe
 (Matiyu 1:18-25)

2 Na temui, Rɔma mange xungbe Ogusutu naxa
 yaamari fi dunija birin xa xili sebe raba. ² Yi xili
 sebe singe raba temui naxe, Kirinyusi nan nu findixi
 Siriya gomina ra. ³ Birin naxa siga a bari taa a xili
 sebede.
⁴ Yusufu fan naxa keli Nasareti, taa naxan na Galile
 bɔxi ma, sigafe ra Betelɛemu, mange Dawuda baride
 naxan na Yudaya bɔxi ma. Yusufu siga naa ne, barima
 a nu kelixi Dawuda bɔnsɔe nun a xabile nan kui, ⁵ a
 siga a xa sa a xili sebe, e nun Mariyama, a nu bara nax-
 an xa kote dɔxɔ. Mariyama teegexi nan nu a ra. ⁶ E nu
 na menni temui naxe, Mariyama di sɔɔ temui naxa a li,
⁷ a fa a xa di singe bari, di xeme. A naxa a mafilin dugi
 kui, a a sa xuruse degede kui, barima yigiya fanyi mu
 nu na e be.

Maleke xa masenyi xuruse demadonyie be

⁸ Menni xuruse demadonyi ndee nu na wula i, xu-
 rusee kantade kɔe ra. ⁹ Marigi xa maleke nde naxa mini
 e ma, e naxa Marigi xa nɔre to yanba ra e rabilinyi. E
 naxa gaaxu ki fanyi ra. ¹⁰ Maleke naxa a masen e be,
 «Wo naxa gaaxu barima n faxi xibaaru fanyi nan
 masende wo be, naxan findima seewe xungbe ra pama
 birin be. ¹¹ To, wo Rakisima, Ala xa Mixi Sugandixi, a
 bara bari Dawuda xa taa kui. Wo Marigi nan a ra. ¹² Wo
 a kolonma yi tɔnxuma nan na, wo diyɔre lima a mafil-
 inxi dugi kui, a man saxi xuruse degede kui.»
¹³ Maleke ge wɔyende tan mu a ra, maleke gali naxa
 fa boore fe ma. E nu Ala matɔxɔfe, e nu a fala,
¹⁴ «Matɔxɔe na Ala be han koore ma! Bɔɔesa na
 adamadie be dunija ma, a hinnexi naxee ra!»
¹⁵ Maleke to keli e xun ma tefe ra koore ma, xuruse
 demadonyie naxa a fala e bore be, «Won xee Betelɛ-
 mu, won xa sa yi fe mato naxan nabaxi naa, Marigi
 bara naxan masen won be.»

¹⁶ E naxa siga e xulun na, e Mariyama nun Yusufu li, e
 nun diyɔre, a saxi xuruse degede kui. ¹⁷ E to na to, e
 naxa fe birin tagi raba, maleke naxan masen e be na di
 xa fe ra. ¹⁸ Mixi naxee xuruse demadonyie xui me, e
 birin naxa kaaba e xa wɔyenyi ma. ¹⁹ Mariyama fan
 naxa yi fe birin nagata a bɔɔe ma, a nu a xɔxɔ sa a xɔn.
²⁰ Xuruse demadonyie naxa gbilen Ala matɔxɔ ra, e nu
 a tantu fe birin ma e bara naxee me, e man bara naxee
 to. E a birin lixi ne alɔ a masen e be ki naxe.
²¹ Xi solomasaxan to kamali, diyɔre naxa sunna. A xili
 naxa sa Isa, maleke nu bara xili naxan masen a nga be
 beenun a xa teegɛ a ma.

Isa sigafe Darisalamu a yɔre ra

²² Marasenyenyi waxati to kamali Annabi Munsa xa
 seriye ki ma, Yusufu nun Mariyama naxa Isa xanin
 Darisalamu, a xa masen Marigi be, ²³ alɔ a sebexi ki
 naxe Marigi xa seriye kui, «Wo di xeme singe birin fima
 n tan nan ma.» ²⁴ E man siga ne e xa sa serexe ba alɔ a
 sebexi Marigi xa seriye kui ki naxe, «ganbe firin, xa na
 mu a ra kolokonde lanma firin.»

²⁵ Xeme nde nu na Darisalamu, naxan xili Simeyɔn.
 Diinela tinxinxi nan nu a ra, naxan nu Isirayila Rakisi-
 ma mamefe. Ala Xaxili Seniyenxi nu na a xun ma. ²⁶ Ala
 Xaxili Seniyenxi nu bara a masen a be, a a mu faxama
 fo a Marigi xa Mixi Sugandixi to. ²⁷ Ala Xaxili Seniyenxi
 naxa a niya a xa siga hɔɔmɔbanxi kui. Isa barimae fan
 to so naa e xa di ra, alako e xa Ala xa seriye rabatu a xa
 fe ra, ²⁸ Simeyɔn naxa Isa rasuxu, a a sa a kanke ma. A
 naxa Ala matɔxɔ, a a masen,

²⁹ «Marigi, i bara fa i xa laayidi rakamali n be to,
 i xa konyi xa taa masara bɔɔesa kui,

³⁰ barima n ya bara i xa kisi to,

³¹ i naxan xeeɛi adamadie birin ya xɔri.

³² Naiyalanyi nan a ra

naxan Ala makenɛnma si gbeteɛ be,
 a findi nɔre ra i xa Isirayila pama be.»

³³ Isa baba nun a nga to a me naxan masenxi a xa fe
 ra, e naxa kaaba. ³⁴ Simeyɔn to duba e be, a naxa a fala
 Isa nga Mariyama be, «Ala bara ɔanige tongo yi di xa
 fe ra. Isirayilakae xa fe gbegebe magoroma ne a saabui
 ra, ndee fan xa fe itema ne. A findima tɔnxuma nan na,
 kɔxɔ mixi wuyaxi fama ne a matandide. ³⁵ Na kui, mixi
 gbegebe bɔɔe ma fee fama makenende. I tan fan, sun-
 nunyi fama i bɔɔe tunbade alɔ santidegema.»

³⁶ Namijɔnmɛ gine fori fan nu na, naxan xili Anna. A
 xa simaya nu bara masiga ki fanyi. Fanuweli xa di nan
 nu a ra kelife Aseri bɔnsɔe. A nu bara dɔxɔ xeme taa a
 ginɛdimɛdi ra, kɔxɔ ne solofere dangi xanbi, a xa mɔri
 naxa laaxira. ³⁷ Kabi na temui, a nu bara lu kaape kui
 han a xa simaya nu bara ne tongo solomasaxan nun
 naani li. A mu nu kelima hɔɔmɔbanxi kui, a nu Ala
 batu naa, kɔe nun yanyi, sunyi nun sali ra. ³⁸ Na waxati
 kerenyi, Anna naxa fa naralan Isa nun a xa mixie ra. A
 naxa so Ala matɔxɔfe, a nu fa yi di xa fe fala birin be,
 naxee nu e ya tixi Ala ra Darisalamu xunsarafe ra.

³⁹ Yusufu nun Mariyama to ge fe birin nakamalide alɔ
 Marigi xa seriye a masenxi ki naxe, e naxa gbilen

Nasareti, e xɔnyi Galile bɔxi ma. ⁴⁰ Di naxa mɔ, a nu senbe sɔtɔ, a xa lɔnni xun nu siga masa ra ki fanyi. Ala xa hinne nu na a xun ma.

Isa sigafe Darisalamu a dimedi temui

⁴¹ Ne yo ne, Isa barimae nu sigama Sayamaleke Danggi Sali rabade Darisalamu. ⁴² Isa ne fu nun firin sɔtɔ ne naxan na, e birin naxa te sali rabade Darisalamu alb e darixi a ra ki naxe. ⁴³ Sali lɔxɔee birin to dangi, Isa barimae naxa biyaasi fɔlɔ gbilenfe e xɔnyi, kɔnɔ e xa di Isa naxa lu Darisalamu, e tan mu a kolon. ⁴⁴ E nu bara a maɔxɔxun a a na e biyaasibooree ya ma. E to ge feɛnen keren neɛ rabade, e nu a fenfe e barenynie nun e booree ya ma. ⁴⁵ Kɔnɔ e to mu a to, e naxa gbilen Darisalamu a fende. ⁴⁶ Xi saxan dangi xanbi, e naxa fa a to hɔrɔmɔbanxi kui karamɔxɔe ya ma, a a tuli matife e ra, a nu maxɔrinyi tife e ma. ⁴⁷ Naxan birin nu na Isa xui mefe, e nu kaabama a xa xaxili fanyi nun a xa yaabie ma.

⁴⁸ A barimae to a to, e fan naxa kaaba. A nga naxa a fala a be, «N ma di, i yi fe mɔkɔli rabaxi muxu ra munfe ra? N tan nun i baba kɔntɔfilixi nan i fenxi yi ki.» ⁴⁹ A naxa a fala e be, «Wo n fenma munfe ra? Wo mu a kolon fo n xa n Baba xa wali raba?» ⁵⁰ Kɔnɔ e mu fahaamui sɔtɔ a xa wɔyenyi ma. ⁵¹ Na temui, Isa naxa bira e fɔxɔ ra gorofe ra Nasareti, a nu e sago raba. A nga naxa yi fe birin nagata a bɔne ma. ⁵² Isa naxa mɔ lɔnni nun hinne ra. A naxa rafan Ala nun mixie ma.

Annabi Yaya kawandi tife

(Matiyu 3:1-12, Maraki 1:2-11)

3 Rɔma mange xungbe Tiberiyo nu na a xa mangeya ne fu nun suuli nde kui. Ponsi Pilati nan nu findixi Yudaya gomina ra. Herode nan nu findixi Galile mange ra, a taara Filipu fan nu findixi Itureya nun Tirakoniti bɔxie mange ra. Lisaniya nan nu findixi Abilen mange ra. ² Anani nun Kayafa nan nu findixi serexedube kuntigie ra. Na waxati, Ala xa masenyi naxa fa Sakari xa di Yaya ma, a to nu na wula i. ³ Na kui, a naxa siga kawandi rabade Yuruden xure longori birin. A nu kawandi tima mixie be, e xa e xunxa ye xɔkra tuubi ra, alako Ala xa e xa yunubie xafari. ⁴ A sebexi Annabi Esayi xa Kitaabui kui,

«Mixi nde a xui itema gbengberenyi ma,
«Wo kira yailan Marigi be,
wo sankirae matinxin a ya ra.

⁵ Fole birin nafema ne.

Geya xungbe nun a lanma,
a birin igoroma ne.

Kira madalinxin tinxinma ne,
kira naaxi yailanma ne.

⁶ Adamadi birin fama ne Ala xa kisi tode.»

⁷ Na kui, nama to nu sigama Yaya xɔn ma a xa e xunxa ye xɔkra, a naxa a fala e be, «Wo tan bɔximase bɔnɔsɔ! Nde wo rakolonxi wo xa wo gi Ala xa xɔne ma naxan na fafe? ⁸ Wo kepa xa wali fanyi ramini alb wuri bili fanyi bogi fanyi raminima ki naxe, bogi naxan a masenma a wo bara tuubi. Wo naxa a fala wo yete ma,

«Ibrahimana nan na muxu benba ra,» barima feere na Ala yi a xa yi gemee mafindi Ibrahimana xa die ra.

⁹ Beera nan na wurie sankee ra a xa e bilie sege. Wuri naxan yo mu bogi fanyi raminima, a fɔnma ne, a woli te i.»

¹⁰ Nama naxa a maxɔrin, «Muxu xa munse raba fa?»

¹¹ A naxa e yaabi, «Donma firin na naxan yi ra, a kanyi xa keren fi boore ma, se mu na naxan yi. Donse na naxan yi ra, a kanyi fan xa a raba na ki.» ¹² Duuti maxilie fan naxa fa e xunxade ye xɔkra, e a maxɔrin, «Karamɔxɔ, a lanma muxu xa munse raba?» ¹³ A naxa e yaabi, «Wo naxa duuti xun masa dangi yaamari ra.»

¹⁴ Sɔkri ndee fan naxa a maxɔrin, «Muxu tan go? A lanma muxu fan xa munse raba?» A naxa e yaabi, «Wo naxa mixi yo muɔa, wo naxa mixi yo tɔɔnege. Wo xa wo wasa so wo wali sare nan na.»

¹⁵ Mixie naxa e xaxili ti Yaya ra, e nu e maɔxɔxun, a temunde Ala xa Mixi Sugandixi na a ra. ¹⁶ Yaya naxa a fala e birin be, «N tan wo xunxama ye nan xɔkra, kɔnɔ naxan fama n xanbi ra, na senbe gbo n tan be. Na binye mu na n tan yi ra, n nan xa a xa sankiri luuti yati fulun. A tan nan Ala Xaxili Seniyenxi ragoroma wo ma, a tan nan wo xunxama te ra. ¹⁷ A xa segere suxuxi a yi ra, a maale nun a lagi yegetima naxan na lɔnyi ma. A maale rasoma a xa bili kui, kɔnɔ a lagi tan ganma te ra naxan mu xubenma.» ¹⁸ Yaya man nu mixie rasima a mɔkɔli wuyaxi ra, a nu e kawandi xibaaru fanyi ra.

¹⁹ Kɔnɔ Yaya to wɔyen mange Herode ma, a taara xa ginɛ Herodiyasi xa fe ra, a nun a nu bara fe naaxi naxan birin naba, ²⁰ Herode man naxa yi fe kobi keren sa na birin xun: A naxa Yaya sa geeli.

Isa xunxafe ye xɔkra

(Matiyu 3:13-17, Maraki 1:9-11, Yaya 1:32-34)

²¹ Nama birin to nu bara e xunxa ye xɔkra, Isa fan naxa a xunxa ye xɔkra. A to nu Ala maxandife, koore naxa rabi, ²² Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro a ma alb ganbe. Xui nde naxa keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan na i ra. I n kenɛnxi ki fanyi ra.»

Isa benbae

(Matiyu 1:1-17)

²³ Isa to ne tongo saxan nɔndɔn sɔtɔ, a naxa a xa wali fɔlɔ. Mixie nu laxi a ra Yusufu xa di nan a ra.

Yusufu findixi Heli xa di nan na,

²⁴ Heli findixi Matahati xa di nan na,

Matahati findixi Lewi xa di nan na,

Lewi findixi Meliki xa di nan na,

Meliki findixi Yannayi xa di nan na,

Yannayi findixi Yusufu xa di nan na,

²⁵ Yusufu findixi Matahisa xa di nan na,

Matahisa findixi Amosi xa di nan na,

Amosi findixi Naxumu xa di nan na,

Naxumu findixi Esili xa di nan na,

Esili findixi Nagayi xa di nan na,

²⁶ Nagayi findixi Maati xa di nan na,

Maati findixi Matahisa xa di nan na,

Matahisa findixi Semeyin xa di nan na,

Semeyin findixi Yoseke xa di nan na,
 Yoseke findixi Yoda xa di nan na,
²⁷ Yoda findixi Yohana xa di nan na,
 Yohana findixi Resa xa di nan na,
 Resa findixi Sorobabeli xa di nan na,
 Sorobabeli findixi Salatiyeli xa di nan na,
 Salatiyeli findixi Neri xa di nan na,
²⁸ Neri findixi Meliki xa di nan na,
 Meliki findixi Adi xa di nan na,
 Adi findixi Kosan xa di nan na,
 Kosan findixi Elemadan xa di nan na,
 Elemadan findixi Eru xa di nan na,
²⁹ Eru findixi Yosuwe xa di nan na,
 Yosuwe findixi Eliyeseri xa di nan na,
 Eliyeseri findixi Yorimi xa di nan na,
 Yorimi findixi Matahati xa di nan na,
 Matahati findixi Lewi xa di nan na,
³⁰ Lewi findixi Simeyɔn xa di nan na,
 Simeyɔn findixi Yuda xa di nan na,
 Yuda findixi Yusufu xa di nan na,
 Yusufu findixi Yonan xa di nan na,
 Yonan findixi Eliyakin xa di nan na,
³¹ Eliyakin findixi Meleya xa di nan na,
 Meleya findixi Mena xa di nan na,
 Mena findixi Matata xa di nan na,
 Matata findixi Natan xa di nan na,
 Natan findixi Dawuda xa di nan na,
³² Dawuda findixi Yisayi xa di nan na,
 Yisayi findixi Obedo xa di nan na,
 Obedo findixi Boosu xa di nan na,
 Boosu findixi Salimon xa di nan na,
 Salimon findixi Naxason xa di nan na,
³³ Naxason findixi Aminadabo xa di nan na,
 Aminadabo findixi Adimin xa di nan na,
 Adimin findixi Arini xa di nan na,
 Arini findixi Xesiron xa di nan na,
 Xesiron findixi Peresi xa di nan na,
 Peresi findixi Yuda xa di nan na,
³⁴ Yuda findixi Yaxuba xa di nan na,
 Yaxuba findixi Isiyaga xa di nan na,
 Isiyaga findixi Ibrahima xa di nan na,
 Ibrahima findixi Tera xa di nan na,
 Tera findixi Naxori xa di nan na,
³⁵ Naxori findixi Serugu xa di nan na,
 Serugu findixi Rewu xa di nan na,
 Rewu findixi Pelegi xa di nan na,
 Pelegi findixi Eberi xa di nan na,
 Eberi findixi Selaha xa di nan na,
³⁶ Selaha findixi Kayinan xa di nan na,
 Kayinan findixi Arafaxadi xa di nan na,
 Arafaxadi findixi Semi xa di nan na,
 Semi findixi Nuha xa di nan na,
 Nuha findixi Lemeki xa di nan na,
³⁷ Lemeki findixi Metusela xa di nan na,
 Metusela findixi Enoki xa di nan na,
 Enoki findixi Yeredi xa di nan na,
 Yeredi findixi Mahalaleli xa di nan na,
 Mahalaleli findixi Kenan xa di nan na,

³⁸ Kenan findixi Enosi xa di nan na,
 Enosi findixi Seti xa di nan na,
 Seti findixi Adama xa di nan na,
 Adama findixi Ala xa di nan na.

Sentane katafe a xa Isa ratantan

(Matiyu 4:1-11, Maraki 1:12-13)

4 Isa to keli Yuruden, Ala Xaxili Seniyenxi nu goroxi a ma, a Isa xun ti gbengberenyi ra. ² Xi tongo naani bun ma, a nu na naa, Ibulisa nu katafe a ratantande. Isa mu sese don na waxati birin bun. Na xi konti to kamali, kaame nu na a ma. ³ Ibulisa naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan i ra, yaamari fi yi geme xa findi taami ra.» ⁴ Isa naxa a yaabi, «A sebexi Kitaabui kui, «Mixi mu baloma taami gbansan xa ra.»»

⁵ Ibulisa naxa fa a xanin geya fari, a dunjina mangeya birin masen a be kerenyi ra. ⁶ A naxa a fala a be, «N yi mangeya birin fima ne i ma a nun a dariye, barima a soxi n tan nan yi. N fan noma a fide, n na wa a fife naxan yo ma. ⁷ Na kui, xa i i felen n be, i n batu, n a birin findima ne i gbe ra.» ⁸ Isa naxa a yaabi, «A sebexi Kitaabui kui, «I xa i Marigi Ala gbansan nan batu, i xa suyidi a keren nan be.»»

⁹ Ibulisa man naxa a xanin Darisalamu, a a ti Ala xa hɔɔɔɔbanxi fari, yire itexi. A naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan lanxi i ma, tugan be ra, ¹⁰ barima a sebexi, «Ala yaamari fima ne a xa malekee ma i xa fe ra, e xa i kanta.» ¹¹ A man sebexi, «E e belexee rasoma ne i bun ma, e i rate alako i sanyi naxa din geme ra.» ¹² Isa naxa a yaabi, «Kitaabui man a masenxi, «I naxa i Marigi Ala mato.»»

¹³ Ibulisa to ge kate birin nabade a xa Isa ratantan, a naxa keli a xun ma, han beenun a xa waxati gbete xa a li.

Isa a xa wali fɔɔɔfe Galile bɔɔxi ma

(Matiyu 4:12-25, Maraki 1:14-20)

¹⁴ Isa naxa gbilen Galile bɔɔxi ma. Ala Xaxili Seniyenxi xa senbe nu na a ma. A xa fe xibaaru naxa siga rayensen na yire birin. ¹⁵ Isa nu mixie xaranma e xa salidee kui, birin nu a matɔɔɔ.

Nasaretikae tondife lade Isa ra

(Matiyu 13:53-58, Maraki 6:1-6)

¹⁶ Isa naxa siga Nasareti, a xuruxi dennaxe. Malabu lɔɔɔɔ ma, a naxa so salidee kui alɔ a nu darixi a ra ki naxe, a ti, a xa Kitaabui xaran mixie be. ¹⁷ E naxa Annabi Esayi xa Kitaabui so a yi. A to a itala, a naxa yire to a sebexi dennaxe,

¹⁸ «Marigi Xaxili na n xun ma, barima a bara n sugandi, a a ragoro n ma, n xa setaree kawandi xibaaru fanyi ra. A n xexi ne n xa xera iba mixi suxuxie be, e xɔɔɔyama ne, n xa xera iba dɔɔɔxui be, e ya se toma ne, n xa tɔɔɔɔmixie xɔɔɔyama naxee na nɔɔ bun ma, ¹⁹ n xa xera iba mixie be, Ala xa hinne waxati bara a li.»

²⁰ A naxa fa Kitaabui makuntan, a a so taalibi yi, a dɔɔ. Birin e ya banbanxi a ra salide kui. ²¹ A naxa masenyi ti fɔɔ e bɛ, «To, yi sebeli naxan xaraxi wo bɛ yi ki, a bara kamali.»

²² Birin nu a xa fe fanyi falama, e nu kaaba wɔyɛn fanyie ma naxee nu minima a kɛɛ i. E naxa so e bore maxɔrinfe, «Yusufu xa di xa mu yi ki?» ²³ Isa naxa a fala e bɛ, «N na a kolon wo yi taali sama nɛ n bɛ, «Seriba, i yete dandan.» Wo man a falama nɛ n bɛ, «Muxu bara fe naxan birin mɛ i naxan nabaxi Kapɛrenamu, i man xa a mɔɔli raba i xɔɔni be.» ²⁴ N xa nɔɔndi fala wo bɛ, namijɔnɔmɛ yo mu binyama a xɔɔni tan. ²⁵ Wo man xa wo tuli ti nɔɔndi ra. Kaarɛ gine wuyaxi nu na Isirayila bɔxi ma Annabi Eliya xa waxati, kaame to sin bɔxi ma, tune ye mu bira nɛ saxan kike senni. ²⁶ Kɔɔ Ala mu Annabi Eliya xɛɛ e tan Isirayilaka ginee sese ma, fo a to a xɛɛ kaarɛ gine nde nan gbansan ma naxan nu na Sarepeta, Sidɔɔn bɔxi ma. ²⁷ Kune kanyi wuyaxi fan nu na Isirayila bɔxi ma Annabi Elise xa waxati, kɔɔ a mu e tan sese rayalan, fo Naaman Siriyaka gbansan, a na nan nayalan.»

²⁸ E to yi fee mɛ, mixi birin naxee nu na salide kui, e bɔɔnɛ naxa te Isa xili ma. ²⁹ E naxa keli, e a ramini taa fari ma. E xa taa to nu tixi geya ra, e naxa a xanin yire nde e xa a radin ye gelenyi ra. ³⁰ Kɔɔ Isa naxa mini e tagi, a a xa kira suxu.

Isa mixi gbege rayalanfe

(Matiyu 8:14-17, Maraki 1:21-34)

³¹ Isa naxa goro Kapɛrenamu, Galile bɔxi taa nde. A to nu na mixie kawandife malabu lɔɔɔ, ³² e naxa kaaba a xa xaranyi ma, barima a nu wɔyɛnma mange senbe nan na. ³³ Na salide kui, xɛmɛ nde nu na pinne nu naxan fɔɔ ra. A naxa sɔɔnɔɔ rate fɔɔ, a gbelegbele, ³⁴ «Ee! Isa Nasaretika, i waxi munse xɔɔn ma muxu bɛ? I faxi muxu sɔɔnɔɔde nɛ? N na a kolon mixi naxan lanxi i ma. Ala xa Seniyentɔɔ nan na i ra.» ³⁵ Isa naxa wɔyɛn a ma a xɔɔnɔɔ ra, a a yamari, «I sabari. Gbilen yi xɛmɛ fɔɔ ra.» Ninne naxa xɛmɛ rabira bɔxi nɔɔma tagi, a fa gbilen a fɔɔ ra. Xɛmɛ mu maxɔɔn hali keren. ³⁶ Birin dɛ naxa ixara, e nu fa e bore maxɔɔn, «Masenyi mɔɔli mundun yi ki? A pinnee yamarima nɔɔ nun senbe ra, nee gbilen mixi fɔɔ ra!» ³⁷ Na kui, Isa xa fe xibaaru naxa yensen ye na bɔxi rabilinyi yire birin.

³⁸ Isa to mini salide kui, a naxa siga Simɔɔn xɔɔni. Simɔɔn bitanyi mu nu yalanxi. A fate nu ganxi a ma. E naxa Isa maxandi a xa a mali. ³⁹ Isa to ti a xun ma, a naxa wɔyɛn na fure ma, fure naxa a bɛpin. A naxa keli keren na, a kuri so e bɛ.

⁴⁰ Soge to dula, e naxa fa furema mɔɔli birin na Isa xɔɔn ma. A naxa a bɛlexɛ sa e ma keren keren, a fa e rayalan. ⁴¹ A naxa pinnee fan keru mixi wuyaxi fɔɔ ra. Ninnee nu furemae bɛpinma, e nu gbelegbele e nu a fala, «Ala xa Di nan na i ra!» Kɔɔ Isa naxa e yamari, a e ratɔɔn wɔyɛnfe ra, barima e nu a kolon a Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra.

⁴² Na kuye iba, a naxa mini, a siga yire madunduxi nde. Nama naxa a fen han e a to. E nu katafe nɛ e xa

kankan a ma, a naxa fa keli e xun. ⁴³ Kɔɔ a naxa a masen e bɛ, «Fo n xa taa gbɛtɛɛ fan kawandi Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi ra, barima n xɛxi na nan ma.» ⁴⁴ Na kui, a nu kawandi tima salidee kui Yudeya bɔxi ma.

Isa fɔɔxirabire singee

(Matiyu 4:18-22, Maraki 1:16-20)

5 Isa nu na Genesareti baa dɛ ra. Nama fan nu e bore xɛtenma alako e xa a xui mɛ Ala xa masenyi kawandide. ² Isa naxa kunkui firin to baa dɛ ra. Yɛɛsuxuie nu bara goro e kui, e nu e xa yelee raxafe. ³ Isa naxa baki Simɔɔn xa kunkui kui, a a maxɔɔrin a xa kunkui ndedi mamini xare dɛ ra. Na xanbi, Isa naxa dɔɔɔ kunkui kui, a so nɔɔma kawandife.

⁴ Isa to gɛ masenyi tide, a naxa a fala Simɔɔn bɛ, «Won xɛɛ dula ma. Wo yelee sa naa, wo xa sa yelee suxu.»

⁵ Simɔɔn naxa a yaabi, «Karamɔɔɔ, muxu kɔɔ birin nan nadangixi yakotomɔɔ nan na, muxu mu sese suxu. Kɔɔ i tan nan to a falaxi, n man sa yelee sama.»

⁶ E to na raba, e naxa yelee gbege suxu yelee kui, yelee naxa kɔɔ fɔɔ. ⁷ E naxa e bɛlexɛ magira booree bɛ naxee nu na kunkui booree kui, e xa fa e mali. E to fa, e naxa na kunkui firinyie rafe yelee ra han e firin birin naxa wa dulafe.

⁸ Simɔɔn Piyeri to na fe to, a naxa bira Isa bun ma, a a fala, «Marigi, i xa i makuya n na, barima yunubitɔɔ nan n na!» ⁹ A na fala nɛ barima a tan nun a boore birin nu bara gɛ kaabade na yelee suxufe ra, ¹⁰ Simɔɔn wali-booree, Sebede xa di firinyie Yaki nun Yaya, e fan nu bara kaaba. Na kui, Isa naxa a fala Simɔɔn bɛ, «I naxa gaaxu. I darixi yelee nan suxu ra, kɔɔ keli yi waxati ma, i fama mixie nan sɔɔnɔɔde n bɛ.» ¹¹ E to kunkui rate xare ma, e naxa se birin lu naa, e bira Isa fɔɔ ra.

Kune kanyi rayalanfe

(Matiyu 8:1-4, Maraki 1:40-45)

¹² Isa to nu na taa nde kui, a naxa xɛmɛ nde li naa, kune dinxi a fate birin na. A to Isa to, a naxa a yatagi rafelen bɔxi ma, a a mayandi, «N Marigi, xa i tin, i nɔɔma n nasenyende.» ¹³ Isa naxa a bɛlexɛ itala, a a sa kune kanyi ma, a a fala a bɛ, «N tinxi. Findi mixi seniyenxi ra.» Kune fure naxa a bɛpin keren na. ¹⁴ Na xanbi, Isa naxa a yamari, «I naxa yi fe fala mixi yo bɛ. Siga i sa i dentege serɛxedube bɛ, i serɛɛ ba i xa seniyenyi xa fe ra, alɔ Annabi Munsu a yamarixi ki naxɛ. Na findima seedeɔɔnɔɔya nan na e bɛ.» ¹⁵ Kɔɔ Isa xa fe xibaaru nan naxa yensen ye dangi a singe ra. Nama gbege nu e malanma e xa a xui rame, a man xa e rayalan e xa furee ma. ¹⁶ Kɔɔ Isa fan nu luma siga ra yire madunduxie, a sa Ala maxandi.

Isa Namate rayalanfe

(Matiyu 9:1-8, Maraki 2:1-12)

¹⁷ Lɔɔɔ nde, Isa nu kawandi tife. Farisenie nun seriyɛ karamɔɔɔ nu bara fa dɔɔɔ, naxee kelixi Darisalamu, a nun Galile nun Yudeya taa birin. Marigi xa senbe nu na Isa ma furemae rayalanfe ra. ¹⁸ Na tɛmui, mixi ndee

naxa fa namate nde ra, a saxi sade ma. E nu katafe ne e xa fa a sa Isa bun, ¹⁹ כֹּחַ נָמָא xaxa fe naxa a niya e mu nɔ sode a ra. Na kui, e naxa te banxi fari, e a fari yire nde maba, e fa namate ragoro menni ra, a saxi a xa sade fari, a goro nāma tagi Isa ya i. ²⁰ Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namate be, «N boore, i xa yunubie bara xafari i be.» ²¹ Farisenie nun seriye karamɔɔe naxa so e maɔɔxunfe, «Pe, nde yi ra, a to Ala rasɔɔma yi ki? Nde nɔma yunubie xafaride, bafe Ala keren na?»

²² Isa to e xa maɔɔxunyi kolon, a naxa e maxɔrin, «Munfe ra yi maɔɔxunyi mɔɔli na wo bɔɔe ma? ²³ Wɔyenyi mundun sɔɔneya, a falafe «I xa yunubie bara xafari,» ka a falafe «Keli, i jere?» ²⁴ N xa a masen wo be a Adama xa Di nɔma yunubi xafaride duniya ma.» A naxa fa a fala namate be, «N naxe i be, keli, i xa sade tongo, i xa siga i xɔnyi.»

²⁵ Namate naxa keli mixie ya xɔri keren na. A naxa se tongo a nu saxi naxan ma, a fa siga a xɔnyi Ala matɔɔra. ²⁶ Nama birin de naxa ixara ki fanyi, e nu Ala matɔɔra. Ala xa yaragaaxui fan naxa lu e bɔɔe ma, e a fala, «To, muxu bara kaabanako fee to.»

Lewi birafe Isa fɔɔra

(Matiyu 9:9-17, Maraki 2:13-22)

²⁷ Na dangi xanbi, Isa naxa mini, a duuti maxili nde to naxan xili Lewi, a dɔɔɔxi duuti maxilide. Isa naxa a fala a be, «Bira n fɔɔra.» ²⁸ Lewi naxa keli, a fe birin nabolon, a bira a fɔɔra.

²⁹ Na temui, Lewi naxa xulunyi belebele ti a xɔnyi Isa be. E birin nu na e degefe yire keren, duuti maxili wuyaxi nun mixi gbete fan nu na naa. ³⁰ Farisenie nun seriye karamɔɔe naxa Isa fɔɔxirabiree maxɔrin, «Munfe ra wo nun duuti maxilie nun yunubitɔe wo degema yire keren?» ³¹ Isa naxa e yaabi, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na a ma. ³² N mu faxi tinxintɔe xa xilide. N faxi yunubitɔe nan xilide, e xa tuubi.»

Isa maxɔrinfe sunyi ma

(Matiyu 9:14-15, Maraki 2:18-20)

³³ Mixi ndee naxa fa a fala Isa be, «Annabi Yaya nun Farisenie fɔɔxirabiree sunyi nun salie rabama han, kɔɔi gbee tan e degema tun.» ³⁴ Isa naxa e yaabi, «Xa futixiri xulunyi a li, wo nɔma a falade ginɔfenyi booree be e xa sunyi suxu a na e fe ma temui naxe? ³⁵ Waxati fama, ginɔfenyi bama e yi ra temui naxe. Na waxati tan, e sunyi suxuma ne.»

³⁶ Isa man naxa taali nde sa e be, «Mixi yo mu dugi xuntunyi bama dugi neene ra a xa dugi fori lonpo a ra. Xa na raba, dugi neene kanama ne, na xuntunyi fan mu lanma dugi fori ma. ³⁷ Mixi yo man mu weni neene sama lebe fori kui, xa na mu a ra weni neene na funtu, na lebe fori bulama ne, weni fili, a sase fan kana. ³⁸ A lan ne weni neene xa sa lebe neene nan kui. ³⁹ Mixi yo man mu wama weni neene xɔn xa a bara weni fori min, barima a a falama ne, «Weni fori nan fan.»»

Malabu lɔɔe xa seriye,

nun xeme nde belexe rayalanfe

(Matiyu 12:1-14, Maraki 2:23-3:6)

6 Malabu lɔɔe nde, Isa nun a fɔɔxirabiree nu jerefe sankira ra xee tagi. Isa fɔɔxirabiree naxa mengi tɔɔe ndee ba, e e tuxutuxu e belexe, e a xɔrie don.

² Fariseni ndee naxa wɔyen, «Munfe ra wo na malabu lɔɔe seriye matandife?» ³ Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaame to a suxu, a tan nun naxee nu na a fɔɔra? ⁴ A so ne Ala xa banxi kui, a taami don naxan fixi Ala ma, a nde so a fɔɔxirabiree fan yi ra, hali a to mu nu daxa mixi yo xa na don, fo serexe-dubee.» ⁵ Isa man naxa a fala e be, «Adama xa Di nan findixi marigi ra malabu lɔɔe xun ma.»

⁶ Malabu lɔɔe gbete ma, Isa man naxa so salide kui, a mixie kawandi. A naxa xeme nde li naa, naxan yire fan belexe tuuxi a ma. ⁷ Farisenie nun seriye karamɔɔe nu e ya tixi Isa ra e xa a mato xa a mixi rayalanma malabu lɔɔe ma, alako e xa nɔ a kalamude fe nde ma. ⁸ Kɔɔi Isa to nu e xa maɔɔxunyi kolon, a naxa a fala xeme be naxan belexe tuuxi a ma, «Keli, i fa ti be nāma tagi.» A naxa keli, a ti.

⁹ Isa naxa a masen e be, «N xa wo maxɔrin. A daxa fe fanyi nan xa raba malabu lɔɔe ma, ka fe jaaxi? Nii rakisife nan daxa ka nii sɔɔtɔe?» ¹⁰ A to ge ya rapere de mixi birin kanke ma, a naxa a fala na xeme be, «I belexe itala.» A naxa a itala, a belexe naxa yalan. ¹¹ Kɔɔi Farisenie tan naxa kɔɔi ki fanyi. E naxa so wɔyenf e bore be, e xa lan fe ma, e nɔma naxan niyade Isa ra.

Isa a xa xera fu nun firinyi sugandife

(Matiyu 10:1-3, Maraki 3:13-19)

¹² Na waxati ma, Isa naxa siga geya fari Ala maxandide, a kɔe birin nadangi a Ala maxandima. ¹³ Kuye to iba a naxa a fɔɔxirabiree xili. A naxa fu nun firin sugandi e ya ma, a e xili sa xerae. E tan nan ya: ¹⁴ Simɔn, Isa naxan xili sa Piyeri, Piyeri xunya Andire, Yaki, Yaya, Filipu, Barotolome, ¹⁵ Matiyo, Tomasi, Alifa xa di Yaki, Simɔn naxan xili nu falama Seloti, ¹⁶ Yaki xa di Yudasi, nun Yudasi Isikariyoti naxan findi yanfante ra, a Isa sa mixi kobie belexe.

Isa nāma kawandife

(Matiyu 5-7)

¹⁷ Isa nun na mixi fu nun firinyie to goro, a naxa ti kene nde ma. A fɔɔxirabiree gali nu na naa, a nun nāma gbegebe naxee nu kelixi Yudaya nun Darisalamu, a nun baa de ra, Tire nun Sidɔn nabilinyi. ¹⁸ E birin nu faxi Isa xui ramede, a man xa e rayalan e xa furee ma. Jinne nu naxee tɔɔɔma, a nu e rayalanma. ¹⁹ Nama birin nu katafe e xa din a ra, barima senbe nu minife a i, a nu e birin nayalan.

Sɛwɛ nun Gbaloe

(Matiyu 5:1-12)

²⁰ Na tɛmui Isa naxa a ya ti a fɔxirabiree ra, a a masen e bɛ,

«Sɛwɛ na wo bɛ, wo tan setaree, barima wo jan na Ala xa mangɛya niini bun ma.

²¹ Sɛwɛ na wo bɛ, wo tan naxee kaamɛxi yakɔsi, barima wo fama nɛ wasade.

Sɛwɛ na wo bɛ, wo tan naxee wama yakɔsi, barima wo fama nɛ yeledɛ.

²² Sɛwɛ na wo bɛ, mixie na wo xɔn tɛmui naxɛ, e na wo kerɪ, e na wo konbi, e na wo xili kana Adama xa Di xa fe ra.

²³ Wo xa sɛwɛ na lɔxɛ, wo tugan nɛlexinyi ra, barima wo baraayi gboma nɛ ariyanna. E benbae nu namijɔnmɛɛ fan tɔɔɔma na ki nɛ.»

²⁴ «Kɔɔɔ gbaloe na wo bɛ, wo tan bannaɛ, barima wo jan bara wo xa fe fanyi sɔɔɔ.

²⁵ Gbaloe na wo bɛ, wo tan naxee wasaxi yakɔsi, barima kaamɛ fama nɛ wo suxude.

Gbaloe na wo bɛ, wo tan naxee yeledɛ yakɔsi, barima sunnunyi nun wa fama nɛ wo suxude.

²⁶ Gbaloe na wo bɛ, mixi birin na wo xili fanyi fala tɛmui naxɛ, barima e benbae nu wule faleɛ fan xunmafalama na ki nɛ

naxee nu e yetɛ findixi namijɔnmɛɛ ra.»

Yaxuie xanufe

(Matiyu 5:38-48)

²⁷ «N xa a fala wo bɛ, wo tan naxee na wo tuli matife n na,

wo xa wo yaxuie xanu, wo fe fanyi nan naba wo xɔnmaɛ bɛ,

²⁸ wo Ala maxandi wo dankamaɛ bɛ, wo Ala maxandi wo tɔɔɔmaɛ bɛ.

²⁹ Xa mixi i xɛrɛ garin, i xa boore sɛɛti fan ti a bɛ.

Xa mixi i xa donma tongo, i naxa tondi a xa i xa mafelenyi fan tongo.

³⁰ Naxan yo na i makula, i xa a ki.

Naxan na see ba i yi, i naxa a maxɔrin a xa a ragbilɛn.

³¹ Wo wama mixie xa naxan birin naba wo bɛ, wo fan xa na nan naba e bɛ.»

³² «Xa wo sa mixi gbansan nan xanuma, naxee wo fan xanuxi, wo baraayi mundun sɔɔɔma na kui? Hali yunubitɛɛ, e mixie nan xanuma naxee e tan fan xanuxi. ³³ Xa wo sa fe fanyi rabama mixie bɛ, naxee fe fanyi rabama wo fan bɛ, wo baraayi mundun sɔɔɔma na kui? Na tan, hali yunubitɛɛ a rabama. ³⁴ Xa wo sa doni tima mixi nan bɛ, wo laxi naxan na a wo xa doni fima, wo baraayi mundun sɔɔɔma na kui? Hali yunubitɛɛ, e doni tima e boore bɛ, alako e man xa doni birin sɔɔɔ. ³⁵ Kɔɔɔ wo tan xa wo yaxuie xanu. Wo xa fe fanyi nan naba. Wo xa doni ti, hali wo mu laxi a fife ra. Na kui, wo baraayi gboma nɛ, wo findi Ala Xili Xungbe Kanyi xa die ra, barima a tan fe fanyi rabama

finsiriwalie nun mixi kobie bɛ. ³⁶ Wo fan xa kinikini mixi ma, alɔ wo Baba Ala kinikinima mixi ma ki naxɛ.»

Wuri fuɔi nun xebenyi

(Matiyu 7:1-5)

³⁷ «Wo naxa wo yetɛ findi wo boore adama kɛwalie makiitima ra, alako kiiti naxa fa kana wo fan na Ala yi. Wo naxa mixi makiiti kiiti kɔɔɔɔɔ ra, alako wo fan naxa makiiti kiiti kɔɔɔɔɔ ra. Wo diɔɔɔ mixi ma, alako Ala xa diɔɔɔ wo fan ma. ³⁸ Wo mixi ki, alako Ala fan xa wo ki. Wo kima ki naxɛ, a luma nɛ alɔ maale na maniya, a maniyase rafe a fanyi ra, maale madɛɛn, a xɛyɛ xɛyɛ, nde man fa sa a xun han a fili a ma. Na kui, wo maniyase naxan nawalima boore bɛ, na nan nawalima wo fan bɛ.»

³⁹ Isa man naxa yi taali wɔyɛnyi fala e bɛ, «Dɔɔɔxui nɔma xuli suxude dɔɔɔxui bɛ yire? A di, e firin birin mu birama xɛ yili kui? ⁴⁰ Taalibi mu dangima a karamkɔɔ ra, kɔɔɔ taalibi naxan birin nu gɛ a matinkande, a luma nɛ alɔ a karamkɔɔ.»

⁴¹ «Munfe ra i wuri fuɔi toma i ngaxakerenyi ya ma, a fa li i mu xebenyi toxi naxan na i tan yetɛ ya ma? ⁴² I nɔma a falade i ngaxakerenyi bɛ di, «A lu n xa na wuri fuɔi ba i yetɛ ya ma,» a fa li i tan mu xebenyi toxi naxan na i tan ya ma? I tan filankafui, xebenyi nan singe ba i ya ma! Na ba xanbi, i nɔma nɛ se igbede a fanyi ra, alako i xa wuri fuɔi ba i ngaxakerenyi fan ya ma.»

Wuri bili kolonma a bogi nan ma

(Matiyu 7:16-20, 12:33-35)

⁴³ «Sansi fanyi mu na naxan bogi kobi raminima, sansi kobi fan mu na naxan bogi fanyi raminima. ⁴⁴ Sansi birin kolonma a bogi nan ma. Xɔrɛ mu bama tunbe bili ra, kusu fan mu bama baagi bili kɔɔn na. ⁴⁵ Fe fanyi to ragataxi mixi fanyi bɔɔɔɔɔ kui, a fe fanyi nan naminima. Fe kobi to ragataxi mixi kobi bɔɔɔɔɔ kui, a fe kobi nan naminima. Naxan na gbo mixi bɔɔɔɔɔ kui, na nan dɔɔɔɔɔ minima a dɛ i.»

Banxiti firinyie xa taali

(Matiyu 7:24-27)

⁴⁶ «Munfe ra wo n xilima «N Marigi, n Marigi,» kɔɔɔ wo mu n xui rabatuma? ⁴⁷ Mixi yo fa n ma, a n ma masenyi rame, a fa a rabatu, wo wo tuli mati n xa a masen wo bɛ na kanyi maniyaxi mixi naxan na. ⁴⁸ A maniyaxi banxiti nan na, naxan bɔɔɔ ge han a sa fanye li, a fa a xa banxi bili ti na fanye fari. Lɔɔɔ nde, xure naxa banbaran yɛ han a din banxi ma, kɔɔɔ a mu nɔ sese niyade a ra, barima a nu tixi a fanyi ra. ⁴⁹ Kɔɔɔ mixi yo naxan n ma masenyi rame, a fa li a mu a rabatu, na kanyi tan maniyaxi xeme nan na naxan banxi ti bɔɔɔ fari ma, bili mu a bɛ. Xure to banbaran, a din banxi ma, a naxa a rabira keren na, banxi naxa kana a naaxi ra.»

Sɔɔri xunmati xa danxaniya

(Matiyu 8:5-13)

7 Isa to ge a xa masenyi birin tide nɔma be, a naxa so Kapere namu. ² Sɔɔri mixi keme xunmati nde nu na naa, naxan ma konyi xeme nde nu furaxi, a gbe mu nu luxi a xa faxa. Konyi nan nu a ra naxan nu rafan a marigi ma ki fanyi. ³ Sɔɔri xunmati to Isa xa fe me, a naxa Yuwifi kuntigi ndee xee Isa xɔn, a xa fa a xa konyi rayalan. ⁴ Yuwifi kuntigie to Isa yire li, e naxa a mayandi ki fanyi, e a fala, «Mixi na a ra, a lan ne i xa yi fe raba a be, ⁵ barima won si rafan a ma. A tan nan salide tixi muxu be.»

⁶ Isa naxa bira e fɔɔ ra. A to makɔre banxi ra, na sɔɔri mixi keme xunmati naxa a boore ndee xee e xa a fala a be, «Marigi, i naxa i yete tɔɔ, barima na binye mu na n yi ra i tan xa so n ma banxi kui. ⁷ Na nan a niya, n nan mu tin n yete xa fa i xɔn. I xa yaamari gbansan nan fi, n ma konyi xa yalan. ⁸ N a kolon bari ma n fan na mange ndee xa yaamari bun ma, sɔɔri ndee man na n yi, naxee na n fan ma yaamari bun ma. N na a fala sɔɔri nde be, «Siga,» a sigama ne. N na a fala, «Fa,» a fama ne. N na n ma konyi nde yamari, «Yi fe raba,» a a rabama ne.»

⁹ Isa to a xa wɔyenyi me, a naxa kaaba a xa fe ma. A naxa a ya rafindi nɔma ma naxan nu biraxi a fɔɔ ra, a a masen e be, «N xa a fala wo be, n mu yi danxaniya mɔɔli toxi hali Isirayila bɔxi ma.» ¹⁰ Xerae to gbilen sɔɔri xunmati xɔnyi, e naxa konyi li, a yalanxi.

Isa kaape gine xa di rakelife faxe ma

¹¹ Na dangi xanbi, Isa naxa siga taa nde, dennaxe xili Nayin, a fɔɔrabiiree nun nɔma gbege nu na a fɔɔ ra. ¹² A to makɔre taa sode de ra, Isa naxa a to mixie minife xeme nde fure ra. Kaape gine nde xa di kerenyi nan nu faxaxi, na taa nɔma gbege fan nu jerefe kaape gine fe ma. ¹³ Marigi to kaape gine to, a naxa kinikini a ma, a a fala a be, «I naxa wa.» ¹⁴ A naxa a maso fure ra, a a belexe sa a xaninse fari, a xaninmae naxa ti. Isa naxa a masen, «I tan segetala, n naxe i be, keli!» ¹⁵ Faxamixi naxa keli, a so wɔyenge. Isa naxa a ragbilen a nga ma. ¹⁶ Gaaxui naxa e birin suxu, e nu Ala matɔɔ, e nu a fala, «Ala namijɔnme xungbe nan nakelixa won tagi!» E man nu a fala, «Ala bara fa a xa mixie xunmatode!» ¹⁷ Isa xa xibaaru naxa siga rayensen na Yudaya bɔxi birin ma a nun naa rabilinyi.

Annabi Yaya xa maxɔrinyi

(Matiyu 11:1-30)

¹⁸ Yaya fɔɔrabiiree naxa yi fe birin fala Yaya be. ¹⁹ A fan naxa mixi firin xili e ya ma, a e xee Isa maxɔrinde, «I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbete nan mame?» ²⁰ E to Isa yire li e naxa a maxɔrin, «Yaya Xunxa nan muxu xee xi i maxɔrinde. I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbete nan mame?» ²¹ Na temui yati, Isa nu furemae, jinne kanyie, nun

dɔnxui gbege rayalanfe. ²² Na kui, a naxa Yaya xa xerae yaabi, «Wo fe naxan mexi nun wo fe naxan toxi, wo sa na dentee Yaya be. Dɔnxuie se toma, namatee jere ma, kune kanyie yalanma, tulixorie wɔyenyi mema, faxamixie kelima, fuxarilae kawandima xibaaru fanyi ra. ²³ Seewe na mixi be naxan mu siikema n ma fe ra.»

²⁴ Yaya xa xerae to siga, Isa naxa nɔma maxɔrin Yaya xa fe ma, «Wo siga munse matode wula i? Foye kale naxan namaxama? ²⁵ Xa na mu a ra, wo siga munse matode? Dugi tofanyi kanyie? Naxee maxirixi a fanyi ra, e xa duniye igiri bannaya kui, nee toma mange banxie nan kui. ²⁶ Wo fa siga munse matode? Namijɔnme? Iyo, n xa a fala wo be, a nan dangi namijɔnme ra. ²⁷ A tan nan xa fe sebexi Kitaabui kui, «N fama n ma xera rasanbade i ya ra alako a xa kira yailan i be.» ²⁸ N xa a fala wo be, gine yo mu di bari naxan dangi Yaya ra. Kɔnɔ n man xa a fala wo be, mixi naxan na Ala xa mangeya niini bun ma, a xurun kiyoki, a fan dangi Yaya ra.»

²⁹ «Nama nun duuti maxilie to a xui me, e la ne Ala ra, e fa lu Yaya xa e xunxa ye xɔra. ³⁰ Kɔnɔ Farisenie nun seriyɛ karamɔɔe tan tondi ne Ala waxɔnfe ra e be barima e tondi ne Yaya xa e xunxa ye xɔra.»

³¹ «N nɔma to mixie misaalide munse ra? E maniyaxi nde ra? ³² E maniyaxi dimedie nan na naxee dɔɔxi taa kui, e nu a fala e booree be, «Muxu bara xule fe wo be, kɔnɔ wo mu fare boronxi. Muxu bara nɔn beeti ba, kɔnɔ wo mu wa.»

³³ «Yaya Xunxa to bara fa, a mu taami don, a mu weni min. Wo bara a fala, «Ninne na a fɔɔ ra.» ³⁴ Adama xa Di to fa, a tan mu tondi sigade xulunyi yire. Na kui, wo bara a fala, «Furi naaxi siisila mato! E nun duuti maxilie nun yunubitɔe nan a ra!» ³⁵ Kɔnɔ xaxilimaya kolonma a kawali nan ma.»

Gine yunubitɔe nde xa yunubie xafarife

³⁶ Fariseni nde naxa Isa xili e xa e dege a xɔnyi. Isa naxa so naa, a a magoro. ³⁷ Gine yunubitɔe nde nu na taa kui, a naxa a me a Isa a degefe na Fariseni xɔnyi. Na kui, a naxa labunde ture suxu a yi ra, na saxi a bitire tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira geme ra. ³⁸ A to so naa, a naxa ti Isa xanbi ra a sanyi yire. A to wa fɔɔ, a naxa Isa sanyie bunda a yaye ra. A naxa e mafuruku a xunsexɛ ra, a e sunbu, a fa labunde maso e ma.

³⁹ Fariseni naxan Isa xili a degede a xɔnyi, a to na fe to, a naxa a fala a yete ma, «Xa yi xeme findixi namijɔnme nan na nu, a yi gine xa fe kolonma ne nu, a a kolonma ne nu a yunubitɔe nan dinfe a ra yi ki.» ⁴⁰ Isa naxa a fala a be, «Simɔn, n xa fe nde masen i be.» Na naxa a yaabi, «Karamɔɔ, a masen n be.» ⁴¹ Isa naxa yi taali sa a be, «Kɔbiri kanyie nde nu bara mixi firin doni. A singe xa doni findixi gbete kɔbiri kole keme suuli nan na, a firin nde, gbete kɔbiri kole tongo suuli. ⁴² Fere to mu nu na e sese yi ra, kɔbiri kanyie naxa diye e firin birin xa doni ma. Na mixi firinyi tagi, kɔbiri kanyie rafanma nde ma dangi boore ra?» ⁴³ Simɔn naxa a yaabi, «N

laxi a ra, naxan xa doni nu gbo boore be.» Isa naxa a fala a be, «I kandi.»

⁴⁴ Na temui a naxa a ya rafindi gine ma, a fa a masen Siman be, «I yi gine to? N so ne i xonyi, i mu ye fi n ma n xa n sanyie maxa, kanc a tan n sanyie maxaxi a yaye nan na, a e mafuruku a xunsexe ra. ⁴⁵ I tan mu n sunbu, kanc a tan, kabi n soxi i xonyi, a mu baxi n sanyie masunbufe. ⁴⁶ I tan mu ture maso n xunyi ma, kanc a tan labunde ture nan masoxi n sanyie ma. ⁴⁷ Na na a ra, n xa a fala i be, a xa yunubie naxee gboxi na ki, e bara xafari a be, barima a xa xanunteya fan gbo. Kanc naxan xa yunubi xafarixie xurun, na kanyi xa xanunteya fan xurun.»

⁴⁸ Isa naxa fa a masen gine be, «I xa yunubie bara xafari.» ⁴⁹ Naxee nu magoroxi e degede, nee fan naxa so a falafe e yete ma, «Nde yi ra a to yunubi xafarima?» ⁵⁰ Isa man naxa a masen gine be, «I xa danxaniya bara i rakisi. Siga bnjesa kui.»

Gine naxee Isa malife

8 Na dangi xanbi, Isa naxa siga taa birin isa ra, a xungbe nun a xuri, a nu mixie xaran, a nu e kawandi Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi ra. A foxirabire fu nun firinyie nu na a foxa ra, ² a nun gine nde naxee nu bara rayalan jinnsee nun fure gbetee ma. E xilie nan ya: Mariyama, a nu falama naxan be Magidalaka, Isa jinnsee solofere keru naxan foxa ra, ³ a nun Yohanna, naxan nu dxaxi Herode xa waliksee xunyi Kusa xan, a nun Susanna, a nun mixi gbetee wuyaxi. E nu Isa nun a foxirabiree malima e yete harige ra.

Xe rawali xa taali

(Matiyu 13:1-23, Maraki 4:1-20)

⁴ Nama gbegebe to malan Isa yire kelife taa wuyaxi, a naxa yi taali woyenyi masen e be, ⁵ «Xe rawali nde nan mini sansi xori garansande. A to nu sansi xori garansanma, a xori ndee naxa bira sankira xan, mixie naxa nee maboron, xanie man fa e don gbiki. ⁶ Sansi xori nde fan naxa bira gemee yire. A to bula, a naxa ragan barima ye mu nu na a be. ⁷ Sansi xori ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixeten, e e kana. ⁸ Sansi xori nde fan naxa bira bendee fanyi ma. Na xori keren keren birin sansie to te, e naxa e kancsee ramini, xori kemee kemee.» Isa to ge na woyenyi ra, a naxa a xui ite, a a fala, «Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

⁹ Isa foxirabiree to a maxarin a xa na taali ya iba e be, ¹⁰ a naxa e yaabi, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangeya niini gundo kolon, kanc mixi gbetee tan a mema taali woyenyie nan na, alako
«E xa fe to, kanc e naxa a igbe.
E xa fe me, kanc e naxa a fahaamu.»»

¹¹ «Na taali woyenyi ya ibama yi ki ne. Sansi xori misaalixi Ala xa masenyi nan na. ¹² Sansi xori naxee bira kira xan, nee misaalixi mixie nan na naxee bara Ala xa masenyi me, kanc Ibulisa nan fama fa, a a ba e bnjesa ma, alako e naxa fa danxaniya, e kisi. ¹³ Sansi xori naxee bira gemee yire, nee misaalixi mixi nan na naxee Ala

xa masenyi mema, e a suxu seewe ra. Kanc sanke to mu na e be, e xa danxaniya mu buma. Maratantanyi waxati na a li, e mu xanma. ¹⁴ Sansi xori naxee bira tunbe kunsie tagi, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mema, kanc kancifili, bannaya, nun yete rafan fee nan a niyama e mu ge e bogi raminide Ala be. ¹⁵ Sansi xori naxee bira bendee fanyi tan ma, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mema, e a ragata e bnjesa fanyi ma tinxinyi kui, e e bogi ramini Ala be tunnabexiya kui.»

Lanpui xa taali

(Maraki 4:21-25)

¹⁶ «Mixi yo mu lanpui radexema, a man fa bnjesa felen a xun na, xa na mu a ra a a raso sade bunyi. A a dxaxama lanpui dxaxase nan fari alako naxee soma banxi, e xa a te dxete to. ¹⁷ Fe kancunxi birin fama kolonde. Gundo birin makenenma ne. ¹⁸ Na na a ra, wo lan wo xa wo tuli mati a fanyi ra. Fahaamui kanyi xa fahaamui xun masama, kanc fahaamutare, hali a naxan di manxunxi a gbe ra, na fama bade a yi ra.»

Isa nga nun a xunyae

(Matiyu 12:46-50, Maraki 3:31-35)

¹⁹ Isa nga nun a xunya xememae naxa siga a yire, kanc e mu nu kama makrede a ra nama xa fe ra. ²⁰ Mixi nde naxa a fala Isa be, «I nga nun i xunyae na tande, e wama i tofe.» ²¹ Kanc Isa naxa a yaabi, «Mixi naxee Ala xa masenyi ramema, e a rabatu, nee nan findixi n nga nun n xunyae ra.»

Isa foye raxarafe

(Matiyu 8:23-27, Maraki 4:35-41)

²² Laxa nde, Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Won xee baa naakiri ma.» E birin naxa baki kunkui kui, e siga. ²³ Na bnjesa kui, Isa naxa xi. Foye belebele naxa keli baa ma, kunkui naxa rafe foxa ye ra. Gbaloe nu bara makre e ra. ²⁴ Na kui, a foxirabiree naxa fa Isa raxunu e a fala a be, «Karamkanc, karamkanc, won faxafe ne yi ki!» Isa to xunu, a naxa woyen foye nun morkonyie ma, a e yaamari. Foye nun morkonyie naxa a iti, baa naxa raxara. ²⁵ Isa naxa fa a foxirabiree maxarin, «Wo xa danxaniya na minden?» E fan naxa gaaxu, e kaaba, e nu a fala e bore be, «Nde lanxi yi ma? Hali foye nun baa, a e yamarima, e a xui rabatu.»

Isa jinnsee kerife Gadara xeme nde foxa ra

(Matiyu 8:28-34, Maraki 5:1-20)

²⁶ Isa nun a foxirabiree to so Gadara boxi ma, denaxee na Galile naakiri ma, ²⁷ Isa to goro xare ma, a naxa jinnsee kanyi li naa. Singe a nu sabatixi taa kui, kanc kabi temui xankuye a sabatixi gaburi yire a mageli ra. ²⁸ A to Isa to, a naxa gbelegbele, a sa bira a bun ma, a a fala a xui itexi ra, «Isa, i tan Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di, i wama munse xan ma n be? N bara i mayandi, i naxa n jaxankata.» ²⁹ A na fala ne, barima Isa nu bara jinnsee yamari a xa gbilen na xeme foxa ra. Sanmaya wuyaxi, mixie nu bara yolkonxonyi sa a sanyie nun a

belexee ma, alako a naxa a maxɔɔn, kɔɔn jinnee nu luma yɔlɔnɔnɔnyie bolon na, a fa a rakonkon wula ra.

³⁰ Isa naxa a maxɔrin, «I xili di?» A naxa a yaabi, «N xili ne Gali.» A na fala ne barima jinnee gbegbe nan nu a fɔɔ ra. ³¹ Jinnee naxa Isa mayandi alako a naxa e rasanba yahannama.

³² Xɔse gali nu na e demadonfe geya nde ma. Jinnee naxa Isa mayandi a xa tin e xa sa so na xɔsee. Isa to tin, ³³ jinnee naxa gbilen na xemee fɔɔ ra, e sa so xɔsee. Xɔsee naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sin baa ma. E birin naxa madula, e faxa.

³⁴ Xɔse demadonyie to na fe to, e naxa siga e gi ra, e sa a fala taakae nun daaxakae be, ³⁵ mixie fan naxa siga e xa sa a mato naxan nabaxi. E to Isa yire li, e naxa xemee fan li naa, jinnee nu bara kerɔ naxan fɔɔ ra, a dɔɔxi Isa bun ma, sose ragoroxi a ma, a bara yalan. Na naxa e ragaaxu. ³⁶ Naxee nu bara a to Isa jinnee kerɔ xemee fɔɔ ra ki naxee, e naxa a tagi raba birin be.

³⁷ Na temui, Gadarakae birin naxa Isa mayandi a xa keli e xɔnyi, barima gaaxui nu bara e suxu ki fanyi. Na kui, Isa naxa baki kunkui kui, a xa gbilen. ³⁸ Jinnee kerixi xemee naxan fɔɔ ra, a naxa Isa mayandi a e birin xa lu a ra. Kɔnɔ Isa naxa a ragbilen, a a masen a be, ³⁹ «Gbilɔn i xɔnyi. Ala fe naxan birin nabaxi i be, sa na denteege sa.» Xemee naxa siga, a sa na taa birin isa. Isa naxan nabaxi a be, a naxa sa na tagi raba birin be.

Di gine nde rakelife faxe ma

nun gine gbete rayalanfe

(Matiyu 9:18-26, Maraki 5:21-43)

⁴⁰ Isa to gbilen naakiri ma, nama birin nu a mamefe. E naxa a ralan. ⁴¹ Salide yarerati nde naxa fa a xɔn naxan nu xili Yayiru. A naxa fa a suyidi Isa be, a a mayandi a xa siga a xɔnyi, ⁴² barima a xa di gine kerenyi nu fa na faxafe ne. A ne kɔnti nu bara ne fu nun firin ɔɔnɔnɔn li.

Isa to nu sigafe Yayiru xɔnyi, nama gbegbe nu na a xetenfe. ⁴³ Gine nde nu na e ya ma naxan xa kike wali mu nu a itima ne fu nun firin bun ma, mixi yo mu nɔ a dandande. ⁴⁴ Na gine naxa fa Isa xanbi ra, a a belexe din a xa donma sanbunyi ra. Keren na, a xa kike wali naxa dan. ⁴⁵ Isa naxa maxɔrinyi ti, «Nde dинxi n na?» Birin to a fala a e tan mu a ra, Piyeri naxa a fala Isa be, «Karamɔɔ, nama i rabilinxi, birin nan i xetenfe!»

⁴⁶ Kɔnɔ Isa naxa a masen, «Mixi nde bara din n na, barima n a kolon senbe nde bara mini n fate.» ⁴⁷ Gine to a kolon a a mu nu nɔma a nɔkunde, a naxa fa a serenma, a suyidi Isa be. A a belexe dinxi a ra fe naxan ma, a man yalanxi a ikɔrexi ra ki naxee, a naxa na birin tagi raba nama ya xɔri. ⁴⁸ Isa naxa a masen a be, «N ma di gine, i xa danxaniya bara i rayalan. Siga ɔɔnesa kui.»

⁴⁹ Isa to nu wɔyɔnfe, mixi nde naxa fa kelife salide yarerati xɔnyi, a a fala a tan Yayiru be, «I xa di gine bara faxa. I naxa karamɔɔ kɔnɔ kɔnɔ.» ⁵⁰ Isa to a me,

a naxa a masen Yayiru be, «I naxa gaaxu. I xa danxaniya tun. I xa di kisima ne.»

⁵¹ Isa to Yayiru xɔnyi li, a mu tin mixi yo xa so banxi kui fo Piyeri, Yaya, Yaki, di gine baba nun a nga. ⁵² Isa to a to birin nu wafe di gine xa fe ra sunnunyi kui, a naxa a masen e be, «Wo naxa wa. Yi di gine mu faxaxi xe, a na xife ne.» ⁵³ Nama naxa yo Isa ma, e a mayele, barima e nu a kolon a temedi bara faxa. ⁵⁴ Kɔnɔ Isa naxa temedi belexe suxu, a a fala a be a xui itexi ra, «N ma di, keli!» ⁵⁵ A nii naxa gbilen a i, a keli keren na. Isa naxa a fala e be e xa donse fi a ma. ⁵⁶ Temedi barimae de nu ixaraxi, kɔnɔ Isa naxa a matintin e ra fa a fala, a fe naxan nabaxi, e naxa a fala mixi yo be.

Isa a fɔxirabire fu nun firinyie xeepe

(Matiyu 10:5-42, Maraki 6:7-12)

9 Isa to a fɔxirabire fu nun firinyie malan, a naxa senbe nun nɔe fi e ma alako e xa nɔ jinnee keride mixie fɔɔ ra, e man xa nɔ furema mɔkɔli birin nayalande. ² A naxa e xee mixie kawandide Ala xa mangeya niini xa masenyi ra, e man xa furemae rayalan. ³ A naxa a masen e be, «Wo ne biyaasima, wo naxa sese xanin wo xun ma, alɔ xuli, gbɔnfɔe, taami, kɔbiri, xa na mu a ra donma firin nde. ⁴ Wo na so banxi naxan kui, wo xa yigiya menni ne han wo sa sigama taa gbete temui naxee. ⁵ Xa na taakae mu wo rasene, wo xa keli naa. Wo xa menni bende rakɔnɔn wo sanyie ra, a xa findi seedeɔkɔyɔ ra e be, wo bara e rabolo.» ⁶ Na kui, Isa fɔxirabiree naxa siga, e sa taa birin isa. E nu mixie kawandima Ala xa xibaaru fanyi ra, e nu furemae rayalan yire birin.

Mange Herode ifuxi Isa xa fe ra

(Matiyu 14:1-12, Maraki 6:14-29)

⁷ Galile mange Herode to fe birin me naxee nu rabafe a xa kɔxi ma, a naxa ifu Isa xa fe ra, barima ndee nu a falama a Yaya Xunxa nan kelixi faxe ma, ⁸ ndee a fala a Annabi Eliya nan gbilenxi, ndee a fala a namijnɔnme gbete naxan nu na dunije temui dangixi, na nan man kelixi. ⁹ Herode naxa a fala, «Yaya tan, n bara na xunyi bolon a de i. Kɔnɔ nde fa yi tan na, n naxan xa fe mema yi ki?» Na kui, a naxa so katafe a xa Isa to.

Isa donse fife mixi wulu suuli ma

(Matiyu 14:13-21, Maraki 6:30-44)

¹⁰ Xeeɔe to gbilen, e fe naxee rabaxi, e naxa a birin denteege sa Isa be. A fan naxa e xanin Betesayida e xa lu e xati ma yire keren. ¹¹ Kɔnɔ nama to a kolon, e naxa bira Isa fɔɔ ra. A fan naxa e ralan, a wɔyɔn e be Ala xa mangeya niini xa fe ra, a furemae rayalan.

¹² Nunmare to so fɔɔ, Isa fɔxirabire fu nun firinyie naxa e maso a ra, e a fala a be, «Nama rayensen alako e xa sa so taae nun daaxae naxee na be rabilinyi, e xa sa yigiyadee nun donsee fen, barima won na wula ne yi ki.» ¹³ Isa naxa a fala e be, «Wo tan nan xa donse fi e ma.» A fɔxirabiree naxa a yaabi, «Sese mu na muxu yi bafe taami suuli nun yexe firin na. Ka muxu tan nan xa siga donse sarade yi nama birin be?» ¹⁴ Mixie naxee nu

na naa, xeme kanti naxa siga han wulu suuli jondon.
Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Wo a fala mixie be e xa dɔɔ e tongo suuli suuli ma.»¹⁵ E fan naxa a raba na ki, e mixi birin nadɔɔ. ¹⁶ Isa naxa na taami suuli nun na yexe firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa e so a foxirabiree yi ra, alako e xa e itaxun jama ma. ¹⁷ Nama birin naxa e dege han e wasa. Donse dɔɔɔ xuntunye to matongo, debe fu nun firin nan nafe.

Piyeri Isa kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi ra,

nun Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe
(Matiyu 16:13-28, Maraki 8:27-30)

¹⁸ Lɔɔ nde Isa nu na Ala maxandife a xati ma. A foxirabiree fan nu na naa. A naxa e maxarin, a naxe, «Mixie munse falama n ma fe ra? Nde lanxi n ma?»¹⁹ E naxa a yaabi, «Ndee a falama, Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama, Annabi Eliya. Ndee a falama, namijonme gbete naxan faha waxati dangixi, na nan man kelixi.»²⁰ Isa man naxa e maxarin, «Kɔɔ wo tan naxe di? Nde n na?» Piyeri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra.»

²¹ Isa naxa a matintin e ra, a e yamari, e naxa a xa fe fala mixi yo be. ²² A man naxa a masen e be, «Fo Adama xa Di xa kɔɔre gbegebe sɔɔ. Yuwifie xa forie, serexedube kuntigie, nun seriyɛ karamɔɔɔ mu fama lade a ra, e a faxama ne, kɔɔ a man xa keli faxe ma a xi saxan nde.»

²³ Isa naxa a masen birin be, «Xa mixi wa birafe n fɔɔ ra, a xa tondi a yete ma, a xa tin kɔɔre nun faxe ra lɔɔɔ birin, a bira n fɔɔ ra. ²⁴ Mixi naxan wama a yete rakisife, na kanyi bɛma ne. Naxan a yete ralɛma n tan ma fe ra, na kanyi kisima ne. ²⁵ Dunija birin sɔɔɔ munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama? ²⁶ Naxan yo yaagima n tan nun n ma wɔyenyi xa fe ra, n tan Adama xa Di fama a nɔɔre kui temui naxe nun a Baba Ala nun a xa maleke seniyenxie xa nɔɔre, n fan yaagima ne na kanyi xa fe ra. ²⁷ N xa kɔɔndi fala wo be, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Ala xa mangeya niini to.»

Isa kɔɔfe

(Matiyu 17:1-3, Maraki 9:1-13)

²⁸ Yi masenyi dangi xanbi xi solomasaxan jondon, Isa naxa Piyeri, Yaya, nun Yaki xanin geya fari Ala maxandide. ²⁹ Isa to nu Ala maxandife, a yatagi naxa masara. A xa dugie fan naxa fiixe alɔ naiyalanyi. ³⁰ Na temui, Annabi Munsu nun Annabi Eliya naxa mini e ma, e nun Isa naxa wɔyɛn. ³¹ E mini nɔɔre xungbe nan kui, e nu wɔyɛnfe Isa be a xa faxe xa fe ma, naxan nu fafe kama lide Darisalamu.

³² Xi xɔɔ nu bara nɔ Piyeri nun a booree ra, kɔɔ e to xunu, e naxa Isa xa nɔɔre to, a nun na xeme firin naxee nu na a fe ma. ³³ Na xeme firinyie to nu kelife Isa xun, Piyeri naxa a fala a be, «Marigi, fe fanyi na a ra muxu to na be yi ki. Muxu xa lingira saxan yailan, keren i

gbe, keren Annabi Munsu gbe, keren Annabi Eliya gbe.» Piyeri mu nu a kolonxi a nu sese naxan falafe.

³⁴ A to nu na wɔyɛnfe, nuxui naxa goro e ma. Piyeri nun a booree naxa gaaxu e to a to nuxui bara din e ma. ³⁵ Xui nde naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di nan ya, n ma Mixi Sugandixi. Wo wo tuli mati a ra.»

³⁶ Na xui to ge wɔyɛnde, e naxa Isa to a keren. A foxirabiree fe naxan toxi e ya ra, e naxa dundu a fe ma, e mu a fala mixi yo be na waxati.

Isa pinne kerife dimedi nde fɔɔ ra

(Matiyu 17:14-23, Maraki 9:14-32)

³⁷ Na kuye iba, Isa nun a foxirabiree naxa goro geya fari, jama gbegebe naxa fa a ralande. ³⁸ Na temui, xeme nde naxa a xui ite jama tagi Isa mayandife ra, «Karamɔɔɔ, yandi, fa n ma di xeme mato, barima yi di kerenyi nan na n be! ³⁹ A mato, pinne nan na a fɔɔ ra. A na keli a ra, a sɔɔɔma ne, a a raketun a ra, n ma di dexunfe nu fa mini. A mu a bejinma mafuren, fo a ge a rahalakide. ⁴⁰ N bara i foxirabiree mayandi e xa yi pinne keru a fɔɔ ra, kɔɔ e mu kɔɔ.»

⁴¹ Isa naxa e yaabi, «Wo tan kɔɔɔɔ danxaniyatara, wo kobi. N xa lu wo seeti ma han mun temui? N xa ti wo bun ma han mun lɔɔɔ? Wo fa na di ra n kɔɔ.»

⁴² A nan mu nu Isa yire li sinden, pinne naxa di rabira kɔɔ ma, a a raketun a ra. Kɔɔ Isa to pinne yamari, di naxa yalan, Isa fa a ragbilen a baba ma. ⁴³ Nama birin naxa kaaba Ala xa senbe ma.

Isa a xa faxe xa fe masenfe a sanmaya firin nde

(Matiyu 17:22-23, Maraki 9:30-32)

Birin to nu kaabaxi Isa wali fɔɔ birin ma, a naxa a fala a foxirabiree be, ⁴⁴ «Wo tan xa yi masenyi nan name a fanyi ra: Adama xa Di sama ne mixie belexe.»⁴⁵ Kɔɔ e mu na wɔyɛnyi fahaamu, barima a nu bara kɔɔɔn e ma alako e naxa a kolon. E man mu suusa Isa maxorinde a ma.

Mixi naxan tide gbo

(Matiyu 18:1-11, Maraki 9:33-50)

⁴⁶ Isa foxirabiree naxa so wɔyɛnyi kui, e xa a kolon naxan tide gbo e ya ma. ⁴⁷ Kɔɔ Isa to nu e kɔɔ ma fe kolon, a naxa dimedi nde tongo, a a ti a fe ma. ⁴⁸ A naxa a masen e be, «Mixi yo naxan yi dimedi mɔɔli rasenema n xili ra, na kanyi bara n tan yete yati rasene. Mixi yo naxan n tan nasene, na kanyi bara n xema fan nasene. Naxan findixi mixi xuri ra wo birin ya ma, a tan nan tide gbo.»

Findife Isa foxirabiree ra

(Maraki 9:38-41)

⁴⁹ Yaya naxa a yaabi, «Karamɔɔɔ, muxu bara xeme nde to a pinne kerima mixi fɔɔ ra i xili saabui ra. Muxu bara kata a xa ba na ma, barima a mu biraxi won fɔɔ ra.»⁵⁰ Isa naxa e yamari, «Wo naxa a ratɔɔn, barima xa naxan mu kelixi wo xili ma, na tan na wo tan na be.»

Samari taa nde tondife Isa raseneɗe

⁵¹ Waxati to nu bara makɗe Isa xa te koore, a naxa nate tongo a xa Darisalamu kira suxu. ⁵² A naxa mixi ndee xee a ya ra. E to siga, e naxa so Samari taa nde e xa sa yigiya nde fen a be. ⁵³ Kɔncɔ naakae mu tin a raseneɗe barima a nu sigafe Darisalamu ne. ⁵⁴ A fɔxirabiree Yaya nun Yaki to na fe to, e naxa a fala a be, «Marigi, muxu xa yaamari fi te xa goro keli koore, a xa e ratɔn?» ⁵⁵ Kɔncɔ Isa naxa a ya rafindi e ma, a wɔyen xɔncɔɓe fala e be. ⁵⁶ Na temui, e naxa siga taa gbete.

Birafe Isa fɔxcɔ ra

(Matiyu 8:19-22)

⁵⁷ E to nu kira xɔn ma, xemeɗe nde naxa fa a fala Isa be, «I siga dede, n na i fɔxcɔ ra.» ⁵⁸ Isa naxa a yaabi, «Xulumase xima yili kui. Xɔni xima a tee kui. Kɔncɔ dede mu na Adama xa Di be a a xunyi sama den-naxe.» ⁵⁹ Isa man naxa a masen mixi gbete nde be, «Bira n fɔxcɔ ra.» Kɔncɔ a kanyi naxa a yaabi, «Marigi, a lu n xa siga, n xa sa n baba ragata sinden.» ⁶⁰ Isa naxa a yaabi, «A lu faxamixie nan xa e xa faxamixie ragata. I tan xa siga, i xa sa mixie kawandi Ala xa mangeya niini ra.» ⁶¹ Mixi gbete fan naxa a fala a be, «Marigi, n birama ne i fɔxcɔ ra, kɔncɔ a lu n xa siga n xɔnyi, n xa sa n pungu n ma mixie ma.» ⁶² Kɔncɔ Isa naxa a yaabi, «Mixi yo naxan saari suxuma a nu fa a xanbi mato, a kanyi mu daxa a xa wali suxu Ala xa mangeya niini be.»

Isa a fɔxirabiree tongo solofere a nun firin xeeɗe

10 Yi fee dangi xanbi, Marigi naxa mixi gbeteɗe sugandi, mixi tongo solofere a nun firin. A naxa e xee firin firin na, e xa siga a ya ra taa birin kui a nun yire birin a tan yete nu fafe sigade dennaxe. ² A naxa a masen e be, «Xe xaba wali belebele nan na, kɔncɔ walikee tan xurun. Wo xe kanyi maxandi alako a xa walikee rasanba a xa xe xabade. ³ Wo siga. N na wo xeeɗe ne alɔ yexeyɔre naxee soma wula baree tagi. ⁴ Wo naxa kɔbiri, gbɔncɔɗe, xa na mu a ra sankiri xanin wo xun ma. Wo naxa bu mixie xeebu ra kira xɔn ma.» ⁵ «Wo nu so banxi naxan kui, beenun wo xa se gbete fala wo xa a masen sinden, «Ala xa bɔncɔsa fi yi fɔxcɔ ma.» ⁶ Xa bɔncɔsa mixi nde sabatixi naa, Ala wo xa duba suxuma ne a be, kɔncɔ xa na mixi mɔkɔli mu na, Ala wo xa duba ragbilenma wo tan nan ma. ⁷ Wo xa lu na banxi kerenyi nan kui. E se naxan soma wo yi ra, wo xa a don, wo xa a min, barima a lanma walikee xa a sare sɔɔ. Wo naxa keli na banxi kui wo xa sa yigiya banxi gbete.» ⁸ «Wo nu so taa naxan yo kui e naxa wo rasene, e na naxan so wo yi ra, wo xa na don. ⁹ Wo xa na furemae rayalan, wo a masen naakae be, «Ala xa mangeya niini bara makɗe wo ra.» ¹⁰ Kɔncɔ wo nu so taa naxan yo kui e mu wo rasene, wo xa siga taa tagi ne, wo a masen mixie be, ¹¹ «Hali wo xa taa xube naxan kankanxi muxu

sanyie ra, muxu bara a rakɔncɔn a xa findi seedeɗɔncɔya ra naxan baxi wo xili ma. Kɔncɔ wo xa a kolon ne, a Ala xa mangeya niini bara makɗe.» ¹² N xa a fala wo be, kiiti sa lɔxcɔ, kiiti fanma Sodoma be dangife na taa ra.»

Taa danxaniyatatee xa gbaloe

(Matiyu 11:21-24)

¹³ «Gbaloe na wo be, Korasinkae! Gbaloe na wo fan be, Betesayidakae! Kaabanako naxee raba wo tagi, xa nee sa raba Tire nun Sidɔn ne nu, a a lima e tan bara tuubi nu a rakuya, e dɔncɔ sunnun donma ragoroxi e ma, e te xube maso e ma e xa tuubi tɔncɔxuma ra. ¹⁴ Kiiti sa lɔxcɔ xɔncɔncɔma wo tan ma dangi Tirekae nun Sidɔnkae ra. ¹⁵ I tan Kapereɗamu go, i kɔncɔ a ma a i tema han ariyanna kui? Ade, i ragoroma ne han yahan-nama.» ¹⁶ Isa man naxa a fala a fɔxirabiree be, «Naxan na a tuli mati wo ra, a kanyi a tuli matixi n tan nan na. Naxan na tondi lade wo ra, na kanyi tondixi lade n tan nan na. Naxan na tondi lade n tan na, na kanyi tondixi lade n xeeɗa nan na.»

Isa fɔxirabiree tongo solofere a nun firinyie gbilenfe

¹⁷ Isa fɔxirabiree tongo solofere a nun firin naxa gbilen seewe kui, e a fala a be, «Marigi, muxu na yaamari fi i xili ra, hali pinnee, e muxu xui rabatuma.» ¹⁸ Isa naxa a masen e be, «N bara Sentane to bira ra keli koore ma alɔ seyamakɔnyi. ¹⁹ A mato, n bara nɔe fi wo ma wo xa ɗere bɔximase nun tali ma, n nɔe fi wo ma yaxui Sentane xa senbe birin xun. Na birin kui, sese mu wo toma. ²⁰ Kɔncɔ wo naxa seewa xe pinnee to wo xui rabatuma. Wo xa seewa ne barima wo xili seɓexi ariyanna.»

Isa seewafe Ala sagoe ra

(Matiyu 11:25-27, 13:16-17)

²¹ Na waxati, Isa naxa seewa Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a a fala, «Baba Ala, koore nun bɔxi Marigi, n bara i tantu i to yi fee nɔxcunxi lɔnnilae nun xaxilimae ma, i e masen dimedie be. Iyo, n Baba, n bara i tantu barima i kenen fe nan ya.» ²² «N Baba bara fe birin taxu n na. Mixi yo mu Ala xa Di kolon, fo Baba Ala. Mixi yo mu Baba Ala kolon, fo Ala xa Di, a nun Ala xa Di nu tin a masende naxan be.» ²³ A naxa a ya rafindi fɔxirabiree ma, a a fala e be e xati ma, «Seewe na mixi be, naxan fee toma wo ya naxan toxi! ²⁴ N xa a fala wo be, namijɔncɔne nun mange wuyaxi bara wa e xa fee to wo na naxee tofe, kɔncɔ e mu a to. E bara wa e xa fee me wo na naxee mefe, kɔncɔ e mu a me.»

Yaamari naxan tide gbo a birin be,

nun Samarika mixi fanyi nde xa taali

(Matiyu 22:34-40, Maraki 12:28-34)

²⁵ Lɔxcɔ nde, seriye lɔnnila nde to nu wama Isa matofe, a naxa ti, a a fala a be, «Karamɔxcɔ, a lanma n xa munse

raba alako n xa abadan kisi ʒɔɔɔ?»²⁶ Isa fan naxa a maxɔrin, «Munse sebexi Munsa xa seriye kui? I a fahaamuxi di?»²⁷ Seriye lɔnnila naxa a yaabi, «I xa Ala xanu i bɔɔɔ birin na, i nii birin na, i senbe birin na, a nun i xaxili birin na. I man xa i ngaxakerenyi xanu alb i i yete xanuxi ki naxe.»²⁸ Isa naxa a fala a be, «I xa yaabi fan. Xa i na raba, i kisima ne.»

²⁹ Kɔɔɔ seriye lɔnnila to nu wama a tan xa kolon tinxintɔe ra, a man naxa Isa maxɔrin, «Kɔɔɔ nde findixi n ngaxakerenyi ra?»³⁰ Isa naxa wɔyenyi tongo, a a yaabi, «Xeme nde nu na kira kɔɔɔ kelife Darisalamu gorofe ra Yeriko. Mupɔtie naxa dutun a ma, e a xa dugie birin ba a ma, e a bɔɔɔ, e a lu alb faxamixi.³¹ A naxa a li, serexedube nde nan nu fafe na kira kɔɔɔ ma. A to na xeme to saxi kira ra, a naxa dangi kira seeti boore ra.³² Na mɔɔɔli man na, Lewi di nde fan naxa fa kira kɔɔɔ ma. A to na li, a xeme to saxi kira ra, a fan naxa dangi kira seeti boore ra.»

³³ «Kɔɔɔ Samarika nde fan naxa fa a xa biyaasi kui, a na xeme li kira ra. A to a to, a naxa kinikini ki fanyi.³⁴ A to a maso a ra, a naxa ture nun weni sa a xa fie ma, a e maxiri. A naxa a tongo, a a sa a xa sofale fari. A naxa a xanin yigiya banxi nde kui, a meeni a ma.³⁵ Na kuye iba, a naxa gbete kɔbiri kole firin so na yigiya banxi kanyi yi ra, a a fala a be, «Meeni yi xeme ma. Xa i kɔbiri ba a xa fe ra dangi yi ra, n man ne dangima be n na kɔbiri ragbilenma i ma.»

³⁶ Isa naxa fa seriye lɔnnila maxɔrin, «Yi mixi saxanyi ya ma, nde findixi ngaxakerenyi ra na xeme be mupɔtie dutun naxan ma?»³⁷ Seriye lɔnnila naxa a yaabi, «Naxan kinikini a ma.» Isa naxa a masen a be, «I fan xa na mɔɔɔli nan naba.»

Marata nun Mariyama kɔɔɔnyi

³⁸ Isa nun a fɔxirabiree to so taa nde kui, gine nde naxa e yigiya naxan xili Marata.³⁹ A xunya ginema fan nu na naxan nu xili Mariyama. Na naxa sa kɔɔɔ Marigi seeti ma, a a tuli mati a xa masenyi ra,⁴⁰ kɔɔɔ Marata tan ya koto nu mɔɔɔ a xa kɔɔɔe bun tife ra. Na kui, Marata naxa sa a fala Isa be, «Marigi, i mu n xunya toxi? A bara wali birin lu n tan keren ma. Wɔyɛn a be, a xa fa n mali.»⁴¹ Marigi naxa a yaabi, «Marata, Marata, i kɔɔɔfilixi, i man ya koto mɔɔɔ fe gbegbe ma,⁴² kɔɔɔ i hayi na fe keren peti nan ma. Mariyama tan, a tan nan fe fanyi sugandixi. Na man mu bama a yi feo!»

Ala maxandife

(Matiyu 6:9-13, 7:7-11)

11 Kɔɔɔ nde, Isa nu na Ala maxandife yire nde. A to ge, a fɔxirabiree nde naxa a fala a be, «Marigi, muxu tinkan Ala maxandide alb Yaya a fɔxirabiree tinkanxi ki naxe.»² Isa naxa a masen e be, «Wo ne Ala maxandima, wo xa a fala,

«Baba Ala, dunija birin xa i xili seniyanxi kolon.

I xa mangeya niini xa fa.

³ Baloe fi muxu ma kɔɔɔ birin, muxu hayi na naxan ma.

⁴ Dije muxu xa yunubie ma,

barima muxu fan dijema mixie haake ma, naxan yo bara fe kobi niya muxu ra.

I naxa muxu ti maratantanyi kira kɔɔɔ.»

⁵ Isa man naxa a masen e be, «Xa a sa li, wo ya ma mixi nde naxa siga a boore nde kɔɔɔ kɔɔɔe tagi, a a fala a be, «N boore, taami saxan doni n be,⁶ barima kɔɔɔe nde nan faxi n be keli biyaasi, a fa li donse yo mu na n naxan soma a yi.»

⁷ «Xa a sa li go, banxi kanyi a yaabi, «Ba n kɔɔɔfe! Naade balanxi, n tan nun n ma die birin saxi. N mu kɔɔɔma kelide fa n xa taami so i yi!»⁸ N xa a fala wo be, banxi kanyi mu kelima a xa a boore mali e xa kɔɔɔ-booreya ma. Kɔɔɔ a boore xa lixirinyi tan, na nan a niyama banxi kanyi xa keli, a a boore hayi birin fan.»

⁹ «N xa a fala wo be, wo maxandi ti, wo a sɔɔɔɔ ne.

Wo fenyi ti, wo a toma ne.

Wo naade kɔɔɔɔ, a rabima ne wo be.

¹⁰ Mixi naxan birin maxandi tima, a a sɔɔɔɔ ne.

Mixi naxan se fenma, a a toma ne.

Mixi naxan naade kɔɔɔɔnma, a rabima ne a be.»

¹¹ «Baba mundun na wo ya ma naxan xa di yexe maxɔrinma a ma, a sa kɔɔɔximase so a yi ra?¹² Xa a sa tɔɔɔe nan maxɔrin wo ma, wo kɔɔɔma tali sode a yi ra?

¹³ Xa wo tan mixi kobie fata se fanyie fide wo xa die ma, Baba Ala naxan na ariyanna, a dangi wo ra pon! A a Xaxili Seniyanxi fima ne a maxandimae ma.»

Ala Xaxili Seniyanxi matandife

(Matiyu 12:22-37, Maraki 3:20-27)

¹⁴ Isa naxa pinne nde keri xeme fɔɔɔ ra naxan nu bara a kanyi findi boboe ra. Isa to na pinne keri, boboe naxa wɔyɛn, nama naxa kaaba.¹⁵ Kɔɔɔ mixi ndee nu na e ya ma, nee a fala, «A pinnee kerima pinne mange Belesebulu nan saabui ra.»¹⁶ Mixi gbete naxa gantanyi sa a ya ra a maxɔrinfe ra Ala xa tɔɔɔnma nde ma.¹⁷ Isa to e xa mɔɔɔxunyi birin kolon, a naxa a masen e be, «Lantareya na mangeya naxan kui, a mu buma. Denbaya lantaree fan, e kanama ne.¹⁸ Sentane xa mangeya kɔɔɔma bude xa lantareya na a kui? Wo naxe a n pinne kerima Belesebulu saabui nan na.¹⁹ Xa n tan pinnee kerima Belesebulu nan saabui ra, wo tan xa mixie fa e kerima nde saabui ra? Na kui, e tan nan yati wo makiitima.²⁰ Kɔɔɔ xa n tan pinne kerima Ala senbe nan saabui ra, Ala xa mangeya niini yati nan bara wo li.»

²¹ «Xa senbema a xa banxi kantama geresose ra, a harige birin na kantari nan kui.²² Kɔɔɔ xeme gbete na fa naxan senbe gbo a be, a kɔɔɔma ne a ra, a a xa geresosee ba a yi a nu laxi naxee ra, a a harige birin itaxun mixi gbete ra.»

²³ «Mixi naxan mu n fɔɔɔ ra, a tixi n kanke ne. Naxan mu n malima mixi sɔɔɔde, a na mixie rayensenfe ne.»

Ninne gbilenfe a sabatide fori

(Matiyu 12:43-45)

²⁴ «Ninne na gbilen mixi fɔɔɔ ra, a sigama yire maxare lingira gbete fende, kɔɔɔ a mu a toma. Na te-

mui a a falama a yete be, «N xa gbilen n ma banxi kui n kelixi dennaxe.»²⁵ A na gbilen menni, a a lima ne na banxi makoxi, a raxunmaxi a fanyi ra.²⁶ Na temui, a sigama ne a sa fa jinne solofere gbete ra naxee naaxu a be, e birin so na banxi kui, e sabati naa. Na kui, na mixi xa fe naaxuma ne dangife singe ra.»

Sewe na mixi naxee be

²⁷ Isa to nu yi fee falafe, gine nde naxa a xui ite nama tagi, «Sewe na gine be naxan i bari, a xijne fi i ma!»
²⁸ Koxo Isa naxa a yaabi, «Sewe na mixie nan be naxee Ala xa masenyi ramema, e a rabatu.»

Annabi Yunusa xa tnxuma

(Matiyu 12:38-42)

²⁹ Nama to nu Isa xetenfe, Isa naxa a masen e be, «To mixie kobi. E wama tnxuma makaabaxi tofe, koxo tnxuma yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa tnxuma ra.³⁰ Annabi Yunusa findi tnxuma ra Ninewekae be ki naxe, Adama xa Di fan findima tnxuma ra na ki ne yi waxati mixie be.³¹ Kiiti laxe, Seeba mange gine fan tima ne e nun to mixie, a seederaxoya ba wo xili ma, barima a tan fa ne kelife yire makuye Sulemani xa lnni ramede, a fa li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo Sulemani be.³² Kiiti sa laxe, Ninewekae fan kiiti tinxinxi sama ne yi waxati mixie ma, barima Ninewekae tuubi Yunusa xa kawandi nan saabui ra, koxo yakosi mixi nde na be naxan xa fe gbo Annabi Yunusa be.»

Danxaniya xa naiyalanyi

(Matiyu 5:15, 6:22-23)

³³ «Mixi yo mu lanpui radexema a man fa a koxun yire nde, xa na mu a ra a debe felen a xun. A a duxoma lanpui duxose nan fari alako naxee soma banxi, e xa a te dexe to.»

³⁴ «I ya nan na i fate xa lanpui ra. Xa i ya fan, i fate birin iyalanma ne, koxo xa i ya mu fan, i fate luma dimi nan kui.³⁵ Na kui, i maroxun ki fanyi xa naiyalanyi naxan na i baje kui mu findixi dimi ra.³⁶ Xa i fate birin iyalanxi, dede mu fa na dimi kui, a birin luma ne naiyalanyi kui ab lanpui dexe na ti i ma.»

Diinela kobie

(Matiyu 23:1-39, Maraki 12:38-40)

³⁷ Isa to ge woyende, Fariseni nde naxa Isa maxrin e xa sa e dege. Isa to so Fariseni xonyi, a naxa a magoro.
³⁸ Fariseni naxa kaaba, a to a to Isa mu a belexe raxa Yuwifie xa naamunyi ki ma beenun a xa a dege.³⁹ Na kui, Marigi naxa a fala a be, «Wo tan Farisenie, wo paxti nun pileti fari maxama e xa rasenyen, koxo mixi see mupafe nun seniyentarepa nan tun na wo baje ma.
⁴⁰ Wo tan xaxilitaree! Wo mu a kolon Ala naxan se fari daa, a tan nan mixi baje fan daa?⁴¹ Xa wo setare ki baloe ra naxan na wo xa piletie kui, wo xa fe birin nasenyenma ne.»

⁴² «Gbaloe na wo be, wo tan Farisenie! Wo sansi xunxurie birin farile bama, ab salaxui nun gbengbe, koxo wo gbilenxi tinxinyi nun Ala xanufe foxo ra. A lanma ne nu wo xa na seriye hagigee rabatu, wo man mu naxee boore seriye xunxurie fan ma.⁴³ Gbaloe na wo be, wo tan Farisenie! Barima a rafanxi wo ma, wo xa duxo binye yire salide banxi kui, mixie man xa nu wo xeebu taa kui binye xeebuie ra.⁴⁴ Gbaloe na wo be, barima wo maniyaxi gaburie nan na naxee mu matoxumaxi, mixie jerepa naxan fari e mu a kolon!»

⁴⁵ Seriye lnnila nde naxa a fala a be, «Karamoxo, i to yi fee falama yi ki, i na muxu fan nasoxofe ne.»⁴⁶ Isa naxa a yaabi, «Gbaloe na wo fan be, wo tan seriye lnnilae! Barima wo kote duxoma mixi xun ma naxan xanin koxo ki fanyi, koxo wo tan mu tinma e malide hali wo belexesole keren na.⁴⁷ Gbaloe na wo be, barima wo gaburi fanyie yailanma namioxnmee be, a fa li wo benbae nan e faxes!⁴⁸ Na kui, wo bara findi wo benbae xa kexalie seede ra, e xa na kexalie man bara wo kenen, barima e tan bara namioxnmee faxes, wo fan na namioxnmee xa gaburie raxunmama.⁴⁹ Na nan a ra, Ala xa lnni fan a masenxi ne, «N namioxnmee nun xerae rasanbama ne e ma, e tan ndee faxes, e ndee paxankata.»⁵⁰ Na kui, namioxnmee birin wuli naxan filixi kabi dunija fole, yi waxati mixie nan a sare fima,
⁵¹ kelife Habila wuli ma han Sakari, naxan faxes serexebade nun hoxomoxbanxi tagi. Iyo, n xa a fala wo be, to mixie nan a birin sare fima.⁵² Gbaloe na wo be seriye karamoxo, barima wo bara saabi tongo naxan lan a xa lnni naade rabi. Koxo wo mu soma, wo man mu tinma mixi gbete fan xa so naa.»

⁵³ Isa to keli naa, Farisenie nun seriye karamoxo naxa ti folo a kanke a xone ra. E naxa maxrinyi moko birin ti a ma,⁵⁴ alako e xa a suxu tantanyi nde kui.

Isa a foxirabiree rasife

(Matiyu 10:26-33, 12:32, 10:19-20)

12 Yi fee nu dangife temui naxe, mixi wulu wulu nan nu bara e malan, han e nu e bore maboronfe. Isa woyen folo a foxirabiree nan singe be, a naxe, «Wo wo yete ratanga Farisenie xa lebini ma, naxan findixi filankafuipa ra.² Fefe koxunxi mu na naxan mu fama makenende, gundo yo mu na naxan mu fama kolonde.³ Na kui, wo naxan yo falama koxe ra, a mema ne yanyi ra. Wo fefe makoyikoyima banxi kui, dunija birin fama rakolonde a ra kene ma.»

⁴ «N booree, n xa a fala wo be, wo naxa gaaxu mixie ya ra naxee koma mixi fate bende faxade, koxo e mu koma fefe ra na xanbi ra.⁵ N xa a masen wo be, a lan wo xa gaaxu naxan ya ra. Wo xa gaaxu Ala nan ya ra, barima a tan nan mixi faxama, a tan nan man koma mixi wolide yahannama. Iyo, n xa a fala wo be, a lanma wo xa gaaxu a tan nan ya ra.»

⁶ «Turunna suuli xa mu sarama batanka firin na? Koxo Ala tan mu naxemuma e sese ma.⁷ Hali xunxerie naxan na wo xunyi ma, Ala a birin konti kolon. Wo naxa gaaxu, barima wo munafanyi gbo dangi turunna xoni gali ra.»

⁸ «N xa a fala wo be, mixi yo naxan n kolonma a Mari-gi ra adamadie ya ma, n tan Adama xa Di fan na kanyi kolonma ne Ala xa malekee ya i. ⁹ Kɔnɔ naxan na tondi n kolonde adamadie ya i, n fan tondima ne na kanyi kolonde Ala xa malekee ya i.»

¹⁰ «Mixi naxan birin wɔyen kobi falama Adama xa Di xa fe ra, na yunubi nɔma ne xafaride na kanyi be, kɔnɔ mixi naxan Ala Xaxili Seniyenxi rasɔtɔma, na yunubi tan mu nɔma xafaride na kanyi be.»

¹¹ «E na wo xanin salide kiitisae yire, xa na mu a ra mangasanyi kɔnɔ, wo naxa kɔntɔfili wo e yaabima ki naxe, xa na mu a ra wo naxan masenma e be, ¹² bari-ma Ala Xaxili Seniyenxi wo rakolonma ne na waxati yati ma, a lan wo xa naxan fala.»

Banna xaxilitare xa taali

¹³ Mixi nde naxa a fala Isa be pama tagi, «Karamɔkɔ, a fala n taara be a xa muxu ke itaxun, a n gbe so n yi.»

¹⁴ Isa naxa a yaabi, «Nde n findixi kiitisa ra wo xun ma, xa na mu a ra wo ke taxunma ra?» ¹⁵ A man naxa a masen e be, «Wo a i ki fanyi, wo wo yete ratanga xɔyife se mɔkli birin ma, barima i banna kiyoki, dunijeigiri tide mu kelima se sɔtɔe xa ma.»

¹⁶ Na xanbi, Isa naxa yi taali sa e be, «Xeme bannaxi nde xa xe naxa fan ki fanyi. ¹⁷ A naxa a mapɔkɔxun a yete ma, «N munse rabama, barima yire mu n be n nɔma n ma donse birin nagatade dennaxe?» ¹⁸ A naxa nate tongo, «N yi nan nabama. N na n ma bilie rabirama ne, n gbete ti naxee gbo e be. N na n ma donse nun n ma se birin malanma nee nan kui. ¹⁹ Na temui n na a fala-ma ne n yete be, N bara se gbegebe ragata naxan buma ne wuyaxi. N xa n malabu fa, n xa n dege, n xa n min, n xa nelexin.» ²⁰ Kɔnɔ Ala naxa a masen a be, «I tan xaxilitare! To ke yati ra, i nii bama ne i fate. I naxan birin malanxi, a fa luma nde be?» ²¹ A na na ki ne mixi be naxan se malanma a yete be, kɔnɔ a mu bannaxi Ala be.»

Xaxili tife Ala ra

²² Na dangi xanbi Isa naxa a masen a foxirabiree be, «Na nan a toxi, n xa a fala wo be, wo naxa kɔntɔfili baloe xa fe ra wo hayi na naxan ma yi dunijeigiri kui, xa na mu a ra, dugie xa fe ra wo naxee ragoroma wo fate ma. ²³ Wo xa dunijeigiri tide gbo donse be, wo fate tide gbo dugie be. ²⁴ Wo wo mapɔkɔxun xaaxae ma. E mu sansi sima, e mu xe xabama. Saga nun bili sese mu e yi, kɔnɔ Ala e rabaloma. Wo tan tide gbo xɔnie be pon! ²⁵ Nde nɔma hali xi keren sade a xa simaya xun a xa kɔntɔfilife saabui ra? ²⁶ Xa wo mu nɔma na fe lanma ra, wo fa kɔntɔfilima fe gbete ra munfe ra?»

²⁷ «Wo wula sansi fuge tofanyie mato e minima ki naxe. E mu walima, e mu woligese yailanma, kɔnɔ n xa a fala wo be, hali mange Sulemani xa dariye birin kui, a xa sosee mu nu tofan alb na sansi fuge keren. ²⁸ Xa Ala wula sansi meenima yi ki ne, naxan na na to, tina a gan, a meenima ne wo tan ma dangi na ra pon! Wo xa danxaniya xurun. ²⁹ Wo naxa wo xaxili birin ti donse

nun minse ra. Wo naxa kɔntɔfili. ³⁰ Kaafiri birin birama na fe mɔkli nan tun fɔkɔ ra. Kɔnɔ wo tan Baba Ala a kolon, a wo hayi na na see ma. ³¹ Wo xa Ala xa mangeya niini singe fen. Wo hayi na naxan birin ma, a na fan fima ne wo ma.»

Harige malanfe ariyanna

(Matiyu 6:19-21)

³² «Wo naxa gaaxu, wo tan naxee luxi alb n ma xuruse gɔkre lanma, barima a bara wo Baba Ala kenen a xa mangeya niini fi wo ma. ³³ Se naxan na wo yi ra, wo xa sa a mati, wo a kɔbiri fi setaree ma. Wo xa kɔbiri kɔkɔ sɔkɔ naxan mu kanama, wo harige sɔkɔ naxan mu nɔnɔma, naxan na ariyanna, muɔeti mu dennaxe li-ma, nimasee fan mu kanari sama dennaxe. ³⁴ Wo harige na dennaxe, wo kɔne fan luma menni ne.»

Wali suxufe Marigi ya ra

(Matiyu 24:43-51)

³⁵ «Wo tagi ixirixi nan xa lu a ra, wo xa lanpuie radexexi. ³⁶ Wo xa lu ne alb mixi naxee e marigi mamefe kelife futixiri xulunyi. A na fa, a naade kɔnkɔn, e a rabima ne a be keren na. ³⁷ Seewe na konyie be, marigi naxee lima e mu xixi a fa temui. N xa nɔndi fala wo be, marigi yati fama a tagi ixiride, a fa magorode fen a xa na konyie be, a fa e bun ti. ³⁸ Seewe na e be, marigi naxee lima e mu xixi, hali a gbilen ke tagi, xa na mu a ra a jan dangi na ra.»

³⁹ «Wo xa a fahaamu a fanyi ra, xa banxi kanyi a kolon ne nu muɔeti fama temui naxe, a mu a luma muɔeti xa so a xɔnyi. ⁴⁰ Wo fan, wo xa wo tagi ixiri, wo naxa yanfa, barima Adama xa Di fama waxati nan ma wo kɔkɔ mu naxan ma.»

⁴¹ Piyeri naxa a maxɔrin, «Marigi, i yi taali saxi muxu tan nan be, ka birin be?» ⁴² Marigi naxa a yaabi, «Nde luma alb walike xunmati naxan findixi xaxilima dugutege ra? A marigi a tima a xa banxi walikee birin xun ma, a xa donse taxun e ra a waxati. ⁴³ Nelexinyi na na konyi be, naxan marigi a lima na wali ra. ⁴⁴ N xa nɔndi fala wo be, na marigi a harige birin taxuma ne na konyi ra. ⁴⁵ Kɔnɔ xa a sa li go, na konyi a fala a yete be, «N marigi buma ne fafe ra», a fa marigi xa konyi xeme nun konyi ginɛe kɔnbɔ, a xulunyi ti, a siisi? ⁴⁶ Kɔkɔ nde fama, a tan konyi mu naxan kolon, a kɔkɔ mu saxi naxan ma, a marigi gbilenma ne. A na fa, a na konyi naxankatama ne a naaxi ra, konyi gbaloe sɔkɔ e nun kaafirie.»

⁴⁷ «Konyi naxan a marigi sago kolon, kɔnɔ a mu a tagi ixiri, a man mu a sago raba, a fama ne kɔnbɔe gbegebe sɔkɔde. ⁴⁸ Kɔnɔ naxan mu a marigi sago kolon, xa a bara fe raba a lanma a xa kɔnbɔ naxan ma, a mu kɔnbɔe gbegebe sɔkɔma. A gbegebe bara so naxan yi, a gbegebe man maxɔrinma ne a ma. A gbegebe bara taxu naxan na, na gbegebe man maxɔrinma ne a ma, nde man fa sa na xun.»

Isa faxi fatanyi nan na

(Matiyu 10:34-36)

⁴⁹ «N faxi te nan sade bɔxi ma. A rafanma n ma xa a nan bara dexel! ⁵⁰ Fo n xa tɔɔre belebele sɔɔ. N kɔɔe mu sama fo na kamali temui naxe. ⁵¹ Wo kɔɔ a ma a n faxi kɔɔesa nan na dunɔna? Ade, n faxi fatanyi nan na. ⁵² Keli yi waxati ma, xa mixi suuli na denbaya kui, gere luma mixi saxan nun mixi firin tagi. ⁵³ Baba a xa di xeme gerema ne, di xeme fan a baba gere. Nga a xa di gine gerema ne, di gine fan a nga gere. Mama a xa mamadi gerema ne, mamadi fan a mama gere.»

Waxati tɔnxumae kui kolonfe

(Matiyu 16:2-3)

⁵⁴ Isa man naxa a fala pama be, «Wo na nuxui to a malan na sogegorode, wo a falama keren na, «Tune nan kelixi,» a fa li na nan man yati rabama. ⁵⁵ Foye na keli kɔɔla ma, wo a falama, «Kuye ifurama ne,» a fa li na nan man yati rabama. ⁵⁶ Wo tan filankafuie! Wo fata bɔxi nun koore ɔingi kui kolonde, kɔɔ munfe ra wo mu fata yi waxati fee tan tagi rabade?»

Lanyi xirife sinnanyi ma

(Matiyu 5:25-26)

⁵⁷ «Munfe ra wo tan yete mu fe matoma, wo xa a kolon naxan findixi tinxinyi ra? ⁵⁸ Xa wo nun i kalamu mixi na sigafe kiitisa yire, kata wo xa lanyi xiri kira kɔɔ, xa na mu a ra a i bendunma ne han kiitisa kɔɔ, kiitisa fan i so kɔsibili yi ra, kɔsibili i sa geeli. ⁵⁹ N xa a fala i be, i mu minima menni fo i kɔbiri birin fi han batanka dɔɔɔ.»

Tuubife

13 Na temui, mixi ndee naxa dentege sa Isa be a mange Pilati bara Galileka ndee faxesa, a e wuli masunbu e xa serexe ra. ² Isa naxa e yaabi, «Wo a maɔɔxunxi ne a na mixie tɔɔɔxi ne na ki barima e xa yunubi dangi Galileka booree ra? ³ N xa a fala wo be na mu a ra feo! Kɔɔ xa wo mu tuubi, wo birin halakima ne alɔ e tan. ⁴ Na Darisalamuka fu nun solomasaxanyi go, Silɔmu koore banxi bira naxee ma? Wo kɔɔ a ma a na tɔɔre e lixi ne yunubitee nan to e ra dangi Darisalamuka boore birin na? ⁵ N xa a fala wo be na mu a ra feo! Kɔɔ xa wo mu tuubi, wo birin sɔɔɔma ne alɔ e tan.»

⁶ Isa man naxa yi taali masen e be. «Xɔre bili to nu sixi xeme nde xa bɔxi ma, a naxa siga a xa sa a bogi ba, kɔɔ a mu sese to a kɔn na. ⁷ Na kui, a naxa a fala a xa walike be, «A mato, a ɔe saxan nan yi ki n fama xɔre bogi fende yi xɔre bili kɔn na, n mu se to. A side bara findi bɔxi makanaxi nan na! A sege!» ⁸ Walike naxa a yaabi, «Marigi, i man xa diɔe toofare xa dangi, alako n xa a rabilinyi buxa, n ɔe sa a ma. ⁹ Xa a bogi tamuna, awa. Xa a mu bogi, i a sege.»

Isa gine nde rayalanfe malabu lɔɔɔ ma

¹⁰ Malabu lɔɔɔ nde ma, Isa nu na kawandi tife salide nde kui. ¹¹ A naxa gine nde li naa ɔinne nu bara naxan kuntin a ra. Kabi ɔe fu nun solomasaxan a mu nu nɔma a rakelide feo! ¹² Isa to a to, a naxa a xili, a a fala a be, «N nga, i bara fulun yi fure ma to.» ¹³ Isa to a belexe sa a ma, gine naxa a rakeli keren na, a so Ala matɔɔɔfe.

¹⁴ Kɔɔ Isa to a rayalanxi malabu lɔɔɔ ne, salide xunmati naxa kɔɔ a ma, a a fala pama be, «Xi senni nan na a daxa mixi xa wali naxan kui. Wo xa fa marayalanyi fende na lɔɔɔe ne, kɔɔ wo naxa fa malabu lɔɔɔ tan ma.» ¹⁵ Marigi naxa a yaabi, «Wo tan filankafuie! Malabu lɔɔɔ ma, wo birin mu wo xa ninge xa na mu wo xa sofale fulunma xe a xiride, wo a xanin ye minde? ¹⁶ Ibrahima xa di nan yi gine ra, kɔɔ Sentane bara a xiri kabi ɔe fu nun solomasaxan. A mu lanma n xa a fan fulun malabu lɔɔɔ ma?» ¹⁷ A to na fala, a yaxui birin naxa yaagi, kɔɔ pama tan naxa seewa a xa kaabanako fe birin na.

Konde xɔri nun lebini xa taalie

(Matiyu 13:31-35, Maraki 4:30-32)

¹⁸ Isa man naxa a masen e be, «Ala xa mangeya maniyaxi munse ra? N nɔma a misaalide tali wɔyenyi mundun na? ¹⁹ A luxi ne alɔ konde xɔri xurudi xeme naxan si a xa bɔxi ma. A naxa te, a findi wuri bili ra, xɔnie fa e tee sa a kɔn na.»

²⁰ A man naxa a masen, «N xa Ala xa mangeya misaali munse ra? ²¹ A luxi ne alɔ lebini, gine naxan sa farin busali tagi xun ma, na fa farin birin nate.»

Naade ixutuxi

(Matiyu 7:13-14, 21-23, 8:11-12)

²² Isa nu sigama kawandi ti ra taae birin kui, a xungbe nun a xuri. Na birin, a nu na Darisalamu kira nan kɔɔ. ²³ Mixi nde naxa a maxɔrin, «Marigi, kɔɔndi nan a ra, a mixi gbegbe mu kisima?» A naxa a yaabi, ²⁴ «Wo kata wo xa so naade ixutuxi nan na, barima n xa a fala wo be, mixi wuyaxi katama ne sode naa, kɔɔ e mu nɔma. ²⁵ A waxati a lima banxi kanyi kelima ne a naade balan. Wo tan fama ne tide tande wo nu naade kɔnkɔn na, wo a fala, «Marigi, naade rabi muxu be.» Na temui, a wo yaabima ne, «N mu wo kolon, n mu wo kelide kolon.» ²⁶ Wo man a falama ne a be, «I mixie xaranxi muxu kɔnyi ne, won birin nan won degexi, won birin nan won min.» ²⁷ Kɔɔ a wo yaabima ne, «N xa a fala wo be, n mu wo kolon, n mu wo kelide kolon. Wo keli n ya i, wo tan fe kobi rabae!» ²⁸ Ibrahima, Isiyaga, Yaxuba, nun namipɔɔɔ birin, wo e toma ne Ala kɔnyi ariyanna, kɔɔ wo tan naminima tande, wa nun ɔinyi raxinyi na dennaxe. ²⁹ Mixie kelima sogetede nun sogegorode, e keli kɔɔla nun yirefanyi biri, e e dege Ala xa mangeya niini bun ma. ³⁰ Na kui, xanbiratie findima ne yareratatie ra, yareratatie fan findi xanbiratie ra.»

Isa sunnunfe Darisalamu xa fe ra
(Matiyu 23:37-39)

³¹ Na waxati ma, Fariseni ndee naxa fa Isa xɔn, e a fala a be, «I xa keli be. Siga yire gbete, barima Herode wama i faxafe.» ³² A naxa e yaabi, «Wo siga, wo sa a fala na xulumase kɔtaxi be, n na jinnɛe kerife mixie fɔxɔ ra, n na mixie rayalanfe, to a nun tina. Xi saxan nde ma, n gema ne n ma wali ra. ³³ Kɔnɔ fo n xa n jere to, tina nun tina bora, barima a mu lanma tan namijɔnmɛ xa faxa fo Darisalamu.»

³⁴ «Darisalamu, Darisalamu, taa naxan namijɔnmɛe faxama, naxan Ala xa xɛrae magɔkɔma. Sanmaya wuyaxi n bara wa i xa die malanfe n yire, alɔ kɔxɛ a xa die rasoma a gabutenyi bun ma ki naxe, kɔnɔ wo naxa tondi! ³⁵ Na kui, Ala bara keli wo xa banxi xun ma. N xa a fala wo be, wo mu n toma kɔnɔ, han wo a falama te-mui naxe, «Baraka na a be naxan fafe Marigi xili ra!»

Isa mixi rayalanfe malabu lɔxɛ ma

14 Malabu lɔxɛ nde ma, Isa to nu a degefe Fariseni kuntigi nde xɔnyi, e birin nu Isa rabɛnfe ne. ² Xɛmɛ nde nu na naa naxan fate nu mafuntuxi. ³ Na kui, Isa naxa Farisenie nun seriye lɔnnilae maxɔrin, «A daxa ka a mu daxa furema xa rayalan malabu lɔxɛ ma?» ⁴ Kɔnɔ e mu sese fala. Isa naxa a belexe sa furema ma, a a rayalan, a a ragbilen a xɔnyi.

⁵ Na xanbi, Isa man naxa e maxɔrin, «Xa a sa li go, wo xa di, xa na mu wo xa ninge bara bira gulunba ra malabu lɔxɛ ma, wo mu a ratema xɛ keren na?» ⁶ E mu nɔ na yaabi yo fide.

Yete magore nun yete igboe

⁷ Isa to a rakɔrɔsi xɔnɛe nu magorode fanyie nan tongoma e yete be, a naxa yi taali wɔyɛnyi fala e be, ⁸ «Mixi na i xili a xa xulunyi, i naxa magorode fanyi fen, bari-ma xa mixi fa naxan tide gbo i be, ⁹ i yatigi a falama ne i be, «I xa dɔxɔse so na mixi binye yi ra.» Na kui, i kelima ne yaagi ra sigafe dɔxɔse gbete fende, binye mu na dennaxe. ¹⁰ Kɔnɔ mixi na i xili a xa xulunyi, i xa magorode binyetare nan tongo. Na kui, xa i yatigi bara fa, a a falama ne i be, «N boore, sa magorode fanyi nan tongo yare.» Na findima binye nan na i be mixie birin ya ma wo nun naxee dɔxɔxi naa. ¹¹ Naxan yo na a yete igbo, a fama ne igorode. Naxan yo na a yete magoro, a xa fe itema ne.»

¹² Isa naxa a fala xulunyi kanyi be, «Xa a li i xulunyi tima, i naxa i boore, i bariboore, i barenjie, nun i dɔxɔboore bannaxie gbansan xa xili, barima e nɔma ne i xa wali fanyi birin nagbilende i ma. ¹³ Donse fanyie na rafala i xɔnyi, a lanma i xa setaree, mabenjie, namateɛ, nun dɔnxuie nan xili e xa fa e dege. ¹⁴ Na kui, i findima sɛɛwatɔɛ nan na, barima fɛɛɛɛ mu e tan be e xa i xa na fe fanyi ragbilen i ma, kɔnɔ i fama ne a sare sɔtɔde mixi tinxinjie rakelima faxe ma lɔxɛ naxe.»

Donyi xungbe maxili xa taali
(Matiyu 22:1-14)

¹⁵ Xɛmɛ nde Isa nun naxan nu a degefe, a to na fe me, a naxa a fala a be, «Sɛɛɛɛ na mixi be naxan fama a degede Ala xɔnyi ariyanna!» ¹⁶ Isa fan naxa a masen a be, «Xɛmɛ nde naxa mixi gbegbe rakolon, a e xa fa a xɔnyi, e xa e dege a fanyi ra. ¹⁷ A temui to a li, a naxa a xa konyi xɛɛ mixie xilide, yi fe binye nu bara ragbilen naxee ma, a xa a fala, «Wo fa, fe birin bara ge yai-lande.» ¹⁸ Kɔnɔ e birin naxa e yete maxandi. A singe naxe, «N baxi xɛ nan sarade, fo n xa sa a mato. Dije n be.» ¹⁹ Boore fan naxe, «N baxi ninge firin dɔxɔ suuli nan sarade, fo n xa sa e mato. Dije n be.» ²⁰ Gbete fan naxe, «N baxi gine nan dɔxɔde. N mu nɔma fade.»

²¹ «Konyi to gbilen a marigi xɔnyi, a naxa na fee den-tege sa a be. Na kui, banxi kanyi naxa kɔnɔ, a a fala a xa konyi be, «Siga mafuren, i sa setaree, mabenjie, dɔnxuie, nun namateɛ xili naxee na taa kui yire birin. I xa fa e ra n xɔnyi be.»

²² «Konyi man to gbilen a naxa a fala, «Marigi, n bara i xa yaamari raba, kɔnɔ han ya dɔxɔde luxi i xa banxi kui.» ²³ Banxi kanyi naxa a fala a xa konyi be, «I man xa mini, i sa taa fari yire birin isa. I xa fe birin naba mixie xa fa, n ma banxi xa rafe. ²⁴ N xa a fala i be, mixi naxee singe xilixi, e tan sese mu e dege ma n xɔnyi feo!»

Birafe Isa fɔxɔ ra

(Matiyu 10:37-39, 5:13, Maraki 9:50)

²⁵ Isa man to nu kira ra, nama gbegbe nu a fɔxɔ ra. A naxa a ya rafindi e ma, a a masen e be, ²⁶ «Xa mixi wa birafe n fɔxɔ ra, fo a xa n xanu ne dangi a baba ra, a nga ra, a taara ra, a xunya ra, a xa gine ra, a xa die ra, nun a yete yati fan na. Xa na mu a ra, a kanyi mu nɔma findide n fɔxirabire ra. ²⁷ Xa mixi mu a yete waxɔnfe gere, a fa tin n waxɔnfe ra, a mu nɔma findide n fɔxirabire ra.»

²⁸ «Xa mixi nde sa wa koore banxi xungbe tife wo ya ma, fo a xa dɔxɔ ne sinden, a a mato kɔbiri xasabi naxan nɔma na banxi tide, alako a xa a kolon xa a xa fɛɛɛɛ nɔma na wali rapɔnde. ²⁹ Xa na mu a ra, a kanyi na banxi kɔnɔ a mu fa nɔ a rapɔnde, mixie nu na to, e a mayelema ne, ³⁰ e a fala, «Yi xɛmɛ bara banxi ti fɔlɔ, kɔnɔ a mu nɔxi a rapɔnde.»

³¹ «Xa mange nde wa minife e nun mange gbete xa gere, fo a xa dɔxɔ ne sinden, a a mapɔnɔn xa a xa sɔkri mixi wulu fu nɔma tide mange boore xa sɔkri mixi wulu wulu kɔnɔ kanke. ³² Xa a bara a kolon a e mu nɔma, beemanun mange boore nun a xa sɔkrie xa makɔɛ, a xɛra nan nasigama a ma alako lanyi nan xa xiri e tagi. ³³ Na kui, xa mixi yo na wo ya ma naxan mu nɔma mɛede fe birin na n tan ma fe ra, a kanyi mu nɔma findide n fɔxirabire ra.»

³⁴ «Fɔxɛ fan, kɔnɔ xa fɔxɛ mɛxɛmɛxɛnyi bara ba, a fa mɛxɛmɛxɛnma di? ³⁵ A mu fan xɛ be, a mu fan papɛ ra. A wɔlema ne tun. Xa naxan tuli fe mema, a xa a tuli mati yi masenyi ra.»

Yexee lɔxi xa taali
(Matiyu 18:12-14)

15 Lɔɔ nde, duuti maxilie nun yunubitɔɔe birin nu e makɔrefe Isa ra e xa e tuli mati a ra. ² Farisenie nun sɛriye karamɔɔɔe naxa so a mafalafe, e nu a fala, «Yi xeme yunubitɔɔe rasenema, a man a degema e xɔnyi.»

³ Na kui, Isa naxa yi taali wɔyenyi masen e be, ⁴ «Xa mixi nde na wo ya ma, yexee keme na naxan yi ra, keren fa lɔe e tagi, a mu yexee tongo solomanaani nun solomanaani luma e demadonde, a siga na kerenyi fende han a sa a to? ⁵ A na a to, a jɛlexinma ne ki fanyi, a a sa a tunkie ma. ⁶ A na so a xɔnyi, a a xanuntenyie nun a dɔɔɔbooree xilima ne, a a fala e be, «Wo fa, won birin xa sɛewa, barima n bara n ma yexee to, naxan nu bara lɔe!» ⁷ Na kui, n xa a fala wo be, sɛewe gboma ne ariyanna yunubitɔɔe tuubixi keren xa fe ra, dangife tinxintɔɔe tongo solomanaani nun solomanaani ra naxee hayi mu tuubi ma.»

Gbeti kɔbiri kole lɔxi xa taali

⁸ «Xa a sa li gbeti kɔbiri kole fu na ginɛ nde yi ra, keren fa lɔe a yi, a mu lanpui radexema xe, a banxi makɔ, a na kɔbiri kole fen han a a to? ⁹ A na a to, a a xanuntenyie nun a dɔɔɔbooree xilima ne, a a fala e be, «Wo fa, won birin xa sɛewa, barima n bara n ma gbeti kɔbiri kole to naxan nu bara lɔe n ma!» ¹⁰ Na kui, n xa a fala wo be, sɛewe na Ala xa malekee xɔnyi yunubitɔɔe keren gbansan tuubife ma.»

Di lɔxi xa taali

¹¹ Isa man naxa a masen, «Xeme nde nu na, di xeme firin nu naxan yi ra. ¹² A xa di firin nde naxa a fala a baba be, «Won ma denbaya harige sɛeti so n yi ra, naxan lanma a xa findi n gbe ra.» Na kui, babe naxa a harige itaxun a xa di xeme firinyie ma.»

¹³ «A mu bu di firin nde naxa a xa se birin malan, a fa biyaasi pamane makuye. A naxa a harige makana menni, fuyanteya kui. ¹⁴ A birin to nɔn, kaame fan naxa sin na pamane ma a xɔɔɔɔe ra, sese mu lu na di yi ra. ¹⁵ A to siga wali fende naaka nde xɔn, na naxa a xee xɔsee demadonde. ¹⁶ Wuri bogi naxan nu soma xɔsee yi, a tan nu wama na nan donfe, kɔɔn mixi yo mu tin a kide nde ra.»

¹⁷ «Na kui, a naxa xaxili sɔɔɔ fa, a a fala a yete be, «N baba xa walike birin lugama a fanyi ra, e donse dɔnɔɔ lu, a fa li n tan na faxafe kaame nan na be! ¹⁸ Fo n xa gbilen n baba xɔnyi, n xa a fala a be, N baba, n bara yunubi sɔɔɔ Ala ra, n bara haake sɔɔɔ i fan na. ¹⁹ A mu daxa sɔɔɔn n xa findi i xa di ra. I xa n findi i xa walike nan na.» ²⁰ A naxa keli, a siga a baba xɔn.»

«Beenun a xa naa li, a baba naxa sa a to fa ra, a makuyaxi a ra sinden. A baba naxa kinikini ki fanyi. A naxa a gi, a sa a xa di ralan, a a masunbu. ²¹ Di naxa a fala a be, «N baba, n bara yunubi sɔɔɔ Ala ra, n bara

haake sɔɔɔ i fan na. A mu daxa sɔɔɔn n xa findi i xa di ra.»

²² «Kɔɔn a baba naxa a fala a xa konyie be, «Wo wo xulun, wo fa guba fanyi ra, wo a ragoro a ma. Wo belexerasoe so a belexe ra, wo sankiri so a sanyi. ²³ Wo fa ninge turaxi ra, wo a faxesa. Won xa won dege, won xa xulunyi ti, ²⁴ barima n ma yi di nu bara lu alɔ a nu faxaxi ne, kɔɔn a nii man bara gbilen a i. A nu bara lɔe, kɔɔn a man bara to.» Na kui, e naxa xulunyi ti fɔɔn.»

²⁵ «Na waxati, di singe nu na xe ma. A to nu sofe, a a makɔre banxi ra, a naxa xulunyi xui me. ²⁶ A naxa konyi nde xili, a a maxɔrin, «Munse rabaxi yi ki?» ²⁷ Na naxa a yaabi, «I xunya nan faxi. I baba bara ninge turaxi faxesa, barima a man bara a xa di masɔɔɔ a yalanxi.» ²⁸ Di singe naxa xɔn, a tondi sode banxi. A baba naxa mini, a so a mayandife, ²⁹ kɔɔn a xa di naxa a fala a be, «A mato, kabi je wuyaxi n tan walima i be alɔ i xa konyi, n mu i xa yaamari matandi hali keren. Kɔɔn na birin kui, hali si lanma, i mu nu a fi n ma, muxu nun n booree xa xulun di ti. ³⁰ Kɔɔn i xa di tan to faxi, naxan i harige birin makanaxi e nun langoe ginɛe ra, i ninge turaxi nan faxaxi a tan be!»

³¹ «A baba naxa a fala a be, «N ma di, i tan na n fe ma temui birin. Se naxan birin na n yi, i tan nan gbe a ra.

³² Kɔɔn a lan ne won xa sɛewa, won xulunyi ti, barima i xunya nu bara lu alɔ a nu faxaxi ne, kɔɔn a nii man bara gbilen a i. A nu lɔxi ne, kɔɔn a man bara to.»

Walike xunmati kɔɔtaxi xa taali
(Matiyu 6:24)

16 Isa man naxa a fala a fɔxirabiree be, «Xeme ban-naxi nde nu bara a xa fe birin taxu a xa walike xunmati ra, a xa a rapere. Lɔɔn nde, a naxa a me, a na walike xunmati nu na a harige makanafe. ² A naxa a xili, a a maxɔrin, «N nanse mexi i xa fe ra? I xa i xa wali dentegɛ sa n be, barima n bara xunmati wali ba i yi ra.» ³ Walike xunmati naxa a fala a yete be, «N munse rabama fa? N ma mange bara n namini walide. Senbe mu n yi n xa siga yire buxade, n man yaagima ne kule matide. ⁴ N bara fa a kolon n naxan nabama, alako n ma wali na ba n yi, mixie xa nu n nasene e xɔnyi.»

⁵ «A naxa a marigi xa donitie birin xili keren keren yi ra. Naxan singe fa, a naxa a maxɔrin, «N marigi xa yeri na i ma?» ⁶ Na naxa a yaabi, «Oliwi ture sunbui ya keme.» Walike xunmati naxa a fala a be, «I xa i xa keedi tongo mafuren, dɔɔn, i a sebe tongo suuli.» ⁷ Na xanbi, a naxa a fala gbete be, «I tan go? Yeri na i ma?» Na naxa a yaabi, «Maale busali wulu keren.» A naxa a fala a be, «I fan xa keedi tongo, i xa a sebe keme solomasaxan.»

⁸ Na kui, na walike xunmati tinxintare xa mange naxa a matɔɔn, a to kɔɔn rabaxi.»

«Yi dunjina mixi naxee jere ma dimi kui, e kɔɔn a booree mabiri, dangife mixie ra naxee jere ma naiyalanyi kui. ⁹ N xa a fala wo be, wo xa defanra fen yi dunjina tinxintare xa naafuli saabui ra. Na naafuli na nɔn, wo fama rasenede banxie kui naxee mu kanama abadan.»

¹⁰ «Naxan mu lanlanteya kanama fe xurudi kui, a mu lanlanteya kanama fe xungbe fan kui. Naxan mu tinxin fe xurudi kui, a mu tinxinma fe xungbe fan kui. ¹¹ Xa wo bara lanlanteya kana yi dunija tinxintare xa naafuli fe kui, nde fa lama wo ra a xa ariyanna bannaya taxu wo ra? ¹² Xa wo bara lanlanteya kana se taxuxi xa fe kui, nde fa wo gbe soma wo yi?»

¹³ «Konyi yo mu noma lude marigi firin xa yaamari bun ma, barima a fama marigi keren xonde, a boore maxanu. A xirima ne keren na, a boore rabolo. Wo mu noma Ala nun naafuli rabatude.»

Isa xa masenyi ndee

(Matiyu 11:12-13, 5:31-32, 5:18, Maraki 10:11-12)

¹⁴ Farisenie, kobiri nu rafanxi naxee ma, e fan naxa e tuli mati na fe birin na, e nu Isa mayele. ¹⁵ Isa naxa a masen e be, «Wo wama wo yete masenfe tinxintee nan na adamadie ya i, koka Ala wo kope ma fe kolon. Naxan tide gbo mixie be, Ala na koxi.»

¹⁶ «Annabi Munsa xa seriye nun namijonmee xa Kitaabuie nan kawandi han Yaya xa waxati. Keli na temui ma, Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi nan kawandima fa, mixie fe birin nan nabafe, alako e xa so Ala xa mangeya niini bun ma. ¹⁷ Koore nun baxi loma ne beenun sigire keren xa ba Ala xa seriye ra.»

¹⁸ «Xeme yo mee a xa gine ra, a sa gbete doka, a kanyi bara yene raba. Naxan na gine doka xeme bara mee naxan na, a fan bara yene raba.»

Banna xeme nun Lasaru xa taali

¹⁹ «Xeme bannaxi nde nu na, naxan nu luma a maxiri ra dugi sare kokokooe ra. Temui birin, a nu xulunyi nan tife. Loka yo loka, a nu lugama donse joxunme nan na. ²⁰ Misikiine nde nu saxi yi banna xa tete sode de ra, naxan nu xili Lasaru. Suurie nu na a fate birin ma. ²¹ A nu wama donse xuntunyi ndee nan sotofe naxee nu birama na banna xa teebili ra. A to nu saxi naa, baree nan nu fama a yire, e nu a xa suurie makon.»

²² «Loka nde misikiine naxa laaxira, malekee naxa sa a xanin Annabi Iburahima yire. Na banna xeme fan naxa faha, a ragata, ²³ a siga yahannama. A xa paxankate kui menni, a naxa a ya rate a sa Annabi Iburahima to yire makuye, e nun Lasaru. ²⁴ A naxa a xui ramini, «N baba Iburahima, kinikini n ma! Yandi, Lasaru xee n yire, a xa a belexesole rasin ye kokra, a n nyeni maxinbeli, barima n na yi te naxan kokra, a n paxankatafe a paaxi ra!»

²⁵ «Koka Annabi Iburahima naxa a yaabi, «N ma di, i xa i ratu, i tan bara fe fanyi soko i xa dunijeigiri kui, koka Lasaru tan kokre nan soko. Yakosi, a tan bara madundu be, i tan na paxankatafe. ²⁶ Sa na birin xun, gulunba belebele nan saxi won tagi, alako mixi naxa ko kelide be sigafe ra i yire, mixi man naxa ko kelide menni girife ra muxu fan yire.»

²⁷ «Na kui, banna naxa a fala a be, «Awa n baba, n bara i mayandi, i xa Lasaru xee n baba konyi, ²⁸ barima xunya suuli nan na n be. A xa sa e rasi, alako e naxa fa be, yi paxankate ma.» ²⁹ Koka Annabi Iburahima naxa a yaabi, «Annabi Munsa nun namijonmee xa Kitaabuie

na e yi. E xa e tuli mati nee xa masenyie ra.» ³⁰ Banna naxa a fala, «N baba Iburahima, na mu sokneyama, koka xa mixi nde keli faxamixie ya ma sigafe ra e kon, e tuubima ne.» ³¹ Koka Annabi Iburahima naxa a masen a be, «Xa e mu Annabi Munsa nun namijonmee xui ramema, hali mixi keli faxe ma, e mu lama a ra.»

Isa a foxirabiree rasife

(Matiyu 18:6-7, 15, 21-22, 17:20, Maraki 9:42, 11:22-23)

17 Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Maratantanyi fafe mu kanama, koka paxankate na mixi be naxan findima na saabui ra. ² A fisa na kanyi be geme binye xa xiri a konyi ra, a rasin baa ma, beemanun a xa yi mixi xuri keren natantan. ³ Wo meeni wo yete ma de!»

«Xa i ngaxakerenyi bara haake soko i ra, woyen a be. Xa a tuubi, i xa dije a ma. ⁴ Xa a haake soko i mabiri sanmaya solofere kokoe keren bun, a tuubixi man gbilen i madijede sanmaya solofere, fo i xa dije a ma.»

⁵ Xerae naxa a fala Marigi be, «Muxu xa danxaniya xun masa!» ⁶ Marigi naxa e yaabi, «Xa danxaniya na wo be nu, hali a xurun al yenten xori, wo noma ne a falade yi konde bili be, «Tala be, i sa sin baa ma,» a wo xui rabatuma ne.»

⁷ «Xa a sa li konyi na mixi nde yi wo tagi, na konyi na keli yire buxade xa na mu xurusee demadonde, a kanyi noma a falade a be keren na, «Fa, i fa i magoro, i i dege?» ⁸ Ade, wo a falama a be, «N ma donse rafala. I xa i xa donma masara alako i xa fa donse nun ye ra n be. I na ge na ra, i fan noma i degede.» ⁹ Mixi mu a xa konyi tantuma yaamari rabatufe ma. ¹⁰ Wo tan fan, wo na ge fe birin nabade wo yamarixi naxan na, wo xa a fala ne, «Konyi nan tun na muxu ra. Muxu muxu xa wali gbansan nan nabaxi.»

Isa kune kanyi fu rayalanfe

¹¹ Isa to nu Darisalamu kira kon, a naxa dangi Samari nun Galile baxi tagi. ¹² A to so taa nde kui, kune kanyi fu naxa fa a kon. E naxa sa ti e ndedi makuyaxi a ra, ¹³ e e xui ite a be, «Karamokoo Isa, kinikini muxu ma!» ¹⁴ A to e to, a naxa a fala e be, «Wo siga, wo sa wo yete masen serexedubee be.» Na kui, e nu sigafe temui naxe, e naxa yalan. ¹⁵ Na temui, mixi keren e ya ma, a to a to a yalanxi, a naxa gbilen Ala matokoo ra a xui itexi ra. ¹⁶ A naxa suyidi Isa be, a a tantu. Samarika nan nu a ra. ¹⁷ Isa naxa a fala a be, «Mixi fu xa mu rayalan? Na solomanaanie tan go? ¹⁸ Mixi yo mu gbilen Ala tantude fo yi Samarika?» ¹⁹ Isa naxa a fala a be, «Keli, i siga. I xa danxaniya bara i rakisi.»

Ala xa mangeya niini nun Isa xa gbilenyi

(Matiyu 24:23-28,37-41, Maraki 13:21-22, 15-16)

²⁰ Farisenie to Isa maxrin, a Ala xa mangeya niini fama mun temui, a naxa e yaabi, «Mixi mu Ala xa mangeya niini fa temui kolonma. ²¹ Mixie mu a falama xe de, «A mato, a tan nan ya,» xa na mu a ra, «A tan nan

sa na ki», barima Ala xa mangeya niini na wo ya ma ne.»

²² Na temui, Isa naxa a fala a fɔxirabiree be, «Waxati fama ne, Adama xa Di to xɔli wo suxuma ne, a xa lu wo ya ma hali lɔxɔ keren peti, kɔxɔ wo mu a toma. ²³ Mixie a falama ne wo be, «A mato, a tan nan sa na ki,» xa na mu a ra, «A tan nan yi ki!» Wo naxa wo gi na matode, wo naxa bira nee fɔxɔ ra. ²⁴ A fa lɔxɔ, Adama xa Di luma ne alɔ seyamakɔnyi naxan minima, kuye birin yanba. ²⁵ Kɔxɔ beenun na lɔxɔ xa a li, fo a xa tɔkre gbegebe sɔxɔ. To mixie mu lama a ra. ²⁶ Adama xa Di fa lɔxɔ luma ne alɔ Annabi Nuha xa waxati. ²⁷ Mixie nu e degema, e nu e minma, e nu ginee dɔxɔma, e nu e xa die fima xemee ma, han Annabi Nuha so kunkui kui lɔxɔ naxe. Banbaranyi belebele to din bɔxi ma, e birin naxa sɔxɔ. ²⁸ Na nan man naba Loti xa waxati. Mixie nu e degema, e nu e minma, e nu sare matima, e nu sansi sima, e nu banxie tima. ²⁹ Kɔxɔ Loti keli Sodoma lɔxɔ naxe, te nun sooda ye nu goroma ne kelife koore ma alɔ tune, birin naxa sɔxɔ. ³⁰ A man sa rabama na ki ne Adama xa Di na makenen lɔxɔ naxe.»

³¹ «Na lɔxɔ, naxan na tande, a naxa so a harige tongode banxi kui. Naxan na xe ma, a fan naxa gbilen a xɔnyi. ³² Wo xa ratu ne Loti xa gine ma. ³³ Mixi yo katafe a yete ratangade, na kanyi lɔema ne, kɔxɔ mixi yo a yete ralɔema, na kanyi ratangama ne. ³⁴ N xa a fala wo be, na temui ma, xa mixi firin saxi sade keren ma kɔe ra, mixi keren tongoma ne, boore lu naa. ³⁵ Xa gine firin na se dinfe mulunyi keren kui, keren tongoma ne, boore lu naa.» ³⁷ E naxa a maxɔrin, «Marigi, na rabama minden?» A naxa e yaabi, «Binbi na lu dennaxe, yubee sa e malanma menni ne.»

Kaape gine nun kiitisa xa taali

18 Na dangi xanbi, Isa naxa yi taali wɔyenyi masen e be e xa a kolon a fo e xa Ala maxandi temui birin tunnaɔxi kui. ² A naxa a masen, «Kiitisa nde nu na taa nde kui, naxan mu nu gaaxuma Ala ya ra, a gbe fe man mu nu mixi yo xa fe ma. ³ Kaape gine nde fan nu na na taa kui, naxan nu luma fa ra kiitisa xɔn, a nu a fala, «Kiiti tinxixi sa n tan nun n yaxui tagi.» ⁴ A naxa bu na ki, kiitisa mu tin a be, kɔxɔ lɔxɔ nde a naxa a fala a yete be, «Nɔndi na a ra, n tan mu gaaxuma Ala ya ra, n gbe fe man mu mixi yo xa fe ma. ⁵ Kɔxɔ yi kaape gine tan na n bɔxɔ rapaaxufe n ma. N xa kiiti tinxixi so a yi ra, alako a xa ba fafe n xɔn, a naxa fa n tɔxɔ.»

⁶ Na kui, Marigi naxa a masen, «Wo yi kiitisa kobi xui rame. ⁷ Ala mu kiiti tinxixi soma xe a xa mixi sugandixie yi ra, naxee a maxandima kɔe nun yanyi? A buma e malife ra? ⁸ N xa a fala wo be, a kiiti tinxixi soma e yi ra mafuren. Kɔxɔ Adama xa Di na fa, a danxaniya lima ne dunija ma?»

Fariseni nun duuti maxili xa taali

⁹ Isa man naxa yi taali wɔyenyi masen mixi ndee be naxee nu laxi e yete ra, a tinxintɔee nan na e tan na dangi booree ra e yoxi naxee ma. ¹⁰ A naxa a masen,

«Xeme firin naxa siga Ala maxandide hɔxɔmɔbanxi kui. Keren nu findixi Fariseni nan na, boore, duuti maxili.

¹¹ Fariseni naxa ti, a Ala maxandi a bɔxɔ ma, a nu a i, «Ala, n bara i tantu barima n mu luxi alɔ mixi gbete, naxee findixi muɔetie, fe kobi rabae, nun yenelae ra. N bara i tantu barima n mu luxi alɔ yi duuti maxili. ¹² N sunma sanmaya firin lɔxun keren bun ma, n man farile fima n sɔxɔe birin na.» ¹³ Kɔxɔ duuti maxili tan naxa ti a xati ma. A nan mu nu suusama a xa a ya rate koore ma. A nu a belexe saxi a kanke ma, a nu a fala, «Ee, Ala! Kinikini n ma, barima yunubitɔe nan n na!»

¹⁴ «N xa a fala wo be, yi mixi firin to gbilen e xɔnyi, na duuti maxili nan nu tinxixi Ala ya i, barima mixi yo a yete igbo, a kanyi fama ne igorode. Kɔxɔ mixi naxan a yete magoroma, a xa fe itema ne.»

Isa nun dimedie

(Matiyu 19:13-15, Maraki 10:13-16)

¹⁵ Mixie nu fafe dimedie ra Isa xɔn, alako a xa a belexe sa e ma. A fɔxirabiree to na to, e naxa wɔyɛn na mixie ma. ¹⁶ Kɔxɔ Isa naxa e xili, a a masen e be, «Wo a lu dimedie xa fa n yire. Wo naxa tɔnyi dɔxɔ e ma, bari-ma naxee maniyaxi e ra, e tan nan soma Ala xa mangeya niini bun ma. ¹⁷ N xa nɔndi fala wo be, mixi naxan mu tinma Ala xa mangeya niini ra alɔ dimedi, na kanyi mu soma Ala xa mangeya niini bun ma feo!»

Segetala bannaxi

(Matiyu 19:16-30, Maraki 10:17-31)

¹⁸ Mange nde naxa Isa maxɔrin, «Karamɔxɔ fanyi, a lan n xa munse raba alako n xa abadan kisi sɔxɔ ke ra?»

¹⁹ Isa naxa a masen a be, «Munfe ra i n xilima karamɔxɔ fanyi? Mixi yo mu fan. Ala keren peti nan fan. ²⁰ I seriye kolon: «I naxa yene raba. I naxa faxe ti. I naxa muɔe ti. I naxa mixi tɔxɔge. I baba nun i nga binya.»

²¹ Mange naxa Isa yaabi, «N bara na birin nabatu kafi n dimedi temui.» ²² Isa to na me, a naxa a fala a be, «Fe keren nan fa luxi i xa fe. Siga, se naxan birin na i yi ra, sa a mati, i a kɔbiri fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sɔxɔde ariyanna. I na na raba, fa, i bira n fɔxɔ ra.»

²³ Kɔxɔ a to na me, a naxa sunnun, barima a nu bannaxi ki fanyi. ²⁴ Isa to a sunnunxi to, a naxa a masen a be, «Sofe Ala xa mangeya niini bun ma, a xɔxɔ naafuli kanyie be ki fanyi! ²⁵ Nɔxɔme so xɔxun senbe yale ra, dine bannamixi sofe ra Ala xa mangeya niini bun ma.» ²⁶ Mixi naxee a xui me, e naxa a maxɔrin, «Nde fa nɔma kisi?» ²⁷ Isa naxa e yaabi, «Mixie mu nɔma naxan na, Ala tan nɔma na ra.»

²⁸ Piyeri naxa a fala Isa be, «A mato, muxu bara keli muxu xa se birin xun ma, muxu bira i fɔxɔ ra.» ²⁹ Isa naxa a masen e be, «N xa nɔndi fala wo be, mixi yo naxan na keli a xa se nde xun ma Ala xa mangeya niini xa fe ra, a findi banxi ra ba, gine ba, ngaxakerenyie ba, barimae ba, die ba, ³⁰ na kanyi a nɔxɔ wuyaxi sɔxɔma ne yi dunija ma, a man fa abadan kisi sɔxɔ aligiyama.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya sax-an nde

(Matiyu 20:17-29, Maraki 10:32-34)

³¹ Isa naxa a xa xεera fu nun firinyie xun lan, a a fala e be, «Wo a mato, won na tefe Darisalamu ne yi ki. Namijonmee fe naxee sebexi Adama xa Di xa fe ra, a birin fama ne kamalide naa. ³² A sama ne kaafirie belexe, e a mayele, e a konbi, e deye bɔxun a ma. ³³ E na ge a bɔnbɔde sebere ra, e a faxama ne, kɔnɔ a xa faxe xi saxan nde, a man kelima ne faxe ma.» ³⁴ Kɔnɔ Isa fɔxirabiree mu na sese fahaamu. Na masenyi bara findi wɔyenyi nɔxunxi ra e be, e mu naxan kui kolon.

Isa Yeriko dɔnxui rayalanfe

(Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43)

³⁵ Isa to makɔre Yeriko ra, dɔnxui nde nu dɔxɔxi kira de ra kule matide. ³⁶ A to nama xui me kira ra, a naxa maxɔrinyi ti, «Munse rabaxi?» ³⁷ E naxa a fala a be, «Isa Nasaretika nan dangife.» ³⁸ Na kui, a naxa gbelegbele, «Isa, Dawuda xa Di, kinikini n ma!» ³⁹ Mixi naxee nu yare, e naxa wɔyɛn a ma a xa sabari, kɔnɔ a tan nan naxa so a xui itefe dangi singe ra, «Dawuda xa Di, kinikini n ma!»

⁴⁰ Isa naxa ti, a a fala mixie be e xa fa dɔnxui ra a xɔn. Dɔnxui to a maso a ra, Isa naxa a maxɔrin, ⁴¹ «I wama n xa munse raba i be?» A naxa a yaabi, «Marigi, n wama n ya xa se to.» ⁴² Isa naxa a masen a be, «Se to. I xa danxaniya bara i rayalan.» ⁴³ A ya naxa se to keren na, a fa bira Isa fɔxɔ ra Ala matɔxɔ ra. Nama birin to na to, e fan naxa Ala matɔxɔ.

Isa nun Sakeye

19 Isa to so Yeriko, a nu taa ijɛɛfe. ² Xeme nde nu na naxan nu xili Sakeye. Duuti maxilie kuntigi nan nu a ra, a bannaxi. ³ A nu katafe ne a xa Isa kolon, kɔnɔ a mu nu nɔma a tode nama xa fe ra, barima mixi dunke nan nu a ra. ⁴ Na kui, a naxa a gi yare, a sa te wuri bili kɔn na alako a xa Isa to dangi ra.

⁵ Isa to a yire li, a naxa a ya rate, a a fala a be, «Sakeye, goro mafuren, barima n sa yigiyama i xɔnyi ne to.» ⁶ Sakeye naxa a xulun gorode, a Isa rasene jɛlexinyi kui. ⁷ Mixie to na to, e birin naxa so Isa mafalafe, e nu a fala, «A bara sa yigiya yunubitɔe xɔnyi.» ⁸ Kɔnɔ Sakeye naxa ti, a a fala Isa be, «Marigi, n bara nate tongo, n xa n sɔtɔse tagi fima ne fuxarilae ma. Xa a sa li n bara se ba naxan yi funmaya ra, n a ragbilenma ne a kanyi ma dɔxɔ naani.» ⁹ Isa fan naxa a masen a xa fe ra, «Yi fɔxɔe bara kisi sɔtɔ to, barima Ibu-rahima xa di nan na yi xeme fan na. ¹⁰ Adama xa Di bara fa a xa mixi lɔxie fen, a xa e rakisi.»

Mange xa kɔbiri taxuxi xa taali

(Matiyu 25:14-30)

¹¹ Isa to nu bara makɔre Darisalamu ra, nama kɔnɔ nu a ma, a Ala xa mangeya niini fafe makenende ne keren na. Na kui, mixie to nu Isa xui ramefe, a naxa yi

taali wɔyenyi masen e be. ¹² «Kuntigi nde naxa sa biyaasi yire makuye, alako mange xungbe naxan nu sabatixi naa, a xa a tan kuntigi xɔnyi mangeya so a yi, a man xa gbilen a xɔnyi. ¹³ Beenun a xa siga, a naxa a xa konyi mixi fu xili, a gbeti kɔbiri kole keme so e birin yi ra, a fa a fala e be, «Wo yuleya raba yi kɔbiri ra beenun n fa temui.»»

¹⁴ «Kɔnɔ a to mu nu rfanxi a xɔnyi mixi ndee ma, e fan naxa xεerae xεe mange xungbe ma, e xa a fala, «Muxu mu wama a xɔn yi xeme xa findi mange ra muxu xun ma.»»

¹⁵ «Na xeme to mangeya sɔtɔ, a naxa gbilen a xɔnyi. A naxa yaamari fi na konyie xa xili, a nu bara kɔbiri so naxee yi, alako a xa a kolon e geeni naxan sɔtɔxi yuleya kui. ¹⁶ Konyi singe naxa fa, a dentεge sa, a naxe, «N marigi, i i xa gbeti kɔbiri kole keme naxan so ne n yi, a nɔxɔe dɔxɔ fu bara sa a xun geeni ra.» ¹⁷ Mange naxa a fala a be, «I nuwali! Konyi fanyi nan i ra! I to mu lan-lanteya kana fe xuri kui, n bara mangeya so i yi taa fu xun ma.»»

¹⁸ «Konyi firin nde naxa fa, a dentεge sa, a naxe, «N Marigi, i i xa gbeti kɔbiri kole keme naxan so ne n yi, a nɔxɔe dɔxɔ suuli bara sa a xun geeni ra.» ¹⁹ Mange naxa a fala na fan be, «N bara mangeya so i fan yi taa suuli xun ma!»»

²⁰ «Konyi gbete fan naxa fa, a dentεge sa, a naxe, «N marigi, a mato, i xa gbeti kɔbiri kole keme nan ya. N sa a ragata dunkobi nan kui, ²¹ barima n gaaxu ne i ya ra. Xeme nan i ra, i xa fe maxɔxɔ. I se tongoma i gbe mu naxan na. I xe xabama i mu naxan garansan.» ²² Mange naxa a yaabi, «I tan konyi kobi, n i makiitima i yete kan xui nan yati ma! A di, i mu a fala a i nu a kolon a n ma fe maxɔxɔ? I naxe, a n se tongoma n gbe mu naxan na, n xe xabama n mu naxan garansan. ²³ Munfe a to i mu n ma kɔbiri so kɔbiri rawalie yi ra, alako n na fa, i a ragbilen n ma geeni saxi a xun?» ²⁴ A naxa a fala mixie be naxee nu tixi na, «Wo na gbeti kɔbiri kole keme rasuxu a yi, wo a so boore yi naxan gbeti kɔbiri kole wulu keren sɔtɔxi.» ²⁵ E naxa a fala mange be, «Marigi, gbeti kɔbiri kole wulu keren nan na a yi!» ²⁶ A naxa e yaabi, «N xa a fala wo be, a na naxan yo yi ra, a gbe xun masama ne. Kɔnɔ a mu na naxan yi ra, hali naxan di na a yi, na yati bama ne a yi ra. ²⁷ Kɔnɔ n yaxuie tan, naxee mu nu wama n xa findi mange ra e xun ma, wo fa e ra be, wo e faxa n ya xɔri.»»

Isa sofe Darisalamu

(Matiyu 21:1-11, Maraki 11:1-10)

²⁸ Isa to ge na masenyi ra, a naxa siga yare, sigafe ra Darisalamu. ²⁹ A to makɔre Betifage nun Betani taee ra, Oliwi geya fe ma, a naxa a fɔxirabiree mixi firin xεe, ³⁰ a a fala e be, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nefε so naa, wo sofale lanma lima a xirixi naa, mixi mu nu dɔxɔ naxan fari. Wo xa a fulun, wo fa a ra be. ³¹ Xa mixi nde fa wo maxɔrin, «Wo a fulunfe munfe ra» wo xa a yaabi, «Marigi nan hayi na a ma.»»

³² E to siga xεeraya rabade, e naxa fe birin li abɔ Isa a fala e be ki naxe. ³³ E nu na sofale lanma fulunfe temui

naxe, a kanyie naxa e maxcrin, «Wo yi sofale fulunfe munfe ra?»³⁴ E naxa a masen, «Marigi nan hayi na a ma.»³⁵ E to sofale xanin Isa xcn, e naxa e xa donmae sa a fari, e fa Isa mali a xa a magoro a ma.³⁶ A to nu sigama, mixie nu e xa donmae italama kira xcn ma, Isa binyafe ra.

³⁷ A to nu makrefe Darisalamu ra, a gorofe Oliwi geya ra, a foxirabire gali birin naxa seewa, e so Ala matxafe e xui itexi ra kaabanako birin xa fe ra e nu bara naxee to.³⁸ E nu a falafe ne,

«Baraka na Mange be naxan fafe Marigi xili ra!
Bjnesa na ariyanna,
matxwe na Ala be han koore ma!»

³⁹ Fariseni nde naxee nu na nama tagi, e naxa a fala Isa be, «Karamxwe, woyen i foxirabiree be!»⁴⁰ Isa naxa e yaabi, «N xa a fala wo be, xa e tan e sabari, gemee yati fama ne e xui raminide.»

⁴¹ Isa to makrefe Darisalamu ra, a naxa na taa to, a naxa wa fol naa xa fe ra,⁴² a a masen, «I tan Darisalamu, to tan, hali i fan a kolon ne nu fee naxee bjnesa fi ma! Kcn na bara kcxun i ma.»⁴³ Temui fama a lide, wo yaxuie bende malanma ne taa tete fari ma alako e xa nc sode taa kui. E fama wo rabilinde maraxetenyi ra.⁴⁴ E fama i tan Darisalamu rabirade, e i xa die kcn. I xa banxie tixi gemee naxee ra, keren mu luma a boore fari. Yi birin fama i tan Darisalamu lide barima Ala to faxi kisi ra i xcn, i mu a kolonxi.»

Sarematie kerife hcrkcbanxi kui

(Matiyu 21:12-17, Maraki 11:15-19)

⁴⁵ Isa to so hcrkcbanxi kui, a naxa sarematie keri fol,⁴⁶ a a fala e be, «A sebexi, <N ma banxi xili falama ne, salide banxi,> kcn wo tan bara a findi mujetie dxade ra.»

⁴⁷ Lcx yo kcx Isa nu mixie kawandima hcrkcbanxi kui. Serexedube kuntigie, seriye karamxwe, nun nama yareratie nu na fere fenfe e koma Isa faxade ki naxe.

⁴⁸ Kcn e mu nu fere yo kolon barima nama birin nu a tuli matixi a ra.

Isa walima nde xa yaamari ma?

(Matiyu 21:23-27, Maraki 11:27-33)

20 Lcx nde, Isa to nu mixie kawandife hcrkcbanxi kui, a nu Ala xa xibaaru fanyi masenfe e be, serexedube kuntigie, seriye karamxwe, nun Yuwifie xa forie naxa fa a yire,² e a maxcrin, «A fala muxu be, i yi fee rabama nde xa yaamari ma? Nde yi senbe fixi i ma?»³ A naxa e yaabi, «N fan xa wo maxcrin fe keren ma. Wo a fala n be,⁴ Yaya to nu mixie xunxama ye kcx, Ala nan a xexi ba, ka adama?»⁵ E fan naxa so woyenfe e bore tagi, «Xa won na a yaabi, <Ala,> a a falama ne won be, <Munfe ra wo mu fa la a ra?»⁶ Kcn xa won na a yaabi, <Adama,> nama birin won magcnma ne e xa won faxa, barima e laxi a ra a namjcnme nan nu Yaya ra.»⁷ Na kui, e naxa a yaabi a e mu a kolon naxan yo Yaya xexi.⁸ Isa naxa a masen e be, «N fan mu a falama wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

Bcx rawali jaaxie xa taali

(Matiyu 21:33-46, Maraki 12:1-12)

⁹ Na xanbi, Isa naxa so yi taali woyenyi masenfe nama be. «Xeme nde naxa weni bilie si. A naxa na heri bcx rawalie ma, a fa biyaasi kcnkuye ramini.»¹⁰ Weni bogi ba temui to a li, bcx kanyi naxa konyi nde xee bcx rawalie kcn ma, e xa weni bogi nde so a yi ra. Kcn bcx rawalie naxa na konyi kcnbe, e a ragbilen a belexe igeli ra.¹¹ Bcx kanyi man naxa konyi gbete xee. E naxa na fan kcnbe, e a konbi a mayaagixi ra, e a ragbilen a belexe igeli ra.¹² Bcx kanyi naxa a saxan nde man xee. E naxa na fan maxcn, e a keru.»

¹³ «Na kui, bcx kanyi naxa a fala, <N munse rabama fa? N xa n ma di maxanuxi nan xee. Temunde, e fama na tan binyade.>¹⁴ Kcn bcx rawalie to a to, e naxa a fala e bore be, <Yi nan na ke tongoma ra. Won na a faxa alako ke xa findi won gbe ra.>¹⁵ Bcx rawalie naxa a ramini bcx ra, e sa a faxa.»

«Na bcx kanyi munse rabama fa?¹⁶ A sigama ne naa, a na bcx rawalie faxa, a a xa bcx so mixi gbete yi.»

Nama to na masenyi me, e naxa a fala, «Astofulahil!»

¹⁷ Kcn Isa naxa a ya ti e ra, a e maxcrin, «Yi naxan sebexi Kitaabui kui, a fa fasarima di?

<Banxitie mee geme naxan na,
a bara findi tuxui geme hage ra.»

¹⁸ «Naxan birama na geme ma, a igirama ne. Na geme birama naxan ma, na fan butuxunma ne.»¹⁹ Seriy e karamxwe nun serexedube kuntigie naxa a kolon a Isa yi taali woyenyi masenxi e tan nan be. E naxa kata e xa a suxu keren na, kcn e gaaxu nama nan ya ra.

Gantanyi tefe Isa be duuti xa fe ra

(Matiyu 22:15-22, Maraki 12:13-17)

²⁰ E nu wama ne e xa a sa gomina belexe, a xa lu a tan nan xa nce bun ma. Na kui, e naxa Isa raben, e mixi ndee xee a yire e xa e yete findi tinxintee ra, e xa sa Isa mascn a xa woyenyi kui.²¹ Na kui, e naxa Isa maxcrin yi masenyi ma, «Karamxwe, muxu a kolon i xa masenyi tinxin. I mu mixi e rafisama e bore be, i Ala xa kira masenma a kncdi ki ma.»²² A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Rma mange ma?»

²³ Kcn Isa to nu e xa kcnba kolon, a naxa e yaabi,²⁴ «Wo gbete kbiri kole masen n be. Nde xili nun misaali na a ma?» E naxa a yaabi, «Rma Mange.»²⁵ A naxa a masen e be, «Wo mange gbe ragbilen mange ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.»²⁶ Nee fan mu nc a mascnbe a xa woyenyi kui, nama birin ya xci. Fo e to kaaba a xa yaabi ma, e sabari.

Sadusenie Isa maxcrinfe faxamixie xa marakeli ma

(Matiyu 22:23-33, Maraki 12:18-27)

²⁷ Sadusenie, naxee a falama a faxamixie mu kelima faxe ma, e naxa fa yi maxcrinyi ra Isa xcn ma,

²⁸ «Karamxwe, Annabi Munsa yi nan sebexi muxu be Kitaabui kui, <Xa xeme nde taara faxa, a naxa a xa gine lu a mu di yo bari, a na xunya nan na gine dxama, alako a xa kcnbe fi a taara ma.>²⁹ Na kui, xeme nde naxa di

xeme solofere sɔɔ. A xa di singe naxa gine dɔɔ, a faha, a mu bɔɔɔe yo lu. ³⁰ A xanbiratoe naxa na kaape gine tongo, kɔɔ a fan naxa faha. ³¹ Na nan man naba na fan xanbiratoe ra, a nun na di solofere birin na. E birin naxa faha, e sese mu bɔɔɔe lu. ³² A dɔɔɔe ra, gine fan naxa faha. ³³ Na kui, marakeli lɔɔɔe, na gine to dɔɔɔi yi mixi solofere birin xɔn ma, a sa findima nde gbe ra?»

³⁴ Isa naxa a masen e be, «Yi dunijeigiri kui, xeme gine dɔɔɔma, gine fan dɔɔɔma xeme xɔn. ³⁵ Kɔɔ mixi naxee binye sɔɔɔma e xa keli faxe ma, e xa sa so waxati kui naxan sa fama, e tan xeme mu ginee dɔɔɔma, ginee fan mu dɔɔɔma xeme xɔn. ³⁶ E mu faxama sɔɔɔn, barima e luma ne alɔ malekee. E to bara keli faxe ma, e findima Ala xa die nan na.»

³⁷ «Kɔɔ a falafe tan, a faxamixie kelima faxe ma, Annabi Munsu yati na masen ne Kitaabui kui wuri bili xa fe falaxi dennaxe, a to Marigi xili fala, «N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.» ³⁸ Faxamixie xa mu Ala batuma, fo a mixi nje. Mixi yo findi Ala batui ra, na kanyi nje nan a ra.» ³⁹ Seriyɛ karamɔɔ ndee naxa a fala a be, «Karamɔɔ, i xa masenyi fan,» ⁴⁰ barima Sadusenie mu suusa maxɔrin yi yo tide a ma sɔɔɔn.»

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi

(Matiyu 22:41-46, Maraki 12:35-37)

⁴¹ Isa naxa e maxɔrin, «Munfe ra e a falama a Ala xa Mixi Sugandixi findixi Dawuda xa di nan na? ⁴² Dawuda yete a masen ne Yabura Kitaabui kui,

«Marigi bara a masen n Marigi be,

“I magoro n yirefanyi ma,

⁴³ han beemanun n xa i yaxuie findi i sanyi kilɔnse ra.”»

⁴⁴ «Xa Dawuda a xili «N Marigi», Dawuda fa nɔma findide a baba ra di?»

Yetɛ ratangafe diinɛla kobie ma

(Matiyu 23:1-39, Maraki 12:38-40)

⁴⁵ Nama birin to nu e tuli tixi a ra, Isa naxa a masen a faxirabiree be, ⁴⁶ «Wo wo yete ratanga seriyɛ karamɔɔ ma. A rafan e ma e xa e maɔere guba xungbe ragoroxi e ma, mixi xa nu e xeebu taa kui binye xeebui ra. E wama dɔɔɔfe salide safe singee, e man xa binye sɔɔɔ xulunyi. ⁴⁷ E kaape ginee harige bama e yi. E salima a xɔn nakuye ra, alako mixie xa e to. Gbaloe naxan nagatxi e tan be, a gbo ki fanyi.»

Kaape gine xa hadiya

(Maraki 12:41-44)

21 Isa to a ya rasiga, a naxa bannamixie to, e e xa hadiya sama hadiya a sase kui. ² A naxa kaape gine misikiine nde fan to, naxan a gbe hadiya sa, wure gbeeli kɔbiri kole firin gbansan. ³ A naxa a masen, «N xa nɔndi fala wo be, yi kaape gine misikiine xa hadiya gbo dangi na boore birin gbe ra, ⁴ barima e tan xa hadiya kelima e xa naafuli nan kui, kɔɔ yi kaape gine xa hadiya kelima a xa baloe nan kui.»

Hɔɔɔɔbanxi xa kane

(Matiyu 24:1-2, Maraki 13:1-2)

⁵ Mixi ndee nu wɔyɛnfe hɔɔɔɔbanxi xa fe ra, a to nu ratofanxi geme sare xɔɔɔɔe ra, a nun se gbeteɛ, mixi naxee baxi serexe ra. Na kui, Isa naxa a masen, ⁶ «Wo yi se naxee birin toxi yi ki, lɔɔɔe fama a lide, geme keren mu luma a boore fari be, a birin nabirama ne.»

Maratantanyi, kɔɔɔe, nun paxankate

(Matiyu 24:3-14, Maraki 13:3-24)

⁷ E naxa a maxɔrin, «Karamɔɔ, na fe sa rabama mun temui? A man sa kolonma tɔnxuma mundun ma a a fafe rabade?» ⁸ Isa naxa yi yaabi ti, «Wo wo yete ratanga alako mixi yo naxa fa wo ratantan. Mixi wuyaxi fama n xili falade e yete xun ma, a falafe ra, «N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra. Waxati bara makɔre.» Wo naxa bira e kɔɔ ra. ⁹ Wo na gereɛ nun paxasie xa fe me, wo naxa gaaxu, barima fo na fe mɔɔlie xa raba sinden. Kɔɔ na waxati ma, dunja rapɔnyu mu a lima keren na.»

¹⁰ Na xanbi, a naxa a masen e be, «Sie kelima ne e boore xili ma, pamanee e boore gere. ¹¹ Bɔɔi fama ne serende a xungbe ra, kaame nun fure sin yire wuyaxi. Fe magaaxuxie nun tɔnxuma makaabaxie fama minide kuye ma.»

¹² «Kɔɔ beemanun na birin xa raba, e fama ne wo suxude, e wo paxankata. E wo sama ne salide kuntigie belexe, e man wo sama ne geeli. E wo xaninma ne mange nun gominae yire n xili xa fe ra. ¹³ Kɔɔ na birin kui, wo findima n ma seedee nan na. ¹⁴ Wo naxa kɔɔɔ-fili wo yete xunmafalafe ra, ¹⁵ barima n masenyi nun xaxilimaya fima wo ma, alako wo yaxuie naxa nɔ wo ra, e naxa nɔ wo matandide. ¹⁶ Wo barimae, wo ngaxakerenmae, wo baribooree, nun wo defanbooree, e fama ne wo yanfade, e wo sa mixie belexe. Nee tan mixi ndee faxama ne wo ya ma. ¹⁷ Birin fama ne wo xɔnde n tan ma fe ra, ¹⁸ kɔɔ wo ratangama ne. Hali wo xunsexe keren, a mu lɔɔma. ¹⁹ Wo xa tunnabexiya kui, wo kisma ne.»

²⁰ «Wo na Darisalamu to, sɔɔri gali bara a rabilin, wo xa a kolon ne a a xa kasare bara makɔre. ²¹ Na temui, mixi naxee na Yudaya, e xa e gi geyae fari. Naxee na Darisalamu taa kui, e xa keli naa. Naxee fan na daaxae, e naxa so taa kui, ²² barima na lɔɔɔe findima gbɛɔɔ waxati nan na, alako naxan sebexi Kitaabui kui a birin xa kamali. ²³ Na waxati findima gbaloe nan na furuginee nun dingee be! Barima kɔɔe gboma ne bɔɔi ma, Ala xa xɔne makenenma yi nama xili ma. ²⁴ Ndee faxama ne santidegema ra, ndee xaninma ne, e sa findi konyie ra pamanɛ birin kui. Si gbeteɛ fama ne Darisalamu maboronde, han e xa waxati kamalima temui naxe.»

Isa xa gbilenyi nun xɔre bili xa taali

(Matiyu 24:29-35, Maraki 13:24-31)

²⁵ «Na temui, tɔnxumae minima ne soge, kike, nun tunbuie ma. Si birin gaaxuma ne, e kɔɔɔfili baa wundu

xui nun a mɔɔɔnyie xa fe ra. ²⁶ Mixie na a kolon fe naxan fama rabade bɔxi ma, e birama ne gaaxui saabui ra, barima koore fama ne imaxade. ²⁷ Na temui, Adama xa Di toma ne fa ra nuxui kui, senbe nun nɔre ra. ²⁸ Na fee na raba fɔɔ, wo ti, wo wo xun nakeli, barima wo xa kisi bara makɔre.»

²⁹ Isa naxa taali wɔyenyi masen e be, «Wo xɔre bili mato, a tan nun wuri bili birin. ³⁰ Wo na a to, e bara e burexe neene ramini, wo a kolonma neme temui nan bara makɔre. ³¹ Adama xa Di fafe fan na na ki ne. Wo na yi fe birin to raba ra, wo xa a kolon a Ala xa mangeya niini bara makɔre. ³² N xa nɔndi fala wo be, to mixie mu dangima fo na fe birin naba. ³³ Koore nun bɔxi dangima ne, kɔɔ n ma masenyi tan mu dangima abadan, a mu kanama muku.»

«Wo naxa yanfa!»

³⁴ «Kɔɔ wo meeni wo yete ma! Wo naxa yanfa xurutarepa nun siisife ma, wo man naxa yanfa yi dunijegiri xa kɔɔɔfili ma, alako na lɔɔɔ naxa fa wo terenna, ³⁵ alɔ gantanyi xɔni suxuma ki naxe. Barima na lɔɔɔ tan fama dunija mixi birin lide. ³⁶ Wo naxa yanfa! Wo xa Ala maxandi ne temui birin alako wo xa senbe sɔɔ, wo xa nɔ ratangade fe birin ma naxee fama a lide, wo man xa nɔ tide Adama xa Di ya i.»

³⁷ Isa nu mixie kawandima hɔɔɔmɔɔbanxi kui yanyi ra, a nu sa kɔe radangi Oliwi geya fari. ³⁸ Nama birin nu kurunma sigafe ra a xɔn ma, e xa sa a xui rame hɔɔɔmɔɔbanxi kui.

Yudasi nun kuntigie xa lany

(Matiyu 26:1-5, 14-16, Maraki 14:1-2, 10-11)

22 Taami Lebinitare Sali naxa makɔre, naxan man xili falama Sayamaleke Dangi Sali. ² Serexedube kuntigie nun seriye karamɔɔɔ nu na feere fenfe e xa Isa suxu, e xa a faxa, kɔɔ nɔ e nu gaaxuxi nama nan ya ra.

³ Na temui Sentane naxa bira Isa fɔɔɔrabiree Yudasi Isikariyoti fɔɔɔ ra, naxan nu na Isa xa xera fu nun firinyie ya ma. ⁴ A tan Yudasi naxa siga serexedube kuntigie nun kɔɔbili mangee xɔn, e naxa wɔyɛn, a sa nɔma Isa sade e belexe ki naxe. ⁵ E fan naxa nɔlexin ki fanyi ra, e kɔbiri laayidi tongo a be. ⁶ Yudasi naxa tin na ra, a so waxati fenfe a Isa sama e belexe temui naxe nama xanbi.

Sayamaleke Dangi Sali

(Matiyu 26:17-35, Maraki 14:12-31)

⁷ Taami Lebinitare Sali naxa a li, yexee lanma faxama lɔɔɔ naxe Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. ⁸ Isa naxa Piyeri nun Yaya yamari a falafe ra, «Wo xa siga Sayamaleke Dangi Sali yire rafala won be, alako won birin xa Sayamaleke Dangi Sali donyi don.» ⁹ E naxa a maxɔrin, «I wama muxu xa sa a rafala minden?» ¹⁰ A naxa a masen e be, «Wo nu so taa kui, wo nun xeme nde naralanma, ye fɔɔe dɔɔɔɔ a xun ma. Wo xa bira a fɔɔɔ ra han a sa soma banxi naxan kui. ¹¹ Wo xa a fala

na banxi kanyi be, «Karamɔɔɔ wama a kolonfe a nɔma Sayamaleke Dangi Sali donyi donde dennaxe, a tan nun a fɔɔɔrabiree.» ¹² A fama banxi kui xungbe masende wo be koore ra, na se birin yailanxi a fanyi ra. Wo xa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala menni.» ¹³ E naxa siga, e sa fe birin li alɔ Isa a masen e be ki naxe. E naxa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala.

Marigi xa serexe tɔnxuma

(Matiyu 26:26-30, Maraki 14:22-26, Korinti I 11:23-25)

¹⁴ Waxati to a li, Isa naxa a magoro a xa a dege e nun a xa xera fu nun firinyie. ¹⁵ A naxa a masen e be, «Kabi temui dangixi, a xɔli n ma ki fanyi won xa yi Sayamaleke Dangi Sali donyi don yire keren beenun n xa naxankate sɔɔ. ¹⁶ Barima n xa a fala wo be, yi na dangi, n mu a donma sɔɔɔ fo a kamali Ala xɔnyi ariyan-na.» ¹⁷ A to tɔnbili nde tongo, a naxa tantui rasiga Ala ma, a fa a masen, «Wo xa yi tɔnbili tongo, wo birin xa a min. ¹⁸ N xa a fala wo be, n mu yi weni minma fo Ala xa mangeya niini na fa temui naxe.»

¹⁹ Na dangi xanbi Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a fɔɔɔrabiree yi ra a falafe ra, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na, naxan fixi wo be. Wo xa ratu n ma fe ma yi saabui ra.» ²⁰ Na mɔɔli man na, e to ge e degede, Isa naxa tɔnbili fan tongo, a a masen, «N wuli nan ya, saate neene wuli naxan baxi mixi gbegbe be. ²¹ Kɔɔ n xa a fala wo be, yanfante naxan n sama mixie belexe, a magoroxi yi teebili ra. ²² Adama xa Di sigama alɔ Ala a ragirixi ki naxe, kɔɔ n gbaloe na xeme be naxan Adama xa Di yanfama.» ²³ E fan naxa so e bore maxɔrinfe, «Nde nɔma na mɔɔli rabade won ya ma?»

Naxan tide gbo Isa fɔɔɔrabiree ya ma

(Matiyu 18:1, 20:24-28, 19:28, Maraki 9:34, 10:41-45)

²⁴ Wɔyenyi naxa mini Isa fɔɔɔrabiree tagi e xa a kolon naxan tide gbo e ya ma. ²⁵ Isa naxa a masen e be, «Naman mangee mixie yamarima a xɔɔɔɔ ra. E tan naxee e senbe raminima mixie ma, e «fe fanyi rabae» xili nan natema e yete xun. ²⁶ Kɔɔ wo tan naxa lu na ki. Naxan tide gbo wo ya ma, a xa lu alɔ wo birin xunya. Yarerati man xa lu alɔ birin ma walike. ²⁷ Nde tide gbo, naxan a magoroxi a xa a dege, ka naxan donyi radangima a ma? Naxan magoroxi a degede, na nan tide gbo, kɔɔ n tan na wo ya ma alɔ mixi naxan walima wo be.»

²⁸ «Wo tan nan findixi n fɔɔɔrabiree ra naxee mu nu keli n xun n ma tɔɔre kui. ²⁹ N fan bara mangeya fi wo ma, alɔ n Baba Ala a fixi n ma ki naxe. ³⁰ Na kui, won birin won degema ne n xɔnyi n ma mangeya kui, wo man wo magoroma ne kibanyie ma, wo Isirayila bɔɔɔe fu nun firin makiiti.»

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma

(Matiyu 26:31-35, Maraki 14:27-31, Yaya 13:36-38)

³¹ «Simɔn, Simɔn, a kolon Sentane bara Ala maxɔrin wo tan xa sa a belexe, a xa wo ife alɔ maale ifema ki naxe. ³² Kɔɔ n bara Ala maxandi i be, alako danxaniya

naxa ge bade i yi. I na gbilen n ma, i xa i ngaxak-erenyie ralimaniya.»³³ Piyeri naxa a fala a be, «Xa won birin nan a ra, n tinxi, hali a findi geeli ra, hali a findi faxe ra!»³⁴ Isa naxa a masen, «Piyeri, n xa a fala i be, beenun konkore xa a rate, i a falama ne dɔɔ saxan, a i mu n kolon.»

Isa a fɔxirabiree rasife

³⁵ Isa man naxa a masen a fɔxirabiree be, «N to wo xee kobiri, gbɔnfɔe, nun sankiri mu wo xun, wo tɔɔɔ ne?» E naxa a yaabi, «Ade.»³⁶ A man naxa a masen e be, «Kɔɔɔ yakɔsi tan, xa kobiri nun gbɔnfɔe na naxan yi, a xa e tongo. Xa santidegema mu na naxan yi ra, a xa a xa xinbeli donma mati, a santidegema sara,³⁷ barima n xa a fala wo be, yi masenyi naxan sebexi Kitaabui kui, fo a xa n li, «A naxankate nan sɔɔɔma fe kobi rabae ya ma.» Naxan nagirixi n ma, na n lima ne. Naxan sebexi, na fama ne kamalide.»³⁸ A fɔxirabiree naxa a masen, «Marigi, a mato, santidegema firin nan ya.» A naxa e yaabi, «Na bara wasake.»

Isa Ala maxandife Getesemani

(Matiyu 26:36-46, Maraki 14:32-42)

³⁹ Isa to mini, a naxa siga Oliwi geya ma alɔ a nu darixi a ra ki naxe, a fɔxirabiree fan naxa a mati.⁴⁰ E to menni li, Isa naxa a fala e be, «Wo Ala maxandi ne, wo naxa fa bira tantanyi kui.»⁴¹ A naxa a ndedi masiga e ra, a a xinbi sin, a Ala maxandi,⁴² «N Baba, xa i sago na a ra, i xa n natanga yi naxankate ma. Kɔɔɔ n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.»⁴³ Na temui maleke nde naxa mini a ma keli koore, a a senbe so.⁴⁴ Isa bɔɔɔe to nu naxankatafe, a naxa a xa Ala maxandife senbe xun masa. A yilenfure naxa silɔn bɔɔɔi alɔ wuli.⁴⁵ A to keli Ala maxandide, a naxa gbilen a fɔxirabiree yire, a naxa e li e na xife nimise xa fe ra.⁴⁶ A naxa e maxɔrin, «Wo xife munfe ra? Wo keli, wo Ala maxandi, alako wo naxa bira tantanyi kui.»

Isa suxufe

(Matiyu 26:47-56, Maraki 14:43-50, Yaya 18:3-11)

⁴⁷ Isa nan mu nu gexi wɔyende, mixi gali naxa a yire li. Yudasi, naxan nu na Isa fɔxirabire fu nun firinyie ya ma, a tan nan nu tixi e ya ra. A naxa a maso Isa ra, a xa a sunbu.⁴⁸ Isa naxa a masen a be, «Yudasi, i Adama xa Di yanfama sunbui nan na?»⁴⁹ Naxee nu na Isa fɔɔɔ ra, e to a to naxan fafe rabade, e naxa a maxɔrin, «Marigi, muxu xa gere so santidegema ra?»⁵⁰ A fɔxirabire nde naxa serexedube kuntigi xa konyi yirefanyi tuli bolon.⁵¹ Kɔɔɔ Isa naxa a fala, «Wo a lu!» A naxa fa a belexe sa na xeme tuli ma, a a rayalan.

⁵² Na temui, Isa naxa wɔyɛn serexedube kuntigie, hɔɔɔmɔlingira kɔsibili manglee, nun forie be naxee nu faxi a xili ma. A naxa a fala e be, «Wo to minixi n xili ma santidegema nun gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan n na?»⁵³ Lɔɔɔ yo lɔɔɔ n nu na wo ya ma hɔɔɔmɔbanxi kui, wo mu n suxu. Kɔɔɔ yi waxati tan findixi wo gbe nun dimi nɛ kanyi gbe nan na.»

Piyeri a yete rasanfe Isa ma

(Matiyu 26:57-58,69-75, Maraki 14:53-54,66-72, Yaya 18:12-18,25-27)

⁵⁴ E to Isa suxu, e naxa a xanin serexedube kuntigie xunyi xɔnyi. Piyeri fan naxa bira e fɔɔɔ ra, kɔɔɔ a mu nu a makɔrema a gbe ra.⁵⁵ E to so, e naxa te xuru tande, e birin dɔɔɔ menni, serexedube kuntigi xa tete kui. Piyeri fan nu dɔɔɔxi e ya ma.⁵⁶ Konyi gine nde to Piyeri to te fe ma, a naxa a ya ti a ra, a fa a fala, «Isa nun yi xeme nan nu a ra.»⁵⁷ Kɔɔɔ Piyeri naxa a matandi, a a fala, «N tan mu na xeme kolon feo!»

⁵⁸ A mu bu, mixi gbete fan naxa Piyeri to, a a fala a be, «I fan findixi a xa mixi nde nan na.» Piyeri naxa a yaabi, «Ade, n tan mu na ki!»⁵⁹ Waxati keren to dangi, mixi gbete naxa a maxɔɔɔ, a a fala, «Yi mixi nun Isa nan nu a ra, barima Galileka nan a ra.»⁶⁰ Piyeri naxa a yaabi, «N tan mu a kolon i na fefe falafe!» A nan mu nu gexi wɔyende, konkore naxa a rate keren na.⁶¹ Na temui, Marigi naxa a mafindi, a a ya ti Piyeri ra. Piyeri fan naxa ratu Marigi xa masenyi ma, a to a fala a be, «Bee-manun konkore xa a rate to, i i yete rasanma ne n ma dɔɔɔ saxan.»⁶² Piyeri naxa mini, a wa a xɔɔɔ ra sunnunyi kui.

Isa tife Yuwifii kiitisae ya ra

(Matiyu 26:57-68, Maraki 14:53-65, Yaya 18:12-24)

⁶³ Xeme naxee nu Isa suxuxi, e naxa a rasɔɔ, e naxa a kɔɔɔ. ⁶⁴ E naxa a ya maxiri, e nu fa a fala, «Namijɔn-mɛɛna raba! A fala ba, naxan i bɔɔɔ!»⁶⁵ E man naxa konbi mɔɔli birin sa a fari.

⁶⁶ Kuye to iba, Yuwifii xa forie, serexedube kuntigie, nun seriye karamɔɔe naxa Sanederɛn malanyi raba Isa makiitife ra. E to fa Isa ra,⁶⁷ e naxa a maxɔrin, «Xa i findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na, a fala muxu be.» Isa naxa a masen e be, «N na a fala wo be, wo mu lama a ra.⁶⁸ Xa n maxɔrinyi ti, wo mu n yaabima.⁶⁹ Kɔɔɔ keli yi waxati ma, Adama xa Di dɔɔɔma Ala Senbe Kanyi yirefanyi ma.»⁷⁰ E birin naxa fa a maxɔrin, «Na kui, i findixi Ala xa Di nan na?» A naxa e yaabi, «Wo tan nan yati a falaxi na ki, a n findixi Ala xa Di nan na.»⁷¹ E fan naxa a fala, «Won hayi mundun na seede gbete ma sɔɔɔ? Won bara a tan yete yati wɔyɛn xui me.»

Yuwifii Isa xaninfe Pilati xɔn

(Matiyu 27:1-2,11-31, Maraki 15:1-5, Yaya 18:28-19:16)

23 Na temui nama birin naxa keli, e Isa xanin mangle Pilati xɔn.² E naxa so a kalamufe, e nu a fala, «Muxu bara yi xeme li a na muxu xa nama ramurufafe. A bara a fala e be a e naxa duuti fi Rɔɔma mangle xungbe ma. A man naxe, a a tan yete findixi mangle nan na, Ala xa Mixi Sugandixi.»

³ Pilati naxa Isa maxɔrin, «I tan nan findixi Yuwifii xa mangle ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»⁴ Pilati naxa fa a fala serexedube kuntigie nun nama be, «N mu fe kobi yo toxi yi xeme xa fe.»⁵ Kɔɔɔ nama man naxa a karaxan, e nu a fala, «A bara mixie kui iso a xa xaranyi ra Yudaya bɔɔɔ birin ma, kelife Galile bɔɔɔ ma, han be.»

⁶ Pilati to Galile xili με, a naxa maxɔrinyi ti xa Isa Galileka nan a ra. ⁷ A to a kolon a Isa nu na Galile mangle Herode xa yaamari nan bun ma, a naxa a rasanba Herode ma, naxan fan nu na Darisalamu taa kui na waxati.

Isa xaninfe Herode xɔn

⁸ Herode naxa sɛɛwa Isa tofe ra, barima kafi tɛmɔi xɔnkuye a nu wama a tofe. A to nu bara a xa fe με, a xɔli nu a ma Isa xa tɔnxuma makaabaxi nde raba a ya xɔri. ⁹ Na kui, Herode naxa maxɔrinyi gbegebe ti Isa ma, kɔnɔ Isa mu yaabi keren fi. ¹⁰ Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun sɛriyɛ karamɔxɔɛ nu tixi naa, e nu Isa kalamu a ɲaaxi ra. ¹¹ Herode nun a xa sɔɔrie fan naxa a konbi a mayaagixi ra, e nu a mayele. E to guba tofanyi ragoro a ma mayelese ra, Herode naxa a ragbilen Pilati ma. ¹² Singe, Pilati nun Herode dɛ mu nu fan, kɔnɔ na lɔxɔɛ booreɲa naxa lu e tagi.

Isa tife Pilati ya i

(Matiyu 27:11-31, Maraki 15:1-20)

¹³ Pilati naxa sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, mangɛɛ, nun ɲa-ma malan, ¹⁴ a a masen e bɛ, «Wo bara fa yi xɛmɛ ra n xɔn a kalamufe ra a a na mixie bɔɲɛ ratefe. Muxu bara dɛ masara wo ya xɔri, kɔnɔ n mu fe kobi yo toxi a ra, wo a kalamuxi naxan ma. ¹⁵ Herode fan mu se toxi, barima a bara a ragbilen won ma. A mato, yi xɛmɛ mu fefe rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma. ¹⁶ Na kui, n yaamari fima nɛ a xa kɔnɔ, n fa a rabɛɲin.»

¹⁸ Kɔnɔ birin naxa sɔnɔxɛ rate, e a fala, «Yi xɛmɛ faxa! Barabasi rabɛɲin muxu bɛ.» ¹⁹ Geresoe nde nan nu Barabasi ra naxan nu bara sa geeli a to keli man-gasanyi xili ma. Naxasi to bira taa kui, a naxa faxɛ ti.

²⁰ Pilati to nu wama Isa rabɛɲinfe, a man naxa wɔyɛn ɲama bɛ, ²¹ kɔnɔ e nu sɔnɔxɛfe nan tui, «A banban! A banban wuri magalanbuxi ma!» ²² Pilati man naxa wɔyɛn e bɛ a sanmaya saxan nde, «Munfe ma? A fe ɲaaxi mundun nabaxi? N mu sese rakɔɔsɔxi a xa fe, a lanma a xa faxa naxan ma. Na kui, n yaamari fima nɛ a xa kɔnɔ, n fa a rabɛɲin.»

²³ Kɔnɔ ɲama nu sɔnɔxɛ ratefe nan tui, e Pilati karax-an, Isa xa banban wuri magalanbuxi ma. Na kui, e xui naxa nɔ mangle ra. ²⁴ Pilati naxa natɛ tongo, e waxɔnfe xa raba. ²⁵ A naxa Barabasi rabɛɲin, naxan nu na geeli kui gere sofe nun faxɛ tife ma, a fa Isa sa ɲama sagoe.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-56, Maraki 15:21-42, Yaya 19:16-30)

²⁶ E to nu Isa xaninfe, e naxa Simɔn Sirenika li, a sofe taa kui keli daaxa. E naxa a suxu, e wuri magalanbuxi sa a fari, a tan xa a xanin Isa bɛ a xanbi ra.

²⁷ ɲama gbegebe nu biraxi Isa fɔxɔ ra. Ginɛ ndee fan nu na e ya ma, naxee nu wafe a gbegebe ra. ²⁸ Isa naxa a ya rafindi e ma, a a masen e bɛ, «Darisalamu di ginɛɛ, wo naxa wa n tan ma fe ra. Wo wa wo yetɛ nun wo xa die nan ma fe ra, ²⁹ barima waxati fafe, mixie a

falama nɛ, «Sɛɛwɛ na dibaritaree bɛ, naxee mu xɔɲɛ fi diyɔrɛ ma.»

³⁰ «E man fama nɛ a falade geyae bɛ, «Wo bira muxu ma!»

E a fala tentenyie bɛ, «Wo muxu makoto, muxu xa ra-gata!»

³¹ «Xa yi fe mɔɔli nan nabama wuri xinde ra, wuri xare tan fa luma di?»

³² E naxa suute firin fan xanin, e xa e faxa e nun Isa.

³³ E to yire nde li, dɛnnaxɛ xili xunkonkota yire, e naxa Isa banban wuri magalanbuxi ma. E naxa na geelimani firin fan mabanban, e keren ti Isa yirefanyi ma, e boore ti Isa kɔɔla ma.

³⁴ Isa naxa a masen, «N Baba, diɲɛ yi mixie ma, bari-ma e mu a kolon e fefe naxan nabafe.» E naxa kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan nax-an sɔɔma. ³⁵ ɲama naxa ti naa, e nu e ya ti na fe birin na. Kuntigie fan nu na Isa mayelefe, e nu a fala, «A bara mixi gbeteɛ rakisi. A xa a yetɛ fan nakisi, xa a findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na!»

³⁶ Sɔɔrie fan naxa a mayele, e fa, e wɛni muluxunxi ti a bɛ, ³⁷ e a fala, «Xa i findixi Yuwifie xa mangle nan na, i yetɛ rakisi!» ³⁸ Yi sɛbeli nan nu gbakuxi a xun ma, «Yuwifie xa mangle nan ya.»

³⁹ Suute keren naxan nu banbanxi a fe ma, a nu Isa makonbife, a nu a fala, «I mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa ra? I yetɛ rakisi, i muxu fan nakisi!»

⁴⁰ Kɔnɔ a boore suute naxa wɔyɛn a ma, a a maxɔrin, «Won birin to gbaloe nan sɔɔxi yi ki, i mu gaaxuma Ala ya ra? ⁴¹ A lanxi tan won firin xa yi fe sɔɔ, barima a findixi won ma kewali kobie sare nan na. Kɔnɔ yi tan mu fefe kobi rabaxi.» ⁴² A to gɛ na falade a boore bɛ, a naxa a fala Isa bɛ, «Isa, i xa ratu n ma i soma i xa mangɛya kui tɛmɔi naxɛ.» ⁴³ Isa naxa a yaabi, «N xa nɔndi fala i bɛ, to yati, i soma nɛ n fɔxɔ ra ariyanna.»

Isa xa faxɛ

(Matiyu 27:45-56, Maraki 15:33-41, Yaya 19:28-30)

⁴⁴ Yanyi tagi ɲɔnɔnɔ to a li, dimi naxa sin bɔxi birin ma, lɛɛri saxan bun ma. ⁴⁵ Soge naxa ifɔkɔ. Dugi xungbe naxan singanxi hɔkɔmɔbanxi kui, a naxa ibɔɔ firin na. ⁴⁶ Na tɛmɔi Isa man naxa a xui rate sɛnbɛ ra, a a fala, «N Baba, n bara n nii sa i bɛlɛɛ.» A to na fala, a naxa laaxira.

⁴⁷ Sɔɔri kɛmɛ xunmati naxan nu na naa, a to a to nax-an nabaxi, a naxa Ala matɔxɔ yi masenyi ra, «Nɔndi na a ra yati, tinxintɔɛ nan nu yi xɛmɛ ra!» ⁴⁸ ɲama naxan birin nu malanxi na faxɛ matode, e fan to fe birin to naxee rabaxi, e nu gbilenfe sunnunyi nan kui, e bɛlɛɛ saxi e xunyi. ⁴⁹ Kɔnɔ Isa kolonmae birin nun ginɛ naxee bira a fɔxɔ ra keli Galile, e tan nu tixi, e na fe birin matoma, e ndedi nu makuyaxi naa ra.

Isa xa maragatɛ

(Matiyu 27:57-66, Maraki 15:42-47, Yaya 19:38-42)

⁵⁰ Xɛmɛ fanyi tinxintɔɛ nde nu na, naxan nu xili Yusu-fu. Yuwifie xa kiitisa nde nan nu a ra, ⁵¹ kɔnɔ a tan mu tin a boore kiitisaɛ xa natɛ kobi ra, e fe naxan niya Isa

ra. A nu kelixi Arimate ne, Yudaya boxi ma. A nu na Ala xa mangeya niini mamefe. ⁵² A tan yi xeme naxa siga Pilati yire, a sa Isa fure maxandi a ma. ⁵³ Na temui, a to Isa fure ragoro wuri magalanbuxi kon na, a naxa a kasange, a a bele gaburi, naxan nu gexi geme kui, fure yo mu nu ragata dennaxe. ⁵⁴ Yi fe birin nabaxi malabu loxe nan ya ra.

⁵⁵ Gine naxee nu bara bira Isa fox ra keli Galile, e naxa siga Yusufu xanbi ra, e sa gaburi to, e man a to Isa fure ragata ki naxe. ⁵⁶ Na dangi xanbi, e naxa gbilen se xiri joxunme nun labunde rafalade. Malabu loxe e naxa e malabu, alɔ a sebexi Kitaabui kui ki naxe.

Isa xa marakeli faxe ma

(Matiyu 28:1-15, Maraki 16:1-8, Yaya 20:1-20)

24 Sande loxe subaxe ma, ginee naxa kurun siga ra gaburi yire, e labunde ture xanin, e nu bara naxan nafala. ² Kon e naxa a li, geme naxan nu doxo gaburi de ma, a nu bara ba naa. ³ E to so gaburi kui, e mu Marigi Isa fure to. ⁴ E kontofilixi to nu tixi, xeme firin naxa mini e ma, e xa sosee mayilenma. ⁵ Ginee naxa gaaxu, e e xun sin boxi. Na xeme firin naxa a fala e be, «Munfe ra wo mixi jine fenma faxamixie ya ma? ⁶ Isa mu na be, a bara keli faxe ma. Wo xa wo ratu a naxan masenxi wo be Galile. ⁷ A a masen ne, a fo Adama xa Di xa sa yunubitoe belexe, a banban wuri magalanbuxi ma, a man fa keli faxe ma a xi saxan nde ma.» ⁸ Na kui, e naxa ratu Isa xa woyenyie ma.

⁹ E to gbilen kelife gaburi yire, e naxa na fe birin masen Isa foxirabire fu nu kerenyie be, a nun a foxirabire boore birin be. ¹⁰ Mariyama Magidalaka, Yohanna, Yaki nga Mariyama, a nun gine gbetee naxee nu na e fox ra, e tan nan na fe birin fala Isa xa xerae be. ¹¹ Kon nee mu la e ra, barima na masenyi naxa lu e be alɔ daxu woyenyi. ¹² Kon Piyeri tan naxa keli, a a gi han gaburi yire. A naxa a felen na kui matofe ra, kon a mu sese to fo kasange, a saxi a kui igeli. A naxa gbilen a xonyi, a kaabaxi na fe ma naxan bara raba.

Isa nun a foxirabire firinyi ndee

(Maraki 16:12-14)

¹³ Na loxe kerenyi, Isa foxirabire mixi firin ndee nu na kira ra sigafe Emayusi, taa lanma naxan makuya Darisalamu ra kilometiri fu nun keren jondon. ¹⁴ E nu na woyenfe e bore be yi fe birin ma naxee nu bara raba. ¹⁵ E nu woyenfe temui naxe, Isa naxa a maso e ra, e birin naxa siga kira keren kon, ¹⁶ kon e mu a kolon a Isa nan a ra.

¹⁷ Isa naxa e maxrin, «Wo nu na munse falafe kira xon?» Na maxrinyi ma, e naxa ti kira ra, e sunnuxi. ¹⁸ Kelopa naxa a yaabi, «I keren nan mu a kolonxi fe naxan dangixi yi waxati Darisalamu?» ¹⁹ Isa naxa a maxrin, «Munse niyaxi?» E naxa dentegsa a a be fe naxan Isa Nasaretika lixi. E naxa a fala a be, «Namijonme xungbe nan nu a ra a kewali ki ma nun a xa masenyi ki ma Ala nun nama be. ²⁰ Serexedube kuntigie nun muxu xa mangee bara a sa mixie belexe, e xa a makiiti faxe kiiti ra, e a banban wuri magalanbuxi ma.

²¹ Kon muxu tan nan nu laxi a ra, a a tan nan nu fama Isirayila xreyade. Sa na birin xun ma, a xa faxe xi saxan nde nan to, ²² kon gine ndee na muxu ya ma, e bara muxu rakaaba e xa dentegsa ra. E to kurun siga ra gaburi yire, ²³ e mu a fure li naa. E naxa fa a fala muxu be, a maleke ndee nan mini e ma, e a fala e be a Isa jine na a ra. ²⁴ Mixi gbetee muxu ya ma, e fan naxa siga gaburi yire, e a birin li alɔ ginee a masenxi ki naxe, kon e mu a tan Isa to.»

²⁵ Na kui, Isa naxa a masen e be, «Ee, wo xaxili xoxoxo! Namijonmee naxan birin masenxi, wo bnye mu lama a ra mafuren! ²⁶ Wo mu a kolon a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa na konte konte, a fa so a xa konte kui?» ²⁷ A naxa fa a fala Annabi Munsa ma, kon namijonme birin na, a Kitaabuie yire birin fasari e be, a tan yete xa fe masenxi dennaxe.

²⁸ E to makore na taa lanma ra e nu sigafe dennaxe, Isa naxa lu alɔ a nu wama dangife ne, ²⁹ kon e naxa a mayandi, e a fala a be, «Lu muxu xonyi ne. Nunmare na a ra yi ki, ke jnan bara so.» Na kui, a naxa so e xonyi a xa lu naa. ³⁰ E birin to doxo e degede, Isa naxa taami tongo, a tantui rasiga Ala ma, a a igira, a a itaxun e ma. ³¹ A naxa makenen e xaxili be keren na, e a kolon a Isa na a ra, kon a man naxa be e ma yen! ³² E naxa a fala e bore be, «A to nu Kitaabui kui fasarima won be kira kon, a mu nu luxi xe alɔ a te nan xuruxi won bnye kui?»

³³ E naxa keli keren na, e gbilen Darisalamu. E naxa sa Isa foxirabire fu nun kerenyie li, a nun naxee nu na e fox ra, e birin malanxi yire keren. ³⁴ Nee naxa a fala e be, «Marigi bara keli faxe ma yati! A bara mini Simon ma!» ³⁵ E fan naxa dentegsa sa nee be fe birin ma naxee dangixi kira kon, a nun Isa makenen e be ki naxe a to taami igira.

Isa nun a foxirabire fu nun kerenyi

(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:14-18, Yaya 20:19-23, Taruxui 1:6-8)

³⁶ E to nu woyenfe na fe birin ma, Isa yete naxa mini e ma, a tixi e tagi. A naxa e xebu, «Ala xa wo bnye sa.» ³⁷ E bnye naxa mini, e gaaxu, barima e nu a manjoxunxi tubari nan na. ³⁸ Kon Isa naxa a masen e be, «Munfe ra wo kontofilixi, wo bnye man siikexi? ³⁹ Wo n belexee nun n sanyie mato, wo xa a kolon n tan nan yati a ra. Wo xa n masuxu, wo xa n mato, barima sube nun xori mu na tubari be, alɔ wo naxan toma n ma yi ki.» ⁴⁰ A to na fala e be, a naxa a belexee nun a sanyie masen e be, ⁴¹ kon na fe seewe nun kaabe nu gbo e be. E to mu nu gexi lade a ra, Isa naxa e maxrin, «Donse na wo yi ra be?» ⁴² E to yexe ganxi nde so a yi, ⁴³ a naxa a tongo, a a don e ya xori.

Isa tefe koore

(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:15-20)

⁴⁴ Na temui, a naxa a masen e be, «N nu na wo tagi temui naxe, n yi fe birin masen ne wo be. N a masen ne wo be, fa fala naxan birin sebexi n tan ma fe ra Annabi Munsa xa seriyie kui, a nun namijonmee xa Kitaabuie kui, a nun Yabura Dawuda kui, fo na birin xa kamali

ne.»⁴⁵ Na temui, a naxa e xaxili rabi alako e xa Ki-taabuie fahaamu.⁴⁶ A naxa a masen e be, «A sebexi ne, a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa תוככי, fo a man xa keli faxe ma a xi saxan nde.⁴⁷ A tan xili ra, fo si birin xa kawandi ne tuubi fe nun yunubi xafarife ra, פלפלfe Darisalamu ma.⁴⁸ Wo tan bara findi yi fee seedee ra.⁴⁹ N Baba naxan laayidixi, n na rasanbama ne wo ma. Wo tan xa lu be taa kui, han senbe xa keli koore gorofe wo ma.»

⁵⁰ Na xanbi, Isa naxa e xanin han Betani biri ra. A naxa a belexe ite, a duba e be.⁵¹ A nu dubama e be temui naxe, a naxa keli e xun, a rate koore.⁵² E to ge a suyidide, e naxa gbilen Darisalamu seewe xungbe kui.⁵³ E nu na hɔɔmɔɔbanxi kui temui birin Ala tantude.

Sora

Yaya

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔɔɔ naani na a ra. Namijɔnmɛ naani nan Inyila Isa xa taruxui sɛbɛ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra. E xili nɛ Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya. Annabi Matiyu, Annabi Maraki, nun Annabi Luki, e Inyila Isa naxan sɛbɛ, e maniya e boore ra. Na saxanyi findixi taruxui nan na, naxan Isa bari ki, a jɛrɛ ki, nun a faxa ki masenma won bɛ. Inyila Isa Annabi Yaya naxan sɛbɛ, na fan Isa xa taruxui masenma, kɔɔɔ kawandi nan gbo a kui. A Isa nan xa fe tagi rabama, alako mixie xa a kolon a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi yati yati nan na. Annabi Yaya a masenma duniɲa birin bɛ a a lanma won xa la Isa ra, won xa danxaniya a ma. Na findima kisi nan na ibunadama bɛ, kisi naxan mu kanama abadan. Annabi Yaya mixi ralimaniyama yi Kitaabui kui alako e naxa siike Ala xa laayidi xa fe ma. Isa findixi sɛrɛɛ xungbe nan na naxan duniɲa xunsarama. Won xa na kolon, won xa la a ra. Inyila Isa Annabi Yaya naxan sɛbɛxi, a wama Isa tide nan masenfe won bɛ. A tali wɔyɛnyi gbegbe rawalima na falafe ra. A a falama a Isa findixi «ibunadama xa naiyalanyi ra.» A a masenma a Isa luxi nɛ alɔ «xurusee dɛ-madonyi» danxaniyatɔɔɛ bɛ. A Isa misaalima «naadɛ» nun «kira» ra. Isa luxi alɔ «ye» nun «baloe» mixie bɛ. Isa munafanyi gbo adama bɛ. Ala xa won mali na kolonfe ra alako Isa xa fe xa lu won bɔjɛ kui. Amina.

Inyila Isa

Annabi Yaya naxan sɛbɛxi

Sora

Ala Xui findife ibunadama ra

- 1 A fɔlɛ fɔlɛ, Ala Xui nu na,
Ala Xui nu na e nun Ala,
Ala Xui nu findixi Ala yetɛ kan nan na.
- 2 Kabi a fɔlɛ, Ala nun a Xui nan nu a ra.
- 3 Ala se birin daaxi a tan nan saabui ra,
sese mu na naxan mu daaxi a tan saabui ra.
- 4 Marakisi sɔɔɔma a tan nan na,
kisi naxan findixi naiyalanyi ra adamadie bɛ.
- 5 Na naiyalanyi yanbama dimi kui,
dimi fan mu tin a ra.
- 6 Ala naxa xɛmɛ nde xɛɛ, naxan nu xili Yaya.
- 7 Seede nan nu a ra, naxan fa seedeɲɔɔɔya bade na
naiyalanyi xa fe ra,
alako birin xa danxaniya a saabui ra.
- 8 A tan xa mu findixi na naiyalanyi ra,
kɔɔɔ a tan fa nɛ a xa seede ba na naiyalanyi xa fe ra.
- 9 Naxan findixi naiyalanyi ra, naiyalanyi yati na a ra,

- naxan fama duniɲa ma, a xa adamadie birin iyalan.
¹⁰ Ala Xui naxa sabati duniɲa ma.
 Duniɲa daa a tan nan saabui ra,
 kɔɔɔ duniɲa tondi nɛ a kolonde.
¹¹ A fa nɛ a xɔɔɔni,
 kɔɔɔ a xa mixie mu a rasɛnɛ.
¹² Kɔɔɔ naxan tan birin a rasɛnɛ, e danxaniya a ma,
 a naxa nɔɛ fi nee tan ma, e xa findi Ala xa die ra.
¹³ Na mu keli e bɔɔɔɔɔɔ xa ma,
 xa na mu fate bɛndɛ waxɔɔɔni ma,
 xa na mu mixi nde waxɔɔɔni ma.
 Ala yetɛ nan a niya e xa bari a nɛnɛ ra, e findi a xa
 die ra.
¹⁴ Ala Xui naxa findi ibunadama ra,
 a sabati muxu ya ma.
 Muxu bara a xa nɔɔɔ to,
 a Baba nɔɔɔ naxan fixi a xa Di kerɛnyi ma,
 hinnɛnteya nun nɔɔɔndi kamalixi naxan yi.
¹⁵ Yaya naxa a xui ite, a seedeɲɔɔɔya ba a xa fe ma,

«N yi nan ma fe masen wo be, n to a fala,
 «Naxan fama n xanbi ra, a tide gbo n be,
 barima beenun n tan xa daa, a tan nu na.»»

¹⁶ Won birin bara hinne soto a saabui ra.

A xa hinne bara gbo ye won yi ra.

¹⁷ Ala seriye Kitaabui fi won ma Annabi Munsa nan saabui ra.

A xa hinne nun kochi tan fahi won ma
 a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.

¹⁸ Adama yo mu na naxan bara Ala to,
 kochi Ala xa Di kerenyi, naxan na a Baba Ala fe ma,
 a tan bara a masen.

Annabi Yaya xa seederakoya

(Matiyu 3:1-12, Maraki 1:1-8, Luki 3:1-18)

¹⁹ Yaya xa seederakoya nan ya. Darisalamu Yuwifi kuntigie naxa serexedubee nun Lewi di ndee xee Yaya xon ma, e xa a maxrin, «Nde i tan na?» ²⁰ Yaya mu tondi e yaabide, a naxa a masen e be a fiixe ra, «Ala xa Mixi Sugandixi mu n tan xa ra.» ²¹ E man naxa a maxrin, «I fa findixi nde ra? Annabi Eliya nan na i ra?» Yaya naxa e yaabi, «Ade, Eliya mu n na.» E naxa a maxrin, «Namijonme nan i ra muxu naxan mamefe a xa fa?» Yaya naxa e yaabi, «Ade.» ²² Na kui, e naxa gbilen a maxrin na, «Nde i ra? I i yete manxunxi nde ra? A yaba muxu be, muxu xa sa dentege sa muxu xee-mae be.»

²³ Yaya naxa a masen e be alɔ a sebexi Annabi Esayi xa Kitaabui kui ki naxe, «N tan findixi mixi nan na naxan a xui itema gbengberenyi ma, «Wo kira matinxin Marigi be!»»

²⁴ Fariseni nde naxee nu bara xee Yaya xon, ²⁵ e naxa a maxrin, «Xa i mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, i mu findixi Eliya ra, i mu findixi namijonme ra muxu naxan mamefe, i fa mixie xunxama ye xokra munfe ra?» ²⁶ Yaya naxa e yaabi, «N tan mixie xunxama ye nan xokra, kochi mixi keren na wo ya ma, wo mu naxan kolon. ²⁷ Na nan fama n xanbi ra. Na binye mu na n tan yi ra, n pan xa a xa sankiri luuti yati fulun.» ²⁸ Na fe birin dangi Betani ne, Yuruden xure naakiri ma, Yaya nu mixie xunxama ye xokra dennaxe.

Isa nan na Ala xa serexe ra

(Matiyu 3:13-17, Maraki 1:9-11, Luki 3:21-22)

²⁹ Na kuye iba, Yaya naxa Isa to fa ra a yire, a naxa a masen, «Ala xa serexe nan yi ki, dunija xa yunubi xafarima naxan na. ³⁰ N nu yi nan ma fe masenfe wo be n to a fala, n naxe, «Xeme naxan fama n xanbi ra, a tide gbo n be, barima beenun n tan xa daa, a tan nu na.»»

³¹ N tan yati mu nu na kanyi kolon, kochi n fa mixie xunxade ye xokra ne alako a tan xa makenen Isirayilake be.»

³² Yaya naxa seederakoya ba, a a masen, «N bara Ala Xaxili Seniyenxi to goro ra kelife koore ma alɔ ganbe, a dɔɔ a ma. ³³ N tan yati mu nu a kolon, kochi Ala naxan n xee mixie xunxade ye xokra, a nu bara a masen n be, «I n Xaxili Seniyenxi toma goro ra naxan ma, a lu a ma, na kanyi nan n Xaxili Seniyenxi ragoroma mixie ma.»»

³⁴ N tan bara a to. N bara findi seede ra a Ala xa Di nan a ra.»

Isa foxirabire singee

³⁵ Na kuye iba, Yaya man nu na naa, a nun a foxirabire mixi firin. ³⁶ Yaya to Isa to dangi ra, a naxa a masen, «Ala xa serexe nan yi ki!» ³⁷ A foxirabire firinyie to a xui me, e naxa bira Isa foxa ra. ³⁸ Isa to a kobe rato, a naxa e to a foxa ra, a naxa e maxrin, «Wo munse fenfe?» E fan naxa a yaabi, «Rabuni, i yigiyaxi minden?» E to a xili «Rabuni», na nan falaxi e xa xui «Karamak». ³⁹ A naxa a fala e be, «Won xee, wo xa sa na kolon.» Nunmare temui nan nu a ra. E naxa siga na yire kolonde, e fa lu Isa fe ma.

⁴⁰ Simon Piyeri xunya Andire nu na na mixi firinyie ya ma, naxee Yaya xa masenyi me, e fa bira Isa foxa ra.

⁴¹ A naxa siga a taara yire keren na, a a fala a be, «Muxu bara Al Masihu to!» Na nan falaxi e xa xui, «Ala xa Mixi Sugandixi.» ⁴² Andire naxa Piyeri xanin Isa yire. Isa to a to, a naxa a fala a be, «Yunusa xa di Simon nan i ra, kochi i xili fama falade Kefasi, na nan na ki «Piyeri,» naxan wama a falafe «fanye.»»

⁴³ Na kuye iba, Isa naxa nate tongo a xa siga Galile. A to Filipu to, a naxa a fala a be, «Bira n foxa ra.» ⁴⁴ Filipu, Andire, nun Piyeri birin findi Betesayidakae nan na.

⁴⁵ Filipu naxa siga Natanayeli yire, a a fala a be, «Mixi naxan ma fe falaxi Munsa nun namijonmee xa Kitaabuie kui, muxu bara a to. Isa Nasaretika nan a ra, Yusufu xa di!» ⁴⁶ Natanayeli naxa a maxrin, «Fe fanyi nde kochi minide Nasareti?» Filipu naxa a yaabi, «Fa, i yete yati xa a to.» ⁴⁷ Isa to Natanayeli to fa ra, a naxa a fala a xa fe ra, «Isirayilaka yati nan yi ki, maifuya yo mu na naxan kochi ma!» ⁴⁸ Natanayeli naxa a maxrin, «I n kolonxi di?» Isa naxa a yaabi, «Beenun Filipu xa i xili, i to nu xore bili bun ma, n tan i to ne.» ⁴⁹ Natanayeli naxa a fala a be, «Karamak, i tan findixi Ala xa Di yati nan na! Isirayila Mange nan i ra!» ⁵⁰ Isa naxa a fala a be, «N to a falaxi, a n i to ne xore bili bun ma, i laxi n na na fe nan ma? I fe gbete toma ne naxee dangi na ra.» ⁵¹ A man naxa a masen a be, «N xa a fala wo be a kochi ki ma, wo fama ne koore tode, a rabixi, Ala xa malekee nu te e nu goro Adama xa Di ma.»»

Futixiri xulunyi

2 Na xi saxan nde ma, futixiri xulunyi nde naxa raba Kaana, naxan na Galile kochi ma. Isa nga nu na na xulun mixie ya ma. ² Isa fan nu xilixi naa, a nun a foxirabiree. ³ Weni to kochi, Isa nga naxa a fala a be, «Weni bara kochi yi mixie yi ra.» ⁴ Isa naxa a maxrin, «N nga, i wama munse xon ma n na? N ma waxati mu nu a li sinden.» ⁵ A nga naxa a fala banxi konyie be, «A na naxan yo fala wo be, wo a raba.»

⁶ Feje senni gema daaxi nu na menni, naxee rafema ye ra Yuwifie e yete rasenyenma naxan na. Litiri tongo solomasaxan han litiri keme kochi naxan nu kochi sade feje keren kui. ⁷ Isa naxa a fala konyie be, «Wo yi feje rafe ye ra.» E naxa e birin nafe tapu. ⁸ A man naxa a

fala e be, «Yakɔsi, wo a nde ba, wo a xanin xulun xunyi xɔn ma.» E naxa na fan naba. ⁹ Xulun xunyi to na ye min Isa nu bara naxan mafindi weni ra, a mu nu a kelide kolon, kɔnɔ konyi naxee ye baxi, nee tan a kolon. A to a min, a naxa ginɛfenyi xili, ¹⁰ a a fala a be, «Xulun kanyi birin weni fanyi nan singe raminima, mixie na sisi, e fa weni gbete ramini. Kɔnɔ i tan bara weni fanyi ragata han yi temui!»

¹¹ Na naxa findi Isa xa tɔnxuma singe ra. A a raba Kaana ne, Galile bɔxi ma. Na fe kui, a a xa nɔre nan makenen, a fɔxirabiree naxa la a ra.

¹² Na xanbi, a naxa sa goro Kapere namu, a nun a nga, a xunyae, nun a fɔxirabiree. E naxa sa xi ndee radangi naa.

Isa yulɛ kerife hɔrɔkɔmbanxi kui

(Matiyu 21:12-13, Maraki 11:15-17, Luki 19:45-46)

¹³ Yuwifie xa Sayamaleke Dangi Sali to makɔre, Isa naxa te Darisalamu. ¹⁴ A naxa sa li, ninge, yeɛɛɛ, nun ganbe matie nu na hɔrɔkɔmbanxi yire, kɔbiri masaree fan nu dɔkɔxi naa. ¹⁵ Isa naxa luuti ndee yailan luxusinyi ra, a yulɛ birin kerihɔrɔkɔmbanxi kui, a nun e xa ningee nun yeɛɛɛ. A naxa kɔbiri masaree xa kɔbiri rayensen bɔxi, a e xa teebilie rabira. ¹⁶ A naxa a fala ganbe matie fan be, «Wo yee tongo be! Wo ba n Baba xa banxi findife makiti ra!» ¹⁷ A fɔxirabiree naxa ratu na Kitaabui sebeli ma naxan a falama, «Xanunteya bara gbo ye n bɔne kui i xa banxi xa fe ra.»

¹⁸ Na kui, Yuwifii kungtie naxa a maxɔrin, «I tɔnxuma makaabaxi mundun nabama naxan a masenma muxu be a a lan i xa yi kɔnɔ raba?» ¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Wo yi hɔrɔkɔmbanxi rabira. Xi saxan bun ma n tan a rakelima.» ²⁰ Yuwifii kungtie naxa a fala, «Yi hɔrɔkɔmbanxi naxan tixi ne tongo naani nun senni bun ma, i tan na rakelima ne xi saxan bun ma?» ²¹ Kɔnɔ Isa to hɔrɔkɔmbanxi xa fe fala, taali wɔyenyi nan nu a ra. A nu a fate nan ma fe falafe. ²² A to keli faxe ma, a fɔxirabiree naxa ratu a xa wɔyenyi ma. Na kui, e naxa la Kitaabui xui ra, e naxa la Isa xui ra.

²³ Isa to nu na Darisalamu, Sayamaleke Dangi Sali waxati, mixi gbege naxa danxaniya a ma e to tɔnxuma makaabaxie to, a nu naxee rabama. ²⁴ Kɔnɔ Isa mu nu lama e ra, barima a nu adamadi birin kolon. ²⁵ A hayi yo mu nu a ma, mixi yo xa ibunadama xa fe fala a be, barima a tan nu adamadi bɔne kolon.

Isa nun Nikodemu xa sumunyi

3 Yuwifii kungtie nde nu na Farisenie ya ma, naxan xili Nikodemu. ² A naxa siga Isa xɔn ma kɔe ra, a a fala a be, «Karamɔkɔ, muxu a kolon karamɔkɔ nan i ra Ala naxan xɛxi. I tɔnxuma makaabaxi naxee rabafe, mixi yo mu nɔma e rabade xa a kanyi nun Ala xa mu a ra.»

³ Isa naxa a masen a be, «N xa kɔnɔndi yati fala i be, xa mixi mu bari a nɛɛɛ ra, a mu nɔma sode Ala xa mangeya niini bun ma.» ⁴ Nikodemu naxa a maxɔrin, «Mixi kɔnɔ nɔma gbilende a nga tɛɛge, a man gbilen bari ra?» ⁵ Isa naxa a yaabi, «A kɔnɔndi i ma n xa a fala i

be, xa mixi mu bari a nɛɛɛ ra, ye nun Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a mu nɔma sode Ala xa mangeya niini bun ma.»

⁶ «Fate bende nan mixi fate bende barima. Kɔnɔ mixi xaxili tan barima Ala Xaxili Seniyenxi nan saabui ra. ⁷ N to a falaxi i be a fo wo xa bari a nɛɛɛ ra, na naxa i terenna. ⁸ Foye minima a na wa minife dede biri ra. I a xui nan mema, kɔnɔ i mu a kelide kolon, i mu a sigade fan kolon. Mixi na bari a nɛɛɛ ra Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a luma na ki ne.»

⁹ Nikodemu naxa a maxɔrin, «Na rabama di?» ¹⁰ Isa naxa a yaabi, «I tan naxan findixi Isirayila karamɔkɔ xungbe ra, i mu na kolon? ¹¹ N xa kɔnɔndi yati fala i be, muxu fee nan falama muxu naxee kolon. Muxu man fee nan seede bama muxu naxee toxi, kɔnɔ wo bara tondi muxu xa seederɔkɔya ra. ¹² Xa wo mu la n xui ra, n to yi dunija fee falafe wo be, xa n sa ariyanna fee nan fala wo be, wo lama a ra di? ¹³ Mixi yo mu nu te ariyanna, fo Adama xa Di naxan kelixi ariyanna.»

¹⁴ «Annabi Munsa to nu na gbengberenyi ma, a naxa bɔximase misaali nde yailan wure gbeeli ra, a a ite wuri kuye ma. Adama xa Di fan lanma a xa ite wuri kɔn na na ki ne, ¹⁵ alako naxan yo danxaniya a ma, na kanyi xa kisi sɔnɔ naxan mu nɔnɔma abadan. ¹⁶ Ala dunija xanu ne han a naxa a xa Di kerenyi fi, alako mixi yo naxan na danxaniya a ma, a naxa lɔe, a xa kisi ne abadan. ¹⁷ Ala mu a xa Di xɛɛ dunija xa ratɔnde, a a xɛɛ ne a xa fa dunija rakisi. ¹⁸ Naxan yo na danxaniya a ma, kiiti mu kanama na kanyi ra, kɔnɔ naxan yo mu danxaniya a ma, kiiti nan bara ge kanade na kanyi ra, barima a mu danxaniyaxi Ala xa Di kerenyi ma. ¹⁹ Kiiti nan ya: Ala xa naiyalanyi bara fa dunija, kɔnɔ dimi rafan adamadie ma dangi na naiyalanyi ra, barima e kɛwali mu fan. ²⁰ Naiyalanyi mu rafan fe kobi raba yo ma. E mu minima naiyalanyi ma, e xa wali kobie naxa fa sa kene ma. ²¹ Kɔnɔ naxan yo nɛɛɛma Ala xa kɔnɔndi ma, a tan minima naiyalanyi ma, alako Ala waxɔnfe e naxan nabafe, na xa sa kene ma.»

Annabi Yaya seede bafe Isa xa fe ra

²² Na xanbi, Isa nun a fɔxirabiree naxa keli Darisalamu e so Yudaya bɔxi ma. Isa naxa waxati nde raba menni a nun a fɔxirabiree, e nu mixie xunxama ye xɔkɔra. ²³ Yaya fan nu mixie xunxama ye xɔkɔra Enon ne, Salimon fe ma, barima ye gbege nu na naa. Mixie nu sigama a xɔn, a tan nu e xunxa ye xɔkɔra. ²⁴ A a lixi na temui, a mu nu saxi geeli sinden.

²⁵ Lɔnɔ nde, wɔyenyi naxa mini Yaya fɔxirabiree nun Yuwifii nde tagi marasenyenyi xa fe ra. ²⁶ E naxa siga Yaya yire, e a fala a be, «Karamɔkɔ, wo nun xeme naxan nu a ra Yuruden naakiri ma, i bara naxan ma fe seede ba, a na mixie xunxafe ye xɔkɔra. Birin na sigafe a yire.» ²⁷ Yaya naxa e yaabi, «Mixi mu fefe sɔnɔma, fo Ala na naxan fi a ma. ²⁸ Wo tan yati bara findi n ma seede ra, a n a masen ne, «N tan xa mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra. N xɛxi a ya ra ne.» ²⁹ Xeme naxan gine fenxi, a tan nan findima gine kanyi ra. A defanboore tan luma a fe ma ne, a a tuli mati a ra nɛlexinyi kui. N

tan luma na ki ne Isa be. N ma seewe bara kamali. ³⁰ Fo Isa xa fe xa ite ne, n gbe xa igoro.»

³¹ «Naxan kelixi koore, a tan dangi birin na. Naxan kelixi dunija ma, dunija mixi nan a ra naxan woyenma a dunija ki ma, kɔkɔ naxan tan kelixi ariyanna, a tan dangi birin na. ³² A tan fe nan seede bama, a bara naxan to, a man bara naxan me, kɔkɔ mixi yo mu lama a xa seedeɔkɔɔya ra. ³³ Mixi naxan lama na seedeɔkɔɔya ra, a bara a kolon a Ala nɔndi nan falama. ³⁴ Ala xa Xɛɛra Ala xa masenyi nan tima, barima a kamalixi Ala Xaxili Seniyenxi ra. ³⁵ Baba Ala a xa Di xanuxi ne, a fe birin sa a belexe. ³⁶ Naxan na danxaniya Ala xa Di ma, a bara abadan kisi sɔtɔ. Kɔkɔ naxan na Ala xa Di xui matandi, na kanyi tan mu kisima. Ala xa xɔne nan birama a fɔɔ ra.»

Samari gine nde nun Samarikae danxaniyafe Isa ma

4 Isa naxa a kolon a Farisenie bara a me, a fɔxirabiree na wuyafe, a man na mixie xunxafe ye xɔkra dangi Yaya ra. ² Kɔkɔ a fa li Isa yete xa mu nu mixie xunxama ye xɔkra, a fɔxirabiree nan nu a rabama. ³ Isa to rakolon na fe ma, a naxa keli Yudaya, a gbilen Galile bɔxi ma.

⁴ Na biyaasi kui, a nu lan a xa Samari bɔxi igiri sigafe ra Galile. ⁵ A naxa Samari taa nde li naxan xili Sukaru, dennaxe makɔre xe ra, Yuwifie benba Yaxuba naxan fi a xa di Yusufu ma. ⁶ Yaxuba xa kolɔnyi na menni ne. Isa to nu bara tagan a xa biyaasi kui, a naxa a magoro na kolɔn de ra. Yanyi tagi nan nu a ra.

⁷ Samari gine nde to fa ye bade, Isa naxa a fala a be, «N ki ye, n xa a min.» ⁸ A a lixi Isa fɔxirabiree nu bara siga donse sarade taa kui. ⁹ Gine naxa a fala Isa be, «I tan Yuwifi, n tan Samari gine. I n maxɔrinma ye min daaxi ma munfe ra?» Gine na fala ne barima Yuwifie nun Samarikae mu sese masarama e bore tagi. ¹⁰ Isa naxa a fala, «Xa i sa a kolon nu, Ala wama i kife naxan na, i tan nan a makulama kisi ye ra nu, a fa na fi i ma. Xa i sa a kolon nu mixi naxan a falafe i be yi ki, «n ki ye ra,» i tan fan a makulama ne ye ra nu naxan i rakisi-ma.» ¹¹ Gine naxa a maxɔrin, «N ba, ye base yo mu i yi ra, yi kolɔnyi fan tilin. I fa na kisi ye sɔtɔma minden? ¹² Ka i tan dangi muxu benba Yaxuba ra? A tan nan yi kolɔnyi fi muxu ma. A tan yete bara a ye min, a nun a xa die, a nun a xa gɔɔre.» ¹³ Isa naxa a yaabi, «Naxan yo yi kolɔn ye min, ye xɔli man gbilenma a suxu ra. ¹⁴ Kɔkɔ naxan ye minma n naxan fima a ma, ye xɔli mu a suxuma kɔkɔ. Na ye findima dulonyi nan na a bɔɔe ma, a gbo a i, a findi abadan kisi ra.» ¹⁵ Gine naxa a fala a be, «N ba, na ye fi n ma, alako ye xɔli naxa n suxu, n naxa fa ye bade sɔkɔ.»

¹⁶ Isa naxa a fala a be, «Siga i sa i xa mɔri xili, wo fa be.» ¹⁷ Gine naxa a yaabi, «N mu dɔkɔkɔ xeme xɔkɔ.» Isa naxa a fala, «I nɔndi nan falaxi, a i mu dɔkɔkɔ xeme xɔkɔ. ¹⁸ I bara dɔkɔ xeme suuli birin xɔn ma, i man nun xeme naxan a ra yi temui, futi mu wo tagi. Na tan, i nɔndi nan falaxi.»

¹⁹ Gine naxa a fala Isa be, «Awa, n bara a kolon fa, a namijɔnmɛ nan na i ra. ²⁰ Muxu benbae Ala batu yi

geya nan fari, kɔkɔ wo tan Yuwifie a falama a fo Ala xa batu Darisalamu ne.» ²¹ Isa naxa a fala a be, «N ma di, i xa la n na, waxati na fafe Baba Ala mu batuma yi geya ma, a mu batuma Darisalamu fan. ²² Wo tan Samarikae, wo salima, kɔkɔ wo mu Ala kolon. Muxu tan Yuwifie, muxu salima, muxu man Ala kolon, bari-ma Ala xa kisi fatanma Yuwifie nan na. ²³ Kɔkɔ waxati na fafe, a jan bara a li, Baba Ala batulae a batuma a nɔndi ki ma e xaxili fiixe nan na. Baba Ala wama na batula mɔlie nan xɔn ma. ²⁴ Ala findixi Xaxili nan na. A batulae lan ne e xa a batu e xaxili fiixe nan na a nɔndi ki ma.»

²⁵ Gine naxa a fala a be, «N a kolon a Al Masiihu fafe, Ala xa Mixi Sugandixi. A tan na fa, a fe birin tagi rabama ne won be.» ²⁶ Isa naxa a fala a be, «N tan nan na ra, n tan Ala xa Mixi Sugandixi nan woyenfe i be yi ki.»

²⁷ Isa fɔxirabiree to Isa li, a na woyenfe na gine ra, e de naxa ixara, kɔkɔ e mu a maxɔrin, «I wama munse xɔkɔ» xa na mu a ra «Wo na munse falafe?»

²⁸ Gine naxa a xa feɔe lu naa, a siga taa kui, a sa a fala mixie be, ²⁹ «Wo fa. Wo xa xeme nde mato naxan bara n ma kewali birin fala n be, a mu n kolon. Ala xa Mixi Sugandixi na a ra ba, ka?» ³⁰ Na kui, taakae naxa mini sigafe ra Isa yire.

³¹ Na waxati bun ma, Isa fɔxirabiree nu woyenfe a be, e a fala, «Karamɔkɔ, i dege.» ³² Kɔkɔ Isa naxa a masen e be, «Baloe na n tan yi ra, wo tan mu naxan kolon.» ³³ A fɔxirabiree naxa e bore maxɔrin, «Pe, mixi nde nan faxi donse ra a xɔn ma ba?» ³⁴ Isa naxa a masen e be, «N tan ma baloe findixi n Xɛɛma waxɔnfe rabafe nan na, n xa a xa wali rakamali a bara naxan so n yi. ³⁵ Wo tan mu a falama xe, «Kike naani nan luxi beenun xe xabe xa a li?» N xa a fala wo be, wo wo ya rasiga, wo xee mato, e ragbeelixi ki naxe. Xe xaba temui bara a li. ³⁶ Xe xabe jan bara a xa wali sare sɔtɔ fɔɔ. A xa wali a niyama ne mixi xa kisi sɔtɔ abadan. Na kui, naxan xe bima nun naxan xe xabama, e birin luma seewe keren ne. ³⁷ Yi masenyi findixi nɔndi nan na, «Mixi nde xe garansanma, gbete a xabama.» ³⁸ N tan wo xɛxi xe xabade ne, wo mu naxan nawalixi. Mixi gbete nan walixi, kɔkɔ wo tan nan e xa wali rapɔnyi toma.»

³⁹ Samarika naxee nu sabatixi na taa kui, e gbegebe naxa danxaniya Isa ma na gine xa seedeɔkɔɔya xa fe ra, a to a fala, «N bara kewali naxan birin naba, a bara a birin tagi raba n be.» ⁴⁰ Na kui, Samarikae to fa Isa yire, e naxa a mayandi a xa lu e xɔnyi. Isa naxa xi firin naba naa. ⁴¹ Mixi gbegebe man naxa danxaniya a xa masenyi saabui ra. ⁴² E naxa a fala na gine be, «Singe muxu nu danxaniyaxi i tan nan xa woyenyi xa fe ra, kɔkɔ yakɔsi muxu tan yete bara a xui me. Muxu bara a kolon fa, a yi findixi dunija rakisima nan yati ra.»

Isa xeme nde xa di rayalanfe

⁴³ Na xi firin dangi xanbi, Isa naxa keli naa, a siga Galile, ⁴⁴ barima a tan yati a a masen ne a namijɔnmɛ sese yo mu binyama a xɔnyi. ⁴⁵ A to so Galile, naakae naxa a rasene a fanyi ra, barima e fan nu bara Saya-

maleke Dangi Sali raba Darisalamu, e a xa kaabanakoe to, a naxee raba naa.

⁴⁶ Na kui, Isa man naxa so Kaana, Galile bɔxi ma, a ye mafindi weni ra dennaxe. Mange xa walike xungbe nde nu na naa, naxan xa di nu furaxi Kapere namu. ⁴⁷ A to a me a Isa bara fa Galile kelife Yudaya, a naxa siga a yire, a a maxandi a xa fa a xa di xeme rayalan naxan nu saxi saya fure ma. ⁴⁸ Isa naxa a fala a be, «Wo tan mu danx-an iyama feo, fo wo tɔnxumae nun kaabanakoe to!» ⁴⁹ Mange xa walike naxa a mayandi, «Marigi, talu n xɔnyi beenun n ma di xa faxa!» ⁵⁰ Isa naxa a yaabi, «Siga, i xa di bara kisi.» Na walike naxa la Isa xa masenyi ra, a naxa siga. ⁵¹ A nu na gbilenfe temui naxe, a xa konyie naxa a ralan, e a fala a be, «I xa di bara kisi!» ⁵² A fan naxa e maxɔrin, «A fisa mun temui?» E naxa a yaabi, «A fate xinbelixi xoro yanyi tagi tɔntɔn.» ⁵³ Na di baba naxa a kolon a xa di yalan fɔlɔ kabi Isa a fala a be temui naxe, «I xa di bara kisi.» Na nan a ra, na xeme nun a xa denbaya birin naxa danx-an iya Isa ma.

⁵⁴ Na naxa findi Isa xa tɔnxuma makaabaxi firin nde ra. A a raba Galile ne, a to gbilen kelife Yudaya.

Isa namate rayalanfe

5 Na dangi xanbi, Yuwifie xa sali nde to a li, Isa naxa te Darisalamu. ² Ye yire nde nu na Darisalamu, naxan xili Beteseda Eburu xui. A nu na taa naade xungbe nan fe ma, naxan xili Xurusee Naade. Leele suuli nan nu na na ye yire. ³ Furema wuyaxi nu saxi na leelee bun ma, alɔ dɔnxuie, namate, nun naxee salonyie birin tuuxi a ma. ⁵ Xeme nde nu na naa, naxan nu namataxi kabi je tongo saxan nun solomasaxan. ⁶ Isa to nu a kolon a yi xeme nu bara bu a namataxi ra, a to a saxi to, a naxa a maxɔrin, «I wama a xɔn i xa yalan?» ⁷ Namate naxa a yaabi, «Marigi, ye na imaxa, mixi yo mu na naxan n nagoroma a xɔra. Beenun n tan xa ye yire li, mixi gbete bara goro a xɔra.» ⁸ Isa naxa a fala a be, «Keli, i i xa dagi tongo, i i je.» ⁹ A naxa yalan keren na. A naxa a xa dagi tongo, a a je. Na lɔxe to nu findixi malabu lɔxe nan na, ¹⁰ Yuwifi kuntigie naxa a fala na xeme rayalanxi be, «Malabu lɔxe nan to, a mu lanma i xa i xa dagi xanin i xun.» ¹¹ Kɔnɔ a tan naxa e yaabi, «Xeme naxan n nayalanxi, na nan a fala n be, «I i xa dagi tongo, i i je.»» ¹² E naxa a maxɔrin, «Nde na falaxi i be?» ¹³ Kɔnɔ xeme mu nu a kolon naxan a rayalanxi, barima Isa nu bara lɔe a ma nama ya ma. ¹⁴ Na dangi xanbi, Isa man naxa na xeme li hɔkɔmbanxi, a naxa a fala a be, «Yakɔsi i bara yalan, kɔnɔ a lanma i xa gbilen yunubi fɔra alako fe gbete naxa i sɔtɔ naxan dangi na fure singe ra.» ¹⁵ Xeme naxa siga a sa a fala Yuwifi kuntigie be, a Isa nan a rayalanxi.

¹⁶ Isa to na fe raba malabu lɔxe ne, Yuwifi kuntigie naxa so Isa gerefe. ¹⁷ Isa naxa a fala e be, «Han to n Baba na walife, n fan na walife.» ¹⁸ Na temui, Yuwifie naxa fe birin naba alako e xa a faxa, barima a nu malabu lɔxe seriye kanama, a man nu a falama a Ala nan a Baba ra. Na na a ra e birin tide lanxi.

Ala xa Di walima a Baba nan xa yaamari ma

¹⁹ Na kui, Isa naxa a masen e be, «N xa kɔndi yati fala wo be, Ala xa Di mu kɔma fefe rabade a yete ra, fo a na naxan to a Baba Ala ra. Ala xa Di, a Baba Ala nan fɔxi rabama. ²⁰ Barima Baba Ala a xa Di xanuxi ne, a man fe naxan birin nabama, a a masenma a xa Di be. A jan fama fee masende a be naxee makaaba dangi yee ra, alako wo de xa ixara. ²¹ Baba Ala mixie rakelima faxe ma ki naxe, a e rakisi, Ala xa Di fan kisi fima a na wa a fife naxee ma. ²² Baba Ala jan mu mixi yo makiitima, a mixi makiitife birin luxi a xa Di nan ma, ²³ alako birin xa Ala xa Di binya alɔ e Baba Ala binyama ki naxe. Naxan yo mu Ala xa Di binya, a mu Baba Ala fan binyaxi naxan a xa Di xexi dunija.»

²⁴ «N xa kɔndi fala wo be, naxan a tuli matima n na, a fa la n Xesema ra, na kanyi bara kisi abadan. Na kanyi mu kiiti kɔkɔkɔ sɔtɔma, a bara ge ratangade yahanna ma, a bara kisi sɔtɔ. ²⁵ N xa a fala wo be a kɔndi ki ma, waxati fafe a lide, a jan bara a li, faxamixie Ala xa Di xui mema ne. Naxee na a xui me, nee kisima ne. ²⁶ Baba Ala to findixi kisi kanyi ra kisi sɔtɔma naxan na, a bara a xa Di fan findi kisi kanyi ra kisi sɔtɔma naxan na. ²⁷ A man bara kɔe so a yi ra adamadie makiitife ma, barima Adama xa Di nan a ra. ²⁸ Wo naxa kaaba yi fe ma, barima waxati fafe a lide, naxee na gaburi kui, e birin a xui mema ne, ²⁹ e mini e xa gaburie kui. Naxee findi fe fanyi rabae ra, nee na keli, e kisi nan sɔtɔma. Kɔnɔ naxee findi fe kobi rabae ra, nee tan na keli, e gbaloe nan sɔtɔma.»

³⁰ «N tan mu kɔma fefe rabade n yete ra. N a mema Baba Ala ra ki naxe, n tan kiiti sama na ki ne. Na kui, n ma kiiti tinxin, barima n mu birama n yete waxɔnfe xa fɔra, n biraxi n Xesema nan waxɔnfe fɔra.»

³¹ «Xa n sa seede ba n yete be, a mu lanma. ³² Baba Ala nan seede bama n be. N fan a kolon a tan seedeɔkɔkɔya naxan bama n ma fe ra, a findixi kɔndi nan na. ³³ Wo tan yati bara mixie xee Yaya kɔnɔ, a fan naxa seedeɔkɔkɔya ba kɔndi xa fe ra. ³⁴ N hayi mu na adama tan xa seedeɔkɔkɔya ma, kɔnɔ n yi fee masenxi ne wo be alako wo xa kisi. ³⁵ Yaya nu luxi ne alɔ lanpui radexxi naxan yanbama. Wo bara seewa na naiyalanyi ra waxati nde bun ma.»

³⁶ «Kɔnɔ seedeɔkɔkɔya nde na n be naxan dangi Yaya gbe ra. N fee naxee rabama, Baba Ala bara naxee so n yi n xa e raba, nee nan findixi seedeɔkɔkɔya ra n ma fe ra, a Baba Ala nan n xexi. ³⁷ Baba Ala naxan n xexi, a fan yati bara seede ba n ma fe ra. Wo singe mu nu a xui me, wo mu nu a yatagi to, ³⁸ a xa masenyi man mu sabatixi wo kɔne ma, barima wo mu laxi a xa xera ra. ³⁹ Wo luma Kitaabuie mato ra, barima wo kɔnɔ a ma, a wo abadan kisi sɔtɔma e tan nan saabui ra. A fa li, na Kitaabuie yati nan n ma fe seede bama, ⁴⁰ kɔnɔ wo tondixi fade n ma wo xa kisi sɔtɔ.»

⁴¹ «N mu wama adamadie xa matɔkɔkɔ kɔnɔ. ⁴² N wo kolon. Ala xa xanunteya mu na wo kɔne kui. ⁴³ N faxi n Baba nan xili ra, kɔnɔ wo mu n nasenxi. Xa mixi gbete sa fa a yete kan nan xili ra, wo mu tondima na tan

nasenede. ⁴⁴ Wo to wama wo xa matxaxε sctɔ wo bore ra, kɔɔ wo mu matxaxε fenma naxan fatanxi Ala Kerenyi tan na, wo fa danxaniyama di?»

⁴⁵ «Wo naxa a maɲɔxun de a n tan nan wo kalamuma Baba Ala xɔn. Annabi Munsa, wo xaxili tixi naxan na, na nan wo kalamuma. ⁴⁶ Xa wo sa laxi Munsa ra nu, wo lama ne n fan na nu, barima Munsa n tan nan ma fe sebe. ⁴⁷ Kɔɔ xa wo mu laxi a xa Kitaabui ra, wo fa lama n tan ma masenyi ra di?»

Isa donse fife xeme mixi wulu suuli ma

(Matiyu 14:13-21, Maraki 6:30-44, Luki 9:10-17)

6 Na xanbi, Isa naxa giri Galile Baa naakiri ma, e naxan xili falama Tiberiyasi Baa. ² Nama gbegebe nu biraxi a fɔxɔ ra, barima e nu a xa tɔnxuma makaabaxie toxi, a nu naxee rabama furemae be. ³ Isa naxa te geya fari, a sa dɔxɔ naa a nun a fɔxirabiree. ⁴ Yuwifie xa Sayamaleke Dangi Sali nu bara makɔre. ⁵ Isa to a ya rasiga, a naxa pama gbegebe to fa ra a yire, a naxa Filipu maxɔrin, «Won sa nɔma taami sarade minden alako yi mixi birin xa e dege?» ⁶ A na fala ne alako a xa Filipu mato, barima Isa jan nu a kolon a fafe naxan nabade. ⁷ Filipu naxa a yaabi, «Hali won taami sara xi keme firin wali sare nan na, na mu a niyama yi pama mixi birin xa nɔ taami xuntundi sctɔde.» ⁸ Isa fɔxirabire Andire, Simɔn Piyeri xunya, a naxa a fala, ⁹ «Mengi taami suuli na yi xeme dimedi yi ra, a nun yexe firin, kɔɔ na findixi munse ra yi pama be?» ¹⁰ Isa naxa a masen, «Wo a fala pama be e xa e magoro.» Nooge xinde gbegebe to nu na naa, mixie naxa dɔxɔ kɔxi, e xeme mixi wulu suuli suulidɔ. ¹¹ Na temui, Isa naxa na taami suuli tongo, a Ala tantu, a e itaxun pama magoroxi ma, a a raba na ki ne yexe fan na. Birin naxa a sctɔ, han e birin naxa wasa. ¹² Nama to luga, Isa naxa a fala a fɔxirabiree be, «Wo donse dɔnxɔe xuntunyiie malan, alako sese naxa makana.» ¹³ Na kui, e naxa mixie xa donse dɔnxɔe xuntunyiie malan han debe fu nun firin naxa rafe. Na birin fatan mengi taami gundi suuli nan na. ¹⁴ Nama to Isa xa tɔnxuma makaabaxi to, e naxa a fala, «Muxu bara namijɔnme naxan mame a xa fa duniɲa ma, a tan nan yati yi ki!» ¹⁵ Isa to a kolon a e nu fafe a suxude ne e xa a findi mange ra, a naxa keli e xun ma, a sa lu a kerenyi ma geya fari.

Isa ɲerefe ye fari

¹⁶ Nunmare to so, Isa fɔxirabiree naxa goro baa de ra, ¹⁷ e baki kunkui kui, e xa baa igiri sigafe ra Kapereɲamu. Dimi nu bara sin, kɔɔ Isa mu nu gbilen e yire sinden. ¹⁸ Foye belebele naxa mini, baa naxa xaape. ¹⁹ E to laala ba kilo suuli xa na mu senni tɔndɔn, e naxa Isa to ɲere ra ye fari, a fafe e mabiri kunkui yire. E naxa gaaxu. ²⁰ Kɔɔ Isa naxa a fala e be, «N tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.» ²¹ E to nu wama a xa te kunkui kui, kunkui naxa e sigade li keren na.

Kisi taami naxan fatanxi Ala ra

²² Kuye naxa iba pama ra baa de, Isa fɔxirabiree kunkui tongo dennaxe. E nu a kolon a na kunkui kerenyi nan nu na naa, a fa li Isa mu baki a kui, fo a fɔxirabiree doro. ²³ Kunkui gbete naxee keli Tiberiyasi, nee naxa e li menni, e taami don dennaxe, Marigi naxan so e yi a to ge Ala tantude. ²⁴ Mixie to a kolon a Isa mu nu na menni sctɔn, a fɔxirabiree fan mu na, e fan naxa baki kunkui kui, e giri Kapereɲamu, Isa fende.

²⁵ E to Isa li baa naakiri ma, e naxa a maxɔrin, «Karamɔxɔ, i faxi be mun temui?» ²⁶ Isa naxa e yaabi, «A nɔndi ki ma n xa a fala wo be, wo mu n fenfe xe n to tɔnxuma makaabaxi raba wo ya xɔri. Wo n fenfe ne wo to lugaxi taami ra. ²⁷ Wo naxa wali duniɲa baloe xa fe ra, naxan bɔrɔma. Wo xa wali baloe nan ma fe ra naxan buma, a abadan kisi fi wo ma. Adama xa Di nan na baloe fima wo ma, barima Baba Ala bara a tan nan matɔnxuma a xa Mixi Sugandixi ra.» ²⁸ Na kui, pama naxa Isa maxɔrin, «Muxu lanma muxu xa munse raba alako muxu xa nu kewalie raba Ala wama naxee kɔɔ?» ²⁹ Isa naxa e yaabi, «Ala wama kewali naxan kɔɔ, a findixi yi nan na: Wo xa danxaniya a xa xera ma.» ³⁰ E man naxa a maxɔrin, «I tɔnxuma makaabaxi mundun nabama muxu ya xɔri alako muxu xa la i ra? I fa kewali mundun nabama?» ³¹ Muxu benbae taami nde don ne gbengberenyi ma naxan goro kelife koore ma. A sebexi Kitaabui kui, «Ala naxa taami fi e ma baloe ra, naxan keli koore ma.» ³² Isa man naxa a masen e be, «N xa a masen wo be a nɔndi ki ma, Annabi Munsa mu koore taami fi wo ma. N Baba nan koore taami yati fima wo ma. ³³ Barima taami naxan fatanxi Ala ra, a tan nan goroma keli koore, a kisi fi duniɲa ma.» ³⁴ Na kui, e naxa a fala a be, «Marigi, muxu ki na taami ra temui birin.» ³⁵ Isa naxa e yaabi, «N tan nan na kisi taami ra. Naxan na fa n tan ma, a mu kaame kolonma abadan. Naxan na danxaniya n tan ma, a mu ye xɔli kolonma sctɔn. ³⁶ Kɔɔ alɔ n a falaxi wo be ki naxe, hali wo to bara n to, wo mu laxi n na. ³⁷ Baba Ala mixi naxan birin fima n ma, a fama ne n ma, n mu meema e ra abadan, ³⁸ barima n kelixi koore ma n Xee ma waxɔnfe nan nabade. N mu faxi n yete waxɔnfe xa rabade. ³⁹ N Xee ma wama ne n xa a xa mixi birin nakeli faxe ma kɔɔ dɔnxɔe. A mixi naxee fixi n ma, hali keren naxa be. ⁴⁰ Na nan findixi n Baba sagoe ra, a naxan yo na danxaniya a xa Di ma, na kanyi xa abadan kisi sctɔ, n man xa a rakeli faxe ma kɔɔ dɔnxɔe ma.»

⁴¹ Na kui, Yuwifie naxa so a mafalafe, barima a nu bara a fala, «N tan nan na taami ra naxan goro keli koore.» ⁴² E nu a falama ne, e naxe, «Isa xa mu yi ki, Yusufu xa di? Won mu a nga nun a baba kolon? A fa a falama di, a a goroxi ne keli koore?» ⁴³ Isa naxa e yaabi, «Wo ba wɔyenfe wo bore tagi na mɔkli ra. ⁴⁴ Mixi yo mu nɔma fade n ma, xa Baba Ala, naxan n xeeɔi, mu a kanyi mabendun n ma. N fan fama a kanyi rakelide faxe ma kɔɔ dɔnxɔe. ⁴⁵ A sebexi namijɔnme xa Kitaabui kui, «Ala fama ne e birin xarande.» Naxan yo na Baba Ala xui rame, a a xa masenyi suxu, na kanyi tan

fama ne n ma. ⁴⁶ Mixi yo mu na naxan bara Baba Ala to, bafe mixi ra naxan fatanxi Ala ra. Na keren nan bara Baba Ala to.»

⁴⁷ «N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, naxan na danxaniya n ma, a bara abadan kisi sɔɔ. ⁴⁸ N tan nan na kisi taami ra. ⁴⁹ Wo benbae taami don ne gbengberenyi ma, kɔɔ e birin naxa faha. ⁵⁰ Taami naxan goroxi keli koore, a na be. Naxan yo na yi tan don, na kanyi mu faxama. ⁵¹ N tan nan na na kisi taami ra naxan goroxi keli koore. Naxan yo na yi taami tan don, a kisima ne abadan. Yi taami findixi n fate nan na, n naxan fima serexe ra alako dunija xa kisi sɔɔ.»

⁵² Na kui, sɔɔɔ naxa mini Yuwifie tagi, e nu a fala, «Pe, yi xeme nɔma a fate sube sode won yi ra di, won xa a don?» ⁵³ Isa naxa a masen e be, «N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, xa wo mu Adama xa Di fate sube don, xa wo mu a wuli min, kisi mu wo be. ⁵⁴ Naxan n sube donma, a n wuli min, na kanyi kisima ne abadan, n a rakelima ne faxe ma lɔɔ kɔɔ. ⁵⁵ N fate nan findixi baloe yati ra. N wuli nan findixi minse yati ra. ⁵⁶ Naxan n sube donma, a n wuli min, n bara sabati na kanyi i, a fan bara sabati n fan i. ⁵⁷ Baba Ala to n xexi, kisi fatanma naxan na, kisi na n fan yi a tan saabui ra. Na mɔɔli man na, naxan baloma n tan ma, na kanyi kisima n saabui ra. ⁵⁸ Taami naxan goroxi keli koore, a na be. A mu luxi al wo benbae taami naxan don. E tan faha ne. Naxan yi taami tan donma, na kanyi kisima ne abadan.» ⁵⁹ Isa yi masenyi ti ne a nu mixie kawandima temui naxe Kaperenamu salide kui.

Isa fɔxirabire gbege panige masarafe

⁶⁰ E to a xa masenyi me, a fɔxirabire wuyaxi naxa a fala, «Yi masenyi tan kɔɔ de! Nde nɔma tinde a ra?» ⁶¹ Isa to a kolon a a fɔxirabire na yi wɔyenyi falafe e bore tagi, a naxa e maxɔrin, «N ma masenyi bara wo raxɔɔ? ⁶² Xa a sa li go, wo sa Adama xa Di to te ra koore ma, a kelixi dennaxe? ⁶³ Ala Xaxili Seniyenxi nan kisi fima mixi ma. Fate bende tan mu nɔma sese ra. N masenyi naxan tixi wo be, a Ala Xaxili Seniyenxi nun kisi sɔɔ ki nan masenma. ⁶⁴ Kɔɔ mixi ndee na wo ya ma, naxee mu danxaniyaxi.» Isa na fala ne barima kabi a fɔɔ, a nu a kolon naxee mu danxaniyaxi, a nun naxan fama a yanfade, a a sa kuntigie belexe. ⁶⁵ A man naxa a masen, «Na nan a ra, n a falaxi ne wo be, a mixi yo mu nɔma fade n xɔn ma, xa Baba Ala mu na danxaniya fi a ma.»

⁶⁶ Na xanbi, a fɔxirabire gbege naxa panige masara, e gbilen a fɔɔ ra. ⁶⁷ Na kui, Isa naxa a fɔxirabire fu nun firinyie maxɔrin, «Wo tan go? Wo fan wama kelife n xun ma?» ⁶⁸ Simɔn Piyeri naxa a yaabi, «Marigi, xa muxu gbilen i fɔɔ ra, muxu fa sigama nde xɔn ma? Abadan kisi masenyi na i tan nan yi. ⁶⁹ Muxu bara la a ra, muxu man bara ge a kolonde, a i tan nan na Ala xa Seniyentɔɔ ra.» ⁷⁰ Isa naxa e yaabi, «N tan xa mu wo sugandi, wo tan mixi fu nun firinyie? Kɔɔ mixi keren na wo ya ma, adama sentane nan a ra.» ⁷¹ A nu Simɔn Isikariyoti xa di Yudasi nan ma, naxan nu na a

fɔxirabire fu nun firinyie ya ma. A tan nan nu fama a yanfade, a a sa kuntigie belexe.

Isa xunyae xa danxaniyatarena

7 Na xanbi, Isa naxa Galile bɔxi isa fɔɔ. A mu nu Yuda day tan iperema, barima Yuwifie kuntigie nu katafe ne e xa a faha. ² Yuwifie xa Bage Ti Sali to nu bara makɔɔ, ³ Isa xunyae naxa a fala a be, «A lan ne i xa keli yi bɔxi ma, i siga Yudaya, alako i fɔxirabire naxee sa na naa, e fan xa i xa walie to, i naxee rabama. ⁴ Mixi mu a xa wali nɔxunma xa a wama dunija xa a kolon. I to yi tɔxunmae rabama, a lanma i xa e raba kene ma.» ⁵ E na fala ne, barima hali e to findixi a xunyae ra, e mu nu laxi a ra. ⁶ Isa naxa a masen e be, «N ma waxati mu nu a li sinden, kɔɔ waxati yo mu na wo tan xa fe ma. ⁷ Dunija mu nɔma wo tan xɔnde, kɔɔ e n tan xɔnma, barima n seedeɔxɔɔya bama e xa fe ra, e xa walie kobi. ⁸ Wo tan xa te Darisalamu, wo sa sali raba naa. N tan mu sigama, barima n ma waxati mu gexi a lide sinden.» ⁹ A na fala xanbi, a naxa lu Galile.

Isa kawandi tife Darisalamu

¹⁰ A xunyae to te sali rabade Darisalamu, Isa fan naxa siga, kɔɔ a gundo ki ma. ¹¹ Sali to nu rabafe, Yuwifie kuntigie nu a fenfe Darisalamu, e nu maxɔrinyi ti, «A na minden?» ¹² Mixie nu wɔyɛn gbege makɔɔyima e bore tuli Isa xa fe ra. Ndee a falama a mixi fanyi nan a ra, ndee a falama a a na nama ratantanfe nan tui. ¹³ Kɔɔ e to nu gaaxuxi Yuwifie kuntigie ya ra, mixi yo mu nu suusama a xa fe falade kene ma.

¹⁴ Yuwifie nu sali naxan nabafe, lɔxun keren na a ra. Na to nu bara siga han a tagi, Isa naxa te hɔɔmɔbanxi kui, a kawandi ti fɔɔ. ¹⁵ Yuwifie kuntigie naxa kaaba, e nu a fala, «Yi xeme lɔnnixi yi mɔɔli ra di, a to mu xaranxi?» ¹⁶ Isa naxa e yaabi, «N kawandi naxan tima, a mu kelixi n tan xa ma. A kelixi n Xɛema nan ma. ¹⁷ Mixi naxan wama Ala waxɔnfe rabafe, a nɔma ne a kolonde xa yi xaranyi fatanxi Ala nan na. Xa n gbe gbansan na a ra, mixie a kolonma ne nu. ¹⁸ Mixi naxan wɔyɛnma a yete xaxili ma, a matɔɔ fenfe a yete nan be. Kɔɔ naxan matɔɔ fenfe a Xɛema be, nɔndi fale nan na kanyi ra, tinxintareya yo mu naxan bɔɔe ma. ¹⁹ Annabi Munsa yati nan Ala xa seriye soxi wo yi ra, kɔɔ wo mu a ratinmexi. Munfe ra wo wama n faxafe?» ²⁰ Nama naxa a fala, «Ninne nan na i fɔɔ ra! Nde katafe i faxade?» ²¹ Isa naxa e yaabi, «N kaabanako keren nan naba, a fa wo birin de ixara. ²² Munsa a benbae xa seriye falaxi ne wo be a wo xa wo xa di xeme sunna. Wo na rabama hali malabu lɔɔ. ²³ Xa xeme sunnama malabu lɔɔ alako Annabi Munsa xa seriye naxa fa kana, wo xɔnma n tan ma munfe ra, n to furema fate birin nayalan malabu lɔɔ ma? ²⁴ Wo xa fee kui mato a fanyi ra be nun wo xa kiiti sa. Kiiti xa tinxin.»

²⁵ Darisalamuka ndee nu a falafe, «Kuntigie mu na katafe yi xa faxade? ²⁶ A mato, a tan nan wɔyɛnfe kene ma yi ki, kɔɔ e mu sese falama a be! Ka e bara la a ra, a Ala xa Mixi Sugandixi na a ra? ²⁷ Kɔɔ won birin Isa

baride kolon. Ala xa Mixi Sugandixi tan na fa, a baride mu kolonma.»

²⁸ Na kui, Isa naxa kawandi ti a xui itexi ra hɔɔɔɔbanxi kui, «Wo n kolon, wo n kelide fan kolon? Kɔɔɔ n tan mu faxi n yete kan panige xa ma. Nɔɔɔdi Kanyi nan n xɛɛxi, kɔɔɔ wo tan mu a kolon. ²⁹ N tan a kolon, barima n fatanxi a tan nan na. A tan nan n xɛɛxi.»

³⁰ Na kui, e naxa kata a suxude, kɔɔɔ e mu ɔɔ, barima a xa waxati mu nu a lixi sinden. ³¹ Kɔɔɔ nɔɔɔ nama ya ma mixi gbege naxa danxaniya Isa ma, e nu a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi na fa, a tɔɔɔxuma makaabaxie raba-ma dangi yi xeme ra?»

³² Farisenie to a me, nɔɔɔɔɔ nama nu naxan makɔɔɔyɔɔyife Isa xa fe ra, e tan nun serexedube kuntigie naxa hɔɔɔɔbanxi kɔɔɔsibilie xee, e xa sa Isa suxu. ³³ Isa naxa a masen, «N na wo ya ma sinden dondoronti, n fa siga n Xɛɛma yire. ³⁴ Wo fama ne n fende, kɔɔɔ wo mu n toma. N sa luma dennaxe, wo mu nɔɔɔma naa lide.» ³⁵ Yuwifii kuntigie naxa e bore maxɔɔɔɔɔɔɔ, «Yi wama sigafe minden, won mu sa nɔɔɔma a tode dennaxe? Ka a waxi ne a xa sa sabati namanɛ gbetɛ alɔɔ muxu xa mixi ndee, alako a xa sa si gbetɛ xaran? ³⁶ A to a masenxi a muxu fama a fende kɔɔɔ muxu mu a toma, a a sa luma dennaxe, muxu mu nɔɔɔma naa lide, a waxi munse falafe?»

Kisi ye

³⁷ Na sali waxati ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ma, naxan tide gbo boore birin be, Isa naxa keli, a a masen a xui itexi ra, «Ye xɔɔli na naxan yo ma, a xa fa n xɔɔ, a xa a min. ³⁸ Alɔɔ Kitaabui a masenxi ki naxe, naxan yo na danxaniya n ma, kisi ye bulama ne a bɔɔɔɔɔ kui, alɔɔ xure naxan susuma.» ³⁹ A nu na Ala Xaxili nan ma fe masenfe, a xa danxaniyaɔɔɔɔɔ nu fama naxan ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ. Na waxati, Ala Xaxili mu nu faxi sinden, barima Isa xa xunnakeli mu nu makenɔɔɔɔɔ sinden.

⁴⁰ Nama to a xa masenxi me, ndee naxa a fala, «Muxu nu namɔɔɔɔɔɔɔ naxan mamɔɔɔ a xa fa, a tan nan yati yi ki!» ⁴¹ Gbetɛ fan naxa a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na yi ra!» Kɔɔɔ ndee fan naxa a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi findima Galileka ra? ⁴² Kitaabui mu a masenxi xe, a Ala xa Mixi Sugandixi kelima Dawuda bɔɔɔɔɔɔɔ ne, a keli Betɛɛɛmu, Dawuda xɔɔɔɔɔ?» ⁴³ Na kui, nɔɔɔɔɔ mu nu lanxi Isa xa fe ma. ⁴⁴ Ndee nu wama a suxufe, kɔɔɔ mixi yo mu ɔɔ.

⁴⁵ Na kui, kɔɔɔsibilie naxa gbilen serexedube kuntigie nun Farisenie yire. Na kuntigie naxa e maxɔɔɔɔɔɔɔ, «Munfe ra wo mu faxi a ra be?» ⁴⁶ Kɔɔɔsibilie naxa e yaabi, «A xa masenxi dangi adamadie xa masenxi birin na.» ⁴⁷ Farisenie fan naxa e yaabi, «Pe, a bara wo fan madaxu? ⁴⁸ Mixi keren na kuntigie xa na mu Farisenie ya ma naxan laxi a ra? ⁴⁹ Yi nɔɔɔɔɔ tan mu seriye Kitaabui kolon. Mixi dankaxie nan e ra.»

⁵⁰ Kɔɔɔ Nikodemu, naxan nu bara siga Isa yire, a naxa a fala a boore kuntigie be, ⁵¹ «Won ma seriye ki ma, mixi ne makiitima, a mu maxɔɔɔɔɔɔɔ xe alako a xa kolon sinden a fe naxan nabaxi?» ⁵² E naxa a yaabi, «Galileka nan na i fan na? A mato Kitaabui kui,

namɔɔɔɔɔɔɔ yo mu kelima Galile bɔɔɔɔ!» ⁵³ Na xanbi, kankan naxa siga a xɔɔɔ.

Gine yenla makiitife

8 Isa naxa siga Oliwi geya ma. ² Kuye to iba, a naxa siga hɔɔɔɔbanxi. Nama to fa a yire, a naxa ɔɔɔɔ, a so e kawandife.

³ Seriye karamɔɔɔɔɔɔɔ nun Farisenie fan naxa fa gine nde ra, e naxan suxuxi a na yene rabafe. E naxa a ti mixi birin ya i, ⁴ e a fala Isa be, «Karamɔɔɔɔ, muxu yi gine suxuxi yene nan xun. ⁵ Seriye ki ma, Annabi Munsa muxu yamarixi ne muxu xa yi gine mɔɔɔli magɔɔɔɔ gema ra han a faxa. I tan a toxi di?»

⁶ E nu na gantanyi nan tefe a be na maxɔɔɔɔɔɔɔ ra, a xa fe nde fala, e nɔɔɔma a kalamude naxan ma. Isa naxa a igoro, a nu fa sebeli ti bɔɔɔ ma a beɛɛɛsole ra. ⁷ E to ɔɔɔɔ a ra, a naxa keli, a a fala e be, «Yunubi mu na naxan ma wo ya ma, na singe xa yi gine ɔɔɔɔ.» ⁸ A man naxa a igoro, a nu fa sebeli ti bɔɔɔ ma. ⁹ E to a xa wɔɔɔɔɔ me, e birin naxa siga keren keren, fɔɔɔɔɔ forie ma. Gine gbansan to lu Isa ya i, ¹⁰ Isa naxa keli, a gine maxɔɔɔɔɔ, «Naxee fa i ra, e na minden? Mixi yo mu lu naxan i makiitima?» ¹¹ Gine naxa a yaabi, «N marigi, mixi yo mu lu.» Isa naxa a fala a be, «Awa, n fan mu i makiitima. Siga, i naxa yunubi raba ɔɔɔɔ.»

Isa nan na dunija naiyalanyi ra

¹² Isa man naxa wɔɔɔɔɔɔɔ tongo, a a masen nɔɔɔɔ be, «N tan nan na dunija naiyalanyi ra. Naxan na bira n fɔɔɔ ra, a mu nɔɔɔɔɔ dimi kui muku. Kisi naiyalanyi nan yanbama na kanyi be.» ¹³ Na kui, Farisenie naxa a fala a be, «I na i yete kan nan seede bafe. I xa seedeɔɔɔɔɔɔɔ mu findixi nɔɔɔɔ ra.» ¹⁴ Isa naxa e yaabi, «Hali n seede ba n yete be, n ma seedeɔɔɔɔɔɔɔ findixi nɔɔɔɔ nan na, barima n a kolon n kelixi dennaxe, n man a kolon n sigafe dennaxe. Kɔɔɔ wo tan mu n kelide kolon, wo mu n sigade fan kolon. ¹⁵ Wo tan mixi makiitima adama xaxili nan na. N tan mu mixi yo makiitima. ¹⁶ Kɔɔɔ xa n sa mixi makiitima, n ma kiiti findima nɔɔɔɔ nan na, barima n keren xa mu a ra. N tan nun Baba Ala nan a ra, a tan naxan n xɛɛxi. ¹⁷ A seɛɛɔɔɔ wo xa seriye Kitaabui kui, a xa mixi firin xa seedeɔɔɔɔɔɔɔ baxi lan e bore ma, na xa suxu nɔɔɔɔ ra. ¹⁸ N tan nan na n yete seede ra. Baba Ala fan, a tan naxan n xɛɛxi, a fan seedeɔɔɔɔɔɔɔ bama n ma fe ra.» ¹⁹ E naxa Isa maxɔɔɔɔɔ, «I baba na minden?» A naxa e yaabi, «Wo mu n kolon, wo mu n Baba fan kolon. Xa wo n kolon ne nu, wo n Baba fan kolonma ne nu.» ²⁰ Isa yi masenxi ti hɔɔɔɔbanxi, hadiya sase yire ne, kɔɔɔ mixi yo mu a suxu, barima a xa waxati mu nu a lixi sinden.

Isa findixi Ala xa Xɛɛra nan na

²¹ Isa man naxa a masen e be, «N fama ne sigade. Wo n fenma ne, kɔɔɔ wo ɔɔɔɔ ne wo xa yunubie xa fe ra. N sigama dennaxe, wo tan mu nɔɔɔma sigade naa.»

²² Yuwifii kuntigie naxa a fala e bore tagi, «Pe, a to a falama, a a sigama dennaxe, won tan mu nɔɔɔma sigade

naa, a waxi a yete nan faxafe ba?»²³ Isa naxa a masen e be, «Duniya mixie nan na wo ra. Kɔnɔ n tan kelixi koore ne. Wo xɔnyi findixi yi duniya nan na, kɔnɔ n tan xɔnyi mu a ra.»²⁴ N a falaxi wo be na nan ma, a wo lɛma ne wo xa yunubie xa fe ra. Xa wo mu la a ra, a n tan nan na naxan na abadan, wo faxama ne wo xa yunubie na wo ma.»²⁵ E naxa a maxɔrin, «I findixi nde ra?» Isa naxa e yaabi, «Kabi a fɔle, n na falama wo be.»²⁶ Marakɔɔsi gbegebe nan n yi ra wo tan mabiri, naxan findima kiiti xɔɔɔɔ ra wo be. Nɔndi fale nan n Xɛema ra. N naxan mexi a ra, n na nan falama duniya be.»²⁷ E mu a fahaamu a Isa nu wɔyɛnfe e be Baba Ala nan ma fe ra.²⁸ Na kui, Isa naxa a masen e be, «Wo na Adama xa Di rate wuri kɔn na temui naxe, wo a kolonma ne, a n tan nan na naxan na abadan, n man mu fefe rabama n yete ra, n mu fefe falama fo n Baba na naxan masen n be.»²⁹ N tan nun n Xɛema nan a ra. A mu n nabɛɛnɛxi, barima n a waxɔnfe nan nabama temui birin.»³⁰ Isa to nu yi fee masenma, mixi gbegebe naxa danxaniya a ma.

Ibrahimia xa die nun Ibulisa xa die

³¹ Na kui, Isa naxa a masen Yuwifie be naxee nu bara danxaniya a ma, «Xa wo lu n xui rabatu ra, wo findixi n fɔxirabiree yati nan na.»³² Wo na nɔndi kolon, a wo xɔɔɔɔɔ ne.»³³ E naxa a yaabi, «Annabi Ibrahimia bɔnɔɔɔ nan na muxu ra. Han to, muxu tan mu nu findi mixi yo xa konyie ra! Munfe ra i a falaxi a muxu xɔɔɔɔɔ ma ne?»³⁴ Isa naxa a fala e be, «N xa nɔndi fala wo be, mixi naxan yunubi rabama a bara lu yunubi xa konyiya kui.»³⁵ Mixi xa konyi mu luma fɔɔɔɔ ra abadan. Kɔnɔ mixi xa di tan, a xɔnyi nan na fɔɔɔɔ ra abadan.³⁶ Na kui, xa Ala xa Di wo xɔɔɔɔ, a lima wo xɔɔɔɔ nan yati sɔɔɔɔxi.»

³⁷ «N a kolon tan, a Ibrahimia bɔnɔɔɔɔ nan na wo ra, kɔnɔ wo katafe n faxade ne wo to tondixi n ma masenyi ra.»³⁸ N tan bara naxan to Baba Ala ra, n na nan falama. Wo fan bara naxan me wo baba ra, wo na nan nabama.»³⁹ E naxa a yaabi, «Annabi Ibrahimia nan na muxu baba ra.» Isa naxa a masen e be, «Xa Ibrahimia xa die nan yati wo ra nu, wo luma Ibrahimia fɔxi nan naba ra nu.»⁴⁰ Kɔnɔ wo tan na katafe n faxade, n tan naxan nɔndi falama wo be n naxan mexi Ala ra. Ibrahimia wali ki mu lanxi na ma.⁴¹ Wo na wo baba nan fɔxi rabafe.» E naxa a fala a be, «Yene die xa mu na muxu tan na de! Ala keren nan na muxu Baba ra.»⁴² Isa naxa a masen e be, «Xa Ala nan wo Baba ra nu, wo n xanuma ne nu, barima n to na wo ya ma be, n kelixi Ala nan ma. N mu faxi n yete xa ra, a tan nan n xɛɛxi.»⁴³ Munfe ra wo mu n xui fahaamuma? Wo mu nɔxi n ma masenyi ramede.⁴⁴ Wo tan baba findixi Ibulisa nan na, a xɔli man wo ma wo xa a tan nan sago raba. Kabi a fɔle, faxeti nan a ra. A mu tinma nɔndi ra, barima nɔndi yo mu na a xa fe kui. A to wule falama, a a yete xui nan yati falafe, barima wule fale nan a ra naxan findixi wule birin baba ra.⁴⁵ Kɔnɔ n tan to nɔndi nan falama, wo mu lama n na.⁴⁶ Nde nɔma n kala-mude yunubi ma? Xa n nɔndi nan falama, munfe ra wo

mu laxi n na?⁴⁷ Mixi naxan kelixi Ala ma, na Ala xui me-ma. Na kui, wo tan mu a mema barima wo mu kelixi Ala ma.»

⁴⁸ Yuwifie kuntigie naxa a fala, «Nɔndi na muxu be. Samarika pinne kanyi nan i tan na.»⁴⁹ Isa naxa e yaabi, «Ninne mu n tan fɔɔɔ ra. N tan n Baba nan binyama, kɔnɔ wo tan n yelebuma.»⁵⁰ N mu n yete igboma. Ala nan n ma fe itema. Kiiti birin na a tan nan yi ra.⁵¹ N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, xa naxan yo n xui suxu, na kanyi mu saya kolonma abadan.»

⁵² Yuwifie naxa a fala a be, «Muxu bara ge a kolonde fa a pinne nan na i fɔɔ ra. Iburahima nun namijɔn-mee birin laaxira ne, kɔnɔ i tan naxe, «Xa naxan yo n xui suxu, a kanyi mu saya kolonma abadan.»⁵³ Pe, muxu benba Iburahima to fa laaxira ne, i tan dangi a ra? Namijɔn-mee fan laaxira ne. I tan fa i yete findixi nde ra?»⁵⁴ Isa naxa e yaabi, «Xa n tan nan n yete matɔɔɔ-ma, matɔɔɔɔ fufafu nan na ki. N Baba nan n ma fe itexi, wo naxan ma, a wo Marigi Ala!»⁵⁵ Wo mu a tan Ala kolon, kɔnɔ n tan a kolon. Xa n a fala, a n mu a kolon, n bara findi wule fale ra, alɔ wo tan. N tan Ala kolon, n man a xa masenyi rabatuma.⁵⁶ Wo benba Iburahima sɛɛwa ne n fa lɔɔɔ tofe ra. A a to ne yati, a nɛlexin.»⁵⁷ Yuwifie kuntigie naxa a yaabi, «Hali ne tongo suuli, i mu nu a sɔɔɔ sinden. Munse a niyaxi i xa a fala a i tan bara Ibrahimia to?»⁵⁸ Isa naxa a masen e be, «N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, beenun Ibrahimia xa bari, n tan na.»⁵⁹ E naxa gemee tongo keren na, e xa a magɔnɔ na masenyi xa fe ra, kɔnɔ Isa naxa a nɔxun, a mini hɔɔɔɔɔbanxi kui.

Isa dɔnxui ya rabɔɔɔ

9 Isa to nu kira xɔn, a naxa dɔnxui nde to naxan barixi dɔnxuya kui.² A fɔxirabiree naxa a maxɔrin, «Karamɔɔ, nde xa yunubi a niyaxi yi xeme xa bari a dɔnxuxi, a tan ka a barimixie?»³ Isa naxa e yaabi, «A xa yunubi mu a ra, a barimixie fan gbe mu a ra. A rabaxi ne alako Ala xa wali xa makenen a xa fe kui.»⁴ Fanni kuye ibaxi, fo won xa n Xɛema xa wali raba, barima kɔe na fafe. A na so, mixi mu nɔma walide nɔnɔ. N to na duniya ma yi ki, n tan nan na duniya naiyalanyi ra.»

⁶ A na fala xanbi, Isa naxa deye bɔxun bɔxi, a bendɛ yogon a ra. A naxa na maso dɔnxui ya ma,⁷ a fa a fala a be, «Sa i ya raxa Silɔmu ye yire.» Na Silɔmu xili nan falaxi e xa xui, «Xɛera». Na kui, dɔnxui naxa sa a ya raxa, a gbilen, a ya se toma.

⁸ A dɔɔɔbooree nun naxee nu darixi a to ra kule matide, e naxa a fala, «Yi xeme xa mu nu dɔɔɔma be, a nu kule mati?»⁹ Ndee naxe, «Iyo, a tan nan a ra.» Gbetee naxe, «Ade, e maniyaxi ne.» Kɔnɔ a tan xeme naxa wɔyɛn e be, a a fala, «N tan nan yati a ra!»¹⁰ Na kui, e naxa a maxɔrin, «I ya fa rabɔɔɔxi di?»¹¹ A naxa e yaabi, «Xeme naxan xili falama Isa, na nan bendɛ yogon deye ra, a a sa n ya ma, a fa a fala n be, «Sa i ya raxa Silɔmu ye yire.» Na kui, n to sa n ya raxa, n naxa se to.»¹² E naxa fa a maxɔrin, «Yi xeme na minden?» A naxa e yaabi, «N mu a kolon.»

¹³ E naxa dɔnxui rayalanxi xanin Farisenie yire. ¹⁴ Isa deye masunbuxi bende ra ԼՁԽ naxe, a dɔnxui ya rabոո, malabu ԼՁԽե nan nu a ra. ¹⁵ Na kui, Farisenie fan naxa so a maxcrinfe, a ya rabոո ki naxe. A naxa e yaabi, «A bende yogonxi nan sa n ya ma, n e raxa, e se to.»

¹⁶ Fariseni ndee naxa a fala, «Yi xeme Isa, a mu kelixi Ala xa ma, barima a mu malabu ԼՁԽե seriyе rabatu-ma.» Kոոո gbeteе nu a falama, «Yunubitե нոма yi kaabanako mոոոlie rabade?» Na kui, Farisenie mu nu lanxi e bore ma. ¹⁷ E man naxa dɔnxui rayalanxi maxcrin, «A to i tan nan ya rabոո, I tan a xa fe toxi di?» A naxa e yaabi, «Namioոոme nan a ra.»

¹⁸ Yuwifia kungtie nu siikexi na dɔnxui xa fe ra. E mu nu a kolon xa dɔnxui yati yati nan nu a ra. Na kui, e naxa a barimixie xili, ¹⁹ e e maxcrin, «Wo xa di nan ya, yo naxan ma a a dɔnxui nan barixi? A ya fa rabոո di?» ²⁰ A barimixie naxa e yaabi, «Muxu a kolon, a muxu xa di nan a ra. Muxu man a kolon, a a barixi dɔnxuya nan kui. ²¹ Kոոո a ya fa rabոո ki naxe, muxu mu na tan kolon. Muxu man mu a kolon mixi yo na rabaxi a be. Wo a tan nan maxcrin. Dimedi xa mu a ra, a yete a xa dentege sama.» ²² A xa mixie na yaabi ti ne, barima e nu gaaxuxi Yuwifia kungtie ya ra. Nee nu bara lan a ma a mixi yo naxan na a fala Isa Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra, e xa tonyi dոոո na kanyi ma a naxa so salide kui. ²³ Na nan a niya a barimixie naxa a fala, «Dimedi xa mu a ra, wo a tan nan maxcrin.»

²⁴ Na kui, Farisenie naxa na dɔnxui rayalanxi xili a firin nde, e a fala a be, «I i kali Ala ra, i nոոոi fala. Muxu tan a kolon a yunubitե nan na na xeme ra.» ²⁵ A naxa e yaabi, «Xa yunubitե nan a ra, n tan mu a kolon. Kոոո n fe keren tan kolon: N nu dɔnxui ne, kոոո n ya bara fa se to.» ²⁶ E man naxa a maxcrin, «A munse raba i ra? A i ya rabոո di?» ²⁷ A naxa e yaabi, «N jan bara na fala wo be, kոոո wo mu tin n xui ramede. Wo man fa wama n xa gbilen a ma munfe ra? Ka wo fan waxi findife a fոոirabiree nan na?» ²⁸ E naxa a konbi, e a fala a be, «I tan nan findixi a fոոirabire ra! Annabi Munsa fոոirabiree nan na muxu tan na! ²⁹ Muxu a kolon tan, a Ala woyen ne Annabi Munsa be, kոոո yi xeme Isa tan, muxu mu a kelide kolon.» ³⁰ Xeme naxa e yaabi, «Fe makaabaxi nan ya! A bara n ya rabոո, kոոո wo tan mu a kelide kolon! ³¹ Won a kolon tan, a Ala mu yunubitե xa duba tongoma. Naxan gaaxuma a ya ra, a a sago raba, a na nan xa maxandi suxuma. ³² Dunija birin a kolon mixi mu нոма dɔnxui ya rabոոde naxan barixi dɔnxuya kui. ³³ Xa yi xeme mu kelixi Ala xa ma nu, a mu нոма fefe rabade.» ³⁴ E naxa a yaabi, «I tan naxan barixi yunubi kui, i waxi findife muxu karamoոո ra?» E naxa fa a keru salide.

³⁵ Isa to a me, a e bara a keru salide, a naxa sa a fen, a a maxcrin, «I danxaniyaxi Adama xa Di ma?» ³⁶ A naxa a yaabi, «Marigi, a fala n be mixi naxan a ra, alako n xa danxaniya a ma.» ³⁷ Isa naxa a fala a be, «I jan bara a to. A tan nan man woyenfe i be yi ki.» ³⁸ A naxa a fala Isa be, «Marigi, n bara danxaniya.» A fa a suyidi a be. ³⁹ Isa naxa a masen, «N faxi yi dunija ma mixie maki-itife nan ma, alako dɔnxui xa se to, ya kanyi xa dɔnxu.»

⁴⁰ Fariseni naxee nu na naa, e naxa a xui me, e a maxcrin, «Pe, dɔnxui nan na muxu fan na?» ⁴¹ Isa naxa a masen e be, «Xa dɔnxui nan na wo ra nu, yunubi mu luma wo ma. Kոոո wo to a falama, a wo ya fan, wo xa yunubi bara lu wo ma.»

Xuruse demadonyi xa taalie

10 «N xa nոոոi fala wo be, mujeti nun suute mu soma gոոոe naade ra. E tunganma ne sansanyi xun ma. ² Naxan soma gոոոe naade ra, na nan findixi xuruse demadonyi ra. ³ Naade kantama nan naade rabima a be. A na woyen xurusee ra, e birin bira a fոոո ra. A kankan xili a xili ra, e birin mini tande. ⁴ A na a gbe birin namini, a sa tima e ya ra ne, e fan bira a fոոո ra, barima e a xui kolon. ⁵ Xa mixi gbete na a ra e mu naxan kolon, e mu birama a fոոո ra muku. E e gima ne na tan ya ra, barima e mu a xui kolon.» ⁶ Isa naxa na taali woyenyi fala e be, kոոո e mu a xa masenyi fahaamu.

⁷ Na kui, Isa man naxa a masen, «N xa a fala wo be a nոոոi ki ma, n tan nan na yexeee xa naade ra. ⁸ Naxee singe fa n be, mujeti nun suutee nan na e birin na. Yexeee mu e tan xui rame. ⁹ N tan nan na gոոոe naade ra. Naxan yo na so n saabui ra, a kanyi kisima ne, a nu so, a nu mini, a nu baloe sոոո. ¹⁰ Mujeti tan mu fama fefe ma bafe mujete tide, faxe tide, nun kasare sade. N tan faxi ne, alako mixie xa kisi sոոո, e xa dunijeigiri xa fan a fanyi ra.»

¹¹ «N misaalixi xuruse kantama fanyi nan na, naxan mu tondima faxade a xa xuruse kante kui. ¹² Walike nan a gima wula bare ya ra, barima xurusee mu findixi a gbe ra, a boոe mu na e kantafe ra. A xurusee raberinma ne, wula bare ndee faxa, a ndee rayensen ye. ¹³ Walike mu a jengi sama xurusee xa fe kոո. ¹⁴ N tan misaalixi xuruse kante fanyi nan na. Xurusee kante nun a xa xurusee, e e bore kolon, ¹⁵ al n tan nun Baba Ala muxu muxu bore kolonxi ki naxe. N fan bara tin faxade n ma xurusee be.»

¹⁶ «Yexee gbeteе fan na n be naxee mu na yi gոոոe kui. Fo n xa fa ne nee fan na. E fan n xui ramema ne, yexeee birin findi gոոոe keren na, xuruse demadonyi keren be. ¹⁷ Na nan a toxi Baba Ala n xanuxi, barima n nan n nii fima, alako n man xa a rasuxu. ¹⁸ Mixi xa mu n tan nii bama de, n tan yete yati a fima. Nոe na n be, n xa n nii fi. Nոe man na n be, n xa gbilen a rasuxu ra. N Baba n yamarixi na nan na.»

¹⁹ Yuwifia man mu nu lanxi e bore ma na masenyi xa fe ra. ²⁰ Mixi gbegebe nu a falafe ne, «Ninne nan na yi fոոո ra. A bara daxu. Wo wo tuli matima a ra munfe ra?» ²¹ Kոոո booree nu e yaabima, «Ninne na mixi naxan fոոո ra, a mu woyenma yi mոոո ra de! Ka jinne нոма dɔnxui ya rabոոde?»

Yuwifia xa danxaniyatereja

²² Xinbeli temui to nu a ra, Darisalamukae nu na Hոոոոոbanxi Rabi Sali nan nabafe. ²³ Isa nu jerefe hոոոոոbanxi yire nde, dennaxe xili «Mange Sulemani xa gbuntunyi.» ²⁴ Yuwifia naxa Isa rabilin menni, e a

fala a be, «I siike bama muxu ma mun temui? Xa i tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, a fala muxu be a fiixe ra.»²⁵ Isa naxa e yaabi, «N nan bara a fala wo be, kɔɔ wo mu laxi n na. N fe naxee rabama n Baba xili ra, nee nan findixi seederɔɔɔɔ ra n ma fe ra.»²⁶ Kɔɔ wo mu danxaniyaxi, barima n ma yexee xa mu wo ra.²⁷ N gbe yexee tan n xui mema, n e kolon, e birama n fɔɔ ra.²⁸ N tan abadan kisi nan fima e ma. E mu bema abadan, sese man mu e bama n yi ra.²⁹ N Baba, a tan naxan e so n yi ra, a dangi birin na. Sese mu noma e bade a tan Baba Ala yi ra.³⁰ N tan nun Baba Ala, muxu birin keren.»

³¹ Yuwifie man naxa gemee tongo, e xa Isa magɔɔ a faha xili ma,³² kɔɔ a naxa a fala e be, «N bara wali fanyi gbegebe raba wo ya xɔri, naxee fatanxi Baba Ala ma. Wo a fala n be ba, wo fa waxi n fafafe n ma wali fanyi mundun ma?»³³ E naxa a yaabi, «Muxu mu i magɔɔɔɔ xe i xa wali fanyi nde xa ma. Muxu i magɔɔɔɔ ma i to Ala rasɔɔɔɔfe. I tan ibunadama waxi i yete findife Ala ra!»³⁴ Isa naxa e yaabi, «A mu sebexi xe wo xa seriye Kitaabui kui, a Ala a masen ne, «N tan Ala bara a fala, alae nan wo ra?»³⁵ Kitaabui xui tan mu kanama. A xa masenyi faxi naxee ma, Ala bara e xili fala, «alae».³⁶ N bara a fala Ala xa Di nan n na, kɔɔ a mu lanma wo xa a fala n bara Ala rasɔɔɔɔ, barima Baba Ala n tan nan sugandixi, a n xee dunija ma.³⁷ Xa n mu n Baba xa walie xa rabama, wo naxa la n na.³⁸ Kɔɔ xa n a raba, wo xa la na wali ra, hali wo mu la n tan na. Wo xa la n ma wali ra, alako wo xa a kolon a Baba Ala na n i, n fan na Baba Ala i.»³⁹ Isa to na fala, mixie man naxa kata a suxude, kɔɔ a naxa mini e belexe.

⁴⁰ Isa naxa gbilen Yuruden naakiri ma, a lu menni, Yaya mixie xunxa ye xɔra fɔɔ dennaxe.⁴¹ Mixi gbegebe naxa siga a yire, e nu a fala e bore be, «Annabi Yaya tan mu tɔnxuma makaabaxi yo raba, kɔɔ a naxan birin masen yi xeme xa fe ra, a birin findixi nɔndi nan na.»⁴² Mennika gbegebe naxa danxaniya Isa ma.

Lasaru rakelife faxe ma

11 Xeme nde nu furaxi Betani naxan xili Lasaru. A maaginee fan nu sabatixi naa, Mariyama nun Marata.² Mariyama nan labunde ture sa Marigi sanyie ma, a fa e mafuruku a xunxexe ra. A tan nan maaxeme findi Lasaru ra, naxan nu furaxi.³ Na kui, Lasaru maaginee naxa xera xee Isa ma, a xa sa a fala a be, «Marigi, i xanuntenyi furaxi.»⁴ Isa to a me, a naxa a masen, «Yi fure mu sa rapɔɔɔɔma faxe xa ma, a fama Ala xa nɔre nan makenende, alako Ala xa Di fan xa matɔɔɔɔɔɔ sɔɔɔɔ a saabui ra.»

⁵ Isa nu Marata nun Mariyama nun e maaxeme Lasaru xanuxi ki fanyi.⁶ A to Lasaru furafe me, a mu siga dede, a naxa lu naa xi firin man.⁷ Na xanbi, a naxa a fala a foxirabiree be, «Won xa gbilen Yudaya bɔxi ma.»⁸ A foxirabiree naxa a fala, «Karamɔɔɔɔ, Yuwifie kataxi i faxade dennaxe ya, i tan gbilenfe menni ne?»⁹ Isa naxa e yaabi, «Waxati fu nun firin xa mu na feɔɔɔɔɔɔn keren kui? Xa naxan yo a perema yanyi ra, a mu a sanyi radinma barima yi dunija naiyalanyi yanbama a be.

¹⁰ Kɔɔ xa naxan yo a perema kɔe ra, a a sanyi radinma ne, barima naiyalanyi yo mu a be.»

¹¹ A na fala xanbi, Isa man naxa a masen, «Won xanuntenyi Lasaru bara xi, kɔɔ n sigafe a raxunude.»

¹² A foxirabiree naxa a fala a be, «Marigi, xa a na xife, a yalanma ne.»¹³ Isa to Lasaru xife fala, a nu a fafafe nan ma, kɔɔ a foxirabiree tan kɔɔ a ma, a a nu malabui xi xɔli nan ma.¹⁴ Na kui, Isa naxa woyen e be a fiixe ra, «Lasaru bara laaxira¹⁵ kɔɔ na rabafe n xanbi, a bara findi seewe ra n be, barima a xɔli n ma wo xa danxaniya sɔɔɔ yi fe kui. Yakɔsi, won xa siga a yire.»

¹⁶ Na temui Tomasi, a nu falama naxan be «Guli», a naxa a fala Isa foxirabiree booree be, «Won birin xee, won nun karamɔɔɔɔ birin xa faha!»

¹⁷ Isa to so naa, a naxa a li Lasaru fure bara xi naani raba gaburi kui.¹⁸ Kilo saxon tɔɔɔɔɔɔɔɔ nan nu na Betani nun Darisalamu tagi. E to makɔre,¹⁹ Yuwifie gbegebe nu bara fa Marata nun Mariyama xɔnyo, e maaxeme tɔɔɔɔɔɔ kunfa bade.²⁰ Marata to Isa fafe me, a naxa sa a ralan, kɔɔ Mariyama tan dɔɔɔɔɔɔ naxa lu banxi.²¹ Marata naxa a fala Isa be, «Marigi, xa i nu na be nu, n maaxeme mu faxama nu.²² Kɔɔ hali yakɔsi, n a kolon a i na fefe maxɔrin Ala ma, a a rabama ne i be.»²³ Isa naxa a fala a be, «I xunya kelima ne faxe ma.»²⁴ Marata naxa a yaabi, «N a kolon tan, a kelima ne faxe ma dunija rapɔɔɔɔnyo, faxamixie kelima temui naxe.»²⁵ Isa naxa a masen a be, «N tan nan na marakeli nun kisi ra. Naxan na danxaniya n ma, a kisima ne, hali a faha.

²⁶ Naxan yo baloxi, a danxaniyaxi n ma, na kanyi mu bema abadan. I laxi na ra?»²⁷ A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi! N laxi a ra a i tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Ala xa Di, naxan lan a xa fa dunija ma.»

²⁸ Marata na fala xanbi, a naxa siga a xunya Mariyama fɔɔ ra, a a fala a be e doro ma, «Karamɔɔɔɔ bara fa, a na i xilife.»²⁹ Mariyama to a me, a naxa keli keren na, a siga Isa ralande.³⁰ Na temui, Isa mu nu soxi taa kui. Marata a li dennaxe, a nu na menni ne sinden.³¹ Yuwifie naxee faxi kunfa bade, naxee nu na Mariyama fe ma banxi kui, e to a to keli ra mafuren na, e naxa bira a fɔɔ ra tande. E kɔɔ a ma a a na sigafe gaburi yire ne, a xa sa wa naa.

³² Mariyama to Isa yire li, a fefe a to, a naxa suyidi a be, a a fala, «Marigi, xa i nu na be nu, n maaxeme mu faxama nu!»³³ Isa to Mariyama to, a na wafe, Yuwifie naxee nu na a fɔɔ ra, nee fan wafe, a naxa sunnun, a bɔɔ naxa rapaaxu a ma.³⁴ A naxa maxɔrinyi ti, «Wo a ragataxi minden?» E naxa a yaabi, «Marigi, fa, muxu xa na masen i be.»³⁵ Isa naxa wa.³⁶ Na kui, Yuwifie naxa a fala, «A mato, Lasaru nu rafanxi a ma ki naxe!»³⁷ Kɔɔ ndee e ya ma, e naxa a fala, «Pe, yi naxan dɔɔɔɔxui ya rabɔɔ, a mu nu noma Lasaru ratangade faxe ma xe?»

³⁸ Isa bɔɔ man naxa rapaaxu a ma. A naxa siga gaburi yire. Fɔɔɔɔ nde nan nu a ra, gemee belebele dɔɔɔɔ na de ra.³⁹ Isa naxa a fala, «Wo gemee ba naa.» Marata, faxamixi maaginee, a naxa a fala, «Marigi, a xa maragate xi naani nan to! A a lima a fure xiri bara mini yi waxati ma.»⁴⁰ Isa naxa a fala a be, «N mu a fala xe i be, a xa i danxaniya, i Ala senbe makaabaxi toma ne?»

⁴¹ Na kui, e naxa gēme ba fōnme gaburi de ma. Isa naxa a ya rate koore, a a fala, «N Baba Ala, n bara i tantu i to n xui ramexi. ⁴² N tan nan a kolon, i n xui ramema temui birin, kōn n na falaxi pama nan ma fe ra naxee tixi be, e xa la a ra a i tan nan n xexxi.» ⁴³ A na fala xanbi, Isa naxa a xui ite senbe ra, a a fala, «Lasaru, mini!» ⁴⁴ A tan faxamixi naxa mini a sanyie nun a belexee maxirixi kasange kui, a yatagi man makun-fukunfuxi dugi gbete fan na. Isa naxa a fala mixie be, «Wo kasange ba a ma, wo a mafulun, a xa nō a jereede.»

Yuwifi kuntigie nate tongofe Isa faxafe ra

(Matiyu 26:1-5, Maraki 14:1-2, Luki 22:1)

⁴⁵ Yuwifi naxee nu bara fa Mariyama yire, e Isa xa kaabanako to, e gbegebe naxa danxaniya a ma. ⁴⁶ Kōn ndee naxa sa dentēge sa Farisenie be, Isa fe naxan nabaxi. ⁴⁷ Na kui, serexedube kuntigie nun Farisenie naxa Yuwifie xa kiitisa xungbee malan. E naxa a fala, «Won munse rabama? Yi xeme na kaabanako gbegebe nan nabafe. ⁴⁸ Xa won a lu a yete yi, birin danxaniyama ne a ma, Romakae fan fama won ma hōrōmōbanxi kanade, e won si sōntō!» ⁴⁹ E xa serexedube kuntigi Kayafa, naxan nu na e xunyi ra na waxati, a naxa a fala e be, «Wo tan mu sese kolon yi fe kui. ⁵⁰ Ka wo mu a fahaamuxi a mixi keren faxafe pama be, na nan fan wo be, dine won si birin xa sōntō?»

⁵¹ Kayafa xa na woyenyi mu fatan a tan yete xa ra. A to nu findixi na waxati serexedube kuntigie xunyi ra, Ala nan na masenyi fi a ma, a Isa nu fafe faxade Isirayila pama be. ⁵² Kōn na man mu raba Isirayilakae gbansan xa be. Isa nu fafe faxade ne alako Ala xa a xa die fan malan, naxee rayensenxi yire birin, a xa e birin findi pama keren na.

⁵³ Na kui, kabi na malanyi lōxōe, Yuwifi kuntigie naxa nate tongo Isa faxafe ra. ⁵⁴ Na nan a ra Isa mu nō minide kene ma sōntō. A tan nun a fōxirabiree naxa keli naa, e siga Efirami taa kui gbengberenyi fe ma.

⁵⁵ Yuwifie xa Sayamaleke Dangi Sali to nu bara makōre, mixi gbegebe naxa keli daaxae tefe ra Darisalamu, e xa e yete rasenyien beenun sali xa a li. ⁵⁶ E nu na Isa fenfe. E naxa e bore maxōrin hōrōmōbanxi tete kui, «Wo xa maṣōxunyi ma, Isa fama salide, ka a mu fama?» ⁵⁷ Serexedube kuntigie nun Farisenie nu bara yaamari fi, a mixi yo naxan na Isa to, na kanyi xa a fala e be alako e xa a suxu.

Mariyama labunde ture masofe Isa sanyi ma

12 Xi senni beenun Sayamaleke Dangi Sali xa a li, Isa naxa siga Betani, Lasaru kōnyi, a nu bara naxan nakeli faxe ma. ² E naxa donse fanyi yailan, e fa pama xili, e xa e dege yire keren Isa xa binye bun ma. Marata nu donse itaxunma mixie ma, Lasaru nun Isa naxa lu teebili ra.

³ Mariyama naxa sa narada labunde ture litiri tagi tongo. Narada tinsexi nan nu a ra, naxan sare kōxō ki fanyi. A naxa a maso Isa sanyie ma, a e mafuruku a xunsexe ra. Labunde ture xiri naxa din banxi birin na.

⁴ Yudasi Isikariyoti, Isa fōxirabire naxan nu fama a yanfade, a naxa a fala, ⁵ «A nu lanma yi labunde xa mati kōbiri kole keme saxan na, a fi setaree ma.» ⁶ A yi fala ne barima a tan nan nu Isa fōxirabiree xa kōbiri ragatama, a nu fa nde muṣa. Setaree xa fe mu nu na a kōne kui feo! ⁷ Na kui, Isa naxa a fala, «Gbilen Mariyama fōxō ra. Yi nu ragataxi a yi ra ne, n ma maragate nan ma fe ra. ⁸ Setaree luma ne wo ya ma temui birin, kōn n tan mu luma wo ya ma abadan xe.»

⁹ E to a me a Isa bara fa Betani, Yuwifie pama gbegebe fan naxa siga. E mu siga Isa xa fe gbansan xa ma. E nu wama Lasaru fan tofe, Isa naxan nakeli faxe ma. ¹⁰ Na kui, serexedube kuntigie naxa nate tongo e xa Lasaru fan faxa, ¹¹ barima Yuwifie gbegebe nu gbilenfe e fōxō ra a tan nan ma fe ra, e nu fa danxaniya Isa ma.

Isa sofe Darisalamu

¹² Na kuye iba, pama gbegebe naxan nu faxi Sayamaleke Dangi Sali rabade, e naxa a me a Isa na fafe Darisalamu. ¹³ E naxa tugi fensee tongo, e siga a ralande e xui ite ra,

«Tantui na won Nakisima be!

Baraka na a be naxan fafe Marigi xili ra,

Isirayila mange!»

¹⁴ Isa naxa sofale lanma nde sōtō, a dōxō a fari, alō a seḅexi Kitaabui kui ki naxee,

¹⁵ «Siyonikae, wo naxa gaaxu.

Wo xa mange na fafe,

a dōxōxi sofale fari.»

¹⁶ Na waxati Isa fōxirabiree mu fahaamui sōtō na fe ma, kōn Isa to keli faxe ma, e naxa ratu Kitaabui sebeli ma naxan nu bara kamali na fe kui.

¹⁷ Nama naxan Lasaru to keli ra faxe ma, e naxa seede ba Isa be. ¹⁸ Na nan a niya, pama naxa siga a ralande, barima e nu bara na tōnxuma makaabaxi xa fe me. ¹⁹ Na kui, Farisenie naxa a fala e bore be, «Wo bara a to, won mu nōma sese ra. Dunija birin bara bira a fōxō ra!»

Isa a xa faxe xa fe masenfe

²⁰ Gireki mixi ndee fan nu bara te sali rabade Darisalamu, e xa sa Ala batu. ²¹ E naxa fa Filipu kōn, naxan keli Betesayida, Galile kōxi ma, e a fala a be, «N ba, muxu wama Isa tofe.» ²² Filipu naxa sa a fala Andire be, e firin birin naxa siga e sa a fala Isa be. ²³ Isa naxa e yaabi, «Waxati bara a li Adama xa Di xa xun-nakeli xa makenen. ²⁴ N xa a fala wo be a kōndi ki ma, xa maale xōri mu si, a mu diṣe a yete ma kōxi bun, a luma na ki, a keren gbansan. Kōn xa a sa diṣe a yete ma kōxi bun, a a bogi gbegebe nan naminima. ²⁵ Naxan gbakuma a yete xa dunija fe ra, a lōma ne. Naxan mu kankanma a yete xa fe ma yi dunijeigiri kui, a abadan kisi nan sōtōma. ²⁶ Xa naxan yo wama n ma wali suxufe, a xa bira n fōxō ra ne, n tan na lu dede, n ma walike fan na naa. Xa naxan yo n ma wali suxu, Baba Ala a kanyi binyama ne.»

²⁷ «N כִּנְיָהּ כִּנְיָהּ נֵי יִי כִי, כִּנְיָהּ n fa munse falama? N xa a fala Baba Ala be a xa n natanga yi naxankate waxati ma? Ade, yi naxankate naxan fafe n lide, n faxi na nan yati ma. ²⁸ N Baba Ala, a niya i xili xa ite.» Isa to na fala, xui nde naxa keli koore ma, a a fala, «N bara a ite, n man gbilenma ne a ite ra.» ²⁹ Nama naxee nu tixi naa, e to a me, ndee naxa a fala a galanyi nan xui a ra, כִּנְיָהּ gbete naxa a fala, «Maleke nan woyenxi a be!» ³⁰ Isa naxa a masen e be, «Na xui mu minixi n tan n ma fe xa ma, a minixi wo tan nan ma fe ma. ³¹ Yi dunija makiiti waxati bara a li. Mangeya fafe bade yi dunija nola yi ra. ³² Mixie na n nate wuri magalanbuxi kon na n faxafe ra, n mixi birin nafama ne n ma.» ³³ Isa a faxes ki masen na ki ne.

³⁴ Na kui, nama naxa a fala Isa be, «Muxu tan bara a me seriye Kitaabui kui, a Ala xa Mixi Sugandixi buma abadan. Munfe ra i tan a falama a fo Adama xa Di xa rate? Nde findixi yi Adama xa Di ra?» ³⁵ Isa naxa e yaabi, «Ala xa naiyalanyi man luma ne wo ya ma dondoronti. Wo xa nere na naiyalanyi kui, alako dimi naxa wo terenna. Naxan nerema dimi kui a mu a sigade toma. ³⁶ Naiyalanyi to yanbama wo be yi ki, wo xa la a ra ne, alako wo xa findi naiyalanyi xa die nan na.»

Nama danxaniyatara

Isa to ge na falade, a naxa siga, a sa a konun e ma. ³⁷ A nu bara konxuma makaabaxi gbege raba e ya xri, kon na birin kui, e mu danxaniya a ma. ³⁸ Na raba ne alako Annabi Esayi xui xa kamali, a to a masen, «Marigi, nde laxi masenyi ra, e bara naxan me muxu ra?

Ala senbe bara makenen nde be?»

³⁹ Na kui, e mu kon danxaniyade Isa ma, barima Esayi a masen ne,

⁴⁰ «Ala bara e ya konxu, a e xaxili balan, alako e ya naxa fa se igbe, e xaxili naxa fa fe kolon, e naxa fa e kon rafindi n ma, n xa e rayalan.»

⁴¹ Annabi Esayi na fala ne a to nu bara Isa xa kon to. Na kui, a nu Isa xa fe nan falafe.

⁴² Kon na birin kui, hali kuntigie ya ma, e gbege naxa la Isa ra. Kon e mu nu suusama a falade kene ma barima e nu gaaxuxi Farisenie ya ra, nee naxa fa konyi kon e ma, sofe ra salide kui. ⁴³ Adamadie xa matkon se tofe nan nu rafan e ma dangi Ala xa matkon ra.

Isa xa masenyi konxe nama be

⁴⁴ Isa naxa a xui ite, a a fala, «Naxan na danxaniya n ma, a mu danxaniyaxi n tan xa ma, a danxaniyaxi n Xema nan ma. ⁴⁵ Naxan na n tan to, a bara n Xema to. ⁴⁶ N to faxi dunija, naiyalanyi nan n na, alako naxan yo na danxaniya n ma, na kanyi naxa lu dimi kui kon. ⁴⁷ Xa naxan yo n xui me, kon a mu a rabatu, n tan mu na kanyi makiitima, barima n mu faxi dunija makiitide xe. N faxi dunija rakiside ne. ⁴⁸ Naxan na

tondi n na, a mu tin n ma masenyi ra, na kanyi makiitima na na. N masenyi naxan tima, na nan findima a makiitima ra kon kon. ⁴⁹ Barima n ma masenyi mu fatanxi n tan xa ra. A fatanxi Baba Ala nan na, naxan n xeei yaamari ra, a lanma n xa naxan fala, n xa naxan masen. ⁵⁰ N a kolon a xa seriye findima kisi nan na, naxan mu kon abadan. Na nan a ra, n fe masenma wo be ab Baba Ala a masenxi ki naxe.»

Isa a foxirabiree sanyi maxafe

13 Beenun Sayamaleke Dangi Sali xa a li, Isa naxa a kolon a gbe mu nu luxi a xa keli dunija ma gbilenfe ra Baba Ala ma. A foxirabiree a naxee kon dunija ma, nee nu rafan a ma. Han a faxes temui naxe, e xa xanunteya nu na a be.

² Nunmare, e birin nu e degefe. Ibulisa nan nu bara so Simon Isikariyoti xa di Yudasaxili kui, a xa Isa yanfa. ³ Isa to nu a kolon a Baba Ala bara fe birin sa a sago, a man to a kolon a a kelixi Ala nan ma, a man gbilenfe a tan nan ma, ⁴ a naxa keli e degede, a a xa donma fari igoro ba a ma, a fa dugi nde xiri a tagi. ⁵ A naxa ye sa paani kui, a fa so a foxirabiree sanyie maxafe, a nu e mafuruku na dugi ra. ⁶ A to Simon Piyeri li, na naxa a fala a be, «Marigi, i waxi ne i xa n tan sanyie maxa?» ⁷ Isa naxa a yaabi, «N naxan nabafe yi ki, i mu a fahaamuma yi waxati tan ma, kon i fama ne a kui kolonde yare.» ⁸ Piyeri naxa a fala a be, «Ade, i tan mu n sanyi maxama feo!» Isa naxa a yaabi, «Xa n mu i sanyie maxa, won mu luma fe keren kon.» ⁹ Simon Piyeri naxa a fala a be, «N Marigi, xa a na na ki ne, i naxa n sanyi gbansan xa maxa. I xa n belexe nun n xunyi birin maxa.» ¹⁰ Isa naxa a yaabi, «Mixi naxan bara a maxa, a hayi mu na a fate maxafe ma bafe a sanyi ra. A nan bara seniyen feo! Wo seniyenxi, kon wo birin mu a ra.» ¹¹ A a fala ne a e birin mu seniyenxi, barima a a foxirabiree kolon naxan fama a yanfade.

¹² Isa to ge e sanyie maxade, a man naxa a xa donma fari igoro ragoro a ma, a man a magoro e degede, a a fala e be, «N naxan nabaxi wo be yi ki, wo a fahaamuxi? ¹³ Wo to a falama n be «Karamkon», xa na mu a ra «Marigi», wo kon ndi nan a ra, barima na nan yati n na.

¹⁴ Na kui, n tan naxan findixi wo Marigi nun wo Karamkon ra, xa n tan bara wo sanyie maxa, wo fan lan ne wo xa wo bore sanyie maxa. ¹⁵ N naxan nabaxi wo be, a xa findi misaali nan na, alako wo fan xa na konli nan naba wo bore tagi. ¹⁶ N xa a fala wo be a kon ki ma, konyi mu dangi a marigi ra, xera fan mu dangi a xema ra. ¹⁷ Wo to bara fahaamui kon yi fee ma, heni na wo be xa wo e raba.»

¹⁸ «N mu wo birin xa ma. N tan naxan wo sugandixi, n wo kolon. Kon naxan na Kitaabui kui, fo a xa kamali ne, a to sebexi, «Muxu nun naxan belexe na lenge keren kui, na bara a kobe so n na.» ¹⁹ N na fe falaxi ne wo be beenun a xa raba, alako a raba temui wo xa a kolon a n tan nan na naxan na abadan. ²⁰ N xa a fala wo be a kon ki ma, naxan yo na n ma xera rasene, a n tan nan nasenxi. Naxan yo na n fan nasene, na kanyi n Xema nan nasenxi.»

Yudasi xa yanfanteya

(Matiyu 26:20-25, Maraki 14:17-21, Luki 22:21-23)

²¹ A na fala xanbi, Isa bɔɔre naxa sunnun, a fa a fala, «N xa a fala wo be a nɔɔndi ki ma, mixi keren na wo ya ma, a n yanfama ne, a n sa kuntigie belexe.» ²² A fɔxirabiree naxa e bore mato, e mu a kolon Isa nu mixi yo xa fe falafe. ²³ Isa fɔxirabire, a naxan xanuxi, a nu na a fe ma teebili ra. ²⁴ Na kui, Simɔn Piyeri naxa a belexe magira na be, a xa Isa maxɔrin a kanyi ma, Isa nu baxi naxan ma fe falade. ²⁵ Na fɔxirabire naxa a maso Isa ra, a a maxɔrin, «Marigi, nde a ra?» ²⁶ Isa naxa a yaabi, «N nu taami ragoro bɔre kɔɔra, n a so mixi naxan yi ra, a tan nan na ki.» Isa to ge na falade, a naxa taami rasin bɔre kɔɔra, a a so Simɔn Isikariyoti xa di Yudasi yi ra. ²⁷ Yudasi to na taami rasuxu, Sentane naxa a bɔɔre masara keren na. Isa naxa a fala a be, «I wama naxan nabafe, a raba mafuren mafuren.» ²⁸ Naxee nu magoroxi e degede, e sese mu a kolon Isa na falafe a be fe naxan ma. ²⁹ Yudasi to findi e xa kɔbiri ragate ra, ndee naxa a marɔɔkun a Isa nu a xeefe sare nde sode sali xa fe ra, xa na mu a ra a xa sa misikiinee ki. ³⁰ Yudasi to na taami xuntunyi rasuxu, a naxa mini keren na. Kɔe nu bara so.

Yaamari neene

³¹ Yudasi to mini, Isa naxa a masen, «Waxati bara a li fa, Adama xa Di xa xunnakeli xa makenen, Ala fan xa nɔre xa makenen a saabui ra. ³² Ala xa nɔre to makenenma a saabui ra, Ala yete fan Adama xa Di xa xunnakeli makenenma ne. A fafe na nan nabade yakɔsi. ³³ N ma die, a gbe mu luxi n xa keli wo xun ma. Wo n fenma ne, kɔɔn n naxan fala Yuwifia kuntigie be, n fa na nan falama wo fan be, «N sigama dennaxe, wo tan mu nɔma sigade naa.»»

³⁴ «N xa yaamari neene fi wo ma: Wo xa wo bore xanu ne. N tan wo xanuxi ki naxe, wo fan xa wo bore xanu na ki. ³⁵ Dunija birin wo kolonma n fɔxirabiree ra na fe nan ma, xa wo wo bore xanu.»»

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma

(Matiyu 26:31-35, Maraki 14:27-31, Luki 22:31-34)

³⁶ Simɔn Piyeri naxa a maxɔrin, «Marigi, i sigama minden?» Isa naxa a yaabi, «N sigafe dennaxe, i mu nɔma birade n fɔɔra ra sinden, kɔɔn i fan fama birade n fɔɔra ra han naa.» ³⁷ Simɔn Piyeri man naxa a maxɔrin, «Marigi, munfe ra n mu nɔma birade i fɔɔra ra yakɔsi? N tinxi n xa faxa i xa fe ra!» ³⁸ Isa naxa a yaabi, «I tinxi i xa faxa n ma fe ra? N xa nɔndi yati nan fala i be, beenun konkore xa a rate, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.»

Isa nan na kira, nɔndi, nun kisi ra

14 Isa naxa a fala a fɔxirabiree be, «Wo naxa kɔɔn-fili. Wo wo xaxili ti Ala ra, wo xa wo xaxili ti n fan na. ² Lingira gbege nan na n Baba xɔnyi, xa na mu a ra n mu a falama wo be nu, a n sigafe yigiya yailande

wo be. ³ Xa n siga, n naxa sa na yailan wo be, n man fama ne wo fɔɔra ra, alako won birin xa sa lu yire keren. ⁴ N sigafe dennaxe, wo na kira kolon.»

⁵ Tomasi naxa a fala a be, «Marigi, muxu mu i sigade kolon. Muxu fa na kira kolonma di?» ⁶ Isa naxa a yaabi, «N tan nan na kira ra, nɔndi ra, nun kisi ra. Mixi yo mu soma Baba Ala xɔnyi xa n tan saabui xa mu a ra. ⁷ Xa wo bara n tan kolon, wo n Baba fan kolonma ne. Keli yi waxati ma, wo bara a kolon, wo man bara a to.»

⁸ Filipu naxa a fala a be, «Marigi, Baba Ala masen muxu be. A lima na bara muxu wasa.» ⁹ Isa naxa a fala a be, «Filipu, n bara bu wo tagi ki fanyi, kɔɔn han ya i mu n kolon? Naxan na n tan to, a bara Baba Ala to. I tan fa a falama di, a n xa Baba Ala masen wo be? ¹⁰ I mu laxi a ra a Baba Ala nun n tan nan a ra, n fan nun Baba Ala nan a ra? N tan masenyi naxee tima wo be, e mu fatan n tan yete xa ra. E fatanma Baba Ala nan na. N tan nun Baba Ala naxan a ra temui birin, a tan nan yete na a xa wali rabafe. ¹¹ Wo xa la n na, a Baba Ala nun n tan nan a ra, n fan nun Baba Ala nan a ra. Xa wo siikexi na ma, wo xa la a ra n ma walie tan xa fe ra.»

¹² «N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, n tan wali naxee rabama, xa naxan danxaniya n ma, na kanyi fan na wali mɔɔlie rabama ne. A nan a rabama ne naxee dangi n tan gbe ra, barima n tan sigafe Baba Ala nan yire.

¹³ Wo naxan birin maxandima n xili ra, n a rabama ne wo be alako Baba Ala xa matɔɔɔe sɔɔɔ a xa Di saabui ra.

¹⁴ Xa wo n maxandi fefe naxan ma n xili ra, n a rabama ne.»

Ala Xaxili Seniyenxi

¹⁵ «Xa wo n xanu, wo n ma yaamarie rabatuma ne.

¹⁶ N tan fan, n Baba Ala maxandima ne a xa Saabui Fanyi gbete xee wo ma, naxan luma wo fe ma abadan.

¹⁷ Na nan findixi Ala Xaxili ra, naxan nɔndi makenenma. Dunija tan mu nɔma a sɔɔɔde, barima e mu a toma, e man mu a kolon. Kɔɔn wo tan a kolon, barima a sabati-ma wo i.»

¹⁸ «N mu wo raboloma xe de, wo xa lu alɔ kiridie. N man fama ne wo yire. ¹⁹ A gbe mu luxi n xa lɔe dunija ma, kɔɔn wo tan fama ne n tode. N tan to baloxi, wo fan baloma ne. ²⁰ Wo a kolonma ne na kɔɔɔe, a n tan nun n Baba nan a ra, wo fan nun n tan nan a ra, n fan nun wo tan nan a ra. ²¹ Naxan n ma yaamarie suxuxi, a e rabatu, na kanyi nan n xanuxi. Anun, naxan na n tan xanuxi, n Baba a kanyi xanuma ne, n fan a xanu, n nan n yete makenen a be.»

²² Yudasi, naxan mu findi Isikariyoti ra, a naxa Isa maxɔrin, «Marigi, munfe rabaxi i to fafe i yete makenende muxu tan be, i mu i yete makenen dunija tan be?» ²³ Isa naxa a yaabi, «Xa naxan yo n xanu, a n xui suxuma ne. N Baba a kanyi xanuma ne, muxu nun n Baba fa a yire, muxu sabati a i. ²⁴ Naxan mu n xanuxi, a mu n xui suxuma. Wo masenyi naxan mefe n na, n gbe xa mu a ra. A fatanxi Baba Ala nan na, naxan n xexi.»

²⁵ «N to wo ya ma, n bara na birin masen wo be, ²⁶ kɔɔn Baba Ala fama ne Saabui Fanyi xeede wo yire n

xili ra. Na saabui lanxi Ala Xaxili Seniyenxi nan ma. Na nan fama wo ratude n ma masenyi birin na, a fa wo xaran na ra.»

²⁷ «N ɓɓɓesa fima wo ma naxan fatanxi n tan na, naxan mu kelixi dunija ma. Wo naxa ƙɔɔɔfili, wo naxa gaaxu. ²⁸ Wo bara n xui me, «N na sigafe, ƙɔɔɔ n man fama wo yire». Xa wo n xanu, a lanma wo xa seewa n ma sigɛ ra Baba Ala yire, barima a dangi n tan na. ²⁹ N a falaxi ne wo be, beenun a xa raba, alako a na raba, wo xa danxaniya n ma.»

³⁰ «N mu woyen gbegebe falama wo be sɔɔɔ, barima yi dunija na nɔla naxan yi, a na fafe. A mu nɔma n tan na a nɔɔɔ yo ra, ³¹ ƙɔɔɔ alako dunija xa a kolon a n tan Baba Ala xanuxi ne, Baba Ala n yamarixi naxan na, n a rabama ne. Wo keli, won xee.»

Sansi bili nun a salonyie

15 «N misaalixi wuri bili nan na, n Baba Ala nan findixi a meenima ra. ² Wuri bili salonyi naxee mu bogi raminiya n be, Ala e sege ma ne. Salonyi naxee bogima, Ala xa e magbaran, alako e bogi xa gbo. ³ Wo tan naxee findixi na salonyie ra, wo jan bara rasenyen n ma masenyi saabui ra. ⁴ Wo lu n ma fe ne, alɔ n fan luma wo xa fe ki naxe. Sansi salonyi mu nɔma bogide a yete ra xa a mu fatuxi sansi bili xa ma. Wo fan luma na ki ne, xa wo mu lu n ma fe. ⁵ N tan nan na Ala xa sansi bili ra, wo fan findixi na sansi salonyie nan na. Naxan na lu n ma fe, n fan lu a xa fe, a lu ne alɔ sansi salonyi naxan a bogi gbegebe raminiya. Xa wo nun n tan xa mu a ra, wo tan mu nɔma fefe ra. ⁶ Xa naxan mu lu n ma fe, a luma ne alɔ sansi salonyi masegegi naxan wolema, a xara. Walikee nee malanma ne, e e wole te xɔɔra, e gan. ⁷ Xa wo lu n ma fe, n ma masenyie fan lu wo ɓɓɓe ma, wo na wa fefe xɔɔ, wo a maxandi. A rabama ne wo be. ⁸ N Baba matɔɔɔe sɔɔɔma, wo tan na lu alɔ sansi salonyi naxee bogima a fanyi ra, wo a masen na wali fanyie kui, a wo findixi n fɔxirabiree nan na. ⁹ N Baba Ala n tan xanuxi ki naxe, n fan wo xanuxi na ki ne. Wo lu n ma xanunteya kui. ¹⁰ Xa wo n ma yaamarie rabatu, wo luma n ma xanunteya kui, alɔ n fan luxi n Baba xa xanunteya kui ki naxe, n to a xa yaamarie rabatuxi.»

¹¹ «N yi fee masenxi ne wo be, alako n ma seewe xa lu wo be, wo xa seewe xa kamali.»

¹² «N ma yaamari findixi yi nan na: Wo wo bore xanu alɔ n wo xanuxi ki naxe. ¹³ Xa mixi a nii fi a xanuntenyie xa fe ra, xanunteya yo mu na naxan dangi na tan na. ¹⁴ Wo tan findixi n xanuntenyie nan na, xa wo n ma yaamarie rabatu. ¹⁵ N mu fa nɔma a falade wo be «konyie», barima konyi mu a kolon a marigi naxan yo rabafe. N tan bara a fala wo be «n xanuntenyie», barima n naxan birin mexi n Baba ra, n bara wo rakolon a birin na. ¹⁶ Wo tan xa mu n sugandi. N tan nan wo sugandi, n wo findi n ma xerae ra, wo xa sa lu alɔ sansi salonyie naxee bogima, wo sa wali fanyie raba naxee mu kanama. Na kui, wo na fefe maxɔrin Baba Ala ma n tan xili ra, a a soma ne wo yi. ¹⁷ N wo yamarixi ne yi fee ma, alako wo xa wo bore xanu.»

Dunija Isa fɔxirabiree xɔɔfe

¹⁸ «Xa dunija wo xɔɔ, wo xa a kolon a n tan nan singe xɔɔ. ¹⁹ Xa wo findi dunija mixie nan na nu, wo rafanma ne dunija ma nu, alɔ a gbe mixie. Ƙɔɔɔ dunija mixie mu wo ra, barima n tan bara wo sugandi e ya ma. Na nan a toxi, dunija wo xɔɔxi. ²⁰ Wo xa ratu woyenyi ma n naxan masen wo be, «Konyi mu dangima a marigi ra.» Xa e bara n tan paxankata, e wo fan paxankatama ne. Xa e n tan xui suxu, e wo fan gbe suxuma. ²¹ E yi fe birin niyama ne wo ra n tan xili xa fe ra, barima e mu n Xee ma kolon. ²² Xa n mu sa fa woyende e be nu, e mu yunubi sɔɔɔma nu. Ƙɔɔɔ yakɔsi, e mu fa nɔma sese falade naxan kiiti fanma e ra. ²³ Naxan na n tan xɔɔ, a bara n Baba fan xɔɔ. ²⁴ Xa n mu kaabanakoe raba e tagi nu naxee singe mu nu raba, e mu yunubi sɔɔɔma nu. Ƙɔɔɔ yakɔsi, e bara na birin to, e man fa n tan nun n Baba xɔɔ. ²⁵ Ƙɔɔɔ naxan seɓexi e xa seriye Kitaabui kui, fo a xa kamali, a to a masenxi, «E n xɔɔxi ne tun.»»

²⁶ «N Saabui Fanyi naxan xee ma wo ma kelifa Baba Ala yire, naxan findixi Baba Ala Xaxili ra, naxan nɔndi makenenma, a tan na fa, a seede bama ne n ma fe ra. ²⁷ Wo fan seede bama ne, barima wo na n fɔɔ ra kabi a fɔle.»

16 «N yi fe birin masenxi ne wo be, alako wo naxa fa bira tantanyi kui. ² E fama ne tɔnyi dɔɔɔde wo ma, sofe ra salidee kui. Waxati jan fafe, naxan na wo faha, a na faxe mapɔɔɔnma kewali fanyi nan na Ala be. ³ E na fee rabama ne, barima e mu Baba Ala kolon, e mu n fan kolon. ⁴ Ƙɔɔɔ n yi fee birin masenxi ne wo be, alako e waxati na a li, wo xa ratu, a n e xa fe fala ne wo be.»

Ala Xaxili Seniyenxi xa wali

«N mu yi fe birin masen wo be a fɔle ra, barima n nu na wo fe ma. ⁵ Ƙɔɔɔ yakɔsi, n fa sigafe n Xee ma yire, wo mu n maxɔrinma, «I na sigafe minden?» ⁶ N to yi fee masenxi wo be, na nan wo ɓɓɓe sunnunxi. ⁷ Ƙɔɔɔ n xa a fala wo be a nɔndi ki ma, n ma sigɛ nan munafanyi gbo wo be, barima xa n mu siga, Saabui Fanyi mu fama wo ma. Ƙɔɔɔ xa n siga, n a xee ma ne wo ma. ⁸ A na fa, a mixie rakolonma ne yunubi xa fe ra, tinxinyi xa fe ra, nun kiiti xa fe ra. ⁹ A e rakolonma ne yunubi xa fe ra, barima e mu danxaniyaxi n ma. ¹⁰ A e rakolonma ne tinxinyi xa fe ra, barima n na sigafe Baba Ala yire, wo mu n toma fa. ¹¹ A e rakolonma ne kiiti xa fe ra, barima yi dunija na nɔla kobi naxan yi ra, a jan bara makiiti.»

¹² «Masenyi gbeɓe man na, ƙɔɔɔ wo mu nɔma e birin fahaamude yakɔsi. ¹³ Ala Xaxili na fa wo ma, a na nɔndi birin ya mabɔɔma wo be. A xa masenyi mu fatanxi a yete kan na. A naxan mema n Baba ra, a na nan masenma wo be. Fe naxee fama rabade, a nee nan masenma wo be. ¹⁴ A fama n ma xunnakeli makenende, barima a naxan sɔɔɔma n tan na, a na nan kawandima wo be. ¹⁵ Naxan birin na Baba Ala yi, a find-

ixi n fan gbe nan na. N a fala na nan ma, «A naxan sɔtɔma n tan na, a na nan kawandima wo be.»»

Sunnunyi masarama ne seewe ra

¹⁶ Isa man naxa a fala e be, «Waxati di nan luxi beenun n xa lɛ wo ma, kɔkɔ waxati di man na dangi, wo man n toma ne.» ¹⁷ A fɔxirabiree naxa e bore maxɔrin, «Isa wama munse falafe yi ki, «A gbe mu luxi n xa lɛ wo ma dondoronti, kɔkɔ wo man fama n tode.» A xa wɔyenyi na di a to a falaxi, «N na sigafe Baba Ala yire?» ¹⁸ E man nu e bore maxɔrinfe, «A munse ma, a «waxati di? Won tan mu a kolon a sese falafe yi ki.»

¹⁹ Isa to a kolon a e nu wama a maxɔrinfe, a naxa a masen e be, «N to a falaxi, «Waxati di nan luxi beenun n xa lɛ wo ma, kɔkɔ waxati di man na dangi, wo man n toma ne,» wo wo bore maxɔrinfe na nan ma? ²⁰ N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, wo wama ne, wo gbelegbele, kɔkɔ dunija tan jɛlexinma ne. Wo sunnunma ne na fe ma, kɔkɔ wo xa sunnunyi fama masarade seewe ra. ²¹ Gine naxan na ditinyi ra, a tɔkɔma ne ki fanyi a xa waxati to bara a li. Kɔkɔ xa a ge di baride, a jan mu ratuma na tɔkre ma, a to seewaxi di neene barife ra dunija. ²² Na kui, wo fan na sunnunyi nan kui yi waxati ma. Kɔkɔ n gbilenma ne wo to ra, wo bɔɔ seewa, mixi yo mu na seewe bama wo yi. ²³ Na kɔkɔ na a li, wo mu n maxɔrinma sese ma tɔkɔn. N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, wo na Baba Ala maxandi fefe ma n xili ra, a a sama ne wo yi. ²⁴ Han ya, wo singe mu nu Ala maxandi fefe ma n tan xili ra. Wo maxandi ti. Wo a sɔtɔma ne, alako wo xa seewa a kamalixi ra.»

Isa xa xunnakeli makenenfe

²⁵ «N yi fe birin masenxi wo be taali wɔyenyi nan na, kɔkɔ waxati na fafe, n mu wɔyenma wo be taali wɔyenyi ra tɔkɔn, n Baba Ala xa fe masen wo be a fiixe ra. ²⁶ Na waxati ma, wo Baba Ala maxandima n xili nan na. N mu a falafe xe de, a n tan nan Baba Ala maxandima wo be, ²⁷ barima Baba Ala yete yati wo xanuxi ne. A wo xanuxi ne n to rafan wo ma, wo man to laxi a ra a n kelixi a tan Ala nan ma. ²⁸ N kelixi Baba Ala nan ma, n fa dunija ma. N man fa kelifa ne dunija ma, sigafe ra Baba Ala yire.»

²⁹ Isa fɔxirabiree naxa a fala a be, «A mato, i mu wɔyɛnfe taali wɔyenyi xa ra tɔkɔn, i fa na wɔyɛnfe a fiixe nan na! ³⁰ Muxu bara a kolon fa, a i fe birin kolon, hali mixi yo mu i maxɔrin. Na kui, muxu laxi a ra a i kelixi Ala nan ma.» ³¹ Isa naxa e yaabi, «Wo bara danxaniya yakɔsi? ³² Waxati na fafe, a jan bara a li, wo yensenma ne, wo fa n naboloma. Kɔkɔ Baba Ala tan mu n naboloma. A luma ne n seeti ma. ³³ N yi fe birin masenxi ne wo be, alako bɔɔsa xa lu wo yi ra n saabui ra. Wo mantɔkɔlɔ sɔtɔma ne dunija ma, kɔkɔ wo xa limaniya, n tan bara nɔ dunija ra.»

Isa Ala maxandife

17 Isa to ge na fee falade, a naxa a ya rate koore, a a fala, «N Baba Ala, waxati bara a li. I xa i xa Di

xa xunnakeli makenen, alako i xa Di fan xa i xa nɔkre makenen. ² I bara mangeya fi a ma dunija mixie birin xun na, alako a xa abadan kisi fi mixi birin ma, i naxee fixi a ma. ³ Abadan kisi findixi yi nan na: E xa i kolon, i tan keren naxan findixi Ala yete ra, e man xa i xa Mixi Sugandixi Isa kolon i xa xɛera ra. ⁴ N bara i xa nɔkre makenen dunija ma, n ge wali ra i n ti naxan na. ⁵ N Baba Ala, yakɔsi, n tɔkɔ i fe ma, alɔ n nu tɔkɔ i fe ma ki naxe, beenun dunija xa daa.»

⁶ «N bara i xa fe masen mixie be, i naxee fixi n ma dunija. I xa mixie nan e ra i naxee taxuxi n na. E bara i xui ratinme. ⁷ E bara a kolon fa, a i naxan birin soxi n yi ra, a fatanxi i tan nan na, ⁸ barima n bara i xui radangi e ma, e fan bara la a ra. E bara a kolon yati, a n kelixi i tan nan ma, e la a ra, a i tan nan n xɛxi. ⁹ N mu dubama dunija be. N dubama i xa mixie nan be, i naxee taxuxi n na. ¹⁰ Naxee birin findixi n gbe ra, i gbe na e ra. Naxee birin findixi i gbe ra, n gbe na e ra. N ma fe itema ne e tan saabui ra. ¹¹ N mu fa luma dunija tɔkɔn. N fafe i yire ne yi ki, kɔkɔ e tan luma be ne. N Baba Seniyenxi, e makanta i xili senbe ra, i naxan fixi n ma, alako e fan xa findi keren na alɔ won tan findixi keren na ki naxe. ¹² N to nu e ya ma, n bara e kanta i xili senbe ra, i naxan fixi n ma. N to e makanta, mixi keren mu lɛ e ya ma fo gbaloe ragataxi naxan keren be, alako Kitaabui sebeli xa kamali. ¹³ Kɔkɔ n to fafe i yire ne yi ki, n yi fee falama dunija ma, alako n ma seewe xa lu e be, a xa lu e bɔɔ ma a kamalixi ra. ¹⁴ N to i xa masenyi fala e be, dunija bara e xɔn, barima e tondixi birade dunija fe fɔkɔ ra alɔ n fan to mu tinxi birade dunija fe fɔkɔ ra. ¹⁵ N mu i maxandima xe i xa e tongo dunija ma. N i maxandife ne i xa e ratanga Sentane ma. ¹⁶ E mu birama dunija fe fɔkɔ ra, alɔ n fan to mu luma na fe mɔkɔlɔ kui. ¹⁷ I xa e sa i yete nan sagoe nɔndi kui. I xui nan findixi nɔndi ra. ¹⁸ N bara e xɛe dunija, alɔ i fan n xɛe ki naxe. ¹⁹ N bara n yete sa i sagoe e be, alako e tan fan, e xa sa i sagoe nɔndi kui.»

²⁰ «N mu dubama na mixie gbansan xa be. N man dubama mixie be naxee fama danxaniyade n ma e saabui ra. ²¹ N dubama ne e be alako e xa findi keren na, alɔ n nun i tan n Baba Ala findixi keren na ki naxe. N man dubama e be alako e xa findi keren na won fɔkɔ ra, won birin xa findi keren na. Na kui, dunija tɔkɔma a kolonde a i tan nan n xɛxi. ²² I bara xunnakeli naxan fi n ma, n fan bara a fi e ma, alako e fan xa findi keren na, alɔ won tan findixi keren na ki naxe. ²³ N tan na e i, i fan na n i, alako e xa kerɛnɔ xa kamali. Na kui, dunija a kolonma ne a i tan nan n xɛxi, a i man e tan xanuxi alɔ i n fan xanuxi ki naxe.»

²⁴ «N Baba Ala, beenun dunija xa daa, i nu bara nɔkre fi n ma i xa xanunteya xa fe ra. A xɔli n ma n ma mixie, i naxee fixi n ma, nee fan xa lu n seeti ma ariyanna, e xa n ma nɔkre to. ²⁵ N Baba, i tinxin. N i kolon. Dunija tan mu i kolon, kɔkɔ e a kolon a i tan nan n xɛxi. ²⁶ N bara e rakolon i xa fe ra, n man nde sama ne a fari, alako xanunteya xa lu e bɔɔ ma i n xanuxi naxan na, alɔ n fan na e bɔɔ i ki naxe.»

Isa suxufe

(Matiyu 26:47-56, Maraki 14:43-50, Luki 22:47-53)

18 Isa to ge Ala maxandide, a tan nun a fɔxirabiree naxa siga Sediron xure naakiri ma sansi yire. ²Yudasi, naxan findi Isa yanfama ra, a fan nu na kolon, barima Isa nun a fɔxirabiree nu darixi e malan na men-ni ne. ³Yudasi naxa Rɔmakae, serexedube kuntigie, nun Farisenie xa sɔɔri gali xanin naa, lanpuie nun geresosee na e yi ra. E man naxa sexe maxiri wuri ma, e a radexe alako e xa kira to. ⁴Isa to nu fe birin kolon naxan nu fafe a lide, a naxa e ralan, a e maxɔrin, «Wo nde fenfe?» ⁵E naxa a yaabi, «Muxu Isa Nasaretika nan fenfe.» Isa naxa a fala, «N tan nan na a ra.» Yudasi, naxan findi a yanfama ra, a fan nu tixi na gali ya ma. ⁶Isa to a fala e be, «N tan nan na a ra», e naxa gbilen xanbi, e bira bɔxi. ⁷Isa man naxa e maxɔrin, «Wo nde fenfe?» E man naxa a yaabi, «Isa Nasaretika.» ⁸Isa naxa e yaabi, «N bara a fala wo be, n tan nan a ra. Xa wo n tan nan fenfe, wo a lu yi booree tan xa siga.» ⁹Na kui, Isa xa masenyi nan nu fafe kamalide, a to nu bara a fala, «I mixi naxee fi n ma, keren mu lɔe e ya ma.» ¹⁰Simɔn Piyeri naxa a xa santidegema ramini, a serexedube kuntigi xa konyi Maliku yirefanyi tuli bolon. ¹¹Isa naxa a fala Simɔn Piyeri be, «Santidegema raso a tee i. Fo n xa tin tɔɔre ra Baba Ala naxan nagiri n ma.»

Isa xaninfe Anani nun Kayafa yire**Piyeri a yete rasanfe Isa ma**

¹²Rɔma sɔɔri mange nun a xa sɔɔrie, a nun Yuwifie xa sɔɔrie naxa Isa suxu, e a xiri, ¹³e a xanin Anani xɔn ma. Anani xa di gine nan dɔɔɔ Kayafa xɔn. Kayafa nu bara findi serexedube kuntigi ra na ne ra. ¹⁴Kayafa nan nu bara Yuwifie kuntigie rasi, a a fan e be, mixi keren nan xa faha nama be.

¹⁵Simɔn Piyeri naxa bira Isa fɔxɔ ra, a nun Isa fɔxirabiree gbete nde. Na fɔxirabiree to nu findixi serexedube kuntigi kolon mixi ra, a naxa nɔ sode serexedube kuntigi xa tete kui, e Isa xanin dennaxe. ¹⁶Piyeri naxa lu tande naade de ra, han a boore, serexedube kuntigi kolonma, a naxa wɔyen naade kantama ra a xa tin Piyeri fan xa so. ¹⁷Konyi gine naxan nu naade kantafe, a naxa Piyeri maxɔrin, «Na xeme Isa fɔxirabiree nde xa mu i fan na?» A naxa a yaabi, «Ade, n tan mu a ra!» ¹⁸Xinbeli to mini, konyie nun kɔsibilie naxa te xuru, e fa lu na fe ma. Piyeri fan naxa a maso e ra.

¹⁹Serexedube kuntigi naxa Isa maxɔrin a fɔxirabiree xa fe ma, a nun a xa kawandie. ²⁰Isa naxa a yaabi, «N tan masenyie tixi kene nan ma, dunija birin be. N nan n ma kawandi birin tixi salidee nan kui, xa na mu hɔɔɔmɔbanxi kui, Yuwifie birin e luma malan na dennaxe. N mu sese fala dunxui ra. ²¹I n tan maxɔrinma munfe ra? Naxee n xui rame, nee nan maxɔrin. E tan nan a kolon n bara fee naxee fala.» ²²Isa to na fala, kɔsibili nde naxan nu tixi naa, a naxa a de ragarin, a a fala, «Pe, I serexedube kuntigi yaabima na ki ne?» ²³Isa

naxa a yaabi, «Xa n wɔyen kobi nan falaxi, a masen. Kɔɔɔ xa n mu wɔyen kobi xa falaxi, i n de ragarinxi munfe ra?» ²⁴Na temui, Anani naxa a xirixi rasanba Kayafa ma, serexedube kuntigie xunyi.

²⁵Simɔn Piyeri nu dɔɔɔ te ra, a na a maxarafe. Na temui e naxa a maxɔrin, «Isa fɔxirabiree xa mu i fan na?» Piyeri naxa e yaabi, «Ade, a fɔxirabiree mu na n tan na.» ²⁶Serexedube kuntigi xa konyi nde nu na naa, Piyeri nu bara naxan barenxi tuli bolon. A naxa Piyeri maxɔrin, «N mu i to xe na sansi yire, wo nun Isa?» ²⁷Piyeri man naxa na matandi, konkore fan naxa a rate keren na.

Isa tife gomina Pilati ya i

(Matiyu 27:1-2, 11-14, Maraki 15:1-5, Luki 23:1-5)

²⁸Na temui, e naxa Isa tongo Kayafa xɔnyi, e a xanin gomina xɔnyi. Kuye nu baxi ibade. Yuwifie kuntigie tan mu tin sode gomina xɔnyi, alako e xa seniyyeni naxa fa kana, e mu fa nɔ Sayamaleke Dangi Sali donyi donde.

²⁹Na kui, gomina Pilati naxa mini e yire tande, a e maxɔrin, «Wo yi xeme kalamufe munse ma?» ³⁰E naxa a yaabi, «Xa yi xeme mu findi fe kobi raba xa ra, muxu mu fama a ra i xɔn ma nu.» ³¹Pilati naxa a fala e be, «Wo a xanin, wo xa sa a makiiti wo xa seriye ki ma.» Yuwifie naxa a fala, «Wo xa seriye mu tinma muxu xa mixi faha muxu yete ra.» ³²Na kui, Isa xa wɔyenyi nan nu fafe kamalide, a to nu bara a yete faha ki masen.

³³Pilati man naxa so a xɔnyi, a Isa xili, a a maxɔrin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mange ra?» ³⁴Isa naxa a yaabi, «I wɔyenfe i yete xaxili nan ma ba, ka mixie nan n ma fe fala i be?» ³⁵Pilati naxa a yaabi, «Pe, Yuwifie nan na n fan na? I boore Yuwifie nun serexedube kuntigie nan i saxi n belexe. I munse rabaxi?» ³⁶Isa naxa a yaabi, «N ma mangeya mu findixi dunija daaxi xa ra, xa na mu a ra n ma mixie gere soma ne nu, e tondi n xa lu Yuwifie sago. N ma mangeya mu findixi dunija daaxi ra.» ³⁷Na kui, Pilati naxa a maxɔrin, «I tan nan na Yuwifie xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi. N barixi ne dunija bende funi fari, alako n xa nɔndi masen a birin be. Mixi naxan wama nɔndi xɔn, a n xui suxuma ne.» ³⁸Pilati man naxa a maxɔrin, «Nɔndi na di?» Pilati to na fala, a naxa mini tande Yuwifie yire, a a fala e be, «N mu fe naaxi yo toxi yi xeme lan a xa naxankata naxan ma. ³⁹Wo to darixi a ra n xa geeliman keran bejin wo be Sayamaleke Dangi Sali lɔɔɔ, wo wama n xa Yuwifie xa mange bejin wo be?» ⁴⁰E naxa sɔɔɔɔ rate, «Ade, na mu a ra! Barabasi nan xa rabolo.» Suute nan nu Barabasi ra.

Isa faxafe nate tongo ki

19 Na temui Pilati naxa yaamari fi a sɔɔrie xa Isa bulan sebere ra. ²Sɔɔrie naxa mange katanyi maniye yailan tunbee ra, e a sa a xun ma, e fa mange donma gbeeli ragoro a ma. ³E nu e masoma a ra, e nu a fala, «I kena, Yuwifie xa mange,» e nu fa a madin.

⁴Pilati man naxa mini tande, a a fala Yuwifie nama be, «N bara yi xeme masen wo be, alako wo xa a kolon a n mu fefe toxi a ma a naxankatama naxan ma.» ⁵Na kui, sɔɔrie naxa Isa ramini tande, na tunbe mange katanyi

saxi a xun ma, burumusi gbeeli ragoroxi a ma. Pilati naxa a fala e be, «A tan nan yi ki!»⁶ Serexedube kuntigie nun hɔrɔmɔbanxi kɔsibilie to a to, e naxa sɔnɔ, «A faxes! A banban wuri magalanbuxi ma!» Pilati naxa a fala e be, «Wo a tongo, wo tan nan xa sa a banban wuri magalanbuxi ma, barima n tan mu fefe toxi a lan a xa faxes naxan ma.»⁷ Yuwifie naxa a yaabi, «Seriye na muxu fan yi. Na seriye ki ma, a lan a xa faxes, barima a bara a yete findi Ala xa Di ra.»

⁸ Pilati to na me, a naxa gaaxu ki fanyi ra. ⁹ A man naxa so a xɔnyi, a Isa maxɔrin, «I tan, i kelixi minden?» Kɔnɔ Isa mu yaabi yo fi. ¹⁰ Pilati naxa fa a fala a be, «I tondixi n tan nan yaabide? I mu a kolon a nɔe naxan na n tan be, n nɔma i rabolode, n man nɔma i faxade wuri magalanbuxi ma?»¹¹ Isa naxa a yaabi, «Nɔe yo mu i be n tan xun ma fo Ala naxan fixi i ma. Na nan a ra, naxan n saxi i belexe, na nan xa yunubi gbo.»

¹² Pilati to na me, a naxa so katafe a xa Isa rabejin, kɔnɔ Yuwifie naxa sɔnɔ, «Xa i yi xeme bejin, i bara gere giri Rɔma mange xungbe ma. Naxan yo a yete findi mange ra, a bara ti Rɔma mange xungbe kanke.»

¹³ Na kui, Pilati to e xui me, a naxa Isa ramini tande. Pilati naxa dɔɔ gbuntunyi ra, kiitisa kibanyi kui, dennaxe xili falama Eburu xui «Gabata». ¹⁴ Na lɔɔɔ Yuwifie nu na fee yailanfe Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. Yanyi tagi Pilati naxa a fala Yuwifie be, «Wo xa mange nan ya!»¹⁵ E man naxa sɔnɔ, «A faxes! A faxes! A banban wuri magalanbuxi ma!» Pilati naxa a fala, «N xa wo xa mange faxes wuri magalanbuxi ma?» Serexedube kuntigie naxa a yaabi, «Mange yo mu na muxu tan be bafe Rɔma mange xungbe ra!»¹⁶ Na temui a naxa Isa sa e sagoe, a yaamari fi Isa xa banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-44, Maraki 15:21-32, Luki 23:26-43)

Sɔɔrie to Isa suxu,¹⁷ e naxa a ramini taa kui sigafe ra «xun konkota yire,» naxan xili falama Eburu xui «Gologota.» Isa naxa siga naa, a wuri magalanbuxi ratexi a ma. ¹⁸ E Isa banban wuri magalanbuxi ma menni ne. E naxa mixi firin gbete fan banban, e keren ti yirefanyi ma, e boore ti kɔɔla ma, e Isa ti e tagi. ¹⁹ Pilati naxa yaamari fi a yi sebeli xa gbaku Isa xun ma wuri magalanbuxi ma, «Isa Nasaretika, Yuwifie xa mange.»

²⁰ Yuwifie gbegbe naxa na sebeli xaran, barima Isa nu banbanxi dennaxe, na makɔre taa ra. Na sebeli fan nu sebexi Eburu xui, Lateni xui, a nun Gireki xui. ²¹ Na kui, serexedube kuntigie naxa a fala Pilati be, «I naxa a sebe «Yuwifie xa mange». I xa a sebe ne, «Yi xeme a fala ne, a Yuwifie xa mange nan a ra.»²² Pilati naxa e yaabi, «N naxan sebexi, n bara ge na sebede.»

²³ Sɔɔrie to ge Isa banbande, e naxa a xa dugie tongo, e e itaxun na sɔɔri naani ma. E naxa a xa donma fari igoroe fan tongo. Na donma to mu nu degexi,²⁴ e naxa a fala e bore be, «Won naxa a ibɔɔ. Won xa a tongoma sugandi bere nde ra.» Na birin naba ne, alako naxan sebexi Kitaabui kui, na xa rakamali:

«E bara n ma dugie itaxun e bore ma,

e n ma donma tongoma sugandi bere ra.»
Sɔɔrie a raba na ki ne.

²⁵ Isa nga fan nu na a xa wuri magalanbuxi fe ma, a nun a nga xunya. Kolopa xa gine Mariyama, nun Mariyama Magidalaka fan nu na menni. ²⁶ Isa to a nga to a fɔxirabire maxanuxi fe ma, a naxa a fala a nga be, «N nga, yi bara findi i xa di ra.»²⁷ A naxa fa a fala a fɔxirabire fan be, «A mato, i nga nan ya.» Keli na waxati ma, na fɔxirabire naxa Isa nga xanin a xɔnyi.

Isa xa faxes

(Matiyu 27:45-56, Maraki 15:33-41, Luki 23:44-49)

²⁸ Na xanbi, Isa to nu a kolon a fe birin bara kamali, a naxa a fala, «Ye xɔli na n ma.» A na fala ne alako Kitaabui xa masenyi xa kamali. ²⁹ Se sase nde nu na menni, naxan nu rafexi weni muluxunxi ra. E naxa se nde rasin na weni i, e a xiri hisopi wuri kuye ra, e a maso Isa de ra. ³⁰ A to nde min, a naxa a fala, «A birin bara kamali!» A naxa a xun sin, a fa laaxira.

³¹ Na lɔɔɔ Yuwifie nu see rafalama Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. E mu tin furee xa lu wuri magalanbuxi ma na malabu lɔɔɔ, barima sali xungbe nan nu a ra. Na kui, e naxa Pilati mayandi a xa na mixi banbanxie sanyie gira, alako e xa faxes mafuren, e xa ba na.

³² Sɔɔrie naxa fa, e fa na mixi firinyi sanyie gira, naxee nu banbanxi Isa yirefanyi ma, a nun a kɔɔla ma. ³³ Kɔnɔ e to Isa li, e naxa a to a jan bara faxes. Na kui, e mu a tan sanyie gira,³⁴ kɔnɔ sɔɔri nde naxa a seeti sɔɔɔ tanbe ra, ye nun wuli naxa mini keren na. ³⁵ Naxan na fe toxi, a bara na fe seede ba. A xa seedeɔɔɔɔɔ findixi nɔndi nan na. A tan yete a kolon, a a na nɔndi nan falafe wo be, alako wo fan xa danxaniya. ³⁶ Na fee raba ne alako Kitaabui xa masenyi xa kamali, naxan a masenxi, «A xɔri keren mu girama.»³⁷ A man sebexi yire gbete, «E e ya tima ne mixi ra, e bara naxan sɔɔɔ.»

Isa xa maragate

(Matiyu 27:57-66, Maraki 15:42-47, Luki 23:50-56)

³⁸ Na fe birin xanbi, Yusufu Arimateka naxa sa Isa fure maxandi Pilati ma. Isa fɔxirabire nde nan nu a ra, kɔnɔ a mu nu a masenma kene ma, a to nu gaaxuxi Yuwifie kuntigie ya ra. Pilati to tin, Yusufu naxa sa Isa fure tongo. ³⁹ Nikodemu, naxan nu bara siga Isa yire gundo kui kɔe ra temui dangixi, na fan naxa labunde kilo tongo saxan miri nun alowe daaxi xanin Isa fure yire. ⁴⁰ E naxa Isa fure mafilin dugie ra, e labunde sa a ma, alɔ Yuwifie darixi a ra ki naxe. ⁴¹ Bɔxi nde nu makɔre Isa faxade ra, gaburi neene nu bara yailan dennaxe. Fure yo mu nu ragataxi a kui sinden. ⁴² E naxa Isa ragata na yire makɔrexi, barima e gbataxi Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. A nu lan ne Yuwifie xa ge fe birin yailande beenun kɔe xa so na lɔɔɔ.

Isa xa marakeli

(Matiyu 28:1-8, Maraki 16:1-8, Luki 24:1-12)

20 Sande lɔɔɔ Mariyama Magidalaka naxa siga gaburi yire subaxe ma beenun kuye xa mayalan. A to menni li, a naxa a to na geme xungbe nu bara ba

gaburi de ma. ² Na kui, a naxa siga a gi ra Simɔn Piyeri nun Isa fɔxirabire boore yire, Isa nu naxan xanuxi, a a fala e be, «E bara Marigi fure tongo gaburi kui, muxu fan mu a kolon e a saxi dede.» ³ Na kui, Piyeri nun Isa na fɔxirabire boore fan naxa mini sigafe ra gaburi yire. ⁴ E firinyi naxa siga e gi ra, kɔɔ Isa fɔxirabire maxanuxi naxa gaburi li beenun Piyeri singe xa naa li. ⁵ A to a felen alako a xa gaburi kui mato, a naxa kasange dugie to, kɔɔ a mu so na kui. ⁶ Simɔn Piyeri to menni li, a naxa so fɔnmɛ kui keren na, a fa dugi bentenyi to naxan nu saxi Isa fure ma, ⁷ a nun dugi naxan nu makunfukunfuxi Isa yatagi ma. Na dugi nu saxi a xati ma, a sa ki yailanxi a fanyi ra. ⁸ Na tɛmui, Isa fɔxirabire boore, naxan singe gaburi yire li, a fan naxa so na kui. A naxa a birin to, a danxaniya. ⁹ E mu nu fahaamui sɔɔɔ Ki-taabui xa masenyi ma sinden, fa fala a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa keli faxe ma. ¹⁰ Na dangi xanbi na fɔxirabire firinyie naxa gbilen e xɔnyi.

Isa minife Mariyama Magidalaka ma (Maraki 16:9-11)

¹¹ Mariyama to nu tixi gaburi sode de ra, a nu na wafe. A to a felen a xa gaburi kui mato, ¹² a naxa maleke firin to. E maxirixi dugi fiixe ra, e dɔɔɔ Isa fure nu saxi dennaxe. Keren nu na a xunsade ra, boore nu na a sanlaabe ra. ¹³ E naxa Mariyama maxɔrin, «N ma di, i wafe munfe ma?» A naxa e yaabi, «E bara n Marigi fure tongo, n mu a kolon e a saxi dede.»

¹⁴ A to ge na falade, a naxa a kobe rato, a fa mixi nde to, a tixi naa. A mu a kolon a Isa nan a ra. ¹⁵ Isa naxa a maxɔrin, «N ma di, i wama munfe ra? I na nde fenfe?» Mariyama ɔɔɔ a ma, sansi meenima nan nu a ra. Na kui, a naxa a yaabi, «N ba, xa i tan nan na fure tongoxi, i xa na yire masen n be alako n xa siga a tongode.»

¹⁶ Isa naxa a fala a be, «Mariyama.» Mariyama to a mafindi, a naxa a ratin, «Rabuni!» Na nan falaxi Eburu xui, «Karamɔɔɔ.» ¹⁷ Isa naxa a fala a be, «I naxa i belexe din n na, barima n mu nu te Baba Ala yire sinden. Siga n ngaxakerenyie yire, i a fala e be, a n fafe tede n Baba xɔnyi, n Marigi Ala naxan findixi wo fan Baba ra, wo fan Marigi Ala.»

¹⁸ Mariyama Magidalaka naxa siga xibaaru ra Isa fɔxirabiree yire, a a fala e be, «N bara Marigi to!» A man naxa Isa xa xera iba e be.

Isa minife a fɔxirabiree ma

(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:14-18, Luki 24:36-49)

¹⁹ Na sande lɔɔɔ kerenyi, Isa fɔxirabiree nu malanxi banxi kui nunmare ra, naade birin mabalanxi Yuwifii kuntigie xa yaragaaxui ma. Isa naxa mini e ma, a ti e tagi, a a fala, «Ala xa wo bɔɔ sa.» ²⁰ A to na fala e be, a naxa a belexe nun a seeti masen e be. E naxa seewa Marigi tofe ra. ²¹ Isa man naxa a masen e be, «Bɔɔɔ xa lu wo be. N bara wo xee alɔ Baba Ala n xexi ki naxe.» ²² A to ge na falade, a naxa foye felun e ma, a a fala, «Wo xa lu Ala Xaxili Seniyenxi xa goro wo ma. ²³ Xa wo diɔe mixi haake ma, na haake bara ɔɔɔ, kɔɔ xa wo mu diɔe, na haake luma a ma.»

Tomasi Isa tofe

²⁴ Isa mini a xa xera fu nun firinyie ma tɛmui naxe, Tomasi, e naxan xilima «guli», a mu nu na e ya ma menni. ²⁵ Na kui, booree naxa a fala a be, «Muxu bara Marigi to!» Kɔɔ a tan naxa e yaabi, «Xa n tan mu lantuma fɔxi to a belexe kui, n nan n belexe sole raso naa, xa n man mu n belexe sa a seeti ma e dennaxe ɔɔɔ, n tan mu lama a ra feo!»

²⁶ Xi solomasaxan dangi xanbi, Isa fɔxirabiree man to nu malanxi banxi kui, Tomasi nu na e ya ma. Hali naade birin to nu mabalanxi, Isa naxa mini e ma menni, a ti e tagi, a e xebu, «Bɔɔɔ xa lu wo be.» ²⁷ Na tɛmui, Isa naxa a fala a be, «N belexe mato. I xa i belexe sole sa n seeti ma e dennaxe ɔɔɔ. I naxa tege n i. I xa danxaniya.» ²⁸ Tomasi naxa a fala a be, «N Marigi Ala!» ²⁹ Isa naxa a masen a be, «I danxaniyaxi ne, i to bara n to? Heeri na mixie be naxee bara danxaniya, hali e mu n toxi.»

Yi Kitaabui sebe fe naxan ma

³⁰ Isa kaabanako gbegebe raba ne a fɔxirabiree ya xɔri, naxee mu sebe yi Kitaabui kui. ³¹ Kɔɔ naxee xa fe tan sebe yi ki, e sebe ne alako wo xa la a ra, a Isa nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Ala xa Di. Na kui, wo na danxaniya a ma, wo kisi sɔɔɔ ma ne a saabui ra.

Isa minife a fɔxirabiree ndee ma

21 Na fee dangi xanbi, Isa man naxa mini a fɔxirabiree ma Tiberiyasi baa de ra. A a yete makenen e be yi ki ne. ² Simɔn Piyeri, Tomasi e naxan xilima «guli», Natanayeli naxan keli Kaana taa Galile bɔxi ma, Sebede xa die, nun Isa fɔxirabiree firin gbete, nee birin nu na yire keren. ³ Simɔn Piyeri naxa a fala e be, «N tan sigafe yexe suxude.» E naxa a fala a be, «Won birin na a ra.» Na kui, e naxa mini, e baki kunkui kui, kɔɔ na kɔe birin na, e mu sese suxu.

⁴ Kuye to nu ibafe, Isa nu tixi baa de ra, kɔɔ a fɔxirabiree mu nu a kolon a a tan nan a ra. ⁵ Isa naxa e maxɔrin, «N ma die, wo bara yexe nde sɔɔɔ?» E naxa a yaabi, «Ade, muxu mu sese suxuxi.» ⁶ A naxa a fala e be, «Wo ye le woli kunkui yirefanyi ma, wo a nde sɔɔɔ ma ne.» E to a woli, e mu nu nɔma ye le ratede, barima yexe gbo a kui. ⁷ Na kui, Isa fɔxirabiree, a naxan xanuxi, a naxa a fala Piyeri be, «Won Marigi na a ra.» Simɔn Piyeri to na me, a naxa donma ragoro a ma, a bagan ye ma sigafe ra Isa yire. ⁸ Booree fan naxa a li kunkui kui, ye le naxan nafexi yexee ra, a xirixi kunkui ra. E mu nu makuya xare de ra, fo nɔngɔn keme firin ɔɔɔ.

⁹ E to te xare de ra, e naxa te xuruxi to, yexe saxi a te wole ra, taami fan na na. ¹⁰ Isa naxa a fala e be, «Wo fa yexe nde ra wo baxi naxan suxude.» ¹¹ Na kui Simɔn Piyeri naxa te kunkui kui, a ye le bendun xare ma. A nu rafexi yexe xungbee nan na, a gundi keme tongo suuli nun saxan. Kɔɔ hali yexe to nu gboxi ye le kui na ki, ye le mu ibɔɔ.

¹² Isa naxa a fala e be, «Wo fa wo dege.» A fɔxirabiree mu suusa a maxɔrinde nde a ra, barima birin nu a kolon Marigi nan a ra. ¹³ Isa naxa fa taami tongo, a a itaxun e ma, a man naxa yexe so e yi ra. ¹⁴ A saxan nde nan nu na ki, Isa a yete masenma a fɔxirabiree be, kabi a keli faxe ma.

Isa nun Piyeri

¹⁵ E to ge e de ibade, Isa naxa Simɔn Piyeri maxɔrin, «Simɔn, Yaya xa di, i n xanuxi dangi yee birin na?» A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi. I tan a kolon n i xanuxi ki naxe.» Isa naxa a fala a be, «Mɛeni n ma yexee yɔree ma.» ¹⁶ A man naxa gbilen a maxɔrin na a firin nde, «Simɔn, Yaya xa di, i n xanuxi?» A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi. I tan a kolon n i xanuxi ki naxe.» Isa naxa a fala a be, «Mɛeni n ma yexeee ma.» ¹⁷ A man naxa gbilen a maxɔrin na a saxan nde, «Simɔn, Yaya xa di, i n xanuxi?» Piyeri naxa sunnun Isa to a maxɔrin sanmaya saxan nde, «I n xanuxi?» A naxa a yaabi, «Marigi, i tan fe birin kolon. I tan a kolon n i xanuxi ki naxe.» Isa naxa a fala a be, «Mɛeni n ma yexeee ma. ¹⁸ N xa nɔndi yati nan fala i be, i fonike temui, i tan nan nu i yete tagi ixirima, i wa sigafe dede, i siga. Kɔnɔ i na fori, i i belexe italama ne, mixi gbete i tagi xiri, a i xanin yire i mu wama sigafe dennaxe.» ¹⁹ Isa na fala ne alako a xa Piyeri faxa ki nan masen, Piyeri fama Ala matɔɔde naxan

saabui ra. A na fala xanbi, a naxa a fala Piyeri be, «Bira n fɔɔ ra.»

Isa nun a fɔxirabire maxanuxi

²⁰ Piyeri to a kobe rato, a naxa Isa fɔxirabire to e fɔɔ ra, Isa nu naxan maxanuxi. Sayamaleke Dangi Sali, a tan nan a maso Isa ra e dege temui, a a maxɔrin, «Marigi, nde fama i yanfade?» ²¹ Piyeri to a to, a naxa Isa maxɔrin, «Marigi, na tan go?» ²² Isa naxa a yaabi, «Xa n wama a xa simaya xa bu han n gbilen temui, na munse fanma i tan ma? I tan xa bira n fɔɔ ra.» ²³ Na kui, danx-aniyatɔe ndee ɔɔɔ naxa lu a ma a na fɔxirabire tan mu faxama, kɔnɔ Isa mu na fala. A a fala ne, «Xa n wama a xa simaya xa bu han n gbilen temui, na munse fanma i tan ma?»

Sebeli dɔnɔɔ

²⁴ Na fɔxirabire yati nan yi fe birin sebe, a findi seede fanyi ra. Muxu a kolon a xa seedeɔɔɔɔɔ findixi nɔndi nan na.

²⁵ Isa fe gbegbe raba ne naxee mu sebeɔɔ yi Kitaabui kui. Xa na birin sebe ne nu, n laxi a ra a na Kitaabuie birin sade mu ɔɔɔma dunija ma nu.

Sora

Xεεrae xa taruxui

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Luki naxan Inyila Isa seβε, a naxa Kitaabui firin nde seβε naxan xili «Isa xa xεεrae xa taruxui». Inyila Isa a masenma won be Isa fe naxan nabaxi a xa simaya kui. Yi Kitaabui firin nde fλλxi boore Kitaabui danxi den-naxe, a fan a masenma won be Isa fλxirabiree nun a xa xεεrae naxan naba alako Isa xa masenyi xa yensen dunija birin na.

Beenun Isa xa a xa xεεrae xεε e xa a xa masenyi kawandi dunija birin be, a naxa Ala Xaxili Seniyenxi ragoro e ma alako e xa senbe sλλ a xa wali rabafe ma. E to na sλλ, e naxa kawandi ti fλλ Darisalamu. Mixi gbegbe naxa la e xa masenyi ra, e findi Isa fλxirabiree ra. Kaabanako gbegbe naxa raba alako mixi xa la Isa xa xεεrae xa masenyi ra.

Na kawandi nu senbe sλλfe Darisalamu temui naxe, Isa yaxuie naxa danxaniyatεε tλλλ fλλ. Na kui, Isa fλxirabiree naxa yensen Darisalamu fari ma. E naxa siga kawandi ti ra Yudaya nun Samari bλλi ma. Sora singe han sora fu nun firin nde, na wali nan masenxi won be. Piyeri tide gbo na taruxui kui.

Na xanbi Ala naxa xεera gbete xili naxan findixi Pλλu ra. Beenun Ala xa a xili, Pλλu nu Isa fλxirabiree naxankata-ma Isirayila xa diine xili ra. Kλλλ Isa naxa a yete masen Pλλu be, a fa a xεε namanε gbeteε ma. Na kui, Isa xa xibaaru bara dangi Isirayila naaninyi ra sigafe ra bλλie ma si gbeteε nu na dennaxe.

Pλλu naxa na wali raba yire wuyaxi, keli Darisalamu han Rλλa. Yuwifie naxa a naxankata ki fanyi, kλλλ e mu nλ ra. A nu kawandi tima Yuwifie xa salidee nan kui, a man nu a ti si gbeteε xa salidee kui. A na raba ne alako dunija birin xa a kolon Isa bara naxan naba e be.

Na birin kui, to danxaniyatεε nλλa a kolonde Isa fλxirabiree singee dunija igirixi ki naxe. E xa wali xa findi mis-aali ra won be. Ala xa won mali xaxili sλλfe ra yi Kitaabui saabui ra. Amina.

Isa xa xεεrae xa taruxui

Sora

Isa tefe koore ma

1 Teyofilo, n bara a masen n ma Kitaabui singe kui
Isa naxan birin falaxi nun a naxan nabaxi kabi a fλε ² han a te bλλε koore ma. Beenun a xa te koore ma, a naxa yaamari fi a xa xεera sugandixie ma, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

³ A xa naxankate xanbi, a naxa mini e ma xi tongo naani bun ma, a a yete masenma e be kiraya wuyaxi a a nije na a ra. A nu fa Ala xa mangeya niini fe fala e be. ⁴ A nu e ya ma temui naxe, a naxa a fala e be, «Wo naxa wo makuya Darisalamu ra. Wo xa lu be han Baba Ala a xa laayidi rakamalima temui naxe, alλ n na masenxi wo be ki naxe. ⁵ Yaya wo xunxa ye nan kλλra, kλλλ Ala Xaxili Seniyenxi nan fama gorode wo ma yi saxanyi.»

⁶ Awa, xεεrae to e malan, e naxa Isa maxλrin, «Mari-gi, i Isirayila mangeya ragbilenma a ra yi temui ne?»

⁷ Isa naxa e yaabi, «Na waxati kolonfe mu na wo tan xa

ma. Na nate na Baba Ala keren peti nan yi ra. ⁸ Kλλλ, wo senbe sλλλa Ala Xaxili Seniyenxi na fa wo ma te-mui naxe. Wo findima n ma seedee nan na Darisalamu nun Yudaya birin, Samari, han dunija dande.»

⁹ A to ge na masenyi tide, Ala naxa a rate koore ma e ya xλri, nuxui fa a nλλun e ya tode ra. ¹⁰ E to nu a matoma a tefe koore ma, xεε firin naxa mini e ma, sose fiixe ragoroxi e ma. ¹¹ E naxa a masen Isa fλxirabiree be, «Wo tan Galilekae, munfe ra wo tixi be wo nu fa koore mato? Yi Isa naxan tongoxi wo tagi tefe koore ma, a man fama ne alλ wo a toxi siga ra ki naxe.»

Yudasi kλλε

¹² Na xanbi e naxa gbilen Darisalamu, kelife geya ma naxan xili Oliwi geya. Kelife na geya ma han Darisala-mu, yaamilε keren na a ra. ¹³ E naxa so koore banxi kui, e nu darixi e malan na dennaxe. Naxee nu na na: Piyeri, Yaya, Yaki, Andire, Filipu, Tomasi, Barotolome,

Matiyu, Yaki Alifa xa di, Simɔn naxan findi Seloti ra, nun Yudasi, Yaki xa di. ¹⁴ E birin nu Ala maxandima janige keren na, e nun ginεε, a nun Mariyama, Isa nga, a nun Isa xunyaε.

¹⁵ Λαχ ɔnde Piyeri naxa keli, a ti a ngaxakerenyie tagi. Mixi kεmε mixi ɔnɔnɔnɔnɔnɔnɔnɔn nu malanxi naa. A naxa a fala e bε, ¹⁶ «N ngaxakerenyie, Ala Xaxili Seniyenxi naxan masenxi Kitaabui kui Dawuda saabui ra, Yudasi xa fe ra, naxan ti mixie ya ra Isa suxufe ma, na birin bara kamali. ¹⁷ A nu na muxu tan xεεraε nan ya ma. Muxu birin nan nu xεεra wali rabama. ¹⁸ E naxa bɔxi sara yi xεmε xa fe kobi rabaxi sare ra. Yudasi naxa faxa menni, a bira, a furi bula, a furingεε naxa mini a ra. ¹⁹ Darisalamukae birin naxa yi fe kolon. E naxa na bɔxi xili fala Akeledama, na nan falaxi e xa xui «Wuli Bɔxi.»»

²⁰ «A sεbexi Yabura Dawuda kui, «A xa banxi xa balan, mixi yo naxa sabati naa.» A man sεbexi, «Xεεra gbεtε xa ti a ɔnɔnɔn ra.» ²¹ Awa na kui, a lanma xεmε keren xa sugandi naxan nɔma muxu malide seede ya rabade Isa xa marakeli xa fe ra. A lanma won xa mixi sugandi naxan nu na won ya ma, won nun Marigi Isa to nu a ra, kelife Yaya Isa xunxa ye xɔɔra tεmui naxε, han Isa te koore ma tεmui naxε.»

²³ E naxa mixi firin masen: Yusufu naxan nu xili Barasaba, e man nu naxan xili falama Yusutu, a nun Matiyasi. ²⁴ Na xanbi e naxa Ala maxandi, «Marigi, i tan naxan birin bɔnε ma fe kolon, a masen muxu bε i mixi naxan sugandixi yi firinyie tagi. ²⁵ Na xa findi Yudasi ɔnɔnɔn ra xεeraya nun wali rabafe ra, barima Yudasi bara siga a sigade.» ²⁶ E naxa Matiyasi sugandi Ala xa mali ra. A naxa sa yi xεεra fu nun kerenyie xun ma.

Ala Xaxili Seniyenxi gorofe danxaniyatεε ma

2 Xε Xabε Sali to a li, Isa fɔxirabirεε birin nu malanxi yire keren. ² Xui nde naxa mini koore ma keren na alb foyε xungbe xui. A naxa banxi kui birin nafe e nu dɔnɔnɔn dεnnaxε. ³ E naxa se ndee to naxεε maniya nenyie ra, tε na e ma. Na see naxa itaxun, keren keren naxa dɔnɔn kankan xunyi ma. ⁴ Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro fɔxirabirεε birin ma, e naxa so xui gbεtεε falafe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

⁵ Yuwifidii nεlaε kelife ɔmanε birin ma, e nu malanxi Darisalamu na saxanyi. ⁶ Nama to yi xui mε, e naxa fa e gi ra. E naxa kaaba barima kankan nu Isa fɔxirabirεε xui mεma e bari xui yati nan na. ⁷ E dε naxa ixara, e fa a fala, «Pe, yi mixie naxεε wɔyεnma yi ki, Galilekaε xa mu e birin na? ⁸ Won fa won bari xui mεfe e ra di?

⁹ Paratokae, Medekae, Elamakae, naxεε sabatixi Mesopotamiya, Yudaya, Kapadose, Pontu, Asi, ¹⁰ Firigiya, Panfiliya, Misira, Libiya, Sireni bɔxi fe ma, a nun naxεε keli Rɔma, Yuwifidii a nun mixi naxεε soxi e xa di nε ya ma, Kiretikae a nun Arabue, ¹¹ won birin na e xui mεfe won bari xui yati nan na. E na Ala xa kaabanako fee falafe won ma xuiε. Na rabaxi di?» ¹² E birin dε naxa ixara, e naxa ifu. E nu a fala e bore bε, «Munfe yi ki?» ¹³ Kɔnɔn ndee naxa e mayele, e nu fa a fala, «E siisixi nε yi ki.»

Piyeri xa kawandi

¹⁴ Na xanbi Piyeri nun yi xεεra fu nun kerenyie naxa keli. Piyeri naxa a masen ɔama bε a xui itexi ra, «Yuwifidii, a nun wo tan naxan birin na Darisalamu, wo xa wo tuli mati n na. Wo xa a kolon, ¹⁵ yi mixie mu siisixi xε de alb wo a ɔnɔnɔnɔnɔnɔnɔn ki naxε, barima gεεεgε na a ra yi ki.»

¹⁶ «Annabi Yoweli yi masenyi nan ti.

¹⁷ «Ala naxε,

n fama n Xaxili taxunde mixi birin na ɔnɔnɔn dɔnɔnɔnεε.

Wo xa di xεmεε nun wo xa di ginεε

wɔyεnma nε n tan Ala xili ra.

Wo xa sεgεtalae to tima nε fee ra,

wo xa forie fan xiyeε sa.

¹⁸ Na waxati,

n fama n Xaxili ragorode n ma konyi xεmεε

nun n ma konyi ginεε ma.

E wɔyεnma nε n tan Ala xili ra.

¹⁹ N kaabanakoeε rabama nε koore ma,

n tɔnɔnɔnɔnɔnɔnɔnɔn masenma nε bɔxi fari,

naxεε findima wuli, tε, nun tuuri ra.

²⁰ Soge dimima nε,

kike gbεelima nε alb wuli

beenun Marigi xa ɔnɔnɔn xa a li,

na dariyε ɔnɔnɔn xungbe.

²¹ Mixi yo naxan Marigi xili maxandima,

na kanyi kisima nε.»»

²² «Isirayilakae, wo wo tuli mati yi masenyi ra. Isa Nasaretika Ala xa Mixi Sugandixi nan nu a ra. Ala naxa na masen kaabanakoeε, fe magaaxuxie, nun tɔnɔnɔnɔnɔnɔnɔnɔn ma, Isa naxan nabaxi wo tagi. Wo birin na fee kolon. ²³ Ala bara a ragiri kaafirie xa kafu wo ma, alako wo xa yi xεmε faxa, wo a banban wuri magalanbuxi ma, alb Ala nu a ɔnɔnɔnɔnɔnɔnɔnɔn ki naxε. ²⁴ Kɔnɔn na xanbi, Ala bara a rakeli, a faxε luuti ba a ma, barima faxε mu nu nɔma kankande a ma.»

²⁵ «Dawuda nu Isa xa fe nan falafe yi masenyi ra.

«N Marigi toma tεmui birin n ya i.

A to na n sεeti ma, n mu nɔma birade.

²⁶ Na nan a toxi n bɔnε na sεεwε kui,

n dε fan a xa fe masenma ɔnɔnɔnɔnɔnɔnɔn ra.

N fate fan malabuma nε bɔnεsa kui,

²⁷ barima i mu n nii bεnɔnɔnɔnɔnɔnɔnɔn,

i mu i xa seniyentεε luma gaburi kui, a xa bɔnɔn.

²⁸ I bara a niya n xa kisi kira kolon.

I sεεwε fima nε n ma i yire.»»

²⁹ Piyeri man naxa a fala, «N ngaxakerenyie, wo a lu n xa won benba Dawuda xa fe fala wo bε. A faxa nε, a naxa ragata, a xa gaburi man na won tagi be han to.

³⁰ Namijɔnɔnɔnɔnɔnɔnɔn to nu a ra, a nu a kolon Ala bara laayidi

tongo a bε. Ala naxa a kali a Dawuda xa mamadi nde

dɔnɔnɔnɔnɔn nε a xa mange kibanyi. ³¹ Na kui, Dawuda nu a

kolon Ala xa Mixi Sugandixi fama nε kelide faxε ma.

Ala mu nεemuma a ma aligiyama, a fate mu bɔnɔnɔn

gaburi kui. ³² Ala nan Isa rakelixa faxε ma. Won birin

findixi seede ra na fe ma. ³³ A to rate Ala yirefanyi ma,

a naxa Ala Xaxili Seniyenxi sɔɔn Baba Ala ra, alb Ala

laayidi tongoxi ki naxe. A man bara Ala Xaxili Seniyenxi ragoro won ma. Wo na nan tofe, wo na nan mefe yi ki.»

³⁴ «Dawuda mu texi koore ma, kɔɔ a tan nan a fala, <Marigi naxa a fala n Marigi be, Dɔɔ n yirefanyi ma,

³⁵ han n xa i sanyi ti i yaxuie fari.»

³⁶ «Na kui, Isirayilaka birin xa la a ra, Ala bara Isa findi Marigi ra, nun a xa Mixi Sugandixi ra. Kɔɔ wo bara a banban wuri magalanbuxi ma.»

³⁷ Yi masenyi naxa pama bɔɔɔ kɔɔ ki fanyi ra. E naxa a fala Piyeri nun xεera booree be, «N ngaxakerenyie, a lanma muxu xa munse raba fa?» ³⁸ Piyeri naxa a fala e be, «Wo xa tuubi, wo birin xa wo xunxa ye xɔɔra Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, alako wo xa yunubie xa xafari, wo man xa Ala Xaxili Seniyenxi kɔɔ. ³⁹ Ala bara yi laayidi tongo wo be, wo xa die be, nun mixi birin be a naxee xilima, hali naxee na yire makuye.» ⁴⁰ Piyeri man naxa e rasi, a naxa e ralimaniya masenyi wuyaxi ra. A naxa e maxandi, «Wo wo mεeni yi waxati mixi tinxintaree ma.»

⁴¹ Naxee tin a xa masenyi ra, e naxa e xunxa ye xɔɔra. Na lɔɔɔ mixi wulu saxan jɔɔɔ naxa sa Isa fɔxirabiree xun ma. ⁴² E nu e tun nabexima xεerae xa xaranyi ma. E naxa lu ngaxakerenya kui. E man naxa e tun nabexi taami itaxunfe nun Ala maxandife ma.

⁴³ Gaaxui naxa e birin suxu. Xεerae naxa kaabanako nun tɔɔxuma gbegbe raba. ⁴⁴ Danxaniyatɔɔe birin nu malanxi yire keren. Xa mixi keren se kɔɔɔ, na bara findi e birin gbe ra. ⁴⁵ E e xa see matima, e nu e harige itaxun e bore ma, kankan nu a hayi fan na kui. ⁴⁶ Lɔɔɔ yo lɔɔɔ e nu e malanma hɔɔɔ kɔɔɔ banxi kui, e nu donse don e xɔɔni sεεwe nun kɔɔɔsa kui. ⁴⁷ E nu Ala matɔɔɔma. E naxa rafan birin ma. Lɔɔɔ yo lɔɔɔ Marigi nu nde sama danxaniyatɔɔe pama kɔɔnti xun ma.

Namate rayalanfe

3 Lɔɔɔ nde Piyeri nun Yaya nu tefe hɔɔɔ kɔɔɔ banxi kui, sali tεmui gεεεge. ² Hɔɔɔ kɔɔɔ banxi naade ra naxan xili «Naade Tofanyi», xεmε nde nu na naxan nu namataxi kabi a bari kɔɔɔ. E nu a dɔɔɔma na lɔɔɔ birin alako a xa nu kɔɔbiri makula mixie ma naxee soma hɔɔɔ kɔɔɔ banxi kui. ³ A to Piyeri nun Yaya to so ra hɔɔɔ kɔɔɔ banxi kui, a naxa kɔɔbiri makula e ma.

⁴ Piyeri nun Yaya naxa e ya ti a ra. Piyeri naxa a fala a be, «Muxu mato.» ⁵ Xεmε naxa e mato, a kɔɔɔ naxa lu a ma e na kɔɔbiri nan fife a ma. ⁶ Piyeri fa a fala a be, «Gbeti mu na n yi, xεema mu na n yi, kɔɔɔ naxan na n yi ra, n a fima i ma. N bara i yaamari Isa Nasaretika xili ra, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, keli, i i jεre!» ⁷ A naxa a suxu a yirefanyi belexe ma, a a rakeli. A sanyie nun a sankɔɔnyie naxa senbe kɔɔɔ keren na. ⁸ Na ikɔɔɔxi ra, a naxa keli, a naxa so a jεrefe. A naxa so Piyeri nun Yaya fɔɔɔ ra hɔɔɔ kɔɔɔ banxi kui. A jεrema, a tuganma, a Ala tantuma.

⁹ Birin naxa a to, a a jεrema, a Ala matɔɔɔma. ¹⁰ E naxa a kolon a tan nan nu dɔɔɔma hɔɔɔ kɔɔɔ banxi «Naade Tofanyi» de ra kule matide. Birin naxa kaaba, e

terenna yi fe ra naxan bara raba a be. ¹¹ A fan naxa bira Piyeri nun Yaya fɔɔɔ ra. Nama birin naxa kaaba, e naxa e gi sigafe ra e yire Sulemani xa gbuntunyi ra.

¹² Piyeri to na to, a naxa pama maxɔɔrin, «Wo tan Isirayilakae, munfe ra wo kaabama yi fe ma? Munfe ra wo wo yae banbanxi muxu ra alɔɔ muxu yi xεmε jεjεrexi muxu yete senbe nan na, xa na mu a ra muxu xa tinxinyi ra? ¹³ Annabi Iburahima, Annabi Isiyaga, nun Annabi Yaxuba Marigi Ala, won benbae Marigi Ala, a bara a xa dariye fi a xa konyi Isa ma, wo naxan yanfa, wo fa mεε a ra Pilati ya i, naxan nu wama a rabεjinfe. ¹⁴ Wo bara Ala xa seniyentɔɔe nun a xa tinxintɔɔe yanfa. Wo man fa maxandi ti Pilati xa faxeti nde rabεnin wo be. ¹⁵ Wo bara Marakisima faxa, Ala naxa a rakeli faxe ma. Muxu na na fe seede ra. ¹⁶ Yi xεmε naxan yi ki, wo naxan kolon, wo naxan toxi, a bara senbe kɔɔɔ danxaniya kui Isa xili saabui ra. A xa danxaniya Isa ma, na nan a yalanxi wo birin ya xɔɔri.»

¹⁷ «Yakɔɔsi, n ngaxakerenyie, n a kolon wo naxan nabaxi Isa ra, wo bara a raba a kolontareya ma, wo nun wo xa mangεe. ¹⁸ Kɔɔɔ Ala nan yi birin nagirixi, alako a xa wɔyenyi xa rakamali, a nu bara naxan masen waxati dangixi a xa namijɔɔnmεe de ra, a falafe a a xa Mixi Sugandixi fama nε kɔɔɔde. ¹⁹ Awa, wo tuubi, wo gbilen Ala ma, alako wo xa yunubie xa xafari, ²⁰ alako Marigi xa fa kɔɔɔsa waxati ra, a man xa Isa xεε, a bara naxan sugandi wo be. ²¹ Kɔɔɔ Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa lu koore ma sinden, han beenun fe birin xa yailan, alɔɔ Ala a masen ki naxe a xa namijɔɔnmεe seniyenxie kerε ra kafi a xɔɔnnakuye ra.»

²² «Annabi Munsa naxa a fala, <Wo Marigi Ala namijɔɔnmεe nde xεema nε wo ma alɔɔ n tan. Won ngaxakerenyi nan lanxi a ma. A naxan birin falama wo be, wo xa a suxu. ²³ Naxan yo mu na namijɔɔnmεe xui suxu, na kanyi bama nε Ala xa pama ya ma, a faxa.»

²⁴ «Namijɔɔnmεe naxee birin bara wɔyεn kabi Annabi Samuweli xa tεmui, e birin bara yi lɔɔɔεε xa fe fala. ²⁵ Saate die nun namijɔɔnmεe die nan na wo ra. Ala bara saate tongo won babae be. A a fala nε Iburahima be, <Dunija birin fama hεeri kɔɔɔde i kɔɔɔɔ nan saabui ra.» ²⁶ Ala to bara a xa konyi rakeli faxe ma, a a xεε wo tan nan singe ma, a xa duba wo be, a xa kankan nagbilen fe kobie fɔɔɔ ra.»

Piyeri nun Yaya makiitife

4 Yaya nun Piyeri to nu wɔyεnma mixie be, sεrεxεdubεe, hɔɔɔ kɔɔɔ banxi kɔɔri yarerati, nun Sadusenie naxa fa. ² E kɔɔɔ naxa te barima Piyeri nun Yaya nu pama xaranfe, a falafe mixi faxaxie fama nε rakelide alɔɔ Isa rakelixi ki naxe. ³ E naxa e suxu, e e sa geeli han na kuye iba, barima kɔɔe nu bara so. ⁴ Kɔɔɔ mixi wuyaxi naxee na wɔyenyi mε, e naxa a suxu. Danxaniyatɔɔe xun naxa masa, han xεmεe kɔɔnti naxa wulu suuli jɔɔɔɔɔ li.

⁵ Na kuye iba, Yuwifia yareratie, forie, nun seriye karamɔɔɔe naxa e malan Darisalamu, ⁶ a nun Anani sεrεxεdubεe kuntigi, nun Kayafa, Yaya, Alesandire, a nun naxee birin na sεrεxεdubεe kuntigi kɔɔɔɔɔ. ⁷ E naxa

Piyeri nun Yaya ti e tagi, e naxa e maxorin, «Wo nɔxi yi rayalande di? Wo a rayalanxi saabui mundun na?»

⁸ Piyeri naxa a masen e be muxu a rayalanxi Ala Xaxili Seniyenxi nan saabui ra, ⁹ «Isirayila forie nun kuntigie, wo bara muxu maxorin yi namate xa fe fanyi sɔtɔe ma, a yalanxi ki naxe. ¹⁰ Wo tan nun Isirayilakae birin xa a kolon yi xeme yalanxi Isa Nasaretika, Ala xa Mixi Sugandixi, xili saabui nan na. Wo Isa naxan banban wuri magalanbuxi ma, Ala naxan nakeli faxe ma, a tan nan xili yi namate rayalanxi. ¹¹ Isa maniyaxi «geme nan na naxan tide gbo dangi geme birin na, kɔɔ wo tan banxitie bara meɛ na geme ra.» ¹² Kisi mu sɔtɔma ndende ra fo a tan, barima xili gbete yo mu na dunija, won kisima naxan saabui ra.»

¹³ E naxa kaaba Piyeri nun Yaya xa limaniya ma, bari-ma xarantaree nan nu e ra. E naxa a kolon e nu bara bira Isa fɔɔ ra a nu na dunija ma temui naxe. ¹⁴ Kɔɔ xeme to nu tixi e seeti ma, a yalanxi, e mu nɔ sese falade. ¹⁵ E naxa Piyeri, Yaya, nun na xeme yaamari e xa mini Yuwifii kiitisaɛ ya ma. E nu fa wɔyen e bore tagi. ¹⁶ E naxa e bore maxorin, «Won xa munse raba yi mixie ra? Darisalamukae birin bara a kolon e kaabanako xungbe nan nabaxi. Won fan mu nɔma na matandide. ¹⁷ Kɔɔ alako yi fe naxa yensen ye mixie ra, won xa e ratɔn a xɔɔɔɔɔɔ ra, e naxa wɔyen Isa xili ra sɔɔɔɔ.»

¹⁸ E naxa Piyeri, Yaya, nun na xeme xili. E naxa wɔyen e be a xɔɔɔɔɔɔ ra, a e naxa masenyi yo ti, e naxa mixi yo xaran Isa xili ra sɔɔɔɔ. ¹⁹ Piyeri nun Yaya naxa e yaabi, «Wo a mato, a lanma muxu xa bira wo tan nan fɔɔ ra ba, ka Ala? ²⁰ Muxu mu nɔma dundude fe ma muxu bara naxan to, muxu bara naxan me.» ²¹ E man naxa xaape e ma, kɔɔ pama birin to nu Ala matɔɔɔma fe ma naxan bara raba, e mu nɔ lande a ma a lanma e xa e paxankata ki naxe. E naxa e rabepin. ²² Yi xeme naxan nayalanxi, a xa simaya nu bara dangi ne tongo naani ra.

Togondiyatɔe Ala maxandife

²³ E to e bepɔn, Piyeri nun Yaya naxa siga e booree yire. E naxa fe birin yaba e be serexedube kuntigie nun forie naxan fala e be. ²⁴ E to na me, e birin naxa e xui ite Ala ma panige keren fari. E naxa a maxandi, «Marigi, i tan naxan koore daa, a nun bɔxi, a nun baa, a nun se naxan birin na dunija, ²⁵ i tan nan a fala Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, i xa konyi Dawuda de ra, muxu baba,

«Munfe ra sie bɔne texi fufafu?
Munfe ra pamae matandi tife?»

²⁶ Dunija manglee bara keli,
xunmatie bara ti Marigi
nun a xa Mixi Sugandixi kanke.»

²⁷ «Nɔndi na a ra, Herode, Ponsi Pilati, xɔpe, a nun Isirayila bɔnsɔee bara ti i xa konyi seniyenxi Isa kanke, i naxan sugandixi, ²⁸ alako e xa fe birin naba i singe nu bara nate tongo a nu lan naxan xa raba. ²⁹ Yakɔsi, Marigi, i xa a mato e xaapeki ki naxe. Senbe fi i xa konyie ma, alako e xa nɔ i xa wɔyenyi masende limaniya ra. ³⁰ I

belexe itala, alako mixi xa rayalan, kaabanakoe nun tɔnxumae xa raba i xa konyi seniyenxi Isa xili ra.»

³¹ E to ge Ala maxandide, e nu malanxi dennaxe, na naxa seren. Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro e birin ma. E naxa so Ala xa wɔyenyi masenfe limaniya ra.

Togondiyatɔe xa lanyi

³² Danxaniyatɔe pama birin bɔne ma fe naxa lu keren. Mixi yo mu a falama a keren gbe nan na se nde ra, kɔɔ se birin naxa findi birin gbe ra. ³³ Xεεrae naxa Marigi Isa xa marakeli masen mixie be senbe ra. Ala naxa hinne e ra a fanyi ra. ³⁴ Setare yo mu nu na e ya ma, barima xee nun banxie nu na naxee birin yi ra, e nu e matima ne, ³⁵ e nu a sare dentegɛ xεεrae be. Nee nu fa a itaxun kankan hayi bere ma.

³⁶ Mixi nde nu na naxan xili Yusufu, Lewi di naxan barixi Sipiri. Xεεrae nu a xili falama ne Baranabasi, na nan falaxi «mixi ralimaniya». ³⁷ A naxa xe mati naxan nu na a yi, a naxa fa a kɔbiri ra, a a dentegɛ xεεrae be.

Ananiyasi nun Safira

5 Xeme nde naxan xili Ananiyasi, a nun a xa gine Safira, nee fan naxa e xa xe mati. ² Ananiyasi nun a xa gine naxa lan a ma e xa xe sare nde ragata e yete be. Ananiyasi naxa kɔbiri dɔnxɔe xanin, a a dentegɛ xεεrae be. ³ Piyeri naxa a fala a be, «Ananiyasi, munfe ra Sentane i madaxuxi han i bara wule fala Ala Xaxili Seniyenxi be yi xe sare nde nɔxunfe ra? ⁴ Beenun i xa yi xe mati, i gbe xa mu nu na xe ra? I kɔbiri naxan sɔtɔxi, i gbe xa mu nu na fan na? Munfe ra i yi fe mɔkli rabaxi? I mu wule falaxi mixie xa be, i wule falaxi Ala nan be.»

⁵ Ananiyasi to na wɔyenyi me, a naxa bira keren na, a faha. Naxee birin na fe me, e naxa gaaxu. ⁶ Segetalae to keli, e naxa a kasange, e a xanin, e sa a ragata.

⁷ Waxati saxan to dangi, a xa gine naxa so, a mu nu a kolon fe naxan nabaxi. ⁸ Piyeri naxa a fala a be, «A fala n be, xa wo xe matixi yi xasabi nan na, wo naxan dentegɛxi yi ki?» A naxa a yaabi, «Iyo, muxu a matixi yi kɔbiri nan na.» ⁹ Awa, Piyeri naxa a fala a be, «Munfe ra wo lanxi a ma wo xa Ala Xaxili madaxu? Naxee i xa mɔri ragataxi, e tan nan tixi naade ra yi ki, e i fan xaninma ya.»

¹⁰ A naxa bira xεera bun ma keren na, a faha. Segetalae to so, e naxa a li a fan bara faha. E naxa a xanin, e sa a fan nagata a xa mɔri fe ma. ¹¹ Gaaxui xungbe naxa danxaniyatɔe pama birin suxu, a nun naxee birin yi fe me.

Tɔnxumae nun kaabanakoe

¹² Kaabanako wuyaxi nun tɔnxumae nu rabama pama tagi xεεrae saabui ra. Togondiyatɔe birin nu e malanma Sulemani xa gbuntunyi ra. ¹³ Mixi gbete yo mu nu suusama sunbude e ra, kɔɔ mixie nu e binyama a fanyi ra. ¹⁴ Naxee nu danxaniyaxi Marigi ma, xeme nun ginee, e kɔnti xun nu masama temui birin. ¹⁵ Na fee ma, mixie nu fama ne furemae ra sade nun dagie ma kira xɔn, alako Piyeri ne dangima temui naxe,

a niini xa ti e ma. ¹⁶ Nama nu kelima Darisalamu rabilinyi, e nu fa furemae ra nun jinne fure kanyie. E birin naxa yalan.

Xεεραε makankanfe

¹⁷ Na temui serexedube kuntigi, a nun naxee nu na a fɔɔ ra, naxee findixi Sadusenie ra, e naxa natε tongo tɔɔne ma. ¹⁸ E naxa xεεrae suxu, e e woli geeli. ¹⁹ Kɔɔ Marigi xa maleke naxa fa kɔε ra, a naxa geeli naade rabi, a fa e ramini. A naxa a fala e be, ²⁰ «Wo siga, wo sa ti hɔɔmɔɔbanxi kui, wo Ala xa kira nεene xa fe birin tagi raba pama be.» ²¹ E to na mε, e naxa so hɔɔmɔɔbanxi kui subaxe ma, e kawandi ti fɔɔ.

Serexedube kuntigi nun naxee nu na a fɔɔ ra, e to fa, e naxa Yuwifii kiitisaε nun Isirayila fori birin malan. E naxa mixie rasiga xεεrae tongode geeli kui. ²² Sɔrie to siga, e mu e li geeli kui. E naxa gbilen, e sa dentεge sa. ²³ E naxe, «Muxu bara geeli li a balanxi a fanyi ra, geeli kantamae tixi naade ra, kɔɔ muxu to a rabi, muxu mu mixi yo lixi a kui.»

²⁴ Hɔɔmɔɔbanxi sɔrie xa mange nun serexedube kuntigie to na fe mε, e de naxa ixara. E nu fa e bore maxɔrin, «Munfe yi ra?» ²⁵ Mixi nde naxa fa a fala e be, «Wo fa a mato, wo xeme naxee sa geeli, e na hɔɔmɔɔbanxi kui e mixie xaranfe.» ²⁶ Awa, sɔri xunmati nun a xa sɔrie naxa siga, e sa fa xεεrae ra. Kɔɔ e mu e senbe ramini e ma, barima e nu gaaxuxi pama fa e magɔɔfe geme ra.

²⁷ E to bara e xanin Yuwifii kiitisaε yire, serexedube kuntigi naxa e maxɔrin, ²⁸ «Muxu bara wo ratɔn a xɔɔɔɔ ra, wo naxa xaranyi raba yi xeme xili ra, kɔɔ wo bara wo xa xaranyi ralantan Darisalamu birin na. Wo wama a xa faxe safe muxu tan nan xun!» ²⁹ Piyeri nun xεεrae naxa e yaabi, «A lanma muxu xa Ala xui nan nabatu dangife mixie xui ra. ³⁰ Won babae Marigi Ala bara Isa rakeli, wo naxan faxa, wo naxan banban wuri ma. ³¹ Ala bara a rate a yirefanyi ma a xa findi Mange nun Marakisima ra, alako Isirayila xa nɔ tuubide, e xa yunubi xa xafari. ³² Muxu nun Ala Xaxili Seniyenxi na yi fe seedee ra. Ala Xaxili Seniyenxi fima mixi nan ma, naxan na a xui rabatu.»

³³ E to yi masenyi mε, e naxa kɔɔ han e naxa wa xεεrae faxafe. ³⁴ Kɔɔ Fariseni nde naxan xili Gamaliyeli, seriye karamɔɔ kuntigi naxan nu rafan pama birin ma, na naxa keli Yuwifii kiitisaε tagi. A naxa yaamari fi e xa xεεrae ramini sinden. ³⁵ Awa, a naxa a fala kiitisaε be, «Isirayilakae, wo mεeni fe ma wo naxan nabama yi mixie ra. ³⁶ Waxati dangixi xeme nde naxan xili Tudasi naxa a yetε igbo. Mixi keme naani nan nu biraxi a fɔɔ ra, kɔɔ a to faxa e birin naxa yensen ye. A xa fe mu findi fefe ra.»

³⁷ «Na to dangi, Yudasi Galileka naxa mini xili sebe temui. A naxa mixi wuyaxi bendun a ma, kɔɔ a fan naxa faxa, a fɔɔbirireε birin naxa yensen ye. ³⁸ Yakɔsi n a falama wo be, wo naxa fefe raba yi mixie ra. Wo gbilen e fɔɔ ra. Xa yi fe birin fatanxi mixie nan na, a mu sɔneyama. ³⁹ Kɔɔ, xa a fatanxi Ala nan na, wo mu nɔ-

ma a xun nakanade. Wo wo jere ki mato a fanyi ra, wo nun Ala naxa fa gere.»

⁴⁰ E to lan fe keren ma, e naxa xεεrae xili, e e bɔɔɔ. E naxa e ratɔn wɔyenfe ra Isa xili ra, e fa e rabɔɔn.

⁴¹ Xεεrae to mini Yuwifii kiitisaε tagi, e naxa jεlexin barima Ala e tan nan sugandixi, e xa kɔɔ Isa xili xa fe ra. ⁴² Lɔɔ yo kɔɔ, e nu kawandi tima hɔɔmɔɔbanxi kui, e man mixie xaranma e xɔɔyi. E nu Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi masenma ne temui birin.

Xεεra malima solofere

6 Na temui, Isa fɔɔbirireε kɔnti xun to nu masama, Yuwifii naxee Gireki xui falama, e naxa e mawa Yuwifii xɔn naxee Eburu xui falama, barima lɔɔ yo lɔɔ donse itaxunma temui naxe, e nu nεemuma ne kaape ginεe ma naxee Gireki xui falama. ² Xεεra fu nun firinyi naxa Isa fɔɔbirireε malan, e naxa a fala e be, «A mu lan muxu xa Ala xa masenyi kawandife rabolo donse itaxun fe ra. ³ Na nan a ra, n ngaxakerenyie, wo xeme solofere sugandi wo ya ma, mixi binyee, xaxili-maya nun Ala Xaxili Seniyenxi na naxee be. Muxu xa yi donse itaxunfe so e yi ra, ⁴ alako muxu tan xa nu lu Ala maxandi ra nun Ala xui kawandi ra.»

⁵ Na masenyi naxa rafan birin ma. E naxa Etiyen sugandi, xeme naxan xa danxaniya nu gbo, Ala Xaxili Seniyenxi man nu goroxi naxan ma. E man naxa Filipu, Pirokoru, Nikanoro, Timon, nun Paramenasi sugandi, a nun Nikolasi Antiyɔkika naxan soxi Yuwifii xa diine ya ma. ⁶ E naxa e dentεge xεεrae be. Xεεrae naxa e belexe sa e xunyie ma, e naxa Ala maxandi e be.

⁷ Ala xa masenyi naxa yensen ye. Isa fɔɔbirireε xun nu masama a gbegbe ra Darisalamu. Serexedube wuyaxi fan nu danxaniyafe.

Etiyen suxufe

⁸ Ala naxa a xa hinne nun senbe fi Etiyen ma. A nu tɔnxumae nun kaabanako xungbee rabama pama tagi. ⁹ Sirenikaε nun Alesandireka naxee nu salima salide kui, naxan xili «xɔɔya mixi xa salide», a nun Yuwifii naxee kelixi Silisi nun Asi, e naxa sɔɔɔ Etiyen ma.

¹⁰ Kɔɔ e mu nɔ Etiyen xa wɔyenyi ra, barima Ala Xaxili Seniyenxi nan nu xaxilimaya fima a ma.

¹¹ Awa, e naxa xeme ndee sare fi, e xa a fala, «Muxu bara a xui mε a wɔyenyi falama naxan mu daxa Annabi Munsa nun Ala mabiri.» ¹² E naxa pama, forie, nun seriye karamɔɔε kui iso. E naxa bagan a ma, e a suxu, e a xanin Yuwifii kiitisaε yire. ¹³ E naxa tɔɔɔgelae ramini, naxee a fala, «Yi xeme mu bama wɔyenyi paaxie falafe hɔɔmɔɔbanxi nun Ala xa seriye xa fe ra. ¹⁴ Muxu bara a xui mε, a a falama Isa Nasaretika fama yi hɔɔmɔɔbanxi kanade, a man naamunyie masarama Annabi Munsa naxee fixi won ma.» ¹⁵ Yuwifii kiitisaε birin naxa e ya banban Etiyen na, a yatagi naxa lu e be alb maleke.

Etiyen xa masenyi

7 Sερεxεdube kuntigi naxa Etiyen maxɔrin, «Naxan falaxi i xun ma, nɔndi na a ra?»² Etiyen naxa e yaabi, «N ngaxakerenyie nun n babae, wo wo tuli mati n na. Ala dariye kanyi mini ne won baba Iburahima ma a nu na Mesopotamiya bɔxi ma temui naxe, beenun a xa sabati Xarani.³ Ala naxa a fala a be, «Keli i xa bɔxi nun i xabile xun, siga bɔxi ma n dennaxe masenma i be.»⁴ Awa, a naxa mini Kalidi bɔxi ra, a sa sabati Xarani. Menni, a baba faxes xanbi, Ala naxa a radangi yi bɔxi ma wo sabatixi dennaxe yi ki to.⁵ A mu lingira yo fi a ma yi bɔxi kui hali santide. Kɔnɔ a naxa laayidi tongo a be, a fama yi bɔxi fide a tan nun a bɔnɔnɔ nan ma, hali a faxes xanbi. Na waxati di yo mu nu na a be sinden.»

⁶ «Ala naxa a fala a be, «I bɔnɔnɔ sabatima bɔxi gbete nan ma. Menni e findima ne konyie ra. E e naxankata ne kemε naani bun.»⁷ Ala man naxa a fala, «N fama na si makiitide naxan e rasoma konyiya kui. Na dangi xanbi, e kelima ne naa, e fa n batu be.»

⁸ «Awa, Ala naxa sunna saate fi Iburahima ma. Iburahima to Isiyaga bari, a naxa a sunna a xi solomasaxan nde ma. Isiyaga to Yaxuba bari, a naxa a fan sunna. Yaxuba fan naxa won benba fu nun firinyie sunna.»

⁹ «Won benbae naxa Yusufu tɔnɔ, e naxa a mati, a naxa findi konyi ra Misira bɔxi ma.¹⁰ Kɔnɔ Ala naxa lu a fɔɔ ra. A naxa a ramini a xa kɔntɔfili birin kui. A naxa hinne nun xaxilimaya fi a ma, alako a xa rafan Misira mange ma, naxan a findi Misira gomina nun a xa banxi birin xunmati ra.»

¹¹ «Kaame xungbe naxa so Misira bɔxi ma a nun Kanaan bɔxi. Won babae mu nu baloe sɔtɔma, tɔnɔ naxa gbo.¹² Yaxuba naxa a me a mengi na Misira bɔxi ma. A naxa won babae xεε naa a singe.¹³ E xa sigε firin nde, Yusufu naxa a yetε masen a fafaxakerenyie be, Misira mange fan naxa Yusufu xabile rakolon.¹⁴ Awa, Yusufu naxa e xεε a baba Yaxuba tongode nun a xa denbaya birin. E kɔnti nu sigaxi han mixi tongo solofere a nun suuli.¹⁵ Yaxuba naxa goro Misira, a faxes dennaxe a nun won babae.¹⁶ E furee naxa ragbilen Sikemi, e e ragata gaburi nan kui, Iburahima naxan sara kɔbiri ra Xamori xa die ma.»

¹⁷ «Ala xa laayidi rakamali waxati to makɔre, laayidi naxan tongoxi Iburahima be, won ma naxa xun naxa masa Misira bɔxi ma.¹⁸ Kɔnɔ na xanbi mange gbete naxa ti naxan mu nu Yusufu xa fe kolon.¹⁹ Na mange naxa won ma naxa yanfa. A naxa won benbae naxankata, han a naxa e yaamari e xa e xa diyɔrεε wɔle, alako e xa faxes.²⁰ Na temui Annabi Munsa naxa bari, Ala hinne naxan na. Kike saxan a rabalofe a baba xa banxi kui.²¹ Na xanbi a naxa a belexe ba a ma. Misira mange xa di gine fa a tongo, a naxa a ramɔ alɔ a xa di.²² Annabi Munsa naxa kolon sɔtɔ Misira xa fe birin ma. A wɔyen ki nun a nεre ki naxa senbe sɔtɔ.»

²³ «A to ne tongo naani sɔtɔ, a naxa wa a ngaxakerenyie kolonfe. A naxa siga a boore Isirayilakae yire matode.²⁴ A to Misiraka to a fe naxaxi niyafe Isirayilaka nde ra, Annabi Munsa naxa a ngaxakerenyi xa gere so,

a naxa Misiraka faxes.²⁵ A naxa a mapɔxun a a ngaxakerenyie a kolonma ne Ala xɔreya fima e ma a saabui nan na, kɔnɔ e mu kolon sɔtɔ na ma.²⁶ Na kuye iba, Annabi Munsa naxa Isirayilaka firin to, e na gerefe. A naxa kata e xa lan e bore ma, a naxa a fala e be, «Ngaxakerenmae nan na wo ra. Munfe ra wo fe naxaxi niyama wo bore ra?»²⁷ Kɔnɔ naxan nu fe naxaxi rabafe a ngaxakerenyi ra, a naxa Annabi Munsa radin ye, a a fala a be, «Nde i tixi mange nun kiitisa ra muxu xun ma?»²⁸ I waxi n faxafe ne alɔ i Misiraka faxaxi ki naxe xoro?»²⁹ Annabi Munsa to na wɔyenyi me, a naxa a gi. A naxa sabati Madiyan bɔxi ma, a naxa di firin bari menni.»

³⁰ «Ne tongo naani dangi xanbi, maleke naxa mini a ma te xɔra naxan nu sansi bili ganfe gbengberenyi ma, Sinayi geya fari.³¹ Annabi Munsa to na fe to, a naxa kaaba. A to a maso a ra, a xa a igbe, a naxa Marigi xui me.³² «I babae Marigi Ala nan n na, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Marigi Ala.» Annabi Munsa naxa sere, a naxa gaaxu a igbefe ma.³³ Marigi naxa a fala a be, «Sankiri ba i sanyi, barima i tixi dennaxe, bɔxi seniyenxi na a ra.³⁴ N bara n ma naxa xa tɔnɔ to Misira, n bara e kutun xui me. N bara goro n xa xɔreya fi e ma. Yakɔsi, n xa i xεε Misira.»³⁵ Ala Annabi Munsa xεε ne, e a fala naxan be, «Nde i tixi mange nun kiitisa ra muxu xun ma.» Maleke naxan minixi a ma te xɔra a naxa a masen a be a xa findi mange nun marakisima ra.»

³⁶ «Annabi Munsa nan Isirayilakae ramini Misira bɔxi ra. Ne tongo naani bun ma, a naxa tɔnxumae nun kaabanakoe raba Misira, Xulunyumi Baa, nun gbengberenyi ma.³⁷ Annabi Munsa tan naxa a fala Isirayila be, «Ala namipɔnme raminima wo ngaxakerenyie nan ya ma naxan luma alɔ n tan.»³⁸ Won benbae naxa e to nu malanxi gbengberenyi ma, maleke naxa wɔyen Annabi Munsa be Sinayi geya fari. A seriye naxan mexi, a naxa na radangi won ma.»

³⁹ «Kɔnɔ won benbae mu tin a xa yaamari suxude. E naxa a matandi, e e bɔnɔ ti Misira ra.⁴⁰ E naxa a fala Haruna be, «Alae yailan won be, naxee nεrema won ya ra, barima yi Munsa naxan won naminixi Misira, won mu a kolon se naxan a sɔtɔxi.»⁴¹ E naxa kuye yailan ninge misaali ra, e fa serexe ba a be. E naxa nεlexin na ra, e naxan yailanxi e belexe ra.»

⁴² «Awa, Ala naxa a kobe so e ra, a naxa e rabolo, e xa tunbuie batu, alɔ a sebexi namipɔnme xa Kitaabui kui ki naxe.

«Isirayila bɔnɔnɔ,
wo serexe ba n tan nan be
ne tongo naani bun ma gbengberenyi ma?»

⁴³ Wo bara Mɔkɔkɔ kuye batu,
wo bara Remefan tunbui kuye batu,
wo kuye naxee yailanxi wo belexe ra.
Na nan a toxi n fan wo xaninma Babilɔn xanbi ra.»

⁴⁴ «Ala xa hɔkɔmɔlingira, a xa seederɔkɔya sebeli na dennaxe, na nu na won benbae tagi gbengberenyi ma. Ala nu bara a misaali masen Annabi Munsa be, a naxa a yaamari a xa a yailan na ki.⁴⁵ Won benbae to

hɔɔɔɔlingira sɔɔɔ, e naxa a xanin bɔɔxi ma Ala si gbetee kerɔ dɛnnaxɛ, Yosuwe xa yaamari bun ma. A naxa lu naa han Dawuda xa waxati.»

⁴⁶ «Dawuda naxan nafanxi Ala ma, na naxa a maxɔrin a xa lingira ti a tan Yaxuba Marigi Ala bɛ. ⁴⁷ Kɔɔɔ Sulemani nan fa na lingira ti Ala bɛ. ⁴⁸ Kɔɔɔ Ala Xili Xungbe Kanyi mu sabatima adama xa banxi tixi kui. Namijɔnmɛ na nan masenxi,

⁴⁹ «Wo Marigi naxɛ,
koore, n ma kibanyi,
bɔɔxi, n santide.

Wo banxi mundun tima n bɛ?

Wo yire mundun findima n ma malabude ra?

⁵⁰ N tan xa mu na birin yailanxi?»

⁵¹ «Wo xaxili nun wo tuli xɔɔɔɔ, wo sondonyi mu fan. Wo Ala Xaxili Seniyenxi matandima temui birin alɔ wo benbae a raba ki naxɛ. ⁵² Wo benbae namijɔnmɛ birin ɔaxankata nɛ. E namijɔnmɛ faxa nɛ, naxee nu Ala xa Tinxintɔɔ xa fafe falama. Yakɔsi wo bara na fan faxa. ⁵³ Wo tan naxee bara Ala xa seriyɛ sɔɔɔ malekee saabui ra, wo mu a rabatuxi!»

Etiyen xa faxe

⁵⁴ E to yi masenyi mɛ, e naxa xɔɔɔ han e nu e ɔinyie raxin. ⁵⁵ Kɔɔɔ Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro Etiyen ma. Etiyen to a ya banban koore ma, a naxa Ala xa dariyɛ to, a man naxa Isa to a tixi Ala yirefanyi ma. ⁵⁶ A naxa a masen, «N bara koore rabixi to, Adama xa Di tixi Ala yirefanyi ma.» ⁵⁷ Nama naxa sɔɔɔɔ rate, e naxa e tuli dese. E birin naxa bagan a ma. ⁵⁸ E naxa mini a bubu ra sigafe ra taa fari ma, e a magɔɔɔ han a naxa faxa. Seede naxa e xa donmae sa segetala nde san ma, naxan xili sɔɔɔ. ⁵⁹ E nu na a magɔɔɔfe temui naxɛ, Etiyen naxa Ala maxandi, «N Marigi Isa, n nii rasɛnɛ.» ⁶⁰ Na xanbi a naxa a xinbi sin, a naxa a xui ite, «N Marigi, i naxa e suxu yi yunubi ma!» A gɛ na falade tan mu a ra, a naxa taa masara. Sɔɔɔ fan nu na Etiyen faxafe kui.

Danxaniyatɔɔe xa tɔɔɔ

8 Na lɔɔɔ, ɔaxankatɛ xungbe naxa Darisalamu danxaniyatɔɔe ɔama suxu. E birin naxa yensen Samari nun Yudaya bɔɔxi ma fo xεεrae, nee nan gbansan lu naa. ² Xεmɛ tinxinxie naxa Etiyen nagata. E naxa wa a xa faxe ma. ³ Kɔɔɔ Sɔɔɔ tan naxa danxaniyatɔɔe ɔama tɔɔɔ. A nu soma banxie kui, a nu danxaniyatɔɔe xεmɛe nun ginɛe ramini, a nu fa e sa geeli. ⁴ Danxaniyatɔɔe to yensen yɛ, e naxa xibaaru fanyi kawandi ti yire birin.

Xibaaru fanyi kawandife Samari

⁵ Filipu to goro Samari taa nde kui, a naxa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe masen naakae bɛ. ⁶ Nama to Filipu xa kaabanakoe to, e naxa e tuli mati a ra a fanyi ra. ⁷ Ninnee naxa gbilen furemae fɔɔɔ ra, e nu fa gbelegbele. Mabenyi nun namatɛ wuyaxi naxa yalan. ⁸ Naakae naxa sɛɛwa a fanyi ra.

⁹ Xεmɛ nde nu na na taa kui naxan xili Simɔn. A nu duureya rabama naxan Samarikae birin nakaabama, a nu fa a yetɛ igbo. ¹⁰ E birin, dimɛdie nun forie, a xui ramexi a fanyi ra. E nu a fala, «Yi xεmɛ Ala senbɛ na a ra, won naxan xili falama Senbɛ Xungbe.» ¹¹ E nu bara bira a fɔɔɔ ra kabi a xɔɔnaku ye barima a nu e rakaabama a xa duureya ra. ¹² Kɔɔɔ e to la Filipu ra, naxan Ala xa mangeya niini nun Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandi rabama, xεmɛe nun ginɛe naxa e xunxa ye xɔɔɔ. ¹³ Simɔn yati naxa danxaniya, a fan naxa a xunxa ye xɔɔɔ. A naxa bira Filipu fɔɔɔ ra. A naxa kaaba a xa tɔɔnɔmae nun kaabanako xungbee ma.

¹⁴ Xεεrae, naxee nu na Darisalamu, e to a mɛ Samarikae bara tin Ala xa masenyi ra, e naxa Piyeri nun Yaya xɛɛ naa. ¹⁵ E to so naa, e naxa Ala maxandi alako Samarikae xa Ala Xaxili Seniyenxi sɔɔɔ, ¹⁶ barima Ala Xaxili Seniyenxi mu nu goroxi mixi yo ma e ya ma sinden. E nu xunxaxi ye nan gbansan xɔɔɔ Isa xili xa fe ra. ¹⁷ Awa, Piyeri nun Yaya naxa e belexɛ sa e ma, e naxa Ala Xaxili Seniyenxi sɔɔɔ.

¹⁸ Simɔn to a to Ala Xaxili Seniyenxi nu sɔɔɔma xεεrae belexɛe nan saabui ra, a naxa kɔɔbiri masen e bɛ, a fa a fala, ¹⁹ «Wo yi senbɛ fi n fan ma, alako n na n belexɛe sa naxan ma, a xa Ala Xaxili Seniyenxi sɔɔɔ.» ²⁰ Piyeri naxa a yaabi, «I tan nun i xa kɔɔbiri xun xa rakana, barima i a maɔɔɔxunxi nɛ Ala xa ki sɔɔɔma kɔɔbiri nan na. ²¹ I gbe yo mu na yi fe ya ma, barima i sondonyi mu fiixexi Ala bɛ. ²² Gbilen yi fe ɔaaxi fɔɔɔ ra. I man xa Marigi maxandi alako a xa diɔɔe i ma i xa yi maɔɔɔxunyi xa fe ra, xa a sa tinma. ²³ N a toxi nɛ yi ki, i na fe ɔaaxi gbegbe kui. I bara findi Sentanɛ xa konyi ra.»

²⁴ Simɔn naxa a yaabi, «Wo yetɛ xa Marigi maxandi n bɛ alako wo fe naxee birin falaxi a naxa n li.» ²⁵ E to gɛ seedeɔɔɔɔya bade Marigi xa masenyi ra, Piyeri nun Yaya naxa gbilen Darisalamu. Kira fan na, e naxa xibaaru fanyi kawandi ti Samari taa wuyaxi kui.

Etiyopi xunmati nde xunxafe ye xɔɔɔ

²⁶ Marigi xa malekɛ naxa a fala Filipu bɛ, «Keli, siga yirefanyi biri ra, gbengberen kira xɔɔn, naxan goroma Gasa, kelife Darisalamu.» ²⁷ A naxa keli, a naxa Etiyopika nde li kira ra. Xεmɛ nan nu a ra naxan mu nu nɔma ginɛ fe rabade. A findixi Kandasi, Etiyopi mange ginɛ xunmati nan na. A tan nan nu a xa naafuli birin kantama. A nu faxi salide nɛ Darisalamu. ²⁸ A na gbilenfe a xɔɔni, a dɔɔɔxi a xa maɔɔɔɔe kui, a na Annabi Esayi xa Kitaabui xaranfe.

²⁹ Ala Xaxili Seniyenxi naxa a masen Filipu bɛ, «Siga, i i makɔɔɔe na maɔɔɔɔe ra.» ³⁰ Filipu naxa siga a gi ra. A naxa Etiyopika xui mɛ, a nu Annabi Esayi xa Kitaabui xaranfe. A naxa a maxɔrin, «I naxan xaranfe yi ki, i a fahaamuxi?» ³¹ A naxa a yaabi, «N nɔma na ra di, xa mixi yo mu na naxan a tagi rabama n bɛ?» A naxa a fala Filipu bɛ a xa dɔɔɔ a sɛeti ma. ³² A nu na yi sebeli nan xaranfe Kitaabui kui:

«E a xaninxi temui naxɛ a xa faxa
a naxa lu alɔ yɛxɛe naxan xaninma faxade.

A mu a xui yo ramini,
alɔ yεxεε naxan tima a xabe maxabama ya ra.

³³ A xa marayaagi kui,
e naxa a makiiti sεriye xanbi.
Nde nɔma a xa taruxui falade?

A xa simaya bara ɲɔn bɔxi fari.»

³⁴ Na Etiyopika naxa a fala Filipu bε, «Yandi, a masen n bε, Annabi Esayi nde xa fe falama yi ki? A yεtε ba, ka mixi gbete?» ³⁵ Awa, Filipu naxa a fɔlɔ na sεbeli ma, a naxa a kawandi Isa xa xibaaru fanyi ra.

³⁶ E na sigafe kira ɲɔn, e naxa ye li. Na Etiyopika naxa a fala Filipu bε, «Ye nan ya. Nanse a niyama n mu xunxama ye ɲɔn?» ³⁷ Filipu naxa a yaabi, «Xa i danxaniya i bɔnε birin na, i nɔma na ra.» Na Etiyopika naxa a yaabi, «N laxi a ra, Ala xa Di nan lanxi Isa ma.» ³⁸ A naxa maɲεrese rati, e firin birin naxa goro ye ma. Filipu naxa na Etiyopika xunxa ye ɲɔn. ³⁹ E to te ye ɲɔn, Marigi Xaxili naxa Filipu tongo, a a xanin. Na Etiyopika mu fa a to ɲɔn. A naxa siga sεεwε kui.

⁴⁰ Filipu naxa mini Asotu taa kui. A man naxa siga Sesare. A naxa xibaaru fanyi kawandi ti taa birin kui a nu dangima dennaxe.

Sɔlu xunxafe ye ɲɔn

9 Na tεmui birin, Sɔlu nu ɲɔnɲɔn Marigi fɔxirabiree ma, a xa e faxes. A naxa siga sεrεxεdube kuntigi ɲɔn ² kεedi maxɔrinde katarabi Damasi salide yareratie ma, alako xa a naxee li naa, e biraxi Isa xa kira fɔɲ ra, xεmεε nun ginεe, a xa fa e xirixi ra Darisalamu. ³ A na makɔrefe Damasi ra, yanbε naxa mini a ma keli koore ma, a a rabilin. ⁴ A naxa bira bɔxi ma, a naxa xui nde mε, «Sɔlu, Sɔlu, i na n ɲaxankatafe munfe ra?» ⁵ Sɔlu naxa a yaabi, «Marigi, nde i ra?» A naxa a yaabi, «Isa nan n na, i naxan ɲaxankatafe. ⁶ Keli, so taa kui, e fama a falade i bε a lanma i xa naxan naba.» ⁷ Xεmεε naxee nu a fɔɲ ra, nee dε naxa bobo a ra gaaxui bε. E nu xui mεma, ɲɔn e mu nu mixi yo toma. ⁸ Sɔlu naxa keli bɔxi ma, a ya rabixi, ɲɔn a ya mu se toma. E naxa a bεlεxε suxu, e a mati Damasi.

⁹ A naxa lu xi saxan a mu sese to, a mu sese don, a mu sese min. ¹⁰ Isa fɔxirabiree nde nu na Damasi, naxan xili Ananiyasi. Marigi naxa a xili laamatunyi kui, «Ananiyasi!» Ananiyasi naxa a ratin, «Marigi, n tan nan ya.» ¹¹ Marigi naxa a fala a bε, «Keli, siga kira ra naxan xili «Kira Tinxinxi», i xa xεmε fen Yudasi xa banxi kui, naxan xili Sɔlu Tariseka. A na Ala maxandife. ¹² A bara mixi nde to laamatunyi kui, naxan xili Ananiyasi, a na a bεlεxε safe a ma alako a man xa se to.» ¹³ Ananiyasi naxa a yaabi, «Marigi, n bara yi xεmε xa fe mε mixi wuyaxi ra, a bara fe kobi naxan naba i xa mixi seniyenxie ra Darisalamu. ¹⁴ Sεrεxεdube kuntigie bara nε so a yi ra, a xa birin suxu naxee i xili maxandima.»

¹⁵ ɲɔn Marigi naxa Ananiyasi yaabi, «Siga, barima n bara yi xεmε sugandi xεera ra, a xa n xili masen si birin bε, e xa mangεe bε, a nun Isirayila die birin bε. ¹⁶ N a masenma nε a bε, a fama ɲɔnɲɔn ki naxε n xili xa fe ra.» ¹⁷ Ananiyasi naxa siga na banxi. A to so, a naxa a bεlεxε sa Sɔlu ma. A naxa a fala a bε, «N ngaxakerenyi

Sɔlu, Marigi Isa naxan mini i ma kira ra, a tan nan n xεxi i ma, alako i xa se to, i man xa Ala Xaxili Seniyenxi ɲɔn.» ¹⁸ Se nde naxa ba a ya ma keren na alɔ xalee, a ya naxa se to. A naxa keli, a fa a xunxa ye ɲɔn. ¹⁹ Na xanbi a naxa a dεge, a fa sεnbε ɲɔn.

Sɔlu kawandi rabafe Damasi

Sɔlu naxa saxanyi raba Damasi a nun Isa fɔxirabiree. ²⁰ A naxa ɲɔnɲɔn kawandi tife ra keren na salidee kui a nu a masen a Ala xa Di nan lanxi Isa ma. ²¹ Naxee birin a xui mε, e dε naxa ixara. E naxa a fala, «Yi xεmε xa mu nu mixie ɲaxankatama Darisalamu, naxee nu maxandi tima Isa xili ra? A mu faxi xε be, a xa e xanin e xirixi ra sεrεxεdube kuntigie ɲɔn?» ²² Sɔlu naxa sεnbε ɲɔn. A xa masenyi naxa Damasi Yuwifie ifu, a falafe a Isa nan lanxi Ala xa Mixi Sugandixi ma.

²³ Tεmui nde to dangi, Yuwifie naxa lan a ma e xa Sɔlu faxes. ²⁴ Sɔlu naxa e xa gundo kolon. E nu taa sode dε kantama kεε nun yanyi alako e xa a faxes. ²⁵ ɲɔn kεε nde ra, Isa fɔxirabiree naxa a ragoro tεtε fari ma saga kui.

Sɔlu sigafe Darisalamu

²⁶ Sɔlu to siga Darisalamu, a naxa wa bonife Isa fɔxirabiree ra, ɲɔn e birin nu gaaxuxi a ya ra. E mu nu laxi a ra xa Isa fɔxirabiree nan yati a ra. ²⁷ Awa, Baranabasi naxa a xanin xεεrae ɲɔn. A naxa a tagi raba e bε Sɔlu Marigi toxi ki naxε, a man a xui mεxi kira ra ki naxε. A naxa a masen e bε Sɔlu bara kawandi naxan naba Isa xili ra Damasi taa kui. ²⁸ E birin naxa ɲɔn yire keren Darisalamu. Sɔlu nu Marigi xili kawandima sεnbε ra. ²⁹ E nun Yuwifie fan naxa wɔyεn e nu ɲɔnɲɔn, Yuwifie naxee Gireki xui falama, ɲɔn nee nu katafe e xa Sɔlu faxes. ³⁰ A ngaxakerenyi Isayankae to na fe mε, e naxa a xanin Sesare, e fa a rasiga Tarise. ³¹ Danxaniyatεe ɲama naxa lu ɲɔnɲεsa kui Yudaya, Galile, nun Samari bɔxi birin ma. E nu luma e bore ralimaniya ra, e nu e ɲεrε Marigi xa yaragaaxui kui. E xun nu masama Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

Piyeri sigafe Lida nun Yafa

³² Piyeri to nu bɔxi iɲεrεma, a naxa goro seniyentεe yire Lida. ³³ A naxa xεmε namataxi nde li naa, naxan xili Ene, a nu saxi sade ma kabi ɲε solomasaxan.

³⁴ Piyeri naxa a fala a bε, «Ene, Isa Ala xa Mixi Sugandixi bara i rayalan. Keli, i i xa sade yailan.» A naxa keli keren na. ³⁵ Lidakae nun Sarɔnka birin to yi fe to, e naxa tuubi Marigi ma.

³⁶ Gine nde nu na Yafa Isa fɔxirabiree ya ma. A nu xili Tabita, naxan falaxi Dɔrakasi. A nu fe fanyi gbegbe rabama, a nu ɲɔnɲɔn mixie ki. ³⁷ Na tεmui, fure naxa a suxu, a naxa faxes. E to a maxa, e naxa a sa koore banxi dεki firin nde. ³⁸ Isa fɔxirabiree naxee nu na Yafa, e naxa a mε a Piyeri na Lida. Lida mu makuya Yafa ra. Awa, e naxa xεmε firin xεε Piyeri ma, e xa a mayandi a xa fa e ɲɔnɲɔn mafuren. ³⁹ Piyeri naxa keli, e nun na xεmεε naxa siga. E to so, e naxa a xanin koore banxi

kɔn na. Kaape ginεε naxa a rabilin, e wama. E naxa dugie nun sosee masen a be Dɔrakasi naxee yailan a nu na e ya ma temui naxe. ⁴⁰ Piyeri naxa e birin namini tande. A naxa a xinbi sin, a Ala maxandi. Na xanbi, a naxa a mafindi fure mabiri ra. A naxa a fala, «Tabita, keli.» Tabita naxa a ya rabi. A to Piyeri to, a naxa keli. ⁴¹ Piyeri naxa a belexe suxu, a a rakeli. A naxa seniye-ntɔse nun kaape ginεε xili. A naxa a piɲε dentεge e be. ⁴² Yafakae birin naxa na fe mε. Mixi wuyaxi naxa danxaniya Marigi ma. ⁴³ Piyeri naxa xi wuyaxi raba Yafa, Simɔn garange xɔnyi.

Koroneliyo xunxafe ye xɔkra

10 Xεmε nde nu na Sesare naxan nu xili Koroneliyo. Sɔkri kεmε xunmati nan nu a ra Itali sɔkri gali ya ma. ² Diinela nan nu a ra. A tan nun a xa mixi birin nu gaaxuxi Ala ya ra. A nu setaree malima a gbegebe ra, a man nu Ala maxandima temui birin. ³ Nunmare ra, a naxa Ala xa maleke nde to laamatunyi ra, a sofe a xɔnyi. Maleke naxa a xili, «Koroneliyo.» ⁴ Koroneliyo to a to, a naxa gaaxu. A naxa a fala, «Mari-gi, munse niyaxi?» Maleke naxa a fala a be, «Ala bara i xa maxandi suxu. A bara ratu i ma, i bara naxan naba setaree be. ⁵ Yakɔsi, i xa mixi ndee xεε Yafa e xa fa Simɔn na, naxan xili falama Piyeri. ⁶ A yigiyaxi Simɔn garange xɔnyi baa de ra.» ⁷ Maleke to ge wɔyende, a naxa siga. Koroneliyo naxa konyi firin xili, a nun a xa sɔkri diinela, naxan nu walima a be. ⁸ A naxa yi fe birin yaba e be, a fa e xεε Yafa. ⁹ Na kuye iba yangi tagi ɲɔndɔn, e nu na kira xɔn ma temui naxe, e makɔre taa ra, Piyeri naxa te koore banxi fari a xa Ala maxandi. ¹⁰ Na temui kaame naxa a suxu, a nu wama a degefe. Beenun donse xa ge yailande, a naxa laamatunyi to. ¹¹ A naxa koore to a rabixi, se nde naxa goro bɔxi alɔ dugi, a xirixi a tunxun naanie ma. ¹² Subee, bubusee, nun xɔni birin nu na na dugi kui. ¹³ Xui nde naxa a fala, «Piyeri, keli, i sube nde faxa, i xa a don.» ¹⁴ Kɔnɔ Piyeri naxa a yaabi, «Ade, Marigi. N mu nu se raharamuxi don sinden, xa na mu a ra se seniye-ntare.» ¹⁵ Xui naxa wɔyεn a be a firin nde, «Ala bara se naxan naseniye-ntare.» ¹⁶ Na naxa raba sanya saxan. Na xanbi, na dugi man naxa te koore ma. ¹⁷ Piyeri to nu a maɲɔxunfe na laamatunyi ma, a wama naxan masenfe, Koroneliyo xa xεεrae nu bara Simɔn xɔnyi maxɔrin. E naxa ti naade ra. ¹⁸ E naxa maxɔrinyi ti xa Simɔn yigiyaxi naa ne, e naxan xili falama Piyeri. ¹⁹ Piyeri nu a maɲɔxunfe laamatunyi ma temui naxe, Ala Xaxili naxa a masen a be, «Xεmε saxan na i maxɔrinfe. ²⁰ Keli, i xa goro, wo birin xa siga. I naxa siike, barima n tan nan e xεεxi.» ²¹ Awa, Piyeri naxa goro, a naxa a fala na xεmεe be, «N tan nan yi ki wo naxan fenfe. Wo faxi munfe ma?» ²² E naxa dentεge sa, «Koroneliyo, sɔkri mixi kεmε xunmati, nan muxu xεεxi. Xεmε tinxinxu na a ra, naxan gaaxuxi Ala ya ra. Yuwifie birin a xili fanyi falama. Ala xa maleke seniye-ntare bara a masen a be a xa i rafa a xɔnyi alako a xa i xa masenyi rame.» ²³ Awa, Piyeri naxa e yigiya. Na kuye

iba, a naxa keli, e birin naxa siga. Yafaka danxaniyatɔe ndee fan naxa e mati.

²⁴ Na kuye iba, e naxa so Sesare, Koroneliyo nu e mamefe dennaxe. A nu bara a xa mixie nun a boore fanyie malan. ²⁵ Piyeri to so, Koroneliyo naxa a ralan, a naxa a yetε magoro a be. ²⁶ Kɔnɔ Piyeri naxa a rakeli, a naxa a fala, «Keli, mixi nan na n fan na.» ²⁷ E naxa so banxi e wɔyεnma e bore ra. Piyeri naxa mixi gbegebe malanxi li naa. ²⁸ A naxa a fala e be, «Wo a kolon tɔnyi dɔxɔxi Yuwifie ma e nun si gbete bɔnɔse naxa lu yire keren, xa na mu a ra sofe ra e xɔnyi. Kɔnɔ Ala bara a masen n be a n naxa mixi yo maɲɔxun seniye-ntare ra. ²⁹ Na na a ra, wo to n xili, n mu tondi fade. Awa, wo n xilixi munfe ma?» ³⁰ Koroneliyo naxa a masen a be, «Na xi naani nan yi ki, n nu salife n ma banxi kui nunmare temui. Xεmε nde naxa mini n ma, a xa sosee yanbama. ³¹ A naxa a masen n be, «Koroneliyo, Ala bara i xa maxandi suxu. A bara ratu a ma i bara naxan naba setaree be. ³² Awa, mixie xεε Yafa, e xa fa Simɔn Piyeri ra be. A yigiyaxi Simɔn garange xa banxi kui, baa de ra.» ³³ N naxa mixie xεε keren na. Muxu bara ɲεlexin ki fanyi i fafe ra. Awa, yakɔsi muxu birin na Ala ya i. I xa masenyi ti muxu be, Marigi bara i yamari naxan birin na.»

³⁴ Awa, wɔyenyi to so Piyeri yi, a naxa a masen, «Yakɔsi n bara a kolon nɔndi nan yati a ra, Ala mu mixi yo rafisaxi a boore be. ³⁵ A wama mixi birin xɔn, sie birin ya ma, naxee gaaxuma a ya ra, naxee tinxin.

³⁶ Ala bara xibaaru fanyi masen Isirayila ɲama be. A bara a masen e be a bɔnɔsa sɔkɔma dunɲa Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi nan na. ³⁷ Wo a kolon naxan nabaxi fɔlɔfe Galile bɔxi ma, dɔxɔfe Yudaya birin na. Yaya nu bara kawandi ti mixie xa e xunxa ye xɔkra.

³⁸ Na temui Ala naxa Isa Nasaretika sugandi, Ala Xaxili Seniye-ntare nun senbe naxa goro a ma. Isa naxa siga yire birin, a nu fe fanyi raba, a nu mixi birin nayalan naxee nu na Ibulisa xa konyiya bun. Ala nu na a fɔxɔ ra.»

³⁹ «Yi fe birin seede nan muxu ra a naxan naba Yuwifie xa bɔxi ma nun Darisalamu. E naxa a banban wuri ma, a faxa. ⁴⁰ Kɔnɔ Ala naxa a rakeli faxe ma xi saxan lɔxɔe, dunɲa xa a to. ⁴¹ A mu tin a makenende birin be, kɔnɔ a naxa a yetε masen muxu be, Ala naxee sugandixi e xa findi seedee ra. Muxu nun Isa bara donse don, muxu bara ye min a keli xanbi faxe ma. ⁴² Isa naxa muxu yamari, muxu xa kawandi ti mixie be, e xa a kolon Ala nan Isa tixi kiitisa ra mixi baloxie nun mixi faxaxie xun ma. ⁴³ Namɲɔnɲε birin nu bara a xa fe fala, naxan na danxaniya a ma na kanyi xa yunubi xafarima ne a xili saabui ra.»

⁴⁴ Piyeri to nu wɔyεnma, naxee birin nu yi masenyi ramefe, Ala Xaxili Seniye-ntare naxa goro e ma. ⁴⁵ Danxaniyatɔe sunnaxie naxee Piyeri mati naa, e naxa kaaba yi fe ma, Ala Xaxili Seniye-ntare gorofe sunnataree fan ma, ⁴⁶ barima e naxa e xui mε e na Ala matɔxɔfe xui gbete ra. ⁴⁷ Awa, Piyeri naxa maxɔrinyi ti, «Mixi nde nɔma tondide yi mixie xa xunxa ye xɔkra? E fan bara Ala Xaxili Seniye-ntare sɔkɔ alɔ won fan a sɔkɔxi ki naxe.»

⁴⁸ A naxa yaamari fi fa e xa e xunxa ye xɔkra Isa xili ra.

Na xanbi e naxa Piyeri mayandi a xa lu e xɔnyi na sax- anyi.

Piyeri xunmafalafe

11 Xεεραε nun ngaxakerenyie naxee nu na Yudaya, e naxa a mε a si gbetεε fan bara tin Ala xa masenyi ra. ² Piyeri to te Darisalamu, Yuwifidaxxaniyatεε naxa a kalamu, «I bara so sunnataree xɔnyi, ³ wo birin bara wo dege!»

⁴ Awa Piyeri naxa fe birin tagi raba e bε a dangixi ki naxε. ⁵ A naxa a masen, «N nu na Yafa taa nan kui. N na Ala maxandife tεmui naxε, n naxa laamatunyi to. Se nde naxan maniyaxi dugi xungbe ra, a xirixi a tunxun naanie ma, na naxa goro keli koore ma han n yire. ⁶ N naxa a igbε a fanyi ra. N naxa xurusee, wula subee, bubusee, nun xɔni birin to a kui. ⁷ Xui nde naxa a fala, «Piyeri, keli, i sube nde faxa, i xa a don.» ⁸ Kɔɔ n naxa a fala, «Ade, Marigi. N mu nu se raharamuxi don sinden, xa na mu a ra se seniyentare.» ⁹ Xui naxa wɔyen n bε a firin nde, «Ala bara naxan naseniyen i naxa a fala a seniyentare.» ¹⁰ Na naxa raba sanya saxan. Na xanbi, a birin man naxa te koore ma.»

¹¹ «Na tεmui mixi saxan, naxee nu xεxi n yire kelife Sesare, e naxa ti muxu xa banxi naade ra. ¹² Ala Xaxili naxa a masen n bε a muxu birin xa siga, a hali n mu si- ike. Yi xεmε senni naxee yi ki, e fan naxa n mati naa. Muxu to so Koroneliyo xɔnyi, ¹³ a naxa a yaba muxu bε a maleke toxi a xa banxi kui ki naxε. Maleke naxa a masen a bε, «Mixi xεε Yafa, a xa fa Simɔn na, e naxan xili falama Piyeri. ¹⁴ A fama masenyi tide i bε, i tan nun i xa mixi birin kisima naxan saabui ra.»»

¹⁵ «N to so wɔyenfe, Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro e ma alb a goro won ma ki naxε a fɔle. ¹⁶ N fa ratu Marigi xa masenyi ma, «Yaya bara mixi xunxa ye xɔɔra, kɔɔ Ala Xaxili Seniyenxi fama gorode wo ma.» ¹⁷ Ala to bara e ki alb a won kixi ki naxε, won tan naxee danxaniyaxi Isa Ala xa Mixi Sugandixi ma, a nu lan n xa Ala matandi?»

¹⁸ E to na mε, e naxa dundu, e naxa Ala matɔɔ, «Ala bara tuubi ragiri si gbetεε fan bε, alako e fan xa kisi.»

Baranabasi nun Sɔlu sigafe Antiyɔki

¹⁹ Isa fɔxirabire naxee yensen Etiyen faxa xanbi jax- ankate saabui ra, e naxa siga han Fenisiya, Sipiri, nun Antiyɔki. E nu Ala xa masenyi kawandima Yuwifidaxxaniyatεε naxa a kalamu, «I bara so sunnataree xɔnyi, ³ wo birin bara wo dege!»

²² Darisalamu danxaniyatεε naxa to na fe mε, e naxa Baranabasi xεε Antiyɔki. ²³ A to so naa, a naxa jεlexin Ala xa hinne tofe ra. A naxa e ralimaniya, e xa danx- aniya Marigi ma. ²⁴ Baranabasi, mixi fanyi nan nu a ra. A nu rafexi danxaniya nun Ala Xaxili Seniyenxi ra. Na- ma gbegbe naxa danxaniya Marigi ma.

²⁵ Na xanbi, Baranabasi naxa siga Tarise Sɔlu fende.

²⁶ A to a to, a naxa fa a ra Antiyɔki. E nun danxaniy- atεε nan nu e malanma naa jε keren birin bun ma. E naxa mixi gbegbe xaran. Isa fɔxirabire naxee nu na An- tiyɔki, nee nan singe «Isayanka» xili sɔɔ.

²⁷ Na tεmui, namijɔnme ndee naxa goro Antiyɔki, ke- life Darisalamu. ²⁸ Naxan nu xili Agabu, na naxa ti, a fa a fala Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a kaame xungbe fama sinde dunja birin ma. Na fe raba mange Kilɔdi xa waxati nε. ²⁹ Isa fɔxirabiree naxa lan a ma e xa Yu- daya ngaxakerenyie mali harige ra, kankan nɔma nax- an na. ³⁰ E naxa a so Baranabasi nun Sɔlu yi ra katarabi kuntigie ma.

Tɔɔre man xεεrae life

12 Na tεmui mange Herode naxa so danxaniyatεε naxa a kalamu, «I bara so sunnataree xɔnyi, ³ wo birin bara wo dege!»

² A naxa Yaki, Yaya taara, faxa santidegema ra. ³ A to a to na nu rafan Yuwifidaxxaniyatεε naxa a kalamu, «I bara so sunnataree xɔnyi, ³ wo birin bara wo dege!»

⁴ A to a suxu, a naxa a sa geeli kui. A naxa sɔɔri naani naani tongo xunde naani kui, a nee yamari, e xa a kanta. Herode nu waxi Piyeri xa makiiti naxa ya xɔri Sayamaleke Dangi Sali na ba a ra. ⁵ Piyeri nu na geeli kui, kɔɔ danxaniyatεε naxa nu na Ala maxandife a bε.

⁶ Kɔε ra, beenun Herode xa Piyeri makiiti, a nu xife sɔɔri firin tagi, xɔɔnɔnɔni balanxi a ma. Sɔɔri gbetεε fan nu geeli naade kantafe. ⁷ Marigi xa maleke nde naxa mini a ma tεrenna ra. Yanbε naxa geeli kui iyalan. Maleke naxa Piyeri seeti mabɔnɔ, a xa xunu, a fa a fala a bε, «Keli, i xulun!» Xɔɔnɔnɔnyie naxa yolon a belexe ra keren na. ⁸ Maleke naxa a fala a bε, «I maxiri, i xa sankirie so.» A to na raba, maleke man naxa a fala a bε, «Donma felen i ma, bira n fɔɔɔ ra.» ⁹ Piyeri naxa mi- ni, a bira maleke fɔɔɔ ra, kɔɔ a mu a kolon xa na fe findixi kɔndi nan na. A nu bara a majɔxun, tεmunde a findixi laamatunyi nan na. ¹⁰ E to bara dangi sɔɔrie singe e nun a firin ndee ra, e naxa wure naade li naxan de rabixi taa ma, na naxa rabi a yetε ra. E naxa mini. E mu nu a ikuyaxi kira xɔn ma, maleke naxa keli Piyeri xun.

¹¹ Piyeri to xaxili sɔɔɔ na fe ma, a naxa a fala, «Yakɔsi, n bara a kolon Marigi nan a xa maleke xεxi, a xa n ba Herode yi ra. A bara n natanga Yuwifidaxxaniyatεε naxa a kalamu, «I bara so sunnataree xɔnyi, ³ wo birin bara wo dege!»

¹² A to kolon sɔɔɔ yi fe ma, a naxa siga Yaya nga Mariyama xɔnyi, Yaya naxan man xili Maraki. Mixi wuyaxi nu malanxi naa, e na Ala maxandife. ¹³ A to naade kɔnɔn, konyi gine nde, naxan xili Roda, a naxa fa naade ra- bide. ¹⁴ A to Piyeri xui mε, a naxa jεlexin han a naxa nεemu naade rabife ma. A naxa a gi a xa sa a fala booree bε Piyeri na naade ra. ¹⁵ E naxa a fala a bε, «I bara daxu.» Kɔɔ a to e karaxan, e naxa a fala, «A xa maleke na a ra.» ¹⁶ Na tεmui birin Piyeri nu na naade kɔnɔnfe. E to naade rabi, e naxa kaaba a tofe ma. ¹⁷ Piyeri to e masabari a belexe ra, a naxa a yaba e bε Marigi a raminixi geeli kui ki naxε. A naxa a fala, «Wo yi fe ragbilen Yaki nun ngaxakerenyie ma.» Na xanbi, a naxa mini, a xa siga yire gbetεε.

¹⁸ Kuye to iba, sɔɔrie naxa lu maimaxe xungbe kui, a kolonfe ra Piyeri xa fe niyaxi ki naxe. ¹⁹ Herode naxa a fen, kɔɔa a mu a to. A naxa sɔɔrie makiiti, a naxa yaa-mari fi a e birin xa faxa. Na xanbi, a naxa keli Yudaya, a naxa goro Sesare, a xa saxanyi radangi menni.

Herode xa faxe

²⁰ Tirekae nun Sidɔnkae nu na lantareya kui e nun Herode ra na temui. E naxa lan e bore ma, e xa siga Herode yire, e xa wɔyen. E to bara Bilasitu masɔɔ, mange xa batula kuntigi, e naxa Herode mayandi lanyi xirife ra e tagi, barima e xa bɔxi xaxili nu tixi Herode xa bɔxi baloe nan na. ²¹ Malan lɔɔɔe, Herode nu maxirixi a xa mange sosee kui, a naxa masenyi ti nama be, a dɔɔɔxi mange kibanyi kui. ²² Mixie naxa sɔɔɔɔe rate, «Ala xui nan yi ki, adama xui mu a ra.» ²³ Marigi xa maleke nde naxa a rafura keren na, barima a mu Ala matɔɔɔ. Kulie naxa a don, a naxa faxa.

²⁴ Na waxati mixi gbegebe naxa Ala xa wɔyenyi rame, danxaniyatɔɔe kɔnti xun naxa masa. ²⁵ Baranabasi nun Sɔlu to ge xεera ibade Darisalamu, e naxa gbilen Yaya xanin na e xun ma, e naxan xili falama Maraki.

Baranabasi nun Sɔlu sugandife

13 Namijɔnmee nun karamɔɔɔe nu na Antiyɔki danxaniyatɔɔe nama tagi: Baranabasi, Simeyɔn naxan xili sa Nigeri, Lususi Sirenika, Manahen, nun Sɔlu. Manahen nun mange Herode nan xuru yire keren. ² E to nu Marigi batufe, e man nu sunfe, Ala Xaxili Seniyenxi naxa a fala e be, «Wo Baranabasi nun Sɔlu ti n be e xati ma, wali xa fe ma n e xilixi naxan ma.» ³ Awa, e to ge sunde, nun Ala maxandide, e naxa e belexe sa Baranabasi nun Sɔlu ma, e xa e taxu Ala ra. Na xanbi, e naxa e bepin, e siga.

E sigafe Sipiri

⁴ Ala Xaxili Seniyenxi to Baranabasi nun Sɔlu xee, e naxa goro Selusiya, e fa baki kunkui kui sigafe ra Sipiri suri ma. ⁵ E to so Salamin, e naxa so Ala xa masenyi kawandife Yuwifie xa salide kui. Yaya nan nu e malima ra. ⁶ E to bara suri igiri han Pafosi, e naxa duure nde li naa, Yuwifie naxan nu a yete findixi namijɔnmee wule fale ra, naxan nu xili Bari Yesu xa di. ⁷ A nu na mange Serigu Pɔlu seeti ma, naxan xaxili nu fan. Na tan naxa Baranabasi nun Sɔlu xili, barima a nu wama Ala xa masenyi ramefe.

⁸ Kɔɔa na duure e naxan ma Elimasi, a xili wama a masenfe a duure nan a ra, a naxa e matandi. A nu katafe ne alako a xa mange xa ba danxaniya kira xɔn ma. ⁹ Awa Sɔlu, naxan man xili Pɔlu, Ala Xaxili Seniyenxi to goro a ma, a naxa a ya banban a ra, ¹⁰ a naxa a fala a be, «Kalabante nun yanfante nan i ra. Ibulisa xa di, tinxintare, i mu bama Marigi xa kira tinxinx dalinfe? ¹¹ Awa yakɔsi, Marigi bara a belexe sa i ma. I fama ne dɔɔxude. Waxati nde bun ma, i mu soqe toma.» Dimi naxa dusu a xun na keren na. A naxa so milimalafe na ma, a nu mixie fen naxee a yi rasuxuma. ¹² Awa,

mange Serigu Pɔlu to na to, a naxa danxaniya Marigi xa seriye ma.

E sigafe Pisidiya bɔxi ma

¹³ Pɔlu nun a booree to baki kunkui kui Pafosi, e naxa siga Periga naxan na Panfiliya bɔxi ma. Yaya naxa a ba e ma, a naxa gbilen Darisalamu. ¹⁴ Menni e naxa ti kira xɔn. E naxa so Antiyɔki naxan na Pisidiya bɔxi ma. E to so salide kui malabu lɔɔɔe, e naxa e magoro. ¹⁵ Tawureta Munsa nun namijɔnmee xa Kitaabui xaranyi to ba a ra, salide xunmatie naxa xεera ti e ma, e nu a fala, «Won ngaxakerenyie, xa marasi nde na wo yi ra nama be, wo a fala.» ¹⁶ Pɔlu to keli, a naxa e masabari, a fa a fala, «Isirayilakae nun wo tan naxee gaaxuxi Ala ya ra, wo wo tuli mati. ¹⁷ Isirayila nama Marigi Ala bara won babae sugandi. A naxa e rawuya Misira bɔxi ma. Na xanbi a naxa e ramini naa a senbe ra. ¹⁸ A naxa e raba-lo ne tongo naani kɔndɔn gbengberenyi ma. ¹⁹ A to si solofere halaki Kanaan bɔxi ma, a naxa na bɔxie fi Isirayilakae ma. ²⁰ Ne keme naani ne tongo suuli bun ma, a naxa mangee ti e xun ma han Annabi Samuweli xa temui. ²¹ Awa, e to wa mange belebele xɔn ma, Ala naxa Kisu xa di, Sɔlu, naxan fatan Bunyamin bɔɔɔɔe ra, a naxa na ti e xun ma. A xa mangeya naxa bu ne tongo naani. ²² A to Sɔlu ba mangeya ra, a naxa Dawuda findi mange ra e xun. A yi seedeya masen na nan ma, «N bara Dawuda to, Yisayi xa di, naxan kepa rafan n ma. A tan nan n sago birin nakamalima.»

²³ «Ala Isirayila Rakisima ramixi Dawuda bɔɔɔɔe nan ya ma, naxan lanxi Isa ma, alɔ a laayidi tongoxi ki naxe. ²⁴ Beenun Isa xa fa, Yaya nu bara mixie kawandi e xa tuubi, e xa e xunxa ye xɔɔra. ²⁵ A xa wali rapɔn temui, a naxa a fala, «N mu findixi mixi xa ra, wo naxan mapɔɔxunxi. Na kanyi fama n xanbi ra. Na binye mu na n yi ra n xa a xa sankiri mafulun.»

²⁶ «N ngaxakerenyie, Iburahima bɔɔɔɔe xa die nun wo tan naxee gaaxuma Ala ya ra, yi kisi masenyi rasanbaxi won tan nan ma. ²⁷ Darisalamukae nun e xunmatie mu tin Isa ra. E mu fahaamui sɔɔɔɔe namijɔnmee xa masenyi ma, naxan xaranma malabu lɔɔɔe birin. Kɔɔa e naxa na masenyi yati rakamali Isa tɔɔɔɔe ra. ²⁸ Hali e to mu sese to a lanma a xa faxa naxan ma, e naxa Pilati maxandi a xa a faxa. ²⁹ Na kui, e naxa fe birin nakamali naxee sebeɔi a xun. E man naxa a ragoro wuri magalanbuxi ma, e a fure sa gaburi kui. ³⁰ Kɔɔa Ala naxa a rakeli faxe ma. ³¹ Mixi gbegebe naxee Isa mati kelife Galile sigafe Darisalamu, nee naxa a to xi wuyaxi bun ma. Yakɔsi e bara findi a xa seedee ra nama tagi.»

³² «Awa, muxu tan fan yi xibaaru fanyi masenma ne wo be, Ala laayidi naxan tongo won benbae be. ³³ Ala bara a rakamali won tan be, e xa die. A bara Isa rakeli faxe ma alɔ a sebeɔi Yabura sora firin nde kui ki naxe. A naxe, «N ma di nan i ra. N bara findi i baba ra to.» ³⁴ A bara a rakeli faxe ma, alako a naxa bɔɔɔɔe. A na nan masenxi yi ki, «Laayidi seniyenxie, naxee mu kanama, n naxee tongoxi Dawuda be, n nee tongoma ne wo fan be.» ³⁵ Na na a ra, a man na masenyi falaxi yire gbete. A

naxe, «I mu i xanuntenyi luma gaburi kui.»³⁶ Dawuda to γε Ala sago rabade a xa waxati, a faxa νε, a a benbae li gaburi kui, a man βκκ naa.³⁷ Κκκ Ala mixi naxan nakelixi faxe ma, na tan mu βκκ.»

³⁸ «N ngaxakerenyie, naxan kawandixi wo βε, wo xa a kolon yunubi xafarima a tan nan saabui ra.³⁹ Naxan yo danxaniya, na kanyi bara kisi yunubie ma, Annabi Munsa xa seriyε mu κκ wo rakiside naxee ma.⁴⁰ Na kui, wo wo μεeni naxan falaxi namικκmee xa Kittaabuie kui, a naxa fa wo li. E naxe,⁴¹ «Wo a mato, wo tan mixi mayelee, wo δε xa ixara, wo bara λε, barima n fama kewali rabade wo xa λκκee nan ma, wo mu lama naxan na hali e a yaba wo βε.»

⁴² Σκλu nun Baranabasi to mini, mixie naxa e maxandi e man xa yi masenyi ti malabu λκκε naxan man fama κρε.⁴³ Awa, ηama to yensen, Yuwifia wuyaxi nun mixi naxee nu soxi Yuwifia xa diine kui, nee naxa bira Pκλu nun Baranabasi fκκ ra. Pκλu nun Baranabasi naxa e rasi e xa lu Ala xa hinne kui.⁴⁴ Na malabu λκκε xungbilenyi, taakae birin naxa e malan Ala xa masenyi ramede.⁴⁵ Yuwifie to ηama to, κκκε naxa e suxu. E naxa ti Pκλu kanke, e nu a xa woyenyi matandi, e nu a konbi.⁴⁶ Pκλu nun Baranabasi naxa a fala e βε ηama tagi, «A lanma Ala xa masenyi xa masen wo tan nan singe βε, κκκ wo bara tondi a ra. Na kui, wo yetε bara a fala a mu daxa wo xa kisi σκκ. Yakκsi muxu muxu ya rafindima si gbetεε nan ma,⁴⁷ αλ Marigi muxu yamarixi ki naxe. A naxe,

«N bara i ti i xa findi naiyalanyi ra sie βε, kisi xaninfe ra han dunija danyi.»

⁴⁸ Mixi naxee mu findixi Yuwifia ra, nee to na με, e naxa σεεwa. E naxa e Marigi xa woyenyi matκκ. Naxee birin nu sugandixi kisi fe ra, nee naxa danxaniya.

⁴⁹ Marigi xa masenyi naxa yensen βκκi birin kui.⁵⁰ Κκκ Yuwifie naxa ginε hagigεε, naxee nu soxi Yuwifie xa diine kui, nun na taa kuntigie, e naxa nee βκκεε rate. E naxa κκκε κκκ Pκλu nun Baranabasi ma han e naxa e keru e xa βκκi ma.⁵¹ Pκλu nun Baranabasi naxa e sanyi rakonkon, na xa findi seede ra a lantareya na e tagi. Na xanbi e naxa siga Ikoniyon.⁵² Isa fκxirabireε naxa σεεwa, e man nu fa Ala Xaxili Seniyenxi σκκ.

E sigafe Ikoniyon

14 Pκλu nun Baranabasi naxa so Yuwifie xa salide kui Ikoniyon. E naxa woyen a fanyi ra han Yuwifie nun Girekika gbege naxa danxaniya.² Κκκ Yuwifie naxee mu danxaniya, nee naxa Girekikae kui iso, alako e βκκε xa te danxaniyatεε xili ma.³ Pκλu nun Baranabasi naxa temui κκκkuye raba Ikoniyon, e nu woyen lanlanteya kui. Marigi naxa κκκxumae nun kaabanakoe raba e saabui ra, e tan naxee findixi seede ra Ala xa masenyi βε, a xa hinne xa fe ra.⁴ Taakae naxa itaxun κκκ firin. Ndee naxa lu Yuwifie xa σεεti, ndee fan naxa lu xεεrae xa σεεti.⁵ Girekikae nun Yuwifie nun e xa mangεε naxa lan e xa fe ηaxi κκκ e ma, e man xa e magκκκ han e xa faxa.⁶ Pκλu nun Baranabasi to na kolon, e naxa e gi, e siga Likayoni taaε kui, Lisitire

nun Deribe, a nun na rabilinyi.⁷ E naxa xibaaru fanyi kawandi ti naa.

E Sigafe Lisitire

⁸ Mixi nde nu κκκκ Lisitire, namate nan nu a ra, a bari na ki νε lanyuru kui. A mu nu κκκa a ηεrede hali keren.⁹ A nu a tuli matima Pκλu xa masenyi nan na. Pκλu naxa a ya ti a ra. A naxa a to a danxaniyaxi a yalan fe ma.¹⁰ A naxa a fala a xui itexi ra, «Keli, i ti i sanyie xun na. A naxa keli keren na, a ηερε.»¹¹ Nama to na to, Pκλu naxan nabaxi, e naxa a fala Likayoni xui, «Alae bara e falin mixie, e goro won tagi.»¹² E naxa xili nde xabu e xun, e Baranabasi xili naxa sa Seyusi, Pκλu fan Heremesi, barima a tan nan nu woyenma.¹³ Seyusi xa serexedube, naxan xa salide nu na taa sode δε ra, na naxa fa turae nun fugee ra naadeε biri ra. A tan nun ηama naxa wa serexε bafe e βε.

¹⁴ Xεεrae Baranabasi nun Pκλu to na kolon, e naxa e xa sosee ibκκ, e man fa gbelegbele ηama ra.¹⁵ E naxa a fala, «Wo tan, munfe ra wo yi fe κκκκ rabama? Mixi nan muxu ra, αλ wo tan. Muxu faxi xibaaru fanyi nan na wo βε. Muxu wo rasima wo xa ba yi fufafu fee ma alako wo xa bira Ala xa kira fκκκ ra, naxan koore nun βκκi, baa nun se birin daa.¹⁶ Temui dangixi Ala a lu νε si birin xa bira e yetε kan xa kirae fκκκ ra.¹⁷ Hali na birin kui, a nu fe fanyi rabama naxan findi seede ra a xa fe ra. Tunde ye nu fama keli koore ma. Sansie nu fanma a temui alako wo xa balo, wo man xa σεεwa wo βκκε kui.»¹⁸ Pκλu nun Baranabasi naxa kata ki fanyi ra alako e naxa serexε ba e βε.

¹⁹ Awa, Yuwifie naxa fa keli Antiyocki nun Ikoniyon. E naxa ηama kui iso han e naxa Pκλu magκκκ a xa faxa. E naxa mini a bubu ra taa fari ma barima e tan βε a bara γε faxade.²⁰ Κκκκ Isa fκxirabireε to a rabilin, a naxa keli, a man naxa gbilen taa kui.

E gbilenfe Antiyocki Siriya βκκi ma

²¹ Kuye to iba, Pκλu nun Baranabasi naxa siga Deribe. E to γε kawandi tide taa kui, mixi gbege naxa findi Isa fκxirabireε ra. Na xanbi e naxa gbilen Lisitire, Ikoniyon, nun Antiyocki.²² E nu Isa fκxirabireε ralimaniya. E man nu e rasi e xa sabati danxaniya kui. E nu a fala, «Won mu soma Ala xa mangeya niini bun ma fo won xa κκκκ.»²³ E naxa kuntigie sugandi danxaniyatεε ηama keren keren ma βε. E to γε salide nun sunde, e naxa e taxu Marigi ra, e nu danxaniyaxi naxan ma.²⁴ Awa, e to Pisidiya igiri, e naxa fa Panfiliya.²⁵ E naxa kawandi ti Periga, e naxa goro Ataleya.

²⁶ E to keli menni, e naxa baki kunkui kui sigafe ra Antiyocki, e nu taxuxi Ala xa hinne ra dennaxe. E nu bara γε na wali birin nabade.²⁷ E to so, e naxa danxaniyatεε ηama malan. E naxa fe birin dentεε sa e βε Ala naxan nabaxi e saabui ra, nun Ala danxaniya naadeε rabixi si gbetεε βε ki naxe.²⁸ E nun Isa fκxirabireε naxa bu e bore ra.

Darisalamu malanyi

15 Mixi ndee naxee keli Yudaya, e naxa a fala Isa fɔxirabiree be, «Xa wo mu wo sunna Annabi Munsa xa naamunyi ki ma, wo mu nɔma kisode.» ² Pɔlu nun Baranabasi naxa wɔyenyi xɔɔxɔɔe fala e be. E naxa nate tongo Pɔlu nun Baranabasi nun mixi ndee xa te Darisalamu xεεrae nun kuntigie maxɔrinde yi fe ma. ³ Danxaniyatɔe pama naxa e xεε. E dangixi Fenisiya nun Samari ra tɛmui naxe, e naxa a masen mennikae be, mixi naxee kelixi si gbete ma, nee danxaniyaxi ki naxe. Yi masenyi naxa Isa fɔxirabiree rapɛlexin. ⁴ E to so Darisalamu, danxaniyatɔe pama nun xεεrae, nun kuntigie naxa e rasene. Ala naxan birin naba e saabui ra, e naxa na yaba e be. ⁵ Awa, Fariseni nde naxee nu bara danxaniya, e naxa keli, e nu fa a fala, a lanma ne si gbete mixie xa sunna, e xa bira Annabi Munsa xa seriye fɔxɔ ra.

⁶ Xεεrae nun kuntigie naxa e malan e xa na fe mato. ⁷ E to na fe isɔxɔxɔ sɔxɔxɔ, Piyeri naxa keli, a a fala e be, «N ngaxakerenyie, wo a kolon kafi tɛmui xɔnkuye Ala bara n sugandi wo tagi, alako si gbete mixie xa xibaaru fanyi me n de ra, e xa danxaniya. ⁸ Awa, Ala naxan mixi sondonyi kolon, na bara seedeya raba e be, a a Xaxili Seniyenxi fi e ma alb won tan. ⁹ A mu mixi yo rafisa a boore be e tan nun won tan tagi, barima a bara e sondonyi raseniyan danxaniya ra. ¹⁰ Yakɔsi, munfe ra wo Ala matoma? Wo na kote dɔxɔfe Isa fɔxirabiree xun, won benbae nun won tan mu naxan nɔma. ¹¹ Wo xa a kolon a won nakisixi Marigi Isa xa hinne nan na alb e tan fan.»

¹² Nama birin naxa dundu, e naxa e tuli mati Pɔlu nun Baranabasi ra. Pɔlu nun Baranabasi naxa a tagi raba boore be Ala kaabanakoe nun tɔnxumae naxee birin naba e saabui ra si gbete tagi. ¹³ E to ge wɔyende, Yaki naxa wɔyenyi tongo, a naxe, ¹⁴ «N ngaxakerenyie, wo wo tuli mati n na. Simɔn bara a yaba Ala mixie sugandima ki naxe sie ya ma, a xili sama naxee xun ma. ¹⁵ Namijɔnmee birin xa masenyi lanxi na nan ma. A sebexi,

¹⁶ «Na xanbi n fama ne
Dawuda xa banxi biraxi rakelide.
N na yire kanaxie rafalama ne,
n na rakelima ne,

¹⁷ alako mixi naxee luxi e xa nɔ Marigi fende,
si gbete naxee birin findima n gbe ra.

¹⁸ Marigi xa masenyi nan na ki,
naxan yi fe kolon kabi a fɔle,
naxan yi fe birin nagirima.»

¹⁹ «Na na a ra, a mu lanma a xa findi fe xɔɔxɔɔe ra si gbete be naxee wama birafe Ala fɔxɔ ra. ²⁰ Kɔxɔ won xa bataaxe sebe e ma, e naxa see don naxee baxi serexe ra kuyee be. E man xa ba yene ma, a nun e naxa sube yufaxi don, e man naxa wuli min. ²¹ Barima kabi won benbae xa waxati, mixie na taa birin kui, naxee Annabi Munsa xa seriye xaranma salidee kui malabu lɔxɔe.»

²² Awa, xεεrae nun kuntigie nun danxaniyatɔe pama birin naxa lan a ma e xa mixi ndee xεε Antiyɔki, naxee Pɔlu nun Baranabasi matima. E naxa Yudasi naxan xili Barasaba, nun Silasi sugandi, xeme binyee ngaxakerenyie ya ma. ²³ E naxa bataaxe keren so e yi ra naxan sebexi, «Xεεrae nun kuntigie, naxee lanxi wo ngaxakerenyie ma, katarabi won ngaxakerenyie ma si gbete ya ma, naxee na Antiyɔki, Siriya, nun Silisi, muxu bara wo xεebu. ²⁴ Muxu bara a me a mixi ndee naxee kelixi muxu ya ma, muxu mu jɔngui saxi naxee ma, a nee bara wo rakɔtɔfili e xa wɔyenyi ra. E bara wo bɔne ifu.»

²⁵ «Na na a ra, muxu bara lan a ma muxu xa xεεrae xεε wo ma, sa Pɔlu nun Baranabasi fari, muxu xanuntenyie, ²⁶ naxee bara mee e nii ra won Marigi Isa xa fe ra, Ala xa Mixi Sugandixi. ²⁷ Muxu bara Yudasi nun Silasi fan xεε, naxee yi fee tagi rabama wo be. ²⁸ Ala Xaxili Seniyenxi nun muxu tan bara lan a ma muxu naxa kote gbete dɔxɔ wo xun fo naxan daxa. ²⁹ A tan nan yi ki: Wo naxa sube don naxan baxi serexe ra kuyee be, nun sube yufaxie, wo naxa wuli fan min. Wo man naxa yene fan naba. Wo lan wo xa gbilen yi fe birin fɔxɔ ra. Wo salamu.»

³⁰ Awa, e to bara e jɔngu pama ma, e naxa siga Antiyɔki, e naxa sa bataaxe so danxaniyatɔe pama yi ra. ³¹ Ngaxakerenyie to a xaran, e naxa jɛlexin, e naxa limaniya. ³² Yudasi nun Silasi, naxee yati nu findixi namijɔnmee ra, e naxa e kawandi, e nu e ralimaniya wɔyen wuyaxi ra. ³³ Waxati nde to dangi, e ngaxakerenyie naxa e bepin bɔnɛsa kui gbilenfe e xεema ma. ³⁴ Kɔxɔ Silasi tan naxa lu naa. ³⁵ Pɔlu nun Baranabasi naxa lu Antiyɔki, e nun e boore wuyaxi e nu fa mixie xaran, e man nu Marigi xa xibaaru fanyi kawandi ti.

Pɔlu nun Baranabasi fatanfe

³⁶ Lɔxɔe ndee to dangi, Pɔlu naxa a fala Baranabasi be, «Won xa gbilen taa birin kui won Marigi xa masenyi kawandixi dennaxe, won xa a mato won ngaxakerenyie danxaniyatɔe na ki naxe naa.» ³⁷ Baranabasi nu wama Yaya fan xaninfe, naxan xili Maraki. ³⁸ Kɔxɔ Pɔlu naxa a fala a mu lan e xa mixi xanin e xun ma naxan keli e xun ma Panfiliya, a mu tin birade e fɔxɔ ra e xa wali kui. ³⁹ Na lantareya naxa xɔɔxɔɔe han a naxa findi fatanyi ra. Baranabasi naxa Maraki tongo, e naxa baki kunkui kui sigafe ra Sipiri suri ma. ⁴⁰ E ngaxakerenyie to e taxu Marigi xa hinne ra, Pɔlu naxa Silasi tongo, e naxa siga ⁴¹ Siriya nun Silisi bɔxie ma, e danxaniyatɔe pamae ralimaniya.

Timote birafe Pɔlu nun Silasi fɔxɔ ra

16 Pɔlu naxa siga Deribe nun Lisitire. Isa fɔxirabiree nde nu na, a xili Timote. Yuwifigine danxaniyatɔe nde xa di nan nu a ra. A baba Girekika nan nu a ra. ² Lisitire nun Ikoniyon ngaxakerenyie nu a xili fanyi falama. ³ Pɔlu to wa a xaninfe a xun, a naxa a sunna Yuwifigine xa fe ra naxee nu na menni, barima birin nu a kolon a baba Girekika na a ra.

⁴ E naxa xεεραε nun Isa fɔxirabiree kuntigi naxee nu na Darisalamu, e naxa nee xa nate masen danxaniyatɔe be na taee kui, e xa a rabatu. ⁵ Danxaniyatɔe ɲamae xa danxaniya senbe xun nu masama, danxaniyatɔe kɔnti fan xun nu masa ɔxɔ yo ɔxɔ.

Pɔlu laamatunyi tofe Tiroyasi

⁶ Ala Xaxili Seniyenxi to mu tin e xa kawandi ti Asi ɔxɔ ma, e naxa Firigiya nun Galati ɔxɔ igiri. ⁷ E to makɔre Misi ɔxɔ ra, e naxa wa sofe Bitiniya, kɔxɔ Isa Xaxili mu tin e xa siga naa. ⁸ Awa, e naxa Misi igiri, e naxa goro Tiroyasi. ⁹ Kɔe ra, Pɔlu naxa laamatunyi to. Masedonka nde naxa keli, a fa a maxandi, «Fa Masedon ɔxɔ ma, i xa fa muxu mali.» ¹⁰ Pɔlu laamatunyi to xanbi, muxu naxa la a ra a Marigi bara muxu xili xibaaru fanyi kawandife ra naa. Muxu naxa kata sigafe ra Masedon keren na.

Lidi xunxafe ye xɔxɔ

¹¹ Muxu to keli Tiroyasi, muxu naxa baki kunkui kui, muxu naxa muxu ya rafindi Samotirasi ma keren na. Na kuye iba, muxu naxa ti Neyapoli. ¹² Muxu to keli naa, muxu naxa siga Filipi, Masedon taa singe. E nu na Rɔmakae xa mangeya nan bun ma. Muxu naxa saxanyi radangi na taa kui.

¹³ Malabu ɔxɔ, muxu naxa siga taa fari ma xure de ra, muxu dennaxe maɲɔxun salide ra. Muxu to ɔxɔ, muxu naxa wɔyɛn ginεe ra naxee nu malanxi naa.

¹⁴ Ginε nde nu na e ya ma naxan xili Lidi, garε dugi mati. Tiyatireka nan nu a ra. A gaaxu Ala ya ra. A to a tuli mati, Marigi naxa a ɔxɔ rabi alako Pɔlu naxan falama a xa so a xaxili ma. ¹⁵ A to a xunxa ye xɔxɔ, a nun a xa denbaya, a naxa muxu mayandi, «Xa wo sa laxi a ra n bara danxaniya Marigi ma, wo fa lu n ma banxi kui yi saxanyi.» A naxa muxu karaxan mayandi ra.

E na geeli kui Filipi

¹⁶ Muxu to nu sigama salide, konyi ginε nde naxa fa muxu ya ra. ɲinne kanyi nan nu a ra, ɲinne naxan xili Tine, naxan se matoma. Na ginε nu naafuli xungbe rasoma a kanyie ma. ¹⁷ A naxa so birafe muxu ɔxɔ ra, Pɔlu nun muxu tan. A nu ɔxɔ rate, «Yi mixie Ala Xili Xungbe Kanyi xa konyie nan e ra. E wo tife kisi kira nan xɔxɔ ma.» ¹⁸ A naxa na raba xi wuyaxi. Pɔlu to ɔxɔ, a naxa a ya rafindi, a naxa a fala ɲinne be, «N bara i yamari Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, gbilen yi ginε ɔxɔ ra.» ɲinne naxa gbilen a ɔxɔ ra keren na.

¹⁹ Na konyi ginε kanyie to a to e xa geeni bara kana, e naxa Pɔlu nun Silasi suxu. E naxa e xanin kiitisaε yire. ²⁰ E naxa e dentεge kiitisaε be, e naxe, «Yi mixie nan won ma taa ya isofe. ²¹ Yuwifii nan e ra naxee naamunyi xa fe masenma won mu tinxi naxee ra, won tan Rɔmakae.» ²² ɲama fan naxa keli e ra, nun kiitisaε. E naxa e makoyɛn, e naxa yaamari fi e xa e ɔxɔ luxusinyi ra. ²³ E to gε e ɔxɔ, e naxa e woli geeli kui. E naxa kɔsibili yamari a xa e kanta a fanyi ra. ²⁴ Na kɔsi-

bili to na yaamari ɔxɔ, a naxa Pɔlu nun Silasi sa geeli kui, a yɔxɔnyie sa e ma. ²⁵ Kɔe tagi to a li, Pɔlu nun Silasi nu Ala maxandife, e nu Ala matɔxɔfe beɛti ra. Geelimanie nu e xui mɛxi. ²⁶ ɔxɔ naxa sereɛn keren na, geeli sanbunyi naxa a ramaxa. Na temui kerenyi kui, naade birin naxa rabi. Geelimanie birin xa yɔxɔnyie naxa mabolon. ²⁷ Kɔsibili naxa xunu. A to geeli naade to e rabixi, a naxa a xa santidegema bendun a tεe a xa a yete faxa, a ɔxɔ a ma a geelimanie nu bara e gi.

²⁸ Kɔxɔ Pɔlu naxa ɔxɔ a xui itexi ra, «I naxa fe ɔxɔ niya i yete ra, muxu birin na be.» ²⁹ Awa, kɔsibili to tε maxili, a naxa so mafuren. A naxa a xinbi sin Pɔlu nun Silasi bun ma, a sereɛnma. ³⁰ A naxa e ramini, a e maxɔrin, «Marigie, a lanma n xa munse raba alako n xa kisi?» ³¹ Pɔlu nun Silasi naxa a yaabi, «I xa danxaniya Marigi Isa ma. Na nan a toma i kisima, i tan nun i xa denbaya.» ³² E naxa Marigi xa wɔyɛnyi masen a be a nun a xa mixie. ³³ A naxa e xanin a xun ma keren na kɔe kui, a naxa e xa fie yae xa. Na waxati yati a naxa xunxa ye xɔxɔ, a tan nun a xa mixi birin. ³⁴ A naxa e yigiyi a xa banxi kui, a man fa donse fi e ma. A naxa ɲεlexin a fanyi ra, a nun a xa denbaya birin barima e bara danxaniya Ala ma.

³⁵ Kuye to iba, kiitisaε naxa ɔxɔ xεe e xa sa a fala kɔsibili be a xa na mixie rabolo. ³⁶ Kɔsibili naxa a fala Pɔlu be, «Kiitisaε bara xεera ti a wo xa rabɛɲin. Awa, yakɔsi wo mini, wo xa siga ɔxɔ kɔe kui.» ³⁷ Kɔxɔ Pɔlu naxa a fala ɔxɔ be, «Muxu tan naxee findixi Rɔmakae ra, e bara muxu sa geeli e mu muxu makiiti. E naxa muxu sa geeli, yakɔsi e wama muxu ramifife gundo ra? Na mu lanma feo! E yete yati nan fama muxu rabolode.» ³⁸ ɔxɔ naxa yi wɔyɛnyie ragbilen kiitisaε ma. E to a mε a Rɔmakae nan e ra, e naxa gaaxu. ³⁹ E naxa fa e mayandi, e e rabolo. E fan naxa e maxandi a e xa keli na taa.

⁴⁰ E to mini geeli kui, e naxa so Lidi xɔnyie. E to bara gε e ngaxakerenyie ralimaniyade, e naxa siga.

E sigafe Tesaloniki

17 Pɔlu nun Silasi to dangi Anfipoli nun Apoloniya ra, e naxa so Tesaloniki taa kui, Yuwifii xa salide nde nu na dennaxe. ² Pɔlu naxa so naa alɔ a darixi naxan na. Malabu ɔxɔ xi saxan bun ma, e nun Pɔlu naxa Kitaabui xa fe fala. ³ A nu a tagi raba e be a a lanma Ala xa Mixi Sugandixi xa ɔxɔ ki naxe, a man xa keli faxe ma. A naxa a fala, «Isa, n naxan ma fe falafe wo be yi ki, a tan nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.» ⁴ Ndee naxa la a ra e ya ma. E naxa bira Pɔlu nun Silasi ɔxɔ ra. Girekika gbege fan naxee nu gaaxuxi Ala ya ra, nee fan naxa la a ra, e nun ginε hagige gbege. ⁵ Kɔxɔ Yuwifii ɔxɔ ndee naxa mixi ɲaaxi ndee tongo e xa ɲama ya iso taa kui. E naxa siga Yason xɔnyie Pɔlu nun Silasi fende alako e xa e xanin kiitisaε ɔxɔ ma. ⁶ E to mu e to, e naxa Yason nun a ngaxakerenyie ndee mabendun na taa kiitisaε yire. E nu ɔxɔ rate, e naxe, «Yi mixie naxee dunina ifuma, e bara fa be fan. Yason bara e yigiyi. ⁷ E birin Rɔmaka mange xa wɔyɛnyi nan gbesen bama, e man a falama a mange gbeɛ nde na naxan xili Isa.» ⁸ E

naxa nama nun kiitisaε bɔnε rate na wɔyenyie ra.
⁹ Beenun e xa Yason nun a booree bεpin, fo e to kɔbiri ba.

E sigafe Beere taa

¹⁰ Na kɔε ra, e ngaxakerenyie naxa Pɔlu nun Silasi rasiga Beere taa. E to so naa, e naxa so Yuwifie xa salide kui. ¹¹ Na Yuwifie xaxili nu matinse dangi Tesalonikikae ra. E nan gbata nε na masenyi kolonde, e man Kitaabui kui mato lɔxɔ yo lɔxɔ alako e xa a kolon e naxan falama e bε xa nɔndi yati nan a ra. ¹² Yuwifi wuyaxi naxa danxaniya e ya ma, nun Girekika gine gorobonε wuyaxi, nun xεmε wuyaxi.

¹³ Kɔnɔ Yuwifie Tesalonikikae to a kolon a Pɔlu na Ala xa wɔyenyi kawandife Beere taa fan, e naxa fa naa, e fa nama ya iso. ¹⁴ Awa, danxaniyatɔεε naxa Pɔlu tongo keren na, e naxa siga a ra baa fε ma, kɔnɔ Silasi nun Timote naxa lu Beere taa. ¹⁵ Naxee Pɔlu mati, e naxa siga a ra han Aten. Na xanbi e naxa gbilen e ɲungui ra Silasi nun Timote xɔn ma, e xa Pɔlu li sinnanyi ma Aten.

Pɔlu kawandi tife Aten

¹⁶ Pɔlu nu Silasi nun Timote mamεfe Aten. A bɔnε naxa maɲaaxu a ra na taa xa kuyee xa fe ra. ¹⁷ Na kui, a naxa dε masara e nun Yuwifie ra, a nun mixie naxee gaaxuxi Ala ya ra salide kui. A man naxa wɔyεn mixie ra a naralanma naxee ra malan yire taa kui lɔxɔ yo lɔxɔ. ¹⁸ Epikuri nun Sitoiyisi karamɔxɔε naxa so wɔyεnfε Pɔlu ra, e nu a fala, «Yi wɔyεnla munse falafe?» Ndee to Pɔlu xui mε a Isa xa xibaaru masenma, a man nu fa marakeli fee falafe, e naxε, «A luxi nε alɔ a ala gbetεε nan ma fee falama.»

¹⁹ Awa, e naxa a tongo, e naxa siga a ra Areyopago malan yire, e naxa a maxɔrin, «Yi lɔnni nεεnε i naxan masenma, muxu nɔma a kolonde di? ²⁰ Barima muxu fe nεεnε nan mεfe yi ki, muxu wama na fasari nan kolonfe.» ²¹ Atenkae nun kɔnεε naxee sabatixi Aten, e nu darixi e tuli matife ra wɔyεn nεεnε ra naxee masenma.

²² Pɔlu naxa ti Areyopago tagi, a naxa a fala, «Atenkae, n bara a to diinelae yati yati nan wo ra. ²³ N bara see to wo naxee batuma. N man bara sεrεxεbade nde to, a sεbexi naxan ma, «Ala naxan mu kolonxi!» Wo naxan batuma, a fa lu wo mu a kolon, n na nan ma fe masenfe wo bε. ²⁴ Ala naxan dunija daaxi, a nun se naxan birin na a kui, a tan naxan koore nun bɔxi Mari-gi ra, a mu sabatixi banxi kui mixi bεlεxε naxan nafalaxi. ²⁵ A hayi mu na see ma adama naxan xaninma a xɔn ma. A tan nan baloe nun ɲengi nun se birin fima mixi ma. ²⁶ A tan nan a niya mixi birin xa mini benba keren fate. A naxa e rasabati bɔxi birin ma. A man naxa e xa waxati nun e lude naaninyie sa, ²⁷ alako e xa Ala fen, e xa kata a kolonde, hali a to mu makuya won na. ²⁸ Wo xa lɔnnilae yati fan bara a fala, «Won baloxi a tan nε, won fe birin nabama a tan nan saabui ra, nun won minixi a tan nε. A bɔnɔsɔε nan won na.»

²⁹ Awa xa won kelixi a bɔnɔsɔε nε, a mu lanma won xa a

maɲɔxun a Ala maniyaxi xεema, gbeti, xa na mu gemε nan na, mixi bεlεxε naxan solixi e xaxili ra. ³⁰ Ala mu nu na fe kolontareya temui matoxi, kɔnɔ yakɔsi a bara a fala mixi birin bε, yire birin, e xa tuubi, ³¹ barima a bara lɔxɔε keren sugandi, a fama dunija makiitide naxan ma tinxinyi ra, mixi nde saabui ra a bara a ragiri naxan ma. A bara na kanyi matɔnxumaxi rakeli faxamixie ya ma.» ³² E to yi fe mε, fa a fala mixi kelima faxε ma, ndee naxa so a mayelefe. Ndee naxa a fala, «Muxu fama muxu tuli matide i ra lɔxɔε gbetε.» ³³ Awa, Pɔlu naxa mini e ya ma. ³⁴ Ndee naxa lu a mabiri ra, e naxa danxaniya, alɔ Denisiyo, naxan nu na Areyopago mixie ya ma, nun gine nde naxan xili Damarisi, e nun mixi gbetεε ra.

E sigafe Korinti

18 Na xanbi, Pɔlu naxa keli Aten, a naxa siga Korinti. ² A naxa Yuwifie keren li naa, a xili Akila, Pontuka nan a ra. A nu baxi fade keli Itali a nun a xa gine Pirisila, barima Kilɔdi nu bara Yuwifie birin yaamari e xa mini Rɔma. Pɔlu naxa kafu e ma, ³ barima e nu wali keren nan nabama, kiri banxi rafalafe. A naxa lu e xɔnyi, e nu wali naa. ⁴ Pɔlu nu wɔyεnma salide kui malabu lɔxɔε birin. A nu Yuwifie nun Girekikae radanxaniya. ⁵ Silasi nun Timote to so, keli Masedon, Pɔlu naxa a yetε fi kawandi rabafe gbansan ma. A nu a fala Yuwifie bε a Isa nan Ala xa Mixi Sugandixi ra. ⁶ Kɔnɔ Yuwifie to na matandi konbi ra, Pɔlu naxa a xa donma ikonkon tɔnxuma ra, a naxa a fala e bε, «Xa wo lɔε, wo tan nan fɔxi na na ra. N tan bara na kote ba n xun. Yakɔsi n sigama nε si gbetεε ma.»

⁷ A to keli naa, a naxa so mixi nde xɔnyi, a kanyi xili Titi Yusutu, a gaaxu Ala ya ra. A xa banxi nu na salide fε ma. ⁸ Na temui, Kirisipu salide xunmati naxa danxaniya Marigi ma a nun a xa denbaya birin. Korintikae wuyaxi naxee nu Pɔlu xui mexi, e fan naxa danxaniya, e naxa e xunxa ye xɔra.

⁹ Marigi naxa a fala Pɔlu bε laamatunyi ra kɔε kui, «I naxa gaaxu muku! Wɔyεn! I naxa dundu, ¹⁰ barima n na i fɔxɔ ra. Mixi yo bεlεxε mu i lima a xa fe naaxi raba i ra, barima mixi gbegbe na n bε yi taa kui.» ¹¹ Pɔlu naxa lu naa ɲε keren kike senni. A nu Korintikae xaran Ala xa masenyi ra.

¹² Galiyon to nu na Akayi mange ra, Yuwifie naxa yanfanteya xiri Pɔlu xun, e naxa a xanin kiitisaε yire. ¹³ E naxa a fala, «Yi di nan mixie kui isoma e xa Ala batu ki gbetε naxan mu seriye ki ra.» ¹⁴ Pɔlu to wɔyεn fɔlɔ, Galiyon naxa a fala Yuwifie bε, «Xa a sa li tinxintareya na a ra, xa na mu a ra wali kobi nde, n n tuli matima nε wo ra nu, ¹⁵ kɔnɔ xa a sa li boore matandi na a ra wɔyenyi ma, xa na mu a ra xilie ma, a nun wo xa seriye ma, na na wo tan nan ma. N mu wama findife na fe makiitima ra.» ¹⁶ Na kui, a naxa e kerii kiiti banxi kui. ¹⁷ Nama naxa salide xunmati Sositene suxu, e a bɔnɔ bɔ kiiti banxi tande ma, kɔnɔ Galiyon mu e hansa.

E gbilenfe Antiyɔki

¹⁸ Pɔlu to bu Korinti ki fanyi ra, a naxa keli a ngaxakerenyie xun ma. A naxa baki kunkui kui a nun Pirisila nun Akila, e siga Siriya. A naxa a xunyi bi Senxereya, barima a nu bara laayidi tongo Ala bε. ¹⁹ E to so Efεε, Pɔlu naxa a jerebooree lu naa. A naxa so salide kui, e nun Yuwifie naxa sumun. ²⁰ E naxa a mayandi a xa bu naa, ²¹ kɔɔ na mu a xunyi suxu. A naxa a jungu e ma. A naxε, «Fo n xa sa sali Darisalamu nε. Xa Ala tin, n man fama wo xɔnyi.» ²² Awa, a naxa baki kunkui kui, a keli Efεε, a siga Sesare. A to gε danxaniyatεe nama xεεbude, a naxa goro Antiyɔki.

Pɔlu xa biyaasi saxan nde

²³ Pɔlu to bara saxanyi radangi Antiyɔki, a naxa kira tongo, a naxa Galati nun Firigiya bɔxi birin isa, a nu Isa fɔxirabiree ralimaniya.

²⁴ Apolosi, Yuwifie nde naxan barixi Alesandire, a naxa Efεε li. A nu fata wɔyende, a Kitaabui fan kolon. ²⁵ A nu xaranxi Marigi xa kiraya ra. A naxa Isa xa fe masen a fanyi ra, kɔɔ a nu Yaya xa xaranyi nan gbansan kolon xunxa tife ye xɔɔra. ²⁶ A naxa so wɔyεnfe a rawasaxi ra salide kui. Akila nun Pirisila to a xui mε, e naxa kafu a ma alako e xa Ala xa kiraya masen a bε a ki ma. ²⁷ Na xanbi a to nu wama dangife Akayi, a ngaxakerenyie naxa a ralimaniya. E naxa bataaxe sebe Isa fɔxirabiree ma a e xa a rasεnε. A xa sigε naxa findi fe fanyi ra danxaniyatεe bε Akayi bɔxi ma, naxee danxaniya Ala xa hinne saabui ra. ²⁸ Apolosi naxa Yuwifie matandi senbe ra kenε ma, a naxa a masen Kitaabui ra a Isa nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.

Pɔlu sigafe Efεε

19 Apolosi nu na Korinti. Pɔlu to bara gε Asi fuge biri isade, a naxa fa Efεε. A to naralan Isa fɔxirabiree ndee ra, ² a naxa e maxɔrin, «Wo bara Ala Xaxili Seniyenxi sɔɔ wo to danxaniya?» E naxa a yaabi, «Muxu jan mu nu na mε sinden xa Ala Xaxili Seniyenxi na na.» ³ A naxa e maxɔrin, «Wo wo xunxa ye xɔɔra munfe ma?» E naxa a yaabi, «Muxu bara muxu xunxa ye xɔɔra alɔ Yaya a masenxi ki naxε.» ⁴ Awa, Pɔlu naxa a fala, «Yaya nu mixi xunxama ye xɔɔra nε tuubi xa fe ra. A nu a fala mixie bε, e xa danxaniya mixi nde ma naxan fama a tan xanbi ra. Na nan lanxi Isa ma.» ⁵ Na masenyi ma e naxa e xunxa ye xɔɔra Marigi Isa xili ra. ⁶ Pɔlu to a belexe sa e ma, Ala Xaxili Seniyenxi naxa fa e ma. E naxa so xui gbetεε falafe, e man nu Ala xa masenyi fala. ⁷ E birin nalanxi, xεmε fu nun firin nan nu e ra.

⁸ Na dangi xanbi, Pɔlu naxa so salide kui, a kawandi ti. A nu fe tagi raba e bε Ala xa mangeya niini xa fe ra kike saxan bun ma. A nu kata a xa mixie nɔ naxee tuli nu matixi a ra. ⁹ Kɔɔ ndee xaxili nu xɔɔra, e mu la a ra. E naxa Marigi xa kira bεxu nama ya i. Pɔlu naxa mini e ya ma, a naxa Isa fɔxirabiree tongo a xun, alako a xa e xaran lɔxɔ yo lɔxɔ Tiranusi xa xarande kui. ¹⁰ Na

naxa siga han jε firin. Yuwifie nun Girekika naxee birin nu sabatixi Asi, e Marigi xa masenyi rame na nan kui.

¹¹ Ala nu kaabanako xungbee rabama Pɔlu belexe ra ¹² han e nu dugi nun xunxurie sa furemae ma, Pɔlu nu bara din naxee ra. Fure nu ba nε e ma, jinne nu mini mixie i.

Seba xa Die

¹³ Yuwifie ndee naxee jinne raminima mixie yire birin, e naxa kata Marigi Isa xili rawalide jinne kanyie bε. E a fala, «N bara wo yaamari Isa xili ra Pɔlu naxan xa fe kawandima.» ¹⁴ Seba, Yuwifie sεrεxedube kuntigi nde, xa di solofere nan nu na fe rabama. ¹⁵ Jinne naxa e yaabi, «N Isa nun Pɔlu kolon, kɔɔ n mu wo tan kolon fe!» ¹⁶ Na jinne kanyi naxa bagan e ma, a naxa e bɔɔ-bɔ han e naxa e gi banxi kui e rageli nun e maxɔɔra ra.

¹⁷ Yuwifie nun Girekika naxee birin nu sabatixi Efεε, e naxa na fe kolon. Gaaxui naxa e birin suxu. Marigi Isa xili dariyε naxa mate. ¹⁸ Danxaniyatεe wuyaxi naxa fa, e naxa e ti e xa yunubie ra, e naxa e xa fe jaaxi birin fala kenε ma. ¹⁹ Duuree fan naxa fa e xa bukie ra, e naxa e gan birin ya xɔri. E naxa bukie sare kɔnti, kɔbiri kole wulu tongo suuli nan nu a ra. ²⁰ Marigi xa masenyi nu yiriwama na ki nε senbe ra.

Girinbanyi birafe Efεε

²¹ Yi fee to dangi, Pɔlu naxa nate tongo a xa siga Darisalamu. Na biyaasi kui fo a xa Masedon nun Akayi bɔxi ibolon. A naxa a fala, «N na siga Darisalamu, fo n xa Rɔma fan li.» ²² A naxa a malima firin xεε Masedon, Timote nun Erasito, kɔɔ a tan naxa lu Asi sinden.

²³ Na temui sɔɔxɔe xungbe naxa raba naa Marigi xa kira xa fe ma. ²⁴ Xabui nde, naxan xili Demetiri, a nu ala Aritemi xa salide misaali lanmadi yailanma gbeti ra. Na xabui mɔɔlie nu kɔbiri gbege sɔɔɔma na wali kui. ²⁵ A naxa a walibooree malan, a a fala e bε, «Wo a kolon, won baloxi yi wali nan kui. ²⁶ Wo bara a to, wo bara a mε, yi Pɔlu bara mixi gbege madaxu Asi bɔxi birin ma, Efεε gbansan xa mu a ra. A naxε a alae naxee rafalaxi mixie belexe ra, a ala mu e ra. ²⁷ Na kui won ma wali fama nε xili jaaxi sɔɔɔde. Won ma ala Aritemi xa salide fan xun nakanama nε. Nde bama nε Aritemi xa binyε ra Asi bɔxi nun dunija ma.»

²⁸ A to na fala, e naxa xɔɔra, e naxa so sɔɔxɔe ratefe, «Efεεkae xa ala Aritemi nan gbo.» ²⁹ Taa birin ya naxa iso. E naxa Gayu nun Arisitaraki, Pɔlu jereboore Masedonkae, xanin malande xungbe kui. ³⁰ Pɔlu naxa wa sigafe naa, kɔɔ Isa fɔxirabiree mu tin. ³¹ A booree Asikae xunmatie fan naxa xεra ti Pɔlu ma, e a mayandi a naxa siga malan yire. ³² Ndee nu sɔɔxɔma e gbe ki ma. Booree fan sɔɔxɔma e gbe ki. Lantareya nu na malanyi ya ma. Mixi wuyaxi mu nu a kolon e malanxi fe naxan ma.

³³ Awa, Yuwifie naxa Alesandire tutun yare a xa wɔyεn. A naxa nama masabari a belexe ra alako a xa masenyi ti. ³⁴ Kɔɔra, e to a kolon a Yuwifie nan a ra, e

birin nalanxi naxa sɔnxɔe rate lɛeri firin bun ma. E naxe, «Efesekae xa ala Aritemi nan gbo.»³⁵ Na xanbi, taa kuntigi nde naxa pama masabari, a naxa a fala, «Efesekae, duniɲa birin a kolon a Efese taa nan Aritemi xa salide kantama a nun Aritemi maniyɛ, naxan goroxi keli koore ma.³⁶ Mixi yo mu na matandima. A lanma wo xa dundu. Wo naxa gbata fefe rabade.³⁷ Wo bara fa yi mixie ra be, kɔnɛ e mu Aritemi muɲa, e mu a konbi.³⁸ Xa Demetiri nun a walibooree wama mixi nde kalamufe, e xa na masen kiitisaɛ bɛ kiiti lɔxɔeɛ.³⁹ Xa wo wama fe gbete nan xɔn, na fan ya ibama won ma malan lɔxɔeɛ.⁴⁰ E nɔma won suxude won ma bɔɲete ma naxan dangixi to, barima nɔndi yo mu na won bɛ yi malanyi rabafe ma.» A to gɛ, a naxa malanyi rayensen.

A sigafe Masedon nun Gireki bɔxie ma

20 Sɔnxɔe to bara nɔn, Pɔlu naxa Isa fɔxirabiree malan e rasife ma. A to a pungu e ma, a naxa siga Masedon.² A naxa na bɔxi isa, a nu Isa fɔxirabiree rasi marasi wuyaxi ra. Na dangi xanbi, a naxa siga Gireki bɔxi ma.³ A to lu naa kike saxan, a naxa wa sigafe Siriya kunkui kui, kɔnɛ Yuwifie nu bara yanfanteya yailan a xili ma. Na kui, a naxa nate tongo a xa gbilen Masedon kira ra.⁴ Naxee a mati han Asi nee nan yi ki: Sopateri, Beereka Pirusi xa di, Arisitaraki nun Sekondu Tesalonikikae, Gayu Deribeka nun Timote, Tikike nun Tirofimo Asikae.⁵ Nee naxa ti yare, e naxa sa muxu mame Tiroyasi.⁶ Taami Lebinitare Sali lɔxɔe dangi xanbi, muxu naxa baki kunkui kui Filipi. Beenun xi suuli, muxu naxa e li Tiroyasi. Muxu naxa lu naa xi solofere.

Pɔlu Eyutiki rakelife faxe ma

⁷ Sande lɔxɔe muxu naxa malan taami igirafe ra. Pɔlu naxa kawandi ti Isa fɔxirabiree bɛ han kɔe tagi. A lan nɛ a xa siga kuye na iba.⁸ Lanpui gbegbe nu na na koore banxi kui, muxu nu malanxi dennaxe.⁹ Segetala nde naxan xili Eyutiki nu dɔxɔxi wunderi ra. Pɔlu xa kawandi xɔn to kuya, xi xɔli naxa a suxu a fanyi ra, a bira bɔxi ma kelife banxi dɛki saxan nde. E naxa a li, a bara faxa.¹⁰ Pɔlu to goro, a naxa a felen a xun. A naxa a tongo, a a fala e bɛ, «Wo naxa kɔntɔfili, barima a mu faxaxi.»¹¹ Pɔlu to te, a naxa taami igira, a naxa a don. A man naxa wɔyɛn han gɛesegɛ. Na gɛesegɛ, a naxa siga.¹² Danxaniyatɔe naxa segetala xanin a ɲiɲe ra bɔɲesa kui.

Pɔlu a pungufe Efesekae ma

¹³ Muxu naxa kunkui bela rakeli sigafe ra Asosi Pɔlu ya ra alɔ muxu lanxi a ma ki naxe. A naxa wa sigafe a sanyi ra.¹⁴ A to muxu li Asosi, muxu naxa a baki kunkui kui sigafe Mitilɛni.¹⁵ Keli menni, muxu naxa siga baa kira ra. Na fan kuye iba, muxu naxa Kiyɔ li. Na xanbi, muxu naxa siga han Samosi. Na lɔxɔe kuye iba, muxu naxa Mileto li.¹⁶ Pɔlu nu bara nate tongo a xa dangi Efese mabiri alako a naxa bu Asi bɔxi ma. A nu gbataxi

a xa so Darisalamu Xe Xabe Sali lɔxɔe xa a sa sɔnɔeya-ma a bɛ.

¹⁷ Pɔlu to Mileto li, a naxa xɛera ti a Efese danxaniyatɔe pama kuntigie xa fa.¹⁸ E to fa a yire, a naxa a fala e bɛ, «Wo a kolon n ɲɛrɛxi wo tagi ki naxe. Kabi n so Asi,¹⁹ n Marigi xa wali raba yetɛ magoroe nan kui. N yaye bara mini, n bara kɔnɛ Yuwifie xa wali ɲaaxi saabui ra.²⁰ Wo a kolon a n mu wo munafan se yo nɔxun wo ma. N bara kawandi ti wo bɛ kenɛ ma nun wo xa banxie kui.²¹ N nu a falama nɛ Yuwifie nun Girekikae bɛ e xa togondiya Ala ma, e xa danxaniya won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi ma.»

²² «Yakɔsi Ala Xaxili Seniyenxi wama nɛ n xa siga Darisalamu, kɔnɛ n mu a kolon naxan sigama n sɔtɔde naa.²³ Taa birin kui Ala Xaxili Seniyenxi bara n nakolon a geeli nun tɔkɔre fama nɛ n lide naa.²⁴ Kɔnɛ n nii tide yo mu na n bɛ. N xa n ma xɛeraya rakamali, n Marigi Isa naxan taxuxi n na. N xa findi Ala xa hinne seederɔxɔya ba ra, naxan findixi xibaaru fanyi ra.»

²⁵ «Yakɔsi n a kolon wo mu n yatagi toma sɔnɔn, wo tan naxee birin wo tuli matixi n ma kawandi ra, Ala xa mangeya niini xa fe ra.²⁶ Na na a ra, n a falama wo bɛ to, wo xa kote yo mu na n xun,²⁷ barima n bara Ala sago birin masen wo bɛ, n mu sese nɔxun wo ma.²⁸ Awa, wo xa mɛeni wo yetɛ ma a nun danxaniyatɔe birin, Ala Xaxili Seniyenxi wo findixi naxee xa xunmati ra, alako wo xa mɛeni Marigi xa danxaniyatɔe pama ma, a naxan sɔtɔxi a yetɛ wuli ra. Wo xa e kanta alɔ xuruseɛ demadonyi kɔkɔre kantama ki naxe.²⁹ N na kolon, n na siga, mixi ɲaaxie fama nɛ sode wo tagi, alɔ wula baree soma gɔkɔre ya ma ki naxe.³⁰ Mixi ndee soma wo tagi, e xa xaranyi ɲaaxi ti alako e xa Isa fɔxirabiree bendun e ma.³¹ Wo xa wo mɛeni. Wo xa ratu yi ɲɛ saxanyi bun ma n mu wo kawandife iti kɔe nun yanyi. N na birin nabaxi yaye nan kui.»

³² «Awa yakɔsi, n wo taxuma Ala ra nun a xa hinne masenyi ra, naxan nɔma senbe nun kɛ fanyi fide seniyeɲtɔe birin ma.³³ N mu nu wama wo xa kɔbiri xa xɔn, xa na mu a ra wo xa xɛɛma, wo xa sosee.³⁴ Wo yetɛ yati a kolon a n wali yi belexɛe nan na alako n xa balo n nun n ɲɛrebooree.³⁵ N bara a masen wo bɛ mɔkɔli birin na, a won lan nɛ won xa wali alako won xa setaree mali. Wo xa ratu Marigi Isa xa wɔyɛnyi ma, a naxe, «Nɛlexinyi na ki nan kui, dangife a sɔtɔfe ra.»

³⁶ A to gɛ wɔyɛnde, a naxa a xinbi sin, e birin naxa Ala maxandi.³⁷ E birin naxa so wafe. E naxa findigilin Pɔlu kɔnyi ma, e a masunbu.³⁸ E sunnun nɛ barima a bara a fala e mu nɔma a tode sɔnɔn. E naxa a mati han kunkui dɛ ra.

Pɔlu sigafe Darisalamu

21 Muxu to fatan, muxu naxa siga keren na Kosi kunkui kui. Na kuye iba, muxu naxa siga Rodi. Muxu to keli Rodi, muxu naxa siga Patara.² Muxu to kunkui to naa, naxan nu baa igirife sigafe Fenisiya biri ra, muxu naxa baki na kui.³ Muxu to bara Sipiri suri to, muxu naxa dangi na ra kɔkɔla ma, sigafe Siriya biri ra. Muxu naxa ti Tire alako kote xa ragoro.⁴ Muxu naxa

Isa fɔxirabirɛɛ ndee li naa. Muxu naxa xi solofere radangi e xɔnyi. Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro Isa fɔxirabirɛɛ ma, e xa a fala Pɔlu be a naxa te Darisalamu.

⁵ Kɔɔɔ xi solofere kamali kɔɔɔ, muxu naxa kira tongo sigafe ra. E birin naxa muxu mati, a nun e xa ginɛɛ nun e xa die ra, han taa fari ma. Muxu naxa muxu xinbi sin baa de ra Ala maxandife ra. ⁶ Nungui to ɔɔɔ, muxu naxa baki kunkui kui. Booree tan naxa gbilen e xɔnyi. ⁷ Muxu naxa keli Tire sigafe ra Pitolomayi. Muxu naxa ngaxakerenyie xεebu menni, muxu naxa fεɛɛɛn naa.

⁸ Na kuye iba, muxu naxa siga Sesare, Filipu xibaaru fanyi kawandila xɔnyi, naxan nu na mixi sugandixi solofere ya ma. ⁹ A xa di ginɛ naani nu na naxee mu nu dɔɔɔ xεmɛ taa. E nu namijɔɔnme wali rabama. ¹⁰ Muxu to bara xi wuyaxi raba naa, Ala xa namijɔɔnme naxan xili Agabu, naxa fa muxu xɔnyi kelife Yudaya. ¹¹ A naxa Pɔlu xa beleti tongo, a naxa a yetɛ kan sanyie nun a belexɛɛ xiri. A naxa a fala, «Ala Xaxili Seniyenxi yi nan masenxi. Xεmɛ naxan gbe yi beleti ra, Yuwifie a xirima yi mɔɔɔli nan na Darisalamu, e a so mixie yi ra naxee findi si gbeteɛ ra.»

¹² Muxu to na mɛ, muxu nun naakae naxa Pɔlu maxandi a naxa te Darisalamu. ¹³ A naxa muxu yaabi, «Munfe ra wo wama n bɔɔɛ maraaxufe wo yaye ra? N bara tin e xa n xiri Darisalamu, e xa n faxa, Marigi Isa xili xa fe ra.» ¹⁴ A to mu tin muxu xui suxude, muxu mu tin a karaxande. Muxu naxa a fala, «Marigi sago xa raba.»

¹⁵ Na kɔɔɔɛ to dangi, muxu naxa muxu yailan, muxu naxa te Darisalamu. ¹⁶ Isa fɔxirabirɛɛ ndee Sesarekae naxa muxu mati. E naxa muxu xanin Menason Sipirika xɔnyi, naxan findixi Isa fɔxirabirɛ ra a rakuya. A naxa muxu yigiya.

Pɔlu Yaki xεebufe

¹⁷ Muxu to so Darisalamu, Isa fɔxirabirɛɛ naxa muxu rasene jɛlexinyi ra. ¹⁸ Na kuye iba, muxu nun Pɔlu naxa siga Yaki xɔnyi. Danxaniyatɔɔɛ pama kuntigi birin naxa e malan naa. ¹⁹ A to gɛ e xεebude, Pɔlu naxa a xa wali dentɛgɛ sa Ala naxan nabaxi si gbeteɛ tagi a saabui ra. ²⁰ E to na mɛ, e naxa Ala matɔɔɔ. E naxɛ, «Muxu ngaxakerenyi, i bara a to Yuwifie wulu wuyaxi bara danxaniya, kɔɔɔ e man e tun nabɛxixi birafe Annabi Munsa xa seriyɛ fɔɔɔ ra. ²¹ Mixi ndee bara a fala e be a i Yuwifie xaranma, naxee na si gbeteɛ ya ma, a e xa gbilen Annabi Munsa xa seriyɛ fɔɔɔ ra, a e naxa e xa die suna, a e naxa bira Yuwifie xa naamunye fɔɔɔ ra.»

²² «Won na ma di? Siike yo mu na, pama a kolonma nɛ a i bara fa. ²³ Na na a ra, muxu naxan falama i be i xa a raba. Mixi naani na muxu ya ma, naxee bara laayidi tongo Ala be. ²⁴ I xa kafu e ma, wo birin xa wo yetɛ raseniye, i man xa e sare fi, e xa e xunyi bi. Na na a ra birin a kolonma a mixie naxan falaxi i xun ma, wule na a ra. E xa a kolon i fan biraxi Annabi Munsa xa seriyɛ nan fɔɔɔ ra. ²⁵ Muxu naxa nate tongo, muxu man fa na sebe. Danxaniyatɔɔɛ naxee keli si gbeteɛ ma, e naxa

sube don naxan baxi serɛɛɛ ra kuyee be, nun sube yu-faxie. E naxa wuli fan min. E man naxa yene fan naba.»

²⁶ Awa na kuye iba, Pɔlu naxa na mixie tongo, e naxa e yetɛ raseniye. Na xanbi a naxa so hɔɔɔɔɔɔbanxi kui, a xa a masen, maraseniye nyi rakamalima kɔɔɔɔɔɔ naxan ma, a nun serɛɛɛ naxan bama kankan be.

Pɔlu safe geeli kui

²⁷ Na xi solofere rapɔɔɔɔɔɔ, Yuwifie Asikae to Pɔlu to hɔɔɔɔɔɔɔɔbanxi kui, e naxa pama birin ya iso, e man naxa Pɔlu suxu. ²⁸ E nu sɔɔɔɔɔɔ rate, «Isirayilakae, wo muxu mali! Na xeme nan yi ki naxan kawandi paxi rabama yire birin mixi birin be, Yuwifie, nun Annabi Munsa xa seriyɛ, nun yi hɔɔɔɔɔɔɔɔbanxi xa fe ra. A man bara Girekikae raso hɔɔɔɔɔɔɔɔbanxi kui. Na bara yi yire seniye nyi findi yire seniye ntare ra.» ²⁹ E na fala nɛ bari-ma e nu bara Pɔlu nun Tirofimo Efeseka to e boore fɔɔɔ ra taa kui. E naxa a marɔɔɔɔɔɔɔɔ a Pɔlu a raso nɛ hɔɔɔɔɔɔɔɔbanxi kui.

³⁰ Taa kui birin ya naxa iso. Mixie naxa fa e gi ra keli yire birin. E naxa Pɔlu suxu, e naxa mini a bubu ra tande ma. E naxa naadeɛ ragali keren na. ³¹ E nu wama Pɔlu faxafe nɛ. Sɔɔɔri mange naxa a kolon Darisalamu birin ya isoxi. ³² Sɔɔɔri mange naxa sɔɔɔrie nun e xa xun-matie tongo, e siga Pɔlu fɔɔɔ ra keren na. Nama to sɔɔɔrie to, e naxa ba Pɔlu kɔɔɔɔɔɔɔɔ. ³³ Awa, sɔɔɔri mange naxa yaamari fi e xa a xiri hɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ firin na. A naxa maxɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ti fa nde a ra, nun a munfe rabaxi. ³⁴ Nama seeti nde sɔɔɔɔɔɔɔɔɔ e gbe ki, booree fan sɔɔɔɔɔɔɔɔɔ e gbe ki. A to mu nɔ fe fiixe sɔɔɔɔɔɔ e ra sɔɔɔɔɔɔɔɔɔ xa fe ra, a naxa a fala e xa Pɔlu xanin sɔɔɔri banxi kui. ³⁵ Pɔlu to ti banxi de ra, sɔɔɔrie naxa a tongo pama xa paaxui ma, ³⁶ bari-ma mixi gali nan nu biraxi e fɔɔɔ ra, e nu fa a fala e xui itexi ra, «A xa faxa!»

Pɔlu a yetɛ xun mafalafe

³⁷ E wama a rasofe sɔɔɔri banxi kui temui naxɛ, Pɔlu naxa sɔɔɔri mange maxɔɔɔɔɔɔɔɔ, «I nɔɔɔ n sago sade n xa fe nde fala i be?» Sɔɔɔri mange naxa a yaabi, «I Gireki xui mema? ³⁸ I tan xa mu na Misiraka ra, naxan mixie ya iso yi dɔɔɔɔɔɔɔɔ ra, a naxa suute wulu naani xanin wula kui?» ³⁹ Pɔlu naxa a yaabi, «Yuwifi nan n na, Tariseka. Na taa xungbe a munafanyi gbo Silisi bɔɔɔɔɔɔ ma. N sago sa n xa wɔɔɔɔɔɔɔɔ yi gali be.»

⁴⁰ Sɔɔɔri mange to a sago sa, Pɔlu tixi banxi tede de ra, a naxa mixie masabari a belexɛ ra. Kuye naxa bolon yen! Pɔlu naxa wɔɔɔɔɔɔɔɔ Eburu xui.

22 «N ngaxakerenyie, n babae, wo xa wo tuli mati n na, n xa n yetɛ kan xun mafala.» ² E to a mɛ a Eburu xui falama, e naxa dundu dangi singe ra. Pɔlu naxa a fala, ³ «Yuwifi nan n na, n barixi Tarise nɛ, Silisi bɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ma, kɔɔɔ n mɔɔɔ be nɛ. Gamaliyeli naxa n xaran alako n xa bira won babae xa seriyɛ fɔɔɔ ra. Ala xa fe nu n bɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ al a wo fan suxuma ki naxɛ to. ⁴ N mixie kɔɔɔ nɛ han n naxa e faxa, naxee nu biraxi Isa xa kira fɔɔɔ ra. N naxa ginɛɛ nun xemeɛ suxu, n naxa e sa geeli kui. ⁵ Serɛɛɛɛɛɛɛ kuntigi nun diine forie birin na n

seedee ra. E naxa keedie so n yi ra katarabi e ngaxakerenyie ma Damasi alako n na danxaniyatwεe to, n xa e xiri, n xa fa e ra Darisalamu, n xa e naxankata.»

⁶ «N to makwε Damasi ra yanyi tagi, yanbe xungbe naxa goro n ma kelife koore ma. ⁷ N naxa bira bwx. N naxa xui me naxan nu a falama n be, «Solu, Solu, munfe ra i n naxankatama?» ⁸ N naxa a yaabi, «Nde i ra, Marigi?» A naxa n yaabi, «Isa Nasaretika nan n na, i naxan naxankatafe.» ⁹ Naxee nu na n fwx ra, e naxa yanbe to, kwkw naxan nu woyenfe, e mu na tan xui me. Awa, n naxa a fala, ¹⁰ «N xa munse raba, Marigi?» Marigi naxa a fala n be, «Keli, i siga Damasi. Menni a fama falade i be i lan i xa naxan naba.» ¹¹ N mu nu se toma na yanbe xa naiyalanyi saabui ra. Naxee nu na n fwx ra, e naxa n belexe rasuxu han Damasi.»

¹² «Awa, xeme nde naxan xili Ananiyasi, mixi tinxinx na a ra Ala xa seriyε ki ma, naxan naxan naxan xili Damasi Yuwifie ma, ¹³ a naxa fa n yire. A naxa a fala, «N ngaxakerenyi Solu, to ti.» N ya naxa rabi keren na, n naxa se birin to. ¹⁴ A naxa a fala, «Won babae Marigi Ala bara i sugandi i xa a sago kolon, i xa Tinxintwε to, nun i xa a woyenyi me a tan yati de ra, ¹⁵ barima i findima a xa seede nan na mixi birin ya i, i fee naxee toxi nun i naxee mexi. ¹⁶ Yakosi, i munse mamefe? Keli, i xa i xunxa ye kwkra, i xa yunubi xa ba i ma, i xa Marigi xili maxandi.»

¹⁷ «N naxa gbilen Darisalamu. N to nu na Ala maxandife hkwkwbanxi kui, n naxa laamatunyi to. ¹⁸ Marigi naxa a fala n be, «I xa mini mafuren Darisalamu, barima e mu tinma i xa seedeya ra n ma fe ra.» ¹⁹ N naxa a fala, «Marigi, e yati a kolon a n nu sigama salidee kui danxaniyatwεe fende alako n xa e sa geeli, n man xa e bkwkw. ²⁰ E to nu i xa seede Etiyen faxama, n tan yati nu na, n nu nlexinx na ra. N tan nan man nu booree xa dugie suxuxi.» ²¹ Awa, Marigi naxa a fala n be, «Siga, n i xema yire makuye si gbetee ma.»

²² E naxa e tuli mati a xa masenyi birin na, han a yi woyenyi falaxi temui naxe. E fa gbelegbele, «Wo yi xeme faxa. A mu lan a xa balo.» ²³ E naxa kwkw rate, e nu e xa donmae rate e ma, e nu xube ite kuye i. ²⁴ Kwkw mangle naxa a fala a e xa Pwlu raso kwkw banxi kui, e man xa a kwkw luxusinyi ra alako e xa a kolon naxa ma kwkw fe naxan ma.

²⁵ E to nu a xirife alako e xa a kwkw, Pwlu naxa kwkw mixi keme xunmati maxwrin naxan nu tixi naa, «Seriye na wo yi ra naxan a masenxi a wo xa Kwma kwkw luxusinyi ra hali a mu makiitixi?» ²⁶ Kwkw keme xunmati to na me, a naxa sa kwkw mangle rakolon. A naxe, «Yi xeme Kwma lasiri na a ra. Won na ma di?» ²⁷ Kwkw mangle naxa fa, a naxa Pwlu maxwrin, «A fala n be xa Kwma na i ra?» Pwlu naxa a yaabi, «Iyo xe.» ²⁸ Kwkw mangle man naxa a fala, «N tan naafuli gbegebe nan baxi, n fa findi Kwma lasiri ra.» Pwlu naxa a fala a be, «N tan barixi lasiriya nan kui ne.» ²⁹ Kabi na raba, naxee nu wama a kwkw alako a xa woyen, e birin naxa e magbilen. Kwkw mangle yete naxa gaaxu a kolonfe ra Pwlu Kwma na a ra, a naxan xiri kwkw nyi ra.

Yuwifie Pwlu makiitife

³⁰ Na kuye iba, kwkw mangle to wa a kolonfe a fiixe ra Yuwifie Pwlu kalamuxi fe naxan ma, a naxa a fulun. A naxa yaamari fi, serexedube kuntigie nun Yuwifi kiitisaε birin xa malan. A naxa Pwlu ragoro, a ti e tagi.

23 Pwlu naxa a ya ti Yuwifi kiitisaε ra. A naxa a masen, «N ngaxakerenyie, n naxan nabaxi han to, n a rabaxi n kwkw fiixe nan na Ala ya kwkw» ² Serexedube kuntigi, Ananiyasi naxa mixie yaamari, naxee nu na a fe ma, e xa a de ragarin. ³ Awa, Pwlu naxa a fala a be, «Ala nan fama i tan kwkw. I luxi ne alb banxi naxan fari fiixe kwkw a kui kwkw. I bara wa n makiitife kiiti seriyε ra, kwkw i to yaamari fixi e xa n kwkw, i bara seriyε matandi.» ⁴ Naxee nu na a fe ma, e naxa a fala a be, «I Ala xa serexedube kuntigi nan konbima yi ki!» ⁵ Pwlu naxa a fala, «N ngaxakerenyie, n mu nu a kolon xa serexedube kuntigi na a ra, barima a sebexi, «I naxa woyen kobi fala naxa mangle be.»

⁶ Pwlu to a kolon Sadusenie nun Farisenie nu na Yuwifi kiitisaε xa malanyi kui, a naxa a fala a xui itexi ra, «N ngaxakerenyie, Fariseni nan n na. N baba fan Fariseni nan nu a ra. To n na kiiti banxi barima n laxi a ra Ala fama won nakelide faxe ma kiiti kwkw.» ⁷ A to na fala, boore matandi naxa lu Farisenie nun Sadusenie tagi. Naxa naxa itaxun. ⁸ Sadusenie tan be, mixi mu kelima faxe ma. E man mu laxi malekee nun pinnee xa fe ra. Kwkw Farisenie tan la nee birin xa fe ra. ⁹ Kwkw xungbe naxa mini. Seriyε karamkw ndee Farisenie tagi e naxa woyen kwkw fala. E naxe, «Muxu mu fefe naxa yo kwkw yi xeme ma. Temunde pinne nde, xa na mu a ra maleke nde, nan woyenxi a ra.» ¹⁰ Kwkw to nu sigama gbo ra, kwkw mangle naxa gaaxu e fa Pwlu faxafe. A naxa kwkw ragoro e xa Pwlu tongo e tagi, e xa a xanin kwkw banxi kui.

¹¹ Na kwε ra, Marigi naxa mini Pwlu ma. A naxa a fala a be, «I xa limaniya barima i findima n ma seede nan na Kwma alb i a rabaxi Darisalamu ki naxe.»

E lanyi xirife Pwlu faxafe ra

¹² Kuye to iba, Yuwifie naxa lanyi xiri kali ra, e naxa e dege, e naxa e min sinden, a fo e xa Pwlu faxa. ¹³ Naxee na lanyi xiri, e nu dangi mixi tongo naani ra. ¹⁴ E naxa a masen serexedube kuntigie nun forie be, «Muxu bara muxu kali Ala ra, muxu mu sese donma sinden fo muxu xa Pwlu faxa. ¹⁵ Awa, yakosi, wo tan nun Yuwifi kiitisaε xa mangle mayandi a xa fa a ra alako wo xa a xa fe mato a fanyi ra. Na kui, muxu tan a faxama kira ra.»

¹⁶ Pwlu maagine xa di naxa na yanfe kolon. A naxa siga kwkw banxi kui, a naxa na birin masen Pwlu be. ¹⁷ Pwlu naxa kwkw mixi keme xunmati nde xili, a naxe, «Yi segetala xanin kwkw mangle kwkw ma, alako a xa fe nde fala a be.» ¹⁸ Kwkw keme xunmati naxa segetala tongo, a naxa a xanin kwkw mangle kwkw ma. A naxe, «Pwlu, geeliman naxan n xilixi, a naxa n mayandi a n xa fa yi segetala ra i kwkw ma, a xa fe nde masen i be.» ¹⁹ Kwkw mangle naxa segetala tongo, e naxa e mamini.

Mange naxe, «I wama munse falafe n be?»²⁰ A naxa a yaabi, «Yuwifie bara lan a ma, e xa i maxandi i xa Pɔlu xanin Yuwifie kiitisaе yire, alako e man xa maxrinyi nde ti a ma.²¹ I naxa i tuli mati e ra, barima mixi tongo naani nun nde bara yanfe xiri a xun e ya ma. E bara e kali a e mu sese donma, e mu sese minma a fo e na Pɔlu faxa temui naxe. Yakɔsi e bara ge e yailande, e fa i sago nan mamefe.»²² Sɔɔri mange naxa segetala rabolo, a naxa tɔnyi dɔɔa a ma, fa fala, a fe naxan falaxi a be, a naxa na fala mixi yo be.

E Pɔlu xεefe Mange Felisi xɔn

²³ A naxa sɔɔri mixi kemε xunmati firin xili, a naxa a fala e be, «Wo sɔɔri kemε firin yailan, sɔɔri soe ragie tongo solofere, nun xali woli kemε firin. Wo xa e yailan sigafe ra Sesare to kɔe ra.²⁴ Wo xa soe nde yailan Pɔlu be, alako a xa mange Felisi li hεeri kui.»

²⁵ Sɔɔri mange naxa yi fe sebe bataaxe ra.²⁶ «N tan Kilɔdi Lisiya, i tan Mange Felisi mafanxi, n bara i xεebu.²⁷ Yi xεmε Yuwifie nan a suxuxi. E naxa wa a faxafe. N to a kolon a Rɔmaka na a ra, n nun sɔɔrie naxa fa, muxu naxa a ba e yi.²⁸ N to wa a kolonfe e a suxuxi naxan ma, n naxa siga a ra e xa kiitisaе yire.²⁹ N naxa a li e a kalamuxi e xa seriye xa fe nan ma, kɔɔa a mu fe kobi yo rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma, xa na mu a ra a xa sa geeli kui.³⁰ N to bara a mε a Yuwifie bara gali malan a xili ma, n naxa a rasanba i ma keren na. N a kalamumae rakolonma e yete kan xa sa a kalamu i xɔn a xa fe ra. Wo salamu.»

³¹ Sɔɔrie naxa Pɔlu tongo abɔ e yamarixi ki naxe. E naxa a xanin kɔe ra han Antipatiri.³² Na kuye iba, sɔɔrie naxa gbilen sɔɔri banxi. Soe ragie naxa Pɔlu tongo.³³ E to so Sesare, soe ragie naxa bataaxe nun Pɔlu so mange yi ra.³⁴ Mange to ge bataaxe xarande, a naxa Pɔlu maxɔrin a keli dennaxe. A to bara a mε a Silisika na a ra, a naxa a fala,³⁵ «N fama ne i makiitide i tɔɔnegelae na fa temui naxe.» A naxa yaamari fi e xa Pɔlu xanin geeli banxi Herode naxan tixi.

Felisi kiiti safe Pɔlu xa fe ra

24 Xi suuli dangi xanbi, Ananiyasi, naxan findixi serexedube kuntigi ra, nun forie naxa fa e nun xunmafale nde, naxan xili Teritulo. E naxa Pɔlu kalamu mange xɔn ma.² E to Pɔlu xili, Teritulo naxa so a tɔɔnegefe yi masenyi ra.

«Felisi mange fanyi, yi bɔxi birin dɔɔxɔxi bɔɔesa kui i xa fe kolonyi nun i xa xaxili fanyi nan saabui ra.³ I bara muxu raseewa hεeri xungbe ra.⁴ N mu wama i rabufe, kɔɔa n bara i maxandi i xa i tuli mati muxu xa masenyi ra dondoronti.⁵ Muxu bara a to yi xεmε mixi ɔaaxi na a ra. A Yuwifie tagi isoma naxee na dunija birin. A tan nan na Isa Nasaretika xa ɔama xunyi ra.⁶ A man naxa wa hɔɔɔmɔbanxi maberefe. Muxu naxa a suxu. Muxu naxa wa a makiitife muxu xa seriye ki ma,⁷ kɔɔa sɔɔri mange Lisiya naxa fa, a naxa a ba muxu yi senbe xungbe ra.⁸ A naxa a kalamulae yaamari e xa fa i xɔn ma. Xa i fan Pɔlu maxɔrin, i fama a kolonde muxu a

suxuxi fe naxan ma.»⁹ Yuwifie naxa tin na masenyi ra, e fan naxa a fala a na na ki ne.

¹⁰ Mange naxa Pɔlu yaamari a fan xa wɔyen. Pɔlu naxa a masen a be, «N a kolon, yi bɔxi makiitima nan i ra kabi ɔe wuyaxi. Na kui, n nan ma fe xunmafalama ne i be lanlanteya kui.¹¹ Xi fu nun firin mu dangi kabi n naxa siga Darisalamu salide.¹² E mu nu muxu nun mixi li sɔɔnɔ ra hɔɔɔmɔbanxi kui, xa na mu a ra salide xunxurie kui. N mu sɔɔnɔe ratexi taa kui, n mu gali kui isoxi.¹³ E mu nɔma sese masende, e n kalamuma naxan ma.¹⁴ N naxan masenma i be na nan ya. N nan n benbae Marigi Ala nan batuma abɔ Isa xa kira a masenxi ki naxe, e a falama kira naxan be a wule kira. Naxan seɔbexi Tawureta Munsa nun namijɔnmeε xa Kittaabui kui, n la na birin na.¹⁵ N laxi Ala xa masenyi ra naxan masenxi a tinxintɔeε nun tinxintare birin fama ne kelide faxe ma. Yuwifie fan laxi na ra.¹⁶ Na nan a toxi n nan n yete karaxanma alako n xa n ma simaya radangi bɔɔe fiixe kui Ala nun mixie tagi.¹⁷ N mu nu na be ɔe wuyaxi bun ma, kɔɔa yakɔsi n faxi harige nde ra n bɔɔnɔ be. N fan faxi serexe bade Ala be.¹⁸ E n lixi na temui ne hɔɔɔmɔbanxi kui, n seniyanxi, gali mu na n fɔɔa ra, sɔɔnɔe yo fan mu keli n saabui ra.¹⁹ Kɔɔa Yuwifie nde naxee keli Asi bɔxi ma, e mu tin n ma fe ra. E tan xa e yete masen i be, xa fe nde na e be n ma fe ra.²⁰ Xa na mu a ra naxee na be, e xa a masen i be e n toxi fe ɔaaxi naxan xun, n to siga Yuwifie kiitisaе yire.²¹ N wɔyenyi naxan falaxi e tagi na nan ya: «Wo n makiitima ne to barima n laxi a ra Ala fama ne mixi faxaxie rake- lide.»»

²² Felisi naxan nu Isa xa kira kolon a fanyi ra, a naxa e xa fe sa sinden. A naxe, «Mange Lisiya na fa, n wo xa fe matoma.»²³ A naxa sɔɔri mixi kemε xunmati yamari a xa Pɔlu kanta, a naxa a kɔɔa, a man naxa a xa mixi yo ratɔn fe fanyi rabafe ra a be.

²⁴ Xi ndee to dangi, Felisi nun a xa gine Dirusila, naxan na Yuwifie ra, e naxa fa. Felisi naxa Pɔlu xili kawandi rabade Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra. Pɔlu naxa danxaniya xa fe fala e be Isa ma,²⁵ kɔɔa a xa masenyi to nu binyaxi tinxinyi ma, nun yete xurufe ma, nun Ala xa kiiti naxan fama, Felisi naxa gaaxu. A naxe, «Siga sinden. N na n yete masɔɔa temui naxe, n man i xilima.»²⁶ A man nu waxi ne Pɔlu xa kɔbiri fi a ma. A nu a xilima na nan ma temui birin, e xa sa e bore to.

²⁷ Ne firin to dangi, Felisi masarama naxa fa, Pɔrusu Fesitu. Felisi to wa a yete mafanfe Yuwifie be, a naxa Pɔlu lu geeli kui.

Fesitu Pɔlu makiitife

25 Fesitu naxa xi saxan naba Sesare. Na xanbi, a naxa te Darisalamu.² Serexedube kuntigi nun Yuwifie kuntigie naxa Pɔlu kalamu Fesitu be.³ E naxa Fesitu mayandi a xa fa a ra Darisalamu. E nu wama ne e xa a faxa kira ra.⁴ Fesitu naxa e yaabi, «Pɔlu makan-taxi Sesare. A gbegebe mu luxi n tan fan xa siga naa.⁵ Wo xa yarerati ndee xa n mati, wo xa Pɔlu kalamu naa xa a bara sa fe ɔaaxi nde raba.»

⁶ Fesitu mu se sa xi solomasaxan fari, xa na mu a ra xi fu Darisalamu, a naxa goro Sesare. Na kuye iba, a naxa dɔxɔ a xa kiiti kibanyi ma. A naxa yaamari fi e xa fa Pɔlu ra. ⁷ A to fa, Yuwifie naxee fa keli Darisalamu, e naxa a rabilin. E naxa tɔɔtɔge gbegebe sa a xun, e mu nu nɔma naxan masende nɔndi ra. ⁸ Pɔlu naxa so a yete xunmafalafe, a nu a fala, «N mu fe ɲaaxi yo rabaxi Yuwifie xa seriye ra, xa na mu hɔrɔmɔɔbanxi ra, xa na mu a ra Rɔma mange ra.» ⁹ Fesitu to wa a yete mafanfefe Yuwifie xɔn, a naxa Pɔlu maxɔrin, «I wama tefe Darisalamu i xa sa makiiti yi fee ma n ya xɔri?» ¹⁰ Pɔlu naxa a yaabi, «N lanma n xa makiiti mangasanyi xa kiiti banxi nan kui, n tixi dennaxe yi ki. N mu fe kobi yo rabaxi Yuwifie ra. I fan na kolon a fanyi ra. ¹¹ Xa n bara fe ɲaaxi raba a lanma n xa faxa naxan ma, n mu tondima n xa faxa, kɔɔɔ xa e naxan falama wule na a ra, a mu lan mixi yo xa n so e yi ra. Mange xungbe xa sa n makiiti Rɔma.» ¹² Fesitu to wɔyen a rasimae ra, a naxa a fala Pɔlu be, «I bara wa sigafe mange xungbe xɔn. Awa, i sigama ne.»

Pɔlu masenfe Agiripa nun Berinisi be

¹³ Xi nde to dangi, mange Agiripa nun Berinisi naxa so Sesare Fesitu xεebude. ¹⁴ E to bara xi wuyaxi radangi naa, Fesitu naxa Pɔlu xa fe fala mange Agiripa be. A naxe, «Felisi bara geelimani nde lu be. ¹⁵ N nu na Darisalamu tɔmɔi naxe, serexedube kuntigie nun Yuwifie forie naxa a kalamu, e man naxa wa a xa faxa. ¹⁶ N naxa e yaabi a Rɔmakae xa seriye mu mixi faxama, fo a xa a gbe fala kalamusae be kiitisa ya xɔri. ¹⁷ Na fe nan e rafaxi be. N fan mu dugundi. Na kuye iba, n naxa dɔxɔ n ma kiiti banxi. N naxa yaamari fi e xa fa na xeme ra. ¹⁸ Kalamusae to e dentεge, e mu fe ɲaaxi yo fala a xun ma, n nu naxee mapɔxunxi. ¹⁹ E nu xɔɔɔɔma e xa diine nan ma fe ra, a nun Isa xa fe ra. E naxe a bara faxa, kɔɔɔ Pɔlu naxe a baloxi. ²⁰ Awa, n to mu a kolon a lan n xa naxan naba, n naxa a maxɔrin xa a wama sigafe Darisalamu, a xa makiiti naa. ²¹ Kɔɔɔ Pɔlu naxa wa a xa fe xaninfe mange xungbe xɔn ma. Na tɔmɔi n naxa yaamari fi e xa a kanta han n a rasanbama mange xungbe ma tɔmɔi naxe.»

²² Agiripa naxa a fala Fesitu be, «N fan wama n tuli matife na xeme ra.» Fesitu naxa a yaabi, «Tina, i a xui mema.» ²³ Awa, na kuye iba, Agiripa nun Berinisi naxa so malan yire e nun taa kuntigie. E nu maxirixi a fanyi ra. Fesitu xa yaamari ma, e naxa fa Pɔlu ra. ²⁴ Fesitu naxa a fala, «Mange Agiripa nun wo tan naxee birin na be, wo bara yi xeme to Yuwifi naxan birin kalamuxi n xɔn Darisalamu nun be. E naxe a a xa faxa. ²⁵ N tan be, a mu fefe rabaxi a lan a xa faxa naxan ma, kɔɔɔ a tan yati bara mayandi ti sigafe ra mange xungbe xɔnyi Rɔma. Awa, n fan bara tin na ra. ²⁶ N mu fe xɔri yo sɔɔɔxi naxan seβema mange xungbe ma a xa fe ra. Na na a ra, n a raminixi wo ya i, a gbengbenyi i tan mange Agiripa, alako won na ge a maxɔrinde n xa a kolon a lanma n xa naxan seβe. ²⁷ N mu nɔma geelimani rasanbade mange ma, n mu a masen a naxan nabaxi.»

Pɔlu a yete xun mafalafe

²⁶ Agiripa naxa a fala Pɔlu be, «I xa i yete xun mafala.» Pɔlu to a belexe ite, a naxa a yete rafiixe yi masenyi ra. ² «Mange Agiripa, to n ɲelɔxinxɔ n ma fe rafiixefe ra Yuwifie n kalamuxi naxan ma. ³ I e xa diine nun e xa seriye kolon ki fanyi ra. Awa yandi, i xa i tuli mati n na. ⁴ Kabi n dimedi tɔmɔi, n nu na Darisalamu n bɔnɔɔɔ ya ma. Yuwifi birin n ɲere ki kolon ⁵ a rakuya. E man a kolon Fariseni nan nu n na diinela tagi naxee xa fe maxɔɔɔɔ. E nɔma na seederɔɔɔɔɔ bade. ⁶ Yakɔsi, e n nakiitife barima n laxi Ala xa laayidi ra a naxan tongoxi muxu benbae be, ⁷ muxu bɔnɔɔɔɔɔ fu nun firinyi naxan mamefe. E Ala batuma tɔmɔi birin, kɔɔɔ nun yanyi. N laxi na laayidi nan na. Mange, Yuwifie n kalamuxi na nan ma. ⁸ Wo nɔma lade a ra a Ala mixi faxaxie rakelima?»

⁹ «N tan kata ne kira mɔɔli birin na n xa Isa Nasaretika xili kana. ¹⁰ N na nan naba Darisalamu. Serexedube kuntigie naxa tin n xa seniyentɔe wuyaxi sa geeli kui. N man naxa tin e xa faxa. ¹¹ N nu sigama salide banxie kui alako n xa e tɔɔɔ, e xa gbilen e xa danxaniya fɔxɔ ra. N ma xɔne kui, n nu e tɔɔɔ hali taa gbeteɔe kui.»

¹² «Serexedube kuntigie naxa tin n xa siga Damasi na fe ma. ¹³ Mange, yanyi tagi n naxa yanbe to kira xɔn ma kelife koore, n tan nun n booree rabilinyi. A yanbe nu dangi soge ra. ¹⁴ Muxu naxa bira bɔxi ma. N naxa xui nde me naxan nu a falama n be Eburu xui, «Sɔlu, Sɔlu, munfe ra i n ɲaxankatama? Na fe xɔɔɔɔma ne i be.»

¹⁵ N naxa a yaabi, «Marigi, nde i ra?» Marigi naxa n yaabi, «Isa nan n na, i naxan ɲaxankatafe. ¹⁶ Keli, ti i sanyie xun na. N minixi ne i ma alako n xa i findi walike nun seede ra fee ma i naxee toxi nun i fama naxee tode. ¹⁷ N i ratangama ne Yuwifie ma nun si gbeteɔe ma, n i xεema naxee ma, alako i xa e yae rabi, ¹⁸ e xa mini dimi kui, e xa so naiyalanyi kui. E xa keli Sentane xa nɔe bun, e xa so Ala xa mangeya niini bun ma. Na kui, e xa yunubi xafarima ne, e man fama ne ke sɔɔɔde seniyentɔe ya ma naxee danxaniyaxi n ma.»

¹⁹ «Na kui, mange Agiripa, n mu tondi na xεeraya ra naxan keli koore ma. ²⁰ N naxa na kawandi ti Damasi, Darisalamu, Yudaya, nun si gbeteɔe tagi. N naxa a masen e be e xa tuubi, e xa danxaniya Ala ma, nun e xa wali fanyi raba naxan e xa togondiya masenma.»

²¹ «Yuwifie naxa n suxu hɔrɔmɔɔbanxi kui, e waxi n faxafe na nan ma. ²² Kɔɔɔ, Ala tantu, n baloxi a tan nan saabui ra han to. N naxa na seederɔɔɔɔɔ ba dimεe nun forie birin be. N mu fefe gbete falaxi fo namijɔnme nun Annabi Munsu nu naxee falama a e fama ne rabade. ²³ E naxa a masen Ala xa Mixi Sugandixi tɔɔɔma ne, a singe nan kelima faxamixie ya ma, a nun a Yuwifie nun si gbeteɔe kawandima kisi ra.»

²⁴ A to nu wɔyenfe a yete rafiixefe ra, Fesitu naxa a fala a xui itexi ra, «Pɔlu, i daxu! I xa fe gbege kolonyi bara i findi daxui ra.» ²⁵ Pɔlu naxa a yaabi, «Fesitu mafanxi, daxui mu na n na. N nɔndi nun lɔnni nan masenfe. ²⁶ Mange Agiripa tan yi fee kolon. N yi birin falama a tan nan be, barima a ɲan a kolon, a a mu ra-

Pɔlu Malita suri life

28 Muxu to xare masɔtɔ, muxu naxa a kolon a na suri xili Malita. ² Malitakae naxa sɛɛwa muxu ra ki fanyi ra. E naxa muxu birin malan tɛ xungbe fɛ ma, e nu naxan xuruxi, barima tunɛ nu fafe nun xinbeli gbegebe ra. ³ Pɔlu to bolee matongo safe tɛ i, bɔximase naxa mini na tɛ wuyenyi xa fe ra, a naxa a belexe xin. ⁴ Malitakae to bɔximase to, a bara a belexe xin a singanxi a ra, e naxa a fala e bore be, «Nɔndi ra, niba nan yi mixi ra, barima haake mu tinxi a xa balo, hali a to tangaxi baa ma.» ⁵ Pɔlu naxa bɔximase ralisn tɛ, sese mu a to. ⁶ Na mixie nu mamɛ tife nɛ a xinde xa funtu, xa na mu a ra a xa faxa keren na, kɔɔ sese mu a to. E to mamɛ ti, e naxa e xa mapɔxunyi masara. E naxa a fala ala nde nan a ra.

⁷ Suri kuntigi xungbe, naxan xili Pubiliyu, naxa muxu yigiya a fanyi ra a xɔnyi xi saxan bun ma. ⁸ Pubiliyu baba nu saxi, a furaxi, mangafaxe nu na a ma. Pɔlu to a makɔre a ra, a naxa a belexe sa a ma, a Ala maxandi, a naxa a rayalan. ⁹ Na xanbi, suri furema gbeteɛ naxa fa, Pɔlu naxa e fan nayalan. ¹⁰ E naxa muxu binya a fanyi ra. Muxu to keli sigade, e naxa fandɛ fi muxu ma.

Pɔlu Sigafe Rɔma

¹¹ Muxu to kike saxan nadangi naa, muxu naxa baki kunkui kui, naxan keli Alesandire. A nu bara nɛmɛ radangi suri ma. Tɔnxuma nu a ma naxan findixi kuye masolixi firinyi ra. ¹² Muxu to so kilɔn Sirakusi, muxu naxa lu naa xi saxan. ¹³ Muxu to keli naa, muxu naxa siga Regiyo baa dɛ ra. Foye to keli yirefanyi ma na kuye iba, muxu naxa xi firin nɛrɛ raba han Pusoli. ¹⁴ Muxu naxa ngaxakerenyie li naa naxee muxu mayandi xi solofere radangife ra e xɔnyi. Na tɛmɛi muxu siga nɛ han Rɔma. ¹⁵ Muxu ngaxakerenyi Rɔmakae, naxee muxu xa fe mɛ, e naxa fa muxu ralande, keli Rɔma han Apiyusi malan yire nun taa naxan xili Banxi Saxanyie. Pɔlu to e to a naxa Ala nuwali sa, a naxa limaniya.

¹⁶ Muxu to so Rɔma, sɔɔri mixi kemɛ xunmati naxa geelimanie so mange yi ra, kɔɔ a naxa Pɔlu lu a kerenyi ma, a nun sɔɔri keren naxan a kantama. ¹⁷ Xi saxan to dangi, Pɔlu naxa Yuwifi kuntigie xili. E to malan, a naxa yi wɔyenyi ti e be, «N ngaxakerenyie,

hali n to mu fefe rabaxi won ma mixie ra, nun won benbae xa naamunye ra, Yuwifie bara n sa geeli kui Darisalamu, na xanbi e man fa n so Rɔmakae yi ra. ¹⁸ E to ge n maxɔrinde, e nu wama n nabolofe nɛ, barima e mu sese toxi n faxama naxan ma. ¹⁹ Kɔɔ Yuwifie mu tin. Na ma, n naxa mange xungbe xa kiiti maxandi, kɔɔ n mu wa n bɔnsɔɛ nan kalamufe. ²⁰ Na na a ra, n naxa wa wo tofe alako n xa wɔyɛn wo ra, barima Isiray-ilakae xaxili tixi xɛera naxan na, na xa fe nan a toxi e yi yɔlɔnɔxɔnyi saxi n ma.»

²¹ E naxa a yaabi, «Muxu mu bataaxe yo sɔɔxi i xa fe ra keli Yudaya. Won ngaxakerenyi yo mu faxi fe naaxi falade i xa fe ra. ²² Kɔɔ, muxu wama a kolonfe nɛ i naxan mapɔxunxi, barima muxu a kolon e yi diine xa fe ibaxantinma yire birin.»

²³ Pɔlu naxa kɔɔɛ keren so e yi. Mixi wuyaxi to fa a xɔnyi, Pɔlu naxa Ala xa mangeya seedeɔxɔɔya ba. A naxa Isa xa fe masen e be Tawureta Munsu nun namijɔnmɛɛ xa Kitaabui saabui ra keli geesege han nunmare. ²⁴ Ndee naxa la a ra, kɔɔ booree mu danxaniya. ²⁵ E to nu fatanma lantareya kui, Pɔlu naxa yi masenyi sa a fari, «Ala Xaxili Seniyenxi a fala nɛ wo benbae be nɔndi ki ma Annabi Esayi saabui ra. A naxe,

²⁶ «Siga yi mixie xɔn ma, i xa a fala e be:

“Wo a mɛma wo tulie ra, kɔɔ wo mu a fahaamuma. Wo a toma wo yae ra, kɔɔ wo mu a igbɛma.”

²⁷ Barima yi mixie sondonyi bara xɔɔɔɔ.

E bara e tulie dɛɛ.

E bara e yae raxi,

alako e naxa a to e yae ra,

e naxa a mɛ e tulie ra,

e naxa a fahaamu e xaxili ra.

Xa na mu a ra e e sondonyi mafindima nɛ,

alako Ala xa e rayalan.»

²⁸ «Awa, wo xa a kolon a Ala xa kisi bara rasanba si gbeteɛ ma. E fama e tuli matide a ra.» ²⁹ A to na fala, Yuwifie naxa siga xɔɔɔɔɔɔ kui e booree tagi.

³⁰ Pɔlu naxa lu banxi nde kui nɛ firin, a nu a sare fi. Naxee birin nu fama a tode, a nu e birin nasɛnɛma.

³¹ A nu Ala xa mangeya niini xa fe nan kawandima a nun Marigi Isa xa fe, Ala xa Mixi Sugandixi. A naxa na birin naba limaniya ra, mixi yo mu a kɔɔɔɔ.

Sora

Rōma

Masenyei nde yi Kitaabui xa fe ra

Isa xa fe fɔlɔ Isirayila bɔxi nɛ, kɔnɔ a mu bu na xibaaru fa rayensen yire makuye. Mixi naxee kawandi mɛxi Isa xa fe ra Darisalamu, e naxa siga yire birin na masenyei ra. Mixi gbege naxa danxaniya Isa ma na mixi mɔklie saabui ra. Annabi Pɔlu fan nu biyaasi raminima alako a xa kawandi ti, si birin xa Isa xa fe kolon. A xa wali nu bara sɔnɛya ki fanyi ra, han Isayankae nu toma bɔxi birin ma naxee nu na Rōma xa mangɛya bun ma. A xa biyaasi saxan nde kui, a naxa bataaxe sɛbɛ Isayankae ma naxee nu na Rōma mangataa. A nu wama sigafe e xɛɛbude, e fan xa a mali a xa kawandi ti yire makuye.

Na bataaxe findixi yi Kitaabui nan na. Pɔlu nu wama Ala xa kisi xa masenyei xaranfe Rōmakae ra yi sɛbɛli saabui ra. A bara na kisi xa fe tagi raba a fanyi ra, a xa fiixe mixie bɛ naxee nu Yuwifɛ xa diɛnɛ kolon, a nun mixi naxee mu gɛxi a kolonde. Na masenyei fɔlɔma yunubi xa fe xaranyi nan ma. Beenun mixi xa kisi kolon, fo a xa a kolon a findixi yunubitɛ nan na naxan lanma a xa naxankata yahannama a xa yunubie xa fe ra. Diinɛla yo, diɛnɛtare yo, e birin na yunubi xa nɛ nan bun ma.

Na nan a toxi, Pɔlu a masenma won bɛ a a lanma won xa won xaxili ti Ala ra alako won xa kisi sɔnɔ. Mixi mu nɔma a yetɛ rakiside a xa yunubie ma. A hayi na Marakisima ma naxan nɔma na rabade a bɛ. Yi Kitaabui na tagi rabama a fanyi ra. A naxɛ a Isa xa sɛrɛxɛ nan gbansan nɔma findide adamadie xunsare ra, e xa yunubie xa xafari. A lanma mixie xa na fe kolon, e xa la a ra.

Na dangi xanbi, Pɔlu masenyei gbɛtɛ tima naxan danxaniyatɛ nɛrɛ ki tagi rabama. Mixi na danxaniya Isa ma, Alatala a Xaxili Seniyɛnxi ragoroma nɛ a bɔnɛ ma, a fa bira Alatala waxɔnfe fɔxɔ ra. Na kanyi gbilenma nɛ fe naxa fɔxɔ ra, a ti kira fanyi xɔn, a findi misaali ra birin bɛ. Ala na fɔlɔ Isirayila bɔnɔnɛ nɛ, kɔnɔ a wama si birin fan xa so a xa niini bun ma.

Ala xa won mali yi Kitaabui saabui ra alako won fan xa yigiyade sɔnɔ Alatala xɔnyi. Amina.

Ala xa masenyei

Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ

Rōma danxaniyatɛ nama ma

Sora

Pɔlu, Isa xa Xibaaru Fanyi kawandila

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi di. Ala bara n xili n xa findi a xa xɛɛra ra, a n sugandi n xa a xa xibaaru fanyi rayensen ye.

² Tɛmɛi dangixi, Ala nu bara a xa yi xibaaru fanyi laayidi a xa namijɔnmɛɛ xui ra Kitaabui seniyɛnxi kui.

³ Yi xibaaru fanyi findixi a xa Di nan xa fe ra, naxan bari Dawuda bɔnɔnɛ kui a adama ki ma. ⁴ Xaxili Seniyɛnxi fan bara a masen sɛnɛ ra a Ala xa Di na a ra. A na

masen a xa marakeli nan saabui ra faxɛ ma. Won Marigi nan na Isa ra, Ala xa Mixi Sugandixi. ⁵ A tan nan saabui a niyaxi Ala hinnɛxi muxu ra muxu xa findi xɛɛrae ra a xili xa fe ra, alako si birin xa danxaniya a ma, e xa bira a fɔxɔ ra. ⁶ Wo fan na na ya ma, Ala xa Mixi Sugandixi Isa wo tan naxee xilixi. ⁷ N yi sɛbɛfe wo tan Rōmakae nan ma Ala naxee xanuxi, a naxee xilixi wo xa findi a xa sɛniyɛntɛɛ ra. Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne nun bɔnɛsa fi wo ma.

⁸ A fɔlɛ ra, n nan n Marigi Ala tantuma nɛ wo birin xa fe ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, barima wo xa danxaniya xili bara din duniɲa birin na. ⁹ N Marigi Ala, n naxan batuma n nii birin na n to a xa Di xa xibaaru fanyi rayensenma, a tan a kolon a n na nɔndi nan falafe wo bɛ. A tan nan n seede ra, fa a fala, n a maxandima wo bɛ tɛmui birin. ¹⁰ N man Ala maxandima, xa a sago na a ra, a xa a niya n xa nɔ sigade wo xɔnyi fa. ¹¹ Barima wo to xɔli na n ma ki fanyi, alako n xa nɔ wo sɛnbɛ sode Ala xa ki ndee ra. ¹² A xɔli n ma won xa won bore ralimaniya won ma danxaniya saabui ra, won birin xa sɛnbɛ sɔtɔ won bore ra.

¹³ N ngaxakerenyie, n wama wo xa a kolon a sanmaya wuyaxi nan yi ki n bara natɛ tongo n xa siga wo xɔnyi n xa sa n ma wali tide nde to wo tagi alb n a toxi ki naxe pamanɛ gbɛtɛɛ tagi, kɔnɔ han to a mu sɔkɔɛya n bɛ. ¹⁴ Fo n xa wɔyɛn mixi birin bɛ, taa idɔkɔɛɛ nun daaxa idɔkɔɛɛ, xaran mixie nun xarantaree. ¹⁵ Na na a ra a xɔli n ma ki fanyi n xa xibaaru fanyi kawandi wo tan Rɔmakɛ fan bɛ.

¹⁶ N mu yaagima Marigi xa xibaaru fanyi masende mixi yo bɛ, barima a tan nan saabui a niyama Ala danxaniyatɔɛ birin nakisima. Yi kisi fixi Yuwifie nan singe ma, a fa fi si gbɛtɛɛ fan ma. ¹⁷ Yi xibaaru fanyi bara a makenɛn a tinxinyi naxan kelima Ala ma a sɔtɔma danxaniya nan tun saabui ra, alb a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxe:

«Mixi tinxinxɪ kisima danxaniya nan saabui ra.»

Adamadi tondife Ala xa nɔndi ra

¹⁸ Ala xa xɔnɛ goroma keli koore tinxintaree nun kaafirɛ xili ma. Yi mixie nɔndi nɔxunma e xa tinxintareya saabui ra. ¹⁹ Anun mixi nɔma naxan kolonde Ala xa fe kui, a fiixɛxi e bɛ fɔɛn, barima Ala bara a makenɛn e bɛ. ²⁰ Kabi duniɲa daa tɛmui, Ala naxan mu toma, a naxa a yetɛ masen. Adamadi birin nɔma a kolonde a Ala na na yati, naxan sɛnbɛ mu danma, bari-ma yi bara makenɛn e bɛ a fiixɛ ra a xa wali fɔxi saabui ra. Na kui, tinxintaree mu nɔma sese falade naxan kiiti fanma e bɛ, ²¹ barima hali e to Ala kolonxi, e bara tondi a tantude, e tondi a binyade a xa mangɛya kui. E xaxili bara bira fe fufafu fɔxɔ ra, e bɔnɛ bara lu dimi kui. ²² E e yetɛ matɔkɔma e xa xaxilimaya ra, kɔnɔ e bara findi daxuie ra. ²³ E bara tondi Ala batude naxan na na abadan, e kuye masolixie batu naxee misaalixi adama-di ra naxan faxama, a nun naxee misaalixi xɔni, sube, nun bubuse ra.

²⁴ Na nan a niya Ala naxa e rabolo e xa yunubi fee kui, e bɔnɛ kenɛnyi ma. Na kui, e naxa fe mayaagixie raba e bore ra. ²⁵ E naxa Ala xa nɔndi masara wule ra, e man fa daali batu, beenun e xa Daali Mangɛ nan batu, a tan naxan lan a xa batu abadan. Amina.

²⁶ Na na a ra Ala naxa e rabolo e xa bira e waxɔnfe mayaagixie fɔxɔ ra. E xa ginɛɛ naxa e nun xɛmɛ xa kafuɲkɔɲya masara ginɛ firin xa kafuɲkɔɲya ra. ²⁷ Xɛmɛɛ fan naxa mɛɛ ginɛɛ xa kafuɲkɔɲya ra, e fa bira e boore xɛmɛɛ kafuɲkɔɲya fɔxɔ ra. E naxa fe mayaagixie raba e bore ra, e e xa wali kobi sare sɔtɔ naxan daxa.

²⁸ E to tondi Ala kolonde Ala ra, a naxa e rabolo e yetɛ kan xaxili kobie yi, e nu fee raba naxee mu radaxa. ²⁹ E bɔnɛ rafexi tinxintareya mɔkli birin na: wali kobi rabafe, wasatareya, ɲaaxɔna. Milanteya, mixi faxafe, mixi tagi isofe, mixi mayendenfe, nun ya ixareya mu nɔnma e tagi. ³⁰ Naafixie, mixi mafalɛɛ, Ala yaxuie, konbitie, yetɛ igboee nun dɛ igboee nan e ra. E fe kobie xabuma naxee singe mu nu kolon, e ɲan mu e barimixie danxunma. ³¹ Xaxilitare, dugutɛɛɛ yanfɛ, kinikinitare, nun hinnɛtare nan na e ra. ³² Ala xa seriye a masenxi nɛ, a naxee na fee rabama, faxɛ nan daxaxi e bɛ. Hali e to na kolon, e na fe haramuxie nan yati rabama, e man mixi ralimaniyama naxee fan na fe mɔkli rabama.

Ala xa kiiti

2 Na kui, xa i mixi yuge makiitima, diɲɛ yo mu na i bɛ, i findi mixi yo ra. I nɛ i boore yuge makiitima, i na i yetɛ nan safe geeli, barima i tan naxan mixi yuge makiitima, wo birin wali kobi keren nan xun ma. ² Won birin a kolon a Ala xa kiiti tinxɪn a na yi mixi mɔkɔlie xa wali kobie sare fi. ³ I tan naxan mixi yuge makiitima, a man fa li wo birin na wali kobi keren nan xun ma, i kɔxɔ a ma a i fama tangade Ala xa kiiti ma? ⁴ Ka i yoxi nɛ Ala ma ba, a xa fanyi nun a xa diɲɛ nun a xa bɔnɛ bɛxi to gboxi? I mu a kolon a Ala a xa fanyi nan masenma i bɛ alako i xa tuubi? ⁵ Kɔnɔ i to i tuli kɔxɔkɔxɔxi, i ton-di tuubide, i na Ala xa xɔnɛ nan nagbofe i yetɛ xili ma kiiti sa kɔxɔɛ, Ala xa kiiti tinxinxɪ makenɛnma tɛmui naxe. ⁶ Ala kankan xa wali sare fima nɛ. ⁷ Naxee e tun nabɛxi wali fanyi rabafe ma, e xunnakeli, yigi, nun kisi fen Ala ra, Ala kisi fima nɛ e ma. ⁸ Kɔnɔ naxee e yetɛ kenɛnfe tun nabama, e tondi nɔndi nun tinxinyi ra, e bira fe kobi fɔxɔ ra, Ala xa xɔnɛ nun gbaloe nan tun nagataxi e bɛ. ⁹ Naxankatɛ nun bɔnɛkanɛ nan luma adamadi birin bɛ naxee fe kobi rabama, a fɔlɔ Yuwifie ma, a sa kɔxɔ si gbɛtɛɛ ra. ¹⁰ Kɔnɔ xunnakeli, binyɛ, nun bɔnɛsa luma mixi birin bɛ naxee fe fanyi rabama, a fɔlɔ Yuwifie ma, a sa kɔxɔ si gbɛtɛɛ ra, ¹¹ barima Ala tan mu mixi yo rafisa a boore bɛ.

¹² Yunubitɔɛɛ naxee birin mu Ala xa seriye kolon Annabi Munsa naxan fixi, e kɔnɔ nɛ, kɔnɔ e mu makiitima na seriye ra. Yunubitɔɛɛ naxee seriye kolon Annabi Munsa naxan fixi, e tan nan makiitima na seriye ra. ¹³ Naxee e tuli matima Ala xa seriye ra, nee xa mu findixi tinxintɔɛɛ ra Ala ya i. Naxee Ala xa seriye rabatuma, nee nan findima tinxintɔɛɛ ra. ¹⁴ Annabi Munsa mu Ala xa seriye so si gbɛtɛɛ yi, naxee mu findi Yuwifie ra. Kɔnɔ e na Ala xa seriye rabatu tɛmui naxe e yetɛ ɲanige ma, e bara a kolon a lanma e xa naxan naba, hali e to mu Ala xa seriye sɔtɔ. ¹⁵ E bara a masen a Ala xa seriye sɛbɛxi e bɔnɛ ma. Won a kolon a nɔndi na a ra barima e xaxili e rasima, «Yi ɲanige mu fan,» xa na mu, «Yi ɲanige nan fan.» ¹⁶ A rabama na ki nɛ, Ala nɛ kiiti sama kɔxɔ naxe a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, a mixie gundo birin makiiti. N xibaaru fanyi naxan kawandima, a na nan masenxi.

Yuwifie nun Munsa xa seriye

¹⁷ Kɔnɔ i tan naxe a Yuwifi nan na i ra. I xaxili tixi Munsa xa Seriye nan na. I a maɔɔxunxi a i kisima na nan saabui ra. I to bara Ala kolon, na na a ra i i yete igboma. ¹⁸ I Ala sago kolon. I fata fe fanyi sugandide barima i Ala xa seriye xaranxi. ¹⁹ I laxi a ra a i tan nan findixi dɔnxuie rapereɔma ra, a i tan nan findixi te radexe ra mixie be naxee na dimi kui. ²⁰ I laxi a ra a i tan nan findixi xaxilitaree rasima nun dimɛ karamɔɔɔe ra, barima lɔnni nun nɔndi birin na i yi ra i to diine seriye kolonxi. ²¹ I tan naxan boore xaranma, i mu i yete xaranma! I tan naxan mixie tuli ibama muɔe tife ra, i muɔe tima! ²² I tan naxan a falama a mixie naxa yene raba, i yene rabama! I tan naxan yele na kuye batufe ra, i kuye batude see muɔama! ²³ I tan naxan i yete igboma i to Ala xa seriye kolonxi, i na Ala yelebufe ne na ki, i na a xa seriye matandife! ²⁴ Na na a ra, a seɔexi Kitaabui kui, «Si gbeteɔ Ala beɔuma wo tan Isirayilakae xa fe ra.»

²⁵ Sunne tide na na ne xa i sa Ala xa seriye rabatuxi. Kɔnɔ xa i sa a xa seriye matandima, i xa sunne bara findi i be sunnatareya ra. ²⁶ Na kui, xa a sa li sunnatare sa ɔere Ala xa seriye ma, a a rabatu, a xa sunnatareya mu findima a be sunne xa ra? ²⁷ Naxee mu sunnaxi e fate bende ma, kɔnɔ e Ala xa seriye rabatuxi, nee wali ki nan fama i makiitide. Mixi sunnaxi nan i ra, Ala xa seriye seɔexi na i yi, kɔnɔ i Ala xa seriye matandima. ²⁸ I naxan masenma kene ma mixie ya i, na xa mu i findixi Yuwifi ra. Tɔnxuma naxan toma i fate ma, na xa mu a masenxi a i sunnaxi yati. ²⁹ Mixi findife Yuwifi ra, na kolonma bɔne nan ma. Sunne yete yete fan, sunne na a ra naxan sɔɔma bɔne ma, Xaxili Seniyenxi saabui ra. A mu kelima diine seriye seɔexi xa ma. Sunne na mixi naxan bɔne ma, a xa matɔɔɔe mu kelima mixi xa ma, a kelima Ala nan ma.

3 Tide mundun fa na findife Yuwifi ra? Sunne tide na na yire? ² Iyo, yi fee tide gbo ki fanyi. A fɔle ra, Ala a xa masenyi taxu Yuwifie nan na. ³ Kɔnɔ xa a sa li go, ndee na e ya ma e kobe rasoxi Ala ra, na nɔma a niyade Ala fan xa a kobe raso e ra? ⁴ Astɔfulahi. Adamadi birin findixi wule fale nan na, kɔnɔ a xa kolon a Ala nɔndi kanyi mu nɔma wule falade. A seɔexi Kitaabui kui:

«Na kui, i xa wɔyenyi findima nɔndi nan na.

Kiiti luma i tan nan be temui birin.»

⁵ Kɔnɔ xa won ma tinxintareya fa a masenma ne mixie be a Ala tinxin, won fa na ma di? Ala na kɔnɔ won ma, won xa a fala a mu tinxin? (N wɔyenge ne alɔ mixie wɔyenna ki naxe.) ⁶ Astɔfulahi! Xa Ala mu tinxin, a dunja makiitima di?

⁷ Nde nɔma a falade, «Xa n ma wule Ala xa nɔndi makenenma dunja be alako Ala xa tantui sɔɔ, munfe ra a fa n findima yunubitɔe ra?» ⁸ Won ɔan xa a fala, «Won xa fe ɔaaxi raba alako a xa sa findi fe fanyi ra.» Muxu xili kanee na nan falama muxu xun ma, a muxu xa masenyi nan na ki. Kɔnɔ Ala na e makiiti, e fan e sare sɔɔma ne.

Adamadie xa tinxintareya

⁹ Won munse falama fa? Won xa a fala a won tan Yuwifie tinxin dangi si gbeteɔ ra? Ade, na mu a ra feo, barima alɔ won ɔan bara a to, Yuwifie ba, si gbeteɔ ba, birin na yunubi nan xa nɔe bun ma. ¹⁰ A seɔexi:

«Mixi yo mu tinxin,

hali mixi keren.

¹¹ Fe kolonyi yo mu na,

mixi yo mu Ala fenfe.

¹² Birin bara kira fanyi beɔin,

e birin xun bara rakana.

Mixi yo mu na naxan fe fanyi rabama,

hali mixi keren, a mu na.

¹³ E de findixi gaburi de ibixi nan na,

e nenyi findixi mixi mayenden se nan na.

Bɔximase xɔne nan minima e de kiri ra,

¹⁴ danke nun wɔyena xɔne nan e de rafexi.

¹⁵ E sanyi xulun wuli raminife ra,

¹⁶ e dangi dede, e kanari nun nimise nan luma e xanbi ra.

¹⁷ E mu bɔnesa kira kolon,

¹⁸ e mu Ala yaragaaxui kolon.»

¹⁹ Won a kolon Ala xa seriye naxan birin masenxi, a a masenxi mixie nan be naxee na a xa seriye nɔe bun ma, alako de birin xa balan, seriye xa birin suxu Ala ya i. ²⁰ Na kui, adamadi yo mu findima tinxintɔe ra Ala ya i seriye rabatufe saabui ra, barima seriye tan yunubi nan tun makenenma, adamadi xa a kolon a yunubitɔe na a ra.

Tinxinyi naxan kelima Ala ma,

naxan sɔɔma danxaniya saabui ra

²¹ Kɔnɔ yakɔsi, tinxinyi bara makenen naxan mu kelima seriye rabatufe ma. A kelima Ala yete nan ma, alɔ a seɔexi seriye nun namijɔnmee xa Kitaabuie kui ki naxe.

²² Yi tinxinyi naxan kelima Ala ma a sɔɔma danxaniya nan saabui ra, birin a sɔɔ naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma. Ala mu mixi yo rafisaxi a boore be, ²³ barima birin findixi yunubitɔe nan na, birin bara gan Ala xa nɔe ra, ²⁴ birin tinxinyi sɔɔma Ala xa hinne nan tun saabui ra. Ala adama kima yi tinxinyi ra won xunsarama Isa nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.

²⁵ Ala a tan nan findi serexe ra, a wuli raminixi ne alako naxee na danxaniya a ma, e xa yunubie xa xafari. Yi a masenxi ne a Ala tinxin, barima a xa diɔe kui, a nu bara adamadie xa yunubie lu na e mu makiiti, e naxee rabaxi waxati dangixi. ²⁶ Kɔnɔ yi waxati Ala bara a xa tinxinyi masen alako birin xa a kolon a a tinxin, e man xa a kolon a a tan nan tinxinyi fima mixi ma naxan danxaniyaxi Isa ma.

²⁷ Na kui, mixi fa a yete igboma munse xa fe ra? Fefe! Munfe ra? Mixi nɔma a yete matɔɔɔde a to diine seriye rabatuxi? Ade, barima tinxinyi sɔɔma danxaniya nan tun saabui ra. ²⁸ Won a kolon a danxaniya nan mixi matinxinma Ala ya i, seriye xa kewalie xa mu a ra. ²⁹ Ka

Ala findixi Yuwifie gbansan nan Marigi Ala ra? Si gbetee fan Marigi Ala xa mu a ra? Iyo, si gbetee fan Marigi Ala nan yati a ra, ³⁰ barima Ala keren peti na a ra. A tan nan mixi sunnaxie matinxinma a ya i danxaniya saabui ra, a man tinxinyi fima sunnatatee fan ma na danxaniya kerenyi nan saabui ra. ³¹ Won fa na ma di? Won xa a fala a Ala xa seriye tide mu na won to danxaniyaxi Isa ma? Astofulah! Won nan bara Ala xa seriye tide ramini.

Ibrahimia findife tinxintɛ ra Ala ya i danxaniya saabui ra

4 Won xa misaali tongo Ibrahimia ma, won tan Yuwifie benba. A munse kolon yi xa fe ra? ² Xa a sa li nu Ibrahimia findi tinxintɛ ra a xa wali nan saabui ra, a nu nɔma a yete matɔɔde, kɔɔ Ala tan ya i mu a ra. ³ Kitaabui munse falaxi na xa fe ra? «Ibrahimia naxa danxaniya Ala ma, Ala naxa na findi tinxinyi ra a be.» ⁴ Walike na a sare sɔɔ, na mu findima a be ki xa ra, barima a xa wali sare na a ra a lanma a xa naxan sɔɔ. ⁵ Kɔɔ mixi naxan xaxili mu tixi a xa wali ra, naxan danxaniyaxi Marigi ma naxan mixi kobi findima tinxintɛ ra, Ala na kanyi xa danxaniya findima a be tinxinyi nan na. ⁶ Dawuda fan a masen ne a heeri na mixi be Ala bara naxan findi tinxintɛ ra a ya i, bafe a xa walie ra:

⁷ «Heeri na mixie be,
Ala bara diɛ naxee xa wali kobie ma,
naxee xa yunubie bara xafari.

⁸ Heeri na mixi be,
Ala mu naxan xa yunubi rabaxi maxɔrinma.»

⁹ Na kui, yi heeri naxan ma fe falaxi, mixi sunnaxie gbansan nan a sɔɔma, ka mixi sunnatatee fan nɔma a sɔɔde? Won nan bara a fala a Ibrahimia to danxaniya Ala ma, Ala a xa danxaniya nan findi tinxinyi ra a be. ¹⁰ Na rabaxi a be mun temui? A to nu sunnaxi ba, ka a to mu nu sunnaxi? Ala na rabaxi a be temui naxee, Ibrahimia mu nu sunnaxi. ¹¹ Na xanbi, a naxa sunna alako a xa findi tɔnxuma ra naxan a masenma a Ala bara a xa danxaniya findi tinxinyi ra a be beenun a xa sunna. Na kui, a naxa findi danxaniyatɛ birin benba ra naxee mu sunnaxi, Ala bara naxee xa danxaniya findi tinxinyi ra e be. ¹² A tan nan findixi mixi sunnaxie fan benba ra naxee mu e xaxili tima e xa sunne ra, kɔɔ naxee man nɛrema danxaniya kui alɔ won benba Ibrahimia nɛre ki naxee beenun a xa sunna.

¹³ Ala laayidi tongo ne Ibrahimia nun a bɔnsɛ be, a e fama dunija sɔɔde ke ra. Kɔɔ na laayidi mu keli a xa diine seriye rabatufe xa ma. A kelixi tinxinyi nan ma a naxan sɔɔ danxaniya saabui ra. ¹⁴ Xa a sa li nu seriye rabatufe nan a niyama mixie xa findi ketongoe ra, danxaniya tide yo mu luma na fa, Ala xa laayidi fan bara kana na temui. ¹⁵ Barima seriye fama Ala xa xɔne nan na, kɔɔ seriye mu na dennaxee, seriye matandi fan mu na.

¹⁶ Na kui, Ala xa laayidi sɔɔma danxaniya nan saabui ra, alako a xa findi Ala xa hinne ra Ibrahimia xa die birin be, birin xa a sɔɔ. A mu findima seriye rabatuma

gbansan xa gbe ra, kɔɔ birin gbe na a ra naxee danxaniyaxi alɔ Ibrahimia. A bara findi won birin benba ra ¹⁷ alɔ a sebexi ki naxee, «N bara i findi si gbegebe benba ra.» A findixi won benba ra Ala nan ya i, a danxaniya naxan ma, naxan nii rasoma faxamixie fate, naxan se birin daaxi.

¹⁸ Ibrahimia to danxaniya, a naxa la a ra a Ala fama a xa laayidi rakamalide alɔ a falaxi a be ki naxee, «I bɔnsɛ wuyama yi ki ne.» A naxa a xaxili ti na ra hali a ya to mu nu tixi sese ra naxan a masenma a be a na fe fama ne rakamalide. Na kui, a naxa findi si gbegebe benba ra. ¹⁹ Ibrahimia nu bara simaya ne keme nɔnɔnɔ sɔɔ, a xa simaya nu bara xurun, a xa gine Sara fan mu nu nɔma di baride sɔɔnɔnɔ. Kɔɔ hali a to na birin fahaamu, sese mu ba Ibrahimia xa danxaniya ra. ²⁰ A mu siike Ala xa laayidi ma, a xa danxaniya nan naxa senbe sɔɔ, a nu Ala batu. ²¹ A nu laxi a ra feo, a Ala nɔma a xa laayidi rakamalide. ²² Na na a ra «Ala naxa na findi tinxinyi ra a be.» ²³ Kɔɔ Kitaabui naxan masenxi a falafe ra, «Ala naxa na findi tinxinyi ra a be,» na mu sebe Ibrahimia gbansan xa be. ²⁴ A sebexi won tan nan fan yati be, won tan naxee danxaniyaxi Ala ma naxan won Marigi Isa rakeli faxe ma. Ala won fan ma danxaniya findima ne tinxinyi ra won be. ²⁵ Won Marigi faxe won ma yunubie nan ma fe ra, a man naxa keli faxe ma, alako won xa findi tinxintɛe ra Ala ya i.

Lanyi luxi won nun Ala tagi Isa nan saabui ra

5 Na kui won to bara findi tinxintɛe ra Ala ya i danxaniya saabui ra, lanyi nun bɔnɛsa bara lu won nun Ala tagi won Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi. ² Won ma danxaniya Marigi Isa ma, na bara won naso Ala xa hinne kui won fa sabatixi naxan ma. Won seewaxi nan fa a ra won xaxili to tixi Ala xa nɔre ra. ³ Dangi na fan na, won man seewama won ma tɔre kui, barima won a kolon a tɔre duluxɔɔya nan naminima. ⁴ Won ma tunnabexi fan a niyama ne won xa yuge fanyi sɔɔ naxan Ala kenenma. Na yuge mɔkli fan a niyama ne won xa won xaxili ti Ala ra. ⁵ Won man mu yaagima won xaxili to tixi Ala ra, barima Ala bara a xa xanunteya xeɛ won bɔne kui a Xaxili Seniyenxi saabui ra a bara naxan fi won ma.

⁶ Waxati to kamali, won senbe yo mu nu na temui naxee, Ala xa Mixi Sugandixi naxa faxe yunubitɛe be. ⁷ A kɔɔ ki fanyi mixi diɛfe a nii ma tinxin mixi xa fe ra. Kɔɔ temunde, mixi nde fan nɔma limaniyade a xa faxamixi fanyi nde be. ⁸ Kɔɔ Ala a xa xanunteya masenxi won be yi nan na: Won nu findixi yunubitɛe ra temui naxee, Ala xa Mixi Sugandixi naxa diɛ a nii ma won ma fe ra.

⁹ Na kui, won to bara findi tinxintɛe ra Ala ya i Isa xa serexe saabui ra, won xa a kolon a man mu taganma won nakiside Ala xa gbaloe ma. ¹⁰ Barima won nu findixi Ala yaxuie ra temui naxee, a xa Di xa faxe saabui naxa won tagi yailan, yakɔsi won nun Ala tagi to bara yailan, won a kolon a won nakisima ne a xa Di xa kisi saabui ra. ¹¹ Na man fari, won seewaxi ne Ala ra a xa

Mixi Sugandixi Marigi Isa saabui ra, naxan bara won nun Ala tagi yailan.

Adama fafe faxe ra,

Isa fafe kisi ra

¹² Na kui, yunubi naxa so duniḡa mixi keren saabui ra. Faxe fan naxa so duniḡa yunubi xa fe ra, a din mixi birin na barima adamadie birin bara yunubi raba.

¹³ Yunubi nu na duniḡa ma beenun Ala xa a xa seriye fi Annabi Munsa ma, kōḡ xa seriye mu na, yunubi fan mu na mixi yo ma. ¹⁴ Kōḡ faxe tan nu na duniḡa ma, keli won benba Adama ma han Annabi Munsa, hali na mixie xa yunubi to mu nu luxi alḡ won benba Adama gbe naxan Ala xui yati matandi.

Adama nu misaalixi mixi nan na naxan nu fafe.

¹⁵ Kōḡ Ala won kixi naxan na, na nun Benba Adama xa yunubi keren mu a ra. Iyo, adamadi gbeḡbe faxaxi yi mixi keren xa yunubi nan saabui ra, kōḡ Ala xa hinne dangi na ra ki fanyi, barima a adamadie kixi a xa Mixi Sugandixi Isa naxan na, na bara mixi gbeḡbe rakisi a xa hinne saabui ra. ¹⁶ Adama xa yunubi nun Ala adamadie kixi naxan na, e fōxi tagi ikuya. Mixi keren xa yunubi to makiiti, gbaloe nan fa. Kōḡ Ala adamadie kixi naxan na, a fa mixi gbeḡbe xa yunubi raba xanbi ne, a fa feere ra mixi matinxinma ki naxe Ala ya i. ¹⁷ Mixi keren xa yunubi raba naxa a niya faxe xa ḡ duniḡa ra, kōḡ Ala xa Mixi Sugandixi Isa wali fōxi dangi na ra pon! Adamadie naxee bara Ala xa hinne ḡḡḡ naxan dande mu na, a nun a xa tinxinyi a won kixi naxan na, nee ḡḡḡ kisi kui mixi keren nan saabui ra, naxan findi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra.

¹⁸ Na kui, mixi keren xa yunubi naxa a niya adamadie birin xa lu yunubi xa gbaloe bun ma, kōḡ mixi keren xa wali tinxixi nan man tinxinyi nun kisi fima adamadie birin ma. ¹⁹ Alḡ mixi keren to Ala xa yaamari matandi, adamadi birin naxa findi yunubitḡee ra na mixi kerenyi saabui ra, adamadi gbeḡbe man findima tinxintḡee ra Ala ya i mixi keren nan fan saabui ra a to Ala xa yaamari rabatu.

²⁰ Seriye fi ne yunubi xa gbo. Kōḡ yunubi to gbo, Ala xa hinne naxa gbo ki fanyi dangi na ra! ²¹ Na kui, yunubi xa ḡḡḡ findixi faxe nan na, kōḡ Ala xa hinne xa ḡḡḡ findima tinxinyi nan na alako mixi xa kisi abadan. Na birin nabama won Marigi Isa nan saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

Konyiya naxan mixi xaninma faxe ma,

nun konyiya naxan mixi xaninma kisi ma

6 Won fa munse falama fa? Won man xa nu lu yunubi raba ra, alako Ala xa hinne xun xa masa? ² Astḡfulahi! Won bara won kobe so yunubi ra alḡ faxamixi a kobe soma duniḡa ra ki naxe. Won man fa ḡma ḡereḡe yunubi kui di? ³ Won tan birin naxee bara won xunxa ye ḡḡḡ, won nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan fa a ra fa. Wo mu a kolon a won xunxafe ye ḡḡḡ

na bara misaali Isa xa faxe ra? ⁴ Won xunxafe ye ḡḡḡ saabui ra, won nun Marigi Isa bara faxe, won man bara sa gaburi a seeti ma. Yi rabaxi ne alako won fan xa duniḡeigiri neene tongo, alḡ Ala xa Mixi Sugandixi keli faxamixie tagi ki naxe Baba Ala senbe makaabaxi saabui ra.

⁵ Na kui, xa won nun Marigi Isa bara findi keren na won won xunxaxi ye ḡḡḡ temui naxe a xa faxe ma misaali ra, won man fama ne rakelide faxe ma alḡ a tan. ⁶ Won xa a kolon a won ma fe fori bara banban wuri magalanbuxi ma a nun Marigi Isa ra, alako won yuge fori xa masara naxan nu yunubi rabama, won naxa findi yunubi xa konyie ra kōḡ. ⁷ Barima xa mixi bara faxe, a kanyi bara gbilen yunubi rabafe fōḡ ra. ⁸ Yakḡsi, xa won bara faxe won nun Ala xa Mixi Sugandixi, won man laxi a ra a won kisima ne won nun a tan, ⁹ barima won a kolon a Ala xa Mixi Sugandixi to bara rakeli faxe ma na ki a mu faxama kōḡ. Faxe xa ḡḡḡ yo mu na a fari kōḡ. ¹⁰ A to faxe, yunubi mu sese ḡḡḡ a ra kōḡ. A to bara rakeli faxe ma, a fa kisixi Ala nan be. ¹¹ Na kui, wo xa wo yete to faxamixi ra yunubi tan mabiri. Wo man to kisixi, wo bara findi Ala nan xa kisi mixi ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra.

¹² Na nan a toxi a mu lan yunubi xa ḡ wo nii ra kōḡ, alako wo naxa bira wo nii waxḡḡḡ kobie fōḡ ra. ¹³ Wo naxa wo fate rabolo yunubi yi, a xa findi fe kobi rabase ra. Wo xa wo yete birin sa Ala sagoe alḡ mixi naxee kelixi faxe ma, e kisi. Wo fate birin xa findi tinxinyi rabase nan na Ala be. ¹⁴ Na kui, wo naxa a lu yunubi xa ḡ wo ra, barima seriye xa ḡḡḡ mu wo fari kōḡ. Wo fa na Ala xa hinne nan kui.

¹⁵ Won fa na ma di? Seriye xa ḡḡḡ to mu won fari kōḡ won to fa na Ala xa hinne nan kui, won xa yunubi raba yire? Astḡfulahi! ¹⁶ Wo mu a kolon a wo na wo yete findi mixi nde xa konyi ra, fo wo xa a xa yaamari birin nabatu? Wo mu a kolon a wo na naxan xa yaamari rabatu, na nan findixi wo marigi ra, a na fa findi yunubi ra naxan wo xaninma faxe ma, xa na mu a findi Ala ra naxan wo xaninma kisi ma? ¹⁷ Kōḡ Ala tantu! Wo tan naxee nu findixi yunubi xa konyie ra, kōḡ to kawandi wo be, wo na nan nabatufe fa wo kōḡ birin na. ¹⁸ Wo bara ḡḡḡ yunubi xa konyiya ma, wo fa findixi Ala xa konyie nan na, alako wo xa bira tinxinyi fōḡ ra. ¹⁹ N ḡḡḡ ne wo be alḡ mixie ḡḡḡ ma ki naxe, alako wo xa fahaamui ḡḡḡ. Singe ra nu, wo nu wo yete findixi yunubi xa konyie nan na, wo xa wali kobie nu siga xun masa ra tun. Kōḡ yakḡsi, wo xa findi tinxinyi nan xa konyie ra, wo lu seniyeḡyeni kira kōḡ.

²⁰ Wo to nu na yunubi xa konyiya kui, tinxinyi xa ḡḡḡ yo mu nu na wo fari. ²¹ Wo nu ḡereḡe fe kobi naxee kui, wo fa yaagixi naxee ra to, nee munse fanxi wo ma? Faxe gbansan nan fama na fe ḡḡḡ xanbi ra.

²² Kōḡ yakḡsi, wo to bara mini yunubi xa konyiya kui, wo findi Ala xa konyie ra, wo seniyeḡyeni nan ḡḡḡ yi ki naxan a niyama wo xa kisi abadan. ²³ Barima yunubi sare findixi faxe nan na, kōḡ Ala xa ki findixi a xa hinne nan na: Won xa kisi abadan won Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

Danxaniyatɔe xa yete sɔtɔe seriyɛ yi

7 N ngaxakerenyie, wo to seriyɛ kolon, wo mu a kolon a seriyɛ xa nɔɛ na mixi fari han a xa simaya dande gbansan nɛ? ² Na kui, gine naxan xa futi bara xiri, a na futi seriyɛ bun ma han a xa mɔri xa simaya dan tɛmui nɛ. Kɔnɔ xa a xa mɔri xa simaya dan, na futi seriyɛ fan bara dan. ³ Xa a sa li a xa mɔri na dunija ma, a tan fa dɔɔɔ xɛmɛ gbete xɔn, a bara findi yenɛla ra. Kɔnɔ xa a xa mɔri faxa, a fan bara fulun na futi seriyɛ ma. Hali a dɔɔɔ xɛmɛ gbete xɔn ma kɔrɛ, yenɛla mu a ra.

⁴ N ngaxakerenyie, a na na ki nɛ wo fan bɛ. Wo fan bara lu alb faxamixie seriyɛ tan mabiri, Ala xa Mixi Sugandixi xa faxe saabui ra. Wo fa findixi gbete nan gbe ra, a tan naxan kelixi faxamixie tagi, alako won xa wali fanyi raba Ala bɛ. ⁵ Barima, won to nu jɛrɛma won yete waxɔnfe kobie ma, seriyɛ nu won bɔnɛ ratema yunubi rabafe ma. Won to nu biraxi na waxɔnfe kobie fɔɔɔ ra, nee nu won xun tixi faxe nan na. ⁶ Kɔnɔ yakɔsi fa, won bara xɔrɛya sɔtɔ seriyɛ xa konyiya ma, won lu alb faxamixie seriyɛ tan mabiri. Na kui, won mu fa wali ma Ala bɛ a kɛna fori xa ma sɔnɔn, alb won to nu na seriyɛ sɛbɛxi xa nɔɛ bun ma tɛmui naxɛ. Won fa walima Ala bɛ a kɛna nɛɛɛ nan na, Ala Xaxili Seniyɛnxi saabui ra.

Seriyɛ nun yunubi

⁷ Won fa na ma di? Seriyɛ findixi yunubi nan na? Astɔfulahi! Seriyɛ nan a niya n xa yunubi kolon, barima n mu milanteya kolonma nu xa seriyɛ xa mu a fala n bɛ nu, «I naxa mila.» ⁸ Kɔnɔ yunubi naxa fɛɛrɛ sɔtɔ yaamari ra, a milanteya mɔnɔli birin naso n bɔnɛ ma, barima seriyɛ mu na dennaxɛ, yunubi fan mu luma naa. ⁹ Singe ra n nu baloxi seriyɛtareya nan kui, kɔnɔ seriyɛ to fa, yunubi naxa balo n bɔnɛ kui fa, a n findi faxamixi ra. ¹⁰ Yaamari naxan nu lan a xa findi kisi ra, na naxa findi n bɛ faxe ra, ¹¹ barima yunubi to fɛɛrɛ sɔtɔ yaamari ra, a naxa n mayenden, a n faxa yaamari saabui ra.

¹² Na kui, seriyɛ seniyɛn, yaamari fan seniyɛn, a tinxin, a man fan. ¹³ Won xa a fala fa, a fe fanyi bara findi faxe ra n bɛ? Astɔfulahi! Yunubi nan findixi faxe ra n bɛ fe fanyi saabui ra, alako yunubi xa makenɛn yunubi ra, a xa mini a yunubi ki yati ma yaamari saabui ra.

¹⁴ Won a kolon a seriyɛ kelixi Ala nan ma, kɔnɔ n tan findixi adamadi nan na, yunubi xa konyi. ¹⁵ N naxan nabama, n mu a ya yo kolon, barima n wama n xa naxan naba, n mu na xa rabama. N fe naxan xɔnɔ, n na nan yati rabama. ¹⁶ Xa a sa li n fe rabama n mu wama n xa naxan naba, na a masenma nɛ a n bara la a ra a seriyɛ fan. ¹⁷ Na kui, n tan yete yati xa mu yi fe rabafe. Yunubi naxan na n bɔnɛ ma, na nan a rabafe, ¹⁸ barima n a kolon, a fe fanyi yo mu na n bɔnɛ ma n yete fate bende tan kɛna ma. Natɛ na n bɛ n xa fe fanyi raba, kɔnɔ nɔɛ mu na n bɛ n xa a raba. ¹⁹ N wama fe fanyi naxan nabafe, n mu na xa rabama. N mu wama fe kobi

naxan nabafe, n na nan yati rabama. ²⁰ Na kui, xa a sa li n fe rabama n mu wama naxan nabafe, n tan yete yati xa mu a rabafe. Yunubi naxan na n bɔnɛ ma, na nan na a rabafe.

²¹ Na kui, n yi fe nan toxi n ma dunijɛsigiri kui: N na wa fe fanyi rabafe, n mu nɔma fefe ra fo fe kobi. ²² N bɔnɛ tan kui, Ala xa seriyɛ rafan n ma, ²³ kɔnɔ n fe gbete nan toma n ma, naxan a niyama n xa yunubi raba. Yi fe naxan n xaninma yunubi ma, a seriyɛ gerema naxan naxan n xaxili ma, a n findi a xa konyi ra. ²⁴ N jaxankataxi mato! Nde nɔma n nakiside yi fate bende xa nɔɛ ma naxan na n xaninfe faxe ma? ²⁵ Tantui xa rasiga Ala ma naxan won nakisima won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi!

Na kui, n xaxili tan ma, n bara findi Ala xa seriyɛ xa konyi ra, kɔnɔ n fate bende tan ma, n findixi seriyɛ xa konyi nan na naxan n natutunma yunubi ma.

Isayankae xa kalamutareja

8 Na kui, kiiti mu kanama mixie ra sɔnɔn naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, naxee na Isa i, ² barima Ala Xaxili Seniyɛnxi xa seriyɛ naxan kisi fima, a bara won namini yunubi nun faxe xa seriyɛ xa nɔɛ bun ma Marigi Isa saabui ra. ³ Diine seriyɛ mu nɔ naxan na, barima mixi waxɔnfe kobi nu bara a rahalaki, Ala tan na nan nabaxi. A naxa mixi xa yunubi sɛnbɛ xun nakana a to a xa Di xɛɛ yunubitɔe fate bende maniye ra a xa findi yunubi sɛrɛɛ ra. ⁴ Na rabaxi nɛ, alako seriyɛ tinxinyi naxan masenxi, a xa nɔ raka malide won bɛ, won tan naxee mu jɛrɛfe adama waxɔnfe kobi ma, won tan naxee na jɛrɛfe Ala Xaxili Seniyɛnxi ma.

⁵ Naxee jɛrɛma adama waxɔnfe ma, e xaxili rafexi adama waxɔnfe nan na. Kɔnɔ naxee jɛrɛma Ala Xaxili Seniyɛnxi ma, e tan nafexi Ala Xaxili Seniyɛnxi waxɔnfe nan na. ⁶ Naxee e xaxili luxi fe kobi rabafe ma, e xun tixi faxe nan na. Kɔnɔ naxee e xaxili luxi Ala Xaxili Seniyɛnxi xa fe ma, e kisi nun bɔnɛsa nan sɔtɔma. ⁷ Naxee e xaxili luxi e yete waxɔnfe yi, e findixi Ala yaxuie nan na. E mu Ala xa seriyɛ rabatuma, e jɛn mu nɔma a rabatude. ⁸ Naxee biraxi e yete waxɔnfe fɔɔɔ ra, e xa fe mu nɔma Ala kɛnɛnde.

⁹ Kɔnɔ wo tan mu na wo yete sagoe sɔnɔn. Xa Ala Xaxili Seniyɛnxi sabatixi wo i, wo fa na Ala Xaxili Seniyɛnxi nan sagoe. Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili mu na naxan yo yi ra, na kanyi mu findixi Isa gbe ra. ¹⁰ Xa wo nun Ala xa Mixi Sugandixi bara findi keren na, wo fate bende tan faxama yunubi nan ma fe ra, kɔnɔ Ala Xaxili Seniyɛnxi tan wo rakisima nɛ barima wo bara matinxin Ala ya i. ¹¹ Ala nan Isa rakeli faxamixie tagi. Xa a tan Ala Xaxili nan sabatixi wo i, a tan naxan a xa Mixi Sugandixi rakeli faxe ma, a man fama nɛ wo fate bende rakiside a Xaxili saabui ra naxan sabatixi wo i.

¹² Na kui, n ngaxakerenyie, doni nde na won ma, kɔnɔ a mu na won ma won yete fate bende xa sɛti xɛ. A mu lan won man xa lu a sagoe sɔnɔn won man xa a waxɔnfe kobi raba. ¹³ Xa wo jɛrɛ fate bende waxɔnfe kobie ma, wo faxama nɛ, kɔnɔ xa wo gbilen e fɔɔɔ ra

Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, wo kisima ne, ¹⁴ barima Ala Xaxili Seniyenxi mixi naxee birin nanjerema, e tan findixi Ala xa die nan na. ¹⁵ Ala mu xaxili fixi wo ma naxan man wo findima gaaxui xa konyie ra. A a yete Xaxili Seniyenxi nan fixi wo ma naxan wo findixi a xa die ra, naxan a niyama won xa no won xui itede Ala ma, won na a xili, «N Ba, n Ba!» ¹⁶ Na kui, Ala Xaxili Seniyenxi nun won yete xaxili a masenma a won findixi Ala xa die nan na. ¹⁷ Anun, won to findixi a xa die ra, won bara findi Ala xa ketongoe ra, won nun a xa Mixi Sugandixi. Barima, xa won kore a xa kore, won man fama ne xunnakeli sode al a tan.

Danxaniyatsee xaxili tide

¹⁸ N laxi a ra won kore naxan tima yi dunija ma yi ki, a nun won fama xunnakeli naxan sode, e tagi ikuya ki fanyi! E nan mu roma sade e boore ma. ¹⁹ Daali birin mamε tife waxati ra, Ala a xa die makenema temui naxe, ²⁰ barima dunija birin na Sentane xa ne bun ma, tide yo mu naxan ma. Na mu kelixi dunija yete xa ma, a kelixi Ala nan ma. Kore na birin kui xaxili tide luxi birin be. ²¹ Waxati fama fade daali fulunma temui naxe kanari xa konyiya bun, a fan xoreya nun xunnakeli sode a nun Ala xa die ra. ²² Won a kolon, a kabi a fole han to, daali birin na a kui iwafe ne kore kui, al gine di furi na keli a ra. ²³ Kore daali gbansan xa mu a ra. Hali won tan naxee bara Ala Xaxili Seniyenxi sode a xa ki singe ra, won tan yati na won kui iwafe, han Ala won findima a xa die ra temui naxe, a won fate kore. ²⁴ Won xaxili to ti a ra, na nan a ra won bara kisi, kore won xaxili man tixi a ra. Kore xa mixi ya fe to a xaxili nu tixi naxan na, na kanyi mu a xaxili tima na ra kore. Mixi roma a xaxili tide fe nde ra a nan bara naxan sode? ²⁵ Kore xa won xaxili tixi fe nde ra won mu naxan toxi sinden, won na mamema tunnabexi nan kui.

²⁶ Ala Xaxili Seniyenxi fan fama ne won malide won ma senbetareya kui. Won mu a kolon a lan won xa maxandi naxan naba, kore Ala Xaxili Seniyenxi nan Ala maxandima won be mayandi xui ra naxan mu roma masarade woyenyi ra. ²⁷ Anun, Ala, naxan won kore ma fe kolon, a a Xaxili Seniyenxi xa maxandie kolon, bari-ma Xaxili Seniyenxi maxandi tima seniyentsee be Ala sagoe nan ma.

²⁸ Won man a kolon a Ala walima fe birin kui a xanuntenyie xa munafanyi nan be, a bara naxee xili a yete sagoe ma. ²⁹ Barima Ala bara mixi naxee sugandi, a nu e kolon kabi fe fole fole, a naxa a ragiri e ma e xa findi a xa Di maniye ra, alako a xa Di tan xa findi di singe ra a ngaxakerenyi gbegbe tagi. ³⁰ A bara na ragiri naxee ma, a man bara e xili. A bara naxee xili, a man bara e findi tinxintsee ra a ya i. A bara naxee findi tinxintsee ra, a man bara xunnakeli fi e ma.

Ala xa xanunteya a xa die be

³¹ Won munse falama na kui fa? Ala to na won be, nde fa roma tide won kanke? ³² A tan naxan mu tondi a xa Di yati ma, a a ba serexe ra won birin be, a mu

fama xe won kide se birin na safe ra a xa Di xun ma? ³³ Nde roma Ala xa mixi sugandixie kalamude? Ala yete nan e findixi tinxintsee ra a ya i. ³⁴ Nde fa kiiti rakana-ma e ra kore? Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxan faxe, Ala naxan man nakeli faxe ma, a magoroxi Ala yire-fanyi ma, a nu a maxandi won be. ³⁵ Nde fa won bama Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya yi? Munse roma na ra? Kore, ka kore, ka xankate, ka kaame, ka lufe xere ra, ka fitine, ka santidegema? ³⁶ Al a sebexi ki naxe,

«Feren, e muxu faxama i tan nan ma fe ra.

E muxu findixi yexee nan na e naxee kon naxabama.»

³⁷ Kore na birin kui, won bara kore sode na fe birin xun ma won xanuntenyi saabui ra. ³⁸ Barima n laxi a ra, a sese mu roma won bade Ala xa xanunteya yi. A findi faxe ra ba, gbaloe ba, maleke ba, pinnee ba, yi waxati ba, waxati naxan sa fama ba, senbema naxee kuye ma ba, ³⁹ naxan birin na dunija xun ma, naxan birin na kore bun ma, a findi daali yo ra, e sese mu roma won nun Ala xa xanunteya rafatande, a bara naxan masen won be won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi!

Ala xa sugandi

9 N xa kore fala wo be. N mu wule falama barima n findixi Ala xa Mixi Sugandixi gbe nan na. N sondonyi nun Ala Xaxili Seniyenxi fan findixi seedee nan na, a kore nan a ra ² n kore sunnuxi ki fanyi, danyi mu naxan ma, ³ n ngaxakerenyie xa fe ra. Xa a sa e malima ne nu, n tinxi a ra n tan yete yati xa danke sode, muxu nun Ala xa Mixi Sugandixi xa fatan e tan ma fe ra, n barennyie muxu nun naxee si keren a ra. ⁴ Yuwifie nan na e ra, Ala naxee sugandi e xa findi a xa die ra, a naxa a xa kore masen e be. Ala saatεe nun laayidie tongo e tan nan be, a a xa seriye nun a batu ki fi e ma. ⁵ E tan nan kore benbae na Kitaabuie kui, Ala xa Mixi Sugandixi fan kelixi e tan nan kore tagi a fate bende ki ma. Tantai nun batui xa rasiga Ala ma abadan, a tan naxan na birin xun ma. Amina.

⁶ Kore a mu luxi xe al Ala xa laayidi kanaxi ne. Barima naxee keli Isirayila kore, e birin xa mu findi Isirayila die yati ra. ⁷ E to barixi Iburahima kore, na mu a falaxi xe de a e birin nan findixi a xa die yati ra, bari-ma Ala a masen ne Iburahima be, «Isiyaga nan fama findide i kore ra n naxan laayidi i be.» ⁸ Yi a masenxi ne, a di naxee bari Iburahima be a fate bende ki ma, nee xa mu findixi Ala xa die ra. Kore di naxee bari Ala xa laayidi saabui ra, nee nan findi Iburahima kore ra Ala ya i. ⁹ Barima Ala yi nan laayidi Iburahima be, «N gbilenma tamuna yi temui konkon, n a lima Sara bara di xeme sode.»

¹⁰ Na gbansan fan mu a ra. Won benba Isiyaga nan findixi Rebeka xa di firin birin baba ra. ¹¹ Kore beenun gulie xa bari e xa fe fanyi xa na mu fe paaxi nde raba, Ala naxa di keren sugandi e firin tagi alako a sagoe xa raba. ¹² Yi di mu sugandi kewalie yo xa fe ra. Na sugandi findixi Ala xa xili nan na. Na kui, Ala naxa a masen Rebeka be, «Fori nan luma a xunya xa ne bun ma.»

¹³ Alɔ a seɓexi Kitaabui kui ki naxe, «N bara Yaxuba xanu, kɔɔ n bara mɛɛ Esayu tan na.»

¹⁴ Won fa na ma di? Won xa a fala a Ala mu tinxin? Astɔfulahi! ¹⁵ Ala a masen nɛ Munsɔ bɛ, «N hinnema mixi nan na n na wa hinnefe naxan na. N kinikinima mixi nan ma n na wa kinikinife naxan ma.» ¹⁶ Na kui, Ala xa sugandi mu kelima mixi waxɔnfe xa ma, xa na mu mixi xa kate ma. A kelima Ala xa hinne nɛ. ¹⁷ A seɓexi Kitaabui kui, Ala naxa a fala Firawuna bɛ, «N i rakelixa nɛ, n mangeya fi i ma, alako n xa n senbɛ masen i saabui ra, duniɓa birin xa n xili kolon.» ¹⁸ Na kui, a hinnema mixi ra a na wa hinnefe naxan yo ra, a man mixi sondonyi raxɔɔɔɔɔɔɔɔ a na wa naxan sondonyi raxɔɔɔɔɔɔɔɔ.

¹⁹ Nde nɔma a falade n bɛ, «Ala fa kote sama mixi xun ma munfe ra? Mixi nɔma tondide a xa maragiri ra yire?» ²⁰ Kɔɔ i tan adamadi findixi nde ra i to fa Ala matandima? Feɓe yailanxi xa a fala a yailanma bɛ, «Munfe ra i n yailanxi yi ki?» ²¹ A di, feɓe yailanyi na feɓe firin yailan bendɛ keren na, a mu nɔma feɓe keren yailande wali nde xa fe ra naxan tide gbo, a boore fan yailan wali nde xa fe ra naxan tide mu gbo? ²² Xa a sa li Ala wama a xa xɔnɛ nun a senbɛ masenfe, a mu nɔma na rabade xɛ? Kɔɔ a xa sabari xungbe kui, Ala diɓexi mixie ma a xɔɔxi naxee ma, gbaloe ragataxi naxee bɛ. ²³ A yi rabaxi nɛ alako a xa a xa nɔre makaabaxi masen a to hinnema mixie ra, a nu bara naxee sugandi kabi a fɔle, e xa nɔre sɔɔ. ²⁴ Won tan nan findixi na mixie ra a bara naxee xili keli si birin kui. Yuwifie gbansan mu a ra. ²⁵ A a masenxi Annabi Hose xa Kitaabui kui, «Naxee mu findixi n ma mixie ra, n e xili falama «n ma mixie.» Naxan mu findixi n ma pama xanuxi ra, n a xili falama «n ma pama xanuxi.»»

²⁶ «Ala man a fala e bɛ dennaxe, «N ma pama mu wo ra,» a e xili falama nɛ naa, «Ala xa die, Ala naxan na na.»»

²⁷ Annabi Esayi fan a xui ite nɛ a to nu kawandi tima Isirayila xa fe ra,

«Hali Isirayila mixie wuya alɔ meyen xɔri naxan na baa de,

a dɔɔɔɔɔɔ di nan tun kisima,

²⁸ barima Ala naxan masenxi,

a a rabama nɛ duniɓa ma,

a a rakamali kerenyi ra.»

²⁹ Annabi Esayi man a masen nɛ,

«Xa Ala Senbɛ Birin Kanyi mu bɔnsɔɔɔɔ nde lu won bɛ nu,

won luma nɛ nu alɔ Sodoma,

won maniyama Gomora nan na nu.»

³⁰ Won fa na ma di? Si gbete naxee mu nu katama e xa tinxinyi sɔɔ Ala ya i, e tan bara fa a sɔɔ danxaniya saabui ra, ³¹ kɔɔ Isirayila pama naxan nu katama e xa seriye rabatu alako e xa tinxinyi sɔɔ Ala ya i, e tan mu nɔ na seriye rabatude. ³² Munfe ra? Barima e mu bira tinxinyi fɔɔ ra danxaniya saabui ra, e kɔɔ a ma a e nɔma a sɔɔde e xa kɛwalie saabui ra. E bara e sanyi

radin gemɛ ra naxan xili falama, «mixi rabira gemɛ».

³³ Alɔ a seɓexi Kitaabui kui ki naxe,

«Wo a mato, n bara gemɛ dɔɔɔ Siyoni,

mixie e san nadinma naxan na,

gemɛ naxan mixie rabirama.

Kɔɔ naxan yo danxaniya a ma, na kanyi mu yaagi-ma.»

Isirayila tinxinyi naxan sɔɔɔɔ danxaniya saabui ra

10 N ngaxakerenyie, n bɔɔe waxɔnfe birin na naxan na, Yuwifie xa kisi sɔɔ. N ma Ala maxandi nan na ki e bɛ. ² N na e seede ra, a e senbɛ saxi Ala xa fee kui, kɔɔ na mu kelixa lɔnni xa ma. ³ E to mu a kolon Ala mixi matinxinma a ya i ki naxe, e naxa kata e xa e yetɛ kan matinxin. Na kui, e mu e yetɛ magoro Ala bɛ a tan xa tinxinyi fi e ma. ⁴ Ala xa Mixi Sugandixi bara gɛ Munsɔ xa seriye rakamalide, alako naxan yo na danxaniya a ma, na kanyi xa tinxinyi sɔɔ.

⁵ Annabi Munsɔ to nu tinxinyi xa fe masenfe naxan sɔɔɔɔ seriye rabatufe ma, a yi nan seɓe Kitaabui kui, «Mixi naxan yi seriye rabatuma a simaya sɔɔɔɔ nɛ a saabui ra.» ⁶ Kɔɔ a to nu tinxinyi xa fe masenfe naxan sɔɔɔɔ danxaniya saabui ra, a yi nan seɓe,

«I naxa i yetɛ maxɔrin,

«Nde tema koore?»»

Ala xa Mixi Sugandixi mu goroxi xɛ keli koore ma?

⁷ «Xa na mu a ra i i yetɛ maxɔrin,

«Nde goroma bɔxi bun?»»

Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixa faxamixie xa tagi?

⁸ Kitaabui munse masenxi?

«Ala xa masenyi makɔre i ra.

A na i de kiri ma,

a na i bɔɔe fan ma.»

Na masenyi findixi danxaniya masenyi nan na muxu naxan kawandife: ⁹ A i na a fala i de ra a Marigi nan na Isa ra, i man naxa la a ra i bɔɔe kui a Ala bara a rakeli faxamixie tagi, i kisima nɛ. ¹⁰ Mixi danxaniyama yi masenyi ma a bɔɔe nan kui, a tinxinyi sɔɔ Ala ya i. A na la a ra, a a falama a de nan na, a kisi sɔɔ. ¹¹ Kitaabui a masenxi, «Mixi yo danxaniya a ma, a kanyi mu yaagi-ma.» ¹² Tagi rasa yo mu na Yuwifie nun si gbete tagi. Marigi keren nan na e birin bɛ, a man mixi birin kima ki fanyi ra naxee na a xili. ¹³ Alɔ Kitaabui a masenxi ki naxe, «Naxan yo na Alatala xili, na kanyi kisima nɛ.»

¹⁴ Kɔɔ na kui, e nɔma a xilide di xa e mu danxaniyaxi a ma? E fa danxaniyama a ma di xa e mu nu a xa fe mɛ? E fa a xa fe mema di xa mixi yo mu e kawandima?

¹⁵ Na kawandi fan tima e bɛ di xa mixie mu xɛxi na fe ma? A seɓexi, «Xɛɛrae, naxee fama xibaaru fanyi ra, e fafe fan ki fanyi!»

¹⁶ Kɔɔ birin xa mu yi xibaaru fanyi suxuxi, barima Annabi Esayi a masen nɛ, «Marigi, nde laxi muxu xa masenyi ra?» ¹⁷ Na kui, mixie danxaniyama nɛ e to bara Ala xa masenyi rame. E Ala xa masenyi ramema a xa Mixi Sugandixi xa masenyi nan saabui ra. ¹⁸ Kɔɔ n xa maxɔrinyi ti, e mu yi masenyi ramexi xɛ? Iyo xɛ, barima Kitaabui naxe,

«E xui bara mini duniɓa birin ma,

e xa masenyi bara siga han dunija dande.»
¹⁹ N man xa maxrinyi ti, Isirayila nama mu masenyi fahaamuxi xe? Yaabi fole ra, Ala yi nan masen Annabi Munsaa saabui ra,

«N a niyama ne wo mixie tōkne naxee nan mu findixi si yati ra.
 N a niyama ne wo bōne xa te si fahaamutare ma.»

²⁰ Annabi Esayi fan naxa xera iba limaniya ra Ala to yi masenyi fi a ma,

«Mixie bara n to naxee mu nu n fenma.
 N bara n yete masen mixie be naxee mu nu n maxrinma sese ma.»

²¹ Kōk Isirayila xa fe ra, a naxe,
 «Keli sogetede ma han sogegode,
 n belexee italaxi yi nama be,
 naxan n xui matandima,
 naxan tondima n be.»

Ala mu meexi Isirayila ra

11 Na kui, n xa maxrinyi ti, Ala meexi ne a xa nama ra? Astofulahi! N tan yete findixi Isirayilaka nan na, Iburahima xa mamadi, kelife Bunyamin bōncōe. ² Ala mu meexi a xa nama ra a bara naxan sugandi nu. Wo mu a kolon Kitaabui naxan masenxi Annabi Eliya xa fe ra, a to a xui rasiga Ala ma Isirayila xili ma? ³ A naxe, «Marigi, e bara i xa namitōkmmee faxa, e bara i xa serexebadee rabira. N keren peti nan fa luxi, e katafe e xa n tan fan faxa.» ⁴ Ala fa a yaabi di? A naxe, «N bara mixi wulu solofere ragata n yete be naxee mu nu e xinbi sin Baali kuye be.» ⁵ A man na na ki ne yakōsi. Ala xa nama dōncōe luxi, a bara naxee sugandi a xa hinne saabui ra. ⁶ Kōk xa a bara e sugandi hinne saabui ra, kewali saabui xa mu a ra kōk, xa na mu Ala xa hinne mu findima hinne yati yati ra nu.

⁷ Won fa na ma di? Isirayila nu naxan fenfe a mu a sōk, kōk Ala nu bara naxee sugandi, nee tan bara a sōk. A dōncōe tan bōne naxa balan. ⁸ A sebexi,
 «Ala naxa e xaxili dōnxu,
 a a niya e yae mu se to,
 e tulie mu fe me,
 han yi to lōkōe.»

⁹ Annabi Dawuda fan naxa a masen,
 «E xa xulonyie xa findi gantanyi ra e be,
 yele naxan e suxuma,
 gemē naxan e rabirama.

Na xa findi e xa wali sare ra.
¹⁰ E ya xa rafōkō, e xa dōnxu.

E xa kunkurun e xa tōkre bun ma waxati birin.»

¹¹ Na kui, n man xa maxrinyi ti, Isirayilakae to bara tantan, e bira, e mu nōma rakelide tōkōk? Astofulahi! Kōk e xa tantanyi bara a niya si gbete birin xa nō kisi sōkōde, alako na kisi xōli xa Isirayilakae fan suxu. ¹² A di, xa e xa tantanyi findixi heeri xungbe nan na dunija be, a findi barake ra si gbete fan be, e xa fe na raka-mali, heeri nun barake xun mu masama xe ki fanyi?

¹³ N xa fa woyen wo be, wo tan naxee mu findixi Isirayilakae ra. N to findixi xera ra wo tan si gbete be, n seewama ne n ma wali ra, n a matōkō, ¹⁴ alako temunde

na xa a niya n boore Yuwifie xa mila n ma masenyi ma, ndee xa nō kaside e ya ma. ¹⁵ Ala a kobe sofe e ra, xa na bara a niya lanyi xa so Ala nun dunija tagi, a di, Ala e ragbilenfe a yete ma, na mu luma xe alō mixi na rakeli faxamixie ya ma? ¹⁶ Xa sansi xōri xun singe bara fi Ala ma, a dōncōe birin bara findi a gbe ra. Xa wuri bili sanke bara fi Ala ma, a salonyie fan bara findi a gbe ra.

¹⁷ A luxi ne alō oliwi bili salonyi ndee na xaba a bili ma alako wula oliwi salonyie xa dafu na xabade ra. I tan misaalixi na wula oliwi salonyi nan na, naxan baloma na oliwi bili saabui ra, i dafuxi naxan na. ¹⁸ Na kui, i naxa i yete igbo na salonyi xabaxie ma. Beenun i xa i yete igbo, i mapōkun sinden, a i tan xa mu wuri bili sanke rabaloxi. Wuri bili sanke nan i tan nabaloxi.

¹⁹ Kōk i fama ne a falade, «Wuri salonyie xabaxi ne alako n tan xa dafu e xabade ra.» ²⁰ Nōndi na a ra. E xaba e xa danxaniyaterepa nan ma, i fan dafuxi naa i xa danxaniya nan ma fe ra. Kōk i naxa i yete igbo. I nan xa gaaxu, ²¹ barima xa Ala mu oliwi bili fanyi salon singee lu na, a mu i fan luma na de! ²² Na kui, i kōk sa a kōk ma a Ala xa fanyi gbo, kōk a xa fe man maxōkōkō. A xa fe maxōkōkō mixie nan ma naxee bara a xa kira bepin, kōk a xa fanyi gbo i tan be xa i luma a xa fanyi kira kōk ma. Xa na mu a ra a i fan ma fe rabama ne alō a na oliwi salonyi xa fe raba ki naxe. ²³ Yuwifie fan, xa e e xa danxaniyaterepa bepin, e man fama dafude wuri bili ra, e xaba naxan ma, barima Ala senbe gbo. A tan nōma e ragbilende e lude fori. ²⁴ I tan nu findixi wula oliwi salonyi nan na, naxan xabaxi a dafu oliwi bili gbete ma, wo nun naxan keren mu a ra. Xa Ala bara na raba i be, a mu taganma oliwi bili fanyi salonyi ragbilende a lude fori, a a dafu na oliwi bili fanyi ma, e nun naxan keren a ra.

²⁵ N ngaxakerenyie, n waxi ne wo xa yi gundo kolon, alako wo naxa wo yete mapōkun lōnnilae ra. Isirayilakae bōne balanxi ne sinden, han beenun si gbete danxaniyaterepa kōnti xa kamali. ²⁶ Na kui, Isirayila birin fama ne rakiside, alō a sebexi ki naxe:

«Mixi xunsarama fama ne keli Siyoni,
 a Yaxuba bōncōe ba Ala kolontareya fōkō ra.

²⁷ Saate nan na ki n naxan tongoma e be,
 n na e xa yunubie xafari lōkō naxe.»

²⁸ Yuwifie to tondixi Ala xa Xibaaru Fanyi ra, e findixi Ala yaxuie ra wo tan nan ma munafanyi xa fe ra. Kōk Ala to e sugandi a yete be, a e xanuxi e benbae nan ma fe ra, ²⁹ barima xa Ala bara a panige a xa mixi ndee xili, a xa e baraka, na fe mu kanama feo! ³⁰ Singe ra nu wo nu findixi Ala matandilae nan na, kōk yakōsi wo hinne sōkōxi Yuwifie nan ma Ala matandi saabui ra. ³¹ E tan bara fa findi Ala matandilae ra alako wo tan xa hinne sōkō Ala yi, na xanbi, a man xa hinne e fan na. ³² Na kui, Ala bara adama birin lu tinxintareya xa nōe bun ma alako a xa hinne e birin na.

Ala batu

³³ Ee! Danyi mu na Ala xa munafanyi ma!
 A xaxili nun a xa fahaamui tilinyi dan mu na!
 A xa nate tongoxi kui mu kolonma,

a jere ki mu fahaamuma!
³⁴ Nde Marigi xa maṅxunyi kolon?
 Nde noma a raside?
³⁵ Nde bara a doni,
 a naxan xa doni ragbilenma a ma?
³⁶ Se birin kelixi a tan nan ma,
 se birin baloxi a tan nan saabui ra,
 a se birin daaxi a yete nan be.
 Tantui na a be abadan! Amina.

Ala xa pama jere ki

12 Na kui, n ngaxakerenyie, Ala to bara hinne wo ra, n bara wo maxandi wo xa wo yete ba serexe ra Ala be, serexe seniye naxan bama a jipe ra, naxan nafanxi Ala ma. Na nan findima wo xa batu xori ra. ² Wo naxa wo jere yi dunija mixie jere ki ma. Wo xa a lu Ala xa wo jere ki fori masara, a bɔne neene nun xaxili neene fi wo ma. Na kui, wo noma ne Ala waxɔnfe fanyi kolonde, naxan a kenexi, naxan kamalixi. ³ Ala to hinne n na, a n findi a xa xera ra, n xa wo rasi: Wo naxa wo yete sa yire, wo xa fe mu dennaxande lixi. Wo naxa wo yete igbo, wo xa wo yete mato danxaniya xasabi nan ma, Ala bara naxan fi kankan ma. ⁴ Fate keren nan na kankan be, kɔn na fate salonsee wuya. Fate salonsee birin nun a gbe wali. ⁵ Won fan na na ki ne. Hali won to wuyaxi, won birin bara findi fate keren na Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra. Won luxi ne alb fate salonsee naxee fatuxi Isa fate ra won man fatu won bore ra, won birin findi fate keren na. ⁶ Ala won kima kie ra naxee dɔn wuya. A na rabama a xa hinne bere nan ma a bara naxan janige kankan be. Xa a mixi nde kixi a xa nɔ woyende Ala xili ra, na kanyi xa woyen Ala xili ra a xa danxaniya xasabi ma. ⁷ Xa a nde kixi mixi mali wali nan na, na kanyi xa mixie mali. Xa a nde kixi mixi kawandife nan na, na kanyi xa kawandi ti. ⁸ Xa a nde kixi mixi ralimaniyafe nan na, na kanyi xa mixie ralimaniya. Xa a nde findi mixi ra naxan ki tima, na kanyi xa mixie ki a fanyi ra. Xa a nde findi yarerati ra, a kanyi xa na raba a ki ma. Xa a nde findi tɔɔmixie malima ra, a kanyi xa na raba seewe ra. ⁹ Wo xa mixie xanu bɔne fiixe ra. Wo xa fe kobi kɔn, wo xa fe fanyi suxu wo senbe birin na. ¹⁰ Wo xa wo bore xanu ngaxakerenya xanunteya nan na. Wo xa wo bore binya dangife wo yete ra. ¹¹ Wo tun naxa raxɔn, wo xa wo tun nabexi. Wo xa wakili wo bɔne birin na. Wo xa wali wo Marigi be. ¹² Wo xa seewa fe ma wo xaxili tixi naxan na. Wo xa duluxɔn wo xa tɔre kui. Wo naxa tagan Ala maxandide. ¹³ Wo xa seniye tɔre mali e xa tɔre kui. Wo xa xɔne rasene. ¹⁴ Wo xa Ala maxandi mixie be naxee wo paxankatama. Wo xa duba e be, wo naxa e danka. ¹⁵ Wo xa seewa booree xa seewe, wo xa sunnun boore xa sunnunyi. ¹⁶ Wo xa lan wo bore ma. Wo naxa wo yete igbo, yete magore nan xa rafan wo ma. Wo naxa wo yete maṅxun lɔnnilae ra. ¹⁷ Wo naxa fe kobi kɔn fe kobi ra. Wo xa kata mixie xa wo kolon fe fanyi rabae nan na. ¹⁸ Wo xa wo nɔ fe birin naba alako lanyi xa lu wo nun mixi birin tagi. ¹⁹ N

xanuntenyie, wo naxa wo gberɔn wo yete ra, wo xa na lu Ala ma, barima a sebexi Kitaabui kui,
 «Ala naxe, n tan nan wo gberɔnma,
 n tan nan fe kobi ragbilenma a rabama ma.»
²⁰ A man sebexi,
 «Xa kaame na i yaxui ma, i xa a ki donse ra.
 Xa ye xɔli na a ma, i xa a ki ye ra.
 Na kui a luxi ne alb i na te wolee ibaganfe a xunyi ma.»
²¹ Wo naxa tin fe kobi xa nɔ wo ra, wo tan nan xa fe kobi nɔ, fe fanyi raba ra.

Ala waxɔnfe

13 Birin xa a yete magoro a xa mangee be, barima mangeya birin kelima Ala nan ma, a na a ragiri naxan ma. ² Na nan a ra, mixi naxan na mange matandi, na kanyi Ala nan xa yaamari matandixi. A fama ne a xa na wali kobi sare sɔɔde. ³ Wali fanyi rabae mu gaaxuma mangee ya ra, wali kobi rabae nan gaaxuma e ya ra. Xa i mu wama i xa gaaxu mange ya ra, i xa lu kira fanyi nan xɔn ma. Na kui, mange fama ne i matɔɔde, ⁴ barima mange walima Ala nan be wo xa munafanyi xa fe ra. Kɔn xa i fe kobi raba, a lanma i xa gaaxu, barima santidegema mu na mange yi fufafu xa ra. A to na Ala xa wali nan na, a Ala xa xɔne nan masenma fe kobi rabae xili ma. ⁵ Na nan a toxi, fo wo xa wo yete magoro ne mangee be. Wo na rabama na paxankate xa fe gaaxui ma, a nun man wo bɔne nan yati wama wo xa a raba na ki. ⁶ Wo lan wo xa duuti fi na nan ma, barima duuti maxilie fan na Ala xa yaamari nan na. ⁷ Wo kankan gbe so a yi, a lan a xa naxan sɔɔ. Wo duuti so duuti maxilie yi, wo wo magoro mixie be wo lanma wo xa wo magoro naxee be, wo mixie binya wo lan wo xa naxee binya. ⁸ Mixi yo xa doni naxa lu wo ma, wo xa xanunteya nan lan a xa lu wo bore be, barima naxan na a boore maxanu, a bara seriye rakamali. ⁹ Ala xa yaamarie alb, «I naxa yene raba, i naxa mixi faxa, i naxa muje ti, i naxa mila,» a nun yaamari gbete birin, nee malanxi findixi masenyi keren nan na: I xa i boore xanu alb i yete yati. ¹⁰ I na i boore xanu, i mu fefe kobi niyama a ra. Na na a ra, i boore xanufe findixi Ala xa seriye birin nabatufe nan na. ¹¹ Na fe birin kui, wo a kolon won na waxati naxe. Xunu temui bara a li xi xɔli ma, kisi bara makɔre won na dangi waxati ra won danxaniyaxi temui naxe. ¹² Ke bara masiga, a gbe mu luxi kuye xa iba. Won xa Sentane xa dimi walie bepin, won fa Ala xa naiyalanyi ma, won xa a xa geresosee tongo. ¹³ Won xa jere tinxinyi kui alb a lanma won xa jere ki naxe Ala xa naiyalanyi kui. Won naxa siga xulun paaxi, won naxa siisi, won naxa yene nun langoɔna raba, won xa gere nun tɔne lu na. ¹⁴ Wo xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nan suxu, wo naxa bira wo fate bende waxɔnfe fɔn ra. ¹⁵ Wo xa danxaniyatɔre rasene hali a xa danxaniya mu tilin. Wo naxa a rakiiti a xa maṅxunyi birin xa fe ra. ² Mixi nde noma lade a ra, a donse birin radaxaxi a be, kɔn mixi gbete naxan xa danxaniya mu tilin,

a noma lade a ra a sansi bogi gbansan nan nadaxaxi a be. ³ Mixi naxan donse mɔɔli birin donma, na mu lan a xa a boore rapaaxu naxan tondima donse nde donfe ra. Mixi naxan mu sube donma, na kanyi fan mu lan a xa a boore makiiti naxan sube donma, barima Ala na kanyi fan nasenema ne. ⁴ Nde i findixi kiitisa ra mixi gbete xa konyi xun ma? A na ti a marigi ya i a xa wali xa fe ra, a xan ba, a mu xan ba, na na a tan nun a marigi nan tagi. Anun, a xanma ne, barima Marigi Ala noma a raxande.

⁵ Mixi nde noma lade a ra a lɔxɛe tide gbo e boore be, kɔɔ mixi gbete tan be, lɔxɛ birin lan. Kankan laxi naxan na, a xa la a ra a bɔɔe nan yati ma. ⁶ Naxan laxi a ra a lɔxɛe tide gbo e boore be, na kanyi laxi a ra Marigi nan be. Naxan donse mɔɔli birin donma, a kanyi a rabama Marigi nan be, barima a tantui rasigama Ala ma a xa baloe xa fe ra. Mixi naxan mu donse nde donma, na kanyi fan na rabama Marigi nan be, barima a fan tantui rasigama Ala ma.

⁷ Mixi yo gbe mu a yete ra, keli yi dunija, han laaxira. ⁸ Xa won balo, xa won faha, na birin nabama Marigi nan be. Xa won baloxi, xa won faxaxi, won findixi Marigi gbe nan na, ⁹ barima Ala xa Mixi Sugandixi faha ne, a man keli faxe ma, alako a xa findi mixi faxaxie nun a baloxie Marigi ra. ¹⁰ Munfe ra i tan fa i boore makiiti-ma? Munfe ra i a rapaaxuma? Won birin mu fama tide xe Ala ya i kiiti lɔxɛ? ¹¹ A sebexi Kitaabui kui,

Marigi naxe, «N xa nɔndi masen wo be.

Birin fama ne e xinbi sinde n be.

Adamadi de birin fama a masende, a n tan nan na Ala ra.»

¹² Kankan fama ne a xa wali dentegede Ala be.

¹³ Na kui, won naxa won bore makiiti. Won xa fe birin nan naba alako won naxa won ngaxakerenyi ratantan.

¹⁴ N to danxaniyaxi Marigi Isa ma, n a kolon, n man laxi a ra, a donse yo mu na naxan findixi donse seniyentare ra. Kɔɔ xa i xaxili bara siike donse nde xa seniyentarepa ma, na bara findi i be se seniyentare ra.

¹⁵ Xa a sa li i donse nde donma naxan i ngaxakerenyi tɔɔɔma, i mu nɛɛfe xanunteya xa ma. I xa donse xa fe naxa a niya i ngaxakerenyi xa gan kisi ra, Ala xa Mixi Sugandixi faha naxan ma fe ra. ¹⁶ Na kui, a mu lan mixie xa fe kobi fala se nde xa fe ra, naxan findixi a fanyi ra wo be. ¹⁷ Ala xa mangeya niini mu findixi donse nun minse fe xa ra. A findixi tinxinyi nun seewe fe nan na, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. ¹⁸ Mixi naxan walima Ala xa Mixi Sugandixi be yi mɔɔli ra, a rafanma ne Ala ma, a rafan mixie fan ma.

¹⁹ Na kui, won xa fe birin naba alako lanyo xa lu won tagi, won xa won bore xa danxaniya senbe so. ²⁰ I naxa Ala xa wali xun nakana donse nde xa fe ra. A nɔndi ki ma, donse birin daxa, kɔɔ a mu lan mixi yo xa donse nde don naxan a ngaxakerenyi ratantanma. ²¹ Hali mixi mu sube yo don, a mu weni yo min, a mu fefe yo raba naxan a ngaxakerenyi ratantanma, na nan fan.

²² Maɔɔxunyi yo na i be yi xa fe ra, i xa a lu i nun Ala tagi. Seewe na mixi be naxan mu a yete ratɔnma a xa maɔɔxunyi saabui ra. ²³ Kɔɔ xa mixi donse nde don-

ma a siikexi naxan ma fe ra, na kanyi bara kiiti kana a yete be, barima a bara fe raba a mu laxi naxan na. Mixi mu laxi fe naxan na, na tan bara findi yunubi fe ra a be.

Danxaniyatɔee malife

15 Won tan naxee xa danxaniya tilin, a lanma won xa dije mixie be naxee xa danxaniya mu tilin.

Won naxa won yete waxɔnfe gbansan xa fen. ² Kankan xa a boore nan xa heeri fen, naxan noma a malide a xa danxaniya xun xa masa. ³ Ala xa Mixi Sugandixi mu a yete waxɔnfe xa fen. A a fala ne ab a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

«Konbie naxee ilanxi i ra,
nee n tan nan lixi.»

⁴ Fe naxan birin sebexi Kitaabui kui waxati dangixi, e sebexi ne alako won xa fahaamui sɔɔ, won xa won tun nabexi, won xa limaniya, alako xaxili tide xa lu won be. ⁵ Ala, a tan naxan tun nabexiya nun limaniya fima, a xa lanyo raso wo tagi ab a xa Mixi Sugandixi Isa a masenxi wo be ki naxe, ⁶ alako wo xa Ala matɔɔ xaxili nun xui keren na, a tan naxan findixi a xa Mixi Sugandixi nun won Marigi Isa Baba ra.

⁷ Na kui, wo xa wo bore rasene ab Ala xa Mixi Sugandixi wo rasene ki naxe, alako Ala xa matɔɔ sɔɔ.

⁸ N xa a fala wo be, Ala xa Mixi Sugandixi wali ne Yuwifie be alako a xa a masen a Ala na a xui xanbi ra a to bara a xa laayidie rakamali a naxee tongo e benbae be.

⁹ Si gbete fan Ala matɔɔma a xa hinne xa fe ra, ab a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

«Na nan a ra n i matɔɔma si birin tagi,
n beeti bama ne i xili xa binye bun ma.»

¹⁰ A man sebexi,

«Si gbete, wo nun Ala xa nama xa seewa.»

¹¹ A man sebexi,

«Wo tan namanee birin,
wo Marigi matɔɔ,
si birin xa a tantu.»

¹² Annabi Esayi man naxa a masen,

«Yisayi xa di fama ne.

A findima ne mange ra si birin xun ma,
e fan e xaxili tima ne a ra.»

¹³ Ala, a tan naxan xaxili tide fima, a xa wo rafe seewe nun bɔɔesa ra danxaniya kui a mɔɔli birin na. Na kui, xaxili tide luma ne wo be temui birin, Ala Xaxili Seniyenxi xa senbe saabui ra.

Pɔlu xa wali

¹⁴ N ngaxakerenyie, n tan a kolon wo bɔɔe fan, wo bara lɔnni sɔɔ a fanyi ra, wo fata wo bore raside.

¹⁵ Kɔɔ n to sebeli tixi wo ma, n ma masenyi ndee findixi masenyi tɔɔɔɔe nan na alako n xa wo ratu, barima Ala to hinnexi n na, ¹⁶ a bara n findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa walike ra sigafe ra si gbete ma. Na kui, n serexedube wali nan nabama n to Ala xa xibaaru fanyi kawandima si gbete be, alako Ala Xaxili Seniyenxi xa e findi serexe seniyenxi ra naxan Ala kenema.

¹⁷ Na birin kui, n nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa to a ra, n roma seewade n ma wali ra Ala be, ¹⁸ barima n mu suusama fefe xa fe falade fo Ala xa Mixi Sugandixi bara naxan naba n saabui ra, alako si gbete xa Ala xui rabatu. A bara na raba n ma masenyie nun n ma kewalie saabui ra, ¹⁹ kaabanakoe nun tnxumae xa senbe saabui ra, a nun Ala Xaxili Seniyenxi senbe saabui ra. Na kui, kelife Darisalamu han a sa dxax Iliri ra, n bara Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi rayensen ye. ²⁰ Na birin kui, n kataxi ne n xa mixie kawandi Isa xa xibaaru fanyi ra naxee mu Ala xa Mixi Sugandixi kolon. N mu wa na rabafe kawandila gbete dangi foxi. ²¹ Ab a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «A xa fe singe mu nu fala naxee be, e fama ne a kolonde. Mixi naxee singe mu nu a xa fe me, e fama ne a fahaamude.»

²² Yi wali nan a niyaxi n mu naxi sigade wo yire.

²³ Yakoxi n ma wali bara naxi yixie ma. N nu bara wa sigafe wo yire kabi ne wuyaxi. ²⁴ A xoli n ma n xa dangi wo yire n na kira suxu sigafe ra Sipanyi boxi ma. Won xa lu yire keren waxati nde ma alako n xa naxin wo tofe ra, a xoli n ma wo xa n mali sigafe ra Sipanyi. ²⁵ Yakoxi n na sigafe Darisalamu seniyentee malide, ²⁶ barima danxaniyatxe namae naxee na Masedon nun Akayi boxi ma, e a panige ne e xa e harige nde malan, e xa a rasanba Darisalamu misikiinee ma naxee na na seniyentee ya ma. ²⁷ E tan nan a panigexi. Anun, a lanma e xa na nate tongo barima Yuwifie to findi saabui ra e tan si gbete be Ala xa fee kui, a lan ne e fan xa Yuwifie mali baloe fe ra. ²⁸ Na kui, n na ge na wali ra, n yi koxiri so e yi danxaniyatxe bara naxan nasanba, n dangima wo yire sigafe ra Sipanyi boxi ma. ²⁹ N a kolon n to sigafe wo yire, na findima Ala xa Mixi Sugandixi xa barake nan na wo be.

³⁰ N ngaxakerenyie, n bara wo mayandi won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, a nun xanunteya xa fe ra naxan kelima Ala Xaxili Seniyenxi ma, wo xa n mali, wo xa wakili n be Ala maxandi kui. ³¹ Wo Ala maxandi n be a xa n natanga Yudaya danxaniyatere ma, a nun man, Darisalamu seniyentee xa naxin e malise ra n sigafe naxan na e xon. ³² Na kui, xa Ala tin, n wo yire lima seewe kui, won n won bore senbe sode. ³³ Ala, a tan naxan baxesa fima, a xa lu wo birin seeti ma. Amina.

Xeebui

16 N bara wa won ngaxakerenyi ginema Fowebe masenfe wo be, naxan danxaniyatxe nama malima Senxereya taa kui. ² Wo xa a rasene Isayanka ki ma, ab a lanma seniyentee xa a raba ki naxe. Xa a hayi na se nde ma, wo xa a mali, barima a fan bara n tan nun mixi gbege mali.

³ Wo xa Pirisila nun Akila xeebu n be, n waliboore Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe kui. ⁴ E fe birin naba ne e xa n nii ratanga beenun e xa e yete ratanga. Bafe n tan na, si gbete danxaniyatxe namae birin e tantuma

na fe ma. ⁵ Wo man xa danxaniyatxe nama xeebu naxan e malanma e xonyi.

Wo xa n xanuntenyi Epeneto xeebu n be. A tan nan singe danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma Asi boxi ma. ⁶ Wo xa Mariyama xeebu n be, naxan bara wali wo ya ma ki fanyi. ⁷ Wo xa n boore Yuwifie Andironiku nun Yuniya xeebu, muxu nun naxee bara sa geeli. Ala xa xerae nan e ra, naxee bara kolon a fanyi ra, naxee singe danxaniya n be Ala xa Mixi Sugandixi ma. ⁸ Wo xa Anpiliyatu xeebu n be, n xanuntenyi Marigi foxi ra. ⁹ Wo xa muxu waliboore Urubano nun n xanuntenyi Sitaxusi xeebu. ¹⁰ Wo xa Apelesi xeebu, naxan bara a xa danxaniya masen Ala xa Mixi Sugandixi ma. Wo xa Arisitobulo xa mixie xeebu n be. ¹¹ Wo xa n boore Yuwifi Herodiyon xeebu n be. Wo xa Narisiso xa mixie xeebu n be, naxee danxaniyaxi Marigi ma.

¹² Wo xa Tirifena nun Tirifosa xeebu n be. Ginne naxee e ra, e walima Marigi be. Wo xa n xanuntenyi Peresidi xeebu. A fan bara wali Marigi be ki fanyi. ¹³ Wo Rufu xeebu, naxan sugandixi Marigi xa fe kui. Wo a nga fan xeebu n be, naxan bara lu n be ab n fan nga. ¹⁴ Wo xa Asinkirito, Felegon, Heremesi, Patiroba, nun Heremasi xeebu n be, a nun ngaxakerenyie birin naxee na e xonyi. ¹⁵ Wo xa Filologo, Yuli, Nerewu nun a maagine xeebu, a nun Olimipa nun seniyentee birin naxee na e xonyi. ¹⁶ Wo xa wo bore xeebu sunbui seniyenxi ra. Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatxe namae birin wo xeebu.

¹⁷ N ngaxakerenyie, n xa wo rasi, wo xa wo yete ratanga mixie ma, naxee lanyi kanama wo tagi, e nu fa mixi ratantan xaranyi ma wo bara naxan soto. Wo xa wo makuya e ra. ¹⁸ Na mixi moolie mu walima won Marigi Ala xa Mixi Sugandixi xa be. E birama e yete furi nan foxi ra, e nu fa lannitaree madaxu woxen naxunmee nun matoxe ra. ¹⁹ Mixi birin a kolon a wo Ala xui rabatuma. N naxinxi wo ra, koxi a xoli n ma wo xa fahaamui soto fe fanyi ma, wo naxa wo manoxe fe kobi ra. ²⁰ Ala, a tan naxan baxesa fima, a gbe mu luxi a xa Sentane ibutuxun wo sanyi bun. Won Marigi Isa xa hinne wo ra.

²¹ N waliboore Timote wo xeebu, a nun Lususi, Yason, nun Sosipateri, n boore Yuwifie. ²² N tan Teritiyo naxan bara yi bataaxe sebe, n fan bara wo xeebu Marigi xili ra. ²³ Gayu fan wo xeebu, naxan findixi n tan nun danxaniyatxe nama birin yatigi ra. Erasito, naxan findixi taa naafuli ragatama ra, a fan wo xeebu, a nun won ngaxakerenyi Karatusi.

²⁵ Matoxe na Ala be, naxan roma wo senbe sode danxaniya kui, ab n Marigi Isa xa xibaaru fanyi naxan kawandima a masenxi ki naxe. Na xibaaru fanyi gundo fe nan masenma naxan nu ragatani kabi temui xonakuye, ²⁶ koxi naxan bara fa makenen alako si birin xa a kolon namixinnee xa sebelie saabui ra, Ala naxee yamarixi. Na kui, birin xa danxaniya Ala ma, Ala naxan na na, e a xui rabatu. ²⁷ Ala, a tan keren naxan fe birin kolon, matoxe na a be a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra abadan. Amina!

Korinti I

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi Annabi Pɔlu xa bataaxe singe nan na danxaniyatɔɛ nama be, naxan nu na Korinti taa kui Gire-ki boxi ma. A nu bara kawandi ti naa a xa biyaasi firin nde kui. Mixi gbegbe naxa danxaniya Isa ma, kɔnɔ e ɲere ki mu nu gexi fande. Ndee mu nu lanxi e bore ma, ndee nu fe ɲaaxie rabama ginɛe ra, ndee nu wama e yete igbofe boore danxaniyatɔɛe ya ma. Na birin findixi yaagi nan na diinɛlae tagi.

Kɔnɔ Annabi Pɔlu bara a kolon a adamadi birin nɔma suxude Sentane xa gantanyi ra. Na nan a toxi a mu tondi Korintikae mafurukude alako e xa danxaniya xa sabati Ala xa kira xɔn. A bara bataaxe sebe e ma, naxan findixi marasi fanyi ra e be. Ala Xaxili Seniyenxi nu bara na masenyi so a yi ra.

Na na a ra, Annabi Pɔlu xa masenyi findixi Kitaabui yati yati nan na danxaniyatɔɛ birin be. Won nɔma lɔnni gbegbe sɔɔɔde na sebeli saabui ra, naxan nɔma won malide Ala xa kira kolonde a fiixe ra. Ala xa won mali alako won xa so na xaranyi kui, a fa findi won ma ɲere ki ra. Amina.

Ala xa masenyi singe

Annabi Pɔlu naxan sebe

Korinti danxaniyatɔɛ nama ma

Sora

Danxaniyatɔɛe xa lanyi

1 N tan Pɔlu, Ala naxan ɲanigexi a xa findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛera ra, a nun Sositene, muxu yi bataaxe sebeɛi wo tan nan ma, ² Ala xa danxaniyatɔɛ nama, naxan na Korinti. Ala xa Mixi Sugandixi Isa bara wo xili wo xa findi Ala gbe ra, wo xa findi seniyentɔɛe ra. Muxu bara yi sebe wo ma, a nun mixi birin ma naxee e xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra, naxan findixi e tan nun won tan Marigi ra. ³ Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi won Marigi ra, e xa hinne nun boɲesa fi wo ma.

⁴ N Ala tantuma temui birin wo xa fe ra, a to hinne wo ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. ⁵ A bara wo xa fe birin nakamali masenyi nun fahaamui kamalixi ra. ⁶ Ala xa Mixi Sugandixi xa nɔndi to sabatixi wo ya ma, ⁷ wo bara Ala xa ki birin sɔɔɔ, wo hayi mu na fe gbete ma sɔɔɔ, beemanu won Marigi Isa fa waxati wo naxan mamefe. ⁸ A senbe fima ne wo ma han dunijɔna rapɔɔɔyi, alako yunubi yo naxa lu wo ma Ala xa Mixi Sugandixi

won Marigi Isa fa temui. ⁹ Ala na a xui xanbi ra, a tan naxan wo xilixi alako lanyi xa lu wo nun a xa Di tagi, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi.

¹⁰ N ngaxakerenyie, n bara wo rasi won Marigi Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, lanyi xa lu wo tagi. Wo naxa mee wo bore ra, wo xa lan xaxili nun ɲanige keren ma. ¹¹ N ngaxakerenyie, Xolowe xa mixie bara a fala n be, a lantareya na wo tagi. ¹² N bara a me a nde a falama, «N tan biraxi Pɔlu nan fɔɔɔ ra,» nde fan a falama, «N tan biraxi Apolosi nan fɔɔɔ ra,» nde a falama, «N tan biraxi Kefasi nan fɔɔɔ ra,» a nde fan a falama, «N tan biraxi Ala xa Mixi Sugandixi nan fɔɔɔ ra.» ¹³ Ala xa Mixi Sugandixi keren xa mu a ra? Pɔlu nan banban wuri magalanbuxi ma wo be? Wo wo xunxaxi ye xɔɔra Pɔlu xili nan na? ¹⁴ N bara Ala tantu n mu mixi yo xunxaxi ye xɔɔra wo ya ma, bafe Kirisipu nun Gayu ra. ¹⁵ Na kui, mixi yo mu nɔma a falade a xunxa ye xɔɔra n xili nan na. ¹⁶ N bara Sitefana xa denbaya fan xunxa ye xɔɔra, kɔnɔ na dɔnɔɔɔ, n mu laxi a ra xa n bara mixi gbete xunxa ye xɔɔra fa. ¹⁷ Ala xa Mixi Sugandixi mu n xɛe mixi xunxade ye xɔɔra. A n xɛxi ne n xa a xa xibaaru

fanyi kawandi ti. Na mu rabama adamadi xa lɔnni ra de, xa na mu a ra Ala xa Mixi Sugandixi xa wuri magalanbuxi tide yelebuma ne.

¹⁸ Isa faxafe wuri magalanbuxi ma, na masenyi findixi xaxilitareɓa nan na mixi lɔɓxie be, kɔɔ a findixi Ala xa senbe nan na muxu tan kisi mixie be. ¹⁹ A sebexi Kitaabui kui, «N lɔnnilae xa lɔnni xun nakanama ne, n xaxilimae xaxili findi fuyan na.» ²⁰ Lɔnnila go? Səriye karamɔɔ go? To xaxilima go? Ala bara yi duniɓa xa lɔnni mafindi xaxilitareɓa ra. ²¹ Duniɓa mixie to mu ɔ Ala xa lɔnni kolonde e yete xa lɔnni saabui ra, Ala naxa tin danxaniyatɔee rakiside a xa kawandi saabui ra, duniɓa mixie naxan maɓɔɔxunma xaxilitareɓa ra. ²² Yuwifie wama tɔɔxumae tofe, Girekikae na lɔnni fenfe, ²³ kɔɔ muxu tan Ala xa Mixi Sugandixi xa faxe nan kawandima. Yuwifie birama ne barima e mu lama na ra, si gbete fan kɔɔ a ma a daxuɓa na a ra. ²⁴ Kɔɔ Ala naxee xilixi Yuwifie nun si gbete ya ma, e lama ne a ra a Ala xa Mixi Sugandixi Ala senbe nun Ala xa lɔnni nan masenma ne. ²⁵ Adamadie e maɓɔɔxunxi a Ala xa lɔnni findixi xaxilitareɓa nan na, kɔɔ a kɔɔndi ki ma a dangi adamadie xa lɔnni ra. E maɓɔɔxunxi a Ala senbe mu gbo, kɔɔ a senbe dangi e gbe ra pon!

²⁶ N ngaxakerenyie, wo xa a mato Ala mixi kɔɔli mundun xilixi wo ya ma. Lɔnnila gbegbe mu na, adamadi ki ma. Senbema fan mu gbo. Bannamixie fan mu wuya. ²⁷ Kɔɔ Ala bara duniɓa lɔnnilae rayaagi. A na raba mixie nan saabui ra, e naxee findixi lɔnnitaree ra. Ala bara duniɓa senbema rayaagi. A na raba mixie nan saabui ra, naxee luxi e be alɔ senbetaree. ²⁸ Ala bara mixi sugandi, naxan tide mu gbo duniɓa mixie be, naxee mu xili xungbe sɔɔ, naxee mu kolonxi sese ra, alako na xa findi yaagi ra booree be. ²⁹ Na kui, mixi yo mu kɔɔma a yete matɔɔɔde Ala ya i. ³⁰ Ala nan a niyaxi wo xa lu a xa Mixi Sugandixi Isa i. Ala bara Isa findi won ma lɔnni, won ma tinxinyi, won ma maraseniyeɓi, nun won xunsare ra. ³¹ Na nan na ki, won xa a raba alɔ a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Xa mixi wama a yete matɔɔɔfe fe nde ma, a xa a yete matɔɔɔ a Marigi xa fe nan na.»

Ala xa lɔnni

² N ngaxakerenyie, n to fa wo yire, n mu Ala xa seedeɓɔɔɔya masenxi wo be wɔyenyi xungbee xa ra, xa na mu a ra adamadi xa lɔnni ra. ² N nu bara nate tongo n xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nun a xa faxe xa fe gbansan nan masen wo be. ³ N naxa ti wo ya i senbetareya ra. Na temui n nu na serenfe gaaxui ra.

⁴ N ma masenyi nun n ma kawandi mu nu fatanxi adamadi xa lɔnni ra. N mu kawandi tixi wɔyenyi xungbee ra. N na ti Ala Xaxili senbe nan na, ⁵ alako wo naxa danxaniya adamadi xa lɔnni saabui ra, wo xa danxaniya Ala senbe nan saabui ra.

⁶ Muxu lɔnni masenma mixi kamalixie be, kɔɔ lɔnni naxan mu fatanxi to mixie nun to manglee ra. E tan xa fe xun fama ne rakanade. ⁷ Muxu Ala xa lɔnni nan masenma, Ala lɔnni naxan kɔɔxunxi kabi duniɓa fɔle, naxan findima won be nɔre ra. ⁸ To manglee mu nu fa-

haamui sɔɔ na xa fe ma, xa na mu a ra e mu Marigi Nɔre Kanyi mabanbanma wuri magalanbuxi ma nu.

⁹ Na fe luxi alɔ Kitaabui a masenxi ki naxe, «Ala naxan yailanxi a xanuntenyie be, adama ya mu a toma, adama tuli mu a mema, adama xaxili mu a kolonma.»

¹⁰ Ala bara na masen won be a yete Xaxili saabui ra. Ala Xaxili fe birin kolon, hali Ala yati xa fe tilinxie. A nee birin kolon. ¹¹ Nde adama xa fe kolon, xa a yete xaxili mu a ra? Ala xa fe fan, mixi yo mu a kolon. Ala Xaxili gbansan nan na fe kɔɔli kolon.

¹² Won mu kɔɔma Ala xa hinne fahaamude adamadi xaxili saabui ra. Ala, a Xaxili naxan fixi won ma, na nan kɔɔma na masende won be. ¹³ Won mu na fe masenma adamadi xa lɔnni ra, won na masenma Ala Xaxili nan ma lɔnni ra. Ala xa fe nan masenma Ala Xaxili saabui ra. ¹⁴ Kɔɔ adama naxan mu Ala Xaxili sɔɔ, a mu kɔɔma Ala Xaxili xa fe fahaamude. Na luma ne a be alɔ daxuɓa, barima a mu kɔɔma sode a kui Ala Xaxili xanbi.

¹⁵ Adama naxan Ala Xaxili sɔɔxi, na kanyi nan kɔɔma fe birin fahaamude. A booree mu kɔɔma a makiitide na fee kui. ¹⁶ Na nan a toxi a sebexi Kitaabui kui, «Nde Marigi Xaxili kolon, a xa marasi nde fi a ma?» Kɔɔ Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili na won tan kɔɔre i.

Ala xa walikɔe

³ N mu nu kɔɔma wɔyende wo be alɔ n nu wama a kɔɔ ma ki naxe, barima wo mu luxi alɔ Ala Xaxili kanyie. Wo luxi ne alɔ duniɓa mixie, naxee xa danxaniya mu gexi kamalide sinden. ² N nu bara wo xaran fe singee ra, alɔ dinge xipe fima a xa diyɔre ma ki naxe. N mu wo xaran fe kɔɔkɔɔ ra, barima wo mu nu kɔɔma na fahaamude. Dinge fan mu sube fima diyɔre ma. Han ya wo mu kɔɔma xaranyi kɔɔkɔɔ kolonde, barima wo na birafe duniɓa fee nan kɔɔ ra. ³ Tɔɔɔ nun lantareya to gbo wo ya ma, na mu a masenma xe a duniɓa mixie nan wo ra, naxee na birafe adamadi waxɔɔfe kɔɔ ra? ⁴ Mixi nde to a falama wo ya ma, «N biraxi Pɔlu nan kɔɔ ra,» mixi gbete fan a fala, «N tan biraxi Apolosi nan kɔɔ ra,» na mu a masenma xe a wo luxi ne alɔ duniɓa mixie? ⁵ Nde na Apolosi ra? Nde na Pɔlu ra? Muxu findixi Ala xa walikɔe nan tun na Ala naxee xeɔxi alako wo xa danxaniya. Ala wali naxan soxi muxu yi ra, muxu bara na raba.

⁶ N tan bara sansi xɔri si, Apolosi bara ye sa a ma, kɔɔ Ala nan a niya a xa bula, a xa kɔ. ⁷ Mixi naxan sansi xɔri sima, a nun mixi naxan ye sama a ma, e tide mu gbo. Ala nan tide gbo, barima a tan nan a niya sansi xa kɔ. ⁸ Naxan sansi xɔri sima, nun naxan ye sama a ma, e birin lan, e birin fama ne e xa wali sare sɔɔɔde. ⁹ Muxu tan findixi Ala xa walikɔe nan na. Wo tan luxi ne alɔ Ala xa xe, xa na mu a ra a xa banxi. ¹⁰ Ala bara a janige a xa hinne kui, n xa wali suxu a be. Na misaalixi banxi ti wali nan na. N bara lu alɔ banxiti. N tan nan banxi kɔɔrinma, boore biriki kɔɔ. Kɔɔ kankan xa meeni a wali ki ma. ¹¹ Mixi yo mu kɔɔma fe gbete findide na banxi bunyi ra, bafe Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra.

¹² Mixi naxee banxi tima na bunyi fari xεema ra, xa na mu a ra gbeti, xa na mu a ra gεme tofanyi, xa na mu a ra wuri, xa na mu a ra sexe fanyi, xa na mu a ra sexe fori ra. Kankan xa wali matoma nε. ¹³ Kiiti luma nε alɔ tε naxan birin makenenma nε. Na kiiti luma nε alɔ tε naxan fama kankan xa wali makenende. ¹⁴ Xa banxiti xa wali sa na tε imini, a fama nε wali sare sɔɔde. ¹⁵ Kɔɔ xa a sa li a xa wali naxa gan na tε ra, a kɔɔ nε. A fama nε kaside alɔ mixi naxan natangaxi tε ma.

¹⁶ Wo mu a kolon wo findixi Ala xa hɔɔɔbanxi nan na? Ala Xaxili sibatixi wo bɔɔe i. ¹⁷ Xa mixi nde Ala xa hɔɔɔbanxi kana, Ala na kanyi fan kanama nε, bari-ma a xa hɔɔɔbanxi seniye. Wo tan nan findixi na hɔɔɔbanxi ra.

¹⁸ Wo naxa wo yete madaxu. Xa mixi nde a yete findixi lɔnnila ra dunija ki ma, a xa a yete magoro alako a xa lɔnni yati kolon. ¹⁹ Yi dunija mixie xa lɔnni findixi dax-ɔɔa nan na Ala bε. A sebexi Kitaabui kui, «Ala gantanyi tema nε lɔnnilae bε e yete xa lɔnni nan na.» ²⁰ A man sebexi, «Marigi a kolon dunija mixie xa lɔnni findixi fe fufafu nan na.»

²¹ Wo naxa wo xaxili ti mixi yo ra, barima e findixi wo malima nan na. ²² Pɔlu yo, Apolosi yo, Kefasi yo, e birin findixi wo malima nan na. Fe naxan birin na dunija, fe naxan birin na wo xa dunijeigiri kui, fe naxan birin na na, a nun fe naxan birin sa fama, hali faxe, na birin na na wo tan nan malife ra. ²³ Wo tan na Ala xa Mixi Sugandixi nan bε, Ala xa Mixi Sugandixi fan na Ala nan bε.

Ala xa kiiti

4 Na na a ra, wo xa a kolon muxu tan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa walikee nan na, Ala xa gundoe taxuxi naxee ra. ² Xa fe nde taxuxi mixi ra, a lanma a xa na rawali a rawali ki ma. ³ Xa wo wama n makiitife, xa na mu a ra kiitisa gbete wama n makiitife, fefe mu a ra. N mu n yete yati makiitima. ⁴ N tan bε, n mu fe jaaxi yo rabaxi, kɔɔ n yete makiitife tan mu findixi tinxinyi ra n bε. N Marigi nan findixi n ma kiitisa ra. ⁵ Na kui, wo naxa kiiti yo sa beenun Marigi xa kiiti waxati. A tan nan fe makenenma naxan nɔɔxunxi dimi kui. A tan nan janige makenenma naxan na mixi bɔɔe ma. Na waxati, Ala mixie matɔɔma e xa wali bere nan na.

⁶ N ngaxakerenyie, n bara misaali nde masen wo bε n tan nun Apolosi xa fe ra, alako wo xa yi sebeli fahaamu, «Wo naxa yaamari sebexi matandi.» Na kui, wo naxa wo yete igbo lufe ra mixi nde xanbi ra. ⁷ Nde i findixi fisamante ra? Munse na i yi ra, i mu naxan sɔɔxi Ala saabui ra? Xa wo na sɔɔxi Ala nan saabui ra, munfe ra wo wo yete igboma alɔ a fatanxi wo tan nan na? ⁸ A luxi alɔ wo bara wo waxɔɔfe birin sɔɔ muxu xanbi, wo bara banna, wo bara findi mangee ra. Xa a sa na na ki nε, na birin xa sɔɔneya wo bε, alako muxu fan xa lu wo seeti ma mangeya kui. ⁹ A luxi n bε alɔ Ala bara a ragiri muxu tan xεerae ma, muxu xa findi xanbi-ratie ra, alɔ mixie e naxee faxama dunija birin ya tode ra, malekee nun adamadie ya xɔri. ¹⁰ A luxi alɔ muxu bara daxu Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, kɔɔ wo tan

bara findi xaxilimae ra a xa fe ra. Muxu senbe bara nɔɔ, kɔɔ wo tan gbe xun bara masa. Muxu bara mayele sɔɔ, kɔɔ wo tan bara binye sɔɔ.

¹¹ Han ya muxu kɔɔma kaame nun ye xɔli ma. Dugi mu na muxu yi ra. Mixie muxu kɔɔnɔma, e bara muxu findi mixi rabɔɔnɔ ra. ¹² Muxu baloxi muxu yete xa wali nan na. Mixie na muxu konbi, muxu dubama nε e bε. Mixie na muxu jaankata, muxu dijema nε e ma. ¹³ Mixie na muxu xili kana, muxu wɔye fanyi falama nε e bε. Han ya muxu tide mu na dunija mixie bε, muxu bara lu e bε alɔ mixi fufafu.

¹⁴ N mu wama wo ifufe nε, kɔɔ n wama wo rasife nε alɔ n ma di maxanuxie. ¹⁵ Wo nɔma karamɔɔ gbege sɔɔde Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, kɔɔ n keren peti nan findixi wo baba ra, naxan bara Inyila Isa masen wo bε, wo xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma. ¹⁶ N ma marasi nan ya wo bε: Wo xa bira n ma misaali nan fɔɔ ra. ¹⁷ Na na a ra, n bara Timote xεe wo yire, alako a xa wo ratu n nɔɔe ki ma Isa xa fe kui, n danxaniyatɔe namae birin xaranma naxan na yire birin. N ma di maxanuxi Timote danxaniyaxi Marigi keren nan ma.

¹⁸ Ndee bara e yete igbo wo ya ma. E kɔɔ a ma n mu sigama wo yire, ¹⁹ kɔɔ, xa Ala tin, a gbe mu luxi n xa wo xɔnyi li. Na temui n fama a kolonde xa na yete igboe xa wɔyenyi fama findide nɔɔdi ra. ²⁰ Ala xa mangeya mu findixi wɔyenyi gbansan xa ra, a findixi senbe yati nan na. ²¹ Wo wama munse kɔɔ? N xa siga wo xɔnyi luxusinyi ra, ka n xa siga xanunteya nun dije ra?

Yunubi jaaxi bafe

5 N bara a mε a fe jaaxi mɔɔli nde na wo ya ma, naxan mu toma hali kaafirie ya ma. A xεme nde luma a baba xa gine kolon na gine ra. ² A nu lan nε yi fe xa wo kɔɔ kɔɔ, wo fa na kanyi ramini wo tagi, kɔɔ wo na wo yete igbofe tun. ³ Hali n tan mu na wo yire, n xaxili tan na wo tagi. N jan bara na kanyi makiiti ⁴ Marigi Isa xili nun a senbe ra. N na wo xanbi ra. ⁵ Yi mixi mɔɔli xa so Sentane yi ra, na fe jaaxi xun xa rakana yakɔsi, alako na kanyi nii xa kisi Marigi xa kɔɔ.

⁶ Yete igbofe mu fan. Wo mu a kolon lebini siyadi farin gbege ratema nε? ⁷ Wo lebini fori ba wo ya ma, alako wo xa lu alɔ farin neene lebini mu saxi naxe i. A nɔɔdi ki ma wo na na ki nε. Ala xa Mixi Sugandixi bara findi won ma serexe ra, naxan misaalixi yεxe ra naxan kɔɔ naxabama Sayamaleke Dangi Sali. ⁸ Won xa na sali raba seniye kui. Won xa fe kobi nun fe jaaxi ba won ya ma, alɔ lebini fori bama won ma banxie kui ki naxe na sali. Nɔɔdi nun bɔɔe fiixe xa lu won yi ra. Na kui won misaalima taami lebinitare nan na.

⁹ N bara a sebe wo ma bataaxe kui, wo nun yenelae naxa lu defanbooreya kui. ¹⁰ Kɔɔ n mu wama a falafe xe wo bε a wo nun yenela birin naxee na dunija, a nun milantee, mupetie, nun kuye batuie, wo nun nee naxa de masara. Xa a sa na na ki nε, a lima na fan fo wo keli dunija ma de! ¹¹ N waxi a sebefe nε wo ma, defanja naxa lu wo nun mixi tagi, naxan a yete findima wo boore danxaniyatɔe ra, kɔɔ a fa findi yenela ra, xa na

mu a ra milante, kuye batui, konbiti, siisila, xa na mu a ra mujeti. Wo nun na mixi mɔɔli, wo naxa wo dege yati yire keren. ¹² N tan mu nɔma mixie makiitide naxee mu na danxaniyatɔɔɛ nɔma ya ma, kɔɔa a lanma won xa won boore danxaniyatɔɔɛ nan makiiti. ¹³ Naxee mu na danxaniyatɔɔɛ nɔma ya ma, Ala nan nee makiitima, kɔɔa a lanma wo tan xa «mixi naxi keri wo tagi.»

Danxaniyatɔɔɛ xa kiiti

6 Fe nde na mini wo tan danxaniyatɔɔɛ tagi, wo nɔma sigade di na kalamui sade kaafirie xa kiiti banxi kui? Wo mu sigama seniyentɔɔɛ xa yire? ² Wo mu a kolon seniyentɔɔɛ nan fama dunija birin makiitide? Xa wo tan nan dunija makiitima, wo fa taganxi yi kiiti xunxurie sade di? ³ Wo mu a kolon a won fama nɛ malekee yati makiitide? Na kui, won fa taganxi yi dunija fee makiitide munfe ra? ⁴ Xa yi dunija fe nde bara mini wo tagi gere ra, hali wo mixi xuri nde tongo danxaniyatɔɔɛ nɔma ya ma, na nɔma nɛ na kiiti sade wo bɛ.

⁵ Wo mu yaagima na ra? Lɔnnila yo mu na wo ya ma naxan nɔma kiiti sade danxaniyatɔɔɛ tagi? ⁶ Kɔɔa danxaniyatɔɔɛ e boore kalamuma kaafiri xa kiiti banxi kui. ⁷ Gere to na wo tagi, na bara a masen a wo xun bara rakana. Munfe ra wo mu dijɛma wo bore haake ma, hali na findixi kasare nan na wo bɛ? ⁸ Kɔɔa wo tan harige bama wo boore danxaniyatɔɔɛ yi ra tinxintareya ra.

⁹ Wo mu a kolon a mixi naxi mu ariyanna sɔɔma ke ra? Wo naxa wo yete madaxu. Langoe gine yo, kuye batui yo, yenela yo, langoe xeme yo, xeme naxan nun xeme kafuma, ¹⁰ mujeti, milante, siisila, konbiti, nun mixi madaxui, e sese mu ariyanna sɔɔma ke ra.

¹¹ Ndee na wo ya ma naxee nu na na fe mɔɔli kui, kɔɔa wo bara rafiixe, wo bara raseniyen, wo bara matinxin, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, a nun Ala Xaxili saabui ra.

¹² Fe birin nadaxaxi n bɛ, kɔɔa a birin xa mu fan n bɛ. Fe birin nadaxaxi n bɛ, kɔɔa n mu tinma na fe mɔɔli nde xa nɔ n na. ¹³ Ala nan donse daaxi adama xa baloe ra, a adama daaxi nɛ a xa na donse don, kɔɔa Ala na birin nɔma nɛ. Ala mu adama fate daaxi a xa yene raba. A adama daaxi a Marigi nan bɛ. Marigi man meeni-ma nɛ adama fate ma. ¹⁴ Ala naxan won Marigi rakelixi faxe ma, a fama nɛ won tan fan nakelide faxe ma a senbe ra.

¹⁵ Wo mu a kolon wo fatuxi Ala xa Mixi Sugandixi nan ma, alɔ wo fate salonyie fatuxi e bore ra ki naxe? Xa mixi fatuxi Ala xa Mixi Sugandixi ma, a mu lan na kanyi nun langoe xa kafu. ¹⁶ Astɔfulahi! Wo mu a kolon mixi naxan nun langoe kafuma, a tan nun na langoe findima fate keren nan na? A seɔexi Kitaabui kui, «Xeme nun gine findima fate keren nan na.» ¹⁷ Kɔɔa mixi naxan bara fatu Marigi ma, e xaxili findima keren nan na.

¹⁸ Wo wo gi langoɛna ma. Yunubi gbete mu findixi haake ra mixi fate ma, kɔɔa langoɛna tan haake sɔɔma mixi fate nan na. ¹⁹ Wo mu a kolon wo fate findixi Ala Xaxili Seniyenxi xa hɔɔmɔɔbanxi nan na? Ala bara a

Xaxili raso wo bɔɔɛ i. Wo mu findixi wo yete gbe xa ra sɔɔnɔ. ²⁰ Ala nan wo xunsaraxi xunsare xɔɔxɔɔɛ ra. Na nan a toxi wo xa Ala matɔɔɔ wo fate nun wo xaxili ra, naxee findixi Ala gbe ra.

Futi sɛriye

7 N wama wo xa seɔeli yaabife. A fan xeme bɛ a lufe a mu gine dɔɔɔ, ² kɔɔa yene to bara gbo, a lanma xeme tan, kankan xa a gbe gine sɔɔɔ. Gine fan, kankan xa a gbe mɔɔri sɔɔɔ. ³ Xeme lanma a xa gine waxɔɔfe raba futi ki ma. Gine fan lanma a xa a xa mɔɔri waxɔɔfe raba futi ki ma. ⁴ Gine fate luma a xa mɔɔri xa yaamari nan bun ma, xeme fan fate luma a xa gine xa yaamari nan bun ma. ⁵ Wo naxa tondi wo bore bɛ, fo wo firin nalan a ma wo xa Ala maxandi temui naxe waxatidi nde bun ma. Na dangi xanbi, wo man xa lu yire keren, xa na mu a ra, xa wo mu fata wo yete suxude, Sentane fama nɛ wo ratantande. ⁶ N xa marasi nde fi wo ma, kɔɔa yaamari mu a ra. ⁷ A xɔli n ma mixi birin xa lu alb n tan, kɔɔa Ala mu mixi birin kima keɔna keren. A a ragirixi nde xa nɔ fe nde rabade, boore fan xa nɔ fe gbete rabade.

⁸ N xa a fala xeme bɛ, naxee mu nu gine dɔɔɔ sinden, xa na mu a ra gine naxee mu na xeme taa sinden, xa na mu a ra kaape ginee, xa na mu a ra xeme naxan xa gine laaxirayaxi, e fan xa bira n ma misaali fɔɔɔ ra. ⁹ Kɔɔa xa wo mu nɔma wo yete suxude, wo xa futi xiri. Futi xirife fisa fate waxɔɔfe bɛ.

¹⁰ N bara xeme nun a xa gine yamari, gine naxa mee a xa mɔɔri ra. Na yaamari mu fatanxi n tan na, a fatanxi Marigi nan na. ¹¹ Xa a sa li gine naxa mee a xa mɔɔri ra, a xa lu xemetareɔna kui, xa na mu a ra a xa gbilen a xa mɔɔri xɔn ma. Xeme fan naxa mee a xa gine ra.

¹² Wo tan naxee luxi, n bara wo fan nasi, Marigi xa yaamari mu a ra. Xa a sa li danxaniyatɔɔɛ bara gine danxaniyatare dɔɔɔ, na gine fa tin lude a yi ra, na xeme naxa mee a ra. ¹³ Xa na mu a ra, xa a sa li gine bara dɔɔɔ xeme danxaniyatare xɔn, na xeme fa tin na gine ra, na gine naxa mee a xa mɔɔri ra. ¹⁴ N a falama fe naxan ma, na gine xa mɔɔri danxaniyatare nɔma seniyende a xa gine danxaniyatɔɔɛ saabui ra, xa na mu a ra na gine danxaniyatare nɔma seniyende a xa mɔɔri danxaniyatɔɔɛ saabui ra. Xa danxaniyatɔɔɛ meema a xa denbaya ra, a xa die mu seniyenma nu, kɔɔa xa a lu a xa denbaya xun ma, e seniyenma nɛ. ¹⁵ Xa danxaniyatare bara mee a xa gine ra, xa na mu a ra a xa mɔɔri ra, a xa siga. Xeme danxaniyatɔɔɛ, xa na mu a ra gine danxaniyatɔɔɛ, a mu xirixi mixi danxaniyatare ma. Ala wama ne won xa lu bɔɔɛsa kui. ¹⁶ Gine, i a kolon xa i nɔma a niyade i xa mɔɔri xa kisi? Xeme, i a kolon xa i nɔma a niyade i xa gine xa kisi?

¹⁷ Kankan xa nɛɛ kira xɔn ma Marigi a tixi naxan xɔn. Kankan xa wali raba Marigi bɛ a naxan soxi a yi ra. N na yaamari nan masenma danxaniyatɔɔɛ nɔma birin bɛ. ¹⁸ Xa Ala bara mixi sunnaxi xili danxaniya ma, na kanyi xa tin a xa sunne ra. Xa Ala bara sunnatate xili danxaniya ma, na kanyi xa lu a sunnatateya kui. ¹⁹ Sunnate nun sunnatateya, fefe mu a ra. Ala xa yaamari ra-

batufe, na nan tide gbo. ²⁰ Kankan xa lu a keɓa, alɔ Ala a xilixi temui naxe. ²¹ Konyi nan nu na i ra, Ala i xilixi temui naxe? I naxa kontɔfili. Xa i noma xoreya sɔɔde, na fan. ²² Hali i Marigi Ala i xilixi konyiya nan kui, lasiri nan i ra i Marigi Ala mabiri. Hali i Marigi Ala i xilixi lasiriya nan kui, konyi nan i ra Ala xa Mixi Sugandixi mabiri. ²³ Wo xunsaraxi sare xaxaxa nan na. Wo naxa findi adama xa konyie ra. ²⁴ N ngaxakerenyie, kankan xa lu a keɓa, alɔ Ala a xilixi temui naxe.

²⁵ Marigi mu n yamarixi ginedimedi xa fe ra, kɔnɔ n wama marasi nde fife wo ma, n tan, Ala kinikinixi naxan ma, a naxan matinxinxi. ²⁶ N tan be, a fisa xa ginedimedi mu dɔɔ xeme taa sinden, barima yi waxati a xaxaxa. ²⁷ Xa gine kanyi nan i ra, i naxa a beɓin. Xa ginetare nan i ra, i naxa gine fen. ²⁸ Xa i gine fenma, na mu findima yunubi ra. Xa ginedimedi dɔɔ xeme taa, na fan mu findima yunubi ra. Kɔnɔ mixi naxee na mɔɔli rabama, e fama xaxaxa yi duniɓeigiri kui. N wama e ratangafe na xaxaxa nan ma.

²⁹ N ngaxakerenyie, n wama naxan masenfe wo be, waxati gbeɓbe mu luxi sɔɔnɔ. Keli yakɔsi ma, gine na naxan yi, a xa lu alɔ ginetare. ³⁰ Naxan na wafe, a xa lu alɔ a mu wafe. Naxan seewaxi, a xa lu alɔ a mu seewaxi. Naxan na se sarafe, a xa lu alɔ se mu a yi. ³¹ Naxan na duniɓa fe rawalife, a xa lu alɔ a tide mu na, barima yi duniɓa na ɓɔnɔ ne yi ki. ³² A xɔli n ma wo xa kontɔfili birin beɓin. Naxan mu futi xirixi, a xa bira Ala xa fee nan fɔɔ ra, alako Marigi xa ɓelexin a xa wali ra. ³³ Kɔnɔ naxan futi xirixi, a tan nan birama duniɓa fee fɔɔ ra, alako a xa gine xa ɓelexin a xa wali ra. ³⁴ Na temui a na fe firin nan kui na ki. Gine fan, naxan mu na xeme taa, a findi ginedimedi ra, a birama Marigi xa fee nan fɔɔ ra, alako a fate nun a xaxili xa seniyeɓen. Kɔnɔ naxan dɔɔɔ xeme taa, a tan nan birama duniɓa fee nan fɔɔ ra, alako a xa mɔri xa ɓelexin a xa wali ra. ³⁵ N yi fe falama wo xa munafanyi nan xa fe ra. N mu a falama yanfanteɓa xa ma. A xɔli n ma wo xa lu fe fanyi nan kui, wo xa gbaku Marigi ma, kontɔfili gbete yo naxa lu wo ma.

³⁶ Mixi naxan bara gine fen fɔɔ, a fa a kolon a mu noma a yete suxude, a a maɓɔɔxunxi ne a a lanma a xa na gine dɔɔ, a lanma a xa na raba. A mu findixi yunubi ra. Ginefenyie xa futi xiri e nun a xa gine tagi. ³⁷ Kɔnɔ ginefenyi naxan noma a yete suxude, naxan bara nate tongo a yete ra a naxa gine dɔɔ, na kanyi bara fe fanyi raba. ³⁸ Na kui, naxan ginedimedi fenxi dɔɔɔma, na bara fe fanyi raba, kɔnɔ naxan mu a dɔɔɔma, na bara fe fanyi raba dangife boore ra.

³⁹ Gine nun a xa mɔri luma a ra han a xa simaya danyi ne. Kɔnɔ xa a xa mɔri faxa, a noma dɔɔɔde xeme gbete xɔn ma. A noma dɔɔɔde xeme xɔn a nu wa naxan yo xɔn, kɔnɔ a xa findi Ala xa mixi nan na. ⁴⁰ Kɔnɔ n tan be, a xa seewe xun masama ne xa a sa lu kaɓe kui. N laxi a ra a Ala Xaxili na n ɓɔnɔ i.

Serexe donfe naxan baxi kuye be

8 Won birin bara fahaamui sɔɔ serexe sube xa fe ma naxan baxi kuyee be. Fahaamui noma findide

yete igboɓa ra, kɔnɔ xanunteɓa nan mixie ralimaniyama. ² Mixi naxan kɔɔ a ma a bara ge fahaamui sɔɔde, nde luxi a xa fahaamui ra. ³ Kɔnɔ mixi naxan Ala xanu-ma, Ala bara na kanyi kolon.

⁴ N xa fe nde masen wo be serexe sube donfe ma naxan baxi kuyee be. Won a kolon kuye yo mu na duniɓa naxan findixi Ala ra. Ala keren peti nan na. ⁵ Duniɓa mixie fe gbeɓbe findima alae ra koore nun ɔɔxi ma. E e xilima «alae,» e e xilima «marigie.» ⁶ Kɔnɔ won tan be Ala keren peti nan na, Baba Ala naxan se birin daaxi, won findixi naxan gbe ra. Marigi keren peti nan na, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra, se birin daaxi naxan saabui ra, won fan ɓengima naxan saabui ra.

⁷ Kɔnɔ mixi birin mu gexi fahaamui sɔɔde na fe ma. Mixi naxee nu bara dari kuye fee ra, han yakɔsi e ne serexe sube donma, e tan be a baxi kuye nan be. E xaxili to mu gexi fee fahaamude sinden, e yunubi sɔɔma na sube donfe kui. ⁸ Donse mu mixi makɔrema Ala ra. Xa won bara a don, xa won bara a lu na, a birin keren. ⁹ Wo xa a mato a fanyi ra, alako wo xa xoreya naxa a niya fahaamutare xa yunubi sɔɔ. ¹⁰ Xa fahaamutare nde bara wo tan fahaamui kanyi to, wo dɔɔɔ teebili ra kuyee banxi kui, na noma a niyade fahaamutare fan xa kuye serexe sube don. ¹¹ Na kui, fahaamutare, Ala xa Mixi Sugandixi faxa naxan be, a fama lɔde i tan nan ma fahaamui saabui ra. ¹² Na kui, wo bara yunubi raba wo ngaxakerenyi fahaamutaree ra, wo man bara yunubi raba Ala xa Mixi Sugandixi ra. ¹³ Na nan a toxi, xa donse nde a niyama n ngaxakerenyi xa yunubi tongo, n tan bara diɓe na donse ma, alako n naxa n ngaxakerenyi rabira.

Kawanditi xa wali

9 Lasiri xa mu na n na? Xera xa mu na n na? N mu won Marigi Isa toxi xe? Marigi mu n xexi wo yire xe, alako wo xa danxaniya? ² Temunde boore mu n kolon xera ra, kɔnɔ wo tan n kolon, barima wo xa danxaniya findixi n ma xeraya tɔnxuma nan na Marigi xa fe ra. ³ N ma xunmafale nan na ki mixie be naxee wama n makiitife.

⁴ A mu daxa muxu xa muxu dege, muxu xa muxu min? ⁵ A mu daxa muxu xa gine danxaniyaxi dɔɔ, naxan luma muxu seeti ma muxu xa ɓere kui, alɔ xera boore a rabama ki naxe, a nun Marigi ngaxakerenyie nun Kefasi? ⁶ Ka n tan nun Baranabasi gbansan nan lan muxu xa wali muxu xa baloe xa fe ra? ⁷ Sɔɔri mundun a yete rabaloma? ɔɔxi rawali mundun mu a xa sansi bogi donma? Xuruse demadonyi mundun mu a xa xuruse xiɓe minma? ⁸ Adama xaxili gbansan nan na ki? Ala xa seriye fan mu na mɔɔli masenma xe?

⁹ A seɓexi Tawureta Munsu kui, «Ninge ne mengi luxutama, wo mu lan wo xa a de xiri.» Na kui, Ala wama meenife ningee nan gbansan ma, ¹⁰ ka a na fala won tan nan fan ma fe ra? Iyo, a na seɓe won tan nan ma fe ra. Walike walima fe nde nan ma. Mixi maale boronma ne alako a xa baloe sɔɔ. ¹¹ Xa muxu bara wakili wo be alako wo xa Ala kolon, a mu lanma xe muxu xa se sɔɔ

wo yi ra? ¹² Xa mixi gbetee na mɔɔli sɔɔma wo ra, a mu lanma xe muxu singe xa na sɔɔ? Kɔɔ muxu mu na findixi teku ra wo mabiri. Muxu bara dije na birin ma, alako Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandife naxa matɔɔ.

¹³ Wo mu a kolon serexedubee fan baloma serexee nan na naxee baxi Ala xa hɔɔmɔɔbanxi be? Serexedube naxee serexe sama serexebade, e xa baloe minima na serexee nan kui. ¹⁴ Na ki Marigi bara yaamari fi a Ala xa xibaaru fanyi kawanditie xa balo e xa kawandi ti kui.

¹⁵ N tan mu na findixi teku ra fefe ma. N man mu yi bataaxe sebexi xe alako wo xa n ki. Kawandi tife kɔbiri xanbi a bara findi jɛlexinyi ra n be. N mu tin mixi yo xa na jɛlexinyi ba n yi ra, hali na findi faxe nan na n be.

¹⁶ N mu nɔma n yete igbode n ma kawandi wali xa fe ra. Kawandi tife findixi Ala xa yaamari nan na n be.

Naxankate na n be, xa n mu Ala xa xibaaru fanyi kawandi. ¹⁷ Xa n keren nan a janigexi nu, a lanma n xa sare sɔɔ. Kɔɔ xa a mu fatanxi n yete janige xa ra, n na xɛraya nan nabafe tun, naxan taxuxi n na. ¹⁸ Na kui, n sare findima munse ra? N sare findima na jɛlexinyi nan na, naxan fatanxi Ala xa xibaaru fanyi kawandife ra sare xanbi n nu nɔma naxan maxɔrinde.

¹⁹ Hali lasiri nan n na, n nan n yete findima mixi birin xa konyi nan na alako n xa mixi gbegbe sɔɔ Ala be.

²⁰ N nan jɛrema Yuwifi ki nan ma Yuwifie ya ma alako n xa e sɔɔ Ala be. N nan jɛrema Munsa xa seriye ki nan ma, hali n mu na na yaamari bun ma, alako n xa mixie sɔɔ Ala be naxee na na seriye bun ma. ²¹ Xa n na mixie ya ma naxee mu na Munsa xa seriye bun ma, n fan luma e gbe ki ne, alako n xa na mixi mɔɔli sɔɔ Ala be. N nan jɛrema na ki ne hali n tan to na Ala xa seriye bun ma. N na a xa Mixi Sugandixi xa yaamari nan bun ma. ²² N bara jɛre fahaamutareja ki ma fahaamutaree ya ma, alako n xa e fan sɔɔ Ala be. N bara fe mɔɔli birin naba, n bara jɛre mixi mɔɔli birin gbe ki ma, alako n xa mixi ndee sɔɔ Ala be. ²³ N fe birin nabama alako Ala xa xibaaru fanyi xa kawandi, n fan xa lu na neme kui.

²⁴ Wo mu a kolon gi mixi naxee gbatama nama ya xɔri, mixi keren gbansan nan geenima, a sare sɔɔ? Wo fan xa jɛre a fanyi ra wo xa dunijeigiri kui, alako wo xa sare sɔɔ Ala ra. ²⁵ Gi mixi naxee gbata rabama, e fe xɔɔɔ mɔɔli birin nabama, alako e xa geenima, hali na sare mu bu. Won tan nan sare nde sɔɔma naxan bu-ma abadan. ²⁶ Na nan a toxi n luma n jɛre ki mato ra a fanyi ra, n mu mɔɔli fe fufafu ra. ²⁷ N nan n yete suxuma ne senbe ra, alako n tan kawanditi fan naxa fa Ala xa masenyi matandi, n xa be.

Isirayila xa misaali

10 N ngaxakerenyie, n mu wama wo xa neemu a ma won babae naxan nabaxi. E naxa jɛre nuxui bun ma, e naxa baa igiri. ² E nun Annabi Munsa, e birin naxa fe keren idangi nuxui kui a nun baa igiri kui. ³ E birin naxa donse don naxan fatanxi Ala ra. ⁴ E birin naxa minse min, Ala naxan namini fanye ma. Na fanye, Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra, naxan nu biraxi e fɔɔ

ra. ⁵ Kɔɔ mixi gbegbe nu na e ya ma, naxee mu nu gexi rafande Ala ma, na nan a to e naxa faxa gbengberenyi ma.

⁶ E xa jɛre birin findixi misaali nan na won be, alako won naxa bira fe naaxi fɔɔ ra alɔ e a rabaxi ki naxe.

⁷ Wo naxa kuyee batu, alɔ ndee a raba ki naxe e tagi. A sebexi Kitaabui kui, «Nama naxa dɔɔ e degede, e naxa e min, e fa keli yene rabade.» ⁸ Won naxa bira yene fɔɔ

ra alɔ ndee a raba ki naxe e ya ma. Na kui, mixi wulu mɔɔli mixi wulu saxan naxa sɔɔ mɔɔli keren kui.

⁹ Won naxa Marigi mato alɔ ndee a mato ki naxe e ya ma, mɔɔlimasee naxee faxa. ¹⁰ Wo naxa wo mawa, alɔ ndee e mawa ki naxe e ya ma, sayamaleke fa e faxa.

¹¹ Na fe mɔɔli e lixi ne, a xa findi misaali ra won tan mixie be naxee na waxati dɔɔ. A birin sebexi na nan ma.

¹² Na kui, naxan laxi a ra a tixi, a xa mɛeni a yete ma alako a naxa bira. ¹³ Maratantanyi yo mu wo lixi, adamadi mu nɔma naxan na. Ala na a xui xanbi ra. A mu a luma maratantanyi yo xa wo li, naxan nɔma wo ra. Maratantanyi na wo li, Ala fɛre nde fima ne wo ma, alako wo xa nɔ minide a kui, wo xa nɔ a ra.

¹⁴ Na kui, n xanuntenyie, wo xa gbilen kuye batufe fɔɔ ra. ¹⁵ N na wɔyɛnfe xaxilimae nan be, wo xa wo tuli mati n ma masenyi ra. ¹⁶ Won Ala tantuma minse naxan ma, na minse mu a masenma xe won nun Ala xa

Mixi Sugandixi wuli na a ra? Won taami naxan itaxunma won bore ma, na taami mu a masenma xe won nun Ala xa Mixi Sugandixi fate na a ra? ¹⁷ Taami keren nan a ra. Won fan, hali won wuya, won bara boni won bore ra, won bara findi mixi keren na, barima won birin taami keren nan donma.

¹⁸ Wo Isirayilakae yati mato. Naxee serexe sube donma, e mu lama xe na wali ra naxan nabama serexebade? ¹⁹ N wama munse masenfe na kui? Serexe sube naxan fixi kuye ma a tide gbo? Xa na mu a ra na kuye tide gbo? Astɔfulahi. ²⁰ N xa a fala wo be, kuye batue serexe bama jinne nan be, e mu a bama Ala xa be. N tan mu tinma wo nun jinne xa lu fe keren.

²¹ Wo mu nɔma minse minde Marigi xili ra, wo man xa minse min jinne xili fan na. Wo mu nɔma taami donde Marigi xili ra, wo man xa taami don jinne xili ra. ²² Wo wama Marigi raxɔɔ ne, naxan mu wama a firin nde kɔɔ? Wo kɔɔ a ma won senbe dangi a gbe ra?

²³ A birin daxa, kɔɔ a birin mu fe fanyi raminima. A birin daxa, kɔɔ a birin mu findima munafanyi ra.

²⁴ Mixi naxa a yete kan xa munafanyi gbansan xa fen, a xa a boore xa munafanyi fan fen. ²⁵ Wo nɔma sube mɔɔli birin donde naxan matima makiiti. Hali wo mu gaaxu, na sese mu findixi yunubi ra, ²⁶ barima «Alatala nan gbe na bɔxi nun a ise birin na.»

²⁷ Xa danxaniyatare nde wo xili wo xa wo dege yire keren, xa wo wama sigafe, wo xa siga, wo xa donse mɔɔli birin don a naxan fima wo ma. Na sese mu findima yunubi ra. ²⁸ Kɔɔ xa a sa li mixi nde fa a fala wo be, «Yi donse baxi serexe nan na,» wo naxa na don na kanyi xa fe ra, barima yunubi nan a ra a be a xaxili ki ma. ²⁹ Yunubi fe mu a ra i tan be i xaxili ki ma, kɔɔ a

mu lanma i naxan nabama i xa yeteralu kui, i boore xa na mapɔxun i be yunubi ra. ³⁰ A mu lanma mixi xa fe ɲaaxi mapɔxun n ma donse xa fe ra, n Ala tantuma naxan ma fe ra.

³¹ Na nan na ki, wo naxan yo donma, wo naxan yo minma, wo naxan yo rabama, wo xa na birin naba alako Ala xa matɔxɛ sɔɔ. ³² Wo naxa mixi yo ratantan, Gireki yo, Yuwifii yo, Ala xa danxaniyatɔe yo. ³³ N fan ɲerema na ki ne, alako n ma fe birin xa rafan mixi birin ma. N mu na n yete xa munafanyi xa fenfe. N na mixi gbegebe xa munafanyi nan fenfe, alako e xa kisi.

Danxaniyatɔe xa malanyi raba ki

11 Wo xa bira n ma misaali fɔxɔ ra, alb n fan biraxi Ala xa Mixi Sugandixi xa misaali fɔxɔ ra ki naxe. ² N bara wo matɔxɔ barima wo ratuma n ma fe ma temui birin, wo man n ma yaamarie rabatuma.

³ A xɔli n ma wo xa a kolon xeme birin na Ala xa Mixi Sugandixi xa yaamari nan bun ma, gine birin na xeme xa yaamari nan bun ma, a nun Ala xa Mixi Sugandixi fan na Ala xa yaamari nan bun ma. ⁴ Xeme naxan birin salima, xa na mu a ra a wɔyenma Ala xili ra, a xunyi makotoxi, a bara a Marigi yelevu. ⁵ Gine naxan birin salima, xa na mu a ra a wɔyenma Ala xili ra, a xunyi mu makotoxi, a bara a xa mange yelevu. A luxi ne alb a xunyi bara bi.

⁶ Gine naxan mu a xunyi makotoma, hali a xunyi bi. Gine xunyi bife to findixi yaagi ra, xa na mu a ra a xunsexe maxabafe, a lanma ne a xa a xunyi makoto.

⁷ Xeme tan mu lanma a xa a xunyi makoto, barima a findixi Ala misaali nun a nɔre nan na, kɔɔ gine tan findixi xeme xa nɔre nan na. ⁸ Xeme xa mu minixi gine i. Gine nan minixi xeme i. ⁹ Xeme xa mu daaxi gine xa fe ra. Gine nan daaxi xeme xa fe ra. ¹⁰ Na nan a toxi gine lanma a xa a xunyi makoto malekee xa fe ra. A xunyi makotofe findixi tɔnxuma nan na a na xeme xa yaamari nan bun ma.

¹¹ Kɔɔ Marigi xa fe kui, gine hayi na xeme ma, xeme fan hayi na gine ma. ¹² Gine minixi xeme i ki naxe, xeme fan barima gine nan saabui ra. Na birin kelixi Ala nan ma. ¹³ Wo xa na kiiti sa wo yete ra. A daxa gine xa sali a xunyi mu makotoxi? ¹⁴ Wo daa ki yete yati a masenxi wo be a xeme xunsexe na kuya a findixi yaagi nan na a be, ¹⁵ kɔɔ gine tan xunsexe na kuya, na findixi a be nɔre nan na. Xunsexe kuye fixi gine ma a xunyi makotose nan na. ¹⁶ Xa mixi nde wama na fe matandife, a xa a kolon muxu nun Ala xa danxaniyatɔe ɲamae birama na seriye nan fɔxɔ ra.

¹⁷ Kɔɔ fe nde na na wo naxan nabama wo xa malanyie kui, n mu nɔma naxan matɔxɔde. Na nde bama wo xa fe fanyi nan na, a findi fe ɲaaxi ra wo be. ¹⁸ A fɔle, n bara a me a wo mu lanma wo bore ma wo wo malanma temui naxe. N laxi a ra nɔndi nde na na kui. ¹⁹ Lantareya na mini wo tagi, na nɔma ne a masende nɔndi na naxee be wo ya ma.

²⁰ Wo na wo malan, wo naxan donma a mu findixi Marigi xa serexe tɔnxuma xa ra, ²¹ barima ndee e dege ma e booree xanbi. Donse nun minse luma ndee yi ra,

kɔɔ e booree tan luma kaame ra. ²² Banxie mu na wo yi ra wo wo dege ma a nun wo wo minma dennaxe? Munfe ra wo yoma Ala xa danxaniyatɔe ɲama ma, wo fa setaree rayaagi? N xa munse fala wo be? N xa wo matɔxɔ? N mu wo matɔxɔma na xa fe ra.

²³ Marigi naxan masenxi n be, n bara na dentegɛ wo be. E Marigi Isa yanfa kɔe naxan na, a naxa taami tongo, ²⁴ a naxa tantui rasiga Ala ma, a fa taami igira, a a so a fɔxirabiree yi ra a falafe ra, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na, naxan fixi wo be. Wo xa ratu n ma yi saabui ra.» ²⁵ E to ge e degede, Isa man naxa tɔnbili tongo, a a fala, «N wuli nan ya, saate wuli naxan baxi mixi gbegebe be. Wo na a min temui yo temui, wo xa ratu n ma yi saabui ra. ²⁶ Temui yo temui, wo ne na taami donma, wo ne na minse minma, wo luma Marigi xa faxe nan masen na han a gbilen waxati.»

²⁷ Na na a ra, mixi yo naxan na taami don, a na minse min binyetareɲa kui, a bara yunubi sɔɔ Marigi fate nun a wuli ra. ²⁸ Beenun mixi xa na taami don, beenun mixi xa na minse min, a lanma a xa a yete mato, ²⁹ barima naxan na taami don, a na minse min, a mu a kolon Marigi fate nan a ra, a bara kiiti ɲaaxi sɔɔ.

³⁰ Na nan a toxi furemae nun senbetaree wuyaxi wo ya ma. Ndee ɲan bara bele. ³¹ Xa won luma won yete mato ra, won mu fama kiiti ɲaaxi sɔɔde. ³² Marigi won makiitima ne, alako a xa won matinxin, won naxa kiiti ɲaaxi sɔɔ alb duniɲa mixie. ³³ N ngaxakerenyie, na kui, wo xa wo bore mame, wo wo malanma temui naxe Marigi xa serexe tɔnxuma donde. ³⁴ Xa kaame na mixi ma, a xa a dege a xɔnyi, alako a naxa findi kiiti ɲaaxi ra wo xa malanyi kui. N na fa, n fama na fe gbeteɛ yailande naxee kanaxi wo tagi.

Ala Xaxili danxaniyatɔe malife

12 N ngaxakerenyie, a xɔli n ma wo xa fahaamui sɔɔ fee ra Ala Xaxili Seniyeɲi wo kima naxee ra. ² Wo to nu na kaafirija kui, fe nde naxa a niya wo xa bira kuye dunduxie fɔxɔ ra. ³ Na na a ra, n xa a fala wo be, mixi naxan wɔyenma Ala Xaxili Seniyeɲi saabui ra, a mu nɔma a falade, «Isa dankaxi.» Mixi yo fan mu nɔma a falade, «Isa findixi Marigi nan na,» xa Ala Xaxili Seniyeɲi saabui xa mu a ra.

⁴ Ala xa ki dɔxɔe wuya, kɔɔ a birin fatanxi Ala Xaxili keren nan na. ⁵ Ala xa wali dɔxɔe wuya, kɔɔ a birin fatanxi Marigi keren nan na. ⁶ Ala xa fe rabaxi dɔxɔe wuya, kɔɔ a birin fatanxi Ala keren nan na. Ala keren nan a ragirima wo xa nɔ na fee rabade.

⁷ Ala Xaxili a yete masenma kankan be ɲama xa munafanyi xa fe ra. ⁸ Ala Xaxili ndee kima xaxilimaya masenyi ra, a ndee kima fe kolonyi masenyi ra, ⁹ a ndee kima senbe ra naxan fatanxi danxaniya ra, a ndee kima senbe ra naxan a niyama e xa nɔ mixi rayalande, ¹⁰ a ndee kima senbe ra naxan findima kaabanakoe rabafe ra, a ndee kima masenyi ra e xa wɔyen Ala xili ra, a ndee kima kolonyi ra alako e xa fata Ala xa fe nun Sentane xa fe tagi rasade, a ndee kima senbe ra e xa nɔ xui gbeteɛ falade, a ndee kima na xuie madan-

gife ra. ¹¹ Ala Xaxili keren nan na wali mɔɔli birin naba-ma. A kankan kima alb a a panigexi ki naxe.

¹² Mixi salonsee wuya, kɔɔ e findixi fate gundi keren nan na. E birin nadɔɔxi e bore ra, e findi keren na. Won nun Ala xa Mixi Sugandixi na na ki ne. ¹³ Won tan danxaniyatɔɔ birin bara Ala Xaxili kerenyi sɔɔ. Won birin bara findi fate keren na. Yuwif yoy, Gireki yoy, konyi yoy, lasiri yoy, won birin baloma Xaxili keren nan saabui ra.

¹⁴ Fate mu findixi salonse keren gbansan xa ra, e wuya. ¹⁵ Xa a sa li i sanyi a fala, «N mu na i fate ma, barima n mu findixi belexe ra,» na mu a niyama a xa ba i fate ma. ¹⁶ Xa a sa li i tuli a fala, «N mu na i fate ma, barima n mu findixi ya ra,» na mu a niyama a xa ba i fate ma. ¹⁷ Xa fate birin sa findixi ya nan na, mixi fe me-ma di? Xa fate birin sa findixi tuli nan na, mixi se xiri mema di?

¹⁸ Ala bara salonse birin dɔɔxi mixi fate ma, alb a wama a xɔn ma ki naxe. ¹⁹ Xa na birin findi salonse keren na, fate fa findima a ra di? ²⁰ Salonsee wuya, kɔɔ fate gundi keren na a ra. ²¹ I ya mu nɔma a falade i belexe be, «N hayi mu na i ma.» I xunyi mu nɔma a falade i sanyi be, «N hayi mu na i ma.»

²² Na mu nɔma rabade feo! Hali fate salonse naxee senbe mu gbo, fate hayi na e ma. ²³ Won won fate salonse naxee mapɔɔxunxi a e tide xurun, won meenixi nee ma dangi booree ra. Won won fate salonse naxee suturaxi, won meenixi nee ma dangi booree ra. ²⁴ Salonse naxee mu suturaxi, e hayi mu na a ma mixi xa menni e ma a gbe ra. Ala naxa mixi fate yailan alako salonse naxee mapɔɔxunxi a e tide xurun, e tide xa dangi booree ra. ²⁵ A mu wama won xa fate salonse nde rafisa a boore be. A wama ne won xa meeni e birin ma. ²⁶ Xa a sa li salonse keren kɔɔxi, salonse booree fan kɔɔxi ne. Xa a sa li salonse keren bara tide sɔɔ, salonse birin seewama ne na kui.

²⁷ Wo findixi Ala xa Mixi Sugandixi fate nan na. Wo birin bara findi salonsee ra na fate kerenyi ma. Kankan xa wali na na. ²⁸ A fɔle, Ala bara ndee ti Isa xa xerae ra danxaniyatɔɔ pama ya ma. Na dangi xanbi, a bara ndee ti namipɔɔmɔɔ ra. A saxan nde, a bara ndee ti karamɔɔ ra. A man bara a niya ndee xa nɔ kaa-banako rabade, ndee xa nɔ mixi rayalande, ndee xa nɔ e booree malide ki gbete. A bara ndee ti yareratie ra, a bara ndee ki alako e xa nɔ xui gbete falade. ²⁹ Nee birin findixi xerae nan na? Nee birin findixi namipɔɔmɔɔ nan na? Nee birin findixi karamɔɔ nan na? Nee birin nɔma kaabanako rabade? ³⁰ Nee birin fata mixi rayalande? Nee birin nɔma xui gbete falade? Nee birin nɔma na xuie madangide e booree be? ³¹ Wo xa fe birin naba alako Ala xa wo ki fee ra naxee dangi fe birin na. Yakɔsi n xa kira fisamante masen wo be.

Xanunteya

13 Hali n nɔma adamae nun malekee xui falade, xa xanunteya mu na n bɔɔe kui, n xui luma ne alb paani nun tɔɔxi kɔɔxi xui. ² Hali n masenyi ti Ala xili ra, n gundo birin kolon, n man fe tilinxi birin fahaamu,

xa xanunteya mu na n bɔɔe kui, mixi fufafu nan n na. Hali n ma danxaniya gbo han n fa nɔ geya tongode a tide, xa xanunteya mu na n bɔɔe kui, n tide yo mu na. ³ Hali n nan n harige birin itaxun setaree balofe ra, hali n faxe te kɔɔra Ala xa fe ra, xa xanunteya mu na n bɔɔe kui, na mu findima geeni yo ra n be.

⁴ Xanunteya a niyama ne mixi xa findi mixi dipɔɔxi ra, a findi mixi malima ra. A mu milama, a mu a yete matɔɔma, a mu a yete igboma, ⁵ a mu xurutareja rabama, a mu a yete xa geeni fenma, a mu kɔɔma. Gbesenxɔnnɔya mu luma a bɔɔe kui, ⁶ a mu pɔɔlexinma wule ra, a pɔɔlexinma nɔndi nan na. ⁷ Xanunteya na naxan be, a dipɔɔma fe birin ma, a mu tege fefe, a a xaxili tima fe fanyi ra temui birin, a tunnabexi fe birin ma.

⁸ Xanunteya mu pɔɔma abadan. Wɔyɔnfe Ala xili ra a pɔɔma ne, xui gbete falafe danma ne, kolonyi fan pɔɔma ne. ⁹ Won mu fe birin kolon, won mu gema namipɔɔmɔɔ masenyi birin falade, ¹⁰ kɔɔ fe kamalixi na a li, fe kamalitare pɔɔma ne. ¹¹ N dimedi temui, n ma wɔyɔnyi yo, n ma mapɔɔxunxi yo, n xaxili yo, a birin nu findixi dimedija nan na. Kɔɔ n to mɔ, n bara dimedi fee lu na. ¹² To won mu fee igbema a fanyi ra. A luxi alb won na won yete matofe kike ma naxan mu igbema a fanyi ra. Kɔɔ waxati na fafe, won fee igbema ne a fanyi ra, a luma ne alb won nun na fee na ti yire keren. To n mu fe birin kolon, kɔɔ waxati na fafe, n ma fahaamui fama kamalide, n fa fe kolon alb Ala n kolonxi ki naxe.

¹³ Fe saxan nan buma: danxaniya, xaxili tide, nun xanunteya. Kɔɔ xanunteya nan dangi nee birin na.

Xui gbete falafe nun wɔyɔnfe Ala xili ra

14 Xanunteya xa lu wo bɔɔe kui. Wo kata wo xa Ala xa kie sɔɔ a Xaxili Seniyenxi saabui ra. Wɔyɔnfe Ala xili ra, wo xa na nan singe fen. ² Mixi naxan xui gbete falama, a mu wɔyɔnfe adama xa be, a wɔyɔnma Ala nan be, barima adamadi mu na xui mɔɔli mema. Na xui naxan findima gundo ra, Ala Xaxili na nan falama. ³ Mixi naxan wɔyɔnma Ala xili ra, a tan fe nan falama adamadie be naxan nɔma e xa danxaniya rasabatide, a e ralimaniya, a sunnunyi ba e ma. ⁴ Kɔɔ mixi naxan wɔyɔnma xui gbete ra, a a yete gbansan nan malima. Naxan wɔyɔnma Ala xili ra, a danxaniyatɔɔ pama nan malima.

⁵ A xɔli n ma wo birin xa xui gbete fala, kɔɔ n wama naxan xɔn dangife na ra, wo xa nɔ wɔyɔnde Ala xili ra. Na nan tide gbo dangife xui gbete falafe ra, fo na xui gbete xa madangi danxaniyatɔɔ pama be, alako e xa danxaniya xa sabati. ⁶ Yakɔsi, n ngaxakerenyie, xa a sa li n naxa fa wo yire n xui gbete falafe ra wo mu naxee mema, na wo malima di? Kɔɔ xa n fa laamatunyi, kolonyi, Ala xa masenyi, nun xaranyi masende wo be, na nan findima munafanyi ra wo be.

⁷ Hali xule nun kɔɔ, se naxee mu pɔɔngima, xa e sigi sa xui mu fiixe, mixi mu nɔma a kolonde. ⁸ Xa sara xui mu fiixe, sɔɔri gali mu nɔma a kolonde gere waxati bara a li. ⁹ Wo tan fan, xa wo xui fala mixie mu naxan

kolon, e fa fahaamui sɔtɔma na ma di? Wo wɔyɛnma fufafu.

¹⁰ Xui wuyaxi nan na dunija, kɔnɔ e birin masenyi nde nan tima. ¹¹ Xa mixi wɔyɛn n bɛ xui nde ra n mu naxan kolon, muxu birin bara findi kɔnɛ ra muxu bore bɛ. ¹² Na kui, wo tan naxee wama Ala xa wo ki, wo xa kata a xa wo ki ki ra naxan danxaniyatɔɛ pama rasabata-tima. ¹³ Naxan xui gbɛtɛɛ falama, a xa Ala maxandi alako a man xa fata na xui madangide a booree bɛ. ¹⁴ Xa n salima xui gbɛtɛɛ ra, n bɔnɛ salima, kɔnɔ n salima fahaamutareɲa nan kui. ¹⁵ A lanma n xa munse raba? A lanma n xa sali n bɔnɛ ra, n man xa sali fahaamui ra. N xa bɛɛti ba n bɔnɛ ra, n man xa bɛɛti ba fahaamui ra. ¹⁶ Xa na mu a ra, i na Ala tantu i bɔnɛ ra, mixi naxan dɔxɔxi i sɛɛti ma, a mu nɔma «Amina» ratinde, barima a mu i xa xui fahaamuma. ¹⁷ I tantui fanyi rasigama Ala nan ma, kɔnɔ boore xa danxaniya mu nɔma sabatide na saabui ra. ¹⁸ N bara Ala tantu, barima n xui gbɛtɛɛ falama dangife wo birin na, ¹⁹ kɔnɔ mixi wɔyɛn suuli naxan fahaamuma, e tide gbo xaranyi ki ma dangife wɔyɛn wulu ra, naxee falaxi xui gbɛtɛɛ danxaniyatɔɛ pama mu naxee kolon.

²⁰ N ngaxakerenyie, wo naxa wali alɔ dimɛdie, wo xa wali nɛ alɔ kuntigie. Fe ɲaaxi ma, wo xa lu alɔ diyɔrɛ gbeeli. Kɔnɔ xaxili ma, wo xa lu alɔ mixi mɔxi. ²¹ A sebɛxi Kitaabui kui,
«Marigi naxa a masen,
«N fama wɔyɛnde yi pama bɛ
xui gbɛtɛ ra naxan fatanxi kɔnɛ ra,
kɔnɔ hali n wɔyɛn na ki,
e mu n xui suxuma.»»

²² Na nan a toxi, xui gbɛtɛɛ falafe findixi tɔnxuma ra danxaniyataree nan bɛ, danxaniyatɔɛɛ xa mu a ra. Kɔnɔ wɔyɛnfe Ala xili ra, na nan findixi tɔnxuma ra danxaniyatɔɛɛ bɛ, danxaniyataree xa mu a ra. ²³ Xa a sa li danxaniyatɔɛ pama birin na yire keren xui gbɛtɛɛ falafe ra, danxaniyatare ndee na so, xa na mu a ra mixi gbɛtɛ naxee wama wo xa fe ramefe, e mu a falama xɛ a wo bara daxu? ²⁴ Kɔnɔ xa wo birin na wɔyɛnfe Ala xili ra, danxaniyatare nde na so, xa na mu a ra mixi gbɛtɛ naxan wama wo xa fe ramefe, a a yetɛ kolonma nɛ yunubitɔɛ ra, a wo xa masenyi kolon nɔndi ra, ²⁵ a gundo birin makenɛn. Na kui, a a yetɛ igoro bɔxi, a Ala batu, a a fala, «Ala yati na wo ya ma.»

²⁶ N ngaxakerenyie, a lanma won xa munse raba? Wo na wo malan, ndee xa bɛɛti ba, ndee xa mixie xaran, ndee xa laamatunyi masen, ndee xa wɔyɛn xui gbɛtɛ ra, ndee xa na xui gbɛtɛ madangi. Na birin xa raba alako danxaniyatɔɛ pama xa sabati. ²⁷ Xa mixie xui gbɛtɛɛ falama, e naxa dangi mixi firin na, xa na mu a ra mixi saxan. Kankan xa wɔyɛn a wɔyɛn tɛmɛui, kankan xa mixi sɔtɔ naxan na xui madangima booree bɛ. ²⁸ Xa mixi mu na naxan na xui madangima, na kanyi xa a sabari malanyi kui, a xa wɔyɛnyi xa lu a tan nun Ala gbansan tagi.

²⁹ Xa mixie wɔyɛnma Ala xili ra, e fan naxa dangi mixi firin na, xa na mu a ra mixi saxan. Booree xa na masenyie mato a fanyi ra. ³⁰ Xa Ala masenyi fi mixi nde

ma a xili ra, boore na wɔyɛnfe tɛmɛui naxɛ, naxan na wɔyɛnfe a lanma a xa dundu sinden. ³¹ Kankan nɔma wɔyɛnde Ala xili ra a xa waxati, alako birin xa xaranyi nun limaniya sɔtɔ. ³² Namijɔnɔmɛ tan, a masenyi tima a ɲanige nan na. ³³ Ala mu wama xurutareɲa kɔn, a wama nɛ fe birin xa raba a raba ki ma bɔnɛsa kui.

Seniyentɔɛ pama birin bara lan a ma, ³⁴ a ginɛɛ xa e sabari malanyie kui. E mu lan e xa wɔyɛn, e xa lu magore kui alɔ Ala xa sɛriyɛ a masenxi ki naxɛ. ³⁵ Xa e wama maxɔrinyi tife, e xa e xa mɔri maxɔrin banxi, barima a mu daxa ginɛ xa wɔyɛn malanyi kui.

³⁶ Ala xa masenyi fatanxi wo tan nan na? A masenxi wo tan nan gbansan bɛ? ³⁷ Xa mixi nde a maɲɔxun a namijɔnɔmɛ na a ra, xa mixi nde a maɲɔxun a Ala bara a ki, a xa n ma sebɛli kolon Marigi xa yaamari ra. ³⁸ Xa a mu na kolon nɔndi ra, Ala fan mu na kanyi kolonma a xa mixi ra.

³⁹ Na kui, n ngaxakerenyie, wɔyɛnfe Ala xili ra a xa rafan wo ma. Wo naxa tɔnyi dɔxɔ xui gbɛtɛɛ falafe ra, ⁴⁰ kɔnɔ wo xa na raba a raba ki ma sɛriyɛ ra.

Marakeli

15 N ngaxakerenyie, n bara wo ratu Ala xa xibaaru fanyi ra, n naxan masenxi wo bɛ, wo danxaniyaxi naxan ma, wo biraxi naxan fɔxɔ ra. ² Xa wo lu na fɔxɔ ra alɔ n a masenxi wo bɛ ki naxɛ, wo fama nɛ kisode na saabui ra. Xa wo mu lu na fɔxɔ ra, wo xa danxaniya bara findi fe fufafu ra wo bɛ.

³ N nu bara masenyi hagige ti wo bɛ, n naxan sɔtɔ. A tan nan ya. Ala xa Mixi Sugandixi naxa faxa won ma yunubie xafari fe ra, alɔ a nu sebɛxi ki naxɛ. ⁴ A naxa ragata gaburi kui, a man naxa keli faxɛ ma a xi saxan nde, alɔ a nu sebɛxi ki naxɛ. ⁵ A naxa mini Kefasi nun Isa xa xɛera fu nun firinyie ma. ⁶ Na dangi xanbi, a naxa mini danxaniyatɔɛ kɛmɛ suuli ma tɛmɛui keren. Han ya na danxaniyatɔɛ gbege baloxi, kɔnɔ ndee bara laaxira. ⁷ Na dangi xanbi, a naxa mini Yaki ma, a man naxa mini a xa xɛera birin ma.

⁸ A dɔnɔxɛ ra, a naxa mini n fan ma. N mu nu findixi a xa xɛera ra, a booree sugandixi tɛmɛui naxɛ. ⁹ N tide mu nu gbo alɔ xɛera booree. Xɛera xili mu lanma a xa fala n xun, barima n nu bara Ala xa danxaniyatɔɛ pama ɲaxankata. ¹⁰ Kɔnɔ n bara findi Isa xa xɛera ra Ala xa hinne saabui ra. Na hinne mu findixi fe fufafu ra n bɛ. N bara wali dangife xɛera birin na, kɔnɔ n tan mu a ra. Ala xa hinne nan walixi n bɛ n ma dunijɛigiri kui. ¹¹ Xa n tan nan na kawandi tixi ba, xa e tan nan na kawandi tixi ba, na nan kawandixi wo bɛ. Wo bara gɛ danxaniyade na nan ma.

¹² Xa kawandi sa tife a Ala xa Mixi Sugandixi bara keli faxɛ ma, munfe ra ndee a falama wo ya ma a mixi mu kelima faxɛ ma? ¹³ Xa mixi mu kelima faxɛ ma nu, Ala xa Mixi Sugandixi fan mu kelixi faxɛ ma. ¹⁴ Xa Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxɛ ma nu, muxu xa kawandi nun wo xa danxaniya findixi fe fufafu nan na. ¹⁵ Na kui, muxu bara findi seede wule faleɛ ra Ala bɛ, barima muxu bara seedeɲɔxɔya raba a Ala bara a xa Mixi Sugandixi rakeli faxɛ ma. Kɔnɔ xa nɔndi na a ra mixie

mu kelima faxe ma nu, Ala fan mu a rakelima nu. ¹⁶ Xa mixie mu kelima faxe ma nu, Ala xa Mixi Sugandixi fan mu kelixi faxe ma. ¹⁷ Xa Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxe ma nu, wo xa danxaniya findixi fe fufafu nan na, wo xa yunubie man na wo ma, ¹⁸ a nun Isa xa danxaniyatse laaxiraxie fan bara lɔɛ. ¹⁹ Xa won won xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi ra yi dunijeigiri gbansan nan ma fe ra, a lima nu won ma fe bara makinikini dangi adamadi birin na.

²⁰ Kɔnɔ n xa a fala wo be, Ala xa Mixi Sugandixi nan kelixi faxe ma. A bara findi mixi singe ra naxan kelixi faxamixie ya ma. ²¹ Faxe to so dunija adama saabui ra, marakeli fan soxi adama nde nan saabui ra. ²² Mixi birin faxama Benba Adama nan xa fe ra. Mixi birin man kelima faxe ma Ala xa Mixi Sugandixi nan ma fe saabui ra. ²³ Kɔnɔ kankan kelima a waxati ne. Ala xa Mixi Sugandixi singe nan keli. A na fa temui naxe, a xa mixie fan kelima ne. ²⁴ A na mangeya ragbilen Baba Ala ma, a na ge nɔde mangeya nun senbe birin na, dunija ɔnma ne na waxati. ²⁵ Ala xa Mixi Sugandixi xa ti mange ra, han Ala xa a sanyi ti a yaxui birin ma. ²⁶ A yaxui dɔnɔɔ a naxan ibutuxunma, na findixi faxe nan na. ²⁷ Ala nan na birin saxi a xa yaamari bun ma. A to a fala a birin saxi a xa yaamari bun ma, a kolonxi a Ala naxan birin saxi a xa Mixi Sugandixi xa yaamari bun ma, Ala tan mu na na yaamari bun ma. ²⁸ Ala xa Mixi Sugandixi na na birin nagbilen Ala ma, a tan fan fama lude Ala xa yaamari nan bun ma, naxan singe nu bara yaamari so a yi ra. Ala fama yaamari rabade na temui fe birin xun ma.

²⁹ Xa marakeli mu na nu, munfe ra ndee fa e xunxama ye xɔra faxamixie be? Xa faxamixie mu kelima faxe ma nu, munfe ra ndee e xunxama ye xɔra e be? ³⁰ Munfe ra muxu tan bara tin lude fe xɔra xɔra kui temui birin? ³¹ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be a nɔndi ki ma, kɔɔ yo kɔɔ n na faxe nan de ma. N a falama wo tan be, n seewaxi wo tan naxee xa fe ra, barima wo danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan ma, naxan findixi won Marigi ra. ³² Munafanyi mundun na n be adama ki ma, xa n bara sube xaaxexie gere Efese? Xa faxamixie mu kelima faxe ma nu, «won xa won dege, won xa won min, barima tina won faxama ne.»

³³ Wo naxa tantan. Nereboore kobie nan yuge fanyi masarama. ³⁴ Wo xa xɔbe suxu, wo xa yunubi lu na. Ndee wo ya ma e mu Ala kolon. N xa a fala wo be, na bara findi yaagi ra wo be.

³⁵ Nde nɔma a yete maxɔrinde, a naxe, «Mixi faxaxie kelima di? Fate mɔli mundun luma e ma?» ³⁶ Xaxilitaree, wo mu a kolon sansi xɔri mu nɔma findide sansi ra, fo a faxa sinden? ³⁷ Sansi xɔri naxan sima bɔxi, a nun a soli naxan tema, e keren mu a ra. Sansi xɔri tan, a xɔri gbansan na a ra, temunde maale xeta, xa na mu a ra sansi xɔri gbete. ³⁸ Ala sansi xɔri birin findima sansi ra alɔ a wama a xɔn ma ki naxe. Sansi xɔri mɔli birin a soli nan naminima.

³⁹ Nimase fate birin mu luma ki keren. Mixi fate na ki keren. Sube fate na ki gbete. Xɔni fate nun yexe fate fan na e xati ma. ⁴⁰ Se naxee na bɔxi ma, a nun se

gbete naxee na koore ma, e tagi rasa. E birin daaxi e gbe ki ne. ⁴¹ Soge yanbama ki naxe, a nun kike yanbama ki naxe, a nun tunbuie yanbama ki naxe, e birin keren mu a ra. Hali tunbuie na a ra e mu yanbama ki keren.

⁴² Faxamixi rakelixie luma na ki ne. Mixi na dunija temui naxe, a fate nɔma kanade, kɔnɔ a na keli faxe ma, a fate mu nɔma kanade nɔnɔ. ⁴³ Mixi ragataxi gaburi kui temui naxe, a nɔnɔ ne, a senbe nɔnɔ, kɔnɔ a kelima faxe ma senbe nun nɔne nan na. ⁴⁴ Mixi na ragata a fate na dunija ki nan ma, kɔnɔ a kelima a laaxira ki nan ma. Dunija fate na na, laaxira fate fan na.

⁴⁵ Na nan a toxi a seboxi, «Adama singe findixi nimase nan na.» Adama dɔnɔɔ findixi xaxili nan na naxan mixi rakisima. ⁴⁶ Adama singe findixi dunija mixi nan na, koore ma daaxi mu a ra. Koore ma daaxi nan fama dunija ma daaxi xanbi ra. ⁴⁷ Adama singe fatanxi dunija bendɛ funi nan na. Adama firin nde fatanxi koore nan na. ⁴⁸ Adamadie maniyaxi won benba Adama nan na, naxan daaxi bendɛ ra. Mixi naxee tema koore, e masarama ne, e fa lu alɔ na Adama naxan kelixi koore. ⁴⁹ Won to maniya won benba Adama ra dunija, won man fama maniyade na Adama nan na naxan kelixi koore ma.

⁵⁰ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be, dunija fate mu nɔma Ala xa ariyanna sɔɔde ke ra. Nimasee fate mu nɔma ariyanna sɔɔde ke ra. E fate nɔnɔ ne, kɔnɔ fate nɔnɔxi mu nɔma sode ariyanna. ⁵¹ N xa gundo fala wo be. Won birin mu faxama, kɔnɔ won birin masarama ne ⁵² mafuren mafuren sara dɔnɔɔ xui ma. Na sara na fe, faxamixie kelima ne faxe ma fate neene ra e ma naxee mu nɔnɔ nɔnɔ. Won fama ne masarade. ⁵³ Naxan lan a xa kɔnɔ, na mu nɔnɔ nɔnɔ. Naxan lan a xa faxa, na mu faxama nɔnɔ.

⁵⁴ Fate nɔnɔxi na findi fate nɔnɔtare ra, fate faxaxi na findi fate faxatare ra, yi sebeli fama kamalide na temui ne:

«Wo bara xunnakeli sɔɔ faxe ma.

⁵⁵ Faxe xa xunnakeli na minden?

Faxe xa xɔre na minden?»

⁵⁶ Yunubi findixi nɔnɔ nan na naxan bara mixi faxa. Yaamari findixi yunubi xa senbe nan na. ⁵⁷ Ala tantu, naxan bara won xun nakeli won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra. ⁵⁸ Na kui, n ngaxakerenyie, wo xa danxaniya xa sabati. Wo naxa a lu limaniya xa ba wo yi ra. Wo xa wakili Marigi be temui birin, barima wo a kolon a wo naxan nabama a be fe fufafu xa mu a ra.

Pɔlu xa jungui

16 Wo xa kɔbiri malan seniyetse be, alɔ n Galati bɔxi danxaniyatse namae yamarixi ki naxe.

² Kankan xa kɔbiri nde sa a xati ma a harige bere ra sande kɔnɔ birin, alako kɔbiri xa ge malande beenun n fa temui. ³ N na fa, n bataaxe soma mixie yi ra wo naxee sugandima kɔbiri xanife ra Darisalamu. ⁴ Xa a lanma n fan xa siga, muxu birin na a ra.

⁵ N na dangi Masedon bɔxi ra, alɔ n wama a xɔn ma ki naxe, n fama ne wo yire. ⁶ Temunde n saxanyi raba

wo xɔnyi, xa na mu a ra n neme radangi naa, alako wo xa nɔ n malide n ma biyaasi kui. ⁷ Xa Ala tin, n mu findima dangimixi tun na. A xɔli n ma n xa lu wo yire dondoronti. ⁸ Kɔnɔ n xa lu be Efese han Xe Xabe Sali xa ba a ra, ⁹ barima n ma wali na sɔɔneyafe, hali n yaxuie to wuyaxi n be.

¹⁰ Xa Timote fa wo yire, wo a rasene alako a naxa fa gaaxu wo ya ra, barima a walima Marigi nan be ab n tan. ¹¹ Mixi yo naxa yo a ma. Wo xa a mali a xa biyaasi kui alako a xa n li bɔnesa kui. N tan nun n ngaxakerenyie na a mamefe.

¹² Wo xa a kolon n bara won ngaxakerenyi Apolosi karaxan a xa siga wo yire a nun danxaniyatɔe ndee. A singe a mu nu tinxi, kɔnɔ yakɔsi a bara nate tongo a xa siga a na feere sɔɔ temui naxe.

¹³ Wo xa wo yete mato, wo xa wo xa danxaniya rasabati, wo xa limaniya, wo xa wo senbe so. ¹⁴ Wo xa fe birin naba xanunteya ra. ¹⁵ N ngaxakerenyie, n xa marasi nde sa na xun ma. Wo a kolon a Sitefana xa

denbaya nan singe danxaniya Akayi bɔxi ma. E bara wali seniyentɔee be ki fanyi ra. ¹⁶ Wo xa lu na mixi mɔɔli xa yaamari bun ma, a nun mixi naxan birin Ala xa wali rabama.

¹⁷ N bara nɛlexin Sitefana, Forotunatu, nun Axayikusu fafe ra, barima e bara n mali wo xanbi. ¹⁸ E bara limaniya fi won birin ma. Wo xa na kolon e be.

¹⁹ Danxaniyatɔe pama naxee na Asi bɔxi ma e bara wo xeebu. Akila, Pirisila, nun danxaniyatɔe pama naxan e malanma e xɔnyi, e fan bara wo xeebu Marigi xili ra. ²⁰ Ngaxakerenyi naxee na be, e birin wo xeebu. Wo xa wo bore xeebu danxaniyatɔee xa xanunteya kui.

²¹ N tan Pɔlu bara yi xeebui sebe n yete belexe ra.

²² Naxankate xa lu mixi be naxan mu Marigi xanuma. Won Marigi xa fa. ²³ Marigi Isa xa hinne wo ra. ²⁴ N bara wo xanu Ala xa Mixi Sugandixi Isa xili ra. Amina.

Sora

Korinti II

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi Annabi Pɔlu xa bataaxe firin nde nan na danxaniyatɔɔɛ pama be, naxan nu na Korinti taa kui Gireki boxi ma. A nu bara kawandi ti naa a xa biyaasi firin nde kui. Mixi gbegebe naxa danxaniya Isa ma, kɔɔ e ɲere ki mu nu gexi fande. Ndee mu nu lanxi e booree ma, ndee nu fe ɲaaxie rabama ginɛe ra, ndee nu wama e yete igbofe danxaniyatɔɔɛ booree ya ma. Na birin findixi yaagi nan na diinɛlae tagi. Na nan a toxi Annabi Pɔlu naxa a xa bataaxe singe sebe e ma.

Korintikae to na bataaxe singe xaran, ndee naxa Annabi Pɔlu xui suxu, e fa gbilen yunubie fɔɔ ra. Ndee mu tin na ra. E naxa findi Pɔlu yaxuie ra, e fe birin naba a xili kanafe ra. E naxa e yete findi xera fisamantee ra, kɔɔ yete igboe nan tun nu e ra. Na kui, Annabi Pɔlu naxa a xa bataaxe firin nde sebe Korinti danxaniyatɔɔɛ pama ma. Yi bataaxe a masenxi ne a Annabi Pɔlu nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xera ra. A naxa fe gbegebe masen danxaniyatɔɔɛ be, alako na wule falee naxa e madaxu a falafe ra e naxa e tuli mati Pɔlu ra kɔɔ. Bafe na ra, yi bataaxe marasi fanyi fima Korintikae ma wali ndee xa fe ra e nu bara naxan fɔɔ Darisalamukae be. Danxaniyatɔɔɛ ndee nu na tɔɔre kui kaame xa fe ra Isirayila boxi ma. Na kui, danxaniyatɔɔɛ pama naxee nu na yire gbeteɛ, e naxa kobiri malan e ngaxakerenyie malife ra. Korintikae singe nan na fɔɔ, kɔɔ Pɔlu e rasima yi bataaxe ra e xa na wali ɲaɲa.

Yi bataaxe findixi Kitaabui nan na naxan seriye fanyi masenma to danxaniyatɔɔɛ be. A lanma won xa won tuli mati Ala xa xerae ra naxee kɔɔndi masenma. Xa a sa li mixi nde fa a fala a Ala xa mixi na a ra, kɔɔ a xa masenyi mu lanxi Isa xa xerae xa masenyi singee ma, a mu lanma mixi xa bira na kanyi fɔɔ ra. Ala xa won natanga na saabui ɲaaxi mɔɔli ma. A man lanma won xa fe birin naba danxaniyatɔɔɛ booree malife ra e xa tɔɔre kui. Ala xa xanunteya mɔɔli xa lu won boɲe kui.

Ala xa won mali alako won xa lu a waxɔɔki. Amina.

Ala xa masenyi firin nde

Annabi Pɔlu naxan sebe

Korinti danxaniyatɔɔɛ pama ma

Sora

Danxaniyatɔɔɛ xa limaniya

¹ N tan Pɔlu, Ala bara tin naxan xa findi a xa xera ra, n nun n ngaxakerenyi Timote, muxu bara wo xeebu, wo tan Ala xa danxaniyatɔɔɛ naxee na Korinti, a nun seniyentɔɔɛ birin naxee na Akayi. ² Won Baba Ala nun won Marigi, Ala xa Mixi Sugandixi Isa, e xa hinne nun boɲesa fi wo ma.

³ Tantui na Ala be, naxan findixi won Marigi Isa Baba ra, a xa Mixi Sugandixi. Baba kinikininte na a ra, naxan

mixie ralimaniyama e xa fe birin kui. ⁴ Ala won nali-maniyama won ma tɔɔre kui, alako won fan xa kɔɔ tɔɔm mixi gbeteɛ ralimaniyade na ki. ⁵ Won ma tɔɔre xun masama Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra ki naxe, won ma limaniya fan xun masama a saabui ra na ki ne.

⁶ Muxu na kɔɔfe alako wo tan xa limaniya nun kisi kɔɔ. Muxu xa limaniya a niyama ne wo fan xa limaniya kɔɔ alako wo fan xa kɔɔ wo xa tɔɔre ra. Won birin na kɔɔfe ki keren. ⁷ Muxu a kolon a fanyi ra wo xa danxaniya kɔɔneyama ne, barima wo limaniya kɔɔma wo xa tɔɔre nan kui.

⁸ N ngaxakerenyie, muxu wama wo xa a kolon muxu naxankate naxan sɔɔtɔ Asi. A nu gbo dangi muxu senbe ra, muxu fa a maɔɔxun muxu na faxafe ne. ⁹ Na maɔɔxunyi bara lu muxu xunyi alako muxu naxa muxu xaxili ti muxu yete ra, muxu xa muxu xaxili ti Ala nan na naxan faxamixie rakelima. ¹⁰ A tan nan gbansan muxu ratangaxi na faxe ɔaaxi ma. A man fama na rabade muxu be. Muxu bara la a ra a man fama ne muxu ratangade. ¹¹ Wo fan nɔma muxu malide na kui wo xa Ala maxandi ra. Mixi gbegebe na Ala maxandi muxu be, mixi gbegebe fama ne Ala tantude a xa hinne xa fe ra a naxan fima muxu ma.

¹² Muxu seewaxi yi nan ma. Muxu a kolon muxu bɔɔɔe kui a muxu bara ɔere dunija kui wo ya ma seniyenyi nun bɔɔɔe fiixe kui, naxan fatanxi Ala ra. Muxu ɔere xi na ki ne wo ya ma dangife yire birin na. Na ɔere mɔɔɔi mu kelixi adamadi xa lɔnni xa ma. A kelixi Ala xa hinne nan ma. ¹³ Muxu mu sese sebe wo ma wo mu nɔma naxan tode nun a kolonde a fiixe ra. A xɔli n ma wo xa fahaamui xa kamali na xa fe ra. ¹⁴ Wo ɔan bara nde kolon, kɔɔɔ wo xa fahaamui fama ne kamalide a kolonfe ra a won birin binye sɔɔɔma ne won Marigi Isa fa temui won bore xa fe ra.

¹⁵ N to na kolon, n naxa wa sigafe wo yire alako wo man xa hinne sɔɔɔ. ¹⁶ N naxa wa dangife wo yire n sigama Masedon temui naxe, n man xa dangi wo yire n kelima Masedon temui naxe. Na ki wo nɔma n malide n ma biyaasi kui sigafe ra Yudaya. ¹⁷ Wo ɔɔɔ a ma nate tongoxi na a ra adamadi ki ma, naxan wɔyen firin falama? ¹⁸ N bara a fala wo be Ala tinxixi xili ra, n mu wule falama n ma masenyi kui. ¹⁹ Ala xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi Ala xa Di ra, muxu naxan masenxi wo be, a fan mu a yete matandima. N tan, Silasi, nun Timote, muxu naxan kawandixi wo be, na birin findixi nɔndi nan na.

²⁰ Ala fama a xa laayidi birin nakamalide Isa saabui ra. Na nan a ra won «Amina» ratinma Isa xili ra Ala xa nɔre xa fe ra. ²¹ Ala nan won birin ma danxaniya rasabatixi a xa Mixi Sugandixi saabui ra. A bara won sugandi, ²² a fa a xa tɔnxuma sa won ma, naxan a masenxi a won findixi a gbe nan na. A bara a yete Xaxili raso won bɔɔɔe i naxan a masenma a fama ne won kide ariyanna ra.

²³ Ala na n seede ra. N mu gbilenxi Korinti, alako a naxa findi tɔɔre ra wo be. ²⁴ Muxu mu wama danxaniyatɔɔe yamarife, kɔɔɔ muxu wama kafufe ne wo ma alako wo xa seewa barima wo sabatixi danxaniya kui.

Pɔlu xa biyaasie

2 Na kui, n nu bara nate tongo a mu lanma n xa siga wo yire sunnunyi kui. ² Xa n bara wo tan tɔɔɔ, nde nɔma n naseewade sɔɔɔɔ? N wo tan naxee rasunnunxi, wo tan nan fa nɔma na ra? ³ N nu bara na bataaxe sebe alako wo ɔere ki, n naxan lima wo yi ra, a naxa findi sunnunyi ra n be. A lanma wo xa findi seewe nan na n be. N a kolon naxan na findi seewe ra n be, a findima ne seewe ra wo fan be. ⁴ N to na bataaxe sebe wo ma, n bɔɔɔe nu n tɔɔɔxi, n yaye nu minima. N mu

na sebexi xe alako n xa wo tɔɔɔ. N a sebexi ne alako wo xa a kolon n wo xanuxi ne yati.

⁵ N xa a fala wo be, mixi naxan findixi yi tɔɔre saabui ra, a mu n tan xa tɔɔɔxi. A wo tan nan tɔɔɔxi, xa na mu a ra a bara ndee tɔɔɔ wo ya ma. ⁶ Mixi gbegebe wo ya ma e ɔan bara na kanyi naxankata. Na bara wasake. ⁷ Wo diɔe a ma, wo xa a ralimaniya, alako na tɔɔre naxa gbo ye, a fa nɔ a ra. ⁸ Wo naxan nabama, wo xa xanunteya masen a be.

⁹ N bara na bataaxe sebe wo ma, alako n xa a kolon xa wo tinma n ma yaamari birin suxude. ¹⁰ Xa wo bara diɔe mixi nde ma, n fan bara diɔe na kanyi ma. Xa fe nde bara lu wo tagi, n bara diɔe na birin ma wo xa fe ra Ala xa Mixi Sugandixi ya xɔri ¹¹ alako Sentane naxa nɔ won na. Won bara a wali ki kolon.

¹² N to siga Tiroyasi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandide, n naxa a to Marigi nu bara sɔɔɔeya raba n be. ¹³ Kɔɔɔ n bɔɔɔe mu nu saxi, barima n mu n ngaxakerenyi Tito lixi naa. Na nan a toxi n naxa ɔungu rabira e ma, n fa siga Masedon.

¹⁴ Tantui na Ala be, naxan won xun nakelima a xa Mixi Sugandixi saabui ra. Isa kolonfe fan alɔ labunde xiri fanyi. Ala won tan nan xeeɔi alako yire birin xa rakolon na masenyi ra. ¹⁵ Won luxi ne alɔ labunde xiri fanyi Ala naxan nayensenma kisi mixie nun kisitaree tagi. ¹⁶ Won findixi mixi xiri ɔaaxi nan na kisitaree be naxee na yahannama kira kɔɔ ma. Won findixi mixi xiri ɔɔɔxunme nan na kisi mixie be naxee na ariyanna kira kɔɔ ma. Kɔɔɔ adamadi mundun nɔma na wali mɔɔɔi rabade? ¹⁷ Muxu tan mu Ala xa masenyi masenma kɔɔbiri xa fe ra alɔ kawanditi ndee. Muxu kawandi tima bɔɔɔe fiixe nan na Ala ya xɔri naxan muxu xeeɔi. Muxu na rabama Ala xa Mixi Sugandixi nan saabui ra.

Ala xa walikɔe

3 A lanma muxu man xa muxu yete xunmafala? Ade. Muxu hayi na bataaxe nan ma naxee muxu xunmafalama wo be? Ade. Muxu hayi na wo xa bataaxe nan ma naxee muxu xunmafalama mixi gbetee be? Ade. ² Wo naxan nabama wo xa dunijegiri kui a luxi ne alɔ bataaxe naxan muxu xunmafalama mixi birin be. Na masenyi ragataxi muxu bɔɔɔe kui, alɔ masenyi sebexi bataaxe kui ki naxe alako mixi birin xa a kolon. ³ Wo tan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa bataaxe nan na. Muxu xa wali bara a niya na bataaxe xa sebe wo bɔɔɔe ma. A mu sebexi dube xa ra, a sebexi Ala Xaxili nan na, naxan na na. A mu sebexi geme walaxe xa ma, a sebexi wo bɔɔɔe nan ma.

⁴ Lanlanteya na muxu be Ala ya i, a xa Mixi Sugandixi saabui ra. ⁵ Won mu fata fefe ra won yete senbe ra. Won ma fate fatanxi Ala nan na. ⁶ Ala nan a niyaxi won xa nɔ a xa saate neene kawandide. Na saate mu fatanxi Ala xa yaamarie xa ra naxee sebexi. A fatanxi Ala Xaxili nan na, naxan mixi rakisima. Ala xa yaamari sebexie mu mixi rakisima.

⁷ Ala xa yaamarie to sebe geme walaxe ma, Annabi Munsu yatagi naxa kɔɔɔ han Isirayilakae mu nɔ e ya tide a ra. Hali na yaamarie to fa findixi faxe nan na

mixie be, e xa nkre nu gbo. Kank nde nu luma ba ra na nkre ra. ⁸ Ala Xaxili naxan nabaxi, na wali nankoma dangife na nkre singe ra naxan fatanxi na yaamari sebexie ra. ⁹ Na yaamarie sebexi geme walaxee nan ma, naxee nu nankxi, kank e findi faxe nan na mixie be. Ala Xaxili naxan nabaxi, naxan a niyama mixie xa tinxinyi soto, na nkre gbo na nkre singe be. ¹⁰ Naxan singe nu nankxi, a xa nkre bara nkan nkre fisamante seeti ma. ¹¹ Na fe singe nu nankxi, kank a mu bu. Ala Xaxili naxan nabaxi, na buma ne abadan. Na nkre gbo na nkre singe be pon!

¹² Won to won xaxili tixi na ra, won bara limaniya soto a fanyi ra. ¹³ Won mu luxi al Annabi Munsa naxan a yatagi makoto mafelenyi ra alako Isirayilakae naxa e ya ti na nkre ra, naxan nu luma ba ra. ¹⁴ Kank e xaxili nankxi. Han to e mu fe fahaamuma a fanyi ra, e saate fori xaranma temui naxe. A luxi ne al na mafelenyi, naxan nu Annabi Munsa yatagi makotoxi, a man na e yatagi ma, e mu fefe igbema. Na fahaamutareja mu noma bade, fo mixi na la Ala xa Mixi Sugandixi ra. ¹⁵ Han to e luxi al na mafelenyi na e yatagi makotofe, e mu fahaamui soto e bane kui, e Tawureta Munsa xaranma temui naxe.

¹⁶ Kank mixi na a ya rafindi Marigi ma, na luxi ne al na mafelenyi bara ba na kanyi yatagi ma, a fa fahaamui soto. ¹⁷ Won Marigi findixi Ala Xaxili Seniyenxi nan na. Marigi Xaxili nan xcreya fima mixi ma. ¹⁸ Xa na mafelenyi baxi won yatagi ma, Marigi xa nkre naxan yanbama won ma, won fama ne na nkre masende mixi gbete be. Won Marigi Xaxili won masarama ne a misaali ra, won ma nkre xun nu masa.

Kawandila wali ki

4 Ala to a xa wali soxi muxu yi ra a xa hinne saabui ra, limaniya mu bama muxu yi ra. ² Muxu wali ki mu nankunxi, yaagi yo mu na a kui. Muxu mu mixi madaxuma, muxu mu Ala xa masenyi mafindima. Muxu nanki nan masenma mixi birin be, alako e xa la muxu ra Ala ya i. ³ Muxu xa xibaaru fanyi fiixe mixi birin be, fo kisitaree, ⁴ barima e mu danxaniyaxi. Yi waxati mixie marigi bara a ragiri e xaxili naxa fahaamui soto xibaaru fanyi ma Ala xa Mixi Sugandixi nankxi xa fe ra, naxan findixi Ala misaali ra.

⁵ Muxu mu muxu yete kan xa fe xa kawandima. Muxu xa kawandi a masenma ne a Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan findixi muxu Marigi ra, a nun muxu fan findixi wo xa konyie nan na Isa xa fe ra. ⁶ Ala naxan a masenxi, «Naiyalanyi xa yanba dimi kui,» a tan bara a xa nkre masen muxu be a xa Mixi Sugandixi saabui ra. ⁷ Kank na nkre hagige saxi muxu bane ma, bane naxan senbe xurun al fene, alako mixie xa a kolon na senbe xungbe fatanxi Ala nan na, a mu fatanxi muxu tan xa ra.

⁸ Kankfili bara muxu xeten, kank muxu mu butuxunxi. A bara muxu xaxili ifu, kank limaniya mu baxi muxu yi ra. ⁹ Muxu bara naxankate soto, kank Ala mu muxu raboloxi. Fe nankxi bara muxu rabira, kank a mu nanki muxu ra. ¹⁰ Muxu xa nkre muxu xa dunijeigiri kui, a maniyaxi Isa gbe nan na naxan faxa wuri maga-

lanbuxi ma. Muxu na nkre sotoxi ne alako muxu xa Isa xa xunnakeli fan masen muxu xa dunijeigiri kui.

¹¹ Muxu na nankxi Isa xa fe nan na muxu xa dunijeigiri kui, alako Isa xa xunnakeli fan xa makenen muxu xa simaya kui.

¹² Na nan na ki muxu na saya kira nan nkan ma, alako wo tan xa kisi soto. ¹³ A sebexi Kitaabui kui, «N to danxaniya, na nan a to n naxa woyen.» Muxu fan to danxaniyaxi, muxu woyenxi na nan ma. ¹⁴ Muxu na rabaxi ne, barima muxu bara a kolon naxan Marigi Isa rake-lixifaxe ma, a fama ne muxu fan nakelide faxe ma Isa xa fe ra, a won birin xanin a yire. ¹⁵ Muxu tinxi na nkre birin na wo xa fe ra. Muxu nankoma ne alako mixi gbege xa Ala xa hinne kolon, e fa tantui nun matankxi rasiga a ma.

¹⁶ Na kui, limaniya mu bama muxu yi ra. Hali muxu fate to na kanafe, muxu bane na fanfe nankxi yo nankxi, ¹⁷ barima muxu xa nkre xunxuri naxan mu buma, a na xunnakeli xungbe raminife muxu be, xunnakeli naxan maniyen mu na, naxan mu nkan abadan. ¹⁸ Muxu xaxili mu tixi fe toxi xa ra. Muxu xaxili tixi fe nan na naxan mu toma. Fe toxi mu buma, kank fe naxan mu toma na tan buma ne abadan.

Ariyanna kira

5 Won a kolon, won fate luxi ne al bage, won nii sabatixi dennaxe. Na bage na kana, won banxi gbete sotoxi ne ariyanna, won luma dennaxe abadan. Ala nan na banxi yailanxi won be, adamadi mu naxan tixi. ² Won wa xui minima yi bage kui, barima won sabatide naxan na koore, na xoli na won ma, taa fanyi naxan na ariyanna. ³ Na banxi neene misaali donma nan na. Won wama donma neene ragorofe won ma, alako won naxa lu won mageli ra. ⁴ Danmi won na yi bage kui, won wa xui raminima, barima won mu wama donma xa ba won ma. Won wama ne donma neene xa ragoro won ma, alako kisi xa nkan faxe ra. ⁵ Ala won daaxi na kisi nan ma fe ra. A bara a yete Xaxili ragoro won ma naxan a masenma a fama ne won kide ariyanna ra.

⁶ Na nan a toxi won limaniyaxi. Won a kolon, danmi won nii sabatixi yi fate i, won makuya Marigi ra. ⁷ Won ma nere kui won xaxili tixi fe nan na won mu naxan toxi sinden. ⁸ Won ma limaniya xa fe ra, won wama kelife yi fate kui, won xa sabati Marigi nankxi. ⁹ Na kui, xa won nii na won fate kui, xa na mu a ra won nii bara kelife won fate kui, won fe birin nabama Ala sago rakamalife nan na. ¹⁰ Won na rabama ne barima Ala xa Mixi Sugandixi fama ne won birin makiitide, alako kankan xa a sare soto a xa fe fanyie nun a xa fe naaxie ma, a naxee rabaxi a xa dunijeigiri kui.

¹¹ Muxu to Marigi xa yaragaaxui kolon, muxu katama mixie nan nafade Ala ma. Ala muxu nere ki kolon. N wama lafe a ra, wo fan muxu nere ki kolon wo bane kui. ¹² Muxu mu wama gbilenfe muxu xunmafalafe ra wo be. Muxu wama ne tun wo xa nelenxi muxu xa fe ra, alako wo xa nkan mixie yaabide naxee e yete igboma fee fufafu ra, naxee mu kelima e bane kui. ¹³ Xa muxu

bara so fe ndee kui naxan luxi alɔ daxuna dunija mixie be, muxu na rabaxi Ala nan be. Kɔnɔ xa muxu bara nɛɛɛ xaxili fanyi bere ra, muxu na rabaxi wo tan nan be.

¹⁴ Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya nan muxu tutunma. Muxu bara a kolon mixi keren bara faxa adama birin be. Na kui, mixi birin bara faxa. ¹⁵ A bara faxamixi birin be, alako naxee piɛe a ra e xa e yete waxɔnfe lu na, e xa wali Isa be naxan faxa e be, naxan man keli faxe ma e be. ¹⁶ Na nan a toxi, kelife yakɔsi, won mu mixi toma alɔ dunija mixie e toma ki naxe. Singe won nu Ala xa Mixi Sugandixi toma nɛ alɔ dunija mixie a toxi ki naxe, kɔnɔ yakɔsi won mu a kolonxi na ki kɔnɔ.

¹⁷ Mixi nun Ala xa Mixi Sugandixi na lu fe keren kui, a findima mixi nɛɛɛ nan na. A xa fe fori bara masara fe nɛɛɛ ra. ¹⁸ Na birin fatanxi Ala nan na, naxan won nagbilenxi a yete ma a xa Mixi Sugandixi saabui ra. A man bara wali taxu won na adamadie ragbilenfe ra a ma. ¹⁹ Ala bara dunija ragbilen a ma a xa Mixi Sugandixi saabui ra, a diɛe adamadie xa yunubie ma. A man bara na masenyi so won yi ra naxan a niyama mixie xa gbilen a ma. ²⁰ Na kui, won bara findi Ala xa Mixi Sugandixi xa xɛɛrae ra. A luxi nɛ alɔ Ala na kawan-di tife won tan nan saabui ra. Muxu bara wo mayandi Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, wo xa gbilen Ala ma. ²¹ Isa naxan mu yunubi yo rabaxi, Ala bara a findi won ma yunubi sare ra. Na nan a toxi won findixi tinxin mixie ra Ala ya tode ra Isa saabui ra.

Ala xa walikɛe xa marasi

6 Muxu tan, Ala xa walikɛe, muxu bara wo rasi wo naxa Ala xa hinne sɔtɔ fu ra. ² Ala bara a masen Kitaabui kui, «N bara wo xa duba suxu n ma hinne waxati, n bara wo mali wo xa kisi lɔxɛ.» Wo xa a kolon Ala xa hinne waxati bara a li. To nan findixi kisi lɔxɛ ra wo be.

³ Muxu tan mu sese rabama naxan nɔma mixi ratantande, mixie fa a fala a muxu wali kobi nan nabaxi. ⁴ Muxu bara fe birin naba xili fanyi sɔtɔfe ra Ala xa walikɛ lanma a xa naxan naba. Muxu bara tun nabɛxiya raba naxankate, setareɲa, nun kɔntɔfili kui. ⁵ E bara muxu kɔnɔ, e muxu raso geeli kui, e gali bɔnɛ rate muxu xili ma. Muxu bara wali kɔnɔ raba, muxu mu xi, muxu bara kaame. ⁶ Muxu bara muxu tun nabɛxi seniyenyi, fahaamui, diɛe, fe fanyi, xaxili seniyenxi, nun xanunteya fiixɛ kui. ⁷ Muxu mu ba nɔndi falafe, muxu fe birin nabama Ala senbe saabui nan na. Muxu bara Ala xa gere fanyi suxu tinxinyi kui muxu belexe firin na. ⁸ Muxu walima binye nun yelebui sɔtɔɛ nan kui. Muxu bara xili fanyi nun xili kanɛ sɔtɔ. Ndee bara muxu findi wule faleɛ ra, kɔnɔ muxu nɔndi gbansan nan falama. ⁹ Hali e muxu kolon, e fe rabama muxu ra alɔ e mu mixi naxan kolon. Muxu maniyama mixi ra naxan na saya kira kɔn ma, kɔnɔ muxu mu faxaxi. Muxu bara naxankata, kɔnɔ muxu mu faxaxi. ¹⁰ Sunnun mixie nan muxu ra, kɔnɔ sɛɛwe na muxu bɔnɛ kui. Setaree nan muxu ra, kɔnɔ bannaya na muxu yi ra. Misikiinee nan muxu ra, kɔnɔ fe birin na muxu yi ra.

¹¹ Muxu mu masenyi yo nɔxunxi wo ma. Wo xa fe bara lu muxu sondonyi ma. ¹² Muxu bɔnɛ mu balanxi wo ma, kɔnɔ wo tan bara wo bɔnɛ balan muxu mabiri. ¹³ N ma die, yandi, wo fan xa xanunteya xun xa masa muxu mabiri.

¹⁴ Lanyi naxa lu wo nun danxaniyataree tagi. Munse na tinxinyi nun tinxintareya tagi? Naiyalanyi nun dimi nɔma lude yire keren? ¹⁵ Ala xa Mixi Sugandixi nun Sentanɛ lanma fe keren ma? Danxaniyatɔɛ nun danxaniyatare lanma munse ma? ¹⁶ Kuye toma Ala xa hɔkɔkɔbanxi kui? Won tan nan findixi Ala niɲe xa hɔkɔkɔbanxi ra. Ala yati a fala nɛ, «N nɛɛma nɛ wo ya ma. Wo Marigi Ala nan n na, wo fan findima nɛ n ma nama ra.» ¹⁷ Na nan a toxi Marigi naxa a fala, «Wo xa mini e ya ma, wo xa lu wo xati ma. Wo naxa din fe seniyentare ra, alako n xa wo rasenɛ.» ¹⁸ Ala Xili Xungbe Kanyi xa masenyi nan ya, «N findima wo baba nan na, wo tan fan findi n ma die ra.»

Pɔlu xa xanunteya Korintikae be

7 N xanuntenyie, Ala to na laayidi mɔɔlie tongo won be, won fate nun won bɔnɛ xa lu seniyenyi kui. Won ma seniyenyi xa kamali Ala xa yaragaaxui kui.

² Wo xa tin muxu xa fe ra. Muxu mu fe naxi yo rabaxi wo ra, muxu mu wo xun nakana, muxu mu wo rawali. ³ N mu wama kiiti naxi safe wo ma. N naxan bara a fala wo be xanunteya na won tagi han muxu bara tin fe birin nabade wo be, hali na findima faxe nan na. ⁴ Lanlanteya fanyi na won tagi. N bara nɛlexin wo xa fe ra, na fan bara findi limaniya ra n be. Hali n na kɔnɛ kui, wo bara a niya n ma sɛɛwe xa kamali.

⁵ Muxu to fa Masedon, muxu mu malabui sɔtɔ, muxu kɔnɛ mɔɔli birin nan li naa: Gere na muxu rabilinyi, gaaxui fan na muxu bɔnɛ ma. ⁶ Kɔnɔ Ala, naxan mixi li-maniyatara ralimaniyama, a bara muxu fan nalimaniya Tito fafe saabui ra. ⁷ A fafe gbansan xa mu a ra. Wo mɛɛnixa a ma ki naxe, na fan bara findi limaniya ra muxu be. A bara a fala muxu be n kɔli bara wo suxu, han na bara findi yaye ra wo be. A bara wo xa marafanyi xa fe fala muxu be n tan mabiri. Na bara n naseɛwa a fanyi ra.

⁸ N a kolon n ma bataaxe bara wo rasunnun, kɔnɔ a mu naxu n be. Hali n to mu nu wama n ma bataaxe xa wo rasunnun, n a kolon na sunnunyi kɔn mu kuya fa. ⁹ Yakɔsi n bara nɛlexin na xa fe ra. N mu nɛlexin wo xa sunnunyi xa ra, kɔnɔ n nɛlexinxi nɛ barima na sunnunyi bara a niya wo xa tuubi. Na kui, n a kolon na sunnunyi fatanxi Ala nan na, a mu fatanxi muxu tan xa ra. ¹⁰ Ala mixie rasunnunma nɛ alako e xa tuubi, e fa kisi. Na sunnunyi mɔɔli mu findima mɔnɛ ra, kɔnɔ sunnunyi naxan fatanxi dunija ra, na findima faxe nan na.

¹¹ Ala bara na sunnunyi rawali wo xa fe ra, alako wo xa wo tun nabɛxi, wo xa wo yete xunmafala, wo xa kɔnɔ fe naxi ma, wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa fe fanyi suxu senbe ra, wo xa fe naxi makiiti. Wo bara a masen wo bɔnɛ fiixɛ ra fe dangixi kui. ¹² N to bataaxe sebe wo ma, n mu a sebe na fe naxi rabae xa fe xa ra, n mu a sebe na mixi xa fe ra naxan bara fe naxi sɔtɔ. N a sebe

ne alako muxu xa marafanyi naxan na wo be a xa mini kene ma Ala be. ¹³ Na birin bara muxu ralimaniya. Muxu man bara jlexin Tito xa seewe xa fe ra, wo naxan bñe ralimaniyaxi a fanyi ra. ¹⁴ N nu bara fe fanyi fala a be wo xa fe ra. Wo mu n nayaagixi na kui. Muxu naxan falaxi wo be, a birin findixi nñdi nan na. Muxu naxan falaxi Tito be wo xa fe ra, na fan birin findixi nñdi nan na. ¹⁵ Wo xa marafanyi a be, a xun bara masa, barima wo to a rasene, a bara wo xa batui nun wo xa yaragaaxui to. ¹⁶ N bara jlexin na lanlanteya ra naxan na won tagi, a mu kanama fefe ma.

Danxaniyatɔɔ pama xa mali

8 N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be Ala hinnexi Masedon danxaniyatɔɔ pamae ra ki naxe. ² Hali e to nu na jaxankate xɔɔxɔɔe kui, e xa seewe xungbe nun e xa setarepa xɔɔxɔɔe a niyaxi ne e xa ki ti a fanyi ra. ³ N bara findi e xa seede ra. E bara mixi ki alb e nu noma naxan na, e man dangi na ra. ⁴ E naxa muxu mayandi e yete janige ra, a e fan xa seniyentɔɔe mali alb booree a rabama ki naxe. ⁵ Na bara dangi muxu waxɔnfe ra. A singe e naxa e yete fi Marigi ma. Na dangi xanbi, e man naxa e yete fi muxu ma alb Ala nu wama a xɔn ma ki naxe.

⁶ Muxu bara Tito rasi, a xa na wali fanyi rakamali wo be a naxan fɔlɔxi. ⁷ Wo bara xunnakeli sɔɔ fe birin kui, alb wo xa danxaniya, wo xa masenyie, wo xa lonni, wo xa tun nabexi, nun wo xa xanunteya muxu xa fe ra. Wo xa xunnakeli sɔɔ yi wali fanyi fan xa fe ra. ⁸ N mu wo yamarife xe. N wama a kolonfe ne xa wo xa xanunteya fiixe alb booree gbe fiixexi ki naxe.

⁹ Wo a kolon won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, a hinnexi won na ki naxe. Fe birin nu na a yi ra, kɔɔ a naxa dijne na birin ma wo tan be, alako wo xa banna a xa setarepa saabui ra. ¹⁰ N bara wo rasi na ma alako a xa findi fe fanyi ra wo be. Yaala wo tan nan singe na nate tongo, wo tan nan singe kɔbiri malan fɔlɔ.

¹¹ Yakɔsi fa, wo xa na rapɔn, alako wo janige fanyi xa kamali wo xa fere bere ra. ¹² Xa wo mixie kima janige fanyi ra, wo e mali wo noma naxan na, na findima fe fanyi ra. Xa na fere mu na wo yi ra, fefe mu a ra.

¹³ Muxu mu wama wo tan xa kɔɔ alako booree xa se sɔɔ. Wo birin xa lan. ¹⁴ Yi waxati, wo harige fanyi noma ne e malide e xa setarepa kui. Waxati gbete, e tan fan harige fanyi noma ne wo fan malide wo xa setarepa kui. Na kui, wo birin bara lan, ¹⁵ alb a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Naxan a gbegebe malanxi, a mu dangi a i. Naxan dondoronti malanxi, a a hayi lixi ne.»

¹⁶ Ala tantu, barima Ala bara a niya wo xa fe xa lu Tito bñe kui, alb muxu tan. ¹⁷ A bara muxu xa marasi suxu. A man bara nate tongo a yete ra jlexinyi kui, a xa siga wo yire. ¹⁸ Muxu na muxu ngaxakerenyi nde xee fe a matide, danxaniyatɔɔ pama naxan birin matɔɔma a xa kawandi xa fe ra. ¹⁹ Danxaniyatɔɔ pamae bara a sugandi a xa muxu fan mati na kɔbiri xaninde. Muxu na birin nabama ne alako Ala xa matɔɔe sɔɔ, a nun man muxu xa janige fanyi xa raba. ²⁰ Muxu mu wama mixi yo xa fe jaaxi to muxu wali ki ma, muxu na kɔbiri

ya rafanyi rawalima ki naxe. ²¹ Muxu fe fanyi nan tun fenma na wali kui Marigi nun adamadie ya xɔri.

²² Muxu na won ngaxakerenyi gbete fan xee fe booree matide. Muxu bara a to sanya wuyaxi, muxu xa fe na a bñe ma senbe ra. Yakɔsi, nde bara sa na senbe fari, barima a man bara la wo tan na. ²³ N waliboore Tito findixi n tan nan ma xera ra wo be. A matimae findixi danxaniyatɔɔ pamae nan ma xerae ra Ala xa Mixi Sugandixi xa binye xa fe ra. ²⁴ Na kui, wo xa wo xa xanunteya masen yi mixie be alako danxaniyatɔɔ pama birin xa a kolon muxu fe fanyi naxee falaxi wo xa fe ra, a nñdi na a ra.

Danxaniyatɔɔe mixi malima ki naxe

9 Hali n mu bataaxe sebe wo ma seniyentɔɔe malife xa fe ra. ² N jan bara wo janige fanyi kolon. N bara wo matɔɔ Masedonkae be, a falafe ra wo tan Akayikae redixi na kɔbiri malanfe ra kabi yaala. Wo to na nate suxu senbe ra, e fan bara wa sofe na kui.

³ Yakɔsi n na n ngaxakerenyie xee fe wo yire, alako n matɔɔe naxan nabaxi wo xa fe ra, a naxa findi wule ra. Wo xa kɔbiri malan sinnanyi ma, alako e xa a li naa alb n wo xa fe fala e be ki naxe. ⁴ Xa a sa li n nun Masedonkae mu wo xa laayidi tongoxi rakamalixi lima naa, na findima yaagi nan na n be, a findima yaagi belebele nan na wo fan be. ⁵ Na kui, n bara n ngaxakerenyie xee wo yire sinnanyi ma, alako wo xa laayidi xa kamali. Na ki wo noma na rabade wo waxɔnki, alako a naxa findi fe xɔɔxɔɔe ra wo be.

⁶ Wo xa ratu a ma, a naxan sansi xɔri xuri rawalima, a fan sansi xuri di nan sɔɔma. Naxan sansi xɔri gbegebe rawalima, a fan sansi gbegebe sɔɔma ne. ⁷ Kankan xa mixi ki a yete janige ra. Teku mu a ra. A naxa mixi ki nimise kui. Naxan mixi kima seewe kui, na nan nafan Ala ma. ⁸ Ala noma barake mɔɔli birin nagorode wo ma. Nee wo hayi lima ne, e man dangi a ra, alako wo xa nɔ wali fanyi mɔɔli birin nabade. ⁹ A sebexi Kitaabui kui, «A bara setaree ki a fanyi ra. A xa tinxinyi buma abadan.»

¹⁰ Ala naxan sansi xɔri fima sansisi ma, a a rabalo taami ra, a man wo tan ma fere rawuyama ne, alako wo xa wali tinxinxie fan xa wuya. ¹¹ Ala wo kima fere gbegebe nan na, alako wo fan xa mixie ki a fanyi ra. Mixie fama ne Ala tantude wo xa mali xa fe ra, muxu naxan soma e yi ra wo xili ra. ¹² Wo naxan fima seniyentɔɔe ma, a e hayi lima ne, a man findi tantui gbegebe ra Ala be. ¹³ Mixie na wo xa wali to, e Ala tantuma ne, barima wo xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, a bara findi batui ra. E Ala tantuma ne wo xa mali xa fe ra, wo hinnexi e ra naxan na, a nun mixi birin. ¹⁴ E fama ne Ala maxandide wo be xanunteya ra, barima e a kolon Ala bara hinne wo ra a fanyi ra. ¹⁵ Ala tantu a xa hinne xa fe ra naxan dangi fe birin na.

Pɔlu wɔyɛn ki

10 N tan Pɔlu, n wama wo rasife Ala xa Mixi Sugandixi xa dijne nun a xa fanyi nan saabui ra. Wo naxe a n senbe mu gbo n na wo ya ma temui naxe,

fo n na makuya wo ra, n fa wɔyɛn ɔkɔkɔɛ fala wo bɛ. ² N bara wo mayandi, wo naxa a niya n ma wɔyɛnyi xa ɔkɔkɔ n fa tɛmui wo yire. Ndee ɔkɔkɔ a ma muxu na ɲɛɛfe adama ki nan tun ma. N wɔyɛnma a ɔkɔkɔɛ ra na mixie nan bɛ.

³ Adamadi nan muxu ra, kɔkɔ muxu mu gere soma adama ki xa ma. ⁴ Muxu mu gere soma adamadi xa geresosee xa ra. Muxu gere soma Ala xa geresosee nan na naxee nɔma Sentanɛ sɛnbɛɛ kanade. Muxu maɲɔkɔunyi birin xun nakanama nɛ ⁵ naxan Ala xa fe kolonyi matandima yete igboɲa kui. Maɲɔkɔunyi birin xa lu Ala xa Mixi Sugandixi xa yaamari bun ma. ⁶ Wo na wo xa batui rakamali, naxan na tondi na ra, muxu fama nɛ na kanyi ɲaxankatade.

⁷ Wo xa na fe mato a fanyi ra. Xa mixi la a ra a findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan gbe ra, a xa a kolon muxu tan fan na na ki nɛ. ⁸ N mu yaagima wɔyɛnyi xungbe falafe ra wo bɛ Marigi xa yaamari xa fe ra, a naxan fixi n ma alako n xa wo mali sɛnbɛ ɔkɔkɔde. A mu n xɛɛxi wo xun nakanade xɛ. ⁹ N mu findixi mixi xa ra naxan nɔma wo magaaxude n ma sebeli ra, alɔ wo a maɲɔkɔxunxi ki naxɛ. ¹⁰ Ndee a falama, «A xa bataaxɛɛ sɛnbɛ gbo, e ɔkɔkɔ, kɔkɔ a gundi yati na fa, a sɛnbɛ mu gbo, a xa masenyi yusi yo mu na.» ¹¹ Na kanyie xa a kolon muxu naxan falama muxu xa bataaxɛɛ kui, muxu fama nɛ na birin nakamalide muxu fa tɛmui.

¹² Muxu mu suusama muxu yete misaalide yete igboe ra. Muxu mu wama muxu yete maniyafe e ra. E na e yete igbo e yete xa maɲɔkɔunyi ra, e bara gɛ e xa lɔn-ɲitareɲa masende. ¹³ Muxu mu wama muxu yete xa fe falafe han pon! Ala yaamari naxan fixi muxu ma mixie bɛ muxu naxee xaranma, muxu na nan falama wo bɛ. ¹⁴ A mu luxi alɔ muxu mu siga wo yire. Muxu singe nan wo lixi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi ra. ¹⁵ Muxu mu matɔkɔɛ fenma han a dangi a i mixi gbɛtɛɛ xa walie xa fe ra, fo wali naxan soxi muxu tan yi ra. Muxu wama naxan ɔkɔn, wo xa danxaniya xun xa masa, muxu xa wali xa gbo wo ya ma. ¹⁶ Na ki muxu nɔma nɛ Ala xa xibaaru fanyi masende yire gbɛtɛ naxee dangi wo ra. Muxu mu matɔkɔɛ fenma mixi gbɛtɛɛ xa wali fɔxie ra. ¹⁷ Xa mixi wa a yete matɔkɔfɛ, Marigi wali naxan nabaxi a xa dunijɛigiri kui, a xa a yete matɔkɔ Marigi xa fe nɛ i. ¹⁸ Barima yete matɔkɔɛ xa mu rafan Marigi ma, fo Marigi yete naxan matɔkɔma.

Pɔlu xa wali

11 Wo xa wo haake to n bɛ, alɔ wo ɲan na a rabafe ki naxɛ, n xa n ma daxuɲa nde fala wo bɛ. ² Wo rafan n ma Ala xa xanunteya ra, naxan mu wama a firin nde ɔkɔn. N wo soxi Ala xa Mixi Sugandixi gbansan nan yi ra, alɔ ginɛ naxan fixi xɛmɛ ma a dimedi. ³ Kɔkɔ n gaaxuxi nɛ mixi ndee fa wo madaxufe, e fa wo xaxili makuya Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, wo biraxi naxan fɔkɔ ra bɔɲɛ fiixɛ ra. Na kui, wo luma nɛ alɔ Nɛɛnɛ Mahawa bɔximase naxan madaxu yunubi xa fe ra. ⁴ N a falama na fe nan ma, wo wo tuli matima mixi nan na, naxan Isa xa fe masenma wo bɛ ki gbɛtɛ, bafe muxu gbe ki ra. Wo man tinma xaxili gbɛtɛ suxude, bafe Ala

Xaxili Seniyenxi ra wo naxan ɔkɔkɔxi. Wo masenyi nde rabatuma naxan mu lanxi muxu xa masenyi ma, wo laxi naxan singe ra.

⁵ Kɔkɔ n a kolon n mu xurun na mixie bɛ, naxee e yete findixi wo bɛ xɛɛra fisamantee ra. ⁶ Hali n wɔyɛn ki mu tofan a gbe ra, kɔkɔ n xaxili tan gbo. Muxu bara na masen wo bɛ a fanyi ra. ⁷ N to n yete magoro Ala xa xibaaru fanyi masenfe ra wo bɛ sare xanbi, alako wo tan xa fe xa mate, na findixi tantanyi nan na wo bɛ? ⁸ N bara danxaniyatɔɛ ɲama gbɛtɛɛ makula, alako n xa nɔ walide wo bɛ sare xanbi. N mu n ma kɔntɔfili dɔkɔkɔ mixi yo xun ma wo ya ma. ⁹ Masedon danxaniyatɔɛ nan fa n malide n ma tɔkɔɛ kui. N na birin naba nɛ alako n naxa findi kote ra wo bɛ. Han ya na xaxili na n yi ra. ¹⁰ N xa nɔndi fala wo bɛ Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, n walixi wo bɛ sare xanbi ki naxɛ, n man walima na ki nɛ Akayi bɔkɔ birin ma, barima na findixi xunnakeli nan na n bɛ. ¹¹ Munfe ra? N mu na rabaxi wo tan bɛ xanunteya xa ra? Ala a kolon. ¹² N naxan nabaxi, n man gbilenma nɛ na raba ra, alako mixi yo naxa nɔ e misaalide muxu ra. Ndee wama na binyɛ nan ɔkɔn. ¹³ Na mixie e yete findixi wo bɛ xɛɛra fisamantee ra, kɔkɔ wule faleɛ nan e ra, naxee mixi madaxuma, a falafe ra e tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa xɛɛrae ra. ¹⁴ Kɔkɔ na mu findima dɛ ixarɛ ra, barima hali Sentanɛ a mixi madaxuma, a a yete kan misaali malekɛ ɔkɔkɔxi ra. ¹⁵ Sentanɛ xa walikɛ fan birama na misaali nan fɔkɔ ra, e fa e yete masen walikɛ tinxinxie ra. E fama nɛ e sare ɔkɔkɔde.

¹⁶ Wo xa wo haake to n bɛ, n fan xa n yete matɔkɔ dondoronti, kɔkɔ wo naxa a maɲɔkɔun daxuɲa ra de! Hali wo a maɲɔkɔun daxui na n na, wo xa diɲɛ alako n xa n gbe fala wo bɛ. ¹⁷ Na kui, n mu wɔyɛnma Marigi waxonki ma. N wɔyɛnma daxui ki nan ma naxan wama a yete matɔkɔfɛ. ¹⁸ Mixi gbegbe to so yete igboɲa kui adamadi ki ma, n fan xa n kan matɔkɔ. ¹⁹ Wo tan xaxili-mae, wo tinma xaxilitaree ra tɛmui birin. ²⁰ Wo tan tinma wo xa findi konyie ra, mixie xa wo rawali a ɲaaxi ra, e xa se birin ba wo yi ra, e xa e ya ragoro wo ma, e man xa wo dɛ ragarin.

²¹ N bara a fala wo bɛ yaagi ra, muxu tan mu na sɛnbɛ mɔkɔli masenxi wo bɛ. Kɔkɔ e suusaxi e yete kan matɔkɔɛ naxan na, fo n fan xa suusa na ra, hali a findi xaxilitareɲa ra n bɛ. ²² Eburu mixie nan e ra? N tan fan findixi Eburu mixi nan na. Isirayilakae nan e ra? N tan fan Isirayilaka nan na. Iburahima bɔkɔkɔɛ nan e ra? N tan fan Iburahima bɔkɔkɔɛ nan n na. ²³ Ala xa Mixi Sugandixi xa walikɛɛ nan e ra? Wo wo haake to n bɛ de, n tan dangi e ra. N bara wali dangi e ra, n bara sa geeli dangife e ra, n bara bɔkɔbɔkɔ ɔkɔ dangife e ra, n bara makɔrɛ faxɛ dɛ ra dangife e ra.

²⁴ Sanmaya suuli Yuwifie n bɔkɔbɔkɔma sebere ya tongo saxan nun solomanaani ra. ²⁵ Sanmaya saxan e n bɔkɔbɔkɔma gbengbeta ra. Sanmaya keren e bara n magɔkɔ gemɛɛ ra. Sanmaya saxan n ma kunkui dulama baa ma. Sanmaya keren n bara xi keren nun kɛɛ keren nadangi ye ɔkɔra baa ma. ²⁶ N ma biyaasi wuyaxi kui, n bara kɔkɔ xure igirife ra, n bara kɔkɔ mupɛtie xa fe ra,

n yete kan kɔnsɛ mixie bara n kɔkɔ, kaafirie fan nu bara n kɔkɔ. N bara kɔkɔ taae, gbengberenyi, nun baa ma. Danxaniyatɔe wule false fan bara n kɔkɔ. ²⁷ N bara kɔkɔ wali wɔkɔkɔe xa fe ra. Sanmaya wuyaxi n mu xi, n mu baloe kɔkɔ, n mu ye min, n lu kaame ra, n mu sose kɔkɔ neme ra. ²⁸ Naxan saxi na birin fari, kɔkɔ yo kɔkɔ n kɔntɔfilima danxaniyatɔe namae xa fe ra. ²⁹ Senbe na ba mixi nde, a bara ba n fan na. Danxaniyatɔe na yunubi fe raba, a n sondonyi kɔkɔma ne alɔ te na sa a ma.

³⁰ Iyo, xa a lanma n xa n yete matɔkɔ fe nde ra, n nan n yete matɔkɔma n ma senbetareya nan na. ³¹ Ala, naxan findixi Marigi Isa baba ra, naxan matɔkɔma abadan, a a kolon n mu wule falama.

³² Damasi gomina, naxan nu na Mange Aretasi xa yaamari bun ma, a naxa taa naadee balan alako a xa n suxu, ³³ kɔkɔ danxaniyatɔe naxa n nagoro taa tete wunderi ra debe kui, n fa n ba a yi ra.

Pɔlu xa matɔkɔe

12 N lanma n xa nde sa na matɔkɔe fari? Na yusi mu na, kɔkɔ n man xa laamatunyie nun masenyie xa fe fala wo be Marigi naxee fixi n ma. ² Isayanka nde nu na, naxan xanin koore walaxe saxan nde. Na ne fu nun naani nan yi ki. N mu a kolon xa a fate yati nan siga, xa na mu a xaxili gbansan. Ala a kolon. ³ Hali Ala gbansan nan to a kolon, xa a fate yati nan siga, xa na mu a ra a xaxili gbansan, n fe keren nan kolon, ⁴ na xeme xaninxi ne ariyanna. Menni a naxa fee me, naxee mu daxa adama xa e masen a boore be. ⁵ N bara na xeme matɔkɔ. N tan nan lanxi na xeme ma, kɔkɔ n mu wama n yete matɔkɔfe. N nan n ma senbetareya gbansan nan matɔkɔma.

⁶ Kɔkɔ xa n bara wa n yete matɔkɔfe, na mu findima xaxilitareya ra, barima n naxan birin falama a findixi kɔkɔ nan na. N mu na birin falama xe, alako mixie naxa n ma fe ite dangife e naxan toma a nun e naxan mema n xun ma. ⁷ Na laamatunyie to magaaxu, n naxa dundu.

Ala naxa kɔkɔe nde kɔkɔ n ma, naxan fatanxi Sentane xa maleke ra, alako n naxa n yete igbo na laamatunyi magaaxuxie xa fe ra. ⁸ N naxa Ala maxandi sanmaya saxan a xa na kɔkɔe ba n ma, ⁹ kɔkɔ a naxa a masen n be, «N ma hinne bara i rali. I n ma senbe kamalixi kolonma i xa senbetareya nan kui.» Na nan a toxi n nan n ma senbetareya matɔkɔma, alako Ala xa Mixi Sugandixi senbe xa lu n be. ¹⁰ Na nan a toxi senbetareya rafanxi n ma. Hali na findi konbi ra, hali na findi fe kɔkɔe ra, hali na findi paxankate nun kɔkɔe ra n be Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, na birin naxan n ma, barima n a kolon n senbe sɔkɔma n ma senbetareya nan kui.

¹¹ Wo bara a niya n xa wɔyen alɔ daxui. A nu lanma ne wo tan yati xa fe fanyi fala n ma fe ra. Hali n ma fe to goroxi, n mu xurun na xera fisamantee ya i. ¹² N bara n ma xeraya foxie masen wo be, n to tɔnxumae, fe magaaxuxie, nun kaabanakoe raba wo tagi duluxɔɔe xungbe kui. ¹³ Fe keren gbansan nan na, n mu naxan

nabaxi wo ra alɔ n a raba danxaniyatɔe nama gbetee ra ki naxe. N mu tin findide kote ra wo tan be. Xa na mu rafan wo ma, wo xa dije.

¹⁴ N redixi n ma biyaasi saxan nde rabafe ra wo xɔnyi. N mu findima kote ra wo be de, barima n mu wama wo harige kɔn ma. N wama wo tan yati nan kɔn ma. A mu lanma die xa fere fen e barimixie be. A lanma barimixie nan xa fere fen e xa die be. ¹⁵ N tan bara tin fere fende wo be. N bara tin n yete fide wo be. N to wo xanuxi a gbe ra, wo tan nde bama na xanunteya nan na n tan be?

¹⁶ Awa yire, kɔkɔ n mu findixi kote ra wo be. Nde a falama a kɔkɔa mixi nan n na, a n bara wo masɔkɔ kɔkɔa wali ra. ¹⁷ Kɔkɔ n xa wo maxɔrin, n bara wo rawali n ma xerae saabui ra? ¹⁸ N naxa Tito mayandi a xa siga wo yire. N man naxa n ngaxakerenyi gbetee xee naxan a matima. Tito wo rawali ne? N nun Tito mu nere xaxili keren xa fari? A mu n tan xa foxi raba? ¹⁹ N xanuntenyie, kabi temui kɔnnakuye wo kɔkɔ a ma muxu na muxu yete nan xunmafalafe, kɔkɔ muxu na Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi nan tife wo be Ala ya xɔri alako wo xa danxaniya xa sabati.

²⁰ Kɔkɔ n bara gaaxu n wo nere ki nde life naa naxan mu rafan n ma. Temunde n fan nere ki mu fama rafande wo ma. N bara gaaxu n na siga wo xɔnyi n yi fee nan lima naa: lantareya, kɔkɔe, kɔnnanteya, boore matandi, wɔyen paaxi, naafixiya, yete igbɔna, nun paxasi. ²¹ Yi biyaasi n bara gaaxu Ala fama ne n ma fe ragorode wo saabui ra, n fa nimisa wo xa yunubie xa fe ra, mixi ndee mu gbilen naxee foxi ra, alɔ seniyentareya, yene, nun langoeja.

Pɔlu xa biyaasi saxan nde

13 N ma biyaasi saxan nde nan yi ki wo xɔnyi. «Fe birin makiitima seede firin, xa na mu, seede saxan nan xui ma.» ² N to n ma biyaasi firin nde raba wo xɔnyi, n naxa a fala wo be, «N na fa, n mu dijema mixi yo ma.» Yakɔsi, hali n na yire makuye, n man bara gbilen na wɔyenyi ma mixie be, naxee nu bara yunubi raba, a nun mixi gbetee. ³ Wo wama a kolonfe xa Ala xa Mixi Sugandixi na wɔyefi n saabui nan na. Wo fama na kolonde, barima a senbe mu xurun wo be. A senbe gbo wo ya ma. ⁴ Mixie naxa a mabanban wuri magalanbuxi ma a xa senbetareya kui, kɔkɔ Ala naxa a rakeli faxe ma senbe ra. Muxu tan fan, muxu senbe mu gbo, kɔkɔ muxu fama ne lude a seeti ma wo malife ra Ala senbe saabui ra.

⁵ Wo xa wo yete mato a kolonfe ra xa wo danxaniyaxi. Wo xa na mato a fanyi ra. Wo mu a kolon Ala xa Mixi Sugandixi Isa na wo kɔne i? Kɔkɔ xa wo bara a to wo mu danxaniyaxi, Isa mu na wo kɔne i de! ⁶ Wo xa a kolon muxu tan danxaniyaxi. ⁷ Muxu Ala maxandima wo be alako wo naxa fe paaxi yo raba. Muxu mu wama wo xa lu tinxinyi kui alako muxu xa xili fanyi sɔkɔ. Muxu wama na nan kɔn wo tan be, alako wo xa lu kira fanyi kɔn, hali mixi nde kiiti paaxi kɔkɔma muxu ma. ⁸ Muxu tan mu kɔma kɔkɔ matandide, fo muxu xa bira a foxi ra. ⁹ Xa muxu senbe xurun, kɔkɔ wo gbe naxa gbo,

muxu bara jɛlɛxin. Muxu Ala maxandima nɛ alako wo xa danxaniya xa kamali. ¹⁰ N na bataaxɛ sɛbɛfɛ wo ma yire makuyɛ barima n mu wama fɛ xɔɔxɔɔɛ falafɛ wo bɛ wo ya xɔri. Marigi bara n xɛɛ a xili ra alako n xa wo mali, wo xun nakanafɛ mu na naxan na.

¹¹ N ngaxakerenyie, a dɔnɔɔɛ ra, Ala, xanunteya nun bɔnɛsa kanyi xa lu wo sɛɛti ma, wo xa sɛɛwa, wo xa ka-

mali, wo xa wo bore ralimaniya, wo xa lan wo bore ma, wo xa lu bɔnɛsa kui. ¹² Wo xa wo bore xɛɛbu sunbui seniyɛnxi ra. Seniyɛntɔɛ birin bara wo xɛɛbu. ¹³ Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne wo ra, Ala xa wo xanu, Ala Xaxili Seniyɛnxi xa lu wo bɔnɛ i.

Sora

Galati

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa xεεra Pɔlu naxan seβε danxaniyatɔe nama ma, naxee nu sabatixi Galati bɔxi ma. Temui dangixi, Pɔlu nu bara kawandi ti naa, alako mixie xa danxaniya Isa ma. Na birin seβεxi Isa xa Xεεrae xa Taruxui kui, Sora 13 nun 14.

Isa xa wali to fɔl Isirayila bɔxi ma, danxaniyatɔe singee Yuwifie nan nu gbo e ya ma. (Yuwifi xili ba, Isirayila xili ba, bɔnsɔe keren nan xili a ra.) E naxa la a ra a Isa nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, e xa namihɔnmee naxan xa fe masen e xa Kitaabui kui. E mu Isa xa seriye tongoxi alɔ diine neene, barima e a toxi ki naxe, Isa xa seriye bara Yuwifie xa diine rakamali, alɔ Ala nu bara a masen ki naxe. Na kui, e to findi Isayankae ra, e mu e xa diine seriye rabejin naxan nu seβεxi Tawureta Munsa nun Yabura Dawuda kui. E naxa Isa xa seriye sa seriye boore fari.

Na sese mu nu findixi fe xɔxɔe ra na kawandi nu tima temui naxe Yuwifie nan gbansan be, kɔɔ Isa xa xεεrae to na masenyi kawandi si gbete be, fe ndee naxa mini. Si gbete tan to findi Isayankae ra, e tan mu nu tinxi Yuwifie xa naamunyiye xa sa Isa xa seriye fari, barima Isa xa seriye nu bara e wasa.

Na kui, Yuwifi Isayanka ndee naxa si gbete Isayankae xili kana e xa sunnatareya xa fe ra. E naxa a fala a Isayanka naxan mu sunnaxi, a mu gexi kisi sɔɔde. Pɔlu to na xaxili me, a naxa na fe matandi, a falafe ra xa kisi sɔɔma Isa xa serexe saabui nan na, mixi hayi mu na sunne ma kisi xa fe ra. A mu a fala sunne mu fan. A a fala ne sunne, xa na mu a ra yaamari gbete, a mu nɔma mixi rakiside. Isa xa serexe nan gbansan nɔma na rabade.

Na galanbui naxan so Yuwifi Isayankae nun si gbete Isayankae tagi, a nɔma xaxili gbegbe fide won fan ma. Diine fee na na, a lanma won xa naxee raba, kɔɔ e mu won nakisima. Naamunyi ndee na na, won nɔma naxee rabade, kɔɔ a mu lanma won xa e findi teku ra kisi xa fe ra. Na birin tagi rasafe ndedi xɔxɔe, kɔɔ Ala xa Kitaabuie nɔma lɔnni fide won ma nee xa fe ra.

Bafe na fe ra, Annabi Pɔlu xa Kitaabui Galati danxaniyatɔe be, a man danxaniyatɔe jere ki masenma won be. Xanunteya nan findixi Isayankae xa yaamari singe ra. Ala Xaxili Seniyenxi, naxan sabatixi danxaniyatɔe bɔje kui, na nan a rapereɔma Ala xa kira xɔn ma. Na tide gbo, barima xa na mu a ra Sentane fe birin nabama ne alako a xa a rapere kira gbete xɔn ma, naxan findixi yunubi kira ra. Ala xa won natanga na ma. Amina.

Ala xa masenyi

Annabi Pɔlu naxan seβε

Galati danxaniyatɔe nama ma

Sora

Xεεbui

¹ N tan Pɔlu nun n ngaxakerenyie, muxu bara danxaniyatɔe namae xεebu naxee na Galati bɔxi ma. Mixi yo mu n xεexi. Ala xa Mixi Sugandixi Isa nun Baba Ala naxan a rakelixi faxe ma, e tan nan n xεexi.

³ Won Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, e xa hinne nun bɔjesa fi wo ma. ⁴ Isa a yete baxi serexe ra won ma yunubie xafarife nan na, a xa won natanga yi waxati paaxi ma, alɔ won Baba Ala wama a xɔn ma ki naxe. ⁵ Tantui na Ala be abadan. Amina.

Galatikae gbilenfe Ala xa kira fɔɔ ra

⁶ N de bara ixara wo to gbilenfe wo xilima fɔɔ ra yi ikɔrexi ra, naxan bara wo xili a xa Mixi Sugandixi xa hinne saabui ra. Wo na birafe masenyi gbete nan fɔɔ ra, ⁷ naxan mu findixi masenyi fanyi ra. Mixi ndee wama wo xaxili ifufe, e xa Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi mafindi.

⁸ Kɔɔ xa a sa li muxu tan, xa na mu a ra Ala xa maleke nde naxa masenyi ti wo be, naxan mu lanxi na masenyi fanyi ma naxan masenxi wo be a singe ra, dankari na na kanyi be. ⁹ N xa gbilen na ma a firin nde. Xa mixi yo fa masenyi nde tide wo be, naxan mu lanxi na masenyi fanyi ma naxan masenxi wo be a singe ra, dankari na na kanyi be.

Pɔlu xa xɛɛraya

¹⁰ Na kui, n na nde sago rabafe, ibunadama ba ka Ala? Wo ɔɔɔ a ma a n wama adamadi sago nan nabafe? Xa na na a ra nu, n mu findima Ala xa Mixi Sugandixi xa konyi ra. ¹¹ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be a n xibaaru fanyi naxan ibama a mu fatanxi adama xaxili xa ra. ¹² N mu a sɔɔ mixi xa ra. Mixi yo mu n xaranxi a ra. Ala xa Mixi Sugandixi Isa yati nan a masenxi n be.

¹³ Wo bara a me a singe n nu biraxi Yuwifie xa diine fɔɔ ra senbe ra ki naxe. N nu Ala xa danxaniyatɔɛ pamae paxankatama ne a paaxi ra alako n xa e sɔɔɔ. ¹⁴ N xaranyi naxan nabaxi Yuwifie xa diine kui, a dangi n booree xa xaranyi ra. N nu birama n benbae xa naamunyiie fɔɔ ra senbe nan na.

¹⁵ Kɔɔ Ala nu bara n sugandi kafi n bari temui. A naxa n xili a xa hinne ra, ¹⁶ a fa a xa Di masen n be, alako n xa a xa fe kawandi ti si gbete tagi. A to n xili na ma, n mu marasi fen mixi yo ra, ¹⁷ n mu siga Darisalamu mixie yire naxee singe findi Isa xa xɛɛrae ra n tan be. N naxa siga keren na Arabu ɔɔɔ ma. Na dangi xanbi n naxa gbilen Damasi taa kui.

¹⁸ Ne saxan to dangi, n naxa siga Darisalamu, alako n xa Piyeri kolon. N naxa lu a xɔɔɔ xi fu nun suuli. ¹⁹ N mu Isa xa xɛɛra gbete to na temui, fo Isa xunya Yaki. ²⁰ N xa a fala wo be Ala ya xɔɔ, n naxan sebefo wo ma, wule yo mu na a kui.

²¹ Na pɛɛ dangi xanbi, n naxa siga Siriya nun Silisi ɔɔɔ ma. ²² Isayanka pamae naxee nu na Yudaya, nee mu nu n kolonxi na temui, ²³ kɔɔ e nu bara a me a mixi naxan nu e ɔɔɔɔma, a a bara findi danxaniya kawandila ra. «Singe a nu wama na danxaniya xun nakanafe, kɔɔ yakɔsi a na a kawandife.» ²⁴ Na kui, e naxa Ala matɔɔ n ma fe ra.

Pɔlu nun Isa xa xɛɛrae

² Ne fu nun naani to dangi kelife na biyaasi singe ma, n man naxa gbilen Darisalamu. Baranabasi nun Tito nu na n fɔɔ ra. ² Ala nu bara a masen n be n xa siga naa alako n xa dentege sa e be n xibaaru fanyi naxan ibama si gbete tagi. N mu na dentege sa e birin

xa be, fo danxaniyatɔɛ kuntigie, barima n mu nu wama n ma wali xun xa rakana.

³ Kɔɔ hali Tito Girekika naxan nu na n fɔɔ ra, e mu a karaxan a xa sunna. ⁴ Mixi sunnafe nu bara findi ɔɔɔɔɔɔɔɔ ra muxu tagi, barima mixi nde naxee mu findixi danxaniyatɔɛ ra, nee naxa so muxu ya ma gundo kui. E nu wama won ma xɔɛya nan nabenfe, Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxan fixi won ma, alako won man xa gbilen konyiya kui. ⁵ Kɔɔ muxu mu tin na xaxili ra fefe ma, alako wo naxa ba Isa xa kɔɔdi kira xɔɔ ma.

⁶ N mu n xaxili tixi mixie ra pama biraxi naxee fɔɔ ra, barima Ala mu mixi yo rafisama a boore be. E tan mu sese sa n ma masenyi fari. ⁷ E naxa a to Ala nan na xɛɛraya taxuxi n na, n xa Isa xa xibaaru fanyi iba si gbete be, ab Piyeri a rabama Yuwifie be ki naxe. ⁸ Ala naxan Piyeri xɛɛ a xa wali rabade si gbete tagi, a tan nan n fan xɛɛ a xa wali rabade si gbete tagi. ⁹ Yaki, Piyeri, nun Yaya naxee findixi kuntigi xungbee ra danxaniyatɔɛ tagi, e naxa n nun Baranabasi rasene a ngaxakeren ki ma e to a kolon Ala hinne n na ki naxe. E naxa lan a ma a muxu xa xɛɛraya raba si gbete tagi, e tan fan xa a raba Yuwifie tagi. ¹⁰ E man naxa muxu mayandi muxu xa setaree mali muxu xa wali kui. Fe nan na ki n nu wama naxan nabafe a fanyi ra.

Yuwifie nun si gbete

¹¹ Piyeri to fa Antiyɔki, n naxa a matandi, barima a nu bara tantan. ¹² Beenun Yaki xa mixi ndee xa siga a yire, a nu a degema a nun si gbete. Kɔɔ e to a xɔɔɔ li, a naxa gbilen mixie fɔɔ ra naxee findixi si gbete ra. A nu bara gaaxu Yaki xa mixie ya ra, barima e nu laxi a ra a danxaniyatɔɛ lanxi ne e xa sunna. ¹³ Yuwifie gbete naxa bira a xa filankafuija fɔɔ ra, han e naxa Baranabasi fan natantan.

¹⁴ N to e xa tinxintareya to, naxan mu lanxi Ala xa kɔɔdi ma, n naxa a fala Piyeri be e birin ya xɔɔ, «Hali i to findixi Yuwifie ra, i na pɛɛfe si gbete xa naamunyi ki nan ma, naxan mu findi Yuwifie xa naamunyi ra. Munfe ra i a falama si gbete be e xa pɛɛ Yuwifie pɛɛ ki ma?»

¹⁵ Won tan naxee barixi Yuwifia kui, naxee mu findixi yunubitɔɛ ra si gbete tagi, ¹⁶ won a kolon mixi yo mu nɔma Ala xa seriye birin nabatude, a fa lu a mu tantan na xa a findi tinxintɔɛ ra. A findima tinxintɔɛ ra a to danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma. Na kui, won bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, alako won xa tinxin na danxaniya saabui ra. Won mu nɔma Ala xa seriye birin natinmede, han won xa findi tinxintɔɛ ra. Mixi yo mu nɔma Ala xa seriye birin natinmede, han a fa findi tinxintɔɛ ra.

¹⁷ Xa won na tinxinyi fenfe Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra, won fa yunubi nde raba, na a masenma yunubi rafan Ala xa Mixi Sugandixi ma? Astɔfulahi. ¹⁸ N mu lama a ra kɔɔ n nɔma Ala xa yaamari birin natinmede, han n xa findi tinxintɔɛ ra. Xa a sa li n bara gbilen na xaxili ma, na mu findi Ala xa seriye ra. ¹⁹ N to a to n mu nɔma Ala xa seriye birin natinmede, n naxa na xaxili lu na, alako n ma pɛɛ ki fanyi xa findi tantui

ra Ala be. ²⁰ Ala xa Mixi Sugandixi faxa ki naxe wuri magalanbuxi ma, n waxonfe fan bara faxa na ki. Yakosi n mu birama n waxonfe fox ra. Ala xa Mixi Sugandixi nan n ma duniyeigiri rajerema. N n ma duniyeigiri rajerema danxaniya nan saabui ra. N bara danxaniya Ala xa Di ma naxan a yete baxi serexe ra n be a xa xanunteya xa fe ra. ²¹ N mu tinma Ala xa hinne rabolode. Xa a sa li n noma Ala xa yaamarie ratinmede han n xa findi tinxintxe ra, a lima Ala xa Mixi Sugandixi xa faxe tide yo mu na won ma kisi xa fe ra.

Danxaniyatxe findixi Iburahima xa die nan na

3 Wo tan Galatika xaxilitaree, nde wo madaxuxi? A masenxi ne wo be a fiixe ra a Ala xa Mixi Sugandixi banban ne wuri magalanbuxi ma. ² Wo a fala n be munse a niyaxi wo xa Ala Xaxili Seniyenxi soto. Wo a sotoxi Ala xa seriye ratinmefe nan saabui ra, ka wo a sotoxi ne barima wo danxaniyaxi Ala xa masenyi ma wo naxan mexi? ³ Wo xaxili mu na? Singe wo xaxili nu tixi Ala Xaxili Seniyenxi nan na, kox yakosi wo laxi wo yete kan senbe nan na. Munfe ra? ⁴ Wo bara kox Ala Xaxili sotoxe ra, yakosi munfe ra wo wama na bepinfe? Na bara findi fe fufafu ra wo be? ⁵ Ala a Xaxili Seniyenxi fima wo ma, a man kaabanakoe rabama wo tagi. A wo kima ne, barima wo bara a xa seriye rabatu, ka a wo kima ne barima wo bara danxaniya Ala xa masenyi ma wo naxan mexi?

⁶ Wo xa Iburahima xa fe mato. A to danxaniya Ala ma, a naxa tinxinyi soto Ala mabiri. ⁷ Na nan na ki, mixi naxan danxaniya Ala ma, na bara findi Iburahima xa di ra. ⁸ Kitaabui na nan yati fala beenun a xa raba, a falafe ra Ala fama si gbetee ratininde e xa danxaniya saabui ra. A naxa na masenyi fanyi masen singe nu, a to a fala Iburahima be, «Si birin fama ne duba sotoxe i tan saabui ra.» ⁹ Na kui, danxaniyatxe birin duba sotoxe ne al Iburahima danxaniyatxe. ¹⁰ Mixi naxan kata ma Ala xa yaamarie ratinmede alako a xa kisi soto, na findixi mixi dankaxi nan na, barima a sebexi Kitaabui kui, «Mixi naxan mu yaamari birin nabama, naxee sebexi Ala xa seriye Kitaabui kui, a dankaxi.» ¹¹ Mixi yo mu noma Ala xa yaamarie birin nabatude, na xa a findi tinxintxe ra. A sebexi Kitaabui kui, «Tinxintxe kisima a xa danxaniya nan saabui ra.»

¹² A man sebexi, «Mixi naxan Ala xa yaamarie birin nabatuma, a kisima nee nan saabui ra.» Xaxili firin nan a ra. Naxan a xaxili tima danxaniya ra, a mu noma a xaxili tide yaamarie ratinmefe ra. ¹³ Ala xa Mixi Sugandixi bara won xunsara danke ma, won naxan soto barima won mu a xa yaamari birin natinmexi. A won xunsara ne, a to won ma danke tongo a xa kote ra. A findi mixi dankaxi ra a faxa ki nan ma, barima a sebexi Kitaabui kui, «Danke na mixi be naxan gbakuma wuri ma.» ¹⁴ A bara won xunsara alako Ala heeri naxan fixi Iburahima ma, a xa dangi si gbetee ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Na kui, won ma danxaniya saabui ra, won noma Ala Xaxili Seniyenxi sotoxe naxan laayidixi won be.

Ala xa saate nun ibunadama xa wali

¹⁵ N ngaxakerenyie, n xa misaali nde masen wo be. Mixi mu noma saate masarade, xa na mu a ra a kanade, saate naxan tongoxi ibunadama xa seriye ki ma. Annabi Iburahima xa saate luma na ki ne. ¹⁶ Ala naxa laayidi ndee tongo Iburahima nun a xa di be. Kitaabui mu a falama «die,» woyenyi naxan wama a falafe «mixi wuyaxi.» Kitaabui a falama «a nun a xa di.» Woyenyi na a ra naxan wama a falafe «mixi keren.» Na mixi keren findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. ¹⁷ N wama naxan falafe wo be, a Ala xa seriye, naxan sebexi ne keme naani ne tongo saxan dangi xanbi Ala xa saatetongoe Iburahima be, na seriye mu noma na laayidi singe kanade. ¹⁸ Xa won kisi sotoxe ke ra, barima won Ala xa yaamarie ratinmema, won mu a sotoxe sotoxe Ala xa laayidi saabui ra. Ala a fi Iburahima ma laayidi nan na a yete xa hinne xa fe ra.

¹⁹ Xa na nan a ra, munfe ra Ala a niya a xa yaamarie xa sebe Kitaabui kui? A a xa yaamarie sebe ne yunubie xa fe ra, beenun a xa Di laayidixi xa fa. Malekee naxa fa na seriye ra, e na so saabui nde yi ra. ²⁰ Saabui tan luma mixi firin nan tagi, kox Ala tan, keren nan a ra.

²¹ Ala xa seriye nun Ala xa laayidie e boore matandima? Ade de! Xa won nu noma kisi sotoxe Ala xa yaamarie rabatui nan na nu, na nu noma ne won findide tinxintxe ra. ²² Kox Ala xa Kitaabui a masenxi ne won be a duniya mixi birin Ala xa yaamarie matandima, e findi yunubitxe ra. Na kui, Ala naxan laayidixi mixie be, naxee lama a ra, e fa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, e noma na sotoxe.

²³ Beenun mixi xa kox kisi sotoxe danxaniya saabui ra, won nu na katafe Ala xa yaamarie ratinmede, alako won xa kisi, kox won mu kox. ²⁴ Na kui, seriye bara won xuru han beenun Ala xa Mixi Sugandixi xa fa alako won xa tinxinyi soto danxaniya saabui ra. ²⁵ Kox danxaniya to bara fa, won mu na seriye xa xurui bun ma sotoxe, ²⁶ barima wo birin bara findi Ala xa die ra, wo to danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma. ²⁷ Wo tan naxee bara wo xunxa ye koxra Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi nan fa a ra.

²⁸ Yuwifi nun Gireki, konyi nun koxe, xeme nun gine, wo birin keren Ala xa Mixi Sugandixi Isa i. ²⁹ Xa wo bara findi Isa Ala xa Mixi Sugandixi gbe ra, wo bara findi Iburahima xa die nun ketongoe ra al Ala a laayidixi ki naxe.

Konyi nun di

4 N wama naxan falafe, ke tongoma, a dimedi temui, hali a baba ke to findixi a gbe ra, a luxi al konyi naxan mu gexi a yete sotoxe. ² A luma yatigie nun karamoxe xa yaamari nan bun ma, han a baba na tin temui naxe a xa a yete soto. ³ Won tan fan to mu nu Ala xa Mixi Sugandixi Isa kolon, won nu luxi ne al dimedie. Won nu na duniya fe kobie xa konyiya nan bun ma. ⁴ Waxati to kamali, Ala naxa a xa Di xee duniya ma gine nde saabui ra. A naxa bari Ala xa seriye

bun ma, ⁵ alako a xa mixie xunsara naxee nu na Ala xa seriye xa kiiti bun ma. A naxa won xunsara alako won xa findi Ala xa die ra. ⁶ Wo to findi a xa die ra, Ala naxa a xa Di Xaxili raso wo bɔɔɛ i, xaxili naxan xili tima, «n Ba.» ⁷ Na nan a ra wo bara mini konyiya kui, wo bara findi Ala xa die ra. Wo to findixi a xa die ra, Ala man bara wo findi a ketongoe ra.

⁸ Singe wo mu nu Ala kolon. Dunija fe kobie nan nu findixi wo marigi ra, a fa li nee nun Ala tagi ikuya.

⁹ Yakɔsi wo bara Ala kolon. Ala bara wo fan kolon. Munse fa a niyaxi sɔɔɔn wo man gbilenma na dunija fee ma naxee senbe nun tide mu gbo? Wo man wama lufe e xa konyiya bun ma? ¹⁰ Wo man bara bira yaa-marie fɔɔɔ ra, naxee a falama lɔɔɔɛ ndee nun kike ndee tide gbo e boore be. Wo waxati ndee nun ne ndee rafisa e boore be. ¹¹ N gaaxu ne wo naxa n ma xaranyi rabolo, n ma wali xa lu n ma fu.

¹² N ngaxakerenyie, n bara wo mayandi, wo lu alɔ n tan, barima n fan luxi ne alɔ wo tan. Wo mu fe kobi yo raba n na. ¹³ Wo a kolon a n ma fure nan a niya, a singe singe n xa wo kawandi Isa xa masenyi fanyi ra.

¹⁴ Na nu xɔɔɔ wo be, kɔɔɔ n ma fe mu wo bɔɔɛ rapaaxu wo ma, wo mu wo makuya n na. Wo n nasene ne alɔ Ala xa maleke nde, xa na mu a ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa. ¹⁵ Wo xa na seewe fori na minden? Singe n ma fe nu rafan wo ma han wo nu nɔma tinde wo yae yati bade n be. ¹⁶ N nɔndi falafe wo be, na bara a niya n xa findi wo yaxui ra? ¹⁷ Na mixie wama wo xa bira e fɔɔɔ ra, kɔɔɔ na mu findima fe fanyi ra wo be. E wama won tagi isofe, alako wo xa lu e tan mabiri. ¹⁸ Xa wo gbata fe fanyi rabafe ra, na mu paaxu. Wo xa na mɔɔɔli raba tɛmɛi birin, hali n mu na wo yire. ¹⁹ N ma die, n man na tɔɔɔɔ wo be alɔ gine xa tɔɔɔɔ ditinyi ra, han Ala xa Mixi Sugandixi nɛɛ ki sabatima wo i tɛmɛi naxe. ²⁰ A xɔɔli n ma won birin xa lu yire keren, alako won xa won bore fahaamu, barima yakɔsi n bara hanme wo xa fe ra.

Hagara nun Sara xa misaali

²¹ Wo tan naxee wama kisi sɔɔɔɔfe Ala xa yaamarie ratinmefe saabui ra, wo mu a kolon Ala xa seriye naxan falaxi? ²² A sebexi Kitaabui kui a di firin nan nu na Ibu-rahima yi ra. Konyi gine naxa keren bari a be, xɔɔɔ gine fan naxa di gbete bari a be. ²³ A naxan sɔɔɔ konyi gine saabui ra, na barixi ne alɔ ibunadama birin barixi ki naxe, kɔɔɔ a naxan sɔɔɔ xɔɔɔ gine saabui ra, a barixi laayidi nan kui. ²⁴ Na gine firinyi misaalixi saate firin nan na. Saate naxan xirixi Sinayi geya fari nan a niyama mixi xa lu konyiya kui. Hagara misaalixi na saate nan na, ²⁵ naxan xirixi Sinayi geya fari Arabu bɔɔɔ ma. A misaalixi Darisalamu fan na, naxan na konyiya kui a nun a xa die. ²⁶ Kɔɔɔ Darisalamu naxan na ariyanna, xɔɔɔ taa nan a ra. Won nga nan na ki. ²⁷ A sebexi Kitaabui kui,

«I tan naxan mu di barima, i xa nɛlexin.

I tan naxan mu di bari tɔɔɔɔ kolon,

i xui ramini, a ite nɛlexinyi kui,

barima gine naxan xa xeme bara mee a ra,

a xa di wuyama ne,
dangi xeme taa idɔɔɔɔ ra.»

²⁸ Wo tan ngaxakerenyie, wo bara findi laayidi die ra alɔ Isiyaga. ²⁹ Na waxati, di naxan barixi ibunadama ki ma, a naxa di boore tɔɔɔɔ, naxan barixi Ala Xaxili senbe saabui ra. Han ya a na na ki ne. ³⁰ Munse sebexi Kitaabui kui? A sebexi, «I xa konyi gine nun a xa di keri, barima konyi gine xa di nun xɔɔɔ gine xa di mu ke itaxunma.» ³¹ N ngaxakerenyie, na nan a ra won mu findixi konyi gine xa die xa ra. Won findixi xɔɔɔ gine xa die nan na.

Danxaniyatɛ xa xɔɔɔya

5 Ala xa Mixi Sugandixi bara won xunsara, alako won xa xɔɔɔya sɔɔɔ. Na kui, wo xa ti a fanyi ra. Wo naxa tin konyiya nde yo xa xɔɔɔ wo fari sɔɔɔɔ.

² N tan Pɔlu, n xa nɔndi fala wo be, xa wo tin na mixie xa wo sunna, Ala xa Mixi Sugandixi xa wali tide yo mu na wo be sɔɔɔɔ. ³ N man xa a fala wo be, xeme naxan tinma e xa a sunna, a lanma a xa Ala xa yaamari birin natinme. ⁴ Wo tan naxee wama tinxinyi sɔɔɔfe yaamarie ratinmefe saabui ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi tagi bara ikuya. Ala mu hinnema wo ra sɔɔɔɔ. ⁵ Won won xaxili tima Ala Xaxili ra won ma danxaniya kui, alako won xa tinxinyi sɔɔɔ won xaxili tima naxan na. ⁶ Xa mixi biraxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa fɔɔɔ ra, sunne nun sunnatareya tide yo mu na a be. Fe keren nan tide gbo: Mixi xa danxaniya Ala ma, a xa mixi xanu.

⁷ Wo nu na nɛɛɛfe a fanyi ra. Pe, nde a niyaxi wo xa nɔndi rabolo? ⁸ Naxan wo bendunxi na ki, na mu findixi Ala ra naxan wo xili. ⁹ Lebini dondoronti nɔma farin gbege ratede. ¹⁰ N bara la wo ra Ala saabui ra, mixi yo fa a xa fa wo ya iso, wo mu tinma na xaxili mɔɔɔli ra. Na kanyi fama ne a sare sɔɔɔɔde. ¹¹ N ngaxakerenyie, xa a li nu han ya n na kawandi tife mixie xa sunna, munfe ra Yuwifie luma n paɔankata ra? Xa a sa li nu n na kawandi mɔɔɔli tima, Isa xa seɛɛɛ wuri magalanbuxi ma, a mu findima wɔɔɔɔn xɔɔɔɔ ra mixie be nu. ¹² N wama ne naxee na wo ya isofe, hali e mu a dan sunne fe gbansan ma. E xa e xemeya birin ba na.

Danxaniyatɛ nɛɛ ki

¹³ N ngaxakerenyie, Ala wama wo xa lu xɔɔɔya kui, kɔɔɔ wo naxa na xɔɔɔya mafindi yunubi ra. Wo wo bore mali xanunteya kui. ¹⁴ Ala xa seriye birin na yi yaamari kerenyi nan kui: Wo xa wo boore adamadi xanu alɔ wo yete. ¹⁵ Xa wo luma wo bore tɔɔɔɔ ra, wo nu wo bore paɔankata, wo a niya dɔɔɔɔin, xa na mu a ra wo wo bore xa fe xun nakanama ne.

¹⁶ N wama naxan falafe wo be, wo xa a lu Ala Xaxili xa wo rapɛɛ. Wo naxa bira wo yete waxɔɔɔfe paaxie fɔɔɔ ra. ¹⁷ Adama waxɔɔɔfe paaxi nun Ala Xaxili seniyeɔni, a keren mu a ra. Na firinyi na e bore gerefe, alako wo naxa wo waxɔɔɔfe raba. ¹⁸ Xa Ala Xaxili na wo rapɛɛɛfe, wo xaxili mu tima wo xa yaamari ratinmexie ra sɔɔɔɔ.

¹⁹ Yunubitɔ waxɔnfee nan ya: langoɛna, seniyɛntareɛna, sɔn kɔbi, ²⁰ kuye batufe, duureya, xɔn-nanteya, lantareya, tɔkɔnɛ, bɔnɛ tefe, geeni fenfe i yete be, sɔnɔnɔnɔ, boore rafisafe a boore be, ²¹ milanteya, sisiife, xulunyi naaxie, nun na maniyee. N man xa a fala wo be, mixi naxee nɛrɛma na ki, e mu ariyanna sɔtɔma ke ra muku.

²² Kɔnɔ Ala Xaxili Seniyɛnxi xa kewalie nan ya: xanunteya, sɛɛwɛ, bɔnɛsa, diɛ, yarawase, fanyi, lantanteya, ²³ bɔnɛ bɛxiya, nun yete suxui. Tɔnyi yo mu na na fe mɔkɔli ma. ²⁴ Ala xa Mixi Sugandixi Isa fɔxirabiree bara yunubitɔ waxɔnfe rabɛnin a nun fe naaxi birin. ²⁵ Won to kisi sɔtɔ Ala Xaxili Seniyɛnxi saabui ra, won xa bira a fɔkɔ ra. ²⁶ Won naxa won yete igbo, won naxa won bore raxɔnɔ, won naxa mila won bore ma.

Danxaniyatɔɛe xa mali

6 N ngaxakerenyie, xa wo bara mixi nde suxu yunubi kui, wo tan naxee xa danxaniya tilinxi, wo xa a mafuruku alako a xa gbilen Ala ma. Kɔnɔ wo xa wo nɛngi sa wo yete xɔn ma, alako wo fan naxa bira na yunubi kui. ² Wo wo bore mali wo xa kote xaninde. Na kui, wo Ala xa Mixi Sugandixi xa seriye nan natinmema. ³ Xa mixi a yete igboma, a na a yete madaxufe. ⁴ Kankan xa a yete nɛrɛ ki mato, xa a fan, xa a mu fan. A naxa a boore nɛrɛ ki mato, a fa a fala, «N fan boore be.» Na kui, a xa a yete keren gbansan mato, ⁵ alako kankan xa a yete xa kote xanin.

⁶ Mixi naxan xaranyi sɔtɔma Ala xa masenyi xa fe ra, a lanma a xa a karamɔkɔ ki fe fanyi mɔkɔli birin na.

⁷ Mixi yo naxa wo madaxu. Adamadi mu nɔma Ala madaxude. Kankan fama a yete xa wali sare sɔtɔde nɛ.

⁸ Mixi naxan birama a yete waxɔnfe naaxi fɔkɔ ra, a fama nɛ sɔntɔde na xaxili kɔbi xa fe ra. Kɔnɔ mixi naxan birama Ala Xaxili waxɔnfe fɔkɔ ra, a fama kiside Ala Xaxili nan saabui ra. ⁹ Won naxa tagan fe fanyi rabafe ra. Xa won mu tagan, won fama nɛ sare fanyi sɔtɔde a waxati. ¹⁰ Xa won nɔma fe fanyi nde rabade, won xa a raba mixi birin be. A gbengbenyi won xa a raba won ngaxakerenyi danxaniyatɔɛe be dangife mixi birin na.

Nungui

¹¹ Wo yi sebeli mato, a xɔri xungbo, barima n na a sebefɛ n yete belexɛ nan na.

¹² Mixi naxee na wo karaxanfe wo xa sunna, e wama nɛ nama xa e matɔkɔ. E na na rabafe nɛ alako e naxa naxankate sɔtɔ kawandi xa fe ra, naxan Ala xa Mixi Sugandixi xa sɛrɛɛ masenma. ¹³ Sunnamixie yati mu Ala xa yaamari birin natinmema, kɔnɔ e wama wo tan xa sunna, alako e xa xili fanyi sɔtɔ na xa fe ra. ¹⁴ Kɔnɔ n tan, n wama xili fanyi sɔtɔfe won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa sɛrɛɛ nan ma fe ra, naxan bara a niya n nɛrɛ ki nun dunija nɛrɛ ki, e tagi xa ikuya. ¹⁵ Sunne nun sunnatareya tide yo mu na na. Findife mixi nɛnɛ ra, na nan tide gbo. ¹⁶ Ala xa bɔnɛsa nun hinne fi mixi birin ma naxee birama na seriye fɔkɔ ra, a nun a xa nama Isirayila.

¹⁷ A aɔnɔ ra, mixi yo naxa n kɔkɔ, barima Isa xa tɔkɔ fɔxi na n fate ma. ¹⁸ N ngaxakerenyie, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa hinne wo xaxili ra. Amina.

Sora

Efese

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa xεera Pɔlu naxan sebe danxaniyatεe nama ma naxee nu sabatixi Efese taa kui nun a rabilinyi. Temui dangixi, Pɔlu nu bara kawandi ti naa alako mixie xa danxaniya Isa ma. A lu ne na taa kui han ne firin. Fe naxee dangi Efese na waxati bun ma, e sebexi Isa xa Xεerae xa Taruxui kui, Sora 19. Pɔlu yi Kitaabui sebe temui naxe, a nu saxi geeli Ala xa masenyi kawandife ma. Ala Xaxili Seniyenxi naxa masenyi fi a ma naxan findi yi Kitaabui ra.

Ala a to Efese danxaniyatεee ralimaniya, a lɔnni fi e ma, yi Kitaabui nɔma fe gbegebe masende won fan be. A Ala sago makenenma won be a naxan nakamali a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. A sago na a ra mixi birin xa nɔ kisi sɔtɔde Isa xa serexe saabui ra. Yi Kitaabui a masenma won be a mixi yo mu na naxan xa wali fanyie nɔma a rakiside. Mixi kisima Ala xa hinne nan tun saabui ra. Yi Kitaabui man a masenma won be a danxaniyatεe nama tide gbo Ala be. A bara wali so e yi ra, e xa nu na raba han beenun a man fama e fɔxɔ ra lɔxɔ naxe. A bara fe fanyie masen, a lanma danxaniyatεee xa jere naxee ma. A man bara fεere fi e ma e xa nɔ tide Sentane kanke ala geresoe tima a grefa kanke ki naxe.

Yi Kitaabui xa masenyi senbe gbo ki fanyi. Ala xa a rasabati won sondonyi kui. Ala xa a Xaxili ragoro won ma naxan lɔnni fima, naxan fee makenenma, alako won ma Ala kolonyi xun xa masa. Ala xa senbe fi won ma won xa lɔnni sɔtɔ a xa Mixi Sugandixi xa xanunteya ma naxan dangi lɔnni birin na. Ala xa won nakamali a xa fe kamalixi birin na. Amina.

Ala xa masenyi

Annabi Pɔlu naxan sebe

Efese danxaniyatεe nama ma

Sora

Xεebui

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, Ala bara a ragiri naxan xa findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa xεera ra. N bara wo tan Efese seniyentεee xεebu, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa danxaniyatεee. ² Won Baba Ala nun won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa hinne nun bɔjesa fi wo ma.

Ala matɔxεe

³ Tantui nan Ala be, naxan findixi won Marigi Isa Baba ra. Isa saabui ra, a bara barake birin nagoro won ma, naxan mɔkli mu kelima yi dunija ma, naxan mɔkli mu toma, naxan won malima ariyanna kira xɔn. ⁴ Bee-nun dunija geme singe njan xa dɔxɔ, Ala nu bara won

sugandi Isa saabui ra alako won xa seniyen, won xa tinxin a ya i. A xa xanunteya kui, ⁵ a naxa janige tongo won xa findi a xa die ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, Ala sago fanyi ma. ⁶ Na birin nabaxi ne alako won xa a xa hinne xungbe matɔxɔ, a naxan masenxi won be a xanuntenyi Isa saabui ra.

⁷ A tan Isa bara won xunsare fi a yete wuli ra. Won ma yunubie xafarixi a tan nan saabui ra. Na birin nabaxi Ala xa hinne makaabaxi nan kui, ⁸ a bara naxan fi won ma a yiriwaxi ra, lɔnni nun fahaamui ra. ⁹ A bara a sago gundo makenen won be, a to wa a xɔn a sago xa raba a xa Mixi Sugandixi saabui ra ¹⁰ waxati kamali temui. Ala sago findixi yi nan na: A xa se birin malan, naxee na koore a nun naxee na bɔxi, a xa a xa Mixi Sugandixi findi a birin xunyi ra. ¹¹ Won fan findixi ke-

tongoe ra a tan nan saabui ra, alɔ Ala a ɲanige tongoxi ki naxe, naxan fe birin nagirima a yete sagoe nun a xa nate ma. ¹² Na birin nabaxi ne alako won tan naxee findi mixi singee ra naxee e xaxili ti Ala xa Mixi Sugandixi ra, won xa Ala Nɔre Kanyi matɔɔ.

¹³ Wo fan to nɔndi masenyi rame Isa xa fe ra, xibaaru fanyi naxan kisi fi wo ma, wo naxa danxaniya a ma. Isa saabui ra, Ala naxa wo matɔnxuma a Xaxili Seniyenxi ra alɔ a laayidi ki naxe. ¹⁴ A bara a Xaxili Seniyenxi fi won ma won ke fɔle ra. A fama won ke dɔnxɔe birin fide won ma a na fa a xa mixie fɔɔ ra temui naxe. Yi birin nabaxi ne alako Ala Nɔre Kanyi xa matɔɔe sɔɔ.

Pɔlu xa Ala maxandi Efeseke be

¹⁵ Na kui, kafi n a me wo danxaniyaxi Marigi Isa ma ki naxe, wo man seniyentɔee birin xanuxi ki naxe, ¹⁶ danyi yo mu na n ma tantui ma wo xa fe ra n ne Ala maxandima wo be. ¹⁷ N ma maxandi sigama Baba Ala Nɔre Kanyi nan ma, won Marigi Isa naxan batuma, a xa a Xaxili ragoro wo ma naxan fahaamui fima, naxan fee makenenma, alako wo xa Ala kolonyi xun xa masa. ¹⁸ N a maxandima wo bɔne xa fe to a fiixe ra alako wo xa kolon sɔɔ a ma a Ala bara wo xili, fe xa lu wo be wo wo xaxili tima naxan na, alako wo xa kolon sɔɔ Ala xa ke makaabaxi ma naxan findixi a xa seniyentɔe birin gbe ra, ¹⁹ alako wo man xa kolon sɔɔ Ala xa senbe xungbe ma naxan na won tan danxaniyatɔee be. Yi senbe findixi Ala xa senbe magaaxuxi nan na, ²⁰ a naxan namini a to a xa Mixi Sugandixi rakeli faxe ma, a a magoro a yirefanyi ma ariyanna. ²¹ Ala bara mangeya fi a ma naxan dangi mangeya, nɔe, nun senbe birin na. A bara xili fi a ma naxan dangi xili birin na naxan falama yi duniɲa ma a nun aligiyama. ²² Ala bara fe birin sa a xa yaamari bun, a man fa a findi fe birin xunyi ra danxaniyatɔe ɲama be. ²³ Danxaniyatɔe ɲama fan luxi ne alɔ Ala xa Mixi Sugandixi fate. Naxan fe birin nakamalima a mɔɔli birin na, a xa fe kamalixi birin na danxaniyatɔe ɲama tagi.

Kisi sɔɔma Ala xa hinne nan saabui ra

2 Wo fan nu findixi mixi faxaxie nan na wo xa fe kɔbie nun wo xa yunubie xa fe ra ² wo nu ɲereɲa naxee ma. Wo nu biraxi yi duniɲa fe kɔbie nan fɔɔ ra. Wo nu biraxi Sentane nan fɔɔ ra, ɲinneɔe xa mange naxan na kuye ma. Wo nu biraxi a xaxili nan fɔɔ ra naxan na walife Ala yaxuie tagi. ³ Singe, won birin nu ɲereɲa na mɔɔli nan na, won bira won fate waxɔnfe nun won yete xaxili fɔɔ ra. Na kui, a nu lanma won xa Ala xa xɔne nan tun sɔɔ alɔ booree.

⁴ Kɔɔ Ala xa kinikini gbo. A won xanuxi xanunteya tilinxo nan na. ⁵ Na kui, hali faxamixie nan to nu won na won ma fe kɔbi rabaxie xa fe ra, Ala naxa won nakeli na faxe ma, won nun a xa Mixi Sugandixi. Wo kisixi Ala xa hinne nan saabui ra. ⁶ Ala to bara won nakeli faxe ma won nun a xa Mixi Sugandixi ra, a bara won naso ariyanna, a won dɔɔ a fe ma. ⁷ A xa fonisireya kui, Ala kisi fixi won ma a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra,

alako birin xa a xa hinne makaabaxi to waxati birin naxan sa fama.

⁸ Wo kisixi Ala xa hinne nan saabui ra, wo xa danxaniya xa fe ra. Kisi mu kelima wo tan xa ma, Ala nan a fima mixi ma. ⁹ A mu kelima mixi xa wali fanyie xa ma. Na kui, mixi yo mu nɔma a yete matɔɔde. ¹⁰ Ala xa wali fɔxi nan na won na. Yakɔsi, a bara won daa a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, alako won xa nu wali fanyie raba, a bara naxee ti won ya i won xa nu ɲere e ma.

Danxaniyatɔe ɲama findife Ala xa mixie nun Ala Xaxili sabatide ra Isa xa serexe saabui ra

¹¹ Na kui, wo xa ratu a Yuwifie mu wo ra bari keɲa ma. Naxee xili falama «sunnamixie», e wo fan xili falama «sunnataree». Wo xa a kolon a sunne findixi adama xa wali nan na, naxan nabama mixi fate ra.

¹² Wo xa ratu a singe ra wo mu nu Ala xa Mixi Sugandixi xa fe yo kolon. Xɔɲee nan nu wo ra Isirayilakae ya ma. Laayidi nun saate yo mu nu xirixi wo nun Ala tagi. Xaxili tide yo mu nu na wo yi ra, Ala kolontaree nan nu wo ra duniɲa ma.

¹³ Kɔɔ yakɔsi, wo tan naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, wo tan naxee nu makuyaxi, Ala bara wo maso a ra a xa Mixi Sugandixi wuli saabui ra. ¹⁴ A tan nan lanyo rasoxi won tagi, ɲama firin xa findi keren na. A to a yete fate ba serexe ra, a bara yaxuya tete rabi naxan nu tixi won tagi. ¹⁵ A bara Yuwifie xa seriye, e xa yaamarie, nun e xa tɔnyie senbe kana. A bara na ɲama firin tongo, a lanyo xiri e tagi, a e findi ɲama neene keren na a xa yaamari bun ma. ¹⁶ A xa faxe saabui ra wuri magalanbuxi ma, a bara e xa yaxuya kana, a e firin birin findi keren na, a lanyo nun bɔɲesa lu e tan nun Ala tagi. ¹⁷ A to fa, a naxa wo kawandi lanyo nun bɔɲesa ra, wo tan naxee nu makuya. Naxee fan nu makɔre, a naxa nee kawandi lanyo nun bɔɲesa ra. ¹⁸ A tan nan naade rabixi won firin birin be, won nun Baba Ala xa lu yire keren, a Xaxili Seniyenxi kerenyi saabui ra.

¹⁹ Na kui, wo tan naxee mu nu na Ala xa mixie ya ma, yakɔsi wo fan bara findi seniyentɔee ra, wo bara so Ala xa mixie ya ma. ²⁰ Wo bara lu alɔ banxi tixi naxan bunyi findi xerae nun namijɔnmeɔe ra. Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan findi na banxi gema hagige ra naxan tide gbo a birin be. ²¹ Banxi yire birin a boore suxuxi a tan nan saabui ra, a ite, a findi hɔɔmɔɔbanxi seniyenxi ra Marigi be. ²² Isa bara a niya wo fan xa nu malan alɔ banxi biriki dɔɔma a boore ra ki naxe. Ala na wo tife alɔ banxi a Xaxili sabatima dennaxe.

Ala xa gundo makenenfe

3 Na nan a toxi, n Ala maxandima wo be, n tan Pɔlu, naxan bara findi geelimani ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa be wo xa fe ra, wo tan naxee mu findixi Isirayilakae ra. ² N laxi a ra, wo bara a me Ala naxa a xa hinne taxu n na n xa a masen wo be. ³ N ɲan bara a nde tagi raba, Ala bara a xa gundo masen n be naxan singe nu nɔxunxi. ⁴ Wo na n ma sebeli xaran, wo nɔma

ne a kolonde a fahaamui bara fi n ma Ala xa Mixi Sugandixi gundo xa fe ra. ⁵ Yi gundo mu nu makenenxi a singe ra nu adamadie be alɔ a fa makenenxi Ala xa xera seniyenxie nun namijonmee be ki naxe to Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. ⁶ A bara makenen fa, a si gbete nun Isirayilakae bara findi nama keren na. E bara findi ke keren tongomae ra. Ala laayidi keren nan tongoxi e birin nalanxi be, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xibaaru fanyi saabui ra.

⁷ Ala to hinnexi n na a senbe birin na, n fan bara findi yi xibaaru fanyi xa walike ra. ⁸ Hali n to xurunxi dangi seniyentɔe birin na, Ala bara hinne n na. A xa hinne findixi n be yi nan na: N tan xa si birin kawandi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi makaabaxi ra, ⁹ n xa Ala gundo makenen adamadie birin be, naxan nu xonunxi Ala Daali Mange yi ra. Kafi fe fɔl fɔl yi gundo nu xonunxi Ala yi, ¹⁰ kɔkɔ yakɔsi, a sago na a ra danxaniyatɔe nama xa a xa lonni birin makenen mangee nun nɔlae be naxee na kuye ma. ¹¹ Yi birin findixi Ala xa nate nan na naxan nu na a yi ra abadan. A a birin nakamalixi won Marigi Isa nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi. ¹² A tan saabui ra, won to danxaniyaxi a ma, won nɔma won makɔrede Ala ra limaniya kui, siike xanbi. ¹³ Na kui, n bara wo maxandi limaniya naxa ba wo yi n ma tɔkɔe kui wo xa fe ra, barima a findima wo be xunnakeli nan na.

¹⁴ Na nan a toxi, n nan n xinbi sinma Baba Ala ya i, ¹⁵ kɔnsɔe birin fatanxi naxan na, naxee na koore nun bɔxi. ¹⁶ N a maxandima a xa wo mali a xa nɔre makaabaxi saabui ra, a xa wo bɔne senbe so a Xaxili saabui ra. ¹⁷ N a maxandima a xa Mixi Sugandixi xa sabati wo bɔne i danxaniya saabui ra, wo man xa sabati xanunteya kui. Wo xa xanunteya suxu alɔ wuri bili sanke bɔxi suxuxi ki naxe. ¹⁸ N a maxandima a xa senbe fi wo ma, alako wo nun seniyentɔe birin xa nɔ Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya gboya, a kuyeya, a iteya, nun a tilinyi kolonde wo mabiri. ¹⁹ Wo xa kolon sɔɔ a ma Ala xa Mixi Sugandixi wo xanuxi ki naxe, xanunteya naxan mu nɔma fahaamude a gboya xa fe ra, alako Ala xa wo rakamali a xa fe kamalixi birin na.

²⁰ Matɔkɔe na Ala be naxan nɔma fe birin na a senbe saabui ra a naxan fixi wo ma, naxan nɔma fe birin na, dangi won ma maxandi nun mapɔxunyi ra ²¹ Matɔkɔe na a tan nan be danxaniyatɔe nama nun a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra waxati birin, abadan. Amina.

Danxaniyatɔe ɔere ki:

Nerefe lanyi kui

4 Na kui, n tan naxan bara findi geelimani ra Marigi xa fe ra, n bara wo mayandi wo ɔere ki xa a masen a Ala nan yati wo xilixi. ² Wo xa ɔere yete magore nun bɔne bexi kui, wo nu diɔe wo bore be, wo ti wo bore san na xanunteya kui. ³ Wo xa fe birin naba alako lanyi naxa kana wo tagi, Ala Xaxili Seniyenxi naxan fixi wo ma bɔnesa ra. ⁴ Won findixi fate keren nan na. Ala Xaxili Seniyenxi keren nan a ra. Ala wo fan xilixi ne wo xa

wo xaxili ti fe keren nan na. ⁵ Marigi keren, danxaniya keren, nun xunxa keren nan na won be. ⁶ Ala keren nan na won be naxan findixi birin Baba ra, naxan na birin xun ma, naxan walima birin saabui ra, naxan na birin i.

⁷ Kɔkɔ hinne fixi kankan ma won ya ma alɔ Ala xa Mixi Sugandixi a xasabixi ki naxe. ⁸ Na nan a toxi a seɔexi,

«A to te koore,
a naxa a yaxuie suxu,
a naxa adamadie ki.»

⁹ A to seɔexi, «A bara te,» na nan na ki a bara goro han bɔxi ma sinden, beenun a man xa te. ¹⁰ Naxan goro, na nan man texi koore birin xun ma, alako a xa fe birin nakamali. ¹¹ A adamadie ki naxan na, a findi yi nan na: ndee xa findi xerae ra, ndee xa findi namijonmee ra, ndee xa findi xibaaru fanyi kawandilae ra, ndee xa findi danxaniyatɔe xunmatie nun karamɔɔe ra. ¹² A won kixi ne na birin na alako won xa seniyentɔe mali e xa fata Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatɔe nama rapereɔe yare. ¹³ Won xa bira na fɔkɔ ra han won birin xa lu lanyi kui naxan kelima danxaniya nun Ala xa Di kolonfe ma, han won birin xa kamali alɔ Ala xa Mixi Sugandixi kamalixi ki naxe. ¹⁴ Na temui won mu luma sɔkɔ alɔ diyɔre. Won mu lintanma sɔkɔ alɔ wuri naxan saxi ye fari, mɔkɔnyi nun foye naxan tutunma, e a xanin yire birin. Na kui, mixie mu nɔma won natantande sɔkɔ e xa wule kawandi ra, e xa kɔkɔ, nun e xa yanfanteya ra. ¹⁵ Won xa nɔndi nan fala xanunteya kui. Fe birin kui, won xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, naxan findixi danxaniyatɔe nama xunyi ra. Won xa mɔ na danxaniya kui. ¹⁶ Xunyi nan fate salonse birin napereɔe. Kankan xirixi a boore ra, kankan a xa wali rabama, alako fate birin xa mɔ, a xa senbe sɔkɔ xanunteya kui.

Nerefe lahaɔe neene ma, tinxinyi nun seniyenyi kui

¹⁷ Na kui, n yi nan falama wo be, n man xa a mabanban Marigi xili ra: Wo naxa ɔere sɔkɔ alɔ danxaniyataree ɔereɔe ki naxe. E xaxilie birama fe fufafu nan tun fɔkɔ ra. ¹⁸ E xaxilie ifɔkɔkɔ. E xa fe kolontareya nun e xa sondon fɔkɔkɔ baraa niya e xa gan Ala xa kisi ra. ¹⁹ E mu yaagima fefe ma sɔkɔ. E bara e yete rabolo lan-goɔɔa xili ma. E mu wasama fe kobi mɔkɔ birin nabafe ra.

²⁰ Kɔkɔ Ala xa Mixi Sugandixi mu wo tixi na kira xa xɔn! ²¹ Wo a xa fe mexi ne, wo man bara xaran a xa fe ra. Wo a kolon yati a nɔndi na Isa nan yi. ²² Wo tinkanxi ne wo xa wo yi ba wo ɔere ki fori ra, naxan wo xun nakanama wo waxɔnfe kobi saabui ra. ²³ Wo bɔne nun wo xaxili xa mafindi bɔne neene nun xaxili neene ra. ²⁴ Wo xa wo lahaɔe fori masara a neene ra. Wo luma ne alɔ wo bara findi mixi neene ra Ala naxan daaxi a xa ɔere a xa tinxinyi nun seniyenyi yati kui.

²⁵ Na kui, won xa wule lu, won xa nɔndi nan fala won bore be, barima won findixi fate keren salonyie nan na. ²⁶ Xa wo kɔkɔ, wo naxa yunubi raba. Wo naxa a lu soge xa dula xɔne na wo bɔne kui, ²⁷ alako wo naxa

santide lu Ibulisa be. ²⁸ Mupeti xa mupe lu. A xa wali tinxinyi kui alako a xa munafanyi soto a naxan fima setaree ma. ²⁹ Wo naxa a lu woyen kobi yo xa mini wo de i. Wo xa woyen fanyi nan fala naxan noma mixi malide a hayi ki ma, alako wo xa woyenyi xa findi hinne ra e be. ³⁰ Wo naxa Ala Xaxili Seniyenxi koch, Ala wo matonxumaxi naxan na han a fama won foch ra koch naxe. ³¹ Wo xa wo yi ba yi fe mochli birin na: koch, bchete, naaxupa, kochkochkoch, konbi, a nun fe kobi mochli birin. ³² Wo xa marafanyi nun bchete fanyi masen wo bore be. Wo xa dijete wo bore ma al Ala dijexi wo fan ma ki naxe a xa Mixi Sugandixi saabui ra.

Nerefe naiyalanyi kui

5 Na kui, wo to bara findi Ala xa di xanuxie ra, wo xa a foxi nan naba. ² Wo xa jere xanunteya kui al Ala xa Mixi Sugandixi won xanuxi ki naxe, a a yete fi won ma fe ra, a findi won ma serexe ra naxan labunde xiri rafan Ala ma.

³ Koch langoeja, mile, nun seniyentareja mochli yo naxa lu wo yi ra. E xa fe jan naxa fala wo tagi, barima na mu lan seniyentaree ya ma. ⁴ Woyenyi masaturatare, daxupa woyenyi, woyen jaaxi, e sese naxa me wo tagi. Na mu lan. Wo xa nu tantu woyenyi nan fala wo bore tagi. ⁵ Wo xa a kolon a fanyi ra, a langoe, seniyentare, a nun milante (naxan maniya kuye batui ra), e sese mu findixi ke tongoma ra Ala nun a xa Mixi Sugandixi xa mangeya niini bun ma. ⁶ Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu woyenyi fufafu ra. Yi yunubi mochlie xa fe ra, Ala xa koch goroma ne mixie ma naxee mu a xui suxuma. ⁷ Na kui, wo naxa gbaku e ra.

⁸ Singe, dimi nan nu wo ra, koch yakochi, wo bara findi naiyalanyi ra Marigi saabui ra. Wo xa wo jere al a lan naiyalanyi xa die xa e jere ki naxe. ⁹ Naiyalanyi xa wali toma fe fanyi birin, tinxinyi birin, nun kochli birin kui. ¹⁰ Wo xa kata wo xa kolon soto fee ma naxee Ala kenexi. ¹¹ Wo naxa wo gbe raso dimi xa wali kobi ya ma feo! Wo xa na fe mochli ramini kene ma. ¹² Barima na mixi mochlie fe naxee rabama kochunyi kui, hali a ifalafe yete mayaagi. ¹³ Koch naiyalanyi fe naxan birin makenenma, a toma ne ya ra. ¹⁴ Fe naxan birin toma ya ra, a fan bara findi naiyalanyi ra. A falaxi na nan ma, «I tan naxan xife, xunu.

Keli faxamixie ya ma,

Ala xa Mixi Sugandixi xa yanbe xa ti i ma.»

¹⁵ Na kui, wo meeni wo jere ki ma. Wo naxa wo jere al xaxilitaree. Wo xa wo jere ne al xaxilimae. ¹⁶ Wo meeni yi temui ma, barima yi temui mu fan. ¹⁷ Na na a ra, a mu lan wo xa wo jere al xaxilitare. Wo xa kolon soto Marigi waxochfe ma. ¹⁸ Weni naxa wo rasiisi, barima xaxilitareja nan na ki. Wo xa kamali Ala Xaxili Seniyenxi nan na. ¹⁹ Wo xa woyen wo bore be suuki nun beeti ra. Wo xa suukie nun beetie ba Marigi be naxee kelima wo bchete yati yati ma. ²⁰ Wo xa tantui rasiga Baba Ala ma fe birin xa fe ra, temui birin. Wo xa na raba Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xili saabui ra.

Nerefe yete magore kui

²¹ Wo xa wo yete magoro wo bore be Ala xa Mixi Sugandixi xa yaragaaxui kui.

²² Ginee, wo xa wo yete magoro wo xa morie be, al wo wo yete magoroma Marigi be ki naxe. ²³ Xeme findixi a xa gine xunyi nan na, al Ala xa Mixi Sugandixi findixi danxaniyatete pama xunyi ra ki naxe. Danxaniyatete pama fan findixi a fate nan na, a bara naxan nakisi. ²⁴ Danxaniyatete pama a yete magoroma Ala xa Mixi Sugandixi be ki naxe, ginee fan lanma e xa e yete magoro e xa morie be na ki ne fe birin kui.

²⁵ Xeme, wo xa wo xa ginee xanu al Ala xa Mixi Sugandixi danxaniyatete pama xanuxi ki naxe. A a yete fi danxaniyatete pama xa fe ra ²⁶ alako a xa a raseniyen, a xa a rafixe ye ra masenyi saabui ra, ²⁷ a xa a dentege a yete be nore kui. Na kui, danxaniyatete pama luma ne al dugi tofanyi, kochi yo mu na naxan ma, naxan mu matochkochi. A xa seniyen, tantanyi yo naxa lu a ma. ²⁸ Xeme lanma e xa e xa ginee xanu na mochli nan na. E xa e xanu al e e yete fate xanuxi ki naxe. Naxan a xa gine xanuma, a a yete nan xanuxi. ²⁹ Mixi yo mu na naxan a yete fate kochma, barima mixi birin a yete rabaloma, a meeni a yete fate ma. Ala xa Mixi Sugandixi fan meenima danxaniyatete pama ma na ki ne, ³⁰ barima won findixi a fate salonyie nan na. ³¹ «Na kui, xeme fama ne kelide a baba nun a nga xun ma, a a maso a xa gine ra, e findi fate keren na.» ³² Gundo belebele nan na ki, koch n na Ala xa Mixi Sugandixi nun danxaniyatete pama nan ma fe falafe. ³³ Koch kankan xa a xa gine xanu al a yete yati. Gine fan lanma a xa a xa mori binya.

6 Die, wo xa wo nga nun wo baba binya Marigi xa fe ra, barima na nan findi fe tinxinxu ra. ² Yaamari singe nan ya, barake laayidixi naxan xanbi ra: «I xa i nga nun i baba binya, ³ alako fee xa sochneya i be, i xa simaya soto dunija bende fupi fari.»

⁴ Babae, wo fan naxa wo xa die raxoch. Wo xa e xuru, wo e rasi al Marigi wama a koch ma ki naxe.

⁵ Konyie, wo xa wo marigie sago raba, naxee na wo xun ma yi dunija ma. Wo xa e binya, wo gaaxu e ya ra. Wo xa e sago raba wo nii ra, al wo Ala xa Mixi Sugandixi sago rabama ki naxe. ⁶ Wo naxa a raba e ya tode gbansan xa ra, al naxee katama e yete rafande mixi ma. Wo xa a raba ne al Ala xa Mixi Sugandixi xa konyie naxee Ala sago rabama e bchete birin na. ⁷ Wo a raba wo tinxi ra. Wo naxa wali e be al wo na walife e tan gbansan nan ma fe ra. Wo xa wali ne al wo na walife Marigi nan be, ⁸ barima wo a kolon, mixi fe fanyi yo raba, xa a findi konyi ra, xa a findi xoch ra, Marigi a sare fima ne.

⁹ Konyi marigie, wo fan xa a raba na ki ne wo xa konyie be. Wo xa ba xaapefe e ma, barima wo a kolon Marigi keren nan na wo birin be koore ma, naxan mu mixi yo rafisa a boore be.

Ala geresose naxee fima danxaniyatɔɛɛ ma

¹⁰ A dɔnɔɛ ra, wo xa wo sɛnbɛ so Marigi saabui ra nun a xa sɛnbɛ magaaxuxi saabui ra. ¹¹ Wo xa Ala xa geresose birin tongo, alako wo xa nɔ tide Ibulisa xa kɔɔta birin kanke. ¹² Barima won mu na ibunadama xa gerefe. Mangɛɛ, nɔlae, yi dunija sɛnbɛma jaaxie, pinne naxee na kuye ma, gere na won nun nee nan birin tagi. ¹³ Na nan a ra, wo xa Ala xa geresose birin tongo alako na lɔɔɛ kobi na a li, wo xa nɔ tide. Na gere rapɔɔni xa wo li wo tixi. ¹⁴ Na kui, wo xa ti nɛ. Wo wo tagi ixiri nɔndi ra. Wo tinxinyi findi wo kanke makantase ra. ¹⁵ Wakilife xibaaru fanyi masende naxan bɔɔsa fima mixi ma, wo xa na findi sankiri ra wo sanyie bɛ. ¹⁶ Safe na birin xun ma, wo xa danxaniya suxu wo yi ra ab wure lefa. Na nan nɔma Sentanɛ xa tanbɛ radɛxɛxie ratide, a e raxuben. ¹⁷ Wo man xa kisi suxu naxan findixi wo xun makantase ra. Wo Ala Xaxili Seniyenxi xa santidɛgɛma fan suxu naxan findixi Ala xa masenyi ra. ¹⁸ Wo xa Ala maxandi tɛmui birin a Xaxili Seniyenxi saabui ra, duba nun maxandi mɔɔli birin na. Na kui, wo

naxa yanfa. Wo xa wo tun nabɛxi nɛ Ala maxandife ra seniyentɔɛ birin bɛ.

¹⁹ Wo xa Ala maxandi n fan bɛ, alako n na n dɛ ibi, Ala xa n mali a xa xibaaru fanyi gundo makenɛnde birin bɛ limaniya ra. ²⁰ N findixi Ala xa santigi nan na yɔɔɔnɔɔni bara balan naxan ma na xibaaru fanyi xa fe ra. Wo xa Ala maxandi n bɛ alako n xa a masen limaniya ra ab n lan n xa a masen ki naxɛ.

Wɔyɛn dɔnɔɛ

²¹ Tikike n ma fe nun n ma wali xa fe birin masenma nɛ wo bɛ. Won ngaxakerenyi xanuxi nan a ra danxaniya kui. Tun nabɛxila nan a ra Marigi xa wali kui. ²² N a xɛxi wo ma na nan ma, alako a xa muxu xa fe tagi raba wo bɛ, a man xa wo bɔɔɛ ralimaniya.

²³ Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa bɔɔsa, xanunteya, nun danxaniya fi ngaxakerenyie ma. ²⁴ Ala xa hinne fi birin ma Marigi Isa xa xanunteya mu nɔnma mixi naxee bɛ.

Sora

Filipi

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Isa xa xεera Pɔlu naxan sebe Isayankae ma naxee nu sabatixi Filipi taa kui. Singe Pɔlu nu bara kawandi ti menni alako mixie xa danxaniya Isa ma. E xa danxaniya naxa sabati a fanyi ra, han e Pɔlu mali a xa wali kui yire gbete. Na taruxui sebexi Isa xa Xεerae xa Taruxui kui, sora 16. Pɔlu to balan geeli Roma a xa danxaniya xa fe ra, Ala naxa a niya a xa bataaxee sebe danxaniyatɔe pama ndee ma. Pɔlu naxa bataaxe keren sebe Filipi danxaniyatɔe ma. A naxa e ralimaniya alako e xa lu Ala sagoe, e man xa findi misaali fanyi ra naxan nɔma a niyade mixi gbete xa bira Isa fɔɔ ra. Pɔlu naxa e ratu a e mu nɔma e yete rakiside e xa fe fanyi saabui ra, fo Isa saabui ra naxan a yete baxi serexe ra dunjɔa birin be. To Isayankae man nɔma limaniya sɔɔde yi Kitaabui saabui ra. Ala xa masenyi xaxili fanyi nun senbe fima mixie ma e na e bɔɔe rabi a be. Ala xa won mali alako won xa seewe kolon naxan fatanxi Alatala ra. Amina.

Ala xa masenyi

Annabi Pɔlu naxan sebe

Filipi danxaniyatɔe pama ma

Sora

Xεebui

¹ N tan Pɔlu nun Timote, naxee findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyie ra, muxu bara wo xεebu, Ala xa Mixi Sugandixi xa seniyentɔe naxee na Filipi, a nun wo xa yareratie nun wo malimae. ² Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne nun bɔɔesa fi wo ma.

³ Temui birin n na ratu wo ma, n Ala tantuma ne. ⁴ N Ala maxandima wo be seewe ra temui birin, ⁵ barima wo bara n mali Ala xa masenyi kawandife ra kabi a fɔle han yakɔsi. ⁶ N a kolon, Ala, naxan wali fanyi fɔlɔxi wo tagi, a fama ne a rakamalide a xa Mixi Sugandixi Isa fa lɔɔe. ⁷ A lan ne yi xaxili xa lu n be barima wo rafan n ma. Xa n na geeli kui, xa n na Ala xa xibaaru fanyi xunmageresofe kawandi ra, Ala hinnema ne won birin na. ⁸ Ala a kolon n wo xanuxi alb a xa Mixi Sugandixi Isa wo xanuxi ki naxe.

⁹ N Ala maxandima ne wo be alako wo xa xanunteya xun xa masa fe kolonyi nun fahaamui tilinxi ra, ¹⁰ alako wo xa nɔ a kolonde fe naxan tide gbo. Na kui, wo bɔɔe

xa fiixe, marakɔɔsi yo naxa lu wo ma Ala xa Mixi Sugandixi fa lɔɔe. ¹¹ Na lɔɔe Isa fama ne wo matinxinde alako Ala xa matɔɔe, a senbe xa kolon.

Pɔlu nun kawanditie

¹² N ngaxakerenyie, wo xa a kolon, tɔɔe naxan n lixi, na bara Inyila Isa masenyi wali rasɔɔneya, ¹³ barima mange xa sɔɔrie nun mixie birin bara a kolon n na geeli kui Ala xa Mixi Sugandixi xa fe nan ma. ¹⁴ N ngaxakerenyie bara limaniya Marigi xa fe ma n ma paxankate saabui ra. Yakɔsi e mu gaaxuma fefe ya ra, e Ala xa masenyi kawandima senbe ra.

¹⁵ Nɔndi nan a ra, ndee na Ala xa Mixi Sugandixi xa fe kawandife mile nun tɔɔe nan ma, kɔɔe ndee fan na kawandi tife bɔɔe fanyi nan na. ¹⁶ Nee a rabafe xanunteya nan na, barima e a kolon a n findixi Xibaaru Fanyi xunmagereso nan na. ¹⁷ Booree Ala xa Mixi Sugandixi xa fe kawandima e xa yete igboɔa nan na. E bɔɔe mu fiixe. E kɔɔe a ma a e nɔma n ma geeli paxankate xun masade e xa kawandi ra. ¹⁸ Fefe mu a ra. Xa e bɔɔe fiixe, xa e bɔɔe mu fiixe, e na Ala xa Mixi

⁴ Xa n wa, n fan noma n xaxili tide n yete ra. Xa mixi nde a marokunxi ne a a noma a xaxili tide a yete ra, n dangi na kanyi ra pon! ⁵ N sunnaxi a xi solomasaxan laka ne, Isirayilaka nan n na, naxan kelixi Bunyamin bance, Eburu yati yati nan lanxi n ma n bari ki ma. ⁶ N nu biraxi Ala xa seriye faka ra a Fariseni ki ne, n nu fa Isa xa danxaniyatwee paxankata. Marakwosi paaxi yo mu nu na n ma.

⁷ Kwa yakosi, n to bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, n nu se naxan birin marokunxi fe fanyie ra, e tide yo mu na n be kwake. ⁸ Marigi Isa kolonfe nan tide gbo nee birin be. Ala xa Mixi Sugandixi kwake dangi na fe birin na, n bara naxee lu a xa fe ra. Na fee bara lu n be al fee fufafu alako n xa Isa xa munafanyi kwake. ⁹ N xa lu a tan nan ma fe, barima n yete senbe mu koma n findide mixi tinxixi ra. N mu koma Ala xa seriye birin nabatude. Kwa xa n bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, Ala tan koma ne n matinxinde. Ala nan mixi matinxinma danxaniya saabui ra. ¹⁰ Na kui, n wama naxan kwake, n xa Isa kolon. N xa a xa marakeli senbe kolon, n man xa kwake al a kwake ki naxe. N wama lufe ne al Isa nu na ki naxe a fawa temui, ¹¹ alako n fan xa keli faxe ma.

¹² N a kolon n mu nu ge na birin kwake sinden, n ma fe mu gexi kamalide. Kwa n xa siga yare alako Isa n sugandixi fe naxan ma, n fan xa a xa fe suxu. ¹³ N ngaxakerenyie, n a kolon n mu gexi a suxude sinden, kwa n fe keren nan nabama: N mu n kobe ratoma, n sigama yare nan tun ma. ¹⁴ N birama ne n ma wali faka ra, alako n xa sare kwake Koore Mange Ala won xilixi naxan ma a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra.

¹⁵ Won tan naxee xa danxaniya bara tilin, a lanma na marokunxi nan xa lu won birin yi ra. Kwa xa a sa li mixi nde mu lanxi na fe ma, Ala fama na fan fiixede na kanyi be. ¹⁶ Won xa siga yare al won darixi a ra ki naxe.

¹⁷ N ngaxakerenyie, wo xa n faki raba. Mixi naxee jere ki luxi al muxu gbe, nee nan xa findi misaali ra wo be. ¹⁸ Ala xa Mixi Sugandixi yaxuie bara wuya, naxee mu lama a xa serexe ra wuri magalanbuxi ma. N jan bara na fala wo be sanya wuyaxi, kwa yakosi n a masenma ne wo be n yaye ra. ¹⁹ E bara labe. E yete waxafe bara findi e xa ala ra. E naxan itema, na nan fama e ragorode. E birama yi dunjina gbansan nan faka ra. ²⁰ Kwa won tan kwanyi na ariyanna nan na, won nakisima Marigi Isa kelima dennaxe fafe ra won faka ra. Won na na nan mamefe. ²¹ A fama ne won fate makinikinixie masarade, e xa lu kwere kui al a gbe. A na rabama a senbe nan na, naxan dangi senbe birin nalanxi ra.

Marasi kwaxee

4 N ngaxakerenyie, a kwali n ma n xa siga wo xeebude. N bara jalexin wo xa fe ra, naxan bara a

niya n xa binye kwake. N xanuntenyie, wo bira Marigi faka ra al wo darixi a ra ki naxe.

² Ewodiye nun Sintike, yandi wo xa lan wo bore ma Marigi xa fe kui. ³ N malima fanyi, n bara i maxandi, i xa e mali, barima e fan bara n mali n ma kawandi tife geremaso kui. Kilementi fan bara n mali, al n wali-booree naxee xilie sebexi kisi buki kui.

⁴ Wo seewa Marigi ra temui birin. N man xa a fala wo be, wo xa seewa. ⁵ Wo xa kwere bexi xa makenen birin be. Marigi mu buma fafe ra kwake. ⁶ Wo naxa kwakwafili fefe ra, wo xa Ala maxandi fe birin kui, wo xa a mayandi, wo xa a tantu. ⁷ Na kui, Ala kwere nun xaxilisa fima ne wo ma naxan kwali mu toma yi dunjina fari. A na rabama a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.

⁸ Kwake ra, wo xa wo xaxili kwake yi fee nan kwake ma: fe naxan yo findi kwandi ra, naxan yo findi kwere ra, naxan yo tinxixi, naxan yo seniye, naxan yo fan, naxan yo findi seriye ra, naxan yo rafan Ala ma. Wo xa wo xaxili kwake yi fee nan kwake binye nun tantui na naxee kui. ⁹ N naxan masenxi wo be, wo naxan toxi n ma misaali kui, wo bira na faka ra. Na kui, Kwere Mange luma ne wo seeti ma.

Xeebui

¹⁰ N bara Marigi tantu wo xa fe ra barima wo man bara wo kwake sa n kwake. Singe wo nu bara wa n malife, kwa Ala mu a ragiri. ¹¹ N mu yi falaxi xere barima n hayi to na se nde ma. N bara n matinkan n xa wasa so se naxan na n yi ra. ¹² Xa sese yo mu na n yi ra, xa se gbege na n yi ra, a birin fan. Xa kaame n suxuxi, xa n lugaxi, n bara wasa a birin na. Xa n bannaxi, xa n kwake, n bara seewa a birin na. ¹³ N koma fe birin na n Marigi saabui ra, naxan senbe fima n ma. ¹⁴ Kwa wo fan fe fanyi nan nabaxi n be n malife ra n ma kwere kui.

¹⁵ Filipikae, wo a kolon, kabi n naxa keli Masedon kwake Inyila Isa kawandi tife ra, danxaniyatwee nama yo mu n mali fe nde ra fo wo tan. ¹⁶ Wo tan nan na rabaxi. Wo naxa n mali sanya firin n nu na Tesaloniki temui naxe. ¹⁷ N mu na sese fenfe n yete be. A kwali n ma wo tan nan xa fe fanyi kwake a kui. ¹⁸ N hayi na naxan birin ma, n bara a kwake. Wo naxan nasambaxi n ma Epaforodite saabui ra, a bara n wasa han a bara dangi a i. Na serexe bara rafan Ala ma, a a kenen. ¹⁹ N Marigi Ala fama fe birin fide wo ma wo hayi na naxan ma. Fere birin na a tan nan yi ra, a na birin nabama a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra. ²⁰ Ala tantu, Ala tantu. Ala naxan findi won Baba ra, won a tantuma ne han dunjina kwanyi.

²¹ Wo xa Isa xa seniye birin xeebu. ²² Seniye birin naxee na n seeti ma, a gbengbenyi naxee walife Mange Sesare kwanyi, e bara wo xeebu. ²³ Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, xa hinne wo birin na.

Sora

Kɔɔsi

Masenye nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Isa xa xɛera Pɔlu naxan seɓe Isayankae ma naxee nu sabatixi Kɔɔsi taa kui. Pɔlu mu nu findixi kawandila singe xa ra naxan Isa xa fe masen e be, kɔɔ a e kolon Rɔma ne, a nu na geeli den-naxe. Ala Xaxili Seniyenxi naxa masenyi nde fi Pɔlu ma Kɔɔsikae be, a nun Isayankae birin be naxee nu sa fama lude dunija bendɛ fuɗi fari. Yi Kitaabui kui, mixi nɔma lɔnni gbegebe sɔɔɔde Isa xa fe ma a nun Isayankae jere ki xa fe ma.

Ala xa won mali a xa masenyi saabui ra alako won xa seewe sɔɔɔ dunija ma, won man xa seewe sɔɔɔ aligiyama. Amina.

Ala xa masenyi

Annabi Pɔlu naxan seɓe

Kɔɔsi danxaniyatɔɔ nama ma

Sora

Xɛɛbui

1 N tan Pɔlu nan yi ki, Ala a ragirixi naxan xa findi Isa xa xɛera ra. Muxu nun Timote nan yi bataaxe seɓefe ² wo tan ma, Kɔɔsikae seniyentɔɔe. Wo bara findi n ngaxakerenyi danxaniyatɔɔ ra barima wo laxi Ala xa Mixi Sugandixi ra. Won Baba Ala xa hinne nun boɗesa fi wo ma.

Pɔlu Kɔɔsikae tantufe

³ Muxu bara Ala tantu, won Marigi Isa Baba. Muxu Ala maxandima wo be temui birin. ⁴ Muxu yi nan mexi, wo bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, wo man bara Ala xa seniyentɔɔe birin xanu. ⁵ Wo xaxili tixi fe ra Ala naxan nagataxi wo ya ra koore ma. Wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya kelima na nan ma. Wo bara na birin me Ala xa nɔndi kui naxan findixi xibaaru fanyi ra. ⁶ Na xibaaru fanyi bara findi geeni ra dunija birin be. A man bara findi geeni ra wo be wo Ala xa hinne yati kolonxi temui naxe. ⁷ Won ngaxakerenyi, muxu waliboore Epafirasi nan wo xaranxi na nɔndi ra. A bara findi Ala xa Mixi Sugandixi xa walike

tinxinxi ra wo be. ⁸ A bara a masen muxu be a wo mixi xanuma Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

Pɔlu Kɔɔsikae ralimaniyafe

⁹ Na nan a toxi, muxu fan, kafi muxu naxa na kolon, muxu Ala maxandife ne wo be temui birin, a xa fahaamui nun xaxili fanyi fi wo ma alako wo xa Ala sago kolon a fanyi ra. ¹⁰ Wo xa wo jere alɔ won Marigi wama a xɔn ma ki naxe. Wo xa fe fanyi mɔɔɔ birin naba. Wo xa Ala kolon a fanyi ra. ¹¹ Wo xa senbe sɔɔɔ a xa senbe magaaxuxi saabui ra, alako wo xa wo tunnabɛxi, wo man xa diɗe, ¹² wo man xa Baba Ala tantu seewe kui. A bara a ragiri wo xa nɔ seniyentɔɔe ke sɔɔɔde naiyalanyi kui. ¹³ A bara won namini Sentane xa nɔe bun ma, naxan findixi dimi ra, a won naso a xa Di xanuxi xa mangeya niini bun ma. ¹⁴ Na di bara won xunsara, a bara won ma yunubie xafari.

Ala xa Mixi Sugandixi

¹⁵ Ala mu toma, kɔɔ a xa Di findixi a misaali nan na. Daali birin fisamante nan a ra. ¹⁶ A tan nan se birin daa, naxan na koore ma, naxan na boxi ma, naxan toma, naxan mu toma, mangɛe, yaamaritɔɔe, nɔlae,

Ala xa kira

3 Xa nɔndi na a ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi nan birin nakelixi faxe ma, wo xa ariyanna fen, Ala xa Mixi Sugandixi magoroxi Ala yirefanyi ma dennaxe. ² Wo xa ariyanna fe fen, dunija fe mu a ra. ³ Barima wo bara faxesa, wo xa simaya fa nɔxunxi Ala xa Mixi Sugandixi xa fe i Ala xa fonisireya kui. ⁴ Wo Rakisima Ala xa Mixi Sugandixi na fa, wo fan luma a xa nɔre nan kui.

⁵ Na nan a toxi wo lanma wo xa adamadi xa fe kobi birin nabɛnin: yene fe, langoe fe, fe seniyentare, korintɛna naxan maniyaxi kuye batufe ra. ⁶ Ala xɔnɔma ne na fe mɔɔli ma, nun naxee e rabama. ⁷ Singe ra nu, wo yati nu jɛrema na ki ne.

⁸ Kɔnɔ yakɔsi, wo xa yi fe birin bɛnin: bɔjɛte, gere-sofe, fe jaaxi, mixi xili kanafe, nun konbi. ⁹ Wo naxa wule fala wo bore bɛ. Wo bara na jɛre ki fori bɛnin, ¹⁰ alako wo xa jɛre ki nɛene suxu, naxan lanma Ala jɛre ki ma. Na kui, wo fama Ala kolonde a fanyi ra. Na birin luma alɔ mixi naxan dugi fori bama a ma, a dugi nɛene ragoro a ma. ¹¹ Na kui, Gireki nun Yuwifia e birin keren. Mixi sunnaxi nun mixi sunnatore e birin keren. Xununtaree, mixi xununxi, konyi, nun lasiri, e birin keren. Isa nan findixi a birin na, a man na a birin i.

¹² Ala wo tan nan sugandixi, wo bara findi seniyentɔɔe ra, Ala xanuntenyie. Wo lan ne wo xa kinikini mixi ma, wo bɔjɛ xa fan, wo xa wo yete magoro, wo bɔjɛ xa bɛxi, wo xa dijɛ. ¹³ Wo xa wo bore sutura, wo man xa hinne wo bore ra. Xa mixi nde bara fe jaaxi raba a bore ra, na kanyi xa dijɛ alɔ Ala xa Mixi Sugandixi dijɛxi wo ma ki naxe. ¹⁴ Naxan dangi a birin na, wo xa wo bore xanu barima na findima lanyi fanyi ra. ¹⁵ Ala xa Mixi Sugandixi nu wama lanyi naxan xɔn won bɛ, won bɔjɛ xa bira na lanyi fɔxɔ ra. Ala bara wo xili wo xa findi fate keren na, lanyi xa lu wo tagi. Wo xa Ala tantu na ma.

¹⁶ Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi fanyi xa lu wo bɔjɛ kui. Wo xa wo bore xaran, wo man xa marasi nun lɔnni fi wo bore ma. Wo xa na raba suuki nun bɛeti ra naxan fatanxi Ala Xaxili Seniyenxi ra. Wo xa Ala tantu na bɛtie ra, e xa keli wo bɔjɛ yati yati nan kui. ¹⁷ Wo fe naxan birin falama, wo fe naxan birin nabama, wo xa na birin naba wo Marigi Isa xili ra. Wo xa Baba Ala tantu Isa saabui ra.

Denbaya seriye

¹⁸ Ginɛe, wo xa lu wo xa mɔrie xa yaamari bun ma, alɔ Marigi wama a xɔn ma ki naxe. ¹⁹ Xemeɛe, wo xa wo xa ginɛe xanu, wo naxa jaaxu e ra. ²⁰ Dimɛdie, wo xa wo barimixie xui ratinme fe birin kui, barima na rafan Marigi ma. ²¹ Barimixie, wo naxa wo xa die bɔjɛ rapaaxu e ma, alako limaniya naxa ba e yi. ²² Konyie, wo xa wo marigie xui birin natinme. Wo naxa wali e ya tode xa gbansan na, alako wo xa rafan mixie ma. Wo xa wali e bɛ wo bɔjɛ fiixexi ra, barima wo gaaxuxi wo Marigi Ala ya ra. ²³ Wo fe naxan birin nabama, wo xa a

raba wo bɔjɛ fiixexi nan na, alɔ wo a rabama Marigi bɛ ki naxe. Wo mu a rabama mixie xa bɛ. ²⁴ Na kui, wo xa a kolon Marigi na sare ragbilenma ne wo ma, naxan findima wo ke ra. Wo na walife Ala xa Mixi Sugandixi nan bɛ, wo Marigi yati yati. ²⁵ Naxan fe kobi rabama, Marigi na fan sare ragbilenma ne a ma. Mixi birin a gbe sɔɔma ne, Ala mu mixi yo rafisa a boore bɛ.

4 Konyi marigie, wo xa wo xa konyie masuxu tinxinyi ra, barima konyi nan wo fan na. Wo Marigi na koore ma.

Marasi dɔnɔɔe

² Wo xa Ala maxandi temui birin. Wo xa wo yete mato, wo xa Ala tantu. ³ Wo Ala maxandi muxu fan bɛ. Ala xa sɔɔneya raba won ma kawandi kui, alako n xa Ala xa Mixi Sugandixi xa gundo masen birin bɛ. N saxi geeli na fe nan ma. ⁴ Wo Ala maxandi n bɛ alako n xa na fala a fanyi ra, a xa fiixe fɔɛn, alɔ a lanma n xa a raba ki naxe.

⁵ Wo xa wo jɛre xaxilimaya ra danxaniyataree ya tode ra. Wo xa na raba sinnanyi ma a raba waxati. ⁶ Wo xa masenyi fanyi ti mixie bɛ, naxan fan. Kuri so temui, fɔxe sama ne bande, alako a xa nɔxun. Wo fan xa fata mixi birin yaabide wɔyenyi ra naxan fan.

Xɛebui dɔnɔɔe

⁷ N ngaxakerenyi Tikike findixi n xanuntenyi nan na naxan bara n mali a fanyi ra Marigi xa wali xa fe ra. A fama n ma fe birin tagi rabade wo bɛ. ⁸ N a xɛxi ne wo ma alako a xa muxu xa fe tagi raba wo bɛ, a man xa wo ralimaniya. ⁹ N man bara n ngaxakerenyi tinxinxɔ, n xanuntenyi Onesimo Kɔɔsika xɛe a xa Tikike mati. E firinyi fama n ma fe birin dentɛge sade wo bɛ.

¹⁰ Arisitaraki, muxu nun naxan na geeli, a wo xɛebu. Baranabasi dɛɛɔ Maraki fan wo xɛebu. Wo bara marasi sɔɔ Maraki xa fe ma. Xa a fa wo xɔnyi, wo xa a rasene a fanyi ra. ¹¹ Yesu, naxan xili falama Yusutu, a fan wo xɛebu. Yuwifia danxaniyatɔɔe pama birin ya ma, yi mixi saxanyi gbansan nan n malixi Ala xa mangɛya niini wali rabade. E bara limaniya fi n ma.

¹² Epafirasi, naxan findixi wo xɔnyika ra, a wo xɛebu. Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa walike nan a ra. A Ala maxandima wo bɛ temui birin alako wo xa danxaniya xa sabati, wo xa Ala waxɔnfe kolon, wo man xa a raba. ¹³ A wali gbegbe rabama wo bɛ, wo tan danxaniyatɔɔe naxee na Kɔɔsi, Layodiseya, nun Hiyerapoli. N na a seede ra. ¹⁴ Luki seriba, muxu xanuntenyi wo xɛebu, a nun Demasi.

¹⁵ Wo xa won ngaxakerenyi Layodiseya danxaniyatɔɔe xɛebu, nun Nimifa, a nun danxaniyatɔɔe pama naxan e malanma a xa banxi kui. ¹⁶ Wo na ge yi bataaxe xarande wo xɔnyi, wo xa a so Layodiseya danxaniyatɔɔe fan yi ra, e xa a xaran. Wo tan fan, wo xa bataaxe xaran n naxan nasanbaxi Layodiseyakae ma. ¹⁷ Wo xa a fala Arikipe bɛ, «Fentɛn i xa wali ma, Marigi naxan soxi i yi ra alako i xa na raba a fanyi ra.»

¹⁸ Xeebui nan yi ki, n tan Polu naxan sebexi wo ma n yete belexe ra. Wo xa ratu a ma n na geeli nan kui yi ki. Ala xa hinne wo birin na.

Sora

Tesaloniki I

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe singe nan na Ala xa xera Pɔlu nun a walibooree naxan sebe danxaniyatɔɛ pama ma naxee nu sabatixi Tesaloniki.

Beenun e xa yi bataaxe sebe, Pɔlu nun Silifanu nu bara kawandi ti Tesaloniki. Ala to e xa wali baraka, naa mixi wuyaxi naxa gbilen kuye batufe fɔɔ ra, e danxaniya Ala ma naxan a xa Mixi Sugandixi xexi duniya rakiside. Kɔɔ Pɔlu nun Silifanu mu nɔ bude Tesaloniki taa kui, e gi kɔɛ nan na barima mixi kobi ndee nu bara pama bɔɔ rate e xili ma. Yi fe birin tagi rabaxi Isa xa Xerae xa Taruxui Kitaabui kui, Sora 17.

Pɔlu nun Silifanu to Aten li, e naxa kɔɔɔfili Tesaloniki danxaniyatɔɛɛ be barima e mu nu a kolon xa e xa danxaniya sabatixi. Na kui, e naxa Timote xee alako a xa Tesaloniki danxaniyatɔɛɛ panige kolon, a xa e ralimaniya e xa danxaniya kui. Timote to gbilen, a naxa dentɛge sa Pɔlu nun Silifanu be. Ala Xaxili Seniyenxi naxa masenyi fi e ma Tesalonikikae be, e naxa yi bataaxe sebe.

Yi Kitaabui tide to bara mini Tesaloniki danxaniyatɔɛɛ be, a lɔnni fi e ma, a e ralimaniya, a tide na won fan be. A a masenma won be a Ala won xilixi ne won xa won jere seniyenyi kui, won xa gbilen seniyentareɔa fɔɔ ra. A man a masenma a wali tide gbo danxaniyatɔɛ be. A lanma won xa balo won yilenfure nan na. Yi Kitaabui man li-maniya fima won ma barima a a masenma won be a Ala xa Mixi Sugandixi Isa fama ne a xa danxaniyatɔɛɛ fɔɔ ra, e jipe nun a laaxiraxi, a e xanin Ala xɔɔyi e sa luma dennaxe abadan.

Tesaloniki danxaniyatɔɛɛ findixi misaali nan na won be barima hali e to naxankate gbegbe sɔɔ, e xan ne danxaniya kui, e e xaxili ti Ala ra. Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won xa won tunnabexi Ala xa kira fanyi xɔɔ ma. Ala xa won natanga seniyentareɔa ma, won naxa fa yaagi Marigi gbilen lɔɔɔɔ. Ala xa won mali ariyanna kira xɔɔ ma. Amina.

Ala xa masenyi singe

Annabi Pɔlu naxan sebe

Tesaloniki danxaniyatɔɛ pama ma

Sora

Xeebui

¹ Pɔlu, Silifanu, nun Timote nan yi ki, katarabi Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa danxaniyatɔɛ pama ma naxee na Tesaloniki.

Ala xa hinne nun bɔɔɔsa fi wo ma.

Ala tantufe Tesalonikikae xa fe ra

² Waxati birin muxu Ala tantuma wo xa fe ra, muxu man a maxandima wo be. Temui birin ³ muxu wo xa fe falama won Baba Ala be. Muxu a tantuma ne wo xa

wali ma naxan kelixi wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya ma. Muxu a tantuma ne barima wo wo tunnabexixi wo xaxili tife ra Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa ra.

⁴ N ngaxakerenyie, wo tan Ala xanuntenyie, muxu a kolon a Ala bara wo sugandi. ⁵ Muxu to xibaaru fanyi masen wo be, a mu findi muxu de woyenyi gbansan xa ra. Ala Xaxili Seniyenxi naxa senbe fi muxu xa xibaaru fanyi kawandife ma, muxu danxaniyaxi a ma. Wo a kolon yati muxu nu jere ma ki naxe wo xa fe ra, muxu nu na wo ya ma temui naxe. ⁶ Wo bara findi muxu nun Marigi fɔɔi rabae ra. Hali wo to naxankate gbegbe sɔɔ,

wo Ala xa masenyi suxu ne jlexinyi ra, jlexinyi naxan fatan Ala Xaxili Seniyenxi ra.

⁷ Na kui, wo bara findi misaali ra danxaniyatɔe birin be naxee na Masedon nun Akayi. ⁸ Ala xa masenyi bara rayensen ye wo saabui ra. A mu rayensenxi Masedon nun Akayi gbansan xa ma. Yire birin bara a kolon wo danxaniyaxi Ala ma ki naxe. Na kui, muxu mu sese falama sɔnɔn na xa fe ra. ⁹ Na mixi naxee bara wo xa fe me, e tan nan fama wo xa fe falade, wo muxu rasene ki naxe, wo man gbilen kuyee fɔɔ ra ki naxe, wo fa bira Ala Nijne fɔɔ ra naxan findixi nɔndi ra. ¹⁰ E man wo xa fe falama, wo Ala xa Di mamexi ki naxe kelife koore ma. Na nan findixi Isa ra, Ala naxan nakeli faxe ma, Isa naxan won natangama xɔne ma naxan na fafe.

Pɔlu nun Tsaloniki danxaniyatɔe nama

2 N ngaxakerenyie, wo tan yati a kolon a muxu fafe wo yire na mu findixi fe fufafu ra. ² Wo a kolon, muxu nu bara jaxankate nun tɔre sɔtɔ Filipi. Kɔnɔ muxu naxa muxu xaxili ti won Marigi Ala ra, muxu li-maniya alako muxu xa wo kawandi Ala xa xibaaru fanyi ra, hali geremasoe gbegbe to nu naa. ³ Muxu xa kawandi mu fatanxi wule xa ra, a mu fatanxi janige seniyentare xa ra, a mu fatanxi yanfanteya xa ra. ⁴ Ala to bara muxu mato, a bara a xa xibaaru fanyi taxu muxu ra. Na kui, muxu mu wɔyenma xe de alako muxu xa rafan mixie ma. Muxu wɔyenma ne alako muxu xa Ala nan kenen naxan won sondonyie matoma. ⁵ Wo a kolon yati, Ala fan a kolon, muxu mu deijɔxunyi wɔyenyi yo falaxi wo be. Muxu mu kawandi tixi xe alako muxu xa se nde sɔtɔ. ⁶ Muxu hayi mu na mixie xa matɔxɔe ma, a na findi wo tan na, a na findi mixi gbetee ra.

⁷ Ala xa Mixi Sugandixi xa xerae to na muxu ra, muxu nu nɔma muxu xa fe kote dɔxɔde wo xun ma, kɔnɔ muxu mu tin. Muxu naxa mɛeni wo ma, alɔ dinge mɛenima a xa die ma ki naxe. ⁸ Muxu wo xanuxi ne han muxu naxa muxu yete yati fi wo ma safe Ala xa xibaaru fanyi xun ma muxu wo kawandi naxan na. Wo xa fe nu bara kɔxɔ muxu ma ki fanyi. ⁹ N ngaxakerenyie, wo xa wo marɔxun muxu xa wali nun muxu xa tɔre ma. Muxu wakili ne kɔe nun yanyi alako muxu xa kɔntɔfili naxa lu wo sese ma, muxu nu Ala xa xibaaru fanyi kawandife wo be temui naxe. ¹⁰ Muxu jerexi seniyenyi nun tinxinyi nan na wo xa fe ra, marakɔsi yo mu na muxu ma. Wo bara findi na fe seedee ra, wo nun Ala. ¹¹ Wo a kolon yati, a muxu na wo birin be, alɔ babe nun a xa die na ki naxe. ¹² Muxu bara wo ralimaniya, muxu bara wo mafuruku, muxu bara wo mayandi alako wo jere ki xa Ala kenen, naxan wo xilixi wo xa lu a xa mangeya niini bun ma, wo xa a xa nɔre kolon.

¹³ Na nan a toxi muxu Ala nuwali sama temui birin barima muxu to wo kawandi Ala xa masenyi ra, wo mu a suxuxi xe alɔ mixi wɔyen xui. Wo a kolon ne a a findixi Ala xa masenyi nan yati ra naxan senbe na walife wo tan danxaniyatɔe ya ma. ¹⁴ N ngaxakerenyie, wo bara maniya Ala xa danxaniyatɔe namae ra naxee danxaniyaxi a xa Mixi Sugandixi Isa ma Yudaya bɔxi ma. Wo

baribooree wo tɔre ki naxe, Yuwifie fan Yudaya danxaniyatɔe namae tɔre na ki ne. ¹⁵ E tan Yuwifie nan Marigi Isa nun namijɔnmee faxa, e muxu fan jaxankata. E xa fe mu Ala kenenxi. E to muxu tɔre muxu xa kawandi wali kui, e paaxuma mixi birin na. ¹⁶ E mu wama muxu xa si gbetee kawandi alako nee xa kisi. Na kui, e na e xa yunubi nan tun xun masafe. Kɔnɔ Ala xa xɔne bara e suxu.

¹⁷ N ngaxakerenyie, muxu bara makuya wo ya tode ra waxati nde bun, kɔnɔ muxu bɔne tan mu makuyaxi wo ra. Wo xɔli muxu suxuma ki fanyi ra. Muxu bara fe birin naba alako muxu man xa wo to. ¹⁸ Muxu nu bara wa gbilenfe wo yire. N tan Pɔlu wa ne n xa wo yire li sanmaya wuyaxi, kɔnɔ Sentane nan muxu matɔre. ¹⁹ Marigi Isa gbilen lɔxɔe, muxu kɔxɔ tima Ala ra nde xa fe ra? Muxu jlexinma nde xa fe ra? Muxu matɔre sɔtɔma nde xa fe ra? Wo tan xa mu a ra? ²⁰ Iyo, wo tan nan findixi muxu xa xunnakeli nun muxu xa seewe ra.

Pɔlu Timote xeefe Tsaloniki

3 Na kui, muxu bɔne to mu nɔxi sade, muxu bara a janige muxu tan xa lu Aten, ² muxu xa won ngaxakerenyi Timote xee wo ma. Muxu waliboore na a ra Ala xa wali kui naxan findi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandila ra. Muxu a xeexi ne alako a xa wo senbe so, a xa wo ralimaniya wo xa danxaniya kui, ³ alako wo xa jaxankate naxa wo hanme. Wo fan yati a kolon, na jaxankate nan nagirixi won ma. ⁴ Hali muxu nu na wo ya ma temui naxe, muxu nu a falama ne wo be, a mixie fama won jaxankatade. Wo bara a to fa, na nan fa rabaxi.

⁵ Na nan a ra, n bɔne to mu nu saxi sɔnɔn, n naxa Timote xee naa alako a xa a kolon wo xa danxaniya na ki naxe. N nu gaaxuxi ne wo be Sentane mixi ratantanyi fa wo ratantanfe, muxu xa wali fa findi wali fufafu ra. ⁶ Kɔnɔ Timote to baxi gbilende muxu yire keli wo xɔnyi, a bara xibaaru fanyi fala muxu be wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya xa fe ra. A naxe, a wo ratuxi muxu xa fe ra seewe kui, a muxu to xɔli na wo ma, alɔ wo fan to xɔli to na muxu fan ma. ⁷ Na kui, n ngaxakerenyie, hali muxu to na tɔre nun jaxankate kui, muxu bara ralimaniya wo xa danxaniya xa fe ra. ⁸ Yakɔsi muxu bɔne bara sa sɔnɔn, barima muxu bara a kolon a wo xa danxaniya xanxi Marigi. ⁹ Muxu mu a kolon sɔnɔn muxu nɔma Ala tantude ki naxe wo xa fe ra. Danyi yo mu na muxu xa seewe ma wo xa fe ra Ala xa fe ra. ¹⁰ Kɔe nun yanyi muxu na a maxandife muxu nii birin na, muxu xa nɔ wo tode, alako naxan luxi wo xa danxaniya ra, muxu xa na rakamali.

¹¹ Ala yete yati, won Baba, a nun won Marigi Isa xa ki-ra bɔnɔ muxu be alako muxu xa wo yire masɔtɔ. ¹² Xanunteya naxan na wo be wo doro tagi, a nun wo nun mixi birin tagi, Ala xa na xun masa ki fanyi ra, alɔ muxu fan wo xanuxi ki naxe. ¹³ Ala xa wo sondonyie senbe so alako won Marigi Isa na gbilen lɔxɔ naxe a nun a xa seniyentɔe ra, wo xa nɔ tide won Baba Ala ya i seniyenyi nun tinxinyi kui.

Nerefe seniyenyi kui

4 N ngaxakerenyie, muxu bara wo tinkan wo lan wo xa wo jere ki naxe Ala waxonyi ma. Han ya wo na na nan xun ma. Yakosi, muxu wo maxandima, muxu wo mayandi Marigi Isa xili ra, wo xa nu na xun masa. ² Wo a kolon yati muxu wo xaranxi naxan na Marigi Isa xili ra. ³ Ala sago na a ra wo xa seniyen. Wo naxa langoeja raba. ⁴ Kankan xa a yete suxu seniyenyi nun tinxinyi kui. ⁵ Wo naxa bira langoeja fox ra, ab Ala kolontaree a rabama ki naxe. ⁶ Mixi yo naxa yunubi raba a ngaxakerenyi ra, a fu a ma na fe kui, barima Marigi na fe moli birin makiitima ne. Muxu bara na fala wo be, muxu man gbilen ne a fala ra wo be. ⁷ Ala won xilixi ne won xa won jere seniyenyi kui, won xa gbilen seniyentareja fox ra. ⁸ Na kui, mixi naxan tondima yi fee rabatude, a mu tondixi ibunadama xa be, a tondixi Ala nan be naxan a Xaxili Seniyenxi fixi wo ma.

⁹ Hali muxu mu wo rasi ngaxakerenyie xanufe ma, barima Ala nan bara wo tinkan wo xa wo bore xanu. ¹⁰ Wo na nan yati rabafe ngaxakerenyie ra naxee na Masedon baxi birin kui. Kanc muxu a falama ne wo be, n ngaxakerenyie, wo man xa nu na xun masa. ¹¹ Wo xa fe birin naba alako wo xa lu bajes a kui. Wo xa meeni wo yete ma. Wo xa nu wali wo belexe ra ab muxu a masen wo be ki naxe. ¹² Na kui, wo jere ki findima a fanyi nan na danxaniyataree tagi, wo man mu wo xa fe kote dxcma mixi gbete yo xun ma.

Danxaniyatxe xa taa masare

¹³ N ngaxakerenyie, muxu mu wama wo xa lu fahaamutareja kui mixie xa fe ra naxee bara laaxira. A mu lan wo xa sunnun ab mixi naxee mu e xaxili tixi Ala ra. ¹⁴ Won laxi a ra a Isa bara faxes, a man fa keli faxe ma. Na kui, won man laxi a ra a Ala fama faxamixie fan nakelide naxee nu danxaniyaxi Isa ma, a e rate e nun Isa. ¹⁵ Marigi xa masenyi nan ya, muxu naxan falama wo be: Won tan naxee jipe a ra, Marigi fa temui naxee lima dunija ma, won singe xa mu tema mixi faxaxie be. ¹⁶ Marigi yete yati nan fama gorode keli koore ma. Yaamari fima ne xui itexi ra. Maleke kuntigi fama ne a xui itede. Ala xa sara xui minima ne. Isa xa danxaniyatxe naxee bara faxes, nee nan singe kelima. ¹⁷ Na dangi xanbi, won tan naxee jipe luxi dunija, won fan tema ne, won nee li nuxui kui, won birin sa naralan Marigi yire kuye ma. Won luma ne Marigi seeti ma saxon abadan. ¹⁸ Na kui, wo xa wo bore ralimaniya na masenyi ra.

Marigi fa laxe

5 N ngaxakerenyie, hali n mu sese fala wo be waxati nun laxe xa fe ra yi fee sa rabama temui naxe. ² Wo fan yati a kolon a fanyi ra, a Marigi xa laxe fama ne ab mupeti fama ke ra ki naxe. ³ Mixie ne lanyi nun bajes xa fe falama temui naxe, gbaloe dusuma e

xun ma na temui ne, ab furugine difuri na keli a ra. E mu tangama a ma muku.

⁴ Kanc wo tan, ngaxakerenyie, wo mu na dimi xa kui. Na laxe mu lanma a xa wo terenna ab mupeti. ⁵ Wo birin findixi naiyalanyi nun yanyi die nan na. Ke nun dimi die xa mu won na. ⁶ Na kui, won naxa xi ab booree. Won xa fee rasaxa a fanyi ra, won naxa yanfa. ⁷ Naxee xima, e xima ke nan na. Naxee siisima, e siisima ke nan na. ⁸ Won tan naxee findixi yanyi mixie ra, won xa meeni won yete ma. Won xa danxaniya nun xanunteya rasabati, won xa won xaxili ti kisi ra. Nee tide luma ne won be ab kanke makantase nun xun makan-tase tide luma geresoe be ki naxe. ⁹ Ala mu a ragirixi won ma, a xa xone xa won li. A a ragirixi ne won tan xa kisi nan sctc Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi ¹⁰ naxan faxes won ma fe ra. Na nan a toxi, xa muxu jipe nan a ra, xa muxu faxaxi nan a ra, muxu fama ne sabatide a i. ¹¹ Na kui, wo xa wo bore ralimaniya, wo xa wo bore senbe so ab wo darixi a raba ra ki naxe.

Marasi nun xebui danc

¹² N ngaxakerenyie, muxu bara wo mayandi wo xa mixie binya naxee na walife wo tagi, wo rasife nun wo raperefe ra Marigi xa fe kui. ¹³ Wo xa e binya a fanyi ra xanunteya kui e xa wali xa fe ra.

Lanyi nan xa lu wo xa danxaniyatxe pama tagi.

¹⁴ N ngaxakerenyie, muxu man bara wo maxandi, wo xa tunnaxone rasi, wo xa limaniyataree ralimaniya, wo xa senbetaree mali, wo dipe mixi birin be.

¹⁵ Wo xa a mato a fanyi ra mixi yo naxa fe kobi kanc fe kobi ra. Wo xa nu fe fanyi nan tun naba wo bore be, a nun mixi birin be.

¹⁶ Wo xa seewa temui birin.

¹⁷ Wo xa Ala maxandi waxati birin.

¹⁸ Wo xa Ala tantu fe birin kui. Na findixi Ala sago nan na wo be, wo tan naxee danxaniyaxi a xa Mixi Sugandixi Isa ma.

¹⁹ Wo naxa Ala Xaxili Seniyenxi kanc nagoro.

²⁰ Wo naxa wo tuli kanc namijonmee xa masenyie ma,

²¹ kanc wo xa fe birin mato a fanyi ra.

Xa fefe fan, wo xa na suxu gben.

²² Xa fefe kobi, wo xa wo makuya na ra pon!

²³ Ala xa wo rasenyen a ki nun a keja ma, a tan Ala naxan bajes fima. Ala xa wo xaxili nun wo nii nun wo fate ratanga, marakosi yo naxa lu wo ma won Marigi Isa fa temui. ²⁴ Naxan wo xilixi, a na a xui xanbi ra, a fama ne a rabade.

²⁵ N ngaxakerenyie, wo Ala maxandi muxu be. ²⁶ Wo xa ngaxakerenyie birin xebu sunbui seniyenxi ra. ²⁷ N bara wo yamari Marigi xili ra wo xa yi bataaxe xaran ngaxakerenyie birin be.

²⁸ Ala xa hinne fi wo ma won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.

Sora

Tɛsaloniki II

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe firin nde nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu nun a walibooree naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ pama ma naxee nu sabatixi Tɛsaloniki. Fe naxee nu dangife Tɛsaloniki Pɔlu bataaxe singe sɛbɛ tɛmɛ, nee to mu nu gɛxi ya ibade, Pɔlu naxa gbilen bataaxe firin nde sɛbɛ ra.

Mixi kobi naxee nu na Tɛsaloniki danxaniyatɔɛɛ paxankatafe, e mu nu paxankatɛ itixi. Na kui, Pɔlu naxa gbilen danxaniyatɔɛ pama ralimaniya ra a xa yi bataaxe firin nde kui. A naxa e rasi e xa e tun nabɛxi danxaniya kira xɔn ma, e naxa tagan wali fanyi rabade, e xa bira Ala xa nɔndi fɔxɔ ra alɔ Pɔlu e kawandi ki naxe. Pɔlu nu bara a mɛ, a mixi ndee nu na e ya ma naxee mu nu tinma walide alako e xa e yetɛ baloe sɔɔ. Na kui, a naxa na kanyie rasi a xɔɔɔɔ ra e xa ba na ma, e naxa e xa kɔntɔfili dɔxɔ mixi gbɛtɛ yo xun ma. Pɔlu man nu bara a mɛ a Tɛsaloniki danxaniyatɔɛɛ nu bara xibaaru sɔɔ mixi nde ra, a Marigi fa lɔxɔɛ pan nu bara a li. Na kui, a naxa nɔndi makɛnɛn e bɛ na fe ma, a Marigi xa lɔxɔɛ mu a lima fo fe ndee raba sinden Ala naxee ragirixi.

Yi Kitaabui findixi masenyi nan na Ala Xaxili Seniyenxi naxan fi Pɔlu ma Tɛsaloniki danxaniyatɔɛɛ nun danxaniyatɔɛɛ birin bɛ. Ala xa won mali yi masenyi xa so won xaxili kui, won xa a rasabati won bɔnɛ kui. Ala xa sɛnbɛ fi won ma, won ma wali nun wɔyenyi birin xa findi a fanyi nan na. Ala xa won sondonyie xun ti kira fanyi xɔn, won xa won nɛrɛ Ala xa xanunteya ma nun a xa Mixi Sugandixi xa tun nabɛxiya ma. Ala xa won mali won sanyie xa xan danxaniya kui. Amina.

Ala xa masenyi firin nde

Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ

Tɛsaloniki danxaniyatɔɛ pama ma

Sora

Xɛɛbui

1 Pɔlu, Silifanu, nun Timote nan yi ki, katarabi won Baba Ala nun Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatɔɛ pama ma naxee na Tɛsaloniki.

² Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne nun bɔnɛsa fi wo ma.

Ala dunija birin makiitife tinxinyi kui

³ N ngaxakerenyie, muxu lanma muxu xa Ala tantu wo xa fe ra tɛmɛ birin. Muxu xa tantui lanxi barima wo xa danxaniya xun masafe ki fanyi, a nun wo xa xanunteya wo bore bɛ. ⁴ Na kui, muxu wo matɔxɔma Ala xa danxaniyatɔɛ pamae bɛ wo xa tun nabɛxiya nun

danxaniya xa fe ra wo naxee masenfe wo xa paxankatɛ nun tɔɔɛ birin kui.

⁵ Na bara Ala xa kiiti tinxinxɔ masen, barima wo na naxan iminife, na nan a masenma a wo daxa wo xa lu Ala xa mangɛya niini bun ma, wo tɔɔɔɔfe naxan xa fe ra. ⁶ Ala tinxɔn. Mixi naxee wo paxankatama, a e sare fima paxankatɛ nan na. ⁷ Wo tan naxee bara paxankata, a malabui fima nɛ won birin ma Marigi Isa a nun a xa malekɛ sɛnbɛmae fama tɛmɛ naxe kelife koore ma. ⁸ E nun tɛ wolenxi nan goroma. Ala kolontaree, naxee mu won Marigi Isa xa masenyi rabatuma, e sare fima paxankatɛ nan na. ⁹ Na mixie xa kiiti findima gbaloe nan na dande yo mu naxan ma. Marigi e makuyama nɛ a yetɛ ra nun a sɛnbɛ nɔɔxɔ ra ¹⁰ a na fa tɛmɛ naxe. Na lɔxɔɛ a xa seniyentɔɛɛ nun a mantonyie birin a toma

ne, e kaaba, e a matɔɔ. Wo fan luma ne nee ya ma, barima wo danxaniya ne muxu xa seedeɔɔɔya ma.

¹¹ Na kui, muxu Ala maxandima wo be temui birin, alako won Marigi Ala xa wo lu alɔ a mixi naxan xilixi na daxa ki naxe. Muxu man a maxandima a xa wo xa panige fanyi birin nakamali a nun wo xa wali fanyi naxee kelima wo xa danxaniya ma. Na rabama a senbe nan saabui ra. ¹² Muxu na maxandi tima alako Marigi Isa xa matɔɔɔe sɔɔ wo saabui ra, wo fan xa matɔɔɔe sɔɔ Isa ra. Yi birin nabama Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne saabui nan na.

Xeme seriyetare

2 N ngaxakerenyie, muxu bara wo mayandi wo bɔɔe naxa mini wo to fee mema won Marigi Isa fa lɔɔɔe xa fe ra, a nun won fama a ralande ki naxe. ² Xa mixi nde a fala wo be a Marigi xa lɔɔɔe pan bara fa, wo xaxili naxa ifu de! Wo naxa la a ra hali na kanyi wɔyen wo be alɔ namijɔnmɛ na a ra, xa na mu a kawandi ti wo be, xa na mu a fa bataaxe ra alɔ a fatanxi muxu tan nan na. ³ Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu. Na lɔɔɔe mu a lima fo adamadi gbegbe mee Ala ra sinden, a nun, Seriyetare Xungbe, a naxa makenen, gbaloe ragataxi naxan be. ⁴ A fama ne a yete itede dangi adamadie xa batuse birin na. Adamadie sese xili falama «ala», a tan tima ne na kanke. Na kui, a fama ne dɔɔɔde Ala xa hɔɔɔɔbanxi kui, a a yete findi ala ra. ⁵ N to yi fee fala wo be n nu na wo yire temui naxe, wo nee-muxi ne? ⁶ Yakɔsi wo a kolon naxan makankanxi Seriyetare Xungbe ma, alako a naxa mini beenun a xa waxati xa a li. ⁷ Seriyetareya pan na walife nɔɔxunyi kui. A luma na ki ne han naxan a makankanxi a a bama naa temui naxe. ⁸ Na temui, Seriyetare Xungbe makenenma ne. Marigi na fa temui naxe, a yi xeme halakima ne a de foye ra, a xa fa nɔɔe a sɔɔɔma ne. ⁹ Yi Seriyetare Xungbe minima Sentane senbe nan saabui ra, a fa kaabanakoe, tɔɔxumae, nun fe magaaxuxie raba naxee mu findixi nɔɔndi ra. ¹⁰ A fama ne mixi kisitaree mayendende fe paaxi mɔɔli birin na, barima nɔɔndi mu rafan nee ma. Na na a ra e mu kisima. ¹¹ Na kui, Ala e xaxili ifuma ne senbe ra, alako e xa la wule ra. ¹² A rabama na ki ne alako mixi birin xa gbaloe sɔɔ naxee mu danxaniyaxi nɔɔndi ma, tinxintareya rafanxi naxee ma.

Ala xa xanunteya nun a xa kisi danxaniyatɔe be

¹³ Kɔɔ n ngaxakerenyie, fo muxu xa Ala tantu wo xa fe ra temui birin. Marigi wo xanuxi ne. Kabi fe fɔlɔ fɔle, Ala bara wo sugandi alako wo xa kisi. A wo rakisima a Xaxili Seniyenxi xa wali nan saabui ra naxan wo raseniyenma, a nun wo xa danxaniya saabui ra wo to danxaniyaxi nɔɔndi ma. ¹⁴ A wo xilixi na nan ma. A wo xilixi muxu xa xibaaru fanyi xa kawandi nan saabui ra alako wo xa xunnakeli sɔɔ naxan kelima Ala xa Mixi Sugandixi ma, won Marigi Isa. ¹⁵ Na kui, n ngaxakerenyie, wo sanyie xa xan danxaniya kui. Muxu wo

xaran naxan na muxu xa kawandi nun bataaxe saabui ra, wo xa na suxu gben.

¹⁶ Won Marigi Isa yete yati, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, nun won Baba Ala, naxan bara won xanu, naxan hinnema won na alako limaniya nun xaxili tide naxa ba won yi ra abadan, ¹⁷ e xa wo sondonyie ralimaniya. E man xa senbe fi wo ma, wo xa wali nun wɔyenyi birin xa findi a fanyi ra.

Ala maxandife

3 N ngaxakerenyie, a dɔɔɔe ra, wo Ala maxandi muxu be alako Marigi xa masenyi xa yensen ye mafuren na, a man xa binya yire birin alɔ a binyaxi wo xɔnyi ki naxe. ² Wo Ala maxandi muxu man xa ba mixi kobie nun mixi paaxie belexe, barima mixi birin xa mu danxaniyaxi. ³ Kɔɔ Ala na a xui xanbi ra. A senbe fima ne wo ma, a wo ratanga Sentane ma. ⁴ Muxu laxi a ra Marigi saabui ra, a muxu yaamari naxee fixi wo ma, wo e rabatuma ne alɔ wo pan na rabafe ki naxe. ⁵ Marigi xa wo sondonyie xun ti kira fanyi xɔn alako wo xa Ala xanu, wo man xa wo tunnabexi alɔ Ala xa Mixi Sugandixi a rabaxi ki naxe.

Tunnaxɔnee rasife

⁶ N ngaxakerenyie, muxu bara wo yamari won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xili ra wo xa wo makuya danxaniyatɔe ra naxee findixi tunnaxɔnee ra. Na kui, e mu jerefe muxu xa masenyi ma muxu fa naxan na wo xɔn. ⁷ Wo a kolon yati wo lanma wo xa muxu fɔxi raba ki naxe. Muxu to nu na wo ya ma muxu mu findi tunnaxɔnee xa ra, ⁸ muxu man mu mixi yo xa bande don a fa lu muxu mu a sare fi. Muxu wakili ne kɔe nun yanyi ra, alako muxu xa fe naxa findi kote ra wo sese be. ⁹ Muxu nu nɔɔma muxu xa kɔɔɔfili sade wo ya i, kɔɔ muxu mu tin na ra alako muxu xa findi misaali ra wo be, wo fan xa muxu fɔxi raba. ¹⁰ Muxu nu na wo ya ma temui naxe, muxu yi yaamari nan fi wo ma: «Naxan yo mu tinma walide, hali wo mu na kanyi ki bande.» ¹¹ Muxu bara a me a mixi ndee wo ya ma e bara e yete findi tunnaxɔnee ra. E mu wali yo suxuma bafe naafixiya ra. ¹² Muxu bara na mixie yamari, muxu e rasi Ala xa Mixi Sugandixi won Marigi Isa xili ra, e xa wali bɔɔesa kui alako e xa nɔ e yete balode.

¹³ N ngaxakerenyie, wo naxa tagan fe fanyi rabafe ma. ¹⁴ Wo a mato a fanyi ra, xa mixi nde mu tin muxu xa masenyi danxunde muxu naxan seɔexi yi bataaxe kui, defanyi naxa lu wo nun na kanyi tagi alako a xa yaagi. ¹⁵ Wo naxa a findi wo yaxui ra de, kɔɔ wo xa a rasi alɔ wo ngaxakerenyi.

Xeebui dɔɔɔe

¹⁶ N bara Marigi maxandi naxan findixi bɔɔesa kanyi ra, a tan yete yati xa bɔɔesa fi wo ma temui birin nun a mɔɔli birin na. Marigi xa lu wo birin seeti ma.

¹⁷ N tan Pɔlu nan yi xeebui sebefe n yete belexe ra. N ma bataaxe birin matɔɔxumaxi yi ki ne. N belexe fɔxi nan ya.

¹⁸ Won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, a xa hinne xa lu wo birin be.

Sora

Timote I

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Pɔlu to Lisitire li, a naxa danxaniyatɔe nde to naxan nu xili Timote. Hali Timote to mu nu findixi fori ra, Annabi Pɔlu naxa a xanin a xun ma a xa biyaasi kui alako a xa a mali Ala xa masenyi kawandide. Timote naxa na wali suxu a fanyi ra. A naxa bira a karamɔɔɔ fɔɔ ra yire birin, alako a xa danxaniya xa sabati, a man xa fata kawandi tide. Annabi Pɔlu naxa la a ra, a a xɛɛ a xa sa wali nde raba a yete ra. Ala nu bara na masen Pɔlu be namipɔnme xa masenyi nde ra.

Timote to siga Efɛɛ danxaniyatɔe pama malide, Annabi Pɔlu naxa bataaxe sebe a ma, naxan findixi yi Kitaabui ra. Na kui, Pɔlu naxa marasi gbege fi Timote ma alako a xa masenyi hagige ti Efɛɛkae be Ala xa seriyɛ xa fe ra. Mixi paaxi ndee nu na mɛnni naxee nu wama Ala xa wali xun nakanafe. Pɔlu naxa e xa fe birin makenɛn Timote be, alako a xa nɔndi masen e be senbe ra. Pɔlu man naxa marasi nde fi Timote ma danxaniyatɔe pama jere ki xa fe ra.

Seriyɛ gbege na yi Kitaabui kui naxee nɔma to danxaniyatɔe fan malide. Annabi Pɔlu nu wama Timote nun Efɛɛkae malife alako e xa lu Ala xa kira xɔn ma. Won fan na mɛnni ne. Ala xa won mali alako yi Kitaabui xa findi lɔnni fanyi ra won be won naxan nabatuma won ma dunipeigiri kui. Won ma danxaniyatɔe pamae xa lu ala Ala nu a masenxi Timote be ki naxe Annabi Pɔlu saabui ra. Amina.

Ala xa masenyi singe

Annabi Pɔlu naxan sebe Timote ma

Sora

Timote xa xɛɛɔaya

¹ Won Nakisima Ala nun Isa, won xaxili tima naxan na, e n tan Pɔlu tixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra nan na. ² N na yi bataaxe sebefɛ Timote nan ma, naxan findixi n ma di yati ra a danxaniya ki ma. Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, e xa hinne nun bɔɔɛsa fi i ma, e xa kinikini i ma.

³ N to keli sigade Masedon, n naxa i rasi i xa lu Efɛɛ alako i xa mixi ndee yamari e naxa xaranyi gbetɛe masen mixie be, ⁴ e naxa kiinie madɔɔɔ, e man naxa bu e benbae xilie matengefe ra. Na fe mɔɔli wɔyɛnyi rawuyama ne, a mu Ala xa wali rasigama yare ma danxaniya kui.

⁵ N na yaamari fi ne alako xanunteya xa gbo, xanunteya naxan fatanxi bɔɔɛ seniyɛnxi ra, a nun janige tinxinxi, nun danxaniya fiixe ra. ⁶ Mixi ndee bara gbilen danxaniya fɔɔ ra, e fa lɔɛ, na wɔyɛnyi fufafu saabui ra. ⁷ E wama findife seriyɛ karamɔɔɔɔe nan na, kɔɔɔ e wɔyɛnma fahaamutarepa nan kui. E mu soxi fee kui e

naxee masenma senbe ra. ⁸ Won a kolon Ala xa seriyɛ fan, xa a rawalima a seriyɛ ki ma. ⁹ Won man a kolon Ala mu a xa seriyɛ fixi tinxintɔe xa fe xa ra. A a fixi tinxintaree nan ma fe ra, a nun Ala matandilae. A a fixi kaafirie, yunubitɔe, diinetaree, Ala maberelae nan ma fe ra. A a fixi mixie nan ma fe ra naxee e baba nun e ngae faxama. Faxatie, ¹⁰ yɛnelae, xɛmɛ naxee nun xɛmɛ kafuma, mixi suxuie, wule falee, mixi naxee kali tima wule xun, a nun mixi birin naxee Ala xa seriyɛ matandima, a a fixi nee nan ma fe ra. ¹¹ Ala Xili Xungbe Kanyi xa seriyɛ lanxi a xa xibaaru fanyi kɔɔɔɔi nan ma, a naxan taxuxi n na.

¹² N bara won Marigi Isa tantu, Ala xa Mixi Sugandixi naxan bara senbe fi n ma, a bara la n na han a naxa n naso a xa wali kui. ¹³ Singe n nu a rasɔɔɔma ne, n a kɔɔɔ, n a konbi. Kɔɔɔ a naxa kinikini n ma, barima a a kolon n nu na birin nabama kolontareya nun danxaniyatɔe nan kui. ¹⁴ Marigi xa hinne bara gbo ye. A danxaniya nun xanunteya fixi n ma Isa nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi. ¹⁵ Nɔndi masenyi nan ya won birin

lan won xa la naxan na: Ala xa Mixi Sugandixi Isa faxi dunija ma yunubitɔɛ nan nakiside. N tan Pɔlu nu findixi yunubitɔɛ nan na naxan dangi mixi birin na, ¹⁶ ƙɔƙɔ Ala naxa kinikini n ma hali n findixi yunubitɔɛ ra naxan dangi birin na, alako Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa diɲe gbegebe xa findi misaali ra mixie bɛ naxee danxaniyama a ma alako e xa kisi sɔɔ naxan mu ɲɔn-ma abadan. ¹⁷ Mange Ala Kerenyi, naxan mu faxama, naxan mu toma, binye nun nɔɔɛ xa lu a bɛ abadan. Am-ina.

¹⁸ N ma di Timote, n bara yi marasi fi i ma, naxan lanxi na namijɔnme masenyie ma naxee nu falaxi i xa fe ra. I xa na masenyi rakamali, i xa gere fanyi so ¹⁹ danxaniya nun janige tinxinxi ra. Ndee bara na rabolo, e xa danxaniya fa kana. ²⁰ Humeneyo nun Alesandire na na mixie nan ya ma. N nee soxi nɛ Sentane yi ra, alako e xa a tinkan a mu lan e xa Ala rasɔɔ.

Sali seriye

2 N ma marasi singe na yi nan na: Wo xa Ala maku-la, wo xa Ala maxandi, wo xa mixie xa ƙɔnɔfili masen Ala bɛ, wo xa Ala tantu mixi birin xa fe ra. ² Wo xa na raba mangɛɛ nun yarerati birin bɛ, alako won xa lu bɔɲesa kui, won ma dunijeigiri xa raxara, won xa lu Ala xa kira ƙɔn ma, won xa xili fanyi sɔɔ. ³ Na nan fan, na nan lanxi won Nakisima Ala waxɔnfe ma.

⁴ Ala wama adamadie birin xa kisi, e xa nɔndi kolon. ⁵ Ala keren na a ra. Xarisa fan keren nan a ra, Ala nun adamadie tagi. Na xarisa findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan na, naxan findi adamadi ra, ⁶ a fa a yetɛ fi xun-sare ra mixi birin bɛ. Na nu findixi seedeɲɔɲɔɲa nan na Ala nu wama a ƙɔn ma tɛmui naxɛ. ⁷ A n tan nan tixi kawandila, xɛɛra, nun karamɔɲɔɲ ra si gbɛtɛɛ bɛ danxaniya nun nɔndi xa fe ra. N na na nɔndi nan falafe, wule mu a ra.

⁸ Na nan a toxi, a ƙɔli n ma adamadie xa e belexɛ seniyeɲɛ itala Ala maxandi kui yire birin ƙɔnɛ nun sɔɲɔɲ mu naxan na. ⁹ N man wama nɛ ginɛɛ xa dugie nan so naxee e suturama. E naxa e yetɛ raxunma xun-sexe denbɛxi ra, xɛɛma ra, gɛmɛ tofanyie ra, xa na mu a ra dugie ra, naxee sare ƙɔɲɔɲ. ¹⁰ A lanma e xa e yetɛ raxunma ƙɛwali fanyi nan na, naxan lanma ginɛɛ ma naxee birama Ala ƙɔɲɔɲ ra. ¹¹ Ginɛɛ xa nu fe xaran sabari nun magore kui. ¹² N mu a luma ginɛɛ xa xɛmɛɛ xaran, xa na mu a ra e xa e yamari. Ginɛɛ xa lu sabari kui, ¹³ barima Adama nan singe daa, beenun Mahawa xa daa. ¹⁴ Adama xa mu madaxu. Ginɛɛ nan madaxu, a fa findi yunubitɔɛ ra. ¹⁵ Ƙɔƙɔ Ala ginɛɛ rakisima a xa di bari nan kui, xa a luma danxaniya, xanunteya, nun seniyeɲɛi kui, alɔ a lanma ki naxɛ.

Danxaniyatɔɛ namae xa yareratɛ

3 Nɔndi nan ya: Mixi naxan wama findife danxaniyatɔɛ nama xunmati ra, a wama wali fanyi ƙɔn. ² A lanma danxaniyatɔɛ nama xunmati xa findi mixi ra mixie mu nɔma fe ɲaaxi nde yo falade naxan xun ma. A xa a li a ginɛɛ keren gbansan nan dɔɲɔɲi, a findi taxasi

mixi ra, naxan a yetɛ xaninma xaxilimaya ra, binye na naxan ma, naxan fata ƙɔɲɛ masuxude, naxan fata mixi xarande. ³ A mu lanma a xa findi siisila ra, a mu lanma a xa mawolen. A lanma nɛ a xa findi mixi ra naxan lanyi fenma, naxan bɔɲɛ xinbeli, naxan mu mila. ⁴ A xa fata a yetɛ xa denbaya rapɛɛɛɛɛɛ, a xa die xa lu a xa yaamari bun ma xurui kui, ⁵ barima xa mixi mu fata a yetɛ xa denbaya rapɛɛɛɛɛɛ, a fa mɛɛnima Ala xa danxaniyatɔɛ ɲama ma di? ⁶ A naxa findi danxaniyatɔɛ nɛɛɛɛ ra de, alako a naxa a yetɛ igbo, a fa ɲaxankatɛ sɔɔ alɔ Ibulisa a sɔɔxi ki naxɛ. ⁷ A man xa findi xili fanyi kanyi nan na danxaniyatɔɛ tagi, alako mixie naxa yo a ma, a naxa suxu Ibulisa xa gantanyi ra.

⁸ Mixi naxee findixi danxaniyatɔɛ ɲama malie ra, e fan xa findi xili fanyi kanyie nan na. E xa e makuya filankafuiɲa ra, e naxa siisi, e naxa bira ƙɔbiri ƙɔɲɔɲ ra yaagitareya kui. ⁹ E xa Ala xa danxaniya masenyi ragata e xaxili fanyi kui. ¹⁰ E xa mato sinden. Xa e tinxin, e nɔma findide danxaniyatɔɛ ɲama malie ra.

¹¹ Ginɛɛ fan xa findi xili fanyi kanyie ra. E naxa findi naafixie ra, e xa findi taxasi mixi ra, e xa tinxin fe birin kui. ¹² Danxaniyatɔɛ ɲama malie xa ginɛɛ keren gbansan nan dɔɲɔɲ, e xa e xa die nun e xa ƙɔɲɔɲ rapɛɛɛ a fanyi ra. ¹³ Mixi naxee danxaniyatɔɛ ɲama malima a fanyi ra, e binye nun limaniya nan sɔɔɔma e xa danxaniya kui Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma.

¹⁴ N na yi bataaxe sebefe nɛ i ma, hali n to laxi a ra a gbe mu luxi n xa i yire li. ¹⁵ Xa a sa li n naxa dugundi, i xa Ala xa mixie ɲɛɛ ki fanyi kolon. Ala naxan na na, a xa mixie lanxi a xa danxaniyatɔɛ ɲama nan ma, naxan na nɔndi xa kinki ra.

¹⁶ Fo won xa a kolon nɛ a Ala ɲɛɛ ki senbɛ gbo. A gundo makenɛnxi nan ya:

Ala xa Mixi Sugandixi masenxi adama fate nan na, a xaxili nan tinxin.

A mini nɛ malekɛɛ ma, a kawandixi ɲamanɛɛ nan tagi.

Dunija danxaniyaxi a tan nan ma, a texti nɔɔɛ nan kui.

Nɔndi kanafe

4 Ala Xaxili a masenma nɛ won bɛ a fiixɛ ra, a ndee fama nɛ danxaniya rabolode waxati dɔɲɔɲɔɲ kui, e fa bira ɲinɛɛ wule faleɛ nun e xa xaranyie ƙɔɲɔɲ ra.

² Wule faleɛ filankafuie mixie madaxuma. E xaxili bal-anxi gben. ³ E tɔɲɔɲi dɔɲɔɲɔɲ futi xirife ra, a nun donse ndee donfe ra, Ala naxee daaxi alako danxaniyatɔɛɛ nun nɔndi faleɛ xa e don tantui ra. ⁴ Ala se naxan birin daaxi, a fan. A mu raharamuxi mixie bɛ naxee a don-ma tantui ra, ⁵ barima Ala xa masenyi nun Ala maxandi na raseniyeɲma.

⁶ Xa i na nɔndi masen i ngaxakerenyie bɛ, i bara findi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa walike fanyi ra, naxan i baloma danxaniya masenyi nun xaranyi fanyi ra, i birama naxan ƙɔɲɔɲ ra. ⁷ I naxa fe fufafu madɔɲɔɲ kiini ra danxaniya mu naxan kui. I xa Ala fe suxu sɔɔbɛ ra. ⁸ Mixie mɛɛnife e fate ma, na tide mu gbo alɔ e na e xaxili yaka ba. Na xaxili yaka ba nan fama findide mixie

Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi fa temui. ¹⁵ Ala nan fama Isa raminide a wama a xɔn ma waxati naxe.

Tantui Kanyi,
Mange Senbema,
firin mu kafuxi naxan ma,
Mangee xa Mange,
Marigie Marigi Ala,
¹⁶ naxan keren mu faxe kolon,
naxan xɔnyi na naiyalanyi ra,
adamadie mu naxan toxi,
adama mu nɔma naxan tode.
Binye nun senbe na a be abadan.
Amina.

¹⁷ I xa to bannamixie yamari a e naxa e yete igbo, e man naxa e xaxili ti naafuli ra, barima naafuli mu bu-ma. E xa e xaxili ti Ala nan na, naxan won kima se birin na alako won xa seewa. ¹⁸ E xa fe fanyi raba. E xa kewali fanyi nan xa findi e xa bannaya ra. E xa mixi ki e harige ra e xa fonisireya xa fe ra. ¹⁹ Na birin kui e harige sɔɔma ne yare naxan findima kisi yati yati ra e be.

²⁰ Timote, i xa mɛeni fe ma naxan taxuxi i ra. I xa wɔyenyi fufafu nun wule matanga. ²¹ Mixi ndee na fala-ma a lɔnni, kɔkɔ lɔnni mu a ra. Na bara a niya e xa e kobe so danxaniya ra.

Ala xa hinne wo ra.

Sora

Timote II

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Pɔlu to nu na geeli kui Rɔma, a naxa bataaxe nde fan seɓe a malima Timote ma. A ɗan nu bara keren seɓe a ma nu, kɔnɔ a man naxa a firin nde seɓe, alako a xa gbilen seriye ndee ma. Annabi Pɔlu nu bara tɔkɔ a gbe ra geeli kui, mixi yo mu nu na a fe ma naxan nu a malima. A na birin masenma yi bataaxe kui, barima Timote nu luxi ne alɔ Pɔlu xa di.

Annabi Pɔlu naxa seriye fala Timote be na bataaxe singe kui naxan nu nɔma a malide danxaniyatɔe ɗama xa wali kui. Yi bataaxe kui, a luxi alɔ Pɔlu wama Timote ralimaniyafe a yete xa danxaniya xa fe ra. Pɔlu a yete xa tɔkɔe nun a ɗere ki masenma a be, alako e xa findi misaali ra Timote be.

Annabi Pɔlu xa bataaxe firin nde kui, a Timote ratuma Timote danxaniyaxi ki naxe, a nun a Ala xa wali suxuxi ki naxe. Timote Kitaabui kolon a mama nun a nga nan saabui ra. Na xaranyi tide nu gbo Timote be alako a xa findi Ala xa walike ra a xa duniɗeigiri kui.

Na Kitaabui tide nu gbo Timote be, a tide man nu gbo mixie be a naxee kawandi. Ala xa masenyi naxan seɓexi Kitaabui kui a findixi lɔnni belebele nan na, adamadi hayi na naxan ma. Xa mixie mu bira na fɔkɔ ra, e xa duniɗeigiri nun e xa aligiyama mu sɔkɔyama e be.

Annabi Pɔlu na fan masenma yi Kitaabui kui. A waxati dɔnɔɔe xa fee falama Timote be alako a xa kawandi ti senbe ra, xa na mu a ra mixie luma tantanyi nan kui naxee fama e ralɔede abadan. Ala xa won natanga na ma. Ala xa lɔnni fanyi fi won fan ma alako yare xa sɔkɔya won be. Amina.

Ala xa masenyi firin nde

Annabi Pɔlu naxan seɓe Timote ma

Sora

Limaniya

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xera ra Ala waxɔnki. Laayidi tongoxi won be kisi xa fe ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui nan na. ² N na yi bataaxe seɓefe Timote nan ma, naxan findixi n ma di maxanuxi ra. Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, e xa hinne, kinikini, nun bɔɗesa fi i ma.

³ N bara Ala tantu, n naxan batuma ɗanige fiixe ra alɔ n benbae a rabaxi ki naxe. N Ala maxandima ne i be kɔe nun yanyi ra, ⁴ barima n nan n natuxi i yaye nan ma. N man nu wama i tofe han, alako n xa seewa a fanyi ra. ⁵ N man n natuxi i xa danxaniya nan ma, fi-lankafuiɗa mu na naxan kui, naxan nu na i mama Lowisi fan yi ra, a nun i nga Ewunise. N a kolon i fan danxaniyaxi na ki ne.

⁶ Na kui, n bara i ralimaniya i xa Ala senbe rawali, a naxan fixi i ma n to n belexe sa i xunyi ma. ⁷ Ala mu gaaxu xaxili xa soxi won yi ra. A bara xaxili fi won ma naxan findixi senbe, xanunteya, nun yete suxui ra. ⁸ I naxa yaagi won Marigi xa seedeɗɔkɔya bade. I man naxa yaagi n na, n tan naxan na geeli kui won Marigi xa fe ra. A lanma won birin xa tɔkɔ Isa xa xibaaru fanyi xa fe ra Ala senbe saabui ra. ⁹ A tan nan won nakisixi, a tan nan won xilixi a xa seniyenyi ma. A mu na rabaxi won ma kewali saabui xa ra, a na ɗanigexi a yete nan na. A hinnexi won na a xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nan na kafi duniɗa fɔle.

¹⁰ Yakɔsi won bara na hinne to won Nakisima Isa xa fa kui, Ala xa Mixi Sugandixi. A bara faxe senbe kana, a kisi fe ramini a xa xibaaru fanyi saabui ra, alako adama naxa faxa kɔnɔ. ¹¹ Ala n findixi kawandila, xera, nun karamɔkɔ nan na na xibaaru fanyi xa fe ra. ¹² N na tɔkɔfe na wali nan xa fe ra, kɔnɔ n mu yaagima na ra,

barima n a kolon n danxaniyaxi naxan ma. N bara la a ra a noma n ma kisi ragatade han na לַכֹּחַ. ¹³ N nōndi naxan masenxi i be, na xa findi i xa misaali ra, i birama naxan לַכֹּחַ ra danxaniya nun xanunteya ra, alɔ Ala xa Mixi Sugandixi Isa wama a xon ma ki naxe. ¹⁴ Ala naxan taxuxi i ra, i xa mēeni na ma Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, naxan sabatixi won i.

¹⁵ I a kolon Asikae birin bara n nabolɔ, alɔ Figelo nun Heremogene. ¹⁶ Ala xa kinikini Onesiforo nun a xa denbaya ma, barima a nu luma n nalimaniya ra. A mu yaa-gi n na n to na geeli kui. ¹⁷ A to fa Roma, a naxa n fen han a naxa n to. ¹⁸ Marigi xa kinikini a ma na kiiti לַכֹּחַ. I a kolon dangi birin na a n malixi ki naxe Efese.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ

2 N ma di, i xa i senbe so Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa hinne xa fe ra. ² I naxan mexi n na seede gbegbe ya xori, i xa na masenyi taxu i dugutegee ra, naxee fan noma mixi gbetee raxarande na ra. ³ Won birin xa wakili tɔkre kui, barima Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa sɔkri fanyie nan won na. ⁴ Sɔkri naxan na gere kui, a mu birama dunija fe לַכֹּחַ ra, a birama a xa mange waxɔnfe nan לַכֹּחַ ra. ⁵ Mixi naxan sigaxi gi gbata rabade, xa a mu a gi a seriyee ki ma, a mu geenima. ⁶ Mixi naxan xe rawalima, a tan nan lanma a xa bogi singee sɔkɔ. ⁷ I kaxɔ sa n ma masenyi birin xon ma, Marigi fahaamui fima ne i ma na fee ma.

⁸ I xa ratu Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, naxan kelixi faxe ma, naxan fatanxi Dawuda kɔnɔkre ra, alɔ Isa xa xibaaru fanyi a masenxi ki naxe, n naxan kawandife. ⁹ Na xibaaru fanyi nan ma fe a niyaxi, n na kɔkɔkre geeli kui alɔ fe kobi rabama, kɔkɔ Ala xa masenyi tan mu balanxi. ¹⁰ Na nan a ra n tɔkre mɔkli birin xaninma, alako mixi sugandixie xa kisi sɔkɔ Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, e lu a xa nɔkre kui abadan.

¹¹ Masenyi hagige nan ya:
Xa won nun Isa bara faxa,
won nun Isa man kelima ne faxe ma.

¹² Xa won tun nabexi,
won luma ne Isa xa mangeya kui.
Xa won na a rabolo,
a fan won naboloma ne.

¹³ Xa won mu lu won xui xanbi ra,
a tan luma ne a xui xanbi ra,
barima a mu noma a yete rabolode.

¹⁴ I xa mixi birin natu Ala ya i, a a lanma e xa gere lu na masenyi ndee xa fe ra. Na woyenyi mɔkli tide yo mu na. A a ramemaee nan xun nakanama tun. ¹⁵ I xa i yete masen Ala be, alɔ mixi naxan wali לַכֹּחַ mu mayaagi, a fata nōndi masende mixie be a masen ki ma. ¹⁶ Woyen jaaxi fufafu lu na, barima naxee na mɔkli falama, e xa kaafirija xun nan tun masama. ¹⁷ E xa woyenyi gboma ne alɔ fure jaaxi, naxan mixi faxama. Humeneyo nun Fileto na nee nan ya ma. ¹⁸ E bara makuya nōndi ra, e fa a fala mixie jan bara keli faxe ma. E bara mixi ndee xa danxaniya kana na woyenyi mɔkli ra.

¹⁹ Kɔkɔ Ala xa banxi tixi yi masenyi nan fari: «Ala a kolon, mixi naxan findixi a gbe ra.» A man a masenxi:

«Adamadi naxan Marigi xili falama, a xa tinxintareya rabepin.» ²⁰ Se sase mɔkli gbegbe nan na banxi xungbe kui. Nde fan yailanxi xema nan na, xa na mu a ra gbeti. Nde yailanxi wuri nan na, xa na mu a ra bende. Nde binye wali rabama, nde fan binyetare wali rabama. ²¹ Mixi naxan a yete rasenyenma, a luma ne alɔ wali binye rabama se sase naxan kui. A to seniyen, a marigi noma a rawalide wali fanyi birin kui.

²² Fonike waxɔnfe lu na. Wo nun mixi naxee Marigi xilima kɔkre seniyenxi ra, wo xa nu tinxinyi, danxaniya, xanunteya, nun kɔkɔsa fen. ²³ Woyenyi tidetare fufafu lu na, barima i a kolon na mɔkli findima gere nan na. ²⁴ A mu lanma Marigi xa walike xa sɔkɔ. A lanma a xa findi mixi dijexi ra naxan fata mixi xarande, a man wakili tɔkre ra. ²⁵ A lanma a xa matandilae matinxin woyenyi kɔxunme ra, alako Ala xa a niya e xa tuubi, e xa nōndi kolon, ²⁶ e xa xaxili sɔkɔ, e xa e ba Ibulisa xa gantanyi ra. Ibulisa bara e suxu gantanyi ra, alako e xa lu a xa yaamari bun ma.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ

3 I xa a kolon, fe kɔkɔkre fama ne dunija lide waxati kɔkɔkre, ² barima adamadie birama e yete waxɔnfe nan לַכֹּחַ ra, kɔbiri rafanma ne e ma, e e yete igboma, e lama e yete ra, e Ala rasɔkɔma, e e barimae matandima, e finsiriwaliya rabama, e mu Ala xa fe binyama, ³ e mu kinikinima, e mu dijema, e mixi mafalama, e xurutareja rabama, e e boore tɔkɔma, e mixi fanyi kɔkɔma, ⁴ e mixi yanfama, e bogonma fee ma, e kɔkre gbo, e waxɔnfe rafan e ma dangi Ala xa fe ra. ⁵ A luxi ne alɔ e diine nan nabatuma, kɔkɔ e bara e kobe raso a senbe ra. I xa i makuya na mixi mɔkli ra.

⁶ E soma denbayae kui, e fa gine senbetaree mabendun, naxee findixi yunubitɔkre ra, naxee birama fe jaaxi mɔkli birin לַכֹּחַ ra. ⁷ Na gine mɔkli xaranma temui birin, kɔkɔ e mu fahaamui sɔkɔma nōndi ma. ⁸ Na mixi naxee soma denbayae kui, e luma ne alɔ Yannesi nun Yanberesi naxee Annabi Munsa matandi. Na mixie nōndi fan matandima ne, e xaxili bara kana. E xa danxaniya xon mu kuyama. ⁹ Kɔkɔ e mu sigama yare kɔkɔ, barima mixi birin fama ne e xa daxuja kolonde, alɔ Yannesi nun Yanberesi xa fe nu kolonxi ki naxe.

¹⁰ Kɔkɔ i tan, i bara n ma xaranyi kolon, n jere ki, n janige, n ma danxaniya, n ma dije, n ma xanunteya, n ma tun nabexi, ¹¹ n ma naxankate, a nun n ma tɔkre. Tɔkre mɔkli mundun na, n mu naxan sɔkɔ Antiyoki, Ikoniyon, nun Lisitire? Naxankate mundun mu n lixi naa? Marigi bara n nakisi na birin kui. ¹² Nōndi na a ra a mixi naxan birin wama birafe Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa seriyee לַכֹּחַ ra, a na kanyi tɔkre sɔkɔma ne. ¹³ Kɔkɔ mixi jaaxie nun filankafuie xa fe kobie xun nan tun luma masa ra, e fa booree madaxu, e e yete madaxu.

¹⁴ I xa i xiri seriyee ra i naxan xaraxi, i danxaniyaxi naxan ma. I a kolon i na sɔkɔxi naxan na. ¹⁵ Kabi i dime-di temui, i Kitaabui seniyenxie kolon, naxee noma lɔnni fide i ma. Na lɔnni findima kisi nan na mixie be, naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma. ¹⁶ Kitaabui seniyenxi birin fatanxi Ala nan na. A fan xaranyi ra, a

fan yaabi ra, a fan matinxinse ra, a fan tinxinyi masenfe ra, ¹⁷ alako Ala xa mixi xa nɔ wali fanyi birin nabade.

Kawandi tife

4 N bara i yamari Ala ya xɔri, n bara i yamari Ala xa Mixi Sugandixi Isa ya xɔri, naxan fama mixi nijɛe nun mixi faxaxie makiitide, naxan fama a xa mangeya niini raminide, ² i xa Ala xa masenyi kawandi, i xa wakili tɛmɛi birin, i xa mixie matinxin, i xa mixie xa yunubie masen e bɛ, i xa e ralimaniya, i xa e xaran. I xa na birin naba dijɛe kui. ³ Waxati na fafe mixie mu tinma xaranyi tinxinxi ra tɛmɛi naxɛ. E karamɔɔ wuyaxi fenma nɛ, naxee masenyi mɔɔli nde tima naxan nafan e tuli ma. ⁴ E gbilenma nɛ nɔndi fɔɔ ra, e fa e tuli mati kiinie ra. ⁵ Kɔɔ i tan, i xa i yetɛ mataxasi fe birin kui, i xa i tun nabɛxi tɔɔɛ kui, i xa Ala xa xibaaru fanyi rayensen, i xa i xa wali rakamali.

⁶ N tan jan bara findi sɛrɛɛ ra Ala bɛ. A gbe mu luxi n xa taa masara. ⁷ N bara n ma gere fanyi so, n bara n ma jɛrɛ rajɔn, n bara lu danxaniya kui. ⁸ Xunnakeli sare ragataxi n bɛ, naxan findixi tinxinyi ra Marigi kiitisa tinxinxi naxan fima n ma na lɔɔɔ. N keren xa mu a ra, a na fima mixi birin nan ma, a fafe rafan naxee ma.

⁹ I xa kata fafe ra n yire mafuren mafuren, ¹⁰ barima Demasi bara n nabɛjin dunija fe xa fe ra, a siga Tɛsaloniki. Kiresen bara siga Galati, Tito bara siga Dala-

matiya. ¹¹ Luki gbansan nan na n sɛɛti ma. I xa fa Maraki ra, barima a nɔma n malide n ma wali kui a fanyi ra. ¹² N bara Tikike xɛɛ Efesɛ. ¹³ I nɛ fama, i xa fa na xinbeli donma ra, n naxan luxi Tiroyasi, Karapo xɔnyi, a nun n ma bukie. Na sɛbɛli naxee tixi xuruse kiri ma, e tide gbo dangi birin na, i xa fa e fan na. ¹⁴ Alesandire xabui bara fe jaaxi gbegbe raba n na. Marigi fama a sare ragbilende a ma. ¹⁵ I xa i yetɛ ratanga a ma, barima a muxu xa kawandi matandi nɛ a jaaxi ra.

¹⁶ N to n yetɛ xunmafala kiiti banxi kui a singe, n malima yo mu nu na. Birin n nabolɔ nɛ. Ala xa dijɛe e ma e fe naxan nabaxi. ¹⁷ Ala nan n malixi, a senbɛ so n yi ra, alako n xa kawandi ti a fanyi ra si birin bɛ. Ala naxa n natanga yetɛ magaaxuxi ma. ¹⁸ Marigi man fama n natangade mixie xa wali kobi birin ma, a fa n nakisi, n xa so a xa mangeya niini bun ma ariyanna. Matɔɔɔ na Ala bɛ abadan.

¹⁹ Pirisila nun Akila xɛɛbu n bɛ, a nun Onesiforo xa denbaya. ²⁰ Erasito bara lu Korinti. N bara Tirofimo lu Mileto, barima a mu nu yalanxi. ²¹ I xa kata fafe ra beebun jɛmɛ xa so. Ewubulo, Pudɛn, Linosi, Kelodiya, nun won ngaxakerenyi birin bara i xɛɛbu. ²² Marigi xa sabati i bɔɔɛ i, Ala xa hinne wo birin na.

Sora

Tito

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa xεera Pɔlu naxan seβε danxaniyatɔe nde ma naxan nu xili Tito. Girekika nan nu a ra naxan nu kafuxi Pɔlu ma Ala xa wali kui.

Pɔlu yi bataaxe seβε a ma temui naxe, Tito nu na Kireti. Kireti findixi suri nan na naxan na Miditerane baa tagi. Pɔlu nun Tito nu bara siga Kireti kawandi tide, Pɔlu fa Tito lu naa a xa na danxaniyatɔe pamae mali e xa senβε sɔɔ. Pɔlu yi bataaxe seβε ne Tito ma a xa marasi nun limaniya fi a ma alako a fan xa Kireti danxaniyatɔee rasi, a e ralimaniya, a nɔndi makenen e be.

Yi Kitaabui fe gbegbe masenma won be danxaniya nun danxaniyatɔe pama xa fe ra. A a masenma a won sese mu nɔma kiside won ma wali fanyie saabui ra. Kisi sɔɔma Ala xa hinne nan tun saabui ra. Xa won bara danxaniya, won bara kisi, won fe birin nabama ne fa alako won jere ki xa tinxin, won xa wali fanyie suxu.

Ala xa yi Kitaabui xa masenyi rasabati won bɔje kui. Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won ma wali fanyie xun xa masa. Amina.

Ala xa masenyi

Annabi Pɔlu naxan seβε Tito ma

Sora

Xεebui

1 N tan Pɔlu nan yi ki, Ala xa konyi nun a xa Mixi Sugandixi Isa xa xεera. N na walife alako Ala xa pama sugandixi xa danxaniya, e man xa nɔndi kolon naxan e rapereɔma Ala xa fe kui. ²Yi danxaniya nun yi nɔndi a niyama ne mixi xa a xaxili ti Ala xa kisi ra. Ala, naxan xa laayidi mu kanama, a tan nan yi abadan kisi laayidi won be beenun duniya xa daa. ³Waxati to kamali, a naxa a xa xibaaru fanyi makenen kawandi saabui ra, naxan bara taxu n na Ala won Nakisima xa yaamari ma.

⁴N bara i tan Tito xεebu, naxan bara findi n ma di yati yati ra won ma danxaniya kui. Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Isa, won Nakisima xa hinne nun bɔjesa fi i ma.

Tito xa wali Kireti danxaniyatɔe pamae tagi

⁵N bara i lu Kireti alako i xa fee yailan naxee yailan daaxi luxi na, i xa mixie sugandi taae birin kui, e xa findi na danxaniyatɔe pamae xa kuntigie ra. Alɔ n i yamari ki naxe, ⁶danxaniyatɔe pama kuntigi lanma ne a xa fin-

di tinxintɔe ra xili fanyi na naxan xun, ginε keren kanyi, naxan xa die danxaniyaxi, mixie mu naxee kolon kalabante xurutaree ra. ⁷Fo yi xunmatie xa findi xeme tinxinxie nan na barima Ala xa wali nan taxuxi e ra. E naxa findi mixie ra naxee e yete igboma, naxee bɔje tema mafuren, naxee siisima, naxee mawolen, naxee biraxi geeni tinxintare fɔɔ ra. ⁸Fo e xa findi xeme ra naxee fata xɔje raseneɔde, fe fanyi rafan naxee ma, naxee e yete xaninma xaxilimaya ra, naxee tinxin, naxee seniyen, naxee nɔxi e yete ra. ⁹Fo nɔndi masenyi xa lu e yi ra alɔ e xaranxi a ra ki naxe. Na nan a toma e fan nɔma kawandi tide a nɔndi ki ma, e man nɔ na nɔndi matandie ra.

¹⁰Na matanditi mɔɔli gbegbe na na, a gbengbenyi sunna mixie ya ma. E de wuya, mixi yanfafe rafan e ma. ¹¹Fo won xa e de balan. E bara denbaya ndee kana, barima e na e xaranfe fee nan na naxee mu daxa. E na birin nabama e yete xa geeni tinxintareya nan ma fe ra. ¹²E xa namijɔnmε nde nan yati a fala, «Kiretikae wule nun e furi nan tun kolon. E tunnaxɔɔ, e man jaaxu alɔ bɔximase.» ¹³Nɔndi nan yati na a ra. N na a falafe na nan ma, i xa wɔyeɔ e ma a xaxɔɔ ra alako e xa danxaniya a fiixe ra, ¹⁴e xa ba Yuwifia xa kuye

taalie danxunfe. E xa ba mixie xa yaamarie danxunfe naxee bara mɛɛ nɔndi ra. ¹⁵ Se birin seniyeɛn seniyeɛn-tɔɛɛ bɛ, kɔɔɔ sese mu seniyeɛn seniyeɛntaree nun danxaniyataree tan bɛ. E xaxili nun e sondonyi birin bara manɔɔɔ. ¹⁶ E Ala kolonfe falama e dɛ ra, kɔɔɔ e xa wali a masenma a e mu a kolon feo! E xa fefe mu fan. Seriyɛ matandie nan e ra, naxee mu nɔma wali fanyi yo rabade.

Danxaniyatɔɛɛ xaranfe nɔndi ra naxan jɛrɛ ki masenma e bɛ

2 Kɔɔɔ i tan xa nu danxaniyatɔɛɛ xaran nɔndi masenyi nan na.

² I xa a masen xɛmɔɔɔie bɛ e xa taxasi, e xa jɛrɛ a binyamixi ki ma, e xa e yetɛ xanin xaxilimaya ra, e xa bira nɔndi nan fɔɔɔ ra e xa danxaniya kui, xanunteya kui, a nun tun nabɛxiya kui.

³ Na kui, i man xa a masen ginɛ mɔɔɔie bɛ, e xa jɛrɛ seniyeɛnyo kui, e naxa findi mixi mafalɛɛ ra, e naxa siisi. E xa nu marasi fanyi fi ⁴ sungbutunyie ma alako e xa e xa mɔrie nun e xa die xanu. ⁵ E man xa e rasi e xa e yetɛ xanin xaxilimaya ra, e xa seniyeɛn, e xa banxi walie suxu, e yuge xa fan, e xa e yetɛ magoro e xa mɔrie bɛ, alako Ala xa masenyi naxa bɛxu.

⁶ I man xa sɛgetalae fan nasi e xa e yetɛ xanin xaxilimaya ra ⁷ fe birin kui. I tan yetɛ xa findi misaali ra e bɛ i xa wali fanyie saabui ra. I xa kawandi xa findi nɔndi nun sɔɔɔɛ ra. ⁸ I xa masenyi xa tinxin, alako i matandimae xa yaagi, barima e mu fefe kobi kolon e naxan falama won ma fe ra.

⁹ I xa a masen konyie bɛ, e xa e yetɛ magoro e marigie bɛ fe birin kui. E xa e rapɛlexin, e naxa e matandi, ¹⁰ e naxa sese muɔɔa, e xa a masen a e marigie nɔma lade e ra ki fanyi. Na konyi mɔɔɔli binyɛ fima nɛ won Nakisima Ala xa masenyi ma fe birin kui.

¹¹ A lanma won xa jɛrɛ yi mɔɔɔli ra barima Ala xa hinne bara makenɛn, naxan nɔma findide kisi ra mixi birin bɛ. ¹² A xa hinne won xaranma alako won xa gbilen tinxintareya nun dunija fee fɔɔɔ ra, won xa won yetɛ xanin xaxilimaya ra, won xa won ma dunijeigiri rapɛrɛ tinxinyi nun Ala yaragaaxui kui. ¹³ Won to na yi dunija ma, won na fe fanyi nan mamɛfe won xaxili tixi naxan na. Won na Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa nɔrɛ nan mamɛfe, won Nakisima Marigi Ala. ¹⁴ A tan nan a yetɛ fi won bɛ, alako a xa won xunsara won ma yunubie xa fe ra, a xa nama nde raseniyeɛn e xa findi a yetɛ gbe ra, naxee sɛnbɛ soxi wali fanyie rabafe ma.

¹⁵ I xa mixie kawandi yi fee ra. I xa mixie ralimaniya. I xa e rasi. I xa nɔndi makenɛn e bɛ i sɛnbɛ birin na. Mixi yo naxa yo i ma.

Isayanka jɛrɛ ki

3 I xa e ratu, e xa e yetɛ magoro mangɛɛ nun mangasanyi bɛ, e xa e xa yaamarie suxu. E xa gbata wali fanyi mɔɔɔli birin nabafe ra, ² e naxa mixi yo mafala, e naxa gere so, e xa marafanyi nun bɔjɛ fanyi masen birin bɛ.

³ A singe won fan nu daxupa nan nabama. Yaamari matandimae nan nu won na. Won nu bara lɔɛ kira xɔɔ. Won nu bara bira won yetɛ waxɔɔnfe fɔɔɔ ra a nun dunija fe mɔɔɔli birin fɔɔɔ ra, han na nu bara won findi konyie ra. Won nu won ma dunija xaninma jaaxupa, tɔɔɔɛ, gbɛsɛnɔɔɔnnanteya, nun marapaaxupa nan kui. Won fan mu nu rafan mixie ma.

⁴ Kɔɔɔ won Nakisima Ala to a xa bɔjɛ fanyi nun a xa xanunteya makenɛn, a naxa kisi fi won ma. ⁵ A mu won nakisixi won ma wali fanyie xa fe xa ma, a won nakisixi a xa kinikini nan ma, won xunxafe ye xɔɔra a nun a Xaxili Seniyeɛnxi saabui ra. Na bara a niya won xa bari a nɛɛnɛ ra, won ma dunijeigiri birin xa masara. ⁶ Ala bara won ki! A bara a Xaxili Seniyeɛnxi ragoro won ma won Nakisima Isa saabui ra.

⁷ Na kui, won ma yunubie to bara xafari a xa hinne saabui ra, won bara nɔ findide ketongoe ra, won bara won xaxili ti abadan kisi ra. ⁸ Nɔndi masenxi nan na ki. A xɔli n ma i xa na fee masen a fanyi ra, alako naxee bara danxaniya Ala ma, e xa fe birin naba alako e xa bira fe fanyi raba fɔɔɔ ra. Na fee findixi fe hagigɛ fanyie nan na mixi birin bɛ.

⁹ Kɔɔɔ i naxa i gbe raso mixie xa wɔyɛn fufafu ya ma. E naxan falama benbae xa fe ra, e xa gbɛsɛnɔɔɔnɛya, e xa gere wɔyɛnyo Ala xa seriyɛ xa fe ra, e sese tide mu na. ¹⁰ Naxan yo mixie tagi isoma, i xa a rasi keren, i xa a rasi firin. Xa na birin kui a mu i xui mɛ, i xa a rabolo, ¹¹ barima i a kolon a na mixi mɔɔɔli mu fan. A bara a yetɛ danka a xa tinxintareya ra.

Masenyi dɔɔɔɔɔ

¹² N na Aritema xa na mu Tikike xɛɛ i ma, i xa fe birin naba alako i xa n li Nikopoli, barima n bara a panige n xa jɛmɛ radangi naa. ¹³ Fe birin naba alako i xa seriyɛ karamɔɔɔ Senasi nun Apolosi mali e xa biyaasi kui. E mali, e hayi na se naxan birin ma, e xa a sɔɔɔ. ¹⁴ A lanma danxaniyatɔɛɛ naxee na won ma kɔnti ma, e xa e matinkan tun nabɛxi ra wali fanyie ma, alako e xa mixie hayi xɔɔɔɔɔɔɛ fan, e naxa fa lu na ki fufafu.

¹⁵ Naxee na n fe ma be, e birin i xɛɛbu. I xa won xanuntenyie danxaniyatɔɛɛ birin xɛɛbu muxu bɛ.

Ala xa hinne wo birin na.

Sora

Filemon

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa xεera Pɔlu naxan seβε danxaniyatεe nde ma naxan nu xili Filemon. Kɔɔsika nan nu a ra, naxan nu bara danxaniya Pɔlu saabui ra waxati dangixi.

A yi bataaxe seβε Filemon ma temui naxe, Pɔlu nu bara sa geeli Ala xa masenyi kawandife ma. A xa geelimaniya kui, a naxa yi bataaxe seβε Filemon ma a xa konyi Onesimo xa fe ra. Onesimo nu bara a gi a marigi Filemon ma, kɔɔ na kui, Ala naxa a ragiri Onesimo nun Pɔlu xa naralan, Onesimo xa danxaniya Pɔlu saabui ra. Onesimo xa fe birin to bara masara sɔɔɔ, a naxa tin a xa gbilen a marigi Filemon xɔnyi. Kɔɔ na waxati seriye ki ma, Filemon nu nɔma Onesimo faxade a xa yanfanteya xa fe ra. Na kui, Pɔlu naxa yi bataaxe seβε, Onesimo xa gbilen a ra Filemon xɔn ma, alako a xa a rakolon Onesimo bara masara ki naxe. A naxa a masen Filemon be, a Onesimo to bara danxaniya Isa ma alɔ a tan Filemon fan danxaniyaxi ki naxe, a e birin bara findi ngaxakerenyie ra. Yi Kitaabui a masenma won be, a ngaxakerenya naxan kelima danxaniya ma, a senbe gbo ki fanyi. Xa won bara danxaniya, a fa li won mu won boore danxaniyatεe kolon won ngaxakerenyi ra, won mu gexi sode fe fanyi birin kui naxan na won yi ra Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra. Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won ma ngaxakerenya xun xa masa. Amina.

Ala xa masenyi

Annabi Pɔlu naxan seβε Filemon ma

Sora

Pɔlu xa bataaxe Filemon ma Onesimo xa fe ra

¹ N tan Pɔlu nan yi ki, naxan bara findi geeliman ra Ala xa Mixi Sugandixi be. Muxu nun won ngaxakerenyi Timote nan yi bataaxe seβεfe, katarabi Filemon ma muxu xanuntenyi nun muxu waliboore, ² a nun Apiya muxu maagine, a nun Arikipe muxu gereso boore Ala xa gere xa fe ra, a nun danxaniyatεe nama naxan e malanma i tan Filemon xɔnyi. ³ Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi, won Marigi Isa xa hinne nun bɔɔesa fi wo ma.

⁴ Temui birin, n ne n Marigi Ala maxandima i be, n a tantuma ne i xa fe ra, ⁵ barima n bara a me i danxaniyaxi Marigi Isa ma ki naxe, i man seniyeɔe birin xanuxi ki naxe. ⁶ N Ala maxandife i be alako ngaxakerenya naxan kelima i xa danxaniya ma, a xa a niya i xa fahaamui xa gbo, i xa nɔ fe fanyi birin kolonde naxan na won yi ra Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra. ⁷ N ngaxakerenyi Filemon, i xa xanunteya bara n naseewa ki fanyi, a man bara limaniya fi n ma, barima seniyeɔe bɔɔe fan bara seewa i saabui ra.

⁸ Na kui, hali n to nɔma i yamaride Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, i xa fe raba i lanma i xa naxan naba, n mu na rabama. ⁹ N i mayandima won ma xanunteya nan ma fe ra. N tan Pɔlu nan wɔyɔnfe i be yi ki, xεmɔxi naxan na geeli Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe ra. ¹⁰ N i mayandife n ma di Onesimo nan ma fe ra, n bara findi naxan baba ra n ma geelimaniya kui. ¹¹ Singe, a tide yo mu nu na i be, kɔɔ yakɔsi, a tide bara gbo i be ki fanyi, alɔ a gboxi n fan be ki naxe. ¹² Hali a to rafan n ma alɔ n ya firinyi, n na a ragbilenfe i ma. ¹³ N bara wa a xɔn a xa lu n yi ra, alako a xa n mali i tan ɔɔɔ ra n ma geelimaniya kui, n bara naxan sɔɔ Ala xa xibaaru fanyi xa fe ra. ¹⁴ Kɔɔ n mu waxi fefe rabafe n mu i maxɔrin. Na kui, i xa fe fanyi raba kelima ne i janige nan ma, be-nun n tan xa i yamari. ¹⁵ Temunde, Onesimo bara ba i yi ra waxati nde bun ma, alako a man xa gbilen i ma abadan. ¹⁶ I tan be yakɔsi, a tide bara dangi konyi ra. A bara findi i ngaxakerenyi yete yati ra. N tan bara a xanu ki fanyi, kɔɔ a lan i tan nan xa a xanu dangi n na a xa mixija nun a xa danxaniya xa fe ra.

¹⁷ Na kui, xa i n kolonxi i ngaxakerenyi ra, i xa a fan nasene ab n tan yete nan faxi i ma. ¹⁸ Xa a fefe jaaxi niyaxi i ra, xa i xa doni yo a ma, na kote birin xa findi n tan gbe ra. ¹⁹ N tan Polu nan yi sebefe n yete belexe ra, i xa a kolon n a birin nagbilenma ne i ma. Kɔnɔ hali n mu i ratu, i danxaniyaxi n tan nan saabui ra. ²⁰ N ngaxakerenyi, i fan xa yi fe raba n be Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra. I fan xa n bɔne raseewa, Marigi xa fe ra. ²¹ N to yi sebefe, n a kolon i mu tondima n waxɔnfe rabade, i jan nde sama ne a xun.

²² Fe keren luxi: I xa nu n yigiyade yailan, barima n laxi a ra, n fama ne gbilende wo yire wo xa Ala maxandi saabui ra.

²³ Epafirasi i xebu, muxu nun naxan bara findi geelimanu ra Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra. ²⁴ N walibooree Maraki, Arisitaraki, Demasi, nun Luki, e fan i xebu.

²⁵ Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, xa hinne wo birin na.

Sora

Eburu

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kabi dunija sa daa, Alatala na a xa seriyε masenfe adamadie bε. Namijɔnmε xungbee naxa Ala xui mε, e fa na dentεge sa mixie bε. Iburahima, Isiyaga, Yaxuba, Yusufu, Munsa, Yosuwe, Dawuda, Sulemani, Esayi, nun Esidiri-rasi, nee birin findixi mixi binyee nan na Ala naxee rawalixi alako a xa seriyε xa kolon, a xa sεbε Kitaabui kui. A dɔnɔɔ ra Ala naxa a xa masenyi nde so Annabi Isa yi ra, naxan findixi a xa Mixi Sugandixi ra dunija birin bε. Isa fatanxi Eburu bɔnɔɔ nan na alɔ namijɔnmε dangixie. A naxa na seriyε birin natinmε alɔ Ala nu wama a xɔn ma ki naxε. Kɔnɔ Ala nu bara masenyi nεnε nde so Isa yi ra, Eburu bɔnɔɔ mu nu naxan kolon sinden. Na masenyi mu Ala xa seriyε singe matandixi de, a a rakamalixi nε.

Singe ra Ala nu bara saatε xiri a tan nun adamadie tagi, kɔnɔ yunubi keren gbansan nu nɔma na saatε kanade, mixi fa lε. Isa to fa dunija ma, Alatala naxa saatε nεnε xiri a tan nun adamadie tagi, naxan nɔma yunubie xafaride, mixi fa nɔ kaside.

Singe ra Ala nu bara sεrεxεdubεε ti a tan nun adamadie tagi, e xa findi mixie xa saabui ra. Kɔnɔ e to nu findixi adamadie ra, e fan naxa yunubie raba alɔ booree, e naxa faxa. Na kui, e mu findi saabui fanyie ra. Isa to fa dunija ma, Alatala naxa a ti a tan nun adamadie tagi, a naxa findi dunija saabui fanyi ra. Yunubi yo mu nu na ma. Faxε mu nu nɔma a makankande. Na kui, Ala naxa a xa fe ite, a xa dunija yamari sa keli Ala yirefanyi ma, a magoroxi dennaxε.

Singe ra Ala nu bara a masen mixie bε a e xa xurusee ba sεrεxε ra e xa yunubie xa fe ra. Na naxa adamadie bɔnε raxara dondoronti, kɔnɔ a mu nɔ e xa yunubi xafaride yati yati. Isa to fa dunija ma, Alatala naxa a yamari a xa a yetε ba sεrεxε ra dunija bε. Na kui, adamadie xa yunubie naxa xafari, mixie naxa kisi sɔtɔ naxan mu kanama abadan.

Na birin a masenxi nε a Ala Isa xεxi nε alako a xa a xa seriyε rakamali, a findi kisi ra bɔnɔɔ birin bε. Xibaaru fanyi nan na ki. Ala xa na raso won bɔnε kui, won xa fahaamui sɔtɔ na ma, a a findixi kisi nan na won bε. Amina.

Ala xa masenyi

Eburu bɔnɔɔ bε

Sora

Ala xa xεra

¹ Tεmui dangixi Ala naxa masenyi ti won benbae bε namijɔnmεε saabui ra. A na raba nε sanmaya wuyaxi, a na raba nε ki wuyaxi ra. ² Kɔnɔ yakɔsi, naxan findixi waxati dɔnɔɔ ra, Ala a xa masenyi ti won bε a xa Di saabui ra. A bara a xa Di findi dunija ke tongoma ra, a dunija daa a xa Di nan saabui ra. ³ Yi Di findixi Ala xa nɔre tofanyi nan na, a findixi Ala misaali yati nan na. A dunija bun tima a xa masenyi sεnbεma nan na. A to gε yunubie xafaride, a naxa a magoro Ala Nɔrε Kanyi yirefanyi ma ariyanna kui.

⁴ Na kui, a tide dangi malekεε ra, a xili fisamante nan sɔtɔ. ⁵ Ala mu a masenxi malekε yo bε,

«N ma di nan i ra,
to n bara findi i Baba ra.»
A mu a masenxi malekε yo bε,
«N tan findima a Baba ra,
a tan findima n ma di ra.»

⁶ Ala to a xa Di fisamante ramini dunija, a naxa a fala,

«Ala xa malekεε xa a batu.»
⁷ A a masenxi malekεε xa fe ra,
«Ala xa malekεε luma nε alɔ foye,
a xa walikεε luma nε alɔ tε.»

⁸ Kɔɔ a a masenxi nɛ a xa Di xa fe ra,
 «Ala, i xa mangɛ kibanyi buma nɛ abadan.
 Tinxinyi nan findixi i xa mangɛya tɔnxuma ra.
⁹ Tinxinyi nan nafan i ma.
 Naaxɔɔa mu rafan i ma fefe ma.
 Na nan a toxi, Marigi, i Marigi Ala bara i sugandi
 sɛɛwɛ kui.
 I findixi fisamante nan na dangife i booree ra.»
¹⁰ A man a masenxi nɛ,
 «Marigi, i bara duniɔa ti a fɔlɛ ra,
 i tan nan koore daaxi.
¹¹ Koore nun bɔxi fama kanade,
 kɔɔ i tan buma nɛ abadan.
 E forima nɛ alɔ dugi.
¹² I koore nun bɔxi mafindima nɛ
 alɔ donma mafindima ki naxɛ.
 E fama nɛ masarade alɔ sose masarama ki naxɛ.
 Kɔɔ i tan mu masarama,
 i xa fe mu ɔɔnma abadan.»
¹³ Ala mu a masenxi malekɛ yo bɛ,
 «I xa dɔɔ n yirefanyi ma,
 han n xa gɛ i yaxuie ragorode i sanyi bun ma.»
¹⁴ Malekɛ tan findixi Ala xa walikɛɛ nan na, fate mu
 na naxɛɛ bɛ, a naxɛɛ xɛɛma kisi ketongoe malide.

Ala xa sɛrɛxɛ

2 Won xa won ɔɔngi sa na masenyi xɔn ma a fanyi
 ra, won naxan mɛxi, alako won naxa kira bɛnin.
² Ala xa masenyi sɛnbɛ nu gbo, a nu bara naxan so
 malekɛɛ yi ra. Adamadi naxɛɛ na matandi, e naxa sare
 xɔɔxɔɔ nɛ xɔɔ. Xa nɛɛ sa sare xɔɔxɔɔ nɛ xɔɔ, ³ won tan go?
 Xa won kisi xungbe rabolo, won ma fe fa luma di? Won
 Marigi yati nan singe a masenxi won bɛ, mixi naxɛɛ a
 xui mɛxi e fan bara findi na seedee ra. ⁴ Ala bara e xa
 seedɛɔɔxɔɔyɛ fari isa tɔnxumae ra, fe magaaxuxie, kaa-
 banako mɔɔli birin, nun buɔnae ra Xaxili Seniyenxi nax-
 ɛɛ fixi e ma a waxɔnki.
⁵ Ala mu mangɛya fima malekɛɛ ma tina e xa duniɔa
 yamari, muxu duniɔa naxan xa fe falafe wo bɛ yi ki. ⁶ Yi
 seedɛɔɔxɔɔyɛ sɛbɛxi Kitaabui kui:
 «Munse lanxi adama ma,
 i to i maɔɔxunma a xa fe ma?
 Munse lanxi adama xa di ma,
 i to i ɔɔngi sama a xa fe xɔn ma?
⁷ I bara a ragoro malekɛɛ bun ma waxati dondoronti
 kui.
 I bara dariyɛ nun binyɛ fi a ma,
⁸ i bara se birin lu a sanyi bun ma.»
 Na kui, Ala to se birin sa a xa mangɛya bun ma, sese
 mu na a mu naxan yamarima. Kɔɔ won mu se birin
 toma a xa mangɛya bun ma sinden. ⁹ Won munse
 toma? Ala naxa Isa ragoro malekɛɛ bun ma waxati
 dondoronti kui, kɔɔ Isa xa faxɛ naxa findi xunnakeli
 nun binyɛ ra a bɛ. Na kui, Ala naxa hinne won na, a Isa
 faha adamadi birin ɔɔxɔɔ ra.
¹⁰ Ala nan se birin daaxi, se birin na a tan nan bɛ. A
 man wama adamadi gɔbɛgɛbe xa so a xa nɔrɛ kui. Na
 kui, a nu lanma a xa e Rakisima xa fe rakamali tɔrɛ ra.

¹¹ Naxan adamadi raseniyeɔma, nun naxɛɛ
 raseniyeɔnxi, e birin fatanxi Baba keren nan na. Na kui,
 a mu yaagi e xilide a ngaxakerenyie. ¹² A naxa a
 masen, «N i xili masenma nɛ n ngaxakerenyie bɛ, n i
 matɔɔma nɛ ɔɔma tagi.» ¹³ A man naxa a masen, «N
 nan n ma lanlanteya sama Ala nan ma.» A man naxa a
 masen, «N na bɛ, muxu nun die Ala naxɛɛ fixi n ma.»
¹⁴ Na die to findi fate nun fase ra, Isa fan naxa a yetɛ
 misaali e ra, alako a xa nɔ Ibulisa xun nakanade a yetɛ
 xa faxɛ saabui ra. Faxɛ sɛnbɛ nu na Ibulisa nan yi ra.
¹⁵ Isa naxa a yetɛ misaali a ngaxakerenyie ra alako a xa
 e ratanga faxɛ xa gaaxui ma e xa duniɔeigiri kui, nax-
 an luxi alɔ konyiya. ¹⁶ A na birin naba Iburahima bɔnɔɔ
 nan malife ra, a mu a raba malekɛɛ xa bɛ. ¹⁷ Na nan a
 toxi a naxa a yetɛ maniya a ngaxakerenyie ra, alako a
 xa nɔ sɛrɛxɛdubɛ kuntigi wali rabade kinikini nun
 tinxinyi ra Ala bɛ, a fa findi ɔɔma xa yunubie xafarima
 ra. ¹⁸ Isa fata mixie malide e xa maratantanyi kui, bari-
 ma a fan maratantanyi nun tɔrɛ kolon nɛ.

Isa nun Annabi Munsu

3 Na kui, n ngaxakerenyi seniyenxi, wo tan naxɛɛ
 xilixi ariyanna ma, wo xaxili xa ti Isa ra, Ala xa
 xɛɛra nun a xa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi, won danxaniyaxi
 naxan ma. ² A tinxin nɛ Ala bɛ, naxan nu bara a ti na
 wali ra, alɔ Annabi Munsu fan a rabaxi ki naxɛ Ala xa
 banxi kui. ³ Isa xa binyɛ dangi Munsu gɛɛ ra, alɔ banxi-
 ti xa binyɛ dangixi a xa banxi ra ki naxɛ. ⁴ Banxi birin
 tixi mixi nde nan saabui ra, kɔɔ Ala nan duniɔa birin
 daaxi. ⁵ Annabi Munsu findixi konyi dugutɛɛ nan na
 Ala xa banxi kui, alako a xa seedɛɔɔxɔɔyɛ ba masenyi
 xa fe ra naxan fama tide. ⁶ Kɔɔ Ala xa Mixi Sugandixi
 findixi Ala xa Di dugutɛɛ nan na, naxan Ala xa banxi
 yamarima. Won tan fan findixi na banxi nan na, xa
 won lama Isa ra, xa won won xaxili tima a ra, na nan
 findixi won ma matɔɔɔ ra.
⁷ Na na a ra, wo xa wo ɔɔngi sa Ala Xaxili Seniyenxi xa
 masenyi xɔn ma. A sɛbɛxi,
 «Xa wo bara a xui rame to,
⁸ wo naxa wo kobe raso a ra,
 alɔ wo a rabaxi ki naxɛ gbɛngberenyi ma.
 Na tɛmɛui a nu wo matofɛ nɛ,
 kɔɔ wo naxa a matandi.
⁹ Menni wo benbae bara kata e xa n mato.
 E naxa n ma wali to ɔɔ tongo naani bun ma.
¹⁰ Na kui, n naxa kɔɔ na waxati mixie ma.
 N naxa a fala, «E bɔnɛ makuya n na tɛmɛui birin,
 e mu n ma sɛriyɛ kolon.»
¹¹ Na na a ra n naxa n kali xɔnɛ kui,
 «E mu soma n ma malabui kui feo!»
¹² N ngaxakerenyie, wo xa mɛɛni wo yetɛ ma a fanyi
 ra alako wo bɔnɛ naxa lu ɔɔaxunna nun danxaniy-
 atareɔa kui, wo fa gbilen Ala fɔɔ ra, Ala naxan na na.
¹³ Kɔɔ yo kɔɔ wo xa wo bore ralimaniya. Wo xa gbilen
 na ma kɔɔ birin alako yunubi naxa fa wo nɔ, wo bɔnɛ
 fa balan Ala mabiri. ¹⁴ Xa won sa won xaxili tima Ala xa
 Mixi Sugandixi ra alɔ won a fɔɔ ki naxɛ, lanyi bara lu
 won nun Isa tagi. ¹⁵ A sɛbɛxi Kitaabui kui,

«Xa wo bara a xui rame to,
wo naxa wo kobe raso a ra,
alɔ wo a rabaxi ki naxɛ wo to a matandi.»

¹⁶ Nde Ala matandi, e to ge a xui ramede? Mixie xa mu a ra naxee mini Misira bɔxi ra Annabi Munsa saabui ra? ¹⁷ Ala xɔɔ nɛ ndee ma nɛ tongo naani bun ma? Mixie xa mu a ra naxee yunubi rabaxi, e fa sɔntɔ gbengberenyi ma? ¹⁸ Ala a kali nde be a e mu soma a xa malabui yire? Mixie xa mu a ra naxee a matandixi? ¹⁹ Na kui, won bara a fahaamu a e xa danxaniyatareɲa nan a niya e mu so.

Malabui danxaniyatɔɔe be

4 Ala xa laayidi, a naxan tongo won be sofe a xa malabude, na mu kanaxi. Wo xa fe birin naba alako sofe na malabude kui a naxa kana wo be. ² Won bara na xibaaru fanyi me alɔ booree a mexi ki naxɛ, kɔɔ a mu sese fanxi e ma e xa danxaniyatareɲa xa fe ra. ³ Kɔɔ won tan naxee bara la a ra, won fama nɛ sode na malabude kui. A seɓexi na xa fe ra,

«N to kɔɔ e ma, n naxa n kali,
e mu soma n ma malabude.»

Kɔɔ Ala xa wali bara ɲɔɲ kabi dunija fɔle, ⁴ barima a seɓexi Kitaabui kui na lɔɔɔ solofere nde xa fe ra,
«Lɔɔɔ solofere nde Ala xa wali naxa kamali. A naxa a malabu.»

⁵ A man seɓexi Kitaabui kui, «E mu soma n ma malabude.»

⁶ Ala nu bara a ɲanige mixi ndee xa so a xa malabude kui, kɔɔ na mixi singe naxee na xibaaru mexi, e mu so e xa danxaniyatareɲa xa fe ra. ⁷ Na nan a toxi Ala bara lɔɔɔ gbete sugandi naxan findixi to ra. Na fe singe to bara dangi a xɔɔnakuye ra, Ala man naxa a masen Dawuda saabui ra,

«Xa wo bara a xui rame to,
wo naxa wo kobe raso a ra.»

⁸ Xa a sa li Yosuwe nu bara malabui fi e ma nu, Ala man mu nu lɔɔɔ gbete xa fe falama nu. ⁹ Han ya malabui luxi Ala xa ɲama be e mu naxan sɔɔxi sinden.

¹⁰ Naxan soma Ala xa malabui kui, a a malabuma nɛ a xa wali birin ma, alɔ Ala malabuxi a xa wali kui ki naxɛ.

¹¹ Won xa fe birin naba sofe ra na malabui kui, alako mixi yo naxa bira tantanyi kui alɔ Isirayilakae a rabaxi ki naxɛ. ¹² Ala xa masenyi senbe gbo, a walima mixi bɔɲe ma. A xaɲɲen dangife santidegema de firinyi ra. A soma won bɔɲe nun won sondonyi nan kui, a so won sɔɔra nun won nadɔɔɔdeɛ xɔɔ. A won sondonyi waxɔɔfe nun maɲɔɔxunyi birin makiiti. ¹³ Nimase yo mu nɔɔma a nɔɔunde Ala ma. Ala fe birin toma nɛ, fe birin dentegɛ fama sade a tan nan be.

¹⁴ Isa, won ma serexedube kuntigi xungbe, Ala xa Mixi Sugandixi, a to so ariyanna kui, won fan xa bira won ma danxaniya fɔɔ ra won bara naxan makenen.

¹⁵ Won ma serexedube kuntigi won ma senbetareya kolon, a kinikinixi won ma na nan ma. Sentane naxa kata a ratantande mɔɔli birin na alɔ won tan, kɔɔ a mu a nɔ. ¹⁶ Na na a ra, won xa won maso a xa hinne

kibanyi ra lanlanteya ra, alako won xa kinikini nun hinne sɔɔ a temui.

Isa won ma serexedube kuntigi

5 Serexedube kuntigi birin tongoxi adamadie nan ya ma, a fa ti Ala xa wali ra adamadie be, alako a xa hadiya nun serexe mɔɔli birin ba yunubie xa fe ra. ² A mixie xa fe kolon naxee na dimi kui, e lɔɔxi, barima a fan na e ya ma, a tantanma. ³ A xa senbetareya a niyama nɛ a xa serexe ba a yete xa yunubie be, a nun nama xa yunubie xa fe ra.

⁴ Mixi mu nɔɔma yi binye sɔɔɔde a yete ra, fo Ala a xili alɔ a Haruna xili ki naxɛ. ⁵ Ala xa Mixi Sugandixi fan mu serexedube kuntigi binye sɔɔɔ a yete xa ra. Ala nan a fixi a ma, a falafe ra,

«To i bara findi n ma di ra.

N tan fan bara findi i Baba ra.»

⁶ A man seɓexi Kitaabui kui,

«I bara findi serexedube ra abadan,
Melekisedeki mɔɔli.»

⁷ Isa bara a xui ite Ala maxandi ra a xa dunijeigiri kui, a bara a makula, a na wafe. A na raba nɛ barima a a kolon a Ala nan nu nɔɔma a ratangade faxe ma. Ala bara a xa duba suxu, barima a nu bara tin lufe a xa yaamari bun ma. ⁸ Isa findixi Ala xa Di nan na, kɔɔ na kui a naxa a matinkan fo a xa Ala rabatu hali na findixi tɔɔɔ nan na a be. ⁹ Isa xa fe to kamali, a naxa findi saabui ra a mantonyie birin xa abadan kisi sɔɔɔ. ¹⁰ Ala naxa a ti serexedube kuntigi ra Melekisedeki daaxi.

¹¹ Fe gbegbe na na kui muxu wama naxan masenfe wo be, kɔɔ na tagi rabafe xɔɔɔ, barima wo mu soma fee kui mafurenyi ra. ¹² A nu lanma wo xa findi karamɔɔ ra yi waxati, kɔɔ han yakɔɔ wo hayi na karamɔɔ nde ma naxan wo xaranma Ala xa masenyi singee ra. Wo mu fata fe tilinxi fahaamude sinden, alɔ diyɔɔ naxan mu fata sube donde, fo a xa xiɲe min sinden. ¹³ Mixi naxan hayi na Ala xa na masenyi singee ma, a mu gexi tinxinyi kolonde, a mu mɔɔxi a xa danxaniya kui. A luxi alɔ diyɔɔ naxan xiɲe gbansan minma. ¹⁴ Kɔɔ mixi naxan mɔɔxi a xa danxaniya kui, naxan bara ge tinxinyi nun tinxintareya tagi raba kolonde, a nɔɔma nɛ xaranyi tilinxi fan kolonde. A tan luxi alɔ xɛmɔɔxi naxan baloma sube fanyi ra.

Ala xa seriye tilinxi

6 Na nan a toxi won lanma won xa siga yare ma Ala xa Mixi Sugandixi xa xaranyi kui. Won xa dangi na masenyi singee ra, won xa so fe tilinxie kui. Na masenyi singee nan ya: wali ɲaaxi beɲinfe naxan mixi xaninma yahannama, ² danxaniyafe Ala ma, xunxafe ye xɔɔra, belexe safe mixie ma, kelifɛ faxe ma, nun Ala xa kiiti dɔɔɔɔ. ³ Xa Ala tin, won xa siga yare ma won ma xaranyi kui.

⁴ Mixi naxan bara ge Ala xa naiyalanyi tode, naxan bara Ala xa ki nemunnemun, Ala Xaxili Seniyenxi bara lu naxan be, ⁵ naxan bara a kolon a Ala xa masenyi fan, naxan bara Ala senbe kolon naxan fama rawalide

waxati naxan sa fama, ⁶ xa a sa li na mixi mɔɔli bara danxaniya beɲin, a mu nɔma tuubide nɔnɔ. A luxi alɔ a man bara Ala xa Di mabanban wuri magalanbuxi ma, a fa a rayaagi nama ya xɔri.

⁷ Bɔxi naxan bara tune ye sɔɔɔ a fanyi ra, a fa sansi ramini a kanyi be, Ala baraka ragoroma ne a ma. ⁸ Kɔnɔ bɔxi naxan tunbe nun jooge tun naminima, na bɔxi mu fan. A gbe mu luxi a xa danka, a raɲɲɲi a fa gan.

⁹ Muxu xanuntenyie, hali muxu xa wɔyenyi xɔxɔ, muxu bara la a ra wo na kira fanyi nan xɔn, naxan findi kisi kira ra. ¹⁰ Ala tinxin, a mu neemuma wo xa wali ma. A wo xa xanunteya kolon, wo naxan masenxi wo xa wali kui a xili ra, a nun wo naxan masenxi seniyeɲɔe be. Han ya wo na na wali nan kui. ¹¹ Muxu wama ne wo xa wo tunɲabexi na birin kui han a raɲɲɲi, alako wo xa fe sɔɔɔ wo wo xaxili tixi naxan na. ¹² Wo naxa wo tunɲaxɔnɔ. Wo xa bira danxaniyatɔe xa misaali fɔxɔ ra, naxee ke sɔɔɔma Ala naxan laayidixi e be. E na sɔɔɔma e xa danxaniya nun e xa tunɲabexi nan saabui ra.

¹³ Ala to laayidi tongo Iburahima be, a mu nɔ a kalide fe nde ra naxan gbo a be. Na na a ra, a naxa a kali a yete ra, ¹⁴ a falafe ra,

«N baraka sama ne i xa fe. I bɔnɔe wuyama ne.»

¹⁵ Iburahima to ge mame tide, Ala naxa a xa laayidi rakamali a be. ¹⁶ Adama a kalima fe nde ra naxan gbo a be. Na marakali senbe fima ne a xa wɔyenyi ma, alako mixi naxa nɔ na matandide. ¹⁷ Na nan a toxi, Ala fan naxa a rakali alako mixie, na laayidi tongoxi naxee be, e xa a kolon Ala xa nate mu masarama. ¹⁸ Ala naxa na laayidi tongo, a man naxa a rakali, alako won xa nɔ li-maniya xungbe sɔɔɔde. Wule yo mu na na fe firinyi kui. Won bara fe birin nabolo a xa fe ra, won fa won xaxili ti a ra. ¹⁹ Mixi xaxili tife Ala ra, a luma ne alɔ hanga naxan banbanxi ye bun ma. Won fan won xaxili tima Ala ra na ki ne naxan na a xa hɔɔɔmɔlingira kui dugi gbakuxi xanbi ra, ²⁰ Isa soxi dennaxe won ya ra, a xa findi won ma serexedube kuntigi ra abadan, alɔ Melekisedeki.

Serexedube Melekisedeki

7 Melekisedeki nan nu na Salamu mange ra, a man nu findixi Ala Xili Xungbe Kanyi xa serexedube nan na. Iburahima to ge mange ndee xun nakanade, Melekisedeki naxa sa naralan a ra, a duba a be. ² Iburahima naxa farile fi a ma. Melekisedeki xili fasarixi yi ki «mange tinxinxi.» A man nu findixi Salamu mange nan na, naxan xili fasarima yi ki «bɔnɔesa mange.» ³ A baba mu kolon, a nga mu kolon, a xa taruxui mu kolon. A xa simaya fɔlɔxi temui naxe, a nun a nɔn te-mui, na fan mu kolon. Na kui, a luxi ne alɔ Ala xa Di, naxan findixi serexedube ra abadan.

⁴ Wo a mato Melekisedeki tide nu gboxi ki naxe. Hali won baba Iburahima, a naxan sɔɔɔ a wasaso se ra, a naxa na farile fi a ma. ⁵ Ala xa seriye a falama nama xa farile so Lewi bɔnɔe yi ra, naxan findixi serexedube ra. Na nama fan kelixi Iburahima bɔnɔe ne, e findi Lewi ngaxakerenyie nan na.

⁶ Kɔnɔ Melekisedeki tan, hali a to mu nu na Lewi bɔnɔe xa taruxui kui, Iburahima naxa farile so a yi ra.

Melekisedeki naxa duba Iburahima laayidi kanyi be.

⁷ Birin a kolon mixi naxan dubama a boore be, a tide gbo na kanyi be.

⁸ Lewi xa mixi naxee farile rasuxuma, e faxama ne, kɔnɔ Melekisedeki tan mu faxaxi. ⁹ Na kui, a luxi ne alɔ Lewi, naxan luma farile rasuxu ra, a nu bara farile fi Melekisedeki ma Iburahima saabui ra, ¹⁰ barima Lewi bɔnɔe nu na a benba Iburahima fate i, a naralan Melekisedeki ra temui naxe.

¹¹ Xa a sa li fe birin nu nɔma kamalide Lewi bɔnɔe xa serexedube na saabui ra nu, nama Ala xa seriye sɔɔɔxi naxan na, e hayi mu nu na Melekisedeki xa serexedube na ma nu, naxan mu fatanxi Haruna bɔnɔe ra.

¹² Serexedube na masara, yaamari fan xa masara.

¹³ Yi masenyi birin falaxi mixi naxan ma fe ra, a kelixi bɔnɔe ne serexedube mu na bɔnɔe naxe. ¹⁴ Birin a kolon a won Marigi kelixi Yuda bɔnɔe ne. Annabi Munsa mu yaamari yo fi na bɔnɔe mixie ma e xa serexedube wali raba.

¹⁵ Muxu naxan masenxi, a fiixe, barima serexedube gbete bara mini, naxan maniya Melekisedeki ra, ¹⁶ naxan mu findixi serexedube ra a bɔnɔe xa fe ra. Na kanyi findixi serexedube ra, barima faxe mu nɔ a ra. ¹⁷ Yi seederɔxɔya bara raba a xa fe ra,

«I findixi serexedube nan na abadan, Melekisedeki daaxi.»

¹⁸ Yaamari singe bara ba na a xa senbetareya xa fe ra, a mu nu nɔma a xa wali rabade. ¹⁹ Na yaamari mu nɔ fefe rakamalide, kɔnɔ fe neene bara mini won xaxili tima naxan na, naxan nɔma won malide won makɔede Ala ra.

²⁰ Na fe neene mu tixi marakali xanbi. ²¹ Serexedube singee bara wali suxu marakali xanbi, kɔnɔ Isa nan findixi serexedube ra yi marakali ra Ala naxan masenxi, «Marigi bara a kali, a mu a xa nate masarama:

I tan nan findixi serexedube ra abadan.»

²² Na kui, Ala bara saate tongo won be Isa saabui ra, naxan fan boore be.

²³ Na xanbi, serexedube singee nu wuya, barima e to faxa, mixi gbete nu tima e nɔnɔ ra. ²⁴ Kɔnɔ Isa tan mu faxama, a buma ne abadan. A xa serexedube na mu radangima mixi gbete ma. ²⁵ Na nan a toxi a nɔma mixi rakiside naxan a makɔema Ala ra a tan saabui ra. A nɔnɔ to a ra, a nɔma findide e xa saabui fanyi ra Ala yire abadan.

²⁶ Won hayi na na serexedube kuntigi mɔɔli nan ma naxan seniyeɲ, yunubi mu na naxan ma, naxan mu fe nɔnɔ yo kolon, naxan mu luma yunubite ya ma, naxan xa fe itexi dangife koore ra. ²⁷ Isa mu luma alɔ boore serexedube kuntigie, naxee lanma e xa serex ba lɔxɔ yo lɔxɔ e xa yunubie xa fe ra, a nun nama xa yunubie xa fe ra. A tan bara a yete ba serex ra kerenyi ra. ²⁸ Yaamari singe nu mixi senbetaree nan tima serexedube kuntigie ra, kɔnɔ na marakali neene naxan faxi na yaamari singe dangi xanbi, a bara Ala xa Di ti serexedube kuntigi ra, naxan bara ge kamalide abadan.

Ala xa saate neene

8 Masenyi xunyi nan ya: Won ma serexedube kuntigi magoroxi Ala Xili Xungbe Kanyi xa kibanyi yirefanyi ma ariyanna kui. ² A walima Ala xa hɔɔmɔlingira yati yati nan kui, Marigi naxan tixi, adamadie belexe foxi mu naxan na.

³ Serexedube kuntigi birin lanma a xa serexe mɔɔli birin ba Ala be. Na kui a nu lanma se nde xa lu yi serexedube fan yi ra a naxan bama serexe ra. ⁴ Xa won ma serexedube kuntigi nu na dunija nu, a mu nu findima serexedube ra nu, barima Ala xa yaamari pan bara mixi gbete ti na serexe wali ra.

⁵ Na mixie Ala batuma hɔɔmɔlingira nan kui, naxan misaalixi hɔɔmɔlingira ra naxan na ariyanna. Na nan a toxi Ala naxa Annabi Munsa yamari hɔɔmɔlingira tife ra, a falafe ra,

«A mato a fanyi ra,
i xa hɔɔmɔlingira ti
alɔ a masenxi i be geya fari ki naxe.»

⁶ Kɔɔɔ yakɔsi Ala xa Mixi Sugandixi bara wali sɔɔɔ naxan tide gbo boore serexedube xa wali be tife ra Ala nun adamadie tagi. A tide gbo barima a faxi saate naxan na, na fan saate fori be. A xa saate mabanbanxi laayidie nan na, naxee fan dangi laayidi forie ra.

⁷ Xa na saate singe nu nɔɔma a xa wali rabade nu, Ala mu fama a firin nde ra nu. ⁸ Ala naxa yi marakɔɔsi raba pama ra,

«Marigi xa masenyi nan ya:
Waxati na fafe,
n saate neene tongoma Isirayila nun Yudaya pama be temui naxe.

⁹ Na mu luma alɔ na saate singe n naxan tongo e benbae be, n e ramini Misira bɔɔxi ra temui naxe. E to n ma saate bepin, n fan naxa e bepin.

Marigi xa masenyi nan na ki.

¹⁰ Saate nan ya n naxan tongoma Isirayila pama be, na waxati dangi xanbi.

Marigi xa masenyi nan ya:
N nan n ma seriye rasoma ne e xaxili kui,
n a sebe e sondonyi ma.

N findima e Marigi Ala nan na,
e fan findi n ma pama ra.

¹¹ Mixi yo mu a boore matinkanma,
mixi yo mu a falama a ngaxakerenyi be,
«I xa Ala kolon,»

barima na waxati e birin n kolonma ne,
kelife mixi xuri ma han mixi xungbe.

¹² N dijema ne e xa tinxintareya ma,
n e xa yunubie xafarima ne.»

¹³ A to yi saate xili fala saate neene, a bara boore findi saate fori ra. Saate fori tan lanma a xa ba na, a tide mu na sɔɔɔ.

Ala xa Mixi Sugandixi xa serexe

9 Saate singe bun ma, yaamari ndee nu na batui xa fe ra, nun Ala xa hɔɔmɔlingira xa fe ra, naxan nu na dunija. ² Na hɔɔmɔlingira to ti, yire nde nu na naxan nu xili yire seniyenxi. Lanpui nu na a kui, a nun teebili serexe taami nu saxi naxan ma. ³ Yire seniyenxi firin nde nu na dugi gbakuxi xanbi ra, naxan nu seniyen dangife boore ra. ⁴ Surayi ganse xeema daaxi nun saate kankira nu na na yire kui. Xeema nu saxi saate kankira birin ma. Tɔɔnbili xeema daaxi mana nu ragataxi naxan kui, Haruna xa xuli naxan fuga, a nun walaxee, saate sebexi naxee ma, e birin nu na na saate kankira kui. ⁵ Ala xa maleke kɔɔxi masolixi firinyi nu tixi saate kankira fari, e yunubi xafari yire makoto. A mu lanma won xa so na wɔyenyi birin kui yakɔsi.

⁶ Na yire to ge yailande na ki, serexedube nu luma so ra na yire seniyenxi singe nan kui, e e xa wali raba naa. ⁷ Kɔɔɔ serexedube kuntigi nan gbansan nu nɔɔma sode na yire seniyenxi firin nde kui. Ne yo ne a nu soma naa sanmaya keren, a wuli xanin a xa yunubie nun pama xa yunubie xa fe ra e naxan naba a kolontareya ma. ⁸ Na kui, Ala Xaxili Seniyenxi nu wama a masenfe ne a yire naxan nu seniyen dangife yire birin na, a menni mu nu rabixi mixie be na hɔɔmɔlingira singe xa waxati. ⁹ Na birin findixi misaali nan na yi waxati mixie be. A a masenma a na serexe birin mu nɔɔma batulae xaxili raseniyende. ¹⁰ Na yaamari singee, donse, minse, nun sali ye xa fe ra, e nu fixi mixie ma e xa yunubie nan xa fe ra, han waxati neene fama temui naxe.

¹¹ Ala xa Mixi Sugandixi to findi won ma serexedube kuntigi ra, a bara fa heeri ra, a naxan sɔɔɔ won be. A bara so Ala xa hɔɔmɔlingira fanyi kui, adamadi mu naxan yailanxi yi bende fuɔi fari. ¹² Kɔɔɔ a mu so si kontonyi nun ninge wuli xa ra, a so na yire seniyenxi fisamante kui a yete wuli nan na. A so ne kerenyi ra, barima na nu findixi xunsare nan na adamadi be naxan mu kɔɔma abadan. ¹³ Xa si kontonyi nun tura wuli, a nun te xube naxan fatanxi ninge serexe ra a sa mixi seniyentaree ma, xa na fe mɔɔli nɔɔma mixi raseniyende nu, ¹⁴ Ala xa Mixi Sugandixi wuli mu dangima xe na ra? A naxa a yete ba serexe kamalixi ra Ala be, Ala Xaxili Seniyenxi xa yaamari bun ma, alako a xa won xaxili raseniyen wali paaxie ma, naxee won faxama. A na raba ne won be alako won xa Ala Nije batu.

¹⁵ Na kui, a bara findi saabui ra yi saate neene xa fe ra, mixi xilixie xa ke sɔɔɔ naxan buma abadan, alɔ a laayidixi e be ki naxe. A faxa na nan ma, a findi xunsare ra yunubie xa fe ra naxee rabaxi na saate fori xa waxati bun ma. ¹⁶ Saate naxan findi ke fe ra, na mu kamalima sinden, fo saate tongoma faxa. ¹⁷ Ke mu nɔɔma sɔɔɔde beenun saatetongoe xa faxa. A mu sɔɔɔma saatetongoe baloxi temui naxe. ¹⁸ Na nan a toxi na saate singe mu tongoma wuli xanbi. ¹⁹ Annabi Munsa to Ala xa seriye masen pama be, a naxa ningee nun si kontonyie wuli tongo, a nun ye, a fa na kasan Kitaabui nun pama ma se nde ra naxan yailanxi hisopi burexe nun yexee xabe gbeeli ra, a fa a fala, a naxe, ²⁰ «Wuli

nan ya naxan saate xirima wo nun Ala tagi.»²¹ Annabi Munsa man naxa wuli kasan hɔrɔmɔlingira ma, a nun hɔrɔmɔlingira yirabase birin ma.²² A seriye ki ma, fayida se birin naseniyenma wuli nan na. Yunubi mu xafarima wuli ifili xanbi.

²³ A nu lanma se naxee misaalixi fee ra ariyanna kui, e xa raseniyen serexɛ ra. Ariyanna xa maraseniyenyi rabama serexɛ nan na naxee fan booree bɛ.²⁴ Ala xa Mixi Sugandixi mu soxi hɔrɔmɔlingira xa kui adamadie naxan yailanxi, naxan misaalixi hɔrɔmɔlingira ra naxan na ariyanna. A so ariyanna yati nan kui, alako a xa won ma dentɛge sa Ala bɛ.²⁵ A mu soxi naa sanya wuyaxi, alɔ serexɛdubɛ kuntigi naxan soma Ala xa hɔrɔmɔlingira kui nɛ yo nɛ wuli nde ra, naxan mu findixi a gbe ra.²⁶ Xa a nu na ki nɛ nu, Ala xa Mixi Sugandixi nu lanma nɛ a xa kɔkɔ sanmaya wuyaxi kabi duniɲa fɔlɛ ra. Kɔkɔ na mu a ra. Yakɔsi yi waxati dɔnɔɔ, a naxa mini sanmaya keren, alako a xa yunubi xa fe kana a yetɛ serexɛ saabui ra.²⁷ Adamadie faxama nɛ sanya keren, e fa makiiti.²⁸ Ala xa Mixi Sugandixi fan bara faxa sanmaya keren, alako a xa yunubi ba mixi gbegbe ma. A man fama nɛ a firin nde, kɔkɔ na waxati a mu fama yunubie xa fe xa ra, a fama mixie nan bɛ naxee xaxili tixi kisi ra.

Isa xa serexɛ

10 Annabi Munsa xa seriye misaalixi fe fanyi nan na naxan fama fade. A findixi misaali gbansan nan na. Na nan a toxi a Annabi Munsa xa seriye mu nɔma Ala batulae raseniyende kerenyi ra, na serexɛ saabui ra naxee bama nɛ yo nɛ.² Xa a sa li a nu nɔma e raseniyende nu, mixie mu nu luma serexɛ ba ra tɛmɛi birin, barima serexɛ keren gbansan nu nɔma e xa yunubi birin xafaride kerenyi ra, na yunubi xa fe maɲɔxunyi yati mu luma e xunyi.³ Kɔkɔ nɛ yo nɛ na serexɛ findima maratuse nan na mixie bɛ a yunubie na e ma.⁴ Tura nun si kontonyi wuli mu nɔma yunubie bade.

⁵ Na nan a toxi, Ala xa Mixi Sugandixi to so duniɲa, a naxa a masen Ala bɛ,

«I mu wama serexɛ xɔn.

I mu wama hadiya xɔn.

I bara fate yailan n bɛ.

⁶ I mu wama serexɛ gan daaxi xɔn ma,

i mu wama serexɛ yunubi xafari daaxi fan xɔn ma.

⁷ N naxa a masen, «N bara fa.

A seɓɛxi n ma fe ra Kitaabui kui,

Ala, n na fafe i sago rabade.»

⁸ Singe a naxa a masen,

«I mu wama serexɛ yo xɔn ma.

E mu rafan i ma.

I mu wama hadiya yo xɔn ma.

I mu wama serexɛ gan daaxi xɔn ma,

i mu wama serexɛ yunubi xafari daaxi fan xɔn ma.»

A nu bara na fala hali na yaamari to nu toma a xa seriye kui.⁹ Na dangi xanbi, a bara a masen,

«Ala, n na be. N bara fa i sago rabade.»

Na kui, a naxa fe singe ba na, alako fe firin nde xa ti.

¹⁰ Na ɲanige nan a niyaxi won naseniyenxi Ala xa Mixi

Sugandixi Isa fate saabui ra, naxan baxi serexɛ ra kerenyi ra.

¹¹ Serexɛdubɛ birin e xa wali rabama kɔkɔ yo kɔkɔ. E luma serexɛ ba ra naxee mu nɔma yunubie xafaride.

¹² Kɔkɔ Isa tan, a to ge serexɛ keren bade yunubie xa fe

ra, a naxa a magoro Ala yirefanyi ma, a luma dennaxɛ

abadan.¹³ A na a mamefe a xa ti a yaxuie ma,¹⁴ bari-

ma a bara mixie rakamali kerenyi ra, a naxee

raseniyenxi a xa serexɛ kerenyi saabui ra.

¹⁵ Ala Xaxili Seniyenxi na tagi rabama won bɛ yi

masenyi ra. A singe, a naxa a masen,

¹⁶ «Saate nan ya n naxan tongoma Isirayila kɔkɔ bɛ:

Na waxati na dangi,

n nan n ma seriye luma nɛ e kɔkɔ ma,

n na seɓɛma nɛ e sondonyi ma.»

¹⁷ A man naxa a masen,

«N mu ratuma e xa yunubie

nun e xa wali kobie ma kɔkɔ.»

¹⁸ Yunubi na ge xafaride tɛmɛi naxɛ, serexɛ mu bama

na yunubi xa fe ra kɔkɔn.

¹⁹ N ngaxakerenyie, na kui won bara limaniya sɔkɔ

sofe ra na yire seniyenxi fisamante kui Isa wuli saabui

ra.²⁰ Isa bara na kisi kira nɛnɛ rabi won bɛ, alako won

xa dangi na dugi ra naxan gbakuxi hɔrɔmɔlingira kui a

fate saabui ra.²¹ Won ma serexɛdubɛ kuntigi to tixi Ala

xa banxi xunyi ra,²² won xa won makɔrɛ Ala ra kɔkɔ fi-

ixɛ nun danxaniya ra. Na danxaniya won nalimaniya-

ma nɛ, barima won kɔkɔ raseniyenxi won ma yunubie

ma, won fate fan maxaxi ye tinse ra.²³ Won xa won

xaxili ti Ala ra tunnabɛxi kui, barima naxan laayidi ton-

goxi won bɛ, a mu nɔma na kanade.²⁴ Won xa mɛɛni

won bore ma, alako won xa won bore ralimaniya won

xa lu xanuntɛya nun wali fanyi kui.²⁵ Won naxa won

ma malanyie rabolo de, alɔ ndee na a rabafe ki naxɛ. A

lanma won xa won bore ralimaniya. Won to a kolon

Ala xa kɔkɔ na fafe, won naxa tagan na ma.

²⁶ Xa a sa li, won Ala xa kɔkɔ kolon, kɔkɔ won man

nu fa lu yunubi raba ra won ɲanige ra, serexɛ gbɛtɛ mu

na kɔkɔ naxan nɔma won ma yunubie xafaride,²⁷ fo

gaaxui xungbe Ala xa kiiti ya ra, naxan findima tɛ

mankanɛ ra a matandilae bɛ.²⁸ Xa mixi nde Annabi

Munsa xa seriye matandi, e a faxama nɛ kinikinitareɲa

kui, seede firin xa na mu a ra saxan xa seedeɲɔkɔya

saabui ra.²⁹ Kɔkɔ ɲaxankatɛ dangima na tan na mixie

bɛ, naxee Ala xa Di maboronma e sanyi ra, e a xa saate

wuli rasɔkɔ naxan e raseniyenxi, e Ala Xaxili rasɔkɔma

naxan hinnexi e ra.³⁰ Won yi masenyi kanyi kolon,

«N tan nan mixi gbɛɲɔkɔma,

n tan nan e sare fima e ma.»

A man seɓɛxi, «Marigi fama nɛ a xa ɲama makiitide.»

³¹ Ala Niɲɛ xa ɲaxankatɛ magaaxu.

³² Wo xa ratu na kɔkɔ singee ma. Wo to naiyalanyi to,

wo naxa wo tunnabɛxi gere kɔkɔkɔkɔ kui naxan findixi

kɔkɔ ra wo bɛ.³³ E naxa wo konbi, e naxa wo ɲaxanka-

ta ɲama ya xɔri. Wo fan naxa lu mixie seeti ma, naxee

bara na kɔkɔ mɔkɔkɔ.³⁴ Wo naxa kinikini geelimanie

ma, wo naxa tin a ra seɛwɛ kui e xa wo harige ba wo yi

ra, barima wo a kolon harige nde na wo be naxan dangi na boore ra pon, a bu abadan.

³⁵ Wo naxa fe rabolo, wo xaxili tixi naxan na, barima na sare gbo. ³⁶ Wo hayi na tunnabexi ma, alako wo xa Ala sago rakamali, wo fa fe sɔɔ a naxan laayidixi wo be. ³⁷ A sebexi,

«A gbe mu luxi ɔɔɔɔ.

Naxan lanma a xa fa, a fama ne,
a mu dugundima.

³⁸ N ma tinxintɔe kisima ne danxaniya saabui ra.

Ɔɔɔ xa a sa li a man naxa gbilen xanbi,
n mu ɲɛlexinma a xa fe ra.»

³⁹ Won mu findixi fe rabɛɲinyie xa ra, naxee xa fe xun nakanama. Won tan findixi danxaniyatɔee nan na, naxee kisima.

Danxaniya

11 Danxaniya kanyi, a a xaxili tima fe nde ra a laxi naxan na. Hali a mu na fe toma a ya ra, a a kolon nɔndi nan a ra. ² Won benbae xili fanyi sɔɔ na nan ma.

³ Danxaniya saabui ra, won a kolon a Ala nan duniɲa daaxi a xa masenyi ra. Se naxan toma naa a fatanxi fe nan na naxan mu toma.

⁴ Danxaniya saabui ra, Habila naxa sɛɛɛ ba Ala be naxan nu fan dangife Kabila gbe ra. Ala naxa na sɛɛɛ suxu, a Habila findi tinxintɔe ra a xa danxaniya saabui ra. Hali Habila to faxaxi, a naxan nabaxi danxaniya ra na findima ne masenyi ra won be.

⁵ Danxaniya saabui ra, Enoki naxa te koore ma, a mu faha. Mixi yo mu ɔ a tode, barima Ala nu bara a rate koore ma. Beenun a xa te, Ala nu bara a masen a Enoki rafan a ma. ⁶ Mixi mu nɔma rafande Ala ma danxaniya xanbi. Mixi naxan a makɔrema Ala ra, a lanma a xa la a ra a Ala na na, a nun a xa la a ra a Ala mixie nan sare fima naxee a fenma.

⁷ Danxaniya saabui ra, Nuha naxa kunkui banban alako a xa denbaya xa kisi. Ala nu bara banbaranyi xa fe fala a be beenun a xa duniɲa li. Nuha nu gaaxu Ala ya ra. A xa danxaniya a masenma kiiti bara kana duniɲa be. Nuha naxa tinxinyi sɔɔ ke ra a xa danxaniya saabui ra.

⁸ Danxaniya saabui ra, Iburahima naxa Ala xui ratinme sigafe ra bɔxi ma a mu dennaxan kolon, alako a xa menni sɔɔ ke ra. ⁹ Danxaniya saabui ra, Iburahima naxa sabati na bɔxi ma, Ala nu bara naxan laayidi a be. A naxa lu menni alɔ ɔɔɔ a xa kiri banxie kui, alɔ Isiyaga nun Yaxuba, naxee findixi na ketongoe ra. ¹⁰ A nu na a mamefe a xa taa senbema sɔɔ, Ala taa naxan kɔɔrinxi, a a ti.

¹¹ Danxaniya saabui ra, Sara dibaritare fan naxa ɔ di baride ɲɛlexeforiɲa kui, barima a nu laxi a ra a Ala mu a xa laayidi kanama. ¹² Na nan a to, xeme keren saabui ra, xemɔxi naxan mu nu nɔma di sɔɔɔde ɔɔɔɔ, na naxa bɔnsɔe xungbe sɔɔ, «naxan xasabi maniyaxi tunbuie xasabi ra naxee na koore ma, a nun meyenyi xasabi ra naxan na baa de ra. E kɔnti mu nɔma kolonde.»

¹³ Yi mixie bara faha e xa danxaniya kui, e mu fee sɔɔ naxee nu laayidixi e be. E nu laxi a ra a fanyi ra, a na laayidie mu kanama. E nu a kolon a e findixi «ɔɔɔ nan na duniɲa bendɛ funi fari.» ¹⁴ Mixi naxee na fe mɔɔlie falama, e a masenfe ne a e na taa gbete fenfe e sabatima dennaxɛ. ¹⁵ Xa e kelide ɔɔli nu bara e suxu nu, e nu nɔma gbilende naa. ¹⁶ Ɔɔɔ e nu taa gbete fenma naxan fan e kelide be, taa naxan na ariyanna. Na kui, Ala mu yaagixi e ra, e xa a xili e Marigi Ala, barima a nu bara taa yailan e be.

¹⁷ Danxaniya saabui ra, Iburahima mu tondi Isiyaga bade sɛɛɛ ra, Ala nu a matoma temui naxɛ. A mu tondi a xa di kerenyi bade sɛɛɛ ra, di naxan nu laayidixi a be, ¹⁸ Ala nu bara a fala naxan ma fe ra, «Isiyaga nan findima i bɔnsɔe ra, i xili luma naxan xun ma.»

¹⁹ Iburahima nu a kolon a Ala senbe gbo, hali Isiyaga faha, a nu nɔma na rakelide faxe ma. Fayida na nan naba misaali ra, barima Ala a xa di ragbilen ne a ma.

²⁰ Danxaniya saabui ra, Isiyaga naxa duba Yaxuba nun Esayu be e xa simaya xa fe ra.

²¹ Danxaniya saabui ra, Yaxuba naxa duba Yusufu xa die be, a nu luxi dondoronti a xa faha. A naxa Ala batu, a yi masuxuxi a xa xuli ra.

²² Danxaniya saabui ra, Yusufu naxa masenyi ti a xa saya makɔe, a lanma e xa naxan naba a fure ra Isirayilakae minima Misira bɔxi ra temui naxɛ.

²³ Danxaniya saabui ra, Munsa to bari, a barimae naxa a nɔxun kike saxan bun ma a xa tofanyi xa fe ra, e mu gaaxu mange xa yaamari ya ra. ²⁴ Danxaniya saabui ra, Munsa to mɔ, a naxa tondi findide Firawuna xa di gine xa di ra. ²⁵ A naxa wa a ɔɔɔ ma, a xa ɔɔɔ sɔɔ Ala xa ɲama ya ma, dine a xa ɲɛlexin yunubi ra waxati dunkedi bun ma. ²⁶ A bara a kolon Ala xa Mixi Sugandixi xa magore nan fan dangi Misira naafuli ra. A nu sare matoma a fama naxan sɔɔɔde yare. ²⁷ Danxaniya saabui ra, Munsa naxa keli Misira bɔxi ma, a mu gaaxu Firawuna xa ɔɔɔ ya ra. A naxa a tunnabexi, barima a nu gaaxuxi Ala nan ya ra, naxan mu toma.

²⁸ Danxaniya saabui ra, Munsa naxa Sayamaleke Dangi Sali raba, a wuli kasan naadee ma, alako sayamaleke naxa Isirayilakae xa di singee faha.

²⁹ Danxaniya saabui ra, Isirayilakae naxa Xulunyumi baa igiri a xaraxi ra. Misirakae to bira e fɔɔ ra, e naxa madula ye ɔɔɔ.

³⁰ Danxaniya saabui ra, Yeriko tete naxa bira a yete ra, Isirayilakae to ge a rabilinde xi solofere bun ma.

³¹ Danxaniya saabui ra, langoe gine Raxabi naxa kisi kaafirie ya ma, barima a nu bara Isirayilaka yire rabenyie yigiya a fanyi ra.

³² N munse sama na fari ɔɔɔ? Waxati mu luma n be n xa Gedeyon, Baraki, Samison, Yefite, Dawuda, Samuweli, nun namijɔnmee xa fee fala. ³³ Danxaniya saabui ra, e naxa ɔ mangataae ra, e naxa ɲɛɛ tinxinyi kui, e naxa fe laayidixi sɔɔ, e naxa ɔ yete xaɔɔe ra, ³⁴ e naxa ratanga te xungbe nun santidegema ma, e xa senbetareya naxa findi senbe ra, e naxa senbe sɔɔ gere kui, e fa sɔɔri galie kerri. ³⁵ Gine ndee naxa e ngaxak-

erenyi faxaxie to, naxee rakelixi faxe ma. Mixi ndee naxa naxankata, e tondi minide na tɔɔɛ kui, alako e xa marakeli fanyi sɔɔ. ³⁶ Mixi ndee naxa bɔɔɔ, e mayele sɔɔ, e lu geeli kui, e xirixi ɔɔɔɔɔɔɔɔ ra. ³⁷ Mixi ndee naxa magɔɔ, e naxa tɔɔɔ, e naxa a ibolon, e naxa faxa santidegema ra. Ndee naxa lintan, yɛɛɛ nun si kiri ragoroxi e ma, se birin baxi e yi ra, e naxankataxi, e halakixi, ³⁸ e nu fa lintan gbengberenyi ma, geyae longori ra, fɔnmɛɛ nun yilie kui. A mu nu lanma dunija mixie xa na binye sɔɔ na danxaniyatɔɔɛ xa lu e ya ma. ³⁹ Na mixi naxan birin xili fanyi sɔɔ e xa danxaniya saabui ra, e mu fee sɔɔ naxee nu laayidixi e bɛ. ⁴⁰ Ala mu tin e xa fe xa kamali won xanbi. A bara fe fanyi nanige won bɛ naxan dangi fe singe ra.

Tunnabexi

12 Na danxaniyatɔɔɛ gali, naxee bara e xa danxaniya masen dunija bɛ, e man xa findi misaali ra won bɛ. Won xa fe birin nun yunubi birin nabolo naxan won tɔɔɔɔɔɔɔɔ won ma nɛɛɛ kui. Won xa won gi tunnabexi ra kira xɔn ma Ala naxan saxi won ya ra. ² Won xa won ya ti Isa ra, naxan danxaniya kira rabixi won bɛ, naxan fama won ma danxaniya rakamalide. Isa tin nɛ wuri magalanbuxi xa tɔɔɔ ra, alako a xa sɛɛwa yare. A mu gaaxu na yaagi ra. Na kui, a xa faxe dangi xanbi, a naxa a magoro Ala xa kibanyi yirefanyi ma.

³ Wo xa ratu a xa misaali ma, a tɔɔɔɔɔɔ ki naxɛ yunubitɔɔɛ saabui ra, alako wo naxa tagan, limaniya naxa ba wo yi ra. ⁴ Wo mu yunubi gerexi sinden, han wo wuli xa mini. ⁵ Wo tan, Ala xa die, wo bara nɛɛmu Ala xa masenyi ma wo ralimaniyaxi naxan na, a falafe ra,

«N ma di, i naxa yo Marigi xa marakɔɔɔsi ma, limaniya naxa ba i yi ra, a i xuruma tɛmɛui naxɛ.

⁶ Marigi a xanuntenyi nan xuruma.

A naxee birin kolonxi a xa die ra, a e naxankata.»

⁷ Wo xa tin na ra, barima Ala na wo xurufe nɛ alɔ a xa die. Di mundun na, naxan baba mu a xuruma? ⁸ Xa Ala mu wo xuruma, alɔ di birin xuruma ki naxɛ, a luxi nɛ alɔ wo mu findixi a xa die ra, a lima a halalɛ mu wo ra. ⁹ Won babae won xuruma dunija, won fan e binya. A mu lanma won xa tin a ra, Baba Ala naxan na ariyanna, a xa won xuru alako won xa kisi? ¹⁰ Won babae nu won xuruma waxati di nan bun ma e yetɛ xaxili ra, kɔɔ Ala tan won xuruma won ma munafanyi yati nan ma fe ra, alako won xa lu Ala xa seniyenyi kui. ¹¹ Na xurui xɔɔɔ, a mu mixi raseɛwama a fɔlɛ, kɔɔ a dɔɔɔɔ ra, a fɔxi tinxinxi raminima nɛ yare bɔɔɔsa kui.

¹² Na na a ra, wo xa wo sɛnbɛ so, wo tan naxee bɛlɛɛɛ taganxi, naxee xinbi tɔɔɔɔɔɔ. ¹³ Wo xa wo nɛɛɛ kira tinxinxi xɔn ma, alako mabɛnyie naxa telexun, e xa yalan. ¹⁴ Lanyi xa lu wo nun mixie tagi. Wo xa lu seniyenyi kui, xa na mu a ra wo mu Marigi toma. ¹⁵ Wo xa mɛɛni wo bore ma, alako mixi yo naxa mini Ala xa hinne kui. Wo naxa lu kɔɔ ra wo bore ma, na fa mixi gbege tɔɔɔ wo ya ma. ¹⁶ Wo mɛɛni de! Wo naxa yɛnɛ raba. Wo naxa seriye kana alɔ Esayu, naxan a xa forija

tide masaraxi bande lenge keren xa fe ra. ¹⁷ Wo a kolon a to nu waxi a baba xa duba a bɛ, a xa forija kɛ sɔɔ, a baba naxa tondi. Esayu naxa a mayandi yaye ra, kɔɔ a baba mu tin na ra.

¹⁸ Wo mu wo makɔɔ na yire ra wo xa wo bɛlɛɛɛ din a ra alɔ Isirayilakae fe naxan to gbengberenyi ma. Tɛ nun nuxui fɔɔɔɔ nu na geya fari dennaxɛ, foye xungbe nu bɔɔɔ a ra. ¹⁹ Wo mu sara xui nun Ala xui magaaxui mexi. Isirayilakae to na mɛ, e naxa Munsu mayandi alako e naxa na xui mɛ kɔɔɔ. ²⁰ E naxa gaaxu Ala xa yaamari ya ra, «Mixi nun sube yo din yi geya ra, na kanyi fama nɛ magɔɔɔɔɔɔ, a faxa.» ²¹ Na fe nu magaaxu han Annabi Munsu naxa a fala, «N bara gaaxu han n bara sɛrɛn.»

²² Kɔɔ wo tan bara wo maso Siyoni geya yire ra, Ala Nijɛ xa taa naxan na ariyanna, Darisalamu naxan na koore ma, malekɛ wulu wulu malanxi dennaxɛ sɛɛwɛ kui. ²³ Ala xa pama fan na na, naxee xili sɛbexi buki kui ariyanna. E findixi Ala xa di singee nan na. Dunija Makiitima Ala na menni nɛ, a nun tinxintɔɔ nii naxee xa fe bara kamali. ²⁴ Isa fan na naa, naxan bara findi saabui ra saate nɛnɛ rakamalife ra, naxan wuli bara findi sɛrɛɛ ra. Na fan dangi Habila gbe sɛrɛɛ ra.

²⁵ Wo naxa tondi Ala xa masenyi ra. Mixi naxee tixi dunija bɛndɛ fupi fari, e to tondi na masenyi ra, e naxa naxankatɛ sɔɔ. Yakɔsi, won munse sɔɔɔɔɔɔ kɔɔɔ xa a sa li won tondima masenyi ra, naxan fatanxi Ala yati yati ra naxan na koore ma? ²⁶ Singe Ala xui naxa bɔɔ raserɛn, kɔɔ yakɔsi a bara laayidi tongo, «N man bɔɔ raserɛnma nɛ, kɔɔ yi biyaasi n koore fan nasɛrɛnma nɛ.» ²⁷ A to a fala, «n man,» na nu wama a masenfe nɛ a se daaxi birin nasɛrɛnma nɛ, a fa kana. Fe naxan mu raserɛnma, na nan luma, a mu kana. ²⁸ Won fama lude mangeya niini naxan bun ma, na tan mu sɛrɛnma, na mu kanama. Na kui, won xa Ala tantu, won xa a batu yaragaaxui nun binye ra a wama naxan xɔn, ²⁹ barima won Marigi Ala luxi nɛ alɔ tɛ naxan se birin ganma.

Marasi danxaniyatɔɔɛ bɛ

13 Wo xa wo tunnabexi wo bore maxanufe ra ngaxakerenya kui. ² Wo xa kɔɔɛ rasɛnɛ a fanyi ra. Mixi ndee kɔɔɛ yigiyama nɛ, a fa sa li e mu a kolon xa malekɛ na a ra. ³ Wo xa ratu geelimanie ma nun mixie ma naxee naxankataxi. Wo xa fe fanyi raba e bɛ alɔ wo birin na fate bɛndɛ keren nan kui.

⁴ Wo birin xa futi binya. Yɛnɛ nun langoɛna naxa lu wo ya ma, barima Ala fama nɛ na seniyentareɛna makiitide. ⁵ Wo naxa a lu kɔɔbiri xa fe mile xa wo rapɛɛ. Naxan na wo yi, wo xa wo wasa so nɛ. Ala yati naxa a masen, «N mu i rabɛɛnima, n mu i raboloma.» ⁶ Na nan a toxi won nɔma a falade limaniya ra, «N Marigi n demɛnma, n mu gaaxuma. Adama tan nɔma munse rabade n na kɔɔɔ?» ⁷ Wo xa ratu wo xa yareratɛ ma, naxee bara Ala xa masenyi masen wo bɛ. Wo xa e nɛɛ ki mato, e xa danxaniya xa findi misaali ra wo bɛ.

⁸ Ala xa Mixi Sugandixi Isa mu masarama. A nu na ki naxɛ xoro, a man na na ki nɛ to, a man luma na ki nɛ

abadan, na birin kɛna keren. ⁹ Wo naxa bira xaranyi mɔkli gbetee fɔɔ ra. Wo bɔne xa senbe so Ala xa hinne saabui ra. Yaamarie, donse raharamuxie xa fe ra, nee mu nɔma wo malide. ¹⁰ Hɔrɔmɔlingira walikɛe mu nɔma sɛrɛɛe donde naxan baxi won tan bɛ. ¹¹ Sɛrɛɛdube kuntigi xuruse wuli bama nɛ sɛrɛɛe ra hɔrɔmɔlingira kui yunubie xa fe ra, kɔkɔ na xuruse fate tan ganma nɛ taa fari ma. ¹² Na nan a toxi, Isa fan to wa jama raseniye nɛ a yete wuli saabui ra, a naxa jaxankata taa fari ma. ¹³ Won fan xa bira a fɔɔ ra na yaagi kui taa fari ma, ¹⁴ barima won na taa naxan kui, a mu buma. Won taa nan fenfe naxan fama fade.

¹⁵ Won xa tantui fi Ala ma sɛrɛɛe ra tɛmɛi birin Isa saabui ra. Na sɛrɛɛe findima won ma masenyi nan na naxan a xili matɔkɔma. ¹⁶ Wo man naxa nɛɛmu fe fanyie rabade mixie bɛ. Wo xa wo booree ki, barima na fe mɔkɔlie findima sɛrɛɛe nan na naxee rafanxi Ala ma. ¹⁷ Wo xa wo xa yareratie xui ratinmɛ, wo xa e xa yaamarie suxu, barima e na mɛɛnife wo ma, alako wo naxa gbilen Ala fɔɔ ra, xa na mu a ra na dɛntɛge sa fama nɛ e tɔkɔde. Wo xa fe birin naba alako e xa nɔ na

dɛntɛge sade sɛɛwe kui bɔne mawa xanbi, barima na nan findima wo xa munafanyi ra.

¹⁸ Wo xa Ala maxandi muxu bɛ, barima muxu a kolon muxu xaxili fiixɛ, muxu wama jɛrɛfe fe fanyi mɔkli birin nan kui. ¹⁹ Wo man xa Ala maxandi muxu bɛ, alako n xa nɔ gbilende wo yire mafuren mafuren.

²⁰ Ala naxan bɔnesa fima mixi ma, Ala naxan won Marigi Isa rakeli faxɛ ma, Isa naxan mɛɛnima a xa mixie ma a xa saatɛ wuli saabui ra, saatɛ naxan mu kanama abadan, ²¹ Ala xa fɛɛɛ birin fi wo ma alako wo xa nɔ a sago rabade. Ala xa fe lu won bɔne ma naxan nafan a ma a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Matɔkɔe na a bɛ abadan. Amina.

²² N ngaxakerenyie, wo xa wo haake to n bɛ yi masenyi xa fe ra, barima n mu wɔyenyi xɔnkuyaxi a gbe ra. ²³ Wo xa a kolon won ngaxakerenyi Timote bara a yete sɔkɔ. Xa a mu bu fade, muxu birin fama nɛ wo yire. ²⁴ Wo xa wo xa yareratie nun sɛniyɛntɛ birin xɛɛbu muxu bɛ. Italikae naxee na be, e fan bara wo xɛɛbu. ²⁵ Ala xa hinne wo birin na.

Sora

Yaki

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Annabi Yaki naxan sebe Yuwifidaxaniyatwe ma naxee nu yensenxi jamanee kui. Na waxati, fee nu xaxaxaxi Isayankae ma. Hali mangasanyi, a nu e jaxankatama. Ala Xaxili Seniyenxi naxa yi masenyi fi Annabi Yaki ma alako a xa a sebe, a xa findi limaniya ra danxaniyatwe be, e xa e tun nabexi Ala xa nendi kira xon.

Yi Kitaabui marasi gbegebe nan fima danxaniyatwe birin ma. A a masenma ne won be a Ala xa fe falafe, a nun a xa seriye rabatufe, e sese keren mu a ra. Danxaniya mu findima nendi ra, xa a kanyi mu birama Ala xa yaamarie faxa ra a xa duniyeigiri kui. Yi Kitaabui naxe a danxaniya nun kewali fanyi nan jere ma kira keren xon ma. E mu noma fatande e bore ra.

Yi Kitaabui won nasima a lanma won xa jere ki naxe won ma danxaniya kui. A mu lanma won xa mixie rafisa e boore be. Won xa won bore mali, won xa won bore binya, won xa won bore xanu. Won xa won de suxu, woyen kobi naxa mini won de i. Won xa won tun nabexi tware kui, won man naxa won yete igbo. Won naxa won xaxili ti yi duniya ra. Fe birin kui, won xa won xaxili ti Alatala nan na.

Ala xa won mali alako won birin xa yi seriye suxu a suxu ki ma. Amina.

Ala xa masenyi

Annabi Yaki naxan sebe

Sora

Tunnabexiya, danxaniya, nun Ala xa seriye rabatufe

¹ N tan Yaki nan yi ki, Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa konyi. N bara wo xeebu, wo tan Isir-ayila bonse fu nun firinyi naxee yensenxi jamanee ma.

² N ngaxakerenyie, wo xa seewa tware moli birin kui, ³ barima wo a kolon a wo tware naxan sata ma danxaniya kui, a wo duluxata ma ne. ⁴ Wo xa duluxata han a rajonyi alako wo xa danxaniya xa tilin, wo xa findi mixi kamalixie ra, fefe mu luxi naxee xa fe ra.

⁵ Xa fahaamui mu na mixi nde yi ra wo ya ma, a kanyi xa Ala maxandi. A a sata ma ne, barima Ala mixi birin ki ma a yiriwaxi ra a xa fonisireya ma. ⁶ Kaxa fo mixi xa Ala maxandi danxaniya ra, a naxa siike, barima mixi si-ikexi luma ne al moli, foye naxan bonse ma, a a matutun. ⁷ Na kanyi naxa a maraxun a a se nde sata ma Ala ra, ⁸ barima a xaxili mu tixi Ala gbansan xa ra, a sanyie na kira wuyaxi nan xon.

⁹ Danxaniyatwe setare xa seewa barima Ala bara a xa fe ite. ¹⁰ Kaxa banna tan xa seewa Ala to bara a xa fe

magoro, barima a xa fe jama ne al sansi fuge to-fanyi. ¹¹ Soge xone na te, sansi lisima ne han a fuge bi-ra, a xa tofanyi xon. A na na ki ne banna fan be. A na a xa walie kui temui naxe, a birima na leeri ne.

¹² Nelexinyi na mixi be naxan a tun nabexima tware kui, barima xa a bara ge na tware raxande, Ala kisi xun-nakeli fima ne a ma. Ala na nan laayidixi a xanuntenyie be.

¹³ Mixi ne wama tantanfe, a naxa a fala a Ala nan a ratantanfe, barima Ala mu birama fe jaxa faxa ra, a man mu adama yo ratantanma fe jaxa ra. ¹⁴ Adama yete waxonfe jaxa nan a ratantanma. Na nan a mabendunma han a a rabira. ¹⁵ Adama waxonfe jaxa xa di findixi yunubi nan na. Yunubi fan na raba, a xa di findima faxe nan na.

¹⁶ N ngaxakerenyi xanuxie, wo naxa la wule ra. ¹⁷ Ki hagige birin fatanxi Daali Mange nan na naxan na koore, naxan soge, kike, nun tunbuie daaxi, naxan mu masarama abadan. ¹⁸ A yete sagoe ma, Ala bara won nakisi a xa nendi masenyi saabui ra, a won findi a xa

die ra, alako won xa binye sɔtɔ dangife a xa daalise birin na.

¹⁹ N ngaxakerenyi xanuxie, wo xa yi wɔyenyi me: Wo birin xa wo tuli mati wo bore ra, wo naxa gbata wɔyenyi ra, wo bɔɔ naxa te mafuren na, ²⁰ barima adamadi xa kɔne mu a tutunma Ala xa tinxinyi ma. ²¹ Na na a ra, wo xa tondi fe ɲaaxi nun fe kobi mɔɔli birin nabade. Wo xa wo yete magoro, wo xa nɔndi suxu naxan bara masen wo be, barima na nan nɔma wo rakiside.

²² Wo xa Ala xa masenyi rabatu. Xa wo a rame gbansan kɔɔ wo mu a raba, wo bara wo yete madaxu. ²³ Xa mixi nde Ala xa masenyi rame, kɔɔ a mu bira a fɔɔ ra, a luma ne alɔ mixi naxan a yatagi matoma kike ma, ²⁴ a fa siga, a neemu a yatagi ma a na ki naxe. ²⁵ Kɔɔ mixi naxan Ala xa seriye kamalixi matoma a fanyi ra, a a tun nabexi, a mu neemu seriye ma kɔɔ a a rabatu, na kanyi barakama ne. Ala xa seriye xɔreya fi ma ne adamadie ma.

²⁶ Mixi yo a yete maɲɔxun diinela ra, kɔɔ a mu a de nɔxi, na kanyi na a yete madaxufe ne. A xa diine tide yo mu na. ²⁷ Diine fiixe naxan nafan Baba Ala ma, a tan nan ya: won xa meeni kiridie nun kaape ginne ma e xa tɔre kui, duniɲa fe man naxa wo madaxu.

Mixi rafisafe a boore be

2 N ngaxakerenyie, wo naxa mixie rafisa e boore be, barima wo danxaniyaxi won Marigi Isa Nɔre Kanyi nan ma, Ala xa Mixi Sugandixi. ² Wo xa wo maɲɔxun yi ma: Mixi nde naxa fa wo malanxi dennaxe, xurunde xeema daaxi na a belexe ra, dugi tofanyi ragoroxi a ma. Setare fan naxa fa, dugi fori toɲaaxi ragoroxi a ma. ³ Xa wo dugi tofanyi kanyi xeebu a fanyi ra, wo fa a fala a be, «I magorode fanyi nan yi ki,» kɔɔ wo fa a fala setare tan be, «Ti menni,» xa na mu a ra, «Kɔɔ kɔxi, n bun ma be,» ⁴ wo mu mixi rafisaxi a boore be xe na ki? Wo mu ɲereɲi maɲɔxun kobi xa ra na ki?

⁵ N ngaxakerenyi xanuxie, wo wo tuli mati n na. Ala bara mixie sugandi naxee findixi setaree ra duniɲa ki ma, alako e xa findi bannamixie ra danxaniya ki ma. Ala bara e sugandi alako e xa findi ketongoe ra a xa mangeya kui. Na nan laayidixi mixie be naxee Ala xanuxi. ⁶ Kɔɔ wo tan, wo bara setaree mabere. Bannamixie xa mu wo tɔɔma, e wo xanin kiitisa kɔɔ ma? ⁷ E tan xa mu wo Marigi xili fanyi rasɔɔma?

⁸ Wo xa Mange Alatala xa seriye nan nabatu, alɔ a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «I xa i boore xanu alɔ i yete kan gundi.» Xa wo na raba, wo bara bira fe fanyi fɔɔ ra. ⁹ Kɔɔ xa wo mixi ndee rafisa e boore be, wo bara yunubi raba. Seriye nan wo makiitima, barima wo bara findi seriye matandilae ra. ¹⁰ Xa mixi seriye birin nabatu kɔɔ a yire keren matandi, na kanyi bara seriye birin matandi, ¹¹ barima naxan a falaxi, «I naxa yene raba,» a tan nan man a falaxi, «I naxa faxe ti.» Hali i mu yene raba, kɔɔ xa i faxe ti, i findixi Ala xa seriye matandila nan na.

¹² Na kui, wo xa wɔyɛn, wo man xa wo ɲere alɔ naxee fama makiitide seriye ra naxan xɔreya fima mixi ma.

¹³ Kiiti kɔɔ, Ala mu kinikinima mixi ma naxan mu kinikini a boore adama ma. Kinikini senbe gbo kiiti be.

Danxaniya nun a kewali

¹⁴ N ngaxakerenyie, a tide yo mu na xa mixi a fala a a danxaniyaxi, kɔɔ a mu kewali fanyi rabama. Yi danxaniya mɔɔli nɔma mixi rakiside? ¹⁵ Xa wo ngaxakerenyi mageli na a ra, kɔɔ keren baloe mu na a yi ra, ¹⁶ mixi nde fa lu wo ya ma a a fala a be, «Siga, i naxa kɔɔfili, i xa dugi nde ragoro i ma, i xa i dege,» kɔɔ a fa lu a mu a xa kɔɔfili ba, na kanyi xa wɔyenyi tide yo mu na. ¹⁷ Danxaniya na na ki ne. Xa a mu mixi tutunma wali fanyie rabafe ma, a tide yo mu na.

¹⁸ Kɔɔ mixi nde nɔma a falade, «I tan, danxaniya kanyi nan i ra, kɔɔ n tan fe fanyi raba nan n na.» Kata i xa i xa danxaniya masen n be wali fanyi xanbi. N tan n ma danxaniya masenma i be n ma kewali fanyi nan saabui ra. ¹⁹ I laxi a ra, a Ala keren na a ra. Na fan ki fanyi, kɔɔ hali ɲinne laxi na ra, e seren gaaxui ra. ²⁰ I tan xaxilitare, i mu a kolon danxaniya naxan mu kewali fanyi raminiima, a tide yo mu na? ²¹ Munfe a niya won baba Iburahima naxa findi tinxintɔe ra Ala ya i? A mu fatan a xa kewalie xa ma, a to a xa di Isiyaga fi Ala ma serexebade fari? ²² I bara a to, danxaniya nu walife ne a nun a xa kewali. Kewali nan danxaniya rakamalima.

²³ Na kui, a naxa raba alɔ a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Iburahima naxa la Ala ra. Alatala fan naxa na findi tinxinyi ra a be.» Iburahima xili naxa fala «Ala xanuntenyi.» ²⁴ Wo bara a to, adamadi xa kewali findima tinxinyi nan na a be, a xa danxaniya gbansan xa mu a ra.

²⁵ Langoe gine Raxabi fan xa kewali xa mu findi tinxinyi ra a be, a to xerae rasene a xɔnyi, a kira masen e be e e gima naxan na? ²⁶ Mixi nii na siga, a fate faxama ne. Na kui, xa kewali fanyi mu na, danxaniya fan ɲɔnna ne.

Adama wɔyɛn ki

nun xaxilimaya naxan kelima koore ma

3 N ngaxakerenyie, a mu lanma mixi wuyaxi xa findi karamkɔɔ ra wo ya ma, barima karamkɔɔ fama makiitide ne a kɔɔ ra dangi mixi gbete ra. ² Won birin tantanma fe wuyaxi ma. Xa mixi nde mu tantanma a xa wɔyenyi kui, a mu tantanma dede. Na kanyi nɔma a yete birin suxude tinxinyi kui. ³ Mixi na wa soe xa a waxɔnfe raba, a karafoe nan nasoma a de i. Na nan nɔma a fate birin ɲereɲe. ⁴ Kunkui fan na na ki ne. Hali kunkui belebele, foye xungbe naxan tutunma, mixi a rapereɲa feya xurudi nan na, a a ragi a na wa sigafe dennaxe. ⁵ Nenyi fan xurun, kɔɔ a fe igboma.

Wo a mato, te dondoronti di nɔma wondi belebele gande. ⁶ Te nan na nenyi fan na, naxan findixi duniɲa fe kobi ra. Fate birin kɔɔma fe ɲaaxi ra a xa wali saabui nan na. Mixi nenyi nɔma te sode a xa duniɲe-

giri birin na, barima te nan na nenyi ra, te naxan kelima yahannama. ⁷ Adamadi noma daalise mawli birin xurude. Sube xaapee, kowie, bubusee, nun baa ma yexee, adamadi bara e birin xuru, ⁸ kowa mixi yo mu noma adamadi nenyi xurude. Kone na a ra naxan ma lintanyi mu danma, naxan xa kasare mu joma. ⁹ Won won Baba, won Marigi, batuma nenyi kerenyi naxan na, won man adamadi dankama a tan nan na, Ala naxan daaxi a yete misaali ra. ¹⁰ N ngaxakerenyie, dube nun danke minife de keren na, a mu fan. ¹¹ Ye kone nun ye bexi noma minide dulonyi keren na? ¹² N ngaxakerenyie, xare bili noma tugi bogi raminide? Mangoe bili noma xare bogi raminide? Faxe ye minima dulonyi naxan na, ye bexi mu minima menni ra.

¹³ Nde findixi fahaamula nun xaxilima ra wo ya ma? A xa na masen a jere ki fanyi nun a xa kewalie ra, a naxee rabama kowe bexi kui, naxan fatanxi fahaamui ra. ¹⁴ Xa kowe xaaxi nun mile na wo kowe kui, wo naxa wo yete igbo na fee kui, wo naxa kowdi masara wule ra. ¹⁵ Na xaxili mawli mu kelixi koore xe. A kelixi dunija ne, Ala kolontareya, nun Ibulisa ma. ¹⁶ Kowe nun mile na dennaxe, ya isoe nun fe kobi mawli birin toma na ne. ¹⁷ Kowe fahaamui naxan kelixi koore ma, a seniye, a mixi kowe sama, a dijema, a kinikinima, a kewali fanyi raminima, a mu mixi rafisama a boore be, a mu filankafuina rabama. ¹⁸ Maale bogi minima a garansanma be ki naxe, tinxinyi fan minima mixi be na ki ne naxan birama lanyi nun kowesa kowa ra.

Waxofe nun yete igbona

4 Wo kowama, wo gerema. Na rakelima mun ma? A mu kelima wo waxofe kobie xa ma naxee e boore gerema wo kowe kui? ² Wo wama se nde kow, kow wo mu a kowama. Wo faxe tima, wo mila wo boore xa se ma, kow wo mu noma wo waxofe kowde. Wo kowama, wo gerema, kow na birin, wo mu sese kowama barima wo mu Ala maxandima. ³ Wo na Ala maxandi fan, wo man mu sese kowama, barima wo xa maxandi mu fan. Wo maxandi tima alako wo na naxan yo kow wo xa a rawali wo waxofe kobie kui. ⁴ Wo tan danxaniyataree, wo mu a kolon naxan dunija maxanuma na bara Ala findi a yaxui ra? Dunija xanuntenyi findixi mixi nan na naxan Ala kowxi. ⁵ Wo mu Ala xa Kitaabui xa masenyi kolon? Ala wama ne won xaxili, a bara naxan fi won ma, a xa bira a tan keren nan kow ra. ⁶ Kow na birin kui, Ala xa hinne gbo dangi fe birin na. Kitaabui a masenma,

«Ala mu tinma yete igboe ra,

kow a hinnema yete magore ra.»

⁷ Na kui, wo xa wo yete magoro Ala be. Wo tondi Ibulisa be, a fan a gima ne wo ya ra. ⁸ Wo wo maso Ala ra, a fan a masoma ne wo ra. Yunubitwee, wo wo yete raseniye. Filankafuie, wo wo kowe rafiixi. ⁹ Wo wa, wo sunnun, wo nimisa. Wo xa ye le xa findi wo be wa ra, wo xa seewe xa findi sunnunyi ra. ¹⁰ Wo wo magoro Marigi be, a fan wo xa fe itema ne.

¹¹ N ngaxakerenyie, wo naxa fe kobi fala wo bore xa fe ra. Mixi naxan fe kobi falama a ngaxakerenyi xa fe

ra, a a yete rafisa a be, na kanyi bara Ala xa seriye matandi. A a yete rafisaxi Ala xa seriye nan be na ki. Xa i bara na raba, i mu na Ala xa seriye rabatufe xe, i na a matandife ne. ¹² Seriyesa keren peti na a ra, kiitisa fan keren peti na a ra. A tan nan noma mixi rakiside, a tan nan noma mixi rabede. Kow i tan, nde na i ra, i to i yete findixi i boore makiitima ra?

¹³ Wo wo tuli mati, wo tan naxee a falama, «To, xa na mu tina, muxu sigama ne taa nde, muxu je keren ti na yuleya raba kui, muxu geeni kow.» ¹⁴ Wo na fe mawli falama kow wo nan mu a kolon naxan fama rabade tina. Wo xa dunijeigiri findixi munse ra? Wo luxi ne alwuyenga naxan toma dondoronti, a fa kwe. ¹⁵ A lanma ne wo xa yi nan fala, «Xa Ala tin, muxu tina toma ne, muxu yi nun yi raba.» ¹⁶ Kow yete igboe nan na wo ra. Na mu fan. ¹⁷ Na kui, xa mixi fe fanyi kolon a lanma a xa naxan naba kow a mu a rabama, na bara findi na kanyi be yunubi ra.

Bannaya kobi

Tunnabexiya kowe kui

Ala maxandife danxaniya ra

5 Yakso wo wo tuli mati, wo tan bannae. Wo xa wo wa xui ite, barima gbaloe nan fafe wo ma. ² Wo xa bannaya xun bara rakana, wo xa dugie bara kow. ³ Wo xa xema nun gbeti bara kowori. Na findima seede nan na wo xili ma, a a niya wo fate xa gan te ra. Wo bara naafuli malan yi waxati, kow waxati kow na a ra. ⁴ Wo wo tuli mati, wo tan naxee tondixi wo xa xe xabae sare fide. Wo xa walikwe wa xui bara Ala, Daali Mange, tuli li. ⁵ Wo xa dunijeigiri kui, wo mu tonyi kow wo waxofe sese ma. Wo wo yete nan tun nalugama. Wo fa luxi ne alwuyenga turaxi a kow naxaba kow ma. ⁶ Wo bara kiiti xaaxi sa tinxintwee ma naxee mu nu tixi wo kanke, wo e faxa.

⁷ Na kui, n ngaxakerenyie, wo xa dije han Marigi fa kow. Wo xa a raba alwuyensa a rabama ki naxe. A dije han tunebire, naxan a niyama sansi xa kow, a bogi. ⁸ Wo fan xa dije. Wo xa limaniya, barima Marigi fa kow bara makwe. ⁹ N ngaxakerenyie, wo naxa fe kobi fala wo bore xa fe ra, xa na mu a ra kiiti na sa, a mu fanma wo be. A gbe mu luxi kiitisa xa fa. ¹⁰ N ngaxakerenyie, wo xa lu alwuyensa namijonme naxee kawandi ti Marigi xili ra, e e tunnabexi kowe kui. ¹¹ Won a kolon barake na mixi be naxan a tunnabexima kowe kui. Wo bara a me Ayuba a tunnabexi ki naxe. Wo man bara a to Marigi naxan nabaxi a be a xa kowe dangi xanbi. Marigi xa xanunteya nun a xa kinikini gbo.

¹² N ngaxakerenyie, naxan dangi fe birin na, wo naxa wo kali koore ra, wo naxa wo kali kow ra, wo naxa wo kali sese ra. Wo na «iyo» fala, a xa findi kowdi ra. Wo na «ade» fala, a xa findi kowdi ra. Xa na mu a ra kiiti na sa, a mu fanma wo be.

¹³ Mixi na wo ya ma naxan kowxi? A kanyi xa Ala maxandi. Mixi na wo ya ma naxan jexinxi? A kanyi xa

Ala tantu beeti ra. ¹⁴ Mixi na wo ya ma naxan furaxi? A kanyi xa danxaniyatɔɔ pama kuntigie xili, e xa Ala maxandi a be, e xa ture nde maso a ma Marigi xili ra. ¹⁵ Ala maxandi naxan fatanxi danxaniya ra, a furema rayalanma ne. Marigi furema rakelima ne. Xa a bara yunubi raba, Marigi a xafarima ne. ¹⁶ Na kui, wo xa wo xa yunubie fala wo bore be, wo xa Ala maxandi wo bore be, alako wo xa yalan. Tinxintɔɔ Ala maxandi naxan tima, na Ala maxandi xa wali senbe gbo. ¹⁷ Eliya nu findixi adamadi nan na alɔ won tan. A to Ala maxandi a bɔɔɔ birin na alako tune naxa fa, Ala naxa a xa dube

suxu. Tune mu fa bɔɔɔ je saxan kike senni. ¹⁸ Na dangi xanbi, Eliya man naxa Ala maxandi tune man xa fa. Koore naxa tune bejin, bɔɔɔ sansie naxa bogie ramini.

¹⁹ N ngaxakerenyie, xa mixi nde wo ya ma a bara nɔɔɔ kira bejin, kɔɔɔ mixi gbete fa a ti kira fanyi kɔɔɔ ma, ²⁰ wo xa a kolon, mixi naxan yunubitɔɔ bama a xa yunubi fe ma, a bara a niya yunubitɔɔ xa kisi, a xa yunubi birin bara xafari.

Sora

Piyeri I

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isa xa xɛera Piyeri nan yi Kitaabui seɓe Isayankae ma, naxee nu yensenxi yire wuyaxi Rɔma mangɛya bun ma. Na waxati Rɔma nu bara nɔ pamanɛ gɓegbe ra. Rɔma na pamanɛ nɛnɛ masɔɔ, a mu tondima na pamanɛ xa a gɓe diine rabatu, kɔnɔ a nu wama nɛ na pamanɛ xa Rɔma xa kuyee fan batu. Isayankae mu tin na rabade Ala xa sɛriye xa fe ra. E nu a kolon Ala keren nan a ra. Na kui, Rɔma mangasanyi naxa e paxankata a naaxi ra. Piyeri yi Kitaabui seɓexi nɛ, alako a xa Isayankae ralimaniya naxee nu na na tɔɔre mɔɔli kui. A naxa a fala e be a tɔɔre naxan fatanxi fe fanyi rabafe ra, a na mu naaxu, yaagi mu na a kui. A man naxa Isa xa faxe masen e be misaali ra, alako e xa a kolon Alatala na e sɛeti ma e xa tɔɔre kui, a man fama nɛ e rakelide faxe ma. Na birin nɔ-ma findide limaniya ra Isayanka birin be naxee tɔɔɔma e xa danxaniya xa fe ra. Piyeri fe gɓegbe masenma danxaniyatɔɔe be e jɛre ki xa fe ra. A won yamarima won xa bira Ala xa seniyenyi fɔɔ ra. Xa won findixi Ala fɔɔxirabiree nan na, a lanma won xa jɛre a xa kira xɔn ma. Ala xa won mali na kui. Am-ina.

Ala xa masenyi singe

Annabi Piyeri naxan seɓe

Sora

Xɛɛbui

¹ N tan Piyeri, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛera, n bara wo xɛebu yi seɓeli ra, wo tan mixi sugandixi naxee yensenxi pamanɛ ma alɔ Pontu, Galati, Kapadose, Asi, nun Bitiniya, e findi xɔɔre ra dennaxe. ² Baba Ala nu bara wo sugandi kabi a rakuya alɔ a nu wama a xɔn ma ki naxe. A Xaxili bara wo raseniyen, alako wo xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xui ratinme, wo man xa seniyen a wuli saabui ra. Ala xa hinne nun bɔɔɔsa xa gɓo wo yi ra.

Ala xa kisi

³ Tantui na Ala be, won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi Baba. A bara kinikini won ma, a a niya won xa bari a nɛnɛ ra Isa xa marakeli saabui ra. A to Isa rakelide faxe ma, a naxa a niya won fan xa a kolon kisi na won be yare. ⁴ Na kisi findixi ke seniyenxi nan na naxan mu nɔnma, naxan mu kanama, naxan nagataxi won be ariyanna kui. ⁵ Wo to danxaniyaxi Ala ma, a wo makan-tama nɛ a senbe ra, alako wo xa kisi sɔɔ, a fama naxan naminide wo ma waxati dɔnɔɔ.

⁶ Na kui, seɛwe na wo be, hali wo to na tɔɔre mɔɔli birin kui yi saxanyi. ⁷ Na fe xɔɔɔɔɔe a niyama nɛ fe naaxi birin xa ba wo xa danxaniya kui, a xa findi danxaniya sabatixi ra. A maniyaxi xɛema nan na naxan gɓi bama te ra. Wo xa danxaniya tide gɓo xɛema be. Ala xa Mixi Sugandixi Isa na fa, a wo matɔɔɔma nɛ, a wo xun nakelima nɛ, a wo binyama nɛ wo xa danxaniya xa fe ra. ⁸ Wo bara Isa xanu, hali wo to mu a toxi. Hali wo to mu a toxi fa, wo lama a ra. Seɛwe xungbe naxan tagi mu nɔma rabade, a bara gɓo ye wo yi, ⁹ barima wo bara kisi sɔɔ, wo xa danxaniya nu wama naxan xɔn.

Namijɔnɔmɛe xa masenyi

¹⁰ Namijɔnɔmɛe yati nu katama ki fanyi ra na kisi xa fe kolonfe wo naxan sɔɔɔxi Ala xa hinne saabui ra. ¹¹ E nu wama na kisi fa temui nun a fa ki kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili naxan xa fee masen e be. Na Xaxili naxan nu sabatixi e i, a naxa Ala xa Mixi Sugandixi xa tɔɔre nun a xa xunnakeli masen e be beenun nee xa raba. ¹² Ala a masen nɛ namijɔnɔmɛe be, a e mu nu na xɛera ibafe e xa waxati mixie xa be. E nu na a ibafe wo tan nan be. E xɛera naxan ibaxi, mixi gɓetee bara na xibaaru fanyi ti wo be Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra,

naxan kelixi koore ma. Hali malekēe yati wama na masenyi kolonfe.

Danxaniyatɔe xa seniyenyi

¹³ Na nan a ra, a lan wo xa wo xaxili yailan fe ma wo naxan nabama, wo xa wo ɔɔɔ sa wo yete xɔn ma, wo xa wo xaxili birin ti Ala xa hinne ra, a naxan fima wo ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa fa ɔɔɔ. ¹⁴ Wo naxa bira wo waxɔnfe ɔaaxi fɔɔ ra alb wo nu a rabama ki naxee beenun wo xa Isa kolon. Wo xa wo Baba Ala xui rabatu. ¹⁵ Wo ɔere ki xa seniyen alb Ala naxan wo xilixi a seniyenxi ki naxee. ¹⁶ A sebexi Kitaabui kui, «Wo xa seniyen, barima n tan seniyen.» ¹⁷ Wo ne Ala maxandima, wo a falama a be a wo Baba, Ala naxan mixi birin makiitima a wali ra tinxinyi ra. Na kui, waxati dɔɔɔ naxan luxi wo be yi duniɔa bende fuɔi fari, wo a masen wo ɔere ki ma a wo a binyaxi.

¹⁸ Wo xun mu saraxi se ra naxan kanama alb xeeema nun gbeti. Ala bara wo ratanga wo babae ɔere ki kobi ma. ¹⁹ Wo xunsaraxi Ala xa Mixi Sugandixi wuli nan na, naxan baxi serexe ra, alb yexee fanyi lanyuru yo mu na naxan ma. ²⁰ Ala nu bara a sugandi beenun duniɔa xa daa, kɔɔ a naxa a masen duniɔa be yi waxati dɔɔɔ wo tan nan xa fe ra. ²¹ Wo danxaniyaxi Ala ma a tan nan saabui ra, Ala naxan nakeli faxe ma, a fa a xun nakeli. Na kui, wo la Ala ra, wo xa wo xaxili ti a ra.

²² Wo to bira nɔɔndi fɔɔ ra, wo bara seniyen, xanunteya fiixe bara lu wo bɔɔe ma wo ngaxakerenyie be. Na na a ra wo xa wo bore xanu wo bɔɔe birin na. ²³ Wo bara bari a neene ra Ala xa masenyi saabui ra. Na masenyi misaalixi sansi xɔri nan na, naxan mu kanama abadan. A mu kanama alb sansi xɔri boore naxan sama bɔxi ma. ²⁴ Ibutadama misaalixi sansi nan na. A xa nɔɔre luxi alb sansi fugaxi. Sansi tan lisima ne, a fuge fa bira, ²⁵ kɔɔ Marigi xa masenyi tan buma abadan. Na masenyi nan findixi xibaaru fanyi ra naxan ibaxi wo be.

Ala xa Nama

2 Wo xa fe ɔaaxi, wule, filankafuiɔa, milanteya, nun xili kanee beɔin. ² Wo xa bira Ala xa masenyi fɔɔ ra alb diyɔre wama xiɔe xɔn ki naxee. Na nɔɔma a niyade wo xa kisi xa sabati, ³ barima wo bara Ala xa hinne kolon.

⁴ Wo wo makɔre Isa ra naxan misaalixi geme kende ra banxi tima naxan fari. Adamadie bara mee a ra, kɔɔ Ala tan na geme nan sugandixi barima a rafan a ma ki fanyi ra. ⁵ Wo fan misaalixi geme kende nan na naxee tixi Ala Xaxili xa banxi ra. Wo bara findi serexedube seniyenxie ra alako wo xa wo bɔɔe ba serexe ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Na nan nafan Ala ma.

⁶ A sebexi Kitaabui kui,

«N bara geme nde sugandi, naxan tide gbo.

N a dɔɔɔma Siyoni ne, a findi tuxui geme nan na.

Naxan lama a ra,
na kanyi mu yaagima.»

⁷ Wo tan naxee danxaniyaxi, naxee lama a ra a na geme sugandixi tide gbo, xunnakeli na wo be. Kɔɔ yi masenyi sebexi danxaniyataree nan be,

«Banxitie mee geme naxan na,
na nan findixi geme kende ra banxi tuxui ma.»

⁸ A man masenxi,

«Mixie e sanyi radinma na geme ra, e fa bira.»

E birama ne barima e mu tinma Ala xa masenyi ratinmede. Ala bara na ragiri e ma. ⁹ Kɔɔ Ala wo bɔɔɔ nan sugandixi, a xa findi mange xa serexedube ra. A wo si rasenyen, a wo xunsara. A naxa wo ramini dimi kui, wo xa lu a xa nɔɔre bun ma. A na birin naba ne alako wo xa a matɔɔ duniɔa ma. ¹⁰ Singe wo mu nu findixi si ra, kɔɔ yakɔsi wo bara findi Ala xa nama ra. Singe Ala mu nu kinikinixi wo ma, kɔɔ yakɔsi a xa kinikini bara kamali wo be.

¹¹ N xanuntenyie, wo xa limaniya. Wo naxa bira duniɔa fee fɔɔ ra, barima nee wo bama Ala xa kira nan xɔn ma. Bekae mu na wo ra. Wo xɔnyi mu na yi duniɔa bende fuɔi fari xa ra. ¹² Wo xa duniɔa mixie xa tɔɔɔe xun nakana wo xa wali fanyi saabui ra, alako e fan xa Ala matɔɔ ɔɔɔ dɔɔɔ ma.

Mangasanyi

¹³ Wo wo yete magoro duniɔa mange birin be Marigi xa fe ra. Yaamari soxi e tan nan yi, a findi mange xungbe ra, ¹⁴ a findi mange xa xeeɔe ra, alb gomina. E fe kobi rabae makiitima, e fe fanyi rabae matɔɔ. ¹⁵ Ala wama ne wo xa xaxilitaree de balan wo xa wali fanyi saabui ra. ¹⁶ Wo xa ɔere alb mixi naxee bara xɔɔɔa sɔɔ, kɔɔ na xɔɔɔa naxa a niya wo xa lu fe ɔaaxi kui. Wo xa findi Ala xa konyie ra. ¹⁷ Wo xa mixi birin binya. Wo xa wo ngaxakerenyie xanu. Wo xa gaaxu Ala ya ra. Wo xa mange xungbe binya.

Isa xa tɔɔre misaali

¹⁸ Konyie, wo xa wo yete magoro wo marigie be binye kui, hali e findi mixi xa fe maxɔɔɔɔ ra. Wo naxa mixi fanyie xa gbansan xui ratinme, ¹⁹ barima fe fanyi nan a ra tinfe e xa i kɔɔ tinxintareya ra Ala xa fe ra. ²⁰ Xa wo tɔɔre nde sɔɔ wo xa wali kobi xa fe ra, fe fanyi mu a ra. Kɔɔ xa wo tɔɔre nde sɔɔ wo xa fe fanyi xa fe ra, Ala na kolonma ne wo be.

²¹ Wo xilixi na nan ma, barima Isa fan tɔɔ ne wo be, na fa findi misaali ra wo be wo birama naxan fɔɔ ra.

²² «A mu yunubi raba, a mu wule fala.» ²³ E to a konbi, a mu a gbepɔɔ. E to a kɔɔ, a mu wɔɔen xɔɔɔɔ fala. A naxa kiiti so kiitisa tinxinxi yi ra. ²⁴ A naxa faha wuri magalanbuxi ma won ma yunubie xa fe ra, alako won xa fe ɔaaxi lu na, won xa ɔere tinxinyi kui. A xa fie nan wo rayalanxi. ²⁵ Wo nu luxi ne alb xuruse rabepinxie, kɔɔ yakɔsi wo bara gbilen wo kantama ma, naxan a xɔɔ saxi wo nii xɔn ma.

Futi xiri

3 Wo tan ginnee, wo fan xa wo yete magoro wo xa mɔrie be, alako wo xa mɔri danxaniyataree xa nɔ danxaniyade wo tan e xa ginnee wali ki saabui ra, hali wo mu sese fala e be, ² e xa wo xa marasenyenyi nun yaragaaxui gbansan to.

³ Ginée, wo naxa kata wo yete rayabude xunmasee ra, alɔ xun denbe, tulirasoe xema daaxi, xa na mu du-gi tofanyie. ⁴ Ginée xa tofanyi xa findi bɔɔɔ fanyi nan na. Tofanyi nan na ki naxan mu kanama. Na nan tide gbo Ala be. ⁵ Singe ra ginée seniyenxie nu na ki ne. E xaxili nu tixi Ala ra, e e yete magoroxi e xa mɔrie be, ⁶ alɔ Sara naxan nu Ibrahima xui rabatuma, a nu fa a xili «n marigi». Wo findixi a tan nan bɔɔɔ ra, xa wo fe fanyi raba, wo mu tin gaaxui yo xa wo xaxili ya iso.

⁷ Wo tan fan, xeme, wo nun wo xa ginée, wo xa lu lanyi kui. Wo xa wo bore fahaamu. Xeme xa a kolon a a senbe gbo a xa ginée be. Xeme xa ginée binya barima wo birin nan ke keren tongoma, naxan findi kisi ra, Ala naxan fima a xa fonisireya kui. Wo xa wo xa ginée binya, alako Ala xa wo xa maxandi suxu.

Xanunteya

⁸ Wo xa lan wo bore ma, wo xa wo bore fahaamu. Ngaxakerenya xanunteya xa lu wo tagi. Wo kinikini wo bore ma, wo man xa wo yete magoro wo bore be. ⁹ Wo naxa fe naaxi kɔɔ fe naaxi ra, wo naxa konbi kɔɔ konbi ra. Wo lan ne wo xa duba wo bore be, barima wo xilixi na nan ma, alako wo xa dube kɔɔ ke ra. A seboxi Kitaabui kui,

¹⁰ «Naxan wama simaya kɔɔxunme kɔɔ ma, heeri gbo naxan kui, na kanyi naxa fe kobi fala, wule naxa mini a de kui.

¹¹ A xa gbilen fe naaxi kɔɔ ra. A ne ki xa fan.

A xa bira kɔɔesa kɔɔ ra tunnaaxi kui,

¹² barima Marigi ya tixi tinxintɔɔe nan na, a tuli matixi e xa maxandi ra.

Kɔɔ, a a kobe rasoxi ne fe kobi rabae tan na.»

Kawandi tife

¹³ Nde kɔɔma wo kɔɔkɔɔe xa fe fanyi rabafe bara wo bɔɔɔ suxu? ¹⁴ Hali wo kɔɔkɔɔ tinxinyi xa fe ra, wo heeri nan kɔɔkɔɔ. Wo naxa gaaxu fe ya ra duniɔa mixie gaaxuma naxan ya ra, wo bɔɔɔ naxa ifu. ¹⁵ Kɔɔ wo xa Ala xa Mixi Sugandixi findi wo Marigi ra wo bɔɔɔ kui. Wo xa fata a xa fe tagi rabade mixie be wo laxi wo xa kisi ra fe naxan ma, ¹⁶ kɔɔ wo xa na masenyi ti dɔɔyindɔɔyin binye kui. Wo xa na raba bɔɔɔ fiixe ra alako wo yaxui naxee wo kɔɔɔɔɔ Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, e xa lu yaagi kui. ¹⁷ Xa Ala a ragirima, a fisa i xa kɔɔkɔɔ fe fanyi xa fe ra, dine i xa kɔɔkɔɔ fe naaxi xa fe ra.

¹⁸ Isa tinxintɔɔe fan faxa ne kerenyi ra tinxintaree xa yunubie xa fe ra, alako a xa wo maso Ala ra. E naxa a fate faxa, kɔɔ Ala Xaxili naxa a nii ragbilen a ma. ¹⁹ Ala Xaxili siga ne kawandi tide mixie be naxee nu na geeli kui laaxira, naxee singe nu bara tondi Ala xui ratinmede. ²⁰ Ala nu na e mamefe Annabi Nuha nu kunkui banbanma temui naxe. Mixi solomasaxan gbansan nan kisi kunkui kui ye ma. ²¹ Na fe bara findi misaali ra danxaniyatɔɔe xunxa fe ra, naxan mixi rakisima yi waxati Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa marakeli saabui ra.

Na xunxafe ye kɔɔra, a mu kɔɔkɔɔe bama mixi fate, kɔɔ a findima nate tongoe nan na Ala mabiri. ²² Isa bara te Ala yirefanyi ma ariyanna. Malekee, pinnee, nun senbe-mae birin na a xa yaamari bun ma.

Keɔa masarafe

⁴ Isa xa kɔɔre duniɔa bende fupi fari, a xa findi misaali ra wo be, naxan a niyama wo xa limaniya.

Danxaniyatɔɔe naxan fate naaxankatama, na bara yunubi fe lu na. ² Na kui, a bara duniɔa waxɔɔfe lu na, a xa bira Ala waxɔɔfe kɔɔ ra a xa simaya kui naxan luxi. ³ Wo temui naxan nabaxi duniɔa waxɔɔfe kɔɔ ra, na bara wasake. Wo bara bu duniɔa fe kobi kui alɔ yene rabafe, siisife, xulunyi naaxi, beere minfe, nun kuye batufe, naxan findixi fe naaxi ra. ⁴ Duniɔa mixie de bara ixara, barima wo mu birama e kɔɔ ra kɔɔ na duniɔa fee rabade. Na kui, e wo xili kanama, ⁵ kɔɔ e dentɔɔe sama ne kiitisa be, naxan fama mixi baloxie nun faxamixie makiitide. ⁶ Na nan a ra, Ala xa xibaaru fanyi naxa iba faxamixie fan be, alako Ala xa e nii rakisi, hali mixie to bara ge e fate tan makiitide.

Wo bore malife

⁷ Kɔɔ kɔɔkɔɔe bara makɔɔe. Wo xa wo xaxili raxara, wo xa wo yete suxu, alako wo xa kɔɔ Ala maxandide. ⁸ A gbengbenyi wo xa wo bore xanu a fanyi ra, barima xanunteya yunubi gbegbe nan makotoma. ⁹ Wo xa wo bore rasene bɔɔɔ fanyi ra, hali wo mu a findi wɔɔɔ xunxuri ra. ¹⁰ Ala hinnexi wo ra ki naxe, wo fan xa hinne wo bore ra na ki ne, alako wo xa findi Ala xa walike fanyie ra, naxee a xa hinne itaxunma. ¹¹ Xa mixi wama masenyi nde tife, a xa Ala xa masenyi ti. Xa mixi wama a boore malife, a xa na raba Ala senbe ra, alako Ala xa matɔɔkɔɔe kɔɔ a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Matɔɔkɔɔe nun senbe na a be abadan. Amina.

Isayankae xa kɔɔre

¹² N xanuntenyie, na naaxankate naxa wo tereɔna, wo naxan tofe. Fe neene mu a ra. ¹³ Kɔɔkɔɔe alɔ Ala xa Mixi Sugandixi kɔɔkɔɔ ki naxe, na xa findi seewe ra wo be, alako wo man xa nelexin a xa kɔɔe masen kɔɔkɔɔ. ¹⁴ Xa e wo konbi Ala xa Mixi Sugandixi xili xa fe ra, heeri na wo be, barima Ala Xaxili kɔɔkɔɔ na wo ma. ¹⁵ Wo naxa naaxankate kɔɔkɔɔe nii bafe ma, muɔe tife ma, fe kobi rabafe ma, xa na mu a ra naafixiya ma. ¹⁶ Kɔɔkɔɔe xa wo naaxankate kɔɔkɔɔe barima Isayankae nan wo ra, wo naxa yaagi, wo xa Ala matɔɔkɔɔe Isayanka xili xa fe ra.

¹⁷ Naaxankate waxati bara wa kɔɔkɔɔe Ala xa naama ma. Xa a kɔɔkɔɔe won tan ma, a naaxankate danxaniyataree ma di? ¹⁸ «Xa tinxintɔɔe kisife kɔɔkɔɔe, Ala kolontare nun yunubitɔɔe tan luma di?» ¹⁹ Mixi naxee naaxankatama, barima e na Ala waxɔɔfe rabafe, e xa e xaxili ti e Daali Mange ra naxan xa lanlanteya mu kanama.

Marasie

⁵ Danxaniyatɔɔe kuntigie, n bara wo ralimaniya. Kuntigi nan n fan na alɔ wo tan. N seedɔɔkɔɔɔya

bama Isa xa tɔkɔre xa fe ra. Isa na fa a xa nɔre masende dunija be, n fan a sɔkɔma ne. ² Wo xa wo ɲengi sa Ala xa ɲama xɔn ma naxan na wo xa kantari bun ma, alɔ xuruse kante meɛnima a xa gɔkɔre ma ki naxe. Wo xa danxaniyatɔse danxun wo ɲanige ra alɔ Ala wama a xɔn ma ki naxe. Wo naxa na raba alɔ e na wo karaxan. Wo naxa a raba kɔbiri geeni xa fe ra, wo xa a raba wo bɔɲe birin na. ³ Wo naxa danxaniyatɔse yamari a xɔkɔkɔre ra, naxee bara taxu wo ra. Wo xa findi misaali ra e be. ⁴ Xuruse kantama xungbe na fa, a wo binyama nɔre ra naxan mu masarama.

⁵ Fonikee, wo fan xa wo yete magoro forie be. Wo xa wo yete magoro wo bore be, barima a seɓexi, «Ala yete igboe gerema ne, kɔkɔ a hinnema yete magoree ra.»

⁶ Wo xa wo yete magoro Ala senbe bun ma, alako a xa wo xa fe ite a waxati.

⁷ Wo xa wo xa kɔntɔfili birin so a yi ra, barima a ɲengi sama wo xɔn ma. ⁸ Wo wo kɔkɔ sa wo yete xɔn ma. Wo naxa yanfa. Wo yaxui Ibulisa na fe birin nabafe alako a

xa wo xa fe kana. A luxi alɔ yete naxan mixi fenfe a xa a don. ⁹ Wo ti a kanke i wo sabatixi ra wo xa danxaniya kui. Wo a kolon a Sentane danxaniyatɔse birin tɔkɔfe na ki ne dunija kui. ¹⁰ Wo na ge tɔkɔde dondoronti, Ala hinnente fama wo xa fe yailande, a wo ralimaniya, a senbe so wo yi naxan mu kanama. Ala wo xilixi ne a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra wo xa lu a xa nɔre bun ma abadan.

¹¹ Senbe na Ala nan be abadan. Amina.

Nungui

¹² N bara yi bataaxe seɓe wo ma, n ngaxakerenyi duluxɔkɔxi Silasi saabui ra, alako n xa wo ralimaniya, n xa seedeɲkɔkɔya ba a wo na Ala xa hinne yati nan bun ma.

¹³ Isayanka naxee na Babilɔn, Ala naxee sugandixi alɔ wo tan, nee bara wo xeebu, a nun n ma di Maraki.

¹⁴ Wo wo bore xeebu xanunteya sunbui ra. Ala xa wo bɔɲe sa, wo tan naxee na Isa fɔkɔ ra.

Sora

Piyeri II

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isa xa xɛera Piyeri naxa yi Kitaabui firin nde sɛbɛ danxaniyatɔɛɛ ma alako e xa limaniya, e xa lu Ala xa kira xɔn ma. A naxa e ratu a e xa danxaniya mu fatanxi fe fufafu xa ra. A fatanxi Isa xa taruxui nan na, naxan findixi nɔn-di yati yati ra. Piyeri seederɔxɔya bama na taruxui xa fe ra. A naxan toxi Isa xa duniɲɛigiri kui, a nun a naxan kolonxi namijɔnɔmɛɛ xa Kitaabuie kui, na birin bara findi seede ra a nɔndi ki ma.

Piyeri to gɛ na masende, a man naxa a fala danxaniyatɔɛɛ bɛ a mixie nɔma minide naxee e yetɛ xili falama namijɔnɔmɛ, xa na mu a ra karamɔxɔ, kɔnɔ wule falɛɛ nan e ra. Na mixi mɔɔli na na. Won nɔma e kolonde e xa wali nun e xa wɔyenyi saabui nan na. Xa e xa masenyi nun e jɛrɛ ki mu lanxi Ala xa Kitaabui xa sɛriye ma, wule falɛɛ nan e ra.

A rapɔnyɪ Piyeri a falama Isayankae bɛ e xa e tun nabɛxi, barima Isa fama nɛ gbilende duniɲa ma e fɔxɔ ra, a fa e xanin ariyanna. Ndee nu wama Isa xili kanafe, a falafe ra a Isa bara dugundi, a a mu fa alb a laayidixi ki naxɛ.

Piyeri naxa a tagi raba e bɛ a Isa dugundife fatanxi a xa xanunteya nan na, barima a wama mixi gbegbe xa so a xa niini bun beenun a xa fa kiiti dɔnɔxɛ sade.

Na masenyi birin findixi limaniya nun lɔnni nan na won bɛ. Ala xa won mali na kolonfe ra. Amina.

Ala xa masenyi firin nde

Annabi Piyeri naxan sɛbɛ

Sora

Xɛɛbui

¹ N tan, Simon Piyeri, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi nun a xa xɛera, n bara yi bataaxɛ sɛbɛ wo ma. Won tan naxee bara danxaniya Isa ma, won birin bara danxaniya keren sɔtɔ won Marigi Ala nun won Nakisima Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa tinxinyi saabui ra. ² Ala xa hinne nun bɔɲɛsa gbegbe fi wo ma Ala nun won Marigi Isa kolonfe saabui ra.

Isayankae jɛrɛ ki

³ Won to bara Ala kolon, naxan won xilixi a xa nɔrɛ nun a xa fanyi saabui ra, a bara fe birin so won yi a sɛnbɛ ra, won hayi na naxan ma jɛrɛfe ra a waxɔnki.

⁴ Ala xa nɔrɛ nun a xa fanyi bara a niya won xa fe laayidixi sɔtɔ naxan maniye mu na, a falafe ra a won xa won gi fe jaaxie ma duniɲa ma, naxee fatanxi mixi waxɔnfe kobi ra, won fa lu Ala xa nɔrɛ kui.

⁵ Na kui, wo xa katɛ birin naba jɛrɛ ki fanyi xa sa wo xa danxaniya xun ma,

Ala kolonfe xa sa wo jɛrɛ ki fanyi xun ma, ⁶ wo xa yetɛ suxui xa sa Ala kolonfe xun ma, wo xa tun nabɛxi xa sa wo xa yetɛ suxui xun ma, wo xa Ala yaragaaxui xa sa wo xa tun nabɛxi xun ma, ⁷ ngaxakerenya xa sa wo xa Ala yaragaaxui xun ma, xanunteya fan xa sa wo xa ngaxakerenya xun ma. ⁸ Xa na fe mɔɔli xun luma masa ra wo bɛ, na a niyama nɛ wo xa nɔ walide Marigi Isa bɛ, Ala xa Mixi Sugandixi, na man a niya wo xa nɔ a kolonde a fanyi ra. ⁹ Kɔnɔ xa na mu a ra, wo bara nɛɛmu Ala wo xa yunubi dangixie xafarixi ki naxɛ. Na kui, wo bara lu alb dɔnxui naxan mu se igbema a fanyi ra.

¹⁰ N ngaxakerenyie, Ala bara wo xili, a bara wo sugandi. Wo katɛ birin naba alako wo xa danxaniya xa sabati. Xa wo na raba, wo mu birama abadan. ¹¹ Na kui, Ala wo rasenema nɛ a fanyi ra a xa Mixi Sugandixi Isa xa mangeya niini bun ma, naxan findixi won Marigi nun won Nakisima ra.

Ala xa masenyi kolonfe

¹² N mu taganma wo ratufe ra na fe ma, hali wo to nɔndi kolon, a man sabatixi wo bɔɔɛ i. ¹³ Fanni n na dunija, a lanma n xa nu wo ratu na fee ra, ¹⁴ barima won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi bara a masen n be n mu buma dunija ma sɔɔɔ. ¹⁵ Kɔɔɔ n katɛ birin nabama nɛ, alako n na keli wo xun ma kɔɔɔ naxɛ, wo xa nɔ ratude na fee ma tɛmɛi birin.

¹⁶ Muxu to won Marigi Isa sɛnbɛ nun a fa ki masen wo bɛ, a mu findixi kiini madɔɔɔɔ xi xa ra. Muxu naxan masen wo bɛ Isa xa nɔɔɛ xa fe ra, a findixi nɔndi yati yati nan na, muxu naxan toxi muxu ya ra. ¹⁷ Baba Ala Nɔɔɔ Xungbe Kanyi bara a binya, a xunnakeli fi a ma yi masenyi ra, «N ma Di xanuxi nan yi ki, n sɛɛwaxi naxan na.» ¹⁸ Muxu na xui mɛ nɛ, naxan keli koore ma, muxu to nu na a sɛɛti ma geya sɛniyenxi fari.

¹⁹ Muxu a kolon namijɔɔɔmɛɛ xa masenyie findixi nɔndi yati nan na. Wo lan wo xa wo kɔɔɔ sa na xɔɔ ma a fanyi ra, alɔ mixi a kɔɔɔ sama lanpui xa yanbɛ xɔɔ ma ki naxɛ kɔɔɔ ra han subaxɛ. Wo na na masenyi fahaamu wo bɔɔɔ kui, na luma nɛ alɔ looloe xa naiyalanyi naxan makenɛnma subaxɛ ma. ²⁰ Wo xa a kolon a fanyi ra a namijɔɔɔmɛɛ yo xa sebeli mu fatanxi a yetɛ ra.

²¹ Namijɔɔɔmɛɛ xa masenyi mu fatanxi adamadi janige xa ra, a fatanxi Ala Xaxili yati nan na, naxan na masen namijɔɔɔmɛɛ bɛ.

Karamɔɔɔ kobie

2 Mixi ndee nu na Isirayila jama ya ma, naxee nu a falama e yetɛ bɛ, a namijɔɔɔmɛɛ, kɔɔɔ wule faleɛ nan nu nee ra. Karamɔɔɔ wule faleɛ fama lude wo fan ya ma, naxee xa xaranyi mixi ralɔɔma. Na kui, na wule faleɛ bara e Marigi rabolo, naxan e xunsaraxi. Na fe bara e xun nakana. ² Mixi gbege birama nɛ e fɔɔɔ ra e xa fe jaaxi kui. Ala xa nɔndi maberema nɛ e tan xa fe ra. ³ E wo madaxuma wulee ra e xa milanteya xa fe ra, kɔɔɔ kiiti dɔɔɔɔ e ya ra a rakuya. E xa xunnakanɛ mu kanama.

⁴ Malekɛɛ to yunubi raba, Ala mu dijɛ e ma de! A naxa e woli yahannama, a yɔɔɔɔɔɔɔɔ sa e ma na dimi kui beenun kiiti kɔɔɔɔ xa a li. ⁵ Ala mu dijɛ dunija ma Annabi Nuha xa waxati, a kaafirie sɔɔɔ nɛ banbaranyi ra. Kɔɔɔ a naxa Nuha rakisi, naxan nu tinxinyi kawandi-ma, a nun a xa mixi solofere.

⁶ Ala Sodoma nun Gomora ratɔɔ nɛ, a e birin gan, e xa findi misaali ra mixi kobie bɛ. ⁷ Kɔɔɔ a naxa Loti ratanga na gbaloe ma. Loti findixi tinxintɔɔ nan na, naxan bɔɔɔ nu bara rapaaxu a ma na mixi jaaxie xa wali kobie xa fe ra. ⁸ Yi mixi tinxinxɔɔ nu sabatixi e tagi, a bɔɔɔ rapaaxuxi a ma tɛmɛi birin e xa jaaxɔɔɔ xa fe ra.

⁹ Na nan a masenxi, a won Marigi fata mixi fanyi fulunde fe kɔɔɔɔɔɔɔ kui, a man fata tinxintaree ragatade han kiiti kɔɔɔ na fa tɛmɛi naxɛ. ¹⁰ A gbengbenyi, a yi rabama mixie nan na naxee biraxi e waxɔɔnfe jaaxi tun fɔɔɔ ra, e fa Marigi xa mangeya matandi.

Nee e yetɛ igboma. E suusa ariyannakae rasɔɔɔɔɔɔɔ.

¹¹ Hali malekɛɛ, naxee sɛnbɛ gbo e bɛ, nee mu suusa adamadi rasɔɔɔɔɔɔɔ Marigi ya xɔɔɔ. ¹² Na xurutaree luxi alɔ wula sube naxee xaxili mu na, naxee suxuma, e faxa. E konbi tima fee ma, e mu naxee kolon. E xa fe rapɔɔɔma nɛ alɔ na wula sube naxee xaxili mu na. ¹³ E tinxintareya sare nan sɔɔɔma. E jɛlexinma wanduya rabafe ra yanyi xare ra. E luma nɛ wo xa xulunye ya ma alɔ kɔɔɔ na sa se sɛniyenxi ma. E jɛlexinma nɛ wo ratantanfe ra. ¹⁴ E yɛnɛ rabama tɛmɛi birin. E mu taganma yunubi rabade. E mixie madaxuma naxee xa danxaniya mu sabatixi. Milanteya na e bɔɔɔ kui. E birin dankaxi. ¹⁵ E bara kira tinxinxɔɔ bɛpin, e fa bira Beyori xa di Balami xa kira fɔɔɔ ra, naxan nu wama wali tinxintare sare xɔɔɔ ma. ¹⁶ Ala naxa a xa yunubi masen a bɛ a xa sofale saabui ra naxan wɔyɛn adamadi xui ra, a fa Annabi Balami xa daxɔɔa iti.

¹⁷ Na mixie luxi nɛ alɔ tigie ye mu na naxee kui. E luxi nɛ alɔ nuxuie, turunnaadɛ naxee tutunma. Dimi nan dɔɔɔɔ e ya ra. ¹⁸ E wɔyɛn xungbe nan falama naxan tide yo mu na, e e yetɛ igboma, e mixie madaxuma fe sɛniyantaree ra, mixi naxee baxi bade yunubitɔɔɔ ya ma. ¹⁹ E xɔɔɔ laayidi mixie bɛ, kɔɔɔ e yetɛ kan findixi dunija xa konyie ra, barima e mu nɔɔma e yetɛ bade e waxɔɔnfe jaaxie yi ra naxee fama e xun nakanade. Mixi naxan birin luma a waxɔɔnfe jaaxi xa nɔɔ bun ma, a bara findi a waxɔɔnfe jaaxi xa konyi ra.

²⁰ Xa mixi bara ba dunija fe kobie ya ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa kolonfe saabui ra, won Nakisima nun won Marigi, e man gbilen na fee ma, han nee man nɔ e ra, awa e xa kɔɔɔ dangima a singe ra. ²¹ E lufe e mu tinxinyi kira kolon, na fisa e bɛ, dinɛ e xa na kira kolon, e fa e kobe so sɛriye sɛniyenxi ra, naxan nu bara fi e ma. ²² Yi taali e xa fe masenma a fanyi ra: «Bare bara a xa bɔɔɔɔɔ don. Xɔɔɔ maxaxi, a man bara a yetɛ manɔɔɔ.»

Isa gbilenfe dunija ma

3 N xanuntenyie, n ma bataaxɛ firin nde nan yi ki, n naxan sɛbɛ wo ma. N bara wa xaxili fanyi fife wo ma yi bataaxɛɛ saabui ra, naxee wo ratuma na xaranyi ra wo naxan sɔɔɔɔ tɛmɛi dangixi. ² N man bara wa wo ratufe namijɔɔɔmɛɛ sɛniyenxi singee xa masenyi ma, a nun won Marigi nun won Nakisima xa yaamari ma, a xa xɛɛrae naxan nadangixi wo ma. ³ Kɔɔɔ a gbengbenyi, wo xa a kolon a mixie fama nɛ dunija rapɔɔɔɔɔ, naxee yoma mixie ma, e bira e yetɛ waxɔɔnfe fɔɔɔ ra. ⁴ E a falama nɛ, «Isa bara a xa laayidi kana, barima han ya a mu gbilen dunija ma alɔ a a fala ki naxɛ. Kafi won benbae faxa, dunija luxi alɔ a fɔɔɔ.»

⁵ Na mixie bara nɛɛmu a Ala koore nun bɔɔɔ daaxi a xa masenyi nan na. A fɔɔɔ ra, Ala xa masenyi nan a ragiri bɔɔɔ xa maba ye kɔɔɔ. ⁶ Ala xa masenyi man naxa a ragiri ye xa din dunija ma Annabi Nuha xa waxati. ⁷ Na masenyi kerenyi man fama nɛ a ragiride koore nun bɔɔɔ xa gan kiiti kɔɔɔ, tinxintaree jaxankatama tɛmɛi naxɛ.

⁸ Ƙƙƙ, n xanuntenyie, wo naxa nɛɛmu fe keren ma: Won Marigi tan bɛ, ɓɓɓe keren luxi nɛ alɓ nɛ wulu keren, nɛ wulu keren fan luxi nɛ alɓ ɓɓɓe keren. ⁹ Marigi mu dugundima a xa laayidi rakamalide, alɓ mixi ndee a marɓɓunma ki naxɛ. A xa diɓɓe gbo wo mabiri, barima a mu wama mixi keren xa ɓɓɓe. A wama nɛ duniɓa mixi birin xa tuubi.

¹⁰ Marigi fa ɓɓɓe findima tɛɛɛna nan na mixie bɛ. Na ɓɓɓe koore ɓɓɓa nɛ xui magaaxuxi ra, duniɓa birin ganma nɛ, adamadie xa wali nan tun luma Ala ya i.

¹¹ Wo to a kolon duniɓa nɓɓma na ki nɛ, a lanma wo xa nɛɛɛ Ala waxɓɓi ra sɛniyenɓi kui. ¹² Wo mameɛ tima ki naxɛ, a xa a niya na ɓɓɓe xa fa sinnanyi ma. Na ɓɓɓe koore nun ɓɓɓi ganma nɛ tɛ ra, e fa xunu. ¹³ Won koore nɛɛɛɛ nun ɓɓɓi nɛɛɛɛ nan mameɛfe, tinxinyi sabatima dɛnnaxɛ, alɓ a laayidixi won bɛ ki naxɛ.

¹⁴ N xanuntenyie, wo xa katɛ birin naba na mameɛ ti kui, alako na ɓɓɓe xa wo li ɓɓɓeɓa kui, a naxa wo li fe naxa kui. ¹⁵ Wo xa a kolon a won Marigi xa diɓɓe findixi kisi nan na wo bɛ, alɓ won xanuntenyi Pɓlu fan a sɛbɛxi wo ma ki naxɛ. Ala yati nan na ɓɓɓi fixi a ma. ¹⁶ A na nan masenma a xa bataaxɛ birin kui. A xa sɛbeli ndee fahaamu ƙƙƙ. Xaxilitaree, naxee xa danxaniya mu raxaraxi, e na sɛbelie mafindima e waxɓɓi. E na mɓɓi rabama Kitaabui gbɛtɛɛ ra, ƙƙƙ na fe fama e ralɓɓe.

¹⁷ N xanuntenyie, wo to bara na birin kolon, wo xa wo nɓɓɓi sa wo yetɛ xɓn ma, alako kaafirɛ naxa wo ba wo xa danxaniya sabatixi kui. ¹⁸ Wo xa sɛnbɛ ɓɓɓi won Marigi nun won Nakisima Isa xa hinne nun a kolonfe saabui ra. Tantui na Ala xa Mixi Sugandixi Isa bɛ abadan. Amina.

Sora

Yaya I

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya naxan yi bataaxe sebe, a nu na Isa xa xera fu nun firinyie nan ya ma. A naxa Inyila Isa sebe, a man naxa bataaxe saxan sebe danxaniyatɔee be, alako e xa Ala xa lɔnni nun limaniya sɔɔ. A dɔnxɔe ra, Annabi Yaya naxa Kitaabui nde sebe naxan xili «Ala xa Waxayi.» A na sebe Isayankae nan ma naxee nu na ɲaxankate sɔɔfe e xa danxaniya xa fe ra.

Yi bataaxe singe sebe ne Isayankae ma alako e naxa e madaxu wule xaranyi ra, naxan nu yensenxi na waxati, a falafe ra Isa mu nu faxi duniɲa a adama ki ma. Annabi Yaya a masenxi a Isa findixi adamadi yati yati nan na, Ala naxan xexi kelife koore ma a sago rabafe ma. Isa fatanxi Ala nan na, kɔɔ Ala naxa a ragiri a xa findi xeme ra duniɲa bende fuɲi fari, alako a xa nɔ a yete bade serexe ra ibunadama be.

Isa xa serexe tide gbo adama be, barima na gbansan nɔma a niyade adamadie xa kisi sɔɔ. Mixi naxan bara kisi sɔɔ Isa wuli saabui ra, a a kolon a bɔɲe kui a a kisixi abadan. Siike yo mu luma a yi ra sɔɔnɔn, barima a a kolon Ala fama ne a xa laayidi rakamalide.

Na serexe man findima misaali ra danxaniyatɔee be. Annabi Yaya a masenma a won xa won bore xanu ab Ala won xanuxi ki naxe. Ala wama a fɔxirabiree xa findi mixie ra naxee e bore xanuma. Mixi naxan a falama a Ala xanuma, kɔɔ a mu a boore ibunadama xanuxi, na kanyi bara findi wule fale ra.

Ala kolonfe munafanyi gbo adama be. Na nɔma a niyade a xa ariyanna sɔɔ yare, a man xa duniɲigiri fanyi sɔɔ be. Ala xa won mali a xa xanunteya kolonfe ra, alako won xa kisi sɔɔ, won man xa findi mixie ra naxee e bore xanuxi. Amina.

Ala xa masenyi singe

Annabi Yaya naxan sebe

Sora

Kisi Masenyi

1 Kisi masenyi,
naxan nu na kabi a fɔle,
muxu tuli naxan mexi,
muxu ya naxan toxi,
muxu belexe naxan masuxuxi,
muxu bara na seede ba.
² Naxan na kisi ra, na bara a yete masen.
Muxu bara a to,
muxu bara na kisi xa fe kawandi ti,
naxan mu nɔnma abadan,
naxan nu na Baba Ala fe ma,
beenun a xa a yete masen muxu be.
³ Muxu naxan toxi,
muxu naxan mexi,
muxu wo fan kawandife na nan na,

alako won birin xa lu lanyi kui,
won nun Baba Ala nun a xa Di Isa, a xa Mixi
Sugandixi.

⁴ Muxu yi fe sebefe ne wo ma,
alako muxu xa seewe xa kamali.

⁵ Muxu naxan mexi Isa ra, muxu xa na dentege sa wo be. Ala findixi naiyalanyi nan na. Dimi yo mu na a i. ⁶ Xa won a fala won nun Ala na a ra, kɔɔ won ɲereɲa dimi kui, won bara wule fala, won mu ɲerefe nɔndi kira xɔn ma. ⁷ Kɔɔ, xa won ɲereɲa naiyalanyi kui Ala xa kira xɔn, won nun danxaniyatɔee nan luma lanyi kui. Ala xa Di Isa wuli nan won naseniyenma yunubi birin ma.

⁸ Xa won a fala yunubi yo mu na won ma, won bara won yete madaxu, nɔndi yo mu na won be. ⁹ Xa won na won ti won ma yunubie ra, Ala e xafarima ne, a won naseniyen won ma tinxintareya ma. Ala tinxin, won nɔma won xaxili tide a ra. ¹⁰ Xa won a fala yunubi yo mu

na won ma, won bara Ala findi wule fale ra, a xa masen yi mu na won boƙe kui.

Won xunmafalama

2 N ma die, n bara na birin seƙe wo ma, alako wo naxa yunubi raba, koƙo xa a sa li mixi nde naxa birin na kui, Ala xa Mixi Sugandixi Isa fama won xunmafalade Baba Ala be. Isa tinxin. ² A tan nan findixi seƙe ra won ma yunubie xafarife ra. A mu won ma yunubie gbansan xafarixi, a na nan nabaxi duniƙa mixi birin be.

³ Xa won sa Ala xa yaamarie rabatu, na nan a masenma a won Ala kolon. ⁴ Xa mixi nde a fala, «N tan Ala kolon», koƙo a mu a xa yaamarie rabatuma, wule fale nan a ra, koƙo mu na a be. ⁵ Koƙo mixi naxan Ala xui suxuma, Ala xa xanunteya bara ge kamalide na kanyi be. Na kui, won koƙo a kolonde won na Ala foƙo ra. ⁶ Naxan yo a falama a nun Ala nan a ra, a lanma a xa a jere Isa xa kira koƙo.

⁷ N xanuntenyie, n yaamari naxan masenma wo be, fe neene mu a ra. Wo a kolon kabi a foƙe. Yaamari fori nan a ra, wo naxan singe me nu. ⁸ Koƙo i man na mato n yaamari neene nan seƙefe wo ma. Koƙo nan a ra naxan makenenxi Isa jere ki kui a nun wo tan fan jere ki kui, barima dimi na koƙo, Ala xa naiyalanyi laxixe bara mini foƙo.

⁹ Naxan a falama a na Ala xa naiyalanyi kui, koƙo a a ngaxakerenyi koƙo, na kanyi man na dimi nan kui. ¹⁰ Naxan a ngaxakerenyi xanuma, na kanyi sabatixi Ala xa naiyalanyi nan kui, fefe mu na naxan a rabirama. ¹¹ Koƙo naxan a ngaxakerenyi koƙo, na kanyi na dimi nan kui. A jere ma dimi nan kui, a mu a sigade yati toma, barima dimi bara a ya doƙo.

¹² N ma die, n xa a masen wo be yi seƙeli ra:

Wo xa yunubie bara xafari Isa xili saabui ra.

¹³ Forie, n xa a masen wo be yi seƙeli ra:

Wo bara a kolon a tan naxan nu na kabi a foƙe.

Fonikee, n xa a masen wo be yi seƙeli ra: Wo bara no Sentane ra.

¹⁴ N ma die, n bara na masen wo be yi seƙeli ra, barima wo bara Baba Ala kolon.

Forie, n bara na masen wo be yi seƙeli ra, barima wo a kolon naxan na na kabi a foƙe.

Fonikee, n bara na masen wo be yi seƙeli ra: barima wo senbe gbo.

Ala xa masen yi sabatixi wo boƙe kui.

Wo bara ne soƙo Sentane xun ma.

¹⁵ Wo naxa duniƙa fe xanu, xa na mu a ra wo mu koƙo ma Baba Ala xanude. ¹⁶ Naxan findixi duniƙa fe ra, alɓ ibunadama waxoƙe kobi, mile, nun yete igboƙa naxan kelixi see soƙo ma, na sese mu kelixi Baba Ala ma. A kelixi yi duniƙa nan ma. ¹⁷ Duniƙa nun a waxoƙe koƙo ma ne, koƙo naxee Ala waxoƙe rabama, e kisima ne abadan.

Ala xa Mixi Sugandixi yaxui

¹⁸ N ma die, won na waxati doƙo ne yi ki. Wo bara a me, a Ala xa Mixi Sugandixi yaxui nde na fafe. Wo bara a kolon a yaxui gbege bara fa. Won a kolon na nan ma a won na waxati doƙo ne yi ki. ¹⁹ Na mixie kelixi won tan nan xun ma, koƙo won ngaxakerenyi mu nu e ra, xa na mu a ra e mu nu kelima won xun ma nu. Koƙo e to mu tin lude won ya ma, e bara a masen a won ngaxakerenyie mu nu e ra.

²⁰ Ala xa Seniyente bara wo sugandi, a Xaxili Seniyenxi fi wo ma. Na nan a toxi wo birin koƙo kolonxi. ²¹ N mu yi bataaxe seƙe wo ma wo xa koƙo kolontareya xa ma. N a seƙe wo xa koƙo kolonyi xa fe nan ma, wule yo mu na naxan kui.

²² Wule fale na nde ra? Naxan a falama a Isa mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra. Na kanyi bara findi Ala xa Mixi Sugandixi yaxui ra. A bara tondi Baba Ala nun a xa Di ra. ²³ Mixi naxan tondima Ala xa Di ra, a bara tondi Baba Ala fan na. Naxan bara tin Ala xa Di ra, a bara tin Baba Ala fan na.

²⁴ Wo masen yi naxan me a foƙe, wo xa na ragata wo boƙe ma. Xa a na na ki ne, a lima wo bara sabati Baba Ala xa Di nun Baba Ala i. ²⁵ Ala xa Mixi Sugandixi bara kisi laayidi tongo won be, kisi naxan mu koƙo abadan.

²⁶ N bara yi bataaxe seƙe wo ma mixi ndee nan ma fe ra naxee wama wo madaxufe. ²⁷ Ala bara a Xaxili fi wo ma, a na wo boƙe i. Wo hayi mu na karamo koƙo gbeƙe ma. Ala Xaxili nan wo matinkanma koƙo birin na. Wule yo mu na a xa masen yi kui. Wo xa bira a foƙo ra tun.

²⁸ N ma die, wo nun Isa xa lu a ra, alako a na gbilen temui naxe yaagi yo naxa won makuya a ra. Won xa la a ra temui birin. ²⁹ Wo to a kolon a tinxin, wo xa a kolon fan a tinxinte birin fatanxi a tan nan na.

Ala xa die

3 Wo xa a kolon, Baba Ala won xanuxi ne han a won xili «a xa die». Won findixi a xa die yati yati nan na. Duniƙa mu koƙo won kolonde na ra, barima e mu Ala kolon. ² N xanuntenyie, yakso Ala xa die nan won na. A mu masenxi sinden won luma ki naxe, koƙo won a kolon, a Isa na fa, won masarama ne, won fa lu alɓ a tan, barima won a toma ne a na ki naxe yati. ³ Mixi naxan a yigi tixi Isa ra, a a yete rasenyenma, alɓ Isa seniyenxi ki naxe.

⁴ Mixi naxan yunubi rabama, a findixi seriye matandila nan na, barima yunubi, seriye matandi nan a ra.

⁵ Wo a kolon a Isa fa won ma yunubi nan xafaride. Yunubi yo mu nu na a tan ma. ⁶ Mixi naxan sabatixi Isa i, na kanyi mu luma yunubi raba ra koƙo. Naxan luma yunubi raba ra, na kanyi mu Isa toxi, a man mu a kolon.

⁷ N ma die, mixi yo naxa wo madaxu. Mixi naxan tinxinyi rabama, a tinxin alɓ Marigi tinxinxi ki naxe.

⁸ Yunubite tan fatanxi Ibulisa nan na, barima Ibulisa

nan yunubi raba kabi dunija fɔɛ. Ala xa Di fa nɛ alako a xa Ibulisa xa wali kana.

⁹ Mixi yo findi Ala xa di ra, a mu luma yunubi raba ra, barima Ala bara wali nde fɔɛ a bɔɛ kui. A mu nɔma lude yunubi kui, barima a fatanxi Ala nan na. ¹⁰ Ala xa die nun Ibulisa xa die tagi rasama yi ki nɛ: Naxan mu tinxin, Ala xa di mu a ra. Naxan mu a boore adamadie xanuma, a mu Ala kolon.

Xanunteya

¹¹ Masenyi nan ya wo naxan mexi kabi a fɔɛ: Won xa won bore xanu. ¹² Won naxa lu alb Kabila, naxan fatan Sentane ra, a fa a xunya yati faxa. A na raba munfe ra? A na raba nɛ barima a jɛrɛ ki mu nu gɛxi tinxinde alb a xunya jɛrɛ ki.

¹³ N ngaxakerenyie, wo naxa wo mapin dunija xa xɔnnanteya xa fe ra wo mabiri. ¹⁴ Xanunteya naxan luma won bɔɛ kui won boore adamadie bɛ, a a masenma a won bara faxɛ kira lu na, won ti kisi kira xɔn ma. Xanunteyatare tan tixi faxɛ kira nan xɔn ma. ¹⁵ Mixi naxan a boore adamadi xɔnma, na kanyi luxi nɛ alb faxeti. Wo a kolon a kisi mu na faxeti bɛ.

¹⁶ Won xanunteya kolonma Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa misaali nan saabui ra, naxan tinxin a nii fide won bɛ. Won fan lan nɛ won xa tin na rabade won boore adamadie bɛ. ¹⁷ Se kanyi naxan a bɔɛ balanma tɔɔtɔmixi ya ra, a mu Ala xa xanunteya kolon. ¹⁸ N ma die, won ma xanunteya naxa findi wɔyɛnyi tun na, a xa findi maraba nan na, xa na mu a ra nɔndi yo mu na a kui.

¹⁹ Na kui, won nɔma a kolonde a nɔndi na won yi, won bɔɛ fa sa Ala mabiri. ²⁰ Hali won bɔɛ sa won makiiti, Ala gbo won bɔɛ bɛ, a fe birin kolon. ²¹ N xanuntenyie, xa won bɔɛ mu won makiiti, won bara xaxilisa sɔɔ Ala ya i. ²² Ala won ma duba birin suxuma nɛ, barima won birama a xa sɛriyɛ nun a waxɔnfe nan fɔɔ ra.

²³ A xa sɛriyɛ nan ya: Won xa danxaniya a xa Di ma, a xa Mixi Sugandixi Isa. Won man xa won bore xanu, alb Ala won yamarixi ki naxɛ. ²⁴ Mixi naxan Ala xa sɛriyɛ rabatuma, na kanyi nun Ala na a ra. A a kolonma Ala Xaxili Seniyenxi nan ma, Ala naxan fixi won ma.

Tagi rasa Ala Xaxili nun Sentane Xaxili

4 N xanuntenyie, wo naxa la xaxili birin na. Wo xa a mato a fanyi ra xa na xaxili fatanxi Ala nan na, barima wule falɛ bara gbo dunija naxee e yetɛ findixi namijɔnmɛ ra. ² Mixi naxan birin laxi a ra a Ala xa Mixi Sugandixi Isa bara fa dunija ma a adama ki ma, wo nɔma nɛ a kolonde a na kanyi tan xaxili fatanxi Ala nan na. ³ Kɔɔ mixi naxan birin mu laxi Isa ra, na gbe xaxili mu fatanxi Ala ra, a fatanxi Ala xa Mixi Sugandixi yaxui nan na, wo bara naxan ma fe mɛ, a a na fafe dunija ma. N xa a fala wo bɛ, a jan bara fa.

⁴ N ma die, wo tan, Ala nan gbe wo ra. Wo bara nɔ na namijɔnmɛ wule falɛ ra, barima Ala Xaxili naxan na wo fɔɔ ra, na senbɛ gbo Sentane xaxili bɛ naxan na

dunija mixie fɔɔ ra. ⁵ E tan dunija nan gbe e ra. Na nan a ra e wɔyɛnma dunija ki ma, dunija fa e xui suxu. ⁶ Kɔɔ won tan, Ala nan gbe won na. Na nan a ra Ala kolonyie won xui suxuma. Ala kolontaree tan mu won xui suxuma. Nɔndi xaxili nun wule xaxili tagi rasama na ki nɛ.

Xanunteya fatanma Ala nan na

⁷ N xanuntenyie, won xa won bore xanu, barima xanunteya fatanxi Ala nan na.

Mixi naxan a boore adamadi xanuma, na bara findi Ala xa di ra, a Ala kolon.

⁸ Mixi naxan mu a boore adamadi xanuma, na kanyi mu Ala kolon, barima Ala, xanunteya nan a ra.

⁹ Ala xa xanunteya kolonma yi nan ma: Ala naxa a xa Di kerenyi xɛɛ dunija, alako won xa kisi a tan saabui ra.

¹⁰ Xanunteya yati yati nan ya:

Won tan xa mu Ala xanuxi,

a tan nan won xanuxi,

a fa a xa Di kerenyi xɛɛ

a xa findi won ma yunubi xafari sɛrɛɛ ra.

¹¹ N xanuntenyie, Ala to bara won xanu na ki, won fan lan nɛ won xa won bore xanu. ¹² Mixi yo mu na naxan Ala toxi, kɔɔ xa won won bore xanu, Ala luma nɛ won i. A xa xanunteya kamalima nɛ won i.

¹³ Won a kolon won nun Ala na a ra, barima a bara a Xaxili fi won ma. ¹⁴ Muxu tan bara a to, muxu bara findi seede ra, a Baba Ala a xa Di xɛɛ nɛ dunija ma adamadie rakiside. ¹⁵ Mixi naxan a falama a Isa findixi Ala xa Di nan na, na kanyi nun Ala na a ra. ¹⁶ Won bara Ala xa xanunteya kolon, won bara la a ra. Ala findixi xanunteya nan na. Mixi naxan jɛrɛma xanunteya kui, na kanyi nun Ala na a ra.

¹⁷ Na kui, xanunteya bara kamali won tagi, alako gaaxui naxa lu won yi ra kiitisa fɔɔ, barima won birama Isa xa misaali fɔɔ ra yi dunija bende funi fari.

¹⁸ Gaaxui mu luma xanuntenyie tagi xa e xa xanunteya bara kamali. Mixi gaaxuma naxankatɛ nan xa fe ra, kɔɔ xanunteya kamalixi kanyi mu gaaxuma. ¹⁹ Won nɔma mixi xanude, barima Ala singe nan bara won xanu. ²⁰ Mixi naxan a falama a Ala xanuxi, kɔɔ a luma mixi xɔn na, na kanyi bara findi wule falɛ ra. Mixi naxan mu fata a boore adamadi xanude a naxan toma, na mu nɔma Ala xanude a mu naxan toxi. ²¹ Ala won yamarixi yi nan na: Naxan Ala xanuxi, a xa nu a boore adamadi fan xanu.

Danxaniyafe Ala xa Di ma

5 Mixi naxan lama a ra a Isa nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, na kanyi bara findi Ala xa di ra. Naxan babɛ nde xanuma, a na babɛ xa di fan xanuma nɛ.

² Won na Ala xanu, won fa a xa yaamari birin nabatu, na nan a masenma a won Ala xa die fan xanuma. ³ Ala xanufe a niyama won xa a xa yaamarie fan nabatu. Na mu findima kote xɔɔxɔɔ ra, ⁴ barima Ala xa die nɔma

duniya birin na e xa danxaniya saabui ra. ⁵ Nde xun-nakeli sɔɔma duniya xun na, xa danxaniyatɛ mu a ra, naxan lama a ra a Ala xa Di nan Isa ra?

⁶ Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan fa ye nun wuli ra. A mu fahi ye gbansan xa ra, a fahi ye nun wuli nan na. Ala Xaxili nan na seede baxi, barima Ala Xaxili nɔɔndi nan a ra. ⁷ Seede saxan nan na: ⁸ Ala Xaxili Seniyenxi, ye, nun wuli. Na saxanyi birin seedeɓɓɓa keren nan bama. ⁹ Won tinma mixie xa seedeɓɓɓa ra, kɔɔ Ala xa seedeɓɓɓa dangi na birin na. Ala nan seede bama a xa Di xa fe ra. ¹⁰ Mixi naxan lama Ala xa seedeɓɓɓa ra, na kanyi danxaniyama Ala xa Di ma, kɔɔ mixi naxan mu lama Ala ra, na kanyi bara Ala findi wule fale ra, barima a mu laxi Ala xa seedeɓɓɓa ra, a naxan baxi a xa Di xa fe ra. ¹¹ Na seedeɓɓɓa a masenma a Ala kisi fixi won ma a xa Di nan saabui ra. Na kisi mu nɔɔnma abadan. ¹² Mixi naxan birama Ala xa Di fɔɔ ra, na kanyi bara kisi, kɔɔ mixi naxan mu birama Ala xa Di fɔɔ ra, na kanyi mu kisima.

¹³ N bara yi fe birin seɓe wo ma, wo tan naxee danxaniyaxi Ala xa Di ma, alako wo xa a kolon a wo bara kisi sɔɔ, naxan mu nɔɔnma abadan. ¹⁴ Won ma lanlanteya na a ma ki naxe, won bara a kolon a won ma

duba birin suxuma ne naxan findixi a waxɔɔfe ra.

¹⁵ Won to a kolon a won ma maxandi birin mema, won man a kolon a Ala won ma duba birin suxuma ne.

¹⁶ Mixi naxan a boore nde toma yunubi raba ra, yunubi naxan mu mixi kɔɔnma abadan, a xa Ala maxandi a be. Ala a rakisima ne xa yunubi na a ra naxan mu mixi kɔɔnma abadan. Yunubi nde na naxan mixi kɔɔnma abadan. N mu a fala wo xa Ala maxandi na nɔɔn xa fe ra. ¹⁷ Seriyɛ matandife birin findixi yunubi nan na, kɔɔ yunubi birin xa mu mixi kɔɔnma.

¹⁸ Won a kolon mixi naxan findixi Ala xa di ra, a mu luma yunubi raba ra, barima Ala xa Di, a a kantama. Sentane mu kɔɔma a ra. ¹⁹ Won a kolon a Ala xa die nan won na, kɔɔ duniya mixi dɔɔnɔɔ birin na Sentane sago nan bun ma.

²⁰ Won man a kolon a Ala xa Di bara fa. A xaxili fanyi nan fixi won ma, alako won xa Ala Nɔɔndi Kanyi kolon. Won nun Ala Nɔɔndi Kanyi nan a ra a xa Di Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi. A tan nan na Ala Nɔɔndi Kanyi ra, naxan kisi fixi won ma abadan.

²¹ N ma die, wo wo yete ratanga kuyee ma.

Sora

Yaya II

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya naxa yi bataaxe firin nde seɓe danxaniyatɗe pama nde ma, nɗi nu rafanxi naxee ma. Wule xaranyi nde nu yensenxi na waxati, a falafe ra a Isa mu nu faxi dunija adama ki ma. Annabi Yaya a masenma danxaniyatɗe ɓe a a lanma e xa tondi mixie ra naxee na xaranyi mɗli tima.

Yi bataaxe a masenma danxaniyatɗe birin ɓe a xanunteya findixi Ala kolonmae xa tɗxuma nan na. Ala wama won xa findi mixie ra naxee e bore xanuxi. Mixi naxan na tondi na yaamari ra, a bara tondi Ala fan na. Ala xa won mali alako xanunteya xa lu won ɓɗe ma. Amina.

Ala xa masenyi firin nde

Annabi Yaya naxan seɓe

Sora

Nɗi

1 N tan wo xa kuntigi bara wo xeebu, wo tan naxee findixi danxaniyatɗe pama sugandixi ra, a nun wo boore naxee bara nɗi kolon. Wo rafan n tan nun nɗi kolonyi birin ma, ² barima nɗi luma won ɓɗe ma abadan. ³ Baba Ala nun a xa Di Isa, a xa Mixi Sugandixi, e xa hinne won na, e xa kinikini won ma, e xa ɓɗesa fi won ma nɗi nun xanunteya kui.

⁴ N bara seewa ki fanyi, barima ndee na wo ya ma naxee jerefe Baba Ala xa nɗi kira xɗ ma a xa seriye ki ma. ⁵ Danxaniyatɗe fanyie, n bara wo mayandi, won xa won bore xanu. N na naxan seɓefe yi ki, yaamari neene mu a ra. Won bara na seriye kolon kabi a ɓɗe. ⁶ Xanunteya nan ya, wo xa bira Ala xa seriye fɗɗa ra. Wo lan ne wo xa Ala xa yaamarie rabatu, alɗ wo a mexi ki naxe kabi a ɓɗe.

⁷ Mixi gɓegbe wama wo madaxufe, a falafe ra a Ala xa Mixi Sugandixi Isa mu faxi dunija adama ki ma. Na mixi madaxui mɗli findixi Ala xa Mixi Sugandixi yaxui nan na. ⁸ Wo xa fe birin naba alako wo naxa gan wo xa wali munafanyi ra. Wo xa kata wo xa sare kamalixi sɗɗ.

⁹ Mixi naxan fe gɓete suxuma, a mu bira Ala xa Mixi Sugandixi xa xaranyi fɗɗa ra, na kanyi mu Ala kolon. Naxan birama a fɗɗa ra, a bara Baba Ala nun a xa Di kolon. ¹⁰ Xa karamɗɗa nde sa fa wo yire yi xaranyi xanbi, wo naxa a rasene, wo naxa a xeebu, ¹¹ xa na mu a ra wo fan bara lu a xa wali paaxi kui.

¹² N wama fe gɓegbe falafe wo ɓe, kɗɗ n mu wama na rabafe seɓeli ra, fo won xa lu yire keren, won xa de masara, alako won ma seewe xa kamali. ¹³ Wo boore danxaniyatɗe bara wo xeebu.

Sora

Yaya III

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya nan yi bataaxe saxan nde sebe danxaniyatɔe nde ma, naxan xili Gayu. A naxa a matɔɔ barima a nu ɲereɲa nɔndi nan kui, a tondi ne na wule xaranyi ra naxan nu yensenxi na waxati.

Karamɔɔ fanyie to siga Gayu xɔnyi, a naxa e rasene xanunteya ra. Na fe naxa rafan Annabi Yaya ma. Mixi naxan luma na mɔɔli raba ra, a bara nɔndi nun xanunteya kolon. Ndee nu na danxaniyatɔe ya ma naxee mu nu wama na mɔɔli rabafe.

Ala xa won mali alako won bɔɲe naxa balan Ala xa mixie mabiri. Amina.

Ala xa masenyi saxan nde

Annabi Yaya naxan sebe

Sora

Nɔndi kolonyie

¹ N tan danxaniyatɔe ɲama xa kuntigi, n bara i xebu, n xanuntenyi Gayu, n naxan xanuxi nɔndi xa fe ra. ² N xanuntenyi, Ala xa fe birin sɔɔɲeya i be. I fate xa lu yalanyi kui ab i xa danxaniya yalanxi ki naxe.

³ Won boore danxaniyatɔe ndee to fa n yire, e naxa a fala n be i ɲereɲa nɔndi kui. N naxa seewa ki fanyi ra. ⁴ Seewe yo mu dangima na mɔɔli ra, a kolonfe ra a n ma die na nɔndi kira nan xɔn ma.

⁵ N xanuntenyi, i meɲima xɔɲe danxaniyatɔe ma hali wo mu wo bore kolon. ⁶ Ndee bara i xa xanunteya xa fe dentɔge sa danxaniyatɔe ɲama be. Danxaniyatɔe naxan yo dangima i xɔnyi, i xa e mali e xa biyaasi kui, ab Ala wama a xɔn ma ki naxe. ⁷ E na Ala xa wali nan kui, danxaniyatɔe tan mu e kima. ⁸ Won lan won xa kafu na mixi mɔɔli ma, alako won fan xa won gbe raba Ala xa nɔndi xa fe ra.

⁹ N bara bataaxe nde sebe danxaniyatɔe ɲama ma, kɔɔ Diyoterefi mu tinxi muxu rasenede barima a wa-

ma findife xunyi ra. ¹⁰ N na fa wo yire, n dentɔge sama ne wo be a xa kewali xa fe ra. A muxu xili kanama, a man mu tinma danxaniyatɔe yigiyade. Hali naxee wama e yigiyafe, a tɔnyi dɔɔɲa nee fan ma, a e keri danxaniyatɔe ya ma.

¹¹ N xanuntenyi, i fe ɲaaxi naxan toma, i naxa bira na mɔɔli kɔɔ ra. I fe fanyi naxan toma, i xa bira na nan kɔɔ ra. Fe fanyi rabae na Ala nan be, kɔɔ fe ɲaaxi rabae tan mu Ala kolon. ¹² Birin fe fanyi falama Demetiri xa fe ra. Nɔndi yati a yete kan seede baxi. Hali muxu tan muxu nɔma a xa fe seede bade. I a kolon muxu mu wule falama.

¹³ N wama fe gbegbe falafe i be, kɔɔ n mu wama na rabafe sebeli ra. ¹⁴ A gbe mu luxi won xa lu yire keren, won xa sumun. ¹⁵ Ala xa bɔɲesa fi i ma. Muxu booree bara i xebu. I fan xa won xanuntenyi xebu muxu be keren keren.

Sora

Yude

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yude nan yi bataaxe seɓe Ala xanuntenyie ma, a findi Kitaabui nan na mixi birin be naxee wama birafe Ala xa seriye fɔɔ ra. Na danxaniyatɔɔ nɔama, Annabi Yude yi bataaxe seɓexi naxan ma, mixi ndee nu bara so e tagi alako e xa Ala xa xaranyi mafindi e waxɔnki ra. Na mixi jaaxie jere ki nu bara findi fe xungbe ra na Isayankae be, ndee fa bira e xa wule masenyi fɔɔ ra.

Na na a ra, Annabi Yude naxa wɔyenyi xɔɔɔɔɔɔ fala e be na xaranyi xa fe ra. A naxa danxaniyatɔɔ rasi a fanyi ra, e naxa lu seniyentareɔa kui. A naxa a masen e be a fiixe ra, a na mixi mɔɔli yahannama nan sɔɔma. Temui dangixi mixi gɓegbe naxee nu na Ala xa kira xɔn ma, e mee ne Ala xa seriye ra, na naxa findi jaxankate xungbe ra e be. Annabi Yude mu tinxi na mɔɔli xa raba na danxaniyatɔɔ ra.

Won fan xa nu na marasi rame. Mixi gɓegbe na dunja naxee Ala xili falama, kɔɔ e mu Ala xa seriye rabatuma. Alatala Kitaabui luxi won yi ra na nan ma alako won xa masenyi birin sa sikeeli ma, won xa a mato xa a findixi nɔndi nan na, xa na mu a ra xa Sentane xa wule na a ra. Ala xa won natanga na diinela wule falee ma. Amina.

Ala xa masenyi

Annabi Yude naxan seɓe

Sora

¹ N tan Yude nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi, nun Yaki ngaxakerenma. N na yi bataaxe seɓefe mixie nan ma, Baba Ala naxee xilixi, a naxee xanuxi, nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxee makan-taxi. ² Ala xa kinikini, bɔɔɔsa, nun xanunteya gbo wo yi.

³ N xanuntenyie, n bara wa bataaxe seɓefe wo ma won ma kisi xa fe ra. N bara wa na rabafe alako n xa wo ralimaniya, wo xa gere so won ma danxaniya xa fe ra, naxan jan bara ge masende kerenyi ra seniyentɔɔ be. ⁴ Mixi ndee bara so wo tagi, naxee xa jaxankate jan bara seɓe a rakuya. Kaafirie nan e ra, naxee won Marigi Ala xa hinne mafindima, alako e xa lu fe jaaxie kui, e xa e kobe raso won Karamɔɔ kerenyi ra, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi.

⁵ Hali wo a kolon, n wama wo ratufe fe dangixi ndee nan ma. Marigi to ge Isirayila nɔama raminide Misira bɔɔi ma, a naxa Isirayilaka danxaniyataree sɔɔɔ.

⁶ Maleke ndee fan to e yete lu binyetareɔa kui, e e xɔɔni beɔin, Ala naxa e raso geeli kui, e xa lu dimi kui han ki-iti xungbe sa lɔɔɔ. ⁷ Sodoma nun Gomora, a nun e rabilyini, e to e yete rafi fe jaaxie ma, e nun e boore nu kafu mɔɔli nde ra naxan mu lanma adamadie tagi, Ala

naxa e findi misaali ra, a e raso te xɔɔra naxan mu xubenma abadan.

⁸ Kɔɔ na mixi naxee bara so wo tagi, e laamatunyi ndee toma naxee a niya e xa seniyentareɔa raba, e Marigi xa yaamari matandi, e malekee konbi. ⁹ Maleke mange Minkayilu to wɔyɔn Ibulisa be Annabi Munsu fure xa fe ra, Minkayilu mu suusa Ibulisa xa wɔyenyi yaabide konbi ra. A a fala ne gbansan, «Ala xa i maki-iti.» ¹⁰ Kɔɔ na mixie konbi tima fe nde xa fe ra, e mu naxan kolon. E naxan kolon e yete ra, a wula sube xaxilitaree daaxi, na fan mu findi sese ra fo e kanase.

¹¹ Jaxankate na e be. E bara bira Kabila xa misaali fɔɔ ra. E bara bira kɔɔbiri fɔɔ ra alɔ Balami, e fa lɔɔ. E bara matandi ti alɔ Kora, e xun fa rakana.

¹² Na mixie bara wo xa ngaxakerenya malanyie manɔɔɔ. E e deɔema wo ya ma, e meɔnima e yete nan gbansan ma, e mu yaagima. E luxi alɔ nuxuie, foye naxee rapereɔa, kɔɔ e mu fama tune ra. E luxi alɔ sansi naxee mu bogi raminima e bogi temui. E to tala, e bara faxa sanmaya firin. ¹³ E luxi alɔ baa mɔɔɔnyie naxee xunfe raminima. Na xunfe misaali na mixie xa fe jaaxie nan na. E luxi alɔ tunbui naxee ragataxi koore ma, e nu lintan dimi kui abadan.

¹⁴ Enoki, Adama tolobite solofere nde, naxa yi masenyi fala Ala xili ra e xa fe ra, «Marigi na fafe, a nun a xa seniyentɔe wulu wulu, ¹⁵ alako a xa adamadi birin makiiti. Kaafirie xa makiiti e xa fe ɲaaxi rabaxie ma. Kaafirie xa makiiti e xa konbie xa fe ra, e naxan falama Marigi xun ma.» ¹⁶ Na mixi mɔɔlie luma ne sɔɔra, e mu ɲelxinma, e birama e yete waxɔnfe nan tun fɔɔra, e de igbo, e mixi madaxuma wɔyenyi ɲɔɔunme ra alako e xa se sɔɔra.

¹⁷ Kɔɔra wo tan, n xanuntenyie, wo xa ratu won Marigi Isa xa xerae xa masenyie ma. ¹⁸ E nu bara a fala wo be, «Waxati dɔɔra, mixie fama ne yode Ala ma, e bira e waxɔnfe tinxintaree fɔɔra.» ¹⁹ Na mixi mɔɔlie na wo tagi. E wo xa lanyi kanama ne. E birama e yete xaxili nan fɔɔra. Ala Xaxili Seniyenxi mu na e bɔɔra i.

²⁰ Kɔɔra wo tan, n xanuntenyie, wo xa wo xa danxaniya seniyenxi rasabati. Wo xa Ala maxandi a Xaxili

Seniyenxi saabui ra. ²¹ Wo xa lu Ala xa xanunteya bun ma, alako wo Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, xa kinikini wo ma, a xa wo rakisi. ²² Wo xa kinikini mixie ma naxee siikexi, ²³ wo xa e ratanga te ma. Wo man xa kinikini booree fan ma gaaxui kui, kɔɔra wo xa meeni wo yete ma e ya ma, alako wo fan naxa fa wo yete findi seniyentaree ra.

²⁴ Ala tantu, naxan nɔɔra won nakiside won ma yunubi birin ma, naxan nɔɔra won masende seniyenyi nun seewe ra a xa nɔɔra kui. ²⁵ Ala tantu, naxan firin nde mu na, naxan bara won nakisi a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Nɔɔra, xunnakeli, senbe, nun nɔɔra na a bee-nun duniɲa xa fɔɔra, yakɔsi, nun waxati naxan sa fama abadan. Amina.

Sora

birin tunnabexixi Isa xa fe i. N nu na Patimosi suri nan ma Ala xa masenyi nun Isa xa seederokoya xa fe ra. ¹⁰ Ala xa loxe, Ala Xaxili Seniyenxi to n suxu, n naxa xui nde me n xanbi ra. A senbe gbo alb sara xui. ¹¹ A naxa a masen n be, «I naxan toxi, a sebe Kitaabui kui, i xa a rasanba danxaniyatce nama doxo solofere ma, naxee na Efese, Simirina, Peregamo, Tiyatire, Saradesi, Filadelifiya, nun Layodiseya.»

¹² N naxa n mafindi alako n xa a to naxan woyenxi n na. N to n mafindi, n naxa lanpui xema daaxi solofere to. ¹³ N naxa adamadi maniye to na lanpuie tagi, donma kuye ragoroxi a ma, beleti xema daaxi balanxi a kanke ra. ¹⁴ A xunyi nun a xunxexe nu fiixe alb yexee xabe fiixe, xa na mu a ra balabalanyi. A yae nu yanbama alb te. ¹⁵ A sanyie nu gbeelxi alb wure gbeeli raxunuxi, a xui nu gbo alb baa mawonyi xui. ¹⁶ Tunbui solofere nu na a yirefanyi belexe, santidegema de firin daaxi xepenxi nu na a de i, a yatagi mayanbama alb soge xone.

¹⁷ N to a to n naxa bira a bun ma, n fa lu alb mixi faxaxi. A naxa a yirefanyi belexe sa n ma, a fa a fala, «Hali mu gaaxu. N tan nan na a fle nun a raponyi ra. ¹⁸ N niye na a ra. N nu bara faha, koxo yakosi n niye na a ra abadan. Faxa nun aligiyama saabi kanyi na n tan nan na. ¹⁹ I xa fe nan sebe i naxan toxi, naxan na rabafe, a nun naxan fama rabade. ²⁰ Yi tunbui solofere i naxee toxi n yirefanyi belexe kui, e misaalixi Isa xa danxaniyatce nama doxo solofere xa malekee nan na. Yi lanpui xema daaxi solofere, e misaalixi Isa xa danxaniyatce nama doxo solofere nan na.»

Bataaxe danxaniyatce namae be

2 A sebe Efese danxaniyatce nama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra tunbui solofere suxuxi naxan yirefanyi belexe kui, naxan naxema lanpui xema daaxi solofere tagi: ² «N wo xa fe rabaxi kolon, n wo xa wali kolon, n wo xa tunnabexi kolon. N a kolon mixi paaxie mu rafan wo ma. N a kolon wo bara mixie makiiti naxee e yete findixi Ala xa xerae ra, han wo fan fa e kolon wule fale ra. ³ Wo bara wo tunnabexi, wo bara koxo n xili xa fe ra, koxo li-maniya mu baxi wo yi ra.»

⁴ «Koxo fe keren na na naxan mu rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo mu n xanuxi a fanyi ra yakosi alb wo nu n xanuxi ki naxe singe ra. ⁵ Wo xa wo ratu a ma, wo nu na ki naxe beenun wo xa wo san nadin. Wo xa tuubi, wo man xa wali suxu alb wo nu a rabama singe ra ki naxe. Xa wo mu tuubi n fama ne wo xonyi, n fa wo xa lanpui bade a yire.»

⁶ «Koxo wo bara fe nde raba naxan fan. Wo bara Nikolasi xa nama xa fe xon, alb n fan a xonxi ki naxe.»

⁷ «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatce namae be. Naxan na geeni, n na nan luma a xa simaya wuri bogi don, naxan tixi Ala xa ariyanna kui.»

⁸ A sebe Simirina danxaniyatce nama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, Isa naxan na a fle nun a raponyi ra, naxan nu faxaxi a man fa keli

faxa ma: ⁹ «N wo xa naxankate nun setarepa kolon, hali bannaya nde to na wo yi ra. N Yuwifie xa tawefge kolon wo mabiri. E a falama e yete be a Yuwifie, a fa li Yuwifie mu e ra. E findixi Sentane xa mixie nan na.

¹⁰ Wo naxa gaaxu naxankate ya ra, wo fama naxan sotode. Ibulisa a niyama ne wo xa mixi ndee xa sa geeli, alako a xa wo mato. Wo fama ne naxankatade xi fu bun ma. Koxo wo xa lu danxaniya kui han wo faxa loxe. Na temui n kisi fima ne wo ma wo sare ra.»

¹¹ «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatce namae be. Naxan na geeni, a mu faxa firin nde kolonma.»

¹² A sebe Peregamo danxaniyatce nama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, santidegema de firin xepenxi kanyi: ¹³ «N a kolon wo xa taa findixi Sentane senbe yire nan na, koxo wo xirixi n xili ra, wo mu danxaniya raboloxi. Hali waxati ma, n dugutege seede Antipasi faha temui naxe wo xonyi Sentane yire, wo mu n ma kira rabejin.»

¹⁴ «Koxo fe ndee na na naxee mu rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo xa mixi ndee birama Balami xa misaali nan foxo ra, naxan nu bara Balaki rasi a xa gantanyi te Isirayilakae be, e xa subee don naxee baxi serexe ra kuyee be, e xa yene fan naba. ¹⁵ Wo xa mixi ndee fan biraxi Nikolasi xa nama xa xaranyi foxo ra. ¹⁶ Na kui, wo xa tuubi, xa na mu a ra n fama ne gere tide na mixie be n ma santidegema ra, naxan na n de i.»

¹⁷ «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatce namae be. N «man» donse koxunxi fima ne geeni mixi ma, a nun geme fiixe, xili neene sebexi naxan ma. Mixi yo mu na xili kolon, bafe na geme kanyi ra.»

¹⁸ A sebe Tiyatire danxaniyatce nama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Ala xa Di ra, naxan yae yanbama alb te, a sanyie luxi alb wure gbeeli raxunuxi: ¹⁹ «N wo xa fe rabaxi kolon, wo xa xanunteya, wo xa danxaniya, wo xa wali fanyi, wo xa tunnabexi, a nun wo naxan birin nabaxi a doxo ra naxan gbo dangi wo xa wali singee ra.»

²⁰ «Koxo fe keren na na naxan mu rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo bara a lu Yesabela, gine naxan a yete findixi namikoxme ra, a xa xaranyi ti naxan n ma konyie ratantanma, alako e xa fe kobi raba, e xa subee don naxee baxi serexe ra kuyee be. ²¹ N bara diye alako a xa tuubi, koxo a mu tinxi a yuge paaxi masarade. ²² Na na a ra, n a rasoma ne naxankate kui, a tan nun a yene raba booree, xa e mu tuubi. ²³ N fama ne a xa die fan faxade. Na kui, danxaniyatce nama birin a kolonma ne a n tan nan mixi koxe nun a sondonyi matoma, n tan nan e xa fe rabaxi sare ragbilenma e ma.»

²⁴ «Koxo wo tan, Tiyatireka mixi doxo naxee mu na yi fe kui, naxee mu soxi Sentane xa gundo kui, n mu kote gbete doxo ma wo xun ma koxe. ²⁵ Wo naxan sotoxi, wo na suxu gben, han n fama temui naxe. ²⁶ Naxan na geeni, naxan n ma wali suxuma han a raponyi, n mangeya fima na kanyi nan ma, a xa sie yamari. ²⁷ «A e yamarima sawuri wure daaxi nan na, a e kanama ne alb feye iboxo ki naxe», ²⁸ alb n senbe sotoxi ki naxe n

Baba Ala ra. N man subaxa looloe fima ne na kanyi ma.»

²⁹ «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatce jamae be.»

Bataaxe danxaniyatce jama gbete be

3 A sebe Saradesi danxaniyatce jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, naxan Xaxili solofere yamarima, tunbui solofere suxuxi naxan yi ra:

«N wo xa wali kolon. Mixi kaxa a ma a wo jipe na a ra, kaxa wo bara faxes. ² Wo naxa yanfa, wo xa wo bore ralimaniya, naxee na faxes kira xon, barima nde luxi wo xa wali ra n Marigi Ala be. ³ Wo xa ratu na masenyi ma, wo naxan masaxi, wo naxan mexi. Wo xa a ragata wo bokpe kui, wo xa tuubi. Xa wo mu wo jengi sa yi xon, n fama ne waxati nde kui wo mu naxan kolon, na fa findi terenna ra wo be ab mujeti fa temui. ⁴ Kaxa mixi ndee na Saradesi naxee mu kaxa fe jaxa ra. Nee fama ne jerede n seeti ma, donma fiixe ragoroxi e ma, barima na nan findixi e xa wali sare ra.»

⁵ «Naxan na geeni, donma fiixe ragoroma a ma. N mu a xili bama simaya buki kui, n a xa fe falama ne n Baba Ala be a xa malekee ya xori. ⁶ Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatce jamae be.»

⁷ A sebe Filadelifiya danxaniyatce jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Seniyentce kandi fale ra, Dawuda xa saabi na naxan yi ra, naxan naade rabima mixi mu ka balande, naxan naade balanma mixi mu ka rabide: ⁸ «N wo xa wali kolon. N a kolon wo senbe mu gbo, kaxa wo bara n ma masenyi rabatu, wo mu n yanfa. Na kui, n bara naade nde rabi wo ya ra, mixi mu kama naxan balande. ⁹ N fama ne mixie sade wo belexe naxee a falama e yete be a Yuwifie, kaxa e findixi Sentane xa jama nan na. E na wule nan falafe. N fama ne e ra, e xa e magoro wo be, e xa a kolon wo rafan n ma. ¹⁰ Wo to n ma masenyi rabatu tunnabexi kui, n fan wo ratangama ne na waxati kaxa ma naxan fama dunjina lide, a fa dunjina mixi birin mato. ¹¹ A gbe mu luxi n xa fa. Wo naxa wo xa danxaniya bejin, alako mixi yo naxa wo sare fanyi ba wo yi ra.»

¹² «Naxan na geeni, n a findima n Marigi Ala xa hoxomabanxi kinki ra, a xa lu menni abadan. N nan n Marigi Ala xili nun n Marigi Ala xa taa xili sebema ne a ma. Na taa findixi Darisalamu neene nan na, Ala naxan nagoroma kelife koore ma. N nan n xili neene fan sebe ma ne a ma. ¹³ Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatce jamae be.»

¹⁴ A sebe Layodiseya danxaniyatce jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, naxan findixi Ala sago rakamali ra, a xa seede laxixe, Ala xa daalie daaxi naxan saabui ra: ¹⁵ «N wo xa wali kolon. Wo mu xinbeli, wo mu wolen. A xoli n ma wo xa nate tongo, wo xa xinbeli, xa na mu a ra wo xa wolen. ¹⁶ Wo to fa luxi a tagi, wo mu wolen, wo mu xinbeli, n wo rabolo-

ma ne. ¹⁷ Wo bara a fala, «Bannamixie nan muxu ra, muxu hayi mu na fefe ma.» Wo mu a kolon a wo findixi kaxomixie nan na, a nun misikiinee, setaree, donxue, nun mixi mageli. ¹⁸ N marasi naxan fima wo ma, wo xa xema fanyi sara n ma, xema naxan gbi baxi te ra, alako wo xa findi bannamixie yati ra. Wo xa donma fiixe sara n ma, wo xa na ragoro wo ma, alako wo xa ba tixi wo mageli ra, yaagi xa ba wo ma. Wo man xa ya seri sara n ma, alako wo xa fe igbe. ¹⁹ N nan n xanuntenyie nan xuruma, n e matinxin. Wo xa wakili, wo xa tuubi. ²⁰ N tixi naade ra, n na a kankonfe. Xa mixi nde n xui me, a naade rabi n be, n soma ne a xonyi, muxu fa muxu dege yire keren.»

²¹ «Naxan na geeni, a luma n seeti ma n ma kibanyi kui, ab n tan fan to geeni, n fa n magoro n Baba Ala seeti ma a xa kibanyi kui. ²² Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatce jamae be.»

Ala xa kibanyi ariyanna

4 Na birin to dangi, n naxa ariyanna naade rabixi to koore ma. N man naxa xui nde me, n nu bara naxan singe me. A senbe nu gbo ab sara. A naxa a masen n be, «I xa te bebiri, n xa fe masen i be naxan fama rabade.» ² Ala Xaxili Seniyenxi naxa n suxu keren na. N naxa kibanyi nde to ariyanna, mange magoroxi a kui. ³ A kore nu yanbama ab geme tofanyi mayilencie, senkui tofanyi nu na a xa kibanyi rabilinyi.

⁴ Kibanyi kaxan nun naani nu na Ala xa kibanyi rabilinyi, fori kaxan nun naani magoroxi e kui. Donma fiixe nu ragoroxi e ma, mange katanyi xema daaxi nu saxi e xun na. ⁵ Seyamakonyi nun galanyi xue nu minima kibanyi kui. Lanpui solofere nu dexema kibanyi ya i. Nee misaalixi Ala Xaxili kamalixi nan na. ⁶ Baa tinse fan nu na kibanyi ya i.

Nimase naani nu na Ala xa kibanyi rabilinyi, yae nu na e yatagi nun e kobe ma. ⁷ Nimase singe nu maniyaxi yete nan na, a firin nde nu maniyaxi ningeyore nan na, a saxan nde nu maniyaxi adamadi nan na, a naani nde nu maniyaxi xaruma nan na, naxan jere ma koore ma. ⁸ Na nimase naani birin, gabutenyi senni nu na e ma. Yae fan nu na e be yire birin, e gabutenyie fari nun e bun ma. Kaxa nun yanyi e nu luma a fala ra,

«Marigi Ala seniyen,
Marigi Ala seniyen,
Marigi Ala seniyen.

A findixi Senbe Kanyi nan na
naxan na xoro, to, nun tina.»

⁹ Na nimase naani nu fa Mange matxax, e mange binya naxan magoroxi kibanyi kui, e mange tantu, naxan jipe a ra abadan, ¹⁰ na fori kaxan nun naani, e felenma baxi ma Mange ya i, naxan magoroxi kibanyi kui, e fa a batu naxan jipe a ra abadan. E nu e xa mange katanyi ba e xun na, e nu e sa kibanyi san na, e nu fa a fala, ¹¹ «Muxu Marigi Ala, matxax, binye, nun senbe na i tan nan be, barima i tan nan se birin daaxi, i tan nan na birin janigexi, i tan nan na birin nagirixi.»

Buki nde rabife

5 Na dangi xanbi, n naxa Ala to a xa kibanyi kui, buki nde nu na a xonye, sebeli tixi a kui nun a fari, a mabalanxi a balanse solofere ra. ² N naxa maleke senbema nde to, a a falama a xui itexi ra, «Nde noma yi buki rabide, nde noma a balanse bade a ma?» ³ Nimase yo mu nu na koore ma, baxi ma, xa na mu a ra baxi bun ma, naxan nu noma na buki rabide, a a kui mato. ⁴ Na kui, n naxa wa a gbegbe ra, barima nimase yo mu nu na, naxan nu noma na buki rabide, a a kui mato. ⁵ Fori nde naxa a fala n be, «I naxa wa, Yuda bncwe xa yete, naxan findixi Dawuda bncwe ra, a bara geenii. A tan nan noma na buki nun a balanse solofere rabide.»

⁶ Na temui n naxa Yexeyore to a tixi kibanyi nun na nimase naani nun na forie tagi. Na Yexeyore nu luxi ne ab a kon naxabaxi. Feri solofere nun ya solofere nu na a be, naxee misaalixi Ala Xaxili Seniyenxi kamalixi ra, naxan nu bara xee dunija yire birin ma. ⁷ Yexeyore naxa a maso Ala ra, naxan nu magoroxi kibanyi kui, a fa buki rasuxu Ala yirefanyi xonye.

⁸ A to buki masow, na nimase naani nun na fori mawonon nun naani, e naxa suyidi Yexeyore be. Kora nu na e birin yi ra, a nun surayi sase xema daaxi naxee rafexi surayi ra, naxan misaalixi seniyentwe xa Ala maxandie ra. ⁹ E naxa beeti neene nde ba, e nu a fala, «I tan nan daxa yi buki tongode, i tan nan daxa a balanse rabide, barima i bara i yete ba serexe ra, i bara adamadie xunsara Ala be i wuli saabui ra, adamadi naxee kelixi bncwe birin, naxee xui birin falama, naxee fatanxi jamane nun si birin na.

¹⁰ I bara na adamadie findi serexedubee ra muxu Marigi Ala be. I bara e raso Ala xa mangeya niini bun ma. E fama ne dunija yamaride.»

¹¹ Na temui n naxa maleke wulu wulu wuyaxi to, n naxa e xui me Ala xa kibanyi, na forie, nun na nimasee rabilinyi. ¹² E naxa a fala e xui itexi ra, «Yexeyore naxan baxi serexe ra, a daxa a xa senbe, bannaya, lonni, nce, binye, matow, nun tantui sow.» ¹³ Nimase naxan birin na koore ma, baxi fari, baxi bun ma, baa ma, a nun daalise birin, n nee birin xui me ne, e nu fa a fala, «Matow, binye, tantui, nun senbe na Ala be naxan magoroxi kibanyi kui, a nun Yexeyore be abadan.»

¹⁴ Na nimase naani naxa a ratin, «Amina.» Forie naxa e felen baxi ma, e Ala nun Yexeyore batu.

Buki balanse

6 N naxa Yexeyore to buki balanse singe rabi ra. N naxa nimase nde xui me kelife na nimase naani tagi. A xui senbe nu gbo ab galanyi. A naxa a fala, «Fa.» ² Na dangi xanbi, n naxa soe fiixe nde to, xali suxuxi a ragima yi, mange katanyi saxi a xun ma, a fa siga xunnakeli kui, a man xa sa geenii.

³ A to buki balanse firin nde rabi, n naxa nimase firin nde xui me. A naxa a fala, «Fa.» ⁴ Soe gbeeli naxa mini. E naxa a ragima yamari a xa bncwe ba dunija kui, alako adamadie xa nu e bore kon naxaba. Santidege-ma belebele naxa so a yi ra.

⁵ A to buki balanse saxan nde rabi, n naxa nimase saxan nde xui me. A naxa a fala, «Fa.» N naxa soe fowre to. Sikeeli nu suxuxi a ragima yi ra. ⁶ N naxa xui nde me na nimase naani tagi, «Mengi kilo keren sare lanma lxcwe keren wali sare nan ma. Fundenyi maniyee kilo saxan lanma lxcwe keren wali sare nan ma. I naxa ture nun weni xun nakana.»

⁷ A to buki balanse naani nde rabi, n naxa na nimase naani nde xui me. A naxa a fala, «Fa.» ⁸ N naxa soe burexe xinde daaxi to. A ragima xili ne «Faxee,» laaxira nu biraxi a fow ra. Nce naxa so e yi ra dunija seeti keren xun ma a seeti naani ya ma, alako e xa mixie faxa santidegema ra, kaame ra, wuganyi ra, a nun sube xaaxexie ra, naxee na wula i.

⁹ A to buki balanse suuli nde rabi, n naxa mixie nii to serexebade bun ma, mixi naxee kon nu bara raxaba barima e nu birama Ala xa masenyi nan fow ra, e findi a xa seedee ra. ¹⁰ E naxa a fala e xui itexi ra, «Marigi seniyenxi nandi fale, i buma han temui mundun fafe ra kiiti sade, alako muxu gbe xa kon dunija mixie ma naxee bara muxu faxa?» ¹¹ Donma kuye fiixe naxa so e birin yi ra. Mixi nde naxa a fala e be e xa mame ti sinden, han e walibooree nun e ngaxakerenyie xasabi xa kamali naxee lanma e xa faxa ab e tan.

¹² A to buki balanse senni nde rabi, baxi naxa seren senbe ra, soge naxa ifow ab sunnun donma fowre, kike naxa lu ab wuli, ¹³ tunbuie naxa bira baxi ma, ab foye belebele xore bogi rabirama ki naxe. ¹⁴ Koore naxa ba na, ab keedi makuntanma ki naxe a xa ragata. Geyae nun surie fan naxa keli e yire. ¹⁵ Dunija mangee, kungie, sori yareratie, bannae, senbema, konyie, nun lasirie, e birin naxa e kon yilie kui a nun geya gemee longori ra. ¹⁶ E nu fa a fala geyae nun fanyee be, «Wo bira muxu ma, wo xa muxu kon Ala ma, naxan magoroxi mange kibanyi kui, a nun Yexeyore xa xone ma.» ¹⁷ E xa xone lxcwe xungbe bara a li. Nde noma a yete ratangade na ma?

Ala xa pama

7 Na dangi xanbi, n naxa maleke naani to, e tixi dunija tunxui naani ra. E nu dunija foye naani ratima, alako foye naxa mini baxi ma, baa ma, xa na mu sansie ma. ² N naxa maleke gbete fan to a kelife sogetede mabiri, Ala Nije xa tonxuma suxuxi a yi ra. A naxa a masen a xui itexi ra, na maleke naanie be, naxee nu yamarixi fe xone rabade baxi nun baa ra, ³ «Wo naxa wo belexe din baxi nun baa nun wuri bilie ra sinden, han muxu xa ge tonxuma sade Ala xa walikee tigi ma. ⁴ N naxa na walikee konti xasabi me, Ala xa tonxuma saxi naxee ma. E findi mixi wulu kemee wulu tongo naani nun wulu naani nan na, kelife Isirayila bncwe birin ya ma.

¹⁶ Na soe ragi gali xasabi nu dangi miliyon keme firin na. N naxa na konti me. ¹⁷ Na laamatunyi kui n naxa na soee nun e ragie to. E kanke makantase nu maningixi ne a gbeeli, a fawre, nun a nerefunyi daaxi. Soe xunyi nu luxi al yete xunyi. Te, tuuri, nun soda nu minima e de kui. ¹⁸ Dunija mixi itaxunxi saxan na, na dawade saxan nde naxa faxa na gbaloe saxanyi mawli ra: te, tuuri, nun soda naxan nu minima e de kui. ¹⁹ Na soee senbe nu na e de nun e xuli nan kui. E xuli nu maniyaxi baximase nan na, xunyi nu na a be naxan mixi dawama. ²⁰ Mixi naxee mu faxa na gbaloe saabui ra, e mu gbilen e xa wali kobie fawra. E nu jinnee nan batuma, a nun kuyee xema daaxi, gbeti daaxi, wure gbeeli daaxi, gemme daaxi, nun wuri daaxi, naxee mu noma se tode, naxee mu noma fe mede, naxee mu noma jereede. ²¹ Na mixie mu gbilen e xa faxa tife fawra, e xa manduru walie, e xa fe jaxaxie, nun e xa mujee xa fe fawra.

Maleke xa buki lanmadi

10 N naxa maleke senbema gbete to goro ra kelife koore nuxui kui. Senkui nu na a xunyi rabilinyi, a yatagi nu yanbama al soge, a sanyie nu maniyaxi te nan na. ² Buki lanmadi nu na a belexe, a rabixi. Maleke yirefanyi sanyi nu tixi baa fari, boore fan nu tixi xare ma. ³ A naxa a xui ramini senbe ra, naxan maniya yete xui ra. Galanyi solofere naxa a xui ratin. ⁴ Na galanyi solofere xui to mini, n nu wama na sebefe, kaw xui nde naxa keli koore ma, a a fala n be, «Galanyi solofere xa masenyi kawun, i naxa a sebe.»

⁵ Maleke naxan sanyi nu tixi baa nun xare fari, a naxa a yirefanyi belexe itala koore ma, ⁶ a fa a kali Ala ra naxan jipe a ra abadan, naxan koore, kaw, nun baa daa, a nun e kui se birin. A naxa a masen a waxati mu fa dugundife kaw. ⁷ Maleke solofere nde na a xa sara fe temui naxe, Ala gundo fama ne kamalide al a nu bara a masen a xa konyi namijonmee be ki naxe.

⁸ Na xui naxan nu bara woyen n be kelife koore ma, na man naxa a masen n be, «Siga, i sa buki lanmadi rabixi tongo naxan na maleke belexe, maleke naxan sanyi tixi baa nun xare fari.» ⁹ N naxa siga na maleke yire, n fa a maxandi a xa na buki lanmadi so n yi ra. A naxa a fala n be, «I xa a tongo, a don. A kaw rasoma ne i furi, kaw kawxunma ne i de kui al kumi.» ¹⁰ N naxa na buki lanmadi tongo maleke belexe, n naxa a don. A nu kawun n de kui al kumi, kaw a to n furi kui li, a naxa findi kaw ra. ¹¹ Na temui a naxa a fala n be, «A lanma i man xa woyen Ala xili ra jamanee xa fe ra, sie xa fe ra, xui gbete false xa fe ra, nun mange gbege xa fe ra.»

Taa seniyenxi nun seede firinyie

11 Maleke nde naxa se maniyase wuri daaxi so n yi ra, a nu fa a fala, «Keli, i xa Ala xa kawbanxi nun serxebade maniya, i man xa batulae konti. ² I naxa yire maniya naxan na tande, barima si gbete fama menni nan tongode, e fa taa seniyenxi kana kike

tongo naani nun firin bun ma. ³ N masenyi soma n ma seede firinyie nan yi ra, e naxan tima n xili ra xi wulu keren xi keme firin nun xi tongo senni bun ma, sunnun donma ragoroxi e ma. ⁴ Na seede firinyie misaalixi oliwi wuri firin nan na, a nun lanpui firin naxee tixi Daali Marigi ya i. ⁵ Xa mixi nde fa wa fe jaxaxi rabafe e ra, te nan minima e de kui, a e yaxuie xa fe kana. Iyo, xa mixi nde wama e dawafe, na kanyi faxama na mawli nan na. ⁶ Senbe na e be koore balanfe ra, alako tune naxa fa e xa namijonmee wali raba temui. Senbe na e be ye masarafe wuli ra, a nun fure jaxaxi mawli wuyaxi raminiye dunija ma e wama a kaw ma temui naxe.»

⁷ Na seede firinyie na ge e xa seederkawya ra, na sube naxan minixi yili tilinxi kui, na nan e gerema, a no e ra, a e faxa. ⁸ E furee sama ne taa belebele malande, e Marigi banban wuri magalanbuxi ma dennaxe. Na taa maniyaxi Sodoma nan na, xa na mu a ra Misira. ⁹ Mixie kelima si, kaw, xui, nun jamanee birin nan ma, e fa e fure matode xi saxan nun a tagi bun ma. E mu tinma mixi xa e ragata.

¹⁰ Mixie fama seewade dunija ma na mixi firinyie nan faxafe ra, barima na namijonmee firinyie nu bara mixie kaw. E se ndee fi e boore ma na seewe xa fe ra.

¹¹ Na xi saxan nun a tagi to dangi, Ala naxa nii raso e fate, e man xa ti e sanyie xun na. Naxan birin e to, e naxa gaaxu ki fanyi ra. ¹² Na seede naxa xui senbema nde me kelife koore ma a falafe ra, «Wo xa te han be.» E naxa te koore ma nuxui kui e yaxuie ya kaw. ¹³ Na temui, kaw naxa seren. Taa itaxunxi fu ra, na dawade fu nde naxa bira. Na kaw xa serenyi naxa mixi wulu solofere faxa, mixi dawade naxa kaaba, e fa Ala matkaw, naxan na koore ma.

¹⁴ Naxankate firin nde bara dangi, a gbe mu luxi a saxan nde fan xa fa.

¹⁵ Maleke solofere nde to sara fe, xui itexie naxa mini koore ma a falafe ra, «Mangeya naxan nu na dunija ma, na bara findi muxu Marigi nun a xa Mixi Sugandixi gbe ra. A xa mangeya buma ne abadan.»

¹⁶ Na fori kawken nun naani, naxee nu magoroxi kibanyie kui Ala ya i, e naxa e felen kaw ma, e Ala batu.

¹⁷ E naxa a fala, «Muxu bara muxu Marigi Ala Senbe Kanyi tantu, naxan nu na singe han to, barima i bara i senbe magaaxuxi ramini, i xa mangeya xa ti dunija.

¹⁸ Namanee nu bara kaw, kaw i xa kaw bara e li, kiiti waxati bara fa. Na kui, mixi faxaxie makiitima ne, i xa konyi namijonmee e sare kawma ne, a nun seniyentee, nun naxee gaaxuma i xili ya ra, dimedie nun forie. Naxee bara dunija kana, e fan xun nakanama ne.» ¹⁹ Ala xa kawkawlingira naxan na koore ma, a naxa rabi, birin naxa Ala xa saate kankira to naxan na kawkawlingira kui. Na temui seyamakonyie, galanyi xuie, kaw serenyi, nun balabalanyi belebele naxa mini senbe ra.

Gine, dimedi, nun sube magaaxuxi

12 Kawxuma belebele naxa mini koore ma. Soge nu na na gine nde rabilinyi, kike nu na a sanyi bun ma, tunbui fu nun firin nu na a xun na al mange

duniya mixi wulu keme wulu tongo naani nun naani naxee xun nu bara sara. ⁴ E mu nu yene rabaxi gine ra, e nu seniye. E birama na Yexeyore foxa ra yire birin. E xun nu bara sara mixie tagi, alako e xa findi Ala gbe nun Yexeyore gbe ra, alɔ serexe singe naxan bama Ala be xe xaba temui. ⁵ E de mu nu wule falaxi, marakɔsi yo mu nu e ma.

⁶ N naxa maleke gbete to a nere ra koore ma. Xibaaru fanyi nu na a yi ra duniya mixie be, si, bɔnsɔe, xui, nun namane birin be abadan. ⁷ A naxa a fala a xui itexi ra, «Wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa a matɔɔ, barima a xa kiiti waxati bara a li. Wo xa wo igoro a be, naxan koore, bɔxi, baa, nun dulonyie daaxi.»

⁸ Maleke firin nde nu biraxi e foxa ra, a nu fa a fala, «Babilɔn belebele bara bira. Babilɔn bara bira, naxan namane rasiisixi a xa fe naaxie ra.»

⁹ Maleke saxan nde nu biraxi e foxa ra, a nu fa a fala a xui itexi ra, «Xa mixi nde a igoroma na sube be, xa na mu a ra na kuye be naxan yailanxi a misaali ra, a fa sa li tɔnxuma na a tigi ma, xa na mu a belexe ma, ¹⁰ na kanyi fan Ala xa xɔne kolonma ne, a fa lu alɔ siisila naxan beere xɔɔɔ minxi. A fama tɔɔɔde te nun soda xɔɔra, maleke seniye naxi nun Yexeyore ya xɔri. ¹¹ Tuuri naxan tema na te xɔɔra a mu tɔnxuma abadan. Na mixie, naxee e igoroma na sube be, xa na mu a ra na kuye be naxan yailanxi a misaali ra, a fa sa li na sube xili tɔnxuma saxi e ma, na kanyie mu malabui sɔɔɔma kɔe nun yanyi. ¹² Seniye tɔe xa tunnabexi nan na ki, naxee Ala xa seriye rabatuma, naxee danxaniyaxi Isa ma.»

¹³ N naxa xui nde me koore ma a falafe ra, «I xa a sebe a seewe na mixie be, naxee faxama Ala xa fe kui yakɔsi han duniya rapɔɔɔ.» Ala Xaxili Seniye naxa a masen, «Iyo, nɔndi na a ra. E lan e xa e malabu e xa wali xɔɔɔ ma, e xa na wali sare sɔɔɔ.»

¹⁴ N naxa nuxui fiixe to. Daali nde nu magoroxi a fari, naxan maniya adamadi ra. Mange katanyi xema daaxi nu saxi a xun ma, warate xepɔɔɔ nu na a belexe.

¹⁵ Maleke gbete naxa mini hɔɔɔɔingira kui, a a fala a be a xui itexi ra, «I xa warate rawali, xe xaba, barima na waxati bara a li, duniya xe xa xaba. ¹⁶ Naxan nu magoroxi nuxui fari, a naxa warate rawali duniya ma, duniya xe naxa xaba.»

¹⁷ Maleke gbete naxa mini koore hɔɔɔɔingira kui, warate xepɔɔɔ nu na a belexe. ¹⁸ Maleke gbete, naxan nu te yamarima, a naxa keli serexebade yire, a a fala a xui itexi ra warate xepɔɔɔ kanyi be, «Warate xepɔɔɔ rawali, weni bogie xaba duniya, barima e bara mɔ.»

¹⁹ Na maleke naxa warate rawali, a fa duniya weni bogi birin ba, a e sa a sase kui Ala xa xɔne e maboronma dennaxe. ²⁰ Na wali naxa raba taa fari ma. Mixi wuli naxa na se sase rafe, a fili a ma han na wuli naxa ikuya kilo keme saxan na, a xa tilinyi fan soe de suxuma.

Maleke solofere nun gbaloe dɔnxɔe

15 Na dangi xanbi, n man naxa tɔnxuma xungbe to naxan bara n de ixara. Maleke solofere naxa mini gbaloe dɔnxɔe solofere ra, Ala xa xɔne kamalima naxee ra. ² N naxa baa nde to, a luxi alɔ diyaman, a

sunbuxi te ra. Mixi naxee nu bara nɔ na sube ra, a nun na kuye naxan yailanxi a misaali ra, a nun a xili xa kɔnti ra, e nu tixi baa fari, Ala xa kɔrae nu na e belexe. ³ E nu Ala xa konyi Munsa xa beeti nan bama, a nun Yexeyore xa beeti, a falafe ra, «Muxu Marigi Ala Senbe Kanyi, i xa walie senbe gbo! E makaaba! Duniya Mange, i xa kira nɔndi na a ra, a man tinxin. ⁴ Marigi, nde mu gaaxuma i ya ra? Nde mu i xili matɔɔma? I keren peti nan seniye. Namane birin fama ne e magorode i be, barima i bara i xa tinxinyi makenen.»

⁵ Na to dangi, n naxa Ala xa hɔɔɔɔingira rabixi to koore ma, saate kankira na naxan kui. ⁶ Maleke solofere, tɔɔe dɔnxɔe solofere nu na naxee yi ra, e naxa mini hɔɔɔɔingira kui, serexedube dugi fiixe mayanbaxie ragoroxi e ma, beleti xema daaxi balanxi e kanke ma. ⁷ Nimase keren na nimase naani ya ma, a naxa tɔnbili xema daaxi solofere so na maleke solofere yi ra. Na tɔnbili nu rafexi Ala xa xɔne nan na, Ala naxan piye a ra abadan. ⁸ Tuuri naxa hɔɔɔɔingira rafe Ala xa nɔre nun a senbe xa fe ra. Mixi yo mu nu nɔma sode hɔɔɔɔingira kui, fo tɔɔe solofere xa wali xa kamali naxee nu na maleke solofere yi ra.

Tɔnbili solofere

16 N naxa xui xungbe nde me, naxan kelixi hɔɔɔɔingira kui, a a falama maleke be, «Wo siga, wo xa Ala xa xɔne tɔnbili solofere ifili duniya ma.» ² Maleke singe naxa siga, a sa a xa tɔnbili ifili duniya ma. Na kui, fi naaxi naxa mini mixie ma, na sube xa tɔnxuma nu saxi naxee ma, naxee nu tuubima kuye be naxan yailanxi a misaali ra.

³ Maleke firin nde naxa a xa tɔnbili ifili baa ma. Baa naxa lu alɔ mixi faxaxi wuli. Nimase birin naxa faxa, naxee nu na baa ma.

⁴ Maleke saxan nde naxa a xa tɔnbili ifili xuree nun dulonyie ma. E fan naxa findi wuli ra. ⁵ N naxa maleke xui me, naxan nu ye yamarima. A naxa a fala, «I tan naxan na to, i tan naxan na xoro, i tan naxan seniye, i bara kiiti tinxinxi sa, ⁶ barima e nu bara seniye tɔe nun namijɔnmee wuli ramini. I fan bara wuli so e yi ra, e naxan minma. A lanxi na ki ne.» ⁷ N naxa serexebade fan xui me. A naxa a fala, «Iyo, Ala Senbe Kanyi, i xa kiiti birin tinxin, e findixi nɔndi nan na.»

⁸ Maleke naani nde naxa a xa tɔnbili ifili soge ma. Soge naxa yaamari sɔɔɔ a xa adamadie gan a te ra.

⁹ Wuyenyi naaxi naxa mixie gan. E naxa Ala xili rasɔɔ, naxan na tɔɔe birin nasanbaxi. E mu tuubi, e tondi Ala matɔɔde.

¹⁰ Maleke suuli nde naxa a xa tɔnbili ifili na sube xa kibanyi ma. A xa mangeya naxa lu dimi kui, mixie naxa e nyenie xin jaxankate ma, ¹¹ e fa Ala xili rasɔɔ, naxan na koore ma, e xa tɔɔe nun e xa fie xa fe ra. E tondi gbilende e xa wali kobie foxa ra.

¹² Maleke senni nde naxa a xa tɔnbili ifili Efirati xure xungbe ma. Na xure naxa xara, alako a xa findi kira ra mangee be, naxee fama kelife sogetede. ¹³ N naxa jinne seniye tare saxan to mini ra na sube magaaxuxi de kui, na sube boore de kui, a nun na namijɔnmee wule

fale de kui. Na jinnēe nu maniyaxi xuuḡēe nan na. ¹⁴ Sentanē xa jinnēe nan nu e ra, naxee tɔnxumae rabama, e man sigama duniḡa mangēe maxilide, alako e xa e malan, e xa gere so Ala Senbe Kanyi xa lɔxɔe xungbe ma. ¹⁵ «Wo bara a to, n fama tērenna nan na, alɔ mupeti a gbe wali rabama ki naxē. Sēwē na mixi be naxan mu xima, naxan mu a xa dugi bama. Na kanyi naxa lu a mageli ra, alako a naxa yaagi.» ¹⁶ Jinnēe naxa duniḡa mangēe malan yire nde naxan xili falama Eburu xui ra «Aramagedon.»

¹⁷ Maleke solofere nde naxa a xa tɔnbili ifili kuye ma. Xui xungbe nde naxa mini hɔɔmɔlingira kui Ala xa kibanyi mabiri, a a masen, «A bara tɔn.» ¹⁸ Galanyi naxa bula, xui naxa mini, seyamakonyie naxa mini, bɔxi naxa sere, naxan maniyē mu nu raba sinden kafi duniḡa fɔl. ¹⁹ Na taa xungbe naxa kana alɔ be naxan giraxi dɔxɔ saxan. Duniḡa taae birin naxa bira. Ala naxa ratu Babilɔn taa gbe ma, a weni tɔnbili fi a ma a xa Ala xa xɔnē mankanē min. ²⁰ Surie nun geyae naxa lɔ. ²¹ Balabalanyi belebelee naxa keli koore ma, e bira mixie ma. A xɔri keren binya kilo tongo saxan nun naani jɔnɔn. Mixie naxa Ala xili rasɔɔ na balabalanyi xa fe ra, barima na tɔɔre nu gbo a gbe ra.

Babilɔn xa kane

17 Na dangi xanbi, maleke keren naxan nu na na maleke tɔnbili kanyi solofere ya ma, a naxa a fala n be, «Fa be, alako n xa langoe xungbe xa kiiti masen i be, na langoe naxan dɔxɔxi xure xungbee de ra.» ² Duniḡa mangēe nun na langoe giḡe naxa fe kobi raba. E xa mixie fan naxa bira fe jaaxie fɔxɔ ra han e naxa lu alɔ siisilae.

³ Na maleke naxa laamatunyi nde masen n be. N naxa giḡe nde to gbengberenyi ma, a dɔxɔxi sube gbeeli fari, marasɔɔ xilie nu sebexi naxan ma. Xunyi solofere nu na a ma, feri fu tixi a xun ma. ⁴ Na giḡe nu maxirixi donma gbeeli tofanyi nan na, kɔnmagore, belexerasoe, nun xurunde tofanyie nu na a yi ra naxee yailanxi xēema nun gēme tofanyie ra. Pɔɔti xēema daaxi suxuxi a yi ra, fe xɔnxi seniyentaree nu na a kui, naxee misaalixi a xa wali jaaxi ra. ⁵ Xili nde sebexi a tigi ma gundo daaxi: «Babilɔn xungbe, yēnelae nun fe jaaxie nga.» ⁶ N naxa na giḡe to, a siisixi seniyentɔe wuli ra, naxee nu findixi Isa xa seedee ra. N to a to, n de naxa ixara ki fanyi.

⁷ Na maleke naxa a fala n be, «Munfe ra i de ixaraxi? N fama ne yi gundo tagi rabade i be, yi giḡe xa fe ra nun yi sube xunyi solofere nun feri fu kanyi xa fe ra a dɔxɔxi naxan fari.» ⁸ I sube naxan to, a nu na na, kɔnɔ a mu na yakɔsi. A fama ne tede yili tilinxi kui, a fa kɔnɔ. Adamadi naxee xili mu sebexi kisi buki kui, kabi duniḡa fɔl, e kaabama ne yi sube xa fe ra, barima singe a nu na, yakɔsi a mu na, kɔnɔ temui naxan sa fama, a man minima ne.»

⁹ Xaxilima nɔma yi fahaamude: Na xunyi solofere misaalixi geya solofere nan na, giḡe dɔxɔxi naxee fari.

¹⁰ Nee man misaalixi mangēe solofere nan na. Suuli bara bira, keren na na, boore mu nu fa sinden. A na fa,

a buma ne dondoronti. ¹¹ Sube naxan nu na na, kɔnɔ a mu na yakɔsi, na misaalixi mangēe solomasaxan nde nan na. A fan na na na mangēe solofere nan ya ma naxan fama bɔnɔde.

¹² Na feri fu i naxee toxi, nee fan misaalixi mangēe fu nan na, naxee mu nu mangēya sɔɔ sinden. E tan nun na sube, e fama mangēe nɔe nan sɔɔde waxati keren bun ma. ¹³ E waxɔnfe birin lan. E e xa senbe nun e xa mangēya ragbilenma ne na sube ma. ¹⁴ E Yexeyɔre gerema ne, kɔnɔ Yexeyɔre nan geenima, barima a tan nan findixi marigie Marigi ra, mangēe xa Mangē. A xa mixi sugandixie, a xa danxaniyatɔe na a sēeti ma. ¹⁵ A naxa a fala n be, «Na xuree i naxee toxi, na langoe giḡe dɔxɔxi xure naxee de ra, e misaalixi jaamanee, bɔnɔde, sie, nun xui naxan na. ¹⁶ Na feri fu nun na sube, i naxee toxi, e na langoe giḡe xɔnma ne. E fama ne se birin bade a yi ra, e fa a ti a mageli ra, e a sube don, e a dɔnɔxi woli te xɔra, ¹⁷ barima Ala nan a ragirixi e xa a waxɔnfe raba. E xa e xa mangēya ragbilen na sube ma, han Ala xa masenyi kamalima temui naxē. ¹⁸ Na giḡe i naxan toxi, a misaalixi duniḡa mangēe xa mangataa xungbe nan na.»

Babilɔn birafe

18 Na dangi xanbi, n naxa maleke gbete to goro ra keli koore ma. Nɔe xungbe nu na a yi, a xa nɔre naxa duniḡa iyalan. ² A naxa a fala a xui itexi ra, «Babilɔn xungbe bara bira. Babilɔn bara bira, a bara findi jinnēe xɔnyi ra, jinne seniyentaree nun xɔni raharamuxie luma dennaxē. ³ A kanaxi ne barima si birin bara bira a xa fe jaaxie fɔxɔ ra. Duniḡa mangēe bara lu a sēeti ma a xa wali kobi kui. Duniḡa yulee fan bara banna a waxɔnfe saabui ra. E birin luxi ne alɔ siisilae.»

⁴ N naxa xui gbete me keli koore ma a falafe ra, «N ma nama, wo xa mini a ya ma, alako wo fan naxa lu a xa yunubie kui, wo xa a xa tɔɔre fan sɔɔ. ⁵ A xa yunubie bara gbo a gbegbe ra. Ala bara ratu a xa tinxintareya birin ma. ⁶ Wo xa a xa wali sare ragbilen a ma dɔxɔ firin. A naxan nabaxi wo ra, wo xa na raba a tan fan na dɔxɔ firin. ⁷ A waxɔnfe xun to nu masaxi temui birin, wo fan xa a xa tɔɔre xun masa na ki, a xa sunnun, barima a a fala ne a bɔnɔe kui, «Mangē giḡe nan n na. Kaape giḡe mu na n na, n mu luma sunnunyi kui abadan.» ⁸ Na masenyi xa fe ra, a fama yi gbaloe tode lɔxɔe keren: faxe, sunnunyi, nun kaame. A ganma ne te ra, barima Marigi Ala Senbema nan a makiitixi.»

⁹ Duniḡa mangē birin naxee bara bira a xa fe jaaxie nun a waxɔnfee fɔxɔ ra, e fama ne wade. E na a to a xa taa na ganfe, e sunnunma ne. ¹⁰ E lu yire makuye barima e gaaxuxi a xa tɔɔre ya ra. E nu fa a fala, «Naxankate na Babilɔn be. Naxankate na na taa xungbe senbema be. A bara makiiti lēeri keren bun ma.»

¹¹ Duniḡa yulee wama ne a xa fe ra, e sunnunma ne, barima mixi mu na naxan e xa kotee sarama kɔnɔ, ¹² kote naxan findixi xēema ra, gbeti, gēme tofanyie, dugi gese daaxi, dugi gbeeli, wuri fanyi, sili jinyi masolixi, wuri fanyi masolixi, jɔxui, wure, gēme xɔxɔ, ¹³ donse jɔxunme, surayi mɔkɔl birin, labunde, weni,

ture, farin fanyi, ningee, γερεεε, soee, סוכרי ragisee, nun konyie. ¹⁴ «I waxankfe birin bara makuya i ra, na se fanyie bara lae i ma. I mu nee סוכרמה סוכרמה.» ¹⁵ Yule naxee bannaxi a saabui ra, e fan luma ne yire makuye, barima e gaaxuxi a xa tawre ya ra. E wama ne, e lu sunnunyi kui. ¹⁶ E nu a fala, «Naxankate na na taa xungbe be, naxankate na a be, naxan nu wama dugi fiixe, dugi gbeeli, xema, nun gema tofanyie xon.»

¹⁷ A xa naafuli birin bara kana na waxati kerenyi kui. Kunkui rapereee nun mixi naxan birin kunkui wali nde rabama, e luma ne yire makuye, ¹⁸ e fa a fala e xui itexi ra na taa xungbe ganxi ya ra, «Yi taa, a maniyee mu na.» ¹⁹ E fama ne xube masode e xunyi ma, e wa, e lu sunnunyi kui, e a fala, «Naxankate na na taa xungbe be, naxankate na na taa be kunkui kanyie bannaxi den-naxe. Na taa bara findi gbengberenyi ra na waxati kerenyi kui.»

²⁰ «Naxee na koore, wo xa naxan na taa xa naxankate xa fe ra. Seniyentee, Ala xa xerae, nun namijonmee, wo tan xa naxan, barima Ala bara wo gbengberenyi.» ²¹ Na temui maleke senbema nde naxa gema xungbe tongo naxan nu luxi al se luxutase, a naxa a woli baa ma a falafe ra, «Babilon taa xungbe birama ne a naaxi ra al yi gema. Mixi mu a toma xon.»

²² «I xa sigie mu mema i xonyi, naxee sama kora, xule, nun sara xui ra. Wali xui mu minima i xonyi, maale din xui fan mu luma i xonyi. ²³ Lanpui xa naiyalanyi mu toma i xonyi. Futi xirimae xa naxan xui mu mema i xonyi, barima i xa yulee nu bara findi mixi xungbee ra dunjia, i bara si birin natantan i xa fe naaxie saabui ra. ²⁴ Namijonmee nun seniyentee wuli bara mini i xonyi, a nun naxee kon bara raxaba xoxi ma.»

Ala xa tantui

19 Na to dangi, n naxa nama xungbe xui me koore ma a fala ra, «Ala tantu. Kisi, xunnakeli, nun senbe na muxu Marigi Ala be, ² barima a xa kiiti tinxin, a findixi konndi nan na. A bara langoe gine makiiti, naxan nu bara dunjia ratantan a xa fe naaxie ra. Ala bara a xa konyie wuli gbengberenyi a ma.»

³ Nama man naxa a fala a firin nde, «Ala tantu. Babilon tuuri tema ne abadan.»

⁴ Na fori xonyon nun naani, nun na nimase naani naxa e felen xoxi, e Ala batu naxan nu magoroxi kibanyi kui, a falafe ra, «Amina, Ala tantu.»

⁵ Xui nde naxa mini kibanyi, a falafe ra, «Ala xa konyie, wo xa won Marigi Ala matxox, wo tan naxee gaaxu a ya ra, wo tan dimee nun forie.»

⁶ N naxa nama xungbe xui me naxan senbe gbo al xure wundu xui, xa na mu a ra galanyi xui. E naxa a fala, «Ala tantu, barima Ala Senbe Kanyi, won Marigi Ala bara so a xa mangeya kui. ⁷ Won xa seewa, won xa naxan, won xa a binya, barima γερεεεε xa futi xiri temui bara a li. A naxan daxama, a bara ge a yete yailande. ⁸ A naxan daxama a bara dugi fiixe tofanyie ragoro a ma, naxan misaalixi seniyentee xa kewali tinxinxie ra.»

⁹ Maleke naxa a fala n be, «I xa a sebe, «Naxinyi na mixie be naxee maxilixi γερεεεεε xa futi xiri malanyi.» A naxa a fala n be, «Ala xa konndi nan na ki.» ¹⁰ N naxa n xinbi sin a bun ma n xa a batu, konndi a naxa a fala n be, «Ade, i naxa na raba. N fan findixi Ala xa konyi nan na al i tan nun i ngaxakerenyi naxee bara la Isa xa seederxoxya ra. I xa Ala nan batu. Isa xa seederxoxya findixi namijonmee xa masenyi xori nan na.»

¹¹ Na dangi xanbi n naxa koore to rabi ra, soe fiixe tixi na, a ragima xili Dugutege nun konndi fale. A gere soma tinxinyi nan na, a kiiti sa tinxinyi kui. ¹² A yae nu luxi ne al te, mange katanyi naxan yailanxi gema tofanyie ra nu dusuxi a xun na. A xili sebexi a ma, xili mixi yo mu naxan kolon bafe a tan na. ¹³ A xa dugi bundaxi wuli ra. A xili ne Ala xa Masenyi. ¹⁴ Koore סוכרי gali nu biraxi a foxa ra e xa soe fiixee fari, dugi fiixe tofanyie fan nagoroxi e ma. ¹⁵ Santidegema xerexni nu minixi a de i, alako a xa pamanee gere, a xa e yamari sawuri senbema ra, Ala Senbe Kanyi xa xone xa kamali. ¹⁶ A sebexi a xa dugi xungbe ma, a nun a tabe ma, «Mangee xa Mangee, marigie Marigi.»

¹⁷ N naxa maleke to, a tixi sogee fari. A naxa a fala a xui itexi ra xoni birin be naxee nu na koore ma, «Wo fa Ala xa xunnakeli yire, ¹⁸ wo xa mangee sube don, a nun סוכרי mangee sube, senbema sube, soee sube, soe ragie sube, lasiri nun konyie sube, dimee nun forie sube.»

¹⁹ N naxa na sube to, a nun dunjia mangee nun e xa סוכrie. E birin nu malanxi alako e xa na soe fiixe ragima nun a xa סוכרי gali gere.

²⁰ Soe fiixe ragima naxa na sube naaxi suxu, a nun na namijonmee wule fale, naxan nu bara mixie madaxu tinxumae ra, sube xa tinxuma nu saxi mixi naxee ma, a nun naxee nu bara na sube xa kuye batu. Na firinyie birin naxa woli te nun soda סוכra. ²¹ Santidegema naxan nu minima soe fiixe ragima de kui, a naxa booree faxa, xonie fa e sube don.

Sentane raponyi

20 Na dangi xanbi, n naxa maleke to goro ra kelife koore ma, yili tilinxi naade saabi nun xonyonxonyi belebele nu na a yi ra. ² A naxa na sube magaaxuxi suxu, na xoximase fori, naxan findixi Ibulisa ra, na nan na ki Sentane. A naxa a xiri, a xa lu na ki ne wulu keren bun ma. ³ A naxa a woli yili tilinxi kui, a naade balan, a tinxuma sa naade ma, alako a naxa mini sie madaxude han na ne wulu keren xa kamali. Na xanbi a lanma a xa fulun waxati dunkedi bun ma.

⁴ N naxa kibanyi ndee to. Mixi naxee magoroxi e kui, nee nu bara yaamari סוכ e xa kiiti sa. N naxa mixie to naxee xunyie nu bara ba e de i Isa xa seederxoxya nun Ala xa masenyi xa fe ra. N man naxa mixie to naxee mu nu tuubi na sube nun a xa kuye be, na sube xili mu nu sebexi e tigi ma, xa na mu a ra e belexe ma. E nu bara keli faxe ma, e nijee, e yaamari raba Ala xa Mixi Sugandixi seeti ma ne wulu keren bun ma. ⁵ Boore mixi faxaxie mu nu kelixi faxe ma sinden, fo na ne wulu keren xa kamali. Marakeli singe nan na ki. ⁶ Naxinyi

nun seniyeanyi na mixie be naxee bara lu na marakeli singe kui. Saya firin nde mu noma e lide noma. E findi-ma ne Ala nun Ala xa Mixi Sugandixi xa serexedubee ra, e fa yaamari ti a seeti ma ne wulu keren bun ma.

⁷ Na ne wulu keren na kamali temui naxe, Sentane minima ne a xa geeli kui, ⁸ a siga dunija birin sie madaxude, alɔ Gogo nun Magogo, a e malan gere xili ma. E xasabi luma ne alɔ meyeanyi naxan na baa de ra.

⁹ Sie kelima ne dunija yire birin, e fa Ala xa pama rabilin a xa taa xanuxi kui. Koma na temui te goroma ne kelife koore ma, a fa e noma. ¹⁰ Ibulisa naxan nu sie madaxuma, a tan bara woli te nun soda koma, na sube nun na namikomme wule fale na dennaxe. E jaxankatama ne naa koe nun yangi ra abadan.

¹¹ Na dangi xanbi, n naxa kibanyi xungbe fiixe to, Ala magoroxi a kui. Baxi nun koore naxa e gi a ya ra, e be. ¹² N naxa mixi faxaxie to, forie nun dimee, e birin tixi kibanyi ya i. Bukie naxa rabi, boore buki fan naxa rabi naxan findixi kisi buki ra. Mixi faxaxie naxa makiiti e kewali ra naxan nu sebexi na bukie kui. ¹³ Mixi faxaxie naxee nu na baa ma, nee naxa keli. Mixi faxaxie naxee nu na aligiyama, nee fan naxa keli, e birin naxa makiiti e kewali ma. ¹⁴ Faxa nun aligiyama naxa woli te koma, naxan findixi faxe firin nde ra. ¹⁵ Mixi naxan birin xili mu nu sebexi kisi buki kui, e naxa woli te koma.

Koore neene nun baxi neene

21 N naxa koore nun baxi neene to, barima koore nun baxi singe nu bara be, baa fan mu nu na noma. ² N naxa taa seniyeanyi to, Darisalamu neene, naxan nu na gorofe keli koore ma Ala seeti ma. A nu rafalaxi a fanyi ra alɔ gine naxan sigama a xa komi ralande a xa futi xiri xoma. ³ N naxa xui senbema nde me kelife kibanyi yire, a falafe ra, «Ala xa komolingira nan ya naxan tixi adamadie ya ma. Ala sabatima ne adamadie tagi, e findi a xa pama ra, a fan findi e Marigi Ala ra, a lu e tagi. ⁴ A e yaye birin bama ne. Faxa, sunnunyi, wa xui, nun komu luma naa noma, bari-ma na fe komi naxee nu na singe ra, nee birin bara noma.»

⁵ Naxan magoroxi kibanyi kui a naxa a fala, «Yakosi, n bara fe birin masara.» A man naxa a fala, «A sebe, bari-ma masenyi na a ra naxan findixi komi ra, a mu kanama abadan.» ⁶ A naxa a fala n be, «A bara noma. N tan nan na fe singe nun fe komi ra, a fale nun a komi. Ye komi na naxan ma, n kisi ye fima ne a ma, a mu sarama. Na ye misaalixi kisi nan na. ⁷ Mixi naxan geenima, a ke nan na ki. N bara findi a Marigi Ala ra, a fan bara findi n ma di ra. ⁸ Koma mixi gaaxuxie, danxaniyataree, mixi paaxie, faxetie, yene lae, mandurulae, kuye batuie, wule falee, e birin luma ne te nun soda koma. Na findi-ma faxe firin nde nan na.»

⁹ Maleke nde naxan nu na na maleke solofere ya ma, tonbili solofere nu na naxee yi ra, mankanɔ solofere saxi e kui, a naxa fa n yire, a a fala n be, «Fa be, n xa Yexeyore xa gine masen i be, naxan xa futi fama xiride.» ¹⁰ A naxa n xaxili xanin geya xungbe itexi ma. Menni a naxa na taa seniyeanyi masen n be, naxan find-

ixi na Darisalamu ra, naxan nu bara goro kelife koore ma Ala seeti ma. ¹¹ Ala xa komu nu na a ma, a nu yanbama alɔ gine tofanyi naxan maniyaxi diyaman na. ¹² A xa tete nu ite, naade fu nu firin nu na a ma, maleke fu nun firin nu tixi na naade ra e makantafe ma. Isirayila komi fu nun firin xili nu sebexi na naade ma.

¹³ Naade saxan nu na sogetede mabiri, naade saxan nu na komi mabiri, naade saxan nu na yirefanyi mabiri, naade saxan nu na sogogorode mabiri. ¹⁴ Taa tete nu tixi na gine safe fu nun firin nan fari, Yexeyore xa xera fu nun firin xilie nu sebexi e ma. ¹⁵ Maniyase xema daaxi nu na na maleke yi ra, naxan nu woyenma n be, alako a xa komi taa, a naade, nun a tete maniyade. ¹⁶ Taa kuye, taa igbora, nun taa iteya, a birin nu lanxi kilo wulu firin, kilo keme firin, kilo komi nan ma.

¹⁷ Maleke naxa tete fan maniya adama ki ma. Na naxa lan kanke ya tongo saxan nun senni ma.

¹⁸ Tete nu yailanxi gine tofanyi nan na naxan maniya diyaman na. Taa tan nu yailanxi xema xori fanyi nan na naxan tinse alɔ ye. ¹⁹ Taa tete nu tixi gine xungbee nan fari. Gine tofanyi komi birin nan nu na gine xungbee raxunmaxi. Gine xungbe singe raxunmaxi gine tofanyi nde nan na naxan xili falama yasipe, a firin nde raxunmaxi gine tofanyi nde nan na naxan xili falama safiri, a saxan nde kalisedone, a naani nde emerode, ²⁰ a suuli nde sarodonixi, a senni nde sarodone, a solofere nde kirosolite, a solomasaxan nde berili, a solomanaani nde topasi, a fu nde kirisopirase, a fu nun keren nde hiyasinti, a fu nun firin nde ametisite. ²¹ Tete naade fu nun firin nu yailanxi gine tofanyie nan na naxee na baa ma. Naade birin findixi gine keren nan na. Taa malande nu yailanxi xema xori fanyi nan na naxan tinse alɔ ye.

²² N mu Ala xa komolingira toxi taa kui, barima Marigi Ala Senbe Kanyi nun Yexeyore nan na komibanxi ra. ²³ Na taa hayi mu nu na soge ma, xa na mu a ra kike ma, alako a xa naiyalanyi komi. Ala xa komu nan findi-ma a xa naiyalanyi ra, Yexeyore findi-ma a xa lanpui nan na. ²⁴ Sie jere ma a xa naiyalanyi nan kui, dunija mangee fama ne a binyade. ²⁵ Na taa naade mu balanma, barima koe mu soma naa. ²⁶ Sie fama ne Ala binyade naa, e a matkoma. ²⁷ Se seniyeantare yo mu soma naa, mixi naxan fe komi rabama nun mixi naxan wule falama, e fan mu soma naa. Mixi naxee xili sebexi Yexeyore xa kisi buki kui, e gbansan nan soma na.

Ala xa kisi

22 Na maleke naxa kisi xure masen n be. A nu tinse alɔ diyaman, a nu minima Ala nun Yexeyore xa kibanyi nan kui, ² a fa findi xure ra taa tagi. Kisi sansie nu tixi a de firin na, e nu bogi kike yo kike, sanmaya fu nun firin ne kui. E burexe findixi seri nan na pamanee be. ³ Danke yo mu na noma. Ala nun Yexeyore xa kibanyi na taa kui. Ala xa konyie a xui rabatuma, ⁴ e a yatagi to, a xili sebexi e tigi ma. ⁵ Koe mu soma naa, e hayi mu na lanpui nun soge naiyalanyi ma noma, bari-ma Marigi Ala nan findixi e xa naiyalanyi ra. Ala xa konyie yaamari tima ne naa abadan.

⁶ Maleke naxa a fala n be, «Yi masenyi nɔndi nan a ra, a mu kanama. Marigi Ala, naxan namijɔnmɛ xaxili rajɛrɛma, a naxa a xa maleke xɛɛ alako a xa a masen a xa konyie be naxan fama rabade waxati makɔrɛxi ra.»

⁷ Isa naxa a masen, «I xa a kolon, a gbe mu luxi n xa fa. Nɛlexinyi na mixi be naxan yi masenyi rabatuma, naxan seɓɛxi yi Kitaabui kui Ala xili ra.»

⁸ N tan Yaya, n bara na fe birin mɛ, n bara na fe birin to. N to na mɛ, n to na to, n naxa bira na maleke bun ma naxan nu bara na fee masen n be, alako n xa a batu. ⁹ Kɔɔ a naxa a fala n be, «Ade, i naxa na raba. N fan findixi Ala xa konyi nan na alɔ i tan nun i ngaxak-erenyi naxee findixi namijɔnmɛɛ ra, a nun mixi naxee yi Kitaabui xa masenyi rabatuma. I xa Ala batu.»

¹⁰ Na dangi xanbi na maleke naxa a fala n be, «I naxa yi masenyi balan tɔnxuma ra sinden, naxan seɓɛxi yi Kitaabui kui Ala xili ra, barima waxati bara makɔrɛ.

¹¹ Tinxintare xa lu tinxintareya kui, seniɣentare xa lu seniɣentareɣa kui, tinxintɔɛ xa lu tinxinyi kui, seniɣentɔɛ xa lu seniɣenyi kui.»

¹² Isa naxa a masen, «I xa a kolon, a gbe mu luxi n xa fa, n man fama nɛ mixi birin xa kɛwali sare ra. ¹³ N tan nan findixi fe singe nun fe dɔɔɔɔɔ ra, a fɔle nun a rajɔnyo ra. ¹⁴ Nɛlexinyi na mixi be naxee e yetɛ seniɣen-

ma, alako e xa kisi sansi bogi don, e man xa nɔ sode na taa kui naade ra. ¹⁵ Fe ɣaaxi rabae na taa fari ma, mandurulae, yɛnɛlae, faxɛtie, kuye batuie, nun wule fale birin wule rafan naxee ma. ¹⁶ N tan Isa, n bara n ma maleke xɛɛ seedeɔɔɔɔɔɔɔ ra danxaniyatɔɛ ɣamae ma. N tan findixi Dawuda bɔɔɔɔɔ sanke nan na, n tan findixi Dawuda bɔɔɔɔɔ nan na. N luma nɛ alɔ subaxɛ looloe.»

¹⁷ Ala Xaxili Seniɣenxi nun gine naxan xa futi xirima, e birin a falama, «Fa.» Naxan na a mɛ, na fan xa a fala, «Fa! Ye xɔli na naxan ma, a xa fa. Naxan wama a minfe, a xa kisi ye tongo, a xa a min, a mu sarama!»

¹⁸ N tan Yaya bara findi seede ra mixi birin be naxee bara yi masenyi mɛ naxan seɓɛxi yi Kitaabui kui Ala xili ra. Xa a sa li mixi nde fama fe gbɛɛ nde sade yi masenyi fari, Ala nan fama tɔɔɔɔɔ sade na kanyi ma, alɔ tɔɔɔɔɔ naxan ma fe seɓɛxi yi Kitaabui kui. ¹⁹ Xa a sa li mixi nde naxa wɔyenyi nde ba yi namijɔnmɛ xa masenyi ra naxan seɓɛxi yi Kitaabui kui, Ala nan fama kisi sansi kɛ bade a yi ra, a fa lu taa seniɣenxi fari ma, alɔ a seɓɛxi yi Kitaabui kui ki naxɛ. ²⁰ Yi seede naxan seedeɔɔɔɔɔɔɔ baxi, a xa masenyi nan ya, a naxɛ, «Iyo, a gbe mu luxi n xa fa.» Amina. Marigi Isa, i xa fa!

²¹ Marigi Isa xa hinne birin na.